

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА УЖИЦА

XLVI

26. септембар 2011. године

Број 14/11

79. На основу члана 35. став 10. Закона о планирању и изградњи ("Сл.гласник РС", број 72/2009, 81/2009 и 24/2011), члана 32 Закона о локалној самоуправи ("Сл.гласник РС", број 129/07) и члана 41. став 1. тачка 6. Статута града Ужица ("Сл.лист града Ужица", број 11/08), Скупштина града Ужица, на седници одржаној 26. маја 2011. године, донела је, и по добијеној сагласности министра животне средине, рударства и просторног планирања, број 350-01-00412/2011-07 од 14.09.2011. године, објављује

ГЕНЕРАЛНИ УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН ГРАДА УЖИЦА ДО 2020. ГОДИНЕ

0. ПРИСТУП И МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ ГЕНЕРАЛНОГ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА

Изradi Генералног урбанистичког плана града Ужица, приступило се на основу Одлуке о приступању изради Генералног урбанистичког плана града Ужица до 2020.године, коју је донела Скупштина града Ужица (Скупштина града Ужица, I број 350-83/09, 01.12.2009.г.). Разлог за израду Генералног урбанистичког плана је престанак важења претходног Генералног урбанистичког плана и измене које су се догодиле у претходном периоду. Циљ израде новог Генералног урбанистичког плана је да се отклоне проблеми које су изазвале промене у простору, а да се развој усклади са принципима одрживог развоја и принципима зацртаним у европским и светским повељама и документима.

0.1. ЕВРОПСКЕ ПОЛАЗНЕ ПОВЕЉЕ

ESDP - перспективе европског просторног развоја, референтни документ који се односи на просторно планирање и просторни развој Европске уније, са циљем стварања услова за уравнотежен и одржив развој њене територије (Потсдам, 1999.г.). Усвојени принципи представљају политички оквир за будући развој Града Ужица, као и развој интеррегионалне сарадње на овом простору.

У циљу остваривања фундаменталних циљева просторних перспектива европског развоја (ЕСДП) дефинисана су три основна домена политика:

- полицентрични просторни развој и нови односи између урбаних и руралних подручја;
- једнакост у приступу инфраструктури и знању;
- пажљиво управљање природним и културним наслеђем.

Први домен је стварање просторних економских структура широм Европе, које ће омогућити настајање виших кључних области од глобалног значаја. То није тако блиска будућност, али је визија којој треба тежити. За територију града Ужица, то пре свега значи **сагледавање овог простора у регионалном и макрорегионалном контексту.**

Добар географски положај, инфраструктурни коридори, близина већих градова, концентрација радно способног и стручног потенцијала, садашњих и будућих активности отварају бројне могућности коришћења компаративних предности Ужица у привлачењу домаћег и страног капитала. Планирана траса будућег аутопута би се наслонила на паневропску транспортну мрежу мулти-modalних коридора, које финансира Европска унија, али за сада не постоји могућност њене реализације у оквиру ове мреже.

У домену јачања веза руралних и урбаних подручја, улагања у унапређење и стимулисање руралног наслеђа дефинисане су четири области политика:

- полицентричан и усклађен просторни развој у ЕУ;
- динамични атрактивни и конкурентни градови и урбане регије;
- унутрашњи развој и продуктивна сеоска подручја;
- урбано-рурална партнерства.

Кроз **једнакост приступа инфраструктури и знању** је изражен следећи домен политика кроз дефинисане четири области:

- интегративни приступ за побољшање саобраћајних веза и приступ знању;
- полицентрични модел за бољу приступачност;
- ефикасно и одрживо коришћење инфраструктуре;
- дифузија иновација и знања.

Пажљиво управљање природним и културним наслеђем је трећи значајан домен европских политика и обухвата пет области:

- третирање природног и културног наслеђа као битног развојног фактора;
- очување, заштита и развој природног наслеђа;
- креативно управљање културним пределима;
- креативно и интегративно управљање културним наслеђем.

VISION PLANET (Беч, 2000.г.) - Стратегија просторне интеграције централне, источне и југоисточне Европе

Уважавајући ову стратегију Град Ужице треба да оствари **трансформацију урбане структуре** руководећи се следећим принципима:

- идентификација посебних предности и потенцијала у расподели функција и умрежавања са осталим градовима;
- примена модела полицентричног и диференцираног урбано-руралног система;

- тежња ка преструктуирању и урбаној обнови;
- трансформација урбане структуре кроз уважавање нових земљишних и тржишних односа, обнова урбаних центара, подршка контролисаној и планској приватној изградњи станова;
- обнова централних делова града, уз чување њихове традиционалне физиономије и стамбено-пословне функције, водећи рачуна о унапређењу зелених и саобраћајних површина;
- планирати нове услуге, културне и забавне садржаје који ће унапредити урбани амбијент великих стамбених насеља и обезбедити нова радна места;
- елиминисање бесправне градње уз помоћ системских мера, који ће спроводити како органи локалне самоуправе, тако и државни органи;
- редефиниција метода и поступака урбаног планирања на начин који гарантује већи и бољи учинак од досадашњег.

AGENDA 21 (Рио де Жанеиро, 1992.г.)

АГЕНДА 21 промовише концепт одрживог развоја на глобалном нивоу. Овај концепт се заснива на равномерном уважавању економских, еколошких и друштвених циљева при формулисању политика и стратегије развоја. Одржив развој се може очекивати ако се у планирању развоја постигне урнотеженост сва три аспекта одрживости. Агенда 21 је путоказ за формулисање стратегија за управљање животном средином на основама концепта одрживог развоја.

Стратешки задаци планирања у циљу остварења одрживог развоја су:

- **ограничење ширења насеља;**
- **мултифункционална структура насеља;**
- **флексибилност коришћења простора у насељима;**
- **еколошка ревитализација животног простора;**
- **очување културног и историјског наслеђа;**
- **обликовање насеља по физиолошким, безбедносним и психолошким захтевима корисника простора и**
- **обезбеђивање задовољавајућих услова у насељима**

НОВА АТИНСКА ПОВЕЉА (1998.г.)

Код планирања града неопходно је посветити пажњу: друштвеном контексту, главним ресурсима сектора, рељефу, клими, постојећим и претходним структурама, зеленилу, културним и историјским вредностима, административним границама.

Град ће у будућности функционисати у оквиру полицентричних заједница, због чега треба спровести принцип полуфункционалности зона.

Фазе развоја града треба да представљају остварење утврђених пројекција на дужи период, заснованих на основу посматрања и прогноза на дуг период.

Градски ресурси морају бити правичније распоређени, уважавајући принцип једнакости, водећи рачуна о локалним потребама и пружању помоћи.

Концепција просторног уређења града не сме нарушити мрежу слободних градских простора, као ни природне коридоре, оријентисане према окружењу ван града.

Интегрисањем привредног, културног и друштвеног живота планирати град за све групе људи.

Грађани морају постати основни субјект у решавању урбаних питања. Неопходно је стварање просторног оквира, путем изградње потребног броја друштвених и објеката културе, као предуслова за комуникацију и контакт грађана и формулисање и изношење својих потреба.

Просторно уређење града мора бити засновано на поштовању елемената традиције и идентитета животне средине и њиховом унапређењу и транспоновању у будуће епохе.

Треба фаворизовати најбољу примену технологија и информација.

Треба подржати: заштиту необновљивих ресурса, штедњу енергије и најчистијих технологија, смањење отпада и његову рециклажу, регенерацију градских необрађених предела, флексибилност процеса одлучивања, како би се дала подршка локалним заједницама.

Обезбедити спровођење програма "Здрави градови", по нормама Светске здравствене организације, тако што ће активности бити усмерене на побољшање квалитета смештаја и животне средине, или индиректним путем, поспешујући смањење степена загађености и заштитом ретких ресурса.

ЕВРОПСКА ПОВЕЉА О РЕГИОНАЛНОМ И ПРОСТОРНОМ ПЛАНИРАЊУ - СТРАЗБУР, СЕМАТ (1983) 7

Регионално и просторно планирање мора бити демократско, свеобухватно, функционално и дугорочно оријентисано.

Демократско - да омогући свим корисницима простора активно учешће у процесу планирања и доношењу одлука.

Свеобухватно – да омогући повезивање разних секторских политика и да их интегрише у глобални методолошки оквир.

Функционално - да уважи постојање "регионалне свести" засноване на општим вредностима и култури, као интересима који понекад прелазе административне и територијалне границе, водећи рачуна о институционалном уређењу различитих друштава.

Дугорочно - да води рачуна о дугорочним трендовима економских, друштвених, културних и еколошких појава и интеракција у окружењу.

Основне циљеве регионалног и просторног планирања чине:

Урнотежен регионални друштвено-економски развој;

Унапређење квалитета живота;
Одговорно управљање природним ресурсима и заштита околине;
Рационална употреба земљишта;
Трагање за секторском координацијом.

ВОДЕЋИ ПРИНЦИПИ ЗА ОДРЖИВИ ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ЕВРОПСКОГ КОНТИНЕНТА – усвојени на седници Европске конференције министара одговорних за регионално планирање (СЕМАТ- Хановер, 2000.г.)

Водећи принципи нагласак стављају на хармонизацију економских и социјалних захтева територије са њеним еколошким и културним функцијама, у циљу стварања доприноса дугорочном уравнотеженом просторном развоју.

Иницирање регионалних развојних пројеката, смањити штетну конкуренцију између локалних власти, и истовремено дати допринос повећању атрактивности региона за улагање.

Собзиром на то, да је често евидентан недостатак финансија за покриће друштвених потреба неопходно је остварити партнерство јавног и приватног сектора.

Развој политике одрживог развоја у Европи треба базирати на следећим принципима регионално уравнотеженијег развоја:

Промовисати територијалну кохезију кроз уравнотеженији друштвени и економски развој региона и побољшану конкурентност.

Просторно-планске одлуке и инвестиције би требало базирати на моделу полицентричног развоја. Требало би:

- **подстицати развој који је генерисан урбаним функцијама и побољшати везе између града и сеоског окружења; промовисати уравнотежену доступност; развијати приступ информацијама и знању; смањивати штетне утицаје по животну средину; повећавати и заштитити природне ресурсе и природно наслеђе; повећати фонд културног наслеђа као развојног фактора; развијати енергетске ресурсе и при том очувати безбедност; подстицати високо квалитетни, одрживи туризам и ограничити утицаје природних непогода.**

Специфични циљеви просторног развоја у различитим срединама (у којима се препознаје Ужице):

У урбаним подручјима је неопходно контролисати урбани раст. Ограничити трендове који иду ка повећању грађевинских подручја, кроз активности упражњене локације, употребити методе којима се добија уштеда на простору. Угрожене делове града треба обнављати, стварати мешавину различитих активности и социјалних група, пажљиво управљати зеленим просторима, водом, енергијом, отпадом и буком. Неопходно је стварање ефикасног саобраћаја који ће доприносити одрживости. Очувању и унапређењу културног наслеђа мора бити поклоњена дужна пажња. Неопходно је успоставити планерска начела између појединих градова и општина, који ће координирати планирање и имплементацију мера. Развијати мрежу градова.

У руралним срединама предвиђена је мера очувања и побољшања аутогених ресурса руралних подручја, са освртом на диверзификацију економске базе, отварање малих и средњих предузећа, побољшање услова живота становника. Неопходно је дефинисање ефикасне политике за развој села, у циљу спречавања непожељне емиграције широких размера.

У планинским деловима је предвиђено очување и промовисање локалне традиције и културе. На овом подручју треба валоризовати погодне услове животне средине, који су шанса за становништво које тамо живи. Неопходно је проналажење праве равнотеже између њиховог економског, социјалног развоја и заштите животне средине. Треба узети у обзир трансгранични карактер појединих планинских региона и потребу да се са обе стране границе имплементира јединствена политика.

Гранична подручја траже координацију граничних подручја између суседних држава. Посебна пажња треба да буде на:

- развоју трансграничне саобраћајне и телекомуникационе инфраструктуре и јавних сервиса;
- трансгранично очување и одрживо коришћење природних ресурса;
- смањење трансграничног загађења;
- трансгранично планирање мреже градова и насеља;
- трансгранично планирање снабдевања јавним и приватним.

ВЕНЕЦИЈАНСКА ПОВЕЉА - Venice charter, International Charter For The Conservation And Restoration Of Monuments And Sites, ICOMOS, Venice, 1964. (4.2.Заштита културне и градитељске баштине).

ВАШИНГТОНСКА ПОВЕЉА - Charter For The Conservation Of Historic Towns And Urban Areas, ICOMOS, Washington, 1987. (4.2.Заштита културне и градитељске баштине).

НАРА ДОКУМЕНТ О АУТЕНТИЧНОСТИ - The Nara Document on Authenticity, ICOMOS, 1994. (4.2.Заштита културне и градитељске баштине).

ПОВЕЉА О КОНЗЕРВАЦИЈИ ДОБАРА ОД КУЛТУРНИХ ВРЕДНОСТИ – Charter For The Conservation Of Places Of Cultural Heritage Value, ICOMOS New Zealand, 1992 (4.2.Заштита културне и градитељске баштине).

БУРА ПОВЕЉА - Burra charter, The Australia ICOMOS charter for the conservation of places of cultural significance, Burra, 1999. (4.2.Заштита културне и градитељске баштине).

ПРИНЦИПИ АНАЛИЗЕ КОНЗЕРВАЦИЈЕ И СТРУКТУРАЛНЕ РЕСТАУРАЦИЈЕ АРХИТЕКТОНСКОГ НАСЛЕЂА - Principles for the analysis, conservation and structural restoration of architectural heritage, ICOMOS, Zimbabwe, 2003. (4.2.Заштита културне и градитељске баштине).

ПОВЕЉА О НАРОДНОМ ГРАДИТЕЉСКОМ НАСЛЕЂУ, Мексико, ICOMOS, 1999.г.

АРХУСКА КОНВЕНЦИЈА О ДОСТУПНОСТИ ИНФОРМАЦИЈА, учешћа јавности у доношењу одлука и доступности правосуђа у областима које се тичу животне средине, Архус, Данска, 1998.г.

ЕВРОПСКА ПОВЕЉА О РЕГИОНАЛНОМ И ПРОСТОРНОМ ПЛАНИРАЊУ, Стразбур, СЕМАТ, (83)

ЕВРОПСКА ГРАДСКА ПОВЕЉА (Стразбур, 1992.г.)**ЛАЈПЦИШКА ПОВЕЉА О ОДРЖИВИМ ГРАДОВИМА ЕВРОПЕ (2007.г.)****ТЕРИТОРИЈАЛНА АГЕНДА ЕУ (2007.)****НАЦИОНАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ:**

- Национална стратегија одрживог развоја ("Сл.гл.РС" 57/08);
- Стратегија регионалног развоја Републике Србије за период од 2007. до 2012.г. ("Сл.гл.РС" 21/07);
- Стратегија развоја пољопривреде Србије ("Сл.гл.РС" 78/05);
- Стратегија развоја шумарства Републике Србије ("Сл.гл.РС" 59/06);
- Стратегија развоја туризма Републике Србије ("Сл.гл.РС" 91/06);
- Стратегија развоја трговине Републике Србије ("Сл.гл.РС" 15/09);
- Стратегија развоја железничког, друмског, водног, ваздушног и интермодалног транспорта у Републици Србији ("Сл.гл.РС" 04/08);
- Стратегија развоја енергетике Републике Србије ("Сл.гл.РС" 45/05);
- Стратегија развоја телекомуникација у Републици Србији од 2006. до 2010.г. ("Сл.гл.РС" 99/06);
- Стратегија о изменама Стратегије развоја телекомуникација у Републици Србији од 2006. до 2010.г. ("Сл.гл.РС" 04/09);
- Стратегија увођења чистије производње у Републици Србији ("Сл.гл.РС" 17/09);
- Стратегија управљања отпадом за период од 2010. до 2019.г. ("Сл.гл.РС" 29/10);
- Стратегија одбране Републике Србије ("Сл.гл.РС" 88/09);
- Стратегија националне безбедности Републике Србије ("Сл.гл.РС" 88/09);
- Стратегија јавног здравља Републике Србије ("Сл.гл.РС" 22/09);
- Стратегија развоја конкурентних и иновативних малих и средњих предузећа за период од 2008. до 2013.г. ("Сл.гл.РС" 59/06)

ЛОКАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ

- Стратешки план за социјалну политику Општине Ужице 2005-2010
- Стратешки план локалног економског развоја 2008-2015
- Програм одрживог развоја Општине Ужице 2008-2015
- Локални акциони план за младе 2010-2014
- Стратегија развоја људских ресурса Градске управе Ужице 2010-2014
- Локални план управљања отпадом на територији града Ужица од 2011-2020

0.2. КОНЦЕПТ ОСТВАРЉИВЕ ВИЗИЈЕ

ПЛАНСКИ ПОСТУПАК се одвија у 4 основне фазе у виду заокружених ЦИКЛУСА и једног припремног корака.

Свака од наведених фаза представља заокружени циклус и завршни облик сваке фазе има облик каталога у коме се уносе каталожке понуде расположивих ресурса и потенцијала са којима се излази на тржиште и прелази на реализацију програма, пројекта и садржаја које "тржиште" прихвати. У том контексту, по фазама рада, предвиђају се следећи "Каталози":

"0" циклус ПРИПРЕМНИ КОРАК

Има за циљ да изврши преглед планског урађеног и оствареног (из претходних и виших планова) у односу на план и да се добије "ПРЕСЕК" стања, као полазни инпут у процесу формулисања даљег развоја.

I циклус КОРАК ИНВЕНТАРИСАЊА

Циљ ове фазе је усмерен ка инвентарисању (хронолошког) развоја сегмента и целине, и утврђивању потенцијала за просторни развој. Као излазна понуда формира се: АТЛАС потенцијала и ресурса који даје "понуду" расположивих капацитета за смештај нових садржаја и трансформацију постојећих садржаја у контексту започетих развојних трендова у простору. Веома важна ставка овог корака је свеукупна анкета заинтересованих актера као што су "власници", будући корисници, потенцијални инвеститори.

II циклус КОРАК ПРОГРАМИРАЊА – КОНЦЕПТ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА

Ова фаза разматра развојне трендове у простору, сагледава могуће програмске алтернативе развоја појединих садржаја, функција, намена и активности у простору.

Као излаз формира се каталог понуда развојних програма, који представља скуп алтернатива, различитих садржаја, у различитим просторима под различитим "тржишним" условима.

III циклус КОРАК РЕГУЛАЦИЈЕ

Овај циклус има за циљ да сагледа и размотри варијантне могућности развоја физичког склопа и могућности његове ре-регулације на различитим просторним нивоима, почев од урбане матрице, па преко мрежа осталих урбаних функција (централних, рекреативних, радних, ...), до основних физичких урбаних елемената (парцеле, блока, улице...).

Као излазни резултат формира се каталог ПРАВИЛНИКА у виду понуде принципа и кодекса регулације (нивелације - парцелације - организације, ...итд.) физичког склопа за различите просторне сегменте на различитим урбаним нивоима (објекта-парцела, кућа-кућишта, улица, слободних простора, блока...), а у функцији остварења реално потребних и "тржишно" потврђених програма.

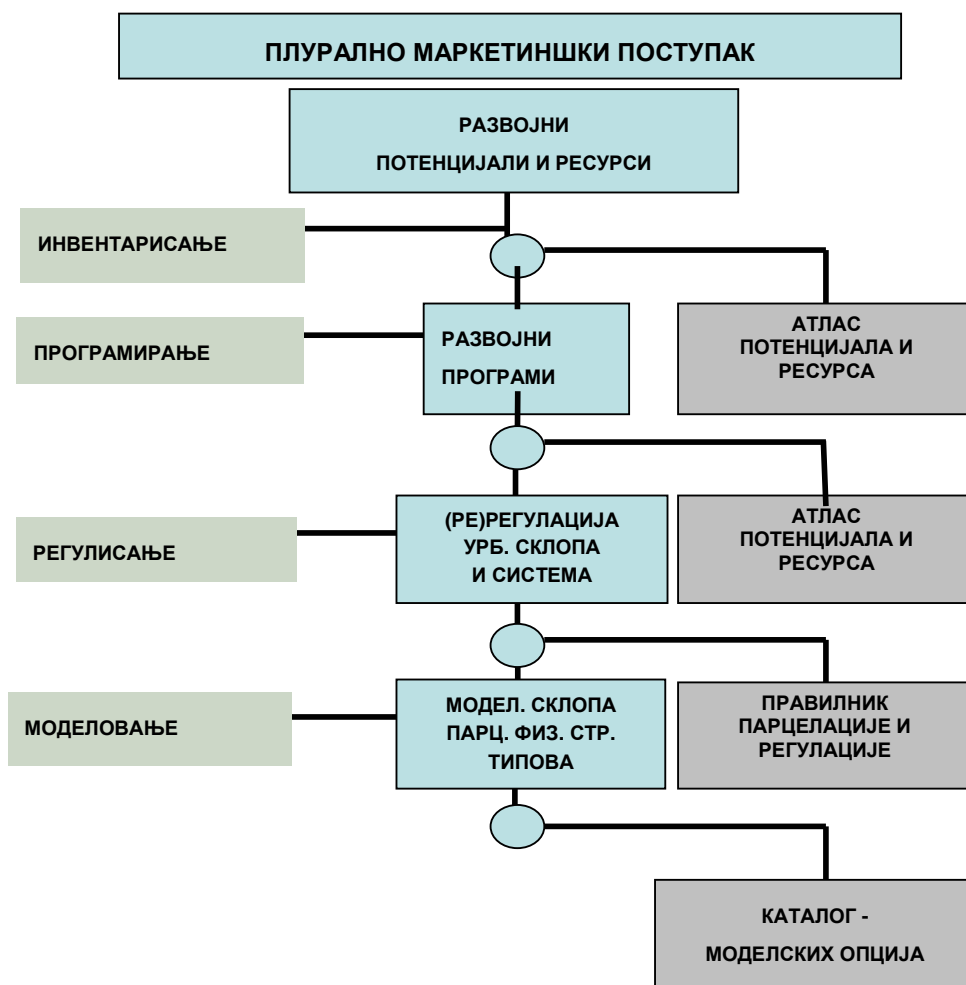
IV циклус КОРАК МОДЕЛОВАЊА

Сврха ове фазе рада је ПРЕОБЛИКОВАЊЕ (ремоделовање).

Излазни резултат представља КАТАЛОГ МОДЕЛСКИХ ОПЦИЈА, обликовања, опремања и уређења урбаних елемената (кућа, улица, тргова, ...) и целина (блокова, квартова, ...) у циљу формирања понуде различитих физичких склопова за различите, специфичне потребе.

Цео ток рада по свим фазама би пратила компаративна анализа ("Комплетна филтрација") сваке од понуђених могућности развоја (варијанти, алтернатива, трендова, ...) по следећим системима вредновања:

- **АТРАКТИВНОСТ** (привлачност) архитектонско-урбанистичког простора наслеђеног или новообличеног, би се вредновала провером оствареног степена привлачности, после ре-регулације и ре-моделације простора;
- **ЕФЕКТИВНОСТ** предложених решења би представљала проверу могућности остварења добити у процесу инвестирања по тржишним механизмима;
- **ЕФИКАСНОСТ** просторних решења би се проверавала кроз утврђивање оствареног степена комуникативности у простору на свим нивоима (чулно-перцептивне, технолошко-функционалне, комунално-доступне ...);
- **КВАЛИТЕТ** животне средине је вредност која има "пресудну реч" приликом утврђивања квалитативног доприноса понуђених решења, а односи се на достигнути ниво заштите природних ресурса и унапређења човекове средине (стамбене, радне ...).

Слика 1. Методска основа рада

ФОРМАЛИЗАЦИЈА методског поступка израде планова по моделу "отвореног плана **ОСТВАРЉИВЕ ВИЗИЈЕ**" према Закону о планирању и изградњи ("Сл.гл.РС", бр. 72/2009, 81/2009-исправка, 64/09-УС и 24/2011).

Полазећи од законске регулативе, а са циљем и одабиром модела који проистичу из програмског задатка, извршена је **ФОРМАЛИЗАЦИЈА** понуђеног методског маркетиншког поступка израде Урбанистичких планова по моделу **ОТВОРЕНОГ ПЛАНА** у циљу формирања процедуре **ОСТВАРЉИВЕ ВИЗИЈЕ**, која произилази из Закона о планирању и изградњи.

0.3. ПОСТУПАК ИЗРАДЕ ПЛАНА

Поступак израде Плана одвијаће се кроз три фазе, односно три корака:

- **I корак - ИНВЕНТАРИСАЊЕ**

Први корак обухвата идентификацију постојећег стања са могућностима развоја одређених просторних подцелина, разматраним кроз више алтернатива развоја. Информације су прикупљане на различите начине: директно са терена-деталјним

снимањем постојећег стања на нивоу урбаних блокова или реона/квартови и њиховим приказом у виду каталожних листова. Сваком блоку или кварту је додељена је планска шифра на основу које је извршено билансирање постојећег стања; затим увидом у постојећу планску документацију-постојећи планови нижег и вишег реда, увидом у постојеће студије, захтевима за промену намене и осталу релевантну документацију од стране јавних и осталих служби.

- **II корак - ПРОГРАМИРАЊЕ - КОНЦЕПТ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА**

На основу закључака добијених из претходне фазе, као и пројекције будућег развоја града дефинисано је Програмирање - Концепт за израду Генералног урбанистичког плана развоја Ужица, кроз отварање широких могућности за развој и реализацију различитих интереса везаних за простор. Концепт Програмирања је дефинисан кроз генералну стратегију развоја, приказану кроз циљеве развоја и пројекцију урбоекономског развоја, која је разрађена кроз различите секторе тј. секторске стратегије.

- **III корак - НАЦРТ ГЕНЕРАЛНОГ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА**

На основу урађеног Програмирања - Концепт за израду Генералног урбанистичког плана развоја Ужица приступило се изради Концепта генералног урбанистичког плана града Ужица до 2020.г. Основни циљ Генералног урбанистичког плана је да обезбеди прилагођавање опшних и посебних услова за уређење простора и града неопходним променама, новим друштвеним потребама и могућностима које се могу одредити данас, у непосредној будућности и дужем периоду развоја. Генерални урбанистички план (у даљем тексту План) треба да редифинише и обогати смернице и услове за уређење простора којима се постижу видљиви резултати у изгледу и функционисању града. Нацрт Генералног урбанистичког плана израдиће се у складу са Законом о планирању и изградњи ("Сл.гл.РС", бр. 72/2009, 81/2009-исправка, 64/09-УС и 24/2011) и Правилником о садржини начину и поступку израде планских докумената ("Сл. гл. РС", бр. 31/2010, 69/2010 и 16/11).

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ РАЗВОЈА

1.1. ИЗВОД ИЗ КОНЦЕПТА ПЛАНА

1.1.1. ОПШТИ ДЕО

- **ОПИС ГРАНИЦА ПЛАНА И ОБУХВАТ ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА**

Предложено подручје Генералног урбанистичког плана града Ужица обухвата део територије Града Ужица у површини од 4507.06 ha.

Опис границе Плана полази од тачке1, која се налази на путу Мачкат - Ужице, на граници кат. парцела 1361 и 1365 КО Качер, наставља на исток путем кат. парцеле 1666/1, 1666/2,1666/3 и 1680 и долази до тачке 2, која се налази на тремеђи КО Дријетањ, КО Качер и КО Мачкат.

Из тачке 2, која се налази на тремеђи КО Дријетањ, КО Качер и КО Мачкат, граница Плана продужава на северо-исток путем кат. парцеле 2072/2 и 2072 КО Љубање и долази до тачке 3.

Од тачке 3, која се налази на путу - кат. парцеле 2072/1, граница Плана се одваја на северозапад и западном међом кат. парцела 588, 584/2, 584/1 и 596, све КО Љубање, излази на граничну тачку 17 између КО Љубање и КО Дријетањ.

Потом граница прелази на КО Дријетањ и јужном и западном међом кат.парцела 1250/1, 1252, 1255,1254, 1503, сече пут, наставља међом кат.парцела 1235/3, 1235/9, 1235/10, 1235/1 и 1234, све КО Дријетањ и прелази у КО Ужице. Даље, западном границом кат. парцеле 12162 КО Ужице, јужном и западном границом кат. парцеле 12161 КО Ужице долази у тачку 4.

Граница Плана од тачке 4 продужава на север и источном међом кат. парцеле 12151/3 КО Ужице, долази у тачку 5.

Од тачке 5, која се налази на раскрсници пута кат. парцеле 124 и пута за "Николића насеље", граница наставља на исток путем кат. парцеле 12452 КО Ужице.

Даље граница продужава на север граничном међом пута кат. парцеле 12452 и кат. парцела 12456, 12454, 12453, све КО Ужице и дужином северозападне границе кат. парцеле 12450 долази у тачку 6.

Од тачке 6 граница Плана продужава на исток северном границом кат. парцела: 12441, 12440, 12414/1, 12414/2, 12414/3, 12413, све КО Ужице и долази до тачке 7.

Од тачке 7 граница иде на југоисток североисточном границом кат. парцела: 12412,12409, 12408, 12407, 12406, 12405, 12404, 12403, 12391, 12390, 12385/1, све КО Ужице, долази до тачке 8 и наставља на исток северном и североисточном међом кат. парцела: 12378, 12384, 12537, 12509, 12510, 12511, 12512, 12513, 12514, 12515, 12516, 12517, 12518, 127 (пут), 12668, 12675, 12676, 12678, све КО Ужице и дужином северне и североисточне границе кат. парцеле 12688 КО Ужице излази на тачку 9.

Од тачке 9 граница Плана креће на југ западном границом кат. парцела 12709, 12704, 12703, 12696, 12698, 126, 12700, све КО Ужице, наставља северном међом кат. парцеле 12751 и долази у тачку 10, која се налази на тремеђи кат. парцела 12752/1, 12606 и 12608, све КО Ужице.

Од тачке 10 (тремеђа) граница продужава северном и западном границом кат. парцеле 12752/1 КО Ужице, затим наставља јужном границом кат. парцела 12754, 12755, 12756, 12757, 12758, 12760, 12750 и 12749 све КО Ужице и долази до тачке 11, која се налази на четворемеђи кат. парцела 12749, 12744, 12742 и 12743 све КО Ужице.

Граница Плана од тачке 11 иде на југ између кат. парцела 12743, 12742 и 12741 све КО Ужице и излази на сеоски пут- кат. парцела 12822. Одавде наставља на југоисток до пресека са сеоским путем кат. парцеле 13000 и даље, путем на југозапад до тачке 12, која се налази на тремеђи кат. парцела 12817, 12818 и 12811 све КО Ужице.

Од тремеђе, тачке 12, граница наставља на југоисток северном међом кат. парцела 12810,12809, 12808, 12807 све КО Ужице и излази на сеоски пут кат.парцеле 12854 КО Ужице. Даље граница продужава тим путем и северном границом кат. парцеле 12867 КО Ужице

излази на пут кат. парцеле 12880 КО Ужице, наставља тим путем на југ до доласка у тачку 13, која се налази на путу Кокин брод - Ужице кат. парцеле 13001 КО Ужице.

Од тачке 13 граница наставља путем за Ужице до северозападне међе кат. парцела 12919 и 12932/1, обе КО Ужице, пресеца пут кат. парцеле 12937 КО Ужице, наставља путем кат. парцеле 12934 КО Ужице и долази до тачке 14, даље граница продужава истим путем на североисток до тачке 15 и сеоског пута кат. парцеле 121 КО Ужице.

Граница Плана од тачке 15 продужава на исток сеоским путем кат. парцеле 121 КО Ужице и стиже у тачку 16, где се завршава КО Ужице.

Од тачке 16, која се налази на граничној тачки 27 између КО Ужице и КО Севојно, граница иде на исток сеоским путевима кат. парцеле 5640 и 5132, обе КО Севојно до тачке 17 и сеоског пута кат. парцеле 3124 КО Севојно.

Од тачке 17 граница наставља на североисток сеоским путем кат. парцеле 3124 КО Севојно до тачке 18, и истим путем скреће до тачке 19 и кат. парцеле 2663/2 КО Севојно.

Граница Плана од тачке 19 скреће на југ и источном и јужном међом кат. парцела 2663/2, 2669/1, 2669/2, 2676, 2677/1, 2677/2, 2677/3, све КО Севојно излази на граничну тачку 5 између КО Севојно и КО Поточање, која је истовремено и тачка 20 из Плана.

Из тачке 20 граница скреће на запад и граничном међом између КО Севојно и КО Поточање долази до тачке 21, која се налази на међи између кат. парцела 7 и 6 КО Поточање.

Од тачке 21 граница скреће на југозапад источном границом кат. парцела 6, 5 и 1, све КО Поточање и излази на пут кат. парцеле 15 КО Поточање. Потом граница наставља на југоисток овим путем до кат. парцеле 49 КО Поточање и североисточном међом кат. парцела 49, 46, 85/2, 85/1, 86/11, 86/5 и 88, све КО Поточање излази на сеоски пут кат. парцеле 110, КО Поточање и скреће путем на исток и долази у тачку 22.

Из тачке 22 граница Плана наставља на југ путем кат. парцеле 110 КО Поточање и источном међом кат. парцела 107 и 105, обе КО Поточање излази на поток Дервенту кат. парцеле 1593 КО Поточање. Одавде граница наставља низводно до улива у реку Ћетињу. На тремеђи кат. парцела потока Дервенте, реке Ћетиње и кат. парцеле 275 КО Поточање граница наставља у КО Севојно, прелази реку Ћетињу, пресеца пругу Београд-Бар и државни пут I реда Београд-Ужице и међом између кат. парцела 2870 и 2871, обе КО Севојно, излази на пут кат. парцеле 2869 КО Севојно, затим граница скреће на север путем кат. парцеле 2869 КО Севојно, прелази на пут кат. парцеле 2860 КО Севојно и овим путем долази до тачке 23.

Од тачке 23 граница наставља на север сеоским путем кат. парцеле 1784 КО Севојно и долази до пута 1418 КО Севојно. Одавде граница иде на северозапад путем кат. парцеле 1418 КО Севојно и долази до пута кат. парцеле 3122 КО Севојно, продужава тим путем на север и прелази на пут кат. парцеле 1531/1, КО Севојно, наставља на север до одвајања пута кат. парцеле 935 КО Севојно и продужава тим путем до пута кат. парцеле 3120/1 КО Севојно, даље граница наставља на север путем кат. парцеле 3120/1 КО Севојно до раскрснице са путем кат. парцеле 3119/1 КО Севојно. Потом граница иде на север путем кат. парцеле 3119 и 707, обе КО Севојно и долази до тачке 24.

Граница Плана од тачке 24, која се налази на путу Ужице-Пожега, кат. парцеле 707 КО Севојно иде на запад до утапања у пут Ужице-Луново Село. Одавде граница наставља на запад путем кат. парцеле 3134 КО Севојно до тремеђе кат. парцела КО Севојно, КО Пониковица и КО Дубоко и долази у тачку 25.

Из тачке 25, која се налази на тремеђи кат. парцела КО Севојно, КО Пониковица и КО Дубоко, граница скреће на север између КО Дубоко и КО Пониковица и долази до Турског потока. Одавде граница наставља на запад узводно Турским потоком кат. парцеле 1788 КО Дубоко и јужном границом кат. парцела 1725 и 1724, обе КО Дубоко и долази до тачке 26.

Граница Плана од тачке 26 наставља на северозапад путем кат. парцеле 1517 КО Дубоко, прелази у пут кат. парцеле 1518 КО Дубоко и долази у тачку 27.

Од тачке 27 граница наставља на запад путем кат. парцеле 1856 КО Дубоко, сече пут кат. парцеле 1849 КО Дубоко и долази на пут кат. парцеле 1893 КО Дубоко, затим граница јужном међом кат. парцела 1294/1, 1293/1, 1274 и 1275, све КО Дубоко, излази на заједнички пут кат. парцеле 1881 између КО Дубоко и КО Ужице и долази до тачке 28, која је уједно и гранична тачка 26 између КО Дубоко и КО Ужице.

Од тачке 28 граница скреће на север заједничким путем кат. парцеле 882, прелази у пут кат. парцеле 1113 КО Дубоко и долази до северне границе кат. парцеле 1116/1 КО Дубоко и тачке 29.

Даље, од тачке 29 граница наставља северним међама кат. парцела 1175, 1161/6, 1161/5, 1160/1, 1159, 1157, све КО Дубоко и излази на пут кат. парцеле 1854 КО Дубоко и тачке 30, која је гранична тачка између КО Дубоко и КО Буар. Од тачке 30 граница скреће на југозапад северном међом кат. парцела 1076, 1061, 1075/3, 1075/2, 1075/4, све КО Буар, долази до тачке 31, која је на путу кат. парцеле 2821.

Граница Плана од тачке 31 полази на север јужном међом кат. парцеле 2418, пресеца поток кат. парцеле 1118 КО Буар, наставља на север између кат. парцела 1104/1, 1103/1, 1128, 1129, 1131, 1132, све КО Буар и парцела 1096, 1102, 1100, све КО Буар и излази на пут кат. парцеле 2821 КО Буар. Граница одавде скреће на запад до укрштања са путем кат. парцеле 2810 КО Буар и скреће на север до северне границе кат. парцеле 11 КО Буар. Одавде граница северним међама кат. парцела 11, 1198, 1197, 1189, 1187 и 1205, све КО Буар излази на поток кат. парцеле 2807 КО Буар и наставља путем на север до тачке 32.

Од тачке 32 граница наставља уз поток до јужне границе кат. парцела 1376, 1387, 1401, 1395/1, 1395/2, и 1396, све КО Буар и излази на пут Чаковина-Теразије. Одавде граница скреће на север путем кат. парцеле 2805 КО Буар до укрштања са путем кат. парцеле 2811 КО Буар, након чега скреће на југ и наставља путем 2881 КО Буар.

Од тачке 33 граница продужава на југ путем кат. парцеле 2811/2 КО Буар до јужне међе кат. парцеле 1658 КО Буар и наставља југозападном границом кат. парцела 1667/1, 1667/2, 1615, 1618, 1613, 1619, 2125, све КО Буар и долази до тачке 34.

Од тачке 34 граница продужава на југозапад јужном границом кат. парцеле 2124 КО Буар и излази на пут кат. парцеле 2086 КО Буар и долази до тачке 35.

Граница Плана од тачке 35 скреће на запад, путем кат. парцеле 2811/2 КО Буар, долази до тачке 36. Затим граница скреће на југ, западном међом кат. парцеле 2812 КО Буар, продужава путем и наставља путем кат. парцеле 1936 КО Буар, пресеца пут Вардиште-Ужице и наставља путем кат. парцеле 1933 КО Буар, пресеца пут 2818 КО Буар и долази до пут кат. парцеле 2263 КО Буар, долази до пута кат. парцеле 2816 КО Буар и источном границом кат. парцела 2231 и 2232, обе КО Буар, стиже на тачку 37, која се налази на путу кат. парцеле 2817 КО Буар и идући на југ долази до тачке 38, која се налази на раскрсници путева кат. парцеле 2817 и 2564, обе КО Буар.

Од тачке 38 граница наставља на југ источном границом кат. парцела 2563/3, 2563/5, 2563/2, 2563/1, све КО Буар и долази до тачке 39, која се налази на путу кат. парцеле 2822/1.

Од тачке 39 граница скреће на исток путем кат. парцеле 2822 КО Буар и источном међом кат. парцела 2865, 2720/1, 2720/2, и 2722, све КО Буар долази до тачке 40. Граница Плана од тачке 40 продужава на југ источном границом кат. парцела 2722 и 2824, обе КО Буар и долази до тремеђе КО Дријетањ, КО Буар и КО Ужице, која је уједно и тачка 41.

Од тачке 41 граница скреће на запад, граничном међом између КО Дријетањ и КО Буар (уз реку Ђетињу) и долази до тачке 42.

Од тачке 42 граница прелази у КО Дријетањ и иде источном међом кат. парцела 271, 266, 265, 264, 263, 262, све КО Дријетањ и излази на пут кат. парцеле 1490 КО Дријетањ. Одатле граница наставља на југозапад путем кат. парцеле 1490 КО Дријетањ, прелази на пут кат. парцеле 1497 КО Дријетањ и долази до КО Качер код граничне тачке 10 између КО Качер и КО Дријетањ. Од граничне тачке 10 граница Плана наставља на југоисток до пута кат. парцеле 238 КО Качер. Одавде граница скреће на југ путем кат. парцеле 238 КО Качер и наставља путем кат. парцеле 237 КО Качер, па даље продужава западном границом кат. парцела 1416, 1410/2, 14082, 1387, 1386/2, 1386/1, 1363, 1364, 1365, све КО Качер и долази до тачке 1, која се налази на путу Мачкат-Ужице, где се и завршава граница Плана.

ГРАНИЦА ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА

Грађевинско подручје Плана обухвата површину од око 2354.03 ha.

Грађевинско подручје се налази у оквиру границе која полази од најсеверније тачке катастарске парцеле број 2463 КО Дубоко, затим наставља источном границом кат.парцела бр. 2463, 2464 и 2469, до границе КО Ужице и Дубоко, затим наставља границом КО Ужице и КО Дубоко, односно северним границама кат.парцела бр. 2444, 1465/1, 1466, 2445, 1473, 1481/1, 1482/2, 1482/3 и 1491. Граница даље наставља на југ, источном границом кат.парцела бр. 1491, 1488/2 и 1487/1, до северне границе парцеле број 1578, одакле продужава северним границама кат.парцела бр.1578 и 2440, долази до источне границе кат.парцеле бр. 1621/1, затим наставља овом границом до северне границе кат.парцеле 2447 (пут), продужава овом границом до југоисточне границе кат.парцеле бр. 1618/1. Граница затим наставља југосточним и источним границама кат.парцела бр. 1618/1, 1618/2, 1617, 1616, 1514/1, 1605/1, 1604, 1600/4, 1600/2, 1596/2, 1596/4 и 15, долази до северне границе кат.парцеле бр. 2406, одакле наставља на исток, северним границама кат.парцела бр. 1462/5, 1462/1, 1463/4, 1464/6, 1470/8, 1470/18, 1470/1, 1470/10, 1860 (пут), 1477/15, 1480/1, 1480/2, 2482/3, 2487, 2488/2, 2490/1, 2491/2, 2491/1, 2492, 2493 и 2424/1, излази на пут (кат.парцела бр. 2521), спушта се на југ источном границом кат.парцеле бр. 2521, до северне границе кат.парцеле бр. 2522 (пут), одакле наставља овом границом, до северне границе кат.парцеле бр. 1750, КО Ужице, продужава северним границама кат.парцела бр. 1750, 1751/1, 1751/2, излази на сеоски пут, пресеца пут, а затим наставља западном границом кат.парцеле бр. 1777/1. Граница даље наставља северним границама кат.парцела бр. 1777/1, 1777/7, 1777/8, 1777/9 и 1777/4, спушта се источним границама кат.парцела бр. 1777/4 и 1777/3 до пута, наставља источном границом пута, до северозападне границе кат.парцеле бр. 1772/8, продужава северозападним границама кат.парцела бр. 1772/9, 1772/1, 1772/5 и 1885, одакле се спушта источним границама кат.парцела бр. 1772/6 и 1246/22, излази на државни пут II реда бр.263 Ужице-Косјерић, пресеца пут и прелази у катастарску општину КО Севојно, одакле иде северном, источном и јужном границом кат.парцеле бр. 283, продужава јужним границама кат.парцела бр. 282/1, 282/5, 282/6 и 282/2, наставља источним и југосточним границама кат.парцела број 277/4, 277/3, 277/1, 274/1, 272 и 271/1. Граница даље продужава јужним границама кат.парцела број 268, 240, 234/1, 230/2, 218, 219/14, наставља источним границама кат.парцела бр. 221/2, 317, 204, 212/6, 212/5, 212/1, 212/2, 82/1, 81/1, 65/4, 65/5, 65/6, 65/8, 63/1, 67/4, 67/3, 69, 74, 6/1, 5/2, 5/1, 1/1, 2/4, 2/5, 2/2, 2/3, 2/5, 2198/7, 2201/1, одакле наставља северним и северозападним границама кат.парцела број 3123/1, 2186/1, 2198/2, 2186/2, 110/8, 111/6, 111/1, 127, 131, 130, 132, 104/3, 142/5, 137, 150/3, 391, 3, 390/1, 404/2, 404/1, 377/1, 379, 376, 375/1, 373, 367, 424, 423, 3117/2, 431/2, 441, 442, 554/1, 554/2. Граница даље наставља источним границама кат.парцела бр. 554/2, 463, 465, 464/1, 518/2, 475, 503/1, 503/2, 505/1, 505/2, 505/3, 505/4, 505/5, 500, 4, 480, 1656, 1659, 1660/3, 1680/5, 1680/6, 1677/5, 1676/1, 1676/2, 1676/8, 1675/4, 1675/2, 1675/3, 1704, 1706, 1705/4, 1705/1, 1705/2, 1700/3, 1700/2, 1700/5, 1700/6, 1700/7, 1738/1, 1727, 1730/3, 1730/1, 1730/4, 1730/5, 1731/4, 1736/9, 1736/1, 1736/2, 1601/2, 1739/1, 1739, 1748/2, 1749/1, 1751/2, 1751/1, 1844, 1843/3, 1840/1, 1843, ..., 1839, 1818/1, 1818/2, 1813, 2853/8, 2855/1, 2855/2, 2855/3, 2856/2, 2856/3, 3125, 2858/5, 2858/3, 2854/1, долази до северозападне границе кат.парцеле бр. 2871, затим под правим углом прелази државни пут I реда бр.5, железничку пругу Београд – Бар и реку Ђетињу, пресеца реку под правим углом и прелази на десну обалу реке. Одавде граница грађевинског подручја наставља границом десне обале реке Ђетиње, обухватајући и кат.парцеле број 271/9, 270, 209, 208 и 265 КО Поточање (због регулације корита реке), продужава узводно десном обалом реке Ђетиње, обухватајући кат.парцеле број 2711, 2710, 2330, 2332/1, 2332/2, 2317/1, 2317/2, 2318, 2319/4, 2319/1, 2319/2, 2318, 3129/2, 3161/4, 3161/5 и 3161/3, КО Севојно (због регулације корита реке), наставља узводно десном обалом реке Ђетиње и долази до кат.парцеле број 3161/1 (железничка пруга), одакле наставља даље, левом границом железничке пруге Београд - Бар, пресеца границу КО Ужице и КО Севојно и наставља до железничког моста. Одавде граница продужава до источне границе парцеле бр. 1182, наставља источним и јужним границама кат.парцела бр. 1182, 1178/2, 2152/4, 1358/1 (пут), долази до источне границе кат.парцеле бр. 12921, продужава јужном границом кат.парцеле бр. 2151/1 (пут), одакле се спушта западним границама кат.парцела бр. 12883 и 12882, а затим поново на јужну границу кат.парцеле бр. 2151/1 (пут). Граница даље продужава јужном границом пута и наставља јужним и западним границама кат.парцела бр. 12862, 12863, 12855, излази на западну границу кат.парцеле бр. 12856 (сеоски пут), одакле наставља до јужне границе парцеле бр. 1115. Граница даље наставља западним границама кат.парцела бр. 1113, 1096, 1094, 1093, 1092, 1085, 1084, 1083/2, 6, 700, 20705, 20712/1, 20719/1 и 20719/2, долази до северне границе кат.парцеле бр. 2198/5 (пут), продужава до западне границе, кат.парцеле 2361 (сеоски пут), долази до десне обале реке Ђетиње у Великом парку, затим излази на западну границу кат.парцеле 2198/3, одакле продужава до границе парцеле 2186/1, наставља источним делом те парцеле, до кат.парцеле бр. 2284/1 (сеоски пут), продужава источним и јужним границама кат.парцела бр. 2290/4, 2290/6, 2290/2, 2291/1, 2288/3, 2292/1, 2292/3, 2292/8, 2294, затим скреће југозападно, на јужну границу кат.парцеле бр. 2316/1, продужава јужним границама кат.парцела бр. 2316/1, 2314/1, 2311/1, излази на кат.парцелу бр. 2419/1 (пут). Граница даље продужава западном границом кат.парцеле бр. 2419/2 (пут), до северозападне границе кат.парцеле 2240, затим наставља западним границама кат.парцела бр. 2240, 2419/2, 2232/1, 2231/2, 2231/1, иде јужним границама кат.парцела 2230/1, 2229/6, 2228/2, 2228/1, излази на државни пут I реда бр.21 Ужице-Златибор, затим продужава

јужном границом кат.парцеле бр. 3230/1 (државни пут), до северне границе кат.парцеле бр. 12478, обухвата кат.парцеле бр. 1278 и 3053/1, поново излази на државни пут I реда бр.21 Ужице-Златибор, иде источном границом кат.парцеле бр. 3230/5 (бр.5), до границе са КО Дријетањ. Граница даље наставља источном границом кат.парцеле бр. 1515(бр.5), КО Дријетањ, до северне границе кат.парцеле бр. 1211/2, одакле продужава северним и северозападним границама кат.парцела бр. 1211/5, 1211/2, 1211/3, 1210/7, 1210/6, 1210/14, 1210/15, 1210/26, 1214/10, 1214/2, 1216/1, 1216/2, 1215/1, 1217/2, 1217/1, 1221/3, 1221/2, 1221/4, 1221/5, 1221/6, 1221/7, 1221/8, 1221/9, 1227/6, 1227/5, 1227/8, 1227/2, 1227/3, 1227/4, 1227/1, 1228 и 1262/2, источним границама кат.парцела бр. 1262/2, 1262/1, 1265, 1270/2, 1269/1, 1280, 1278, 1290, 1291/1, 1292 и 1295, одакле наставља западним границама кат.парцела 1295, 12, 1300/1, 1287, 1286/2, 1285/4, 1285/3, источним границама кат.парцела 1318, 1324, 1328, 1329, 1314/2, 1308/2, 1309/1, излази на границу КО Дријетањ и КО Љубање, где пресеца границу катастарских општина и излази на северозападну границу кат.парцеле бр. 650/1 КО Љубање. Граница даље продужава источним границама кат.парцела бр. 651/1, 650/4, 650/3, 651/13, 651/2, 651/8, 643/2, 643/1, 642, 657/1, 641/1, 638, 636, затим северним границама кат.парцела бр. 635, 632/28, западним границама кат.парцела бр. 632/1, 631/1, 631, 629, 628, 616/4, 616/3, 616/2, 616/1, 616/7, 616/10, 608, 609/3, северним границама 609/3 и 609/1, 609/5, 609/4, 614/2, 613/4, 613/3, 613/2, 613/6, 613/1, 590, источном границом кат.парцела бр. 2072/1 (пут), до јужне границе парцеле бр. 668/1, одакле наставља јужним границама кат.парцела бр. 668/10, 668/9, 668/8, 668/11, 668/15, 668/16, 668/14, 668/13, 660/4. Граница затим наставља западном границом парцеле бр. 661/3, источним границама кат.парцела бр. 662/2, 666/1, 666/2, 2085 (бр.5), 1451, излази на границу катастарских општина Љубање и Дријетањ, даље наставља северозападном границом КО Љубање, до западне границе парцеле бр.1497, КО Качер. Граница даље наставља западним границама кат.парцела бр. 1497, 1498/2, 1500/3, 1500/2, 1484, 1481/1, 1470/15, јужним границама кат.парцеле бр. 1470/6, 1470/5, 1468/4, 1468/7, 1468/5 и 1468/3, западним границама парцела бр. 1468/3, 1468/2, 1468/9, 1468/13, 1468/15, 1466/4, 1466/2 и 1457/2, северним границама кат.парцела бр. 1457/2, 1465/1, 1462/3, источном границом кат.парцела 1462/2, 1465/2, северном и источном границом кат.парцела бр. 1466/1, 1470/17, 1470/18, 1470/7, 1470/14, 1470/1, 1470/24, 1480/2, 1502/11, 1502/13, 1502/16, 1502/15, 1502/9, 1502/2, 1508/1, 1508/2, западном 1510/3, 1510/4, 1510/5, северном и источном границом кат.парцела 1510/5, 1512/9, 1512/10, 1512/11. Граница даље пресеца границу КО Качер и КО Дријетањ, излази на источну границу кат.парцеле бр. 1512/12, наставља северним, североисточним и западним границама кат.парцела бр. 1465/2, 1466/1, 1466/2, 1468/1, 1473, 1474/5, 1474/6, 1474/8, 1474/9, 1474/14, 1474/13, 1474/11, 1474/12, 1476, 1489/1, 1452/1, 1517(стари пут Ужице - Златибор), наставља западном границом овог пута обухватајући кат.парцелу бр. 1453/2, а затим до јужне границе кат.парцеле бр. 1429/24, наставља јужним и западним границама кат.парцела бр. 1429/24, 1429/9, 1429/8, 1429/12, 1429/18, 1429/1, 1429/26, 1431/7, 1431/6, 1431/5, северним границама кат.парцела 1431/5, 1431/4, 1431/2, 1431/3 и 1428/5, западним и јужним границама кат.парцела бр. 1432/1, 1433/9, 1433/3, 1433/10, 1433/4, 1433/5, 1433/6, 1433/2, 1434/1, 1434/2, 1435/2, 1435/5, 1424/8, 1424/12, 1424/13, 1424/15, 1424/16, 1424/14, 1425/2, 1426, источним и јужним границама кат.парцела бр. 1427/23, 1427/30, 1427/1, 1427/25, 1428/18, 1427/24, 1427/34, 1427/31, 1427/11, 1427/10, 1427/6, 1427/5, 1428/3, 1454/1, 1454/3, 1457/1, 1462/5, 1462/4, 1462/3, 1462/1, 1462/18 и 1462/10, долази до јужне границе кат.парцеле 1461/11. Граница даље наставља границом КО Дријетањ и КО Качер, до западне границе кат.парцеле бр.1459/1, одакле наставља јужном границом кат.парцеле бр. 1507, КО Качер, долази до сеоског пута (кат.парцела бр. 101, КО Дријетањ), продужава овом границом до краја кат.парцеле бр. 100 КО Дријетањ, затим наставља западном границом парцеле бр.99/1, источном границом кат.парцела бр. 98/1, 98/2, /1 и 100, долази до западне границе сеоског пута, кат.арцела бр. 1502 КО Качер,наставља овом границом до југозападне границе кат.парцеле бр. 1398/8. Граница даље наставља западним границама кат.парцела бр. 1398/8, 1398/12, 1398/9, 1398/7, 1398/5, 1398/6, 1400/2, 1410/2, 1410/1, 1409/5, 1409/4, 1409/7, јужним и југоисточним границама кат.парцела 1412/34, 1418/6, 1418/13, 1418/6, 1406/1, 1405/1, 1393, излази на границу КО Дријетањ и КО Качер, продужава овом границом до јужне границе кат.парцеле бр. 67, КО Качер, наставља јужним границама кат.парцела бр. 67, 71, 73, 80/2, 80/1, 86, долази до јужне границе кат.парцеле бр. 126, КО Качер, продужава западном и јужним границама кат.парцела бр. 126, 124/1, 120, 118, 144/1, 149, 152, 153, 156/1, 162/2, 162/1, 163, 164, 166, 167, 175 и 175/1 излази на границу КО Качер и КО Дријетањ, пресеца границу и иде до, кат.парцеле 1000/3. Граница даље наставља југозападним границама кат.парцела бр.1000/3, 100/1, 1000/7, иде даље северним и североисточним границама кат.парцела бр. 1000/7, 1000/1, 1000/4, 1000/2, 1000/5, 1002/3, 1001/4, 1001/1, 1006, 1005, 1004, долази до северне границе кат.парцеле бр. 1011/1 КО Дријетањ, наставља северним границама кат.парцела бр. 1390, 1387, 1382/1, 1382/5, 1372, 1371, 1373, 1381/1, 1417/1, 1379/1, јужним границама кат.парцела бр. 1376/2, 1376/1, 1376/3, 1362, 1363, 1364, 1020, западним границама кат.парцела бр. 1020, 1023/21, 1024/1 и 1025, долази до парцеле бр. 1359/17 (пут), пресеца пут и иде северном границом кат.парцела бр. 1122, 1123, 1124/2, 1157/1, 1158/5, 1158/1, западним границама парцела 1153/8, 1153/11, 1153/3, северозападним, источним и западним границама кат.парцела 1153/3, 1153/4, 1153/5, 1153/9, 1153/2, 1160/10, 1161/4, 1161/2, 1162/1, 1151 (пут), 1178, 1179/2, 1179/19, 1179/1, 1184, 1182/1, 11, 1197 и 146/1. Граница затим наставља северним и северозападним границама кат.парцела бр. 146/1, 146/6, 146/5, 146/2, 146/3, 146/4, 145/1, 145/2, 144, 1504/1 (пут), 134/2, 133/2, 118, 117/2, 1504/2, 117/3, излази на стари пут Златибор-Ужице, наставља западном границом овог пута, до границе КО Дријетањ и Ужице, продужава овом границом до северне границе кат.парцела бр. 3081, 3080, 3230/5 (стари пут), 3077, 3078/2, 3069, излази на државни пут I реда бр.5. Граница затим продужава западном границом кат.парцеле бр. 3230/5 (бр.5), северном границом кат.парцеле бр. 2418 (бр.5), излази на парцелу бр. 2246, до границе кат.парцеле бр. 3223 (железничка пруга Београд - Бар), наставља јужном границом пруге до границе КО Ужице и КО Буар, пресеца реку Ћетињу и наставља источним границама кат.парцела бр. 2775, 2774, 2776 и 2781, КО Буар, долази до јужне границе кат.парцеле бр. 2746 (пут), наставља јужним границама кат.парцела бр. 2746, 2727/1, 2727/2 и 2728, скреће на север и продужава југозападним и западним границама кат.парцела бр.2728, 2724/2, 2733/2, 2734, 2760, 2735, 2736/1, 2736/2, 2710/2, 2710/1, 2709, 2707, 2697, 2696/1, 2645/1, 2694, 2489, 2490, 2495, 2483, 2496, 2497, 2498, 2501, 2506/4, 2507/1, 2287/2(пут), 2287/1, 2291/1, 2818 (пут), 2318, 2316, 2312, 2343 (пут), све КО Буар, долази до јужне границе кат.парцеле бр.2341. Граница даље наставља јужном границом кат.парцела бр. 2341, 23..., 2339, 2338 и 2417/1 (бр.5), пресеца државни пут I реда и иде на север западним границама кат.парцела бр. 1935 и 1964 (пут), долази до кат.парцеле бр. 2018(пут), наставља северном границом овог пута, пресеца сеоски пут, прелази у други сеоски пут, кат.парцела бр. 2395, иде северном границом ове парцеле, до северне границе кат.парцеле бр. 23, КО Буар, затим наставља северним границама кат.парцела бр. 23 и 2401, долази до границе КО Буар и КО Ужице, наставља овом границом до западне границе кат.парцеле бр. 2203 КО Буар, продужава северним границама кат.парцела бр. 2203, 2204 и 2207/16 до западне границе кат.парцеле бр. 2208/1 КО Буар. Граница затим наставља на север западним границама кат.парцела бр. 2208/1, 2197, 21, 2198, 2195, 2103, 2194, 2439/1 (пут Ужице-Чаковина), до северне границе парцеле бр. 1252/2, где пресеца пут и продужава источним границама кат.парцела бр. 1252/2, 1253/3 и 2508/2, долази до границе КО Буар и КО Ужице, иде овом границом до северне границе парцеле бр. 1241/1, наставља северним границама кат.парцела бр. 1241/1 и 1241/4, до западне границе парцеле бр. 2432 (пут), продужава западном границом овог пута, до северне границе парцеле бр. 1243/5, иде северним границама кат.парцела бр. 1243/5 и 1244/4 и спаја се са полазном тачком.

• ПЛАНСКИ И ПРАВНИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА

Правни основ за израду плана садржан је у:

- Закону о планирању и изградњи ("Сл.гл. РС", бр.72/09, 81/2009-исправка, 64/09-УС и 24/2011);
- Правилнику о садржини, начину и поступку израде планских докумената ("Сл.гл. РС", бр.31/2010, 69/2010 и 16/11);
- Закону о просторном плану Републике Србије од 2010.г. до 2020.г. ("Сл.гл.РС", бр.88/10);
- Одлуци о приступању изради Генералног урбанистичког плана града Ужица до 2020.године (Скупштина града Ужица, I број 350-83/09, 01.12.2009.г.);
- Просторном плану Града Ужица (Скупштина Града Ужица, I број 350-8/10, 24.06.2010.);
- Уговору између Града Ужица и ЈП "Дирекција за изградњу" Ужице о изради ГУП града Ужица до 2020.године (II Бр. 350-83/09, од 31.12.2009.г.).

• ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА

ИЗВОД ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ОД 2010. ДО 2020. ГОДИНЕ

Просторни план Републике Србије од 2010.г. до 2020.г.("Сл. гл. РС", бр. 88/10), је основни плански документ просторног планирања и развоја у Републици Србији.

Основни циљеви просторног развоја Републике Србије су:

- уравнотеженији регионални развој и унапређена социјална кохезија;
- регионална конкурентност и приступачност;
- одрживо коришћење природних ресурса и заштићена и унапређена животна средина;
- заштићено и одрживо коришћено природно и културно наслеђе и предео;
- просторно- функционална интегрисаност у окружење.

ИЗВОД ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ГРАДА УЖИЦА

Концепција просторне организације, система насељавања, коришћења, уређења и заштите простора

- Концентрисан развој појединих функција и активности у Ужицу, појасевима дуж улазно-излазних праваца у градско насеље и у осталим центрима у мрежи насеља;
- Концентрисано-децентралисани развој;
- Дисперзија економских активности, као основно стратегијско опредељење;
- Рационалније и ефикасније коришћење и организацију простора;
- Зауостављање даљег просторног ширења града;
- Неопходно је подићи ниво комуналне опремљености насеља;
- Заштита и рационално коришћење природних ресурса;
- Заштиту животне средине и простора;
- Заштити и презентацији/промоцији природног и културно-историјског наслеђа;
- Обезбедити земљиште за развој великих инфраструктурних система (реализација обилазница око Ужица);
- Оснивање Слободне зоне "Ужице".

ПРЕГЛЕД ПРИКУПЉЕНИХ ПОДАТАКА И УСЛОВА НАДЛЕЖНИХ ИНСТИТУЦИЈА

- Иновирани услови заштите природе и животне средине за Просторни план општине Ужице и План генералне регулације Ужица са елементима регулације – Завод за заштиту природе Србије од 25.12.2008.г.
- Услови ЈП "Путеви Србије", од 05.06.2009.г.
- Услови ЈП "Железнице Србије", од 10.06.2010.г.
- Услови Министарства Одбране, Сектор за инфраструктуру од 24.12.2009.г.
- Услови ЈВП"Србијаводе" Београд', Водопривредни центар "Морава" Ниш, Секција "Ужице", Ужице, од 30.03.2010.
- Услови Завода за заштиту природе Србије, од 25.12.2008.г.
- Завод за заштиту споменика културе Краљево, од 16.03.2005.г.
- Услови АД "Ужице-Гас" Ужице од 16.03.2010. и 23.03.2010.г.
- Услови ЕПС ЈП "Електродистрибуција Ужице" од 24.02.2004.г.
- Услови ЈКП "Водовод" Ужице, од 13.05.2005.г.
- Услови ЈКП "Топлота" Ужице, од 10.02.2009.г.
- Услови ЈКП "Телекома" Србије, од 15.03.2005.г.
- Услови установа здравства, културе, просвете, спорта и др.

1.1.2. АНАЛИЗА И ОЦЕНА СТАЊА

• ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

• Становање	847.82 ha	18.81%
• Продукција	1856.28 ha (пољопривреда 1247.31 ha)	41.19% (37.15%)
• Јавне службе	23.36 ha	0.52%
• Зеленило	18.35 ha	0.41%
• Зелене рекреативне површине	44.96 ha	1.00%
• Заштитне зелене површине	90.59 ha	2.01%
• Шуме	1354.11 ha	30.04%

- Саобраћај 150.34 ha 3.34%
- Комунална инфраструктура 60.12 ha 1.33%
- Водене површине 61.12 ha 1.36%

Табела 1. Биланси површина - ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊА

БИЛАНСИ ПОВРШИНА - ПОСТОЈЕЋЕ																
НАМЕНА ПОВРШИНА	ПЦ "УЖИЦЕ"		ПЦ "КРЧАГОВО"		ПЦ "СЕВОЈНО"		ПЦ "ЦАРИНА"		ПЦ "ТУРИЦА"		ПЦ "БЕЛА ЗЕМЉА"		УКУПНО			% ГУП
	у грађ подр. ha	ван грађ подр. ha	у грађ подр. ha	ван грађ подр. ha	у грађ подр. ha	ван грађ подр. ha	у грађ подр. ha	ван грађ подр. ha	у грађ подр. ha	ван грађ подр. ha	у гр.п. ha	ван грађ подр. ha	у грађ подр. ha	ван грађ подр. ha	Укупно ha	
СТАНОВАЊЕ																
Породично	211,76	18,13	121,23	1,42	83,66	76,15	87,45	13,28	56,35	23,14		116,92	560,45	249,04	809,49	17,96
Вишепородично	18,26		12,81		5,84		1,26		0,16				38,33		38,33	0,85
УКУПНО СТАНОВАЊЕ	230,02	18,13	134,04	1,42	89,50	76,15	88,71	13,28	56,51	23,14		116,92	598,78	249,04	847,82	18,81
ПРОДУКЦИЈА																
Примарна пољопривред. дел.	74,46	92,75	119,35	24,68	70,77	476,48	88,03	108,68	74,53	138,57		406,15	427,14	1.247,31	1.674,45	37,15
Индустр. производна зона	11,70		36,31		47,61		1,03		7,55			32,09	104,20	32,09	136,29	3,02
Прозв. - пословна зона	0,19		2,01		7,78								9,98	0,00	9,98	0,22
Комерцијалне делатности	8,77	0,10	8,47		3,41		0,48	0,40	4,79			9,14	25,92	9,64	35,56	0,79
УКУПНО ПРОДУКЦИЈА:	95,12	92,85	166,14	24,68	129,57	476,48	89,54	109,08	86,87	138,57		447,38	567,24	1.289,04	1.856,28	41,19
ЈАВНЕ СЛУЖБЕ																
Државна и локална управа	0,76		0,09										0,85	0,00	0,85	0,02
Социјална заштита	0,06						0,48						0,54	0,00	0,54	0,01
Здравствена заштита	0,49		4,21		1,03								5,73	0,00	5,73	0,13
Дечија заштита	0,94		0,37		1,39				0,12				2,82	0,00	2,82	0,06
Основно образовање	2,48		1,57		1,09				0,26				5,40	0,00	5,40	0,12

Средње образовање	1,63					1,55						3,18	0,00	3,18	0,07
Високо образовање	0,22								0,44			0,66	0,00	0,66	0,01
Специјалне школе			0,44									0,44	0,00	0,44	0,01
Култура	1,54											1,54	0,00	1,54	0,03
Верски објекти	0,17				1,09							1,26	0,00	1,26	0,03
Поште	0,51				0,24						0,19	0,75	0,19	0,94	0,02
УКУПНО ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	8,80		6,68		4,84		2,03		0,82		0,19	23,17	0,19	23,36	0,52
СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА															
Спорт. рекреатив. центар	4,99		4,64		3,24							12,87	0,00	12,87	0,29
Купалишта	0,37											0,37	0,00	0,37	0,01
Отвор. уређене површ. за спорт	1,86								3,25			5,11	0,00	5,11	0,11
УКУПНО СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА	7,22		4,64		3,24				3,25			18,35	0,00	18,35	0,41
ЗЕЛЕНЕ РЕКР. ПОВРШИНЕ															
Отворени град. простори	3,86											3,86	0,00	3,86	0,09
Парк и парк шуме	33,11		1,38		3,04						3,57	37,53	3,57	41,10	0,91
УКУПНО ЗЕЛЕНЕ РЕКРЕАТИВНЕ ПОВРШИНЕ	36,97		1,38		3,04						3,57	41,39	3,57	44,96	1,00
ОСТАЛЕ ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ															
Заштитно зеленило	33,61		12,33		2,99	3,81	23,52		1,90		12,43	74,35	16,24	90,59	2,01
Шуме	43,70	118,34	95,38	95,48	28,84	294,95	82,63	69,50	42,90	144,48	337,91	293,45	1.060,66	1.354,11	30,04
УКУПНО ОСТАЛЕ ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ	77,31	118,34	107,71	95,48	31,83	298,76	106,15	69,50	44,80	144,48	350,34	367,80	1.076,90	1.444,70	32,05
ОБЈЕКТИ И ПОВРШИНЕ КОМУН.ИНФРА СТРУКТУРЕ															
Хидротехнички објекти	1,02	0,06	3,27				0,99		9,55	0,23	1,92	14,83	2,21	17,04	0,38
Енергетски објекти	2,53		0,49		1,72	0,11	0,35		0,13		0,15	5,22	0,26	5,48	0,12
Гробља	11,13	0,14	11,28		1,40	0,52	0,19		0,17	0,64		24,17	1,30	25,47	0,57
Остале комун. површине					5,76		6,37					12,13	0,00	12,13	0,27

УКУПНО ОБЈ. И ПОВРШИНЕ КОМУН. ИНФРАСТРУКТУРЕ	14,68	0,20	15,04		8,88	0,63	7,90		9,85	0,87	2,07	56,35	3,77	60,12	1,33
САОБРАЋАЈ															
Аутопут						5,50						0,00	5,50	5,50	0,12
Државни пут I реда	10,44		6,34		7,56	1,59			3,63	5,75	10,06	27,97	17,40	45,37	1,01
Државни пут II реда	6,17	2,97				4,56	36,46					42,63	7,53	50,16	1,11
Општински пут	3,14	0,68	4,10				0,95	0,92	2,00	1,77	2,14	10,19	5,51	15,70	0,35
Сабирне улице	5,18		5,85		1,77		0,89		2,50		3,85	16,19	3,85	20,04	0,44
Железничка пруга	4,59		4,61		9,33	1,82			2,63	0,84	2,18	21,16	4,84	26,00	0,58
Саобраћајни објекти	1,86		2,53		5,48	0,03						9,87	0,03	9,90	0,22
Колско пешачке површине	5,00		5,40		6,50							16,90	0,00	16,90	0,37
УКУПНО САОБРАЋАЈ	36,38	3,65	28,83		30,64	13,50			10,76	8,36	18,23	106,61	43,74	150,35	3,34
ВОДЕНЕ ПОВРШИНЕ															
Река Ђетиња	6,81		11,79		7,78	4,10			7,05	6,06		33,43	10,16	43,59	0,97
Потоци	5,97	0,60	3,12	2,30					1,05	1,94	2,55	10,14	7,39	17,53	0,39
УКУПНО ВОДЕНЕ ПОВРШИНЕ	12,78	0,60	14,91	2,30	7,78	4,10			8,10	8,00	2,55	43,57	17,55	61,12	1,36
У К У П Н О	519,28	233,77	479,37	123,88	309,32	869,62	294,33	191,86	220,96	323,42	941,25	1.823,26	2.683,80	4.507,06	100,00
У К У П Н О	753,05		603,25		1.178,94		486,19		544,38		941,25	4.507,06			

1.1.2.1. УРБО - ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

На подручју ГУП-а Ужица је концентрисано око 96%, од укупно 27.720 запослених радника на подручју Града, или 26.612 лица, док изван ГУП-а ради око 1108 радника, у базној 2002.г.

• АНАЛИЗА ПРОТЕКЛОГ РАЗВОЈА - СТАЊЕ И ПРОБЛЕМИ

Град Ужице захвата 667 km² или 0.77% територије Републике, са укупно 41 насељем и 83.022 становника (1.10% од становништва Србије), са просечном насељеношћу територије од 124 становника на 1km² (у Србији је доста ређе, 98ст/ km²), са 32 катастарске општине и 31 месну заједницу.

Учешће Града Ужица у Србији у 2002. г.

- територија 0.77%
- становништво 1.10%
- запосленост 1.50%
- доходак 0.90%
- доходак/становн. 85.50% Србија=100.00%
- осн.сред.привреде 2.00%
- у томе опрема 2.20%

Доходак по становнику Србија=100.00

1985.	178.30
1986.	166.80
1987.	148.90
1988.	183.80
1989.	140.20

Усмереност Ужица на секундарне, па и терцијарне делатности представља потенцијал за будућност.

Анализа кретања становништва

Табела 2. Анализа кретања становништва

	Град	Градско насеље	ГУП	Села	%Града	%ГУПа	%Села
1948.	45.667	10.151		35.516	22.2		77.8
1953.	50.755	13.255		37.500	26.1		73.9
1961.	57.062	20.060		37.002	35.2		64.8
1971.	67.555	34.555		33.000	51.2		48.8
1981.	77.049	46.733		30.316	60.7		39.3
1991.	82.723	53.607	61.853	20.870	64.8	74.8	25.2
2002.	83.022	54.717	64.408	18.614	65.9	77.6	22.4

Анализа кретања и стања запослености

Структура запослених по областима у 2002.г. била је следећа:

• укупно запослених	27.721	%
– од тога у предузећ. и сл.	24.544	88.5
– самостално обављ.делатн.	3.177	12.9

Структура по областима:

• у пољopr.шумар.водоприв.	155	0.6
• вађење руда и камена	107	0.4
• прерађивачка индустрија	10.960	44.7
• произв.елек.енерг.гаса,воде	544	2.2
• грађевинарство	1.786	7.3
• трговина	1.762	7.2
• хотели и ресторани	660	2.7
• саобраћај, складишта, везе	2.376	9.7
• финансијско пословање	520	2.1
• послови некретнина, изнајмљ.	528	2.2
• државна управа и социј.осигур.	700	2.9
• образовање	1.157	4.7
• здравство и социј.рад	2.807	11.4
• остало	484	1.9

Кретање основних вредносних економских показатеља и стање привреде Града Ужица

Табела 3. Кретање основних вредносних показатеља

	Друштв. производ	Доходак	Бруто инвест. у осн. средст.	% учешћа инвест. у ДП
1999.	1.524	1.250	50	3.3%
2000.	3.520	3.176	240	6.8%
2001.	5.415	3.670	250	4.6%
2002.	6.586	4.768	638	9.7%

Привредна структура друштвеног производа Града Ужица по областима:

Табела 4. : Привредна структура друштвеног производа Града
Текуће цене у милионима динара 000.000,00дин.

	1999.		2000.		2001.		2002.	
Укупно ДП	1.731.705	100%	3.9.295	100%	6.153.040	100%	7.484.101	100%
Индустрија	739.866	42.7	1.838.092	46.0	2.737.718	44.5	3.227.288	43.1
Пољopr. и рибар	128.133	7.4	304.943	7.6	596.674	9.7	671.481	9.0
Шумарство	29.647	1.7	37.71	0.9	59.439	1.0		
Грађевинарство	119.726	6.9	280.932	7.0	385.940	6.3	714.264	9.5
Саобраћај и везе	271.166	15.7	563.845	14.1	104.502	1.7	1.440.32	19.2
Трговина	227.818	13.2	549.208	13.7	630.512	10.2	1.009.621	13.5
Угоститељ.и туриз.	39.950	2.3	88.851	2.2	134.126	2.2	216.306	2.9
Занатство	46.437	2.7	102.884	2.6	139.555	2.3		

Стамб.комунала	39.162	2.3	76.809	1.9	122.049	2.0		
Финанс. и др.услугу	85.075	4.9	178.374	4.5	234.577	3.8	197.914	2.6
Образов.култура	3.735	0.2	6.719	0.2	11.359	0.2		
Здравство,социјала	0	0.1	-29.073	-	82.589	1.3	6.919	0.9

Носилац привредног развоја Града Ужица и даље је **индустрија** са око 45% оствареног дохотка (раније 65%), што указује на виталност ове привредне области.

• ЦИЉЕВИ, ПРЕТПОСТАВКЕ И КОНЦЕПТ РАЗВОЈА И НАПРЕТКА

Циљеви и претпоставке развоја и напретка

- раст
- развој
- социо-економски напредак

На локалном нивоу основни циљеви и задаци су стимулативне следеће политике:

- основни циљ је општи напредак и подизање квалитета живота грађана Града Ужица;
- квалитет у свим областима је суштински циљ преображаја ужичке привреде;
- стварање привредног амбијента који ће привући домаће и стране инвеститоре;
- санација и јачање индустрије је први непосредан циљ, који се мора хитно реализовати како би се остварила основа за даљи развој и напредак;
- промена привредне структуре и већа диверзификација привредних области;
- усмеравање непривредних грана на стварање добити и профита, са већим учешћем приватног капитала кроз разноврсне облике повезивања јавног и приватног интереса;
- јачање сектора услуга, од финансијских, пројектних до бројних других;
- погодном пореском политиком стимулирати предузетнике да улажу у Град Ужице;
- посебно је могућа стимулативна локациона политика и политика газдовања грађевинским земљиштем.

На нивоу предузетника основни циљеви су:

- остварења најпогоднијих привредних услова за слободан размах предузетништва;
- учествовање у раду локалне самоуправе - стварање оптималног привредног амбијента;
- слободно улагање сопствених средстава у куповину и развој предузећа, или дела предузећа на простору Града Ужица и улагање у нове инвестиције;
- стварање стимулативног банкарског система.

Циљеви и претпоставке на нивоу ГУП-а:

- квалитет живота;
- трговина ће на подручју ГУП-а бити главни носилац квалитета напретка;
- саобраћај, комуникације и телекомуникације са новом информационом револуцијом;
- терцијарне делатности оплемене финансијским и другим услугама, посебно интелектуалним;
- стимулативна пореска, кредитно-финансијска, а посебно локациона политика на подручју ГУП-а;
- земљишна политика, посебно уважавање, прецизности мерење и усмеравање урбане ренте.

Концепт и носиоци развоја и напретка

- индустрија са досадашњим али и новим гранама до 40%, са смањењем ка 30% после 2015.г.
- саобраћај, телекомуникације и друге везе до 15%, са смањењем после 2015.г. ка 13%
- трговина, уз елиминацију "сиве зоне", до 15%, уз повећање после 2015.г. ка 18%
- пољопривреда, водопр.,шумар.,лов, рибарство 7%, после 2015.г. стабилних 5%
- грађевинарство и индустр.грађ. материјала 7%, уз враћање на 5% као 1989.г.
- туризам и угостит., на еко и етно основи 5%, уз незнатан пораст после 2015.г.
- финансијске и друге услуге уз сталан пораст 5%, уз сталан пораст до 15% 2025.г.
- остало (занат.,стамб.,комун.,непривреда) 6%, уз пораст после 2015.г. ка 12%

На нивоу ГУП-а нешто је јаче учешће индустрије као стратешког носиоца привредног развоја.

Концепт развоја и напретка замишљен је тако да се изложе **три варијанте** темпа развоја основних вредносних економских показатеља, не само ради реалније процене, већ да се омогући бржи продор у разним областима привређивања и покушају активирати све, чак и оне "запретене", потенцијале развоја.

• СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА И НАПРЕТКА

Стратегија развоја индустрије и енергетике

- Главни носилац развоја је диверзификована индустрија, са ослонцем на већи број индустријских грана, али и специјализација.

Стратегија развоја саобраћаја, телекомуникационих и других веза

- Нове информационо-комуникационе технологије и модерни саобраћај сматрамо другом носећом привредном облашћу Ужица.

- Класичан саобраћај, тј. превоз путника и роба, како на бази досадашњег тренда, тако и на основу усмерења нове трасе аутопута, па и железничке пруге.

Стратегија развоја трговине

- Трговина - обезбеђује да се остварени доходак на једној територији задржи на истом простору (ако је трговина неразвијена, доходак се сели на друга подручја)
- Продаја робе свакодневне, повремене а највише ретке потрошње
- Активирање робно-транспортни центар у Севојну

Стратегија развоја грађевинарства

- Развијати грађевинарство, не само за сопствене потребе, за потребе ширег, па и најширег међународног тржишта.

Стратегија развоја еколопопривреде, етнотуризма и финализације здраве хране

- Производња здраве-органске хране у неколико категорија
- Изградња сабирно дистрибутивног центра здраве хране
- Специјализованих фарми за производњу здраве хране, које би се осим пољопривреде, бавиле делом и туризмом

Стратегија развоја осталих области

- Развој терцијарних делатности, посебно финансијских, интелектуалних и других услуга
- Занатство може вишеструко развити своју понуду

ПРОЈЕКЦИЈЕ СТАНОВНИШТВА И ЗАПОСЛЕНОСТИ

Пројекције становништва

Табела 5.

Година	Град	%	ГУП	%	Села	%
2002.	83.022	100.0	64.408	77.6	18.614	22.4
2005.	83.215	100.0	64.5	78.1	18.373	21.9
2010.	83.165	100.0	65.554	78.8	17.611	21.2
2015.	82.955	100.0	65.975	79.5	16.980	20.5
2020.	82.410	100.0	66.145	80.3	16.265	19.7
2025.	81.880	100.0	66.402	81.1	15.478	18.9

Пројекције запослености

- нове облици запослености (облици рада на одређено време, рада са скраћеним радним временом, рада у више фирми, рада код куће и сл.)
- стимулативном политиком повећати запосленост

Планира запошљавање у три варијанте (број запослених и % од укупног становништва):

Табела 6.

Година	Минимум	%	Средње	%	Максимум	%
2002.	27.721	33.4	27.721	33.4	27.721	33.4
2005.	27.000	32.5	27.800	33.4	29.000	34.8
2010.	28.000	33.7	29.000	34.8	30.000	36.1
2015.	28.600	34.5	29.800	35.9	31.000	37.4
2020.	29.000	35.2	31.500	38.2	33.000	40.0
2025.	30.000	36.6	33.000	40.3	35.000	42.7

Врло је реална средња, а у мало офанзивнијем инвестирању и максимална варијанта запослености.

ПРОЈЕКЦИЈЕ ВРЕДНОСНИХ ПОКАЗАТЕЉА

Одређивање стопа раста

Табела 7.

Период	Минимум	Средње	Максимум
2002.- 2005.	2%	3%	4%
2006.- 2010.	4%	5%	6%
2011.- 2015.	5%	6%	8%
2016.- 2020.	4%	5%	6%
2021.- 2025.	3%	3%	4%

Пројекције друштвеног производа, дохотка и инвестиција

Табела 8.

Средња варијанта	Сталне цене 2002.г. у милионима динара (000.000,00)				
Година Период	Друш.производ	Доходак	Бруто инвестиције у основна средства		
			Укупне	Производне	Непроизводне
2002.	6.511	4.715	586	382	204
2005.	7.115	5.337	747	525	222

2010.	9.080	7.173	1.134	794	340
2015.	12.151	9.721	1.823	1.276	547
2020.	15.508	12.406	2.326	1.536	790
2025.	18.000	14.383	2.700	1.780	920
2004-2005.	14.000	10.450	1.440	1.000	440
2006-2010.	41.300	31.820	4.770	3.310	1.460
2011-2015.	54.250	49.890	7.680	5.380	2.300
2016-2020.	70.500	56.400	10.500	7.500	3.000
2021-2025.	84.800	67.800	12.720	8.400	4.320
2004-2010.	55.300	42.270	6.210	4.310	1.900
2004-2015.	109.550	92.160	13.890	9.690	4.200
2004-2020.	180.050	148.560	24.390	17.190	7.200
2004-2025.	264.850	216.360	37.110	25.560	11.520

Пројекције непроизводних инвестиција

- Средњу варијанту развоја има највише изгледа да се реализује, мада и максимална варијанту може бити врло реална уколико се раније санирају негативни услови који угрожавају укупну српску привреду.
- Може се очекивати да ће око 90% планираних непроизводних инвестиција бити уложено на подручју ГУП-а.
- Средња варијанту кретања непроизводних инвестиција у непроизводне делатности на подручју ГУП-а биће следећа:

Табела 9. Сталне цене 2002.г. у милионима динара (000.000,00)

Година Период	Непроизводне инвестиције	Стамбене инвест.	Комуна. инвест.	Инвест. у образ.	Инвест.у култу.	Инвест.у здравст.	Инвес. у спорт	Финан. услуге	Остале инвест.
2002.	204	10	2	8	0	180	0	9	0
2005.	222	110	40	20	7	23	5	7	5
2010.	340	180	60	30	10	35	6	10	9
2015.	565	283	113	51	17	62	12	17	10
2020.	790	385	163	74	24	90	16	24	14
2025.	920	450	190	86	28	104	19	29	14
2004.- 2005.	440	220	88	44	13	48	10	13	4
2006.- 2010.	1.460	730	292	146	44	160	33	44	21
2011.- 2015.	2.300	1.150	460	230	70	253	54	70	13
2016.- 2020.	3.000	1.500	600	300	90	330	80	90	10
2021.- 2025.	4.320	2.160	864	432	130	475	100	130	29
2004.- 2010.	1.900	950	380	190	57	208	43	57	25
2004.- 2015.	4.200	2.100	840	420	127	461	97	127	38
2004.- 2020.	7.200	3.600	1.440	720	217	791	177	217	48
2004.- 2025.	11.520	5.760	2.304	1.152	347	1.266	277	347	77

1.1.2.2. ПРЕГЛЕД ЕВИДЕНТИРАНИХ И ЗАШТИЋЕНИХ ОБЈЕКТА, СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ И ПРИРОДЕ И АМБИЈЕНТАЛНИХ ЦЕЛИНА**Заштићена културна добра****Табела 10.**

1.	ЗГРАДА НАРОДНОГ МУЗЕЈА УЖИЦЕ(ка Ул.Н.Пашића) СА ПОДЗЕМНИМ ГАЛЕРИЈАМА, Ужице, Ул.Димитрија Туцовића,бр.18	1938.-1941.г.	Ужице	НКД ●●●	+++
2.	СТЕФАНОВИЋА КУЋА, Ужице, Трг Св.Саве, бр.8	1934.-1936.г.	Ужице	НКД ●●●	+++
3.	ДОМ УЧЕНИКА Ужице, Ул.Ужичке Републике, бр.116	1940.г.	Ужице	НКД ●●●	++

4.	ОПШТА БОЛНИЦА УЖИЦЕ (5 објеката) Ужице, Ул.Милоша Обреновића	1920.-1924.г.	Ужице	НКД •••	++
5.	ЗГРАДА РАСАДНИКА У КРЧАГОВУ Ужице, Ул.Максима Горког, бр.14	1908.г.	Ужице	НКД •••	+
6.	УТВРЂЕЊЕ УЖИЧКИ ГРАД	2/2 XIVв.	Ужице	НКД ••	++
7.	ХИДРОЦЕНТРАЛА "ПОД ГРАДОМ"	1900.г.	Ужице	НКД ••	++
8.	ЦРКВА СВ.МАРКА Ужице, Ул.Николе Пашића	1828.г.	Ужице	НКД ••	+++
9.	САБОРНА ЦРКВА СВ.БОРЂА Ужице, Трг Св.Саве	1842.-1844.г.	Ужице	НКД •	+++
10.	ЈОКАНОВИЋА КУЋА Ужице, Трг Св.Саве	2/2 XIXв.	Ужице	НКД	+++
11.	ХОТЕЛ "ПАЛАС" Ужице, Трг Св.Саве	1928.-1929.г.	Ужице	НКД •	++
12.	ЗГРАДА СКУПШТИНЕ ГРАДА Ужице, Ул.Димитрија Туцовића, бр.52	1922.-1927.г.	Ужице	НКД •	++
13.	СТАНИЋА КУЋА Ужице, Ул.Немањина, бр.14	око 1850.г.	Ужице	НКД •	++
14.	КУЋА И ЛИВАЧКА РАДИОНИЦА П.АВРАМОВИЋА "ЧИКИРИЗА" Ужице, Ул.Немањина, бр.34	2/2 XIXв.	Ужице	НКД •	++
15.	ЗГРАДА АЛАТНИЦЕ "ПРВИ ПАРТИЗАН" Ужице, Ул.М.Обреновића, бр.	1935.-36.г.	Ужице	НКД •	++
16.	ЗГРАДА ПОЉОПРИВРЕДНЕ ШКОЛЕ У СЕВОЈНУ	1932.г.	Севојно	НКД •	++
17.	УЖИЧКА ГИМНАЗИЈА Ужице, Трг Св.Саве, бр.6	1891.-1893.г.	Ужице	---	+++
18.	ОШ "ДУШАН ЈЕРКОВИЋ" Ужице, Трг Св.Саве, бр. 10		Ужице	---	++
19.	ЗГРАДА СТАРЕ ОПШТИНЕ УЖИЦЕ (сада Градска галерија) Ужице, Ул.Сланушка, бр.10	2/2 XIXв.	Ужице	---	++
20.	ЗГРАДА КОМАНДЕ ВОЈНОГ ОТСЕКА "УЖИЦЕ" (првобитно Зграда Окружног начелства и Окружног суда) Ужице, Трг Св.Саве, бр.	1851-1859.г.	Ужице	---	+++
21.	СТАМБЕНИ ОБЈЕКАТ Ужице, Ул.Југ Богданова, бр.4	средина XIXв.	Ужице	---	++
22.	ОБЈЕКАТ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЦЕНТРАЛЕ У ТУРИЦИ, Ужице	1925.г.	Ужице	---	++
23.	ХАЛА ТКАЧНИЦЕ БИВШЕ ФАБРИКЕ "ЦВЕТА ДАБИЋ" Ужице, Ул.Малише Атанацковића, бр.3	1903.г.	Ужице	---	++
24.	КУЋА ДИМИТРИЈА ТУЦОВИЋА Ужице, Ул.Момчила Тешића, бр.1	2/2 XIXв.	Ужице	---	+++
25.	ОБЈЕКАТ КАСАРНЕ "ЧЕТВРТИ ПУК" Ужице, Ул.Милоша Обреновића	1899.-1900.г.	Ужице	---	+++
26.	НОВА ЦРКВА У СЕВОЈНУ		Севојно	---	++
27.	СТАМБЕНИ ОБЈЕКАТ-НЕКАДАШЊА КАФАНА „ЗЛАТНИ ПРАГ“ Ужице, Ул.Златиборска, бр.6	крај XIXв.	Ужице	---	++
28.	ЗГРАДА ЦРВЕНОГ КРСТА УЖИЦЕ Ужице, Ул.Велики парк, бр.3	1/2. XXв.	Ужице	---	++
29.	ОБЈЕКАТ "ПРВЕ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ КРАЉА ПЕТРА II" Ужице, Ул.Димитрија Туцовића, бр.171	1884.Г.	Ужице	---	+++

30.	ПОСЛОВНО-СТАМБЕНИ ОБЈЕКАТ Ужице, Трг Св.Саве, бр.30	поч. XXв.	Ужице	---	++
31.	СТАМБЕНИ ОБЈЕКАТ Ужице, Ул.Жичка, бр.37	1/2 XXв.	Ужице	---	++
32.	СТАМБЕНО-ПОСЛОВНИ ОБЈЕКАТ Ужице, Ул.Војводе Демира, бр.1	2/2 XIXв.	Ужице	---	++
33.	СТАМБЕНО-ПОСЛОВНИ ОБЈЕКАТ Ужице, Ул.Немањина, бр.9	2/2 XIXв.	Ужице	---	++
34.	ОБЈЕКАТ КАФАНЕ "РАКИЈСКИ ПИЈАЦ" Ужице, Сквер Ракијска пијак		Ужице	---	++

Табела 11.

Р.БР.	НАЗИВ ПРОСТОРНО КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКЕ ЦЕЛИНЕ	П Е Р И О Д ИЗГРАДЊЕ	КАТ.ОПШТ ИНА	РЕГИСТАР КУЛТ. ДОБАРА	ВАЛОРИЗАЦИЈА
1.	"ТРГ ПАРТИЗАНА" Ужице, Ул.Димитрија Туцовића	1961.г.	Ужице	---	+++
2.	"ТРГ СВЕТОГ САВЕ"	XIXв.	Ужице	---	+++
3.	"СЛАНУША"	XIXв.	Ужице	---	++
4.	"ЦАРИНА"	XIXв.	Ужице	---	++
5.	"УЛ.ДИМИТРИЈА ТУЦОВИЋА"	XIXв.	Ужице	---	+

Легенда:

- НКД +++ непокретно културно добро од изузетног значаја
 НКД ++ непокретно културно добро од великог значаја
 НКД + непокретно културно добро

Заштићена природна добра:

- стабло диволеске, или мечије леске, које се налази на парцели породичног становања, у Ужицу, Ул.Мајданска, бр.2 – Споменик природе, стављено под заштиту решењем СО Ужице бр.05-3690/2-69 (1970.г.);
- мечије леске у Ужицу, на Тргу Св.Саве, испред зграде Војске Србије - Споменик природе заштићен Одлуком Привременог органа Општине Ужице бр.633-1/08;
- популација мечије леске у Ужицу, Ул.Ристе Тешића.
- У току је процедура за заштиту Предела изузетних одлика "Клисуре реке Ђетиње". Разлози за заштиту клисуре Ђетиње проистичу из њених геоморфолошких особености и вегетације реликтног и ендемичног карактера. Подручје клисуре заузима површину од око 50.00ха.

1.1.2.3. ПРЕДЛОГ ПОДЕЛЕ НАСЕЉА НА УРБАНИСТИЧКЕ ЦЕЛИНЕ И ЗОНЕ ПРЕМА УРБАНИСТИЧКИМ ПОКАЗАТЕЉИМА И ДРУГИМ КАРАКТЕРИСТИКАМА

Анализом постојећег стања и циљева будућег развоја, а на основу морфолошких, функционалних, историјско-амбијенталних и обликовних критеријума на подручју ГУП-а града Ужица, препознато је 6 (шест) просторних целина (ПЦ):

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА "УЖИЦЕ"

Просторна целина "Ужице" лоцирана је у централном делу подручја обухваћеног ГУП-ом града Ужица и заузима површину од 753.05 ха. Ова целина обухвата котлину Ужице са падинама Вујића брда, Доварја, Забучја, Старог Града, Теразија, Поре, дела Буара, затим, Пашиновац, долину Уремовачког и Коштичког потока, Цековина и Бабњевац.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА "СЕВОЈНО"

Просторна целина "Севојно", лоцирана у источном и југоисточном делу подручја обухваћеног ГУП-ом града Ужица, заузима површину од 1178.94 ха и обухвата подручје котлине Севојно са падинама брда које је оивичавају.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА "КРЧАГОВО"

Просторна целина "Крчагово" обухвата делимично централни и јужни део подручја обухваћеног ГУП-ом града Ужица, са котлином Крчагово, оивиченом падинама Мендиног брда, Аде, Орловаца, Вујића брда, Карађорђевог шанаца и Капетановине. Површина подручја обухваћеног овом подцелином износи 603.25 ха.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА "ЦАРИНА"

Просторна целина "Царина" обухвата североисточни део подручја обухваћеног ГУП-ом града Ужица, на површини од 486.19 ха. Просторну целину чине долине Царинског, Ристановића и Глуваћког потока, повезане Татинцем, Лазовином и Чакаревим брдом, а са југа и запада оивичене падинама Вујића брда и Ибишевог гувна.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА "ТУРИЦА"

Просторна целина "Турица" обухвата западни део подручја обухваћеног ГУП-ом града Ужица, на површини од 544.38 ha. Просторну целину чине туричка котлина, са долинама Дубоког и Волујачког потока, делом кањона реке Тетиње, Церовића брдом, насеље Караклићи на падини Градине, брдо Сињевац и потес Сурдук.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА "БЕЛА ЗЕМЉА"

Просторна целина "Бела Земља" обухвата југозападни део подручја обухваћеног ГУП-ом града Ужица и заузима површину од 941.25 ha. Простор целине обухвата каменолом "Сурдук", делове насеља Бела Земља, Качер и висоравни Љубање.

1.1.3. КОНЦЕПТ ПЛАНСКОГ РЕШЕЊА

- **ЦИЉЕВИ УРЕЂЕЊА И ИЗГРАДЊЕ НАСЕЉА И ОСНОВНИ ПРОГРАМСКИ ЕЛЕМЕНТИ ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА**

- Формирање европског града средње величине, као једног од централних пунктова региона
- Стварање услова за развој модела социјалне тржишне привреде
- Децентрализацијом политичких и других функција Републике афирмисати развој овог региона
- Остварити већи степен повезаности Ужица са непосредним окружењем
- Унапређење еколошких квалитета урбане средине и непосредног окружења
- Очување необновљивих ресурса
- Развој терцијарног сектора, у циљу побољшања степена урбанитета подручја
- Развој енергетски ефикасних и одрживих система, а у циљу равномерне опремљености комуналном инфраструктуром

- Очување необновљивих ресурса
- Очување идентитета и неговање специфичности које град поседује

- Одрживи социјални развој по мери локалне заједнице
- Равномерни развој региона и регионалних веза

ЦИЉЕВИ И ПРЕТПОСТАВКЕ НА НИВОУ ГУП-а

- Квалитет живота је основни циљ развоја ГУПа;
- Развој трговине као носиоца напретка читавог подручја
- Развој саобраћаја и телекомуникација
- Развој терцијарних делатности, оплемењених финансијским и интелектуалним услугама
- Развијање стимулативне пореске, кредитно-финансијске и посебно локационе политике на подручју ГУП-а
- Развијање земљишне политике, са посебним уважавањем и прецизним мерењем и усмеравањем урбане ренте на уређивање грађевинског земљишта
- Израда квалитетних урбанистичких планова са адекватном земљишном политиком, као гаранцијом активирања свих развојних потенцијала града Ужица и ширег подручја

С А О Б Р А Ћ А Ј

- Елиминисање транзитног саобраћаја из града
- Брже и безбедније кретање свих видова саобраћаја у граду
- Повезаност појединих градских целина са центром града
- Смањење кретања градском мрежом аутомобилом и прерасподела броја кретања у корист ЈГП
- Побољшање квалитета профила уличне мреже у функцији свих видова саобраћаја и у еколошком смислу
- Контролисано паркирање у центру
- Стављање железничког саобраћаја у функцију градског
- Проходност главним градским саобраћајницама, посебно у прстенастом смеру
- Омогућавање безбедног пешачког и бицикличког саобраћаја

ЦЕНТРАЛНЕ ФУНКЦИЈЕ

- Компакт град-полифункционалан, са вишим нивоом урбанитета
- Успостављање мултифункционалних зона, како у широј градској зони, тако и у предграђу
- Успостављање урбаних токова у граду
- Учинити градски центар привлачним

С Т А Н О В А Њ Е

- Компакт град-полифункционалан, са вишим нивоом урбанитета
- Модернизација стамбеног фонда
- Санирање бесправно изграђених подручја уређењем и опремањем
- Проналажење начина за успостављање система приступачног и социјалног становања
- Проширење типологије становања
- Очување и креирање идентитете стамбених зона

Ј А В Н Е С Л У Ж Б Е

- Ужице регионални центар
- Формирање и развој јавних служби од значаја за град и од регионалног значаја, заснованих на принципима одрживог развоја

- Поштовање и увођење различитих организационих и власничких односа у домену јавних служби

П Р О Д У К Ц И Ј А

- Ревитализација и модернизација постојећих и изградња нових производних капацитета
- Отварање нових производних потеза, зона и пунктова на неизграђеним локацијама
- Јачање терцијарних и кварталних делатности
- Прилагођавање величине и структуре индустрије стварним потребама тржишта

- Подизање степена финализације индустријске производње на виши ниво
- Измештање индустрије и непрофитабилних делатности из градског центра
- Веће учешће непривредних грана у стварању добити и профита
- Велика понуда различитих локација циљу рационалног коришћења грађевинског земљишта и економичне изградње

- Унапређење квалитета животне средине.

ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ, СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА

- Полифункционалност парковских и спортско-рекреативних садржаја

КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

Електроенергетска мрежа

- Изградња трафостанице ТС 110/35kV на Капетановини
- Изградња трафостанице "Волујац" ТС 35/10kV, коначне снаге 2x4 MVA
- Изградња трафостанице "Турица" ТС 35/10kV коначне снаге 2x8 MVA
- Изградња трафостанице "Горјани" ТС 35/10kV коначне снаге 2x4 MVA
- Изградња 18 нових ТС 10/0.4 kV, инсталисане снаге око 20 MVA
- Реконструкција далековода DV 35 kV, Теразије-Бела Земља-Сушица
- Расплет 10 kV мреже изградњом кабл водова 10 kV, укупне дужине око 24km и надземне мреже 10 kV, у укупној дужини од око 8 km

Водоводна мрежа

- Сигурно и квалитетно водоснабдевање свих категорија потрошача
- Праћење промена у простору
- Развој управљачких технологија

Канализациона мрежа

- Наставак изградње главног градског колектора отпадних вода
- Спровођење сепарационог система отпадних и атмосферских вода
- Индустријски предтретмани отпадних вода
- Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода
- Реконструкција и изградња нове секундарне канализационе мреже

Топлификација

- Коришћење природног гаса као основног енергента и мазута као алтернативог
- Повећање капацитета котларница ЈКП"Топлота" за 23% (15MW)
- Повећање грејане површине у систему даљинског грејања за 20.51%

Гасификација

- Дистрибуција и снабдевање потрошача (породично и вишепородично становање, привреда и друштвене делатности) природним гасом

Телефонска мрежа

- Реконструкција и проширење приступне мреже
- Примена нових широкопојасних система на постојећој и новопројектованој мрежи

Депоноване смећа

- Успостављање регионалне санитарне депоније са рециклажним центром

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

- Обезбеђење доброг квалитета ваздуха
- Смањење броја становника изложених повишеном нивоу буке
- Повећање квалитета воде у водотоцима
- Повећати број домаћинстава са уредним снабдевањем водом
- Смањити потрошњу пијаће воде из водовода, нарочито за привредне намене
- Обезбедити очување квалитета воде за пиће
- Обезбедити развој канализационе мреже и обезбедити пречишћавање отпадних вода
- Смањити количину комуналног отпада и унапредити систем прикупљања отпада
- Повећати рециклирање отпада и развити систем компостирања отпада
- Санирати и рекултивисати постојећу градску депонију, као и дивље депоније
- Изградити нову регионалну депонију са центром за рециклажу отпада
- Очување биоразноврсности као компоненте урбанизма
- Заштита пољопривредног и шумског земљишта
- Унапредити систем управљања заштитом животне средине
- Унапредити финансирање заштите животне средине
- Унапредити систем мониторинга животне средине и извештавања
- Дефинисати индикаторе и успоставити информациони систем о животној средини
- Унапредити информисање јавности о проблемима и решењима из области животне средине

ОРИЈЕНТАЦИОНО ПЛАНИРАНИ КАПАЦИТЕТИ МРЕЖА ЈАВНЕ КОМУНАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Електроенергетска мрежа

- Изградња трафостанице ТС 110/35kV на Капетановини
- Изградња трафостанице "Волујац" ТС 35/10kV, коначне снаге 2x4 MVA
- Изградња трафостанице "Турица" ТС 35/10kV коначне снаге 2x8 MVA
- Изградња трафостанице "Горјани" ТС 35/10kV коначне снаге 2x4 MVA
- Изградња 18 нових ТС 10/0.4 kV, инсталисане снаге око 20 MVA

- Реконструкција далековода DV 35 kV, Теразије-Бела Земља-Сушица
 - Расплет 10 kV мреже изградњом кабл водова 10 kV, укупне дужине око 24km и надземне мреже 10 kV, у укупној дужини од око 8 km;
- Водоводна мрежа**
- Модернизација постојећих изворишта и постројења за пречишћавање
 - Реконструкција и ревитализација постојеће и изградња нове водоводне мреже
 - Завршетак изградње водовода за насеља са вишим висинским котама (Велико Забучје, Татинац, Глуваћи, Локва)
 - Наставак изградње примарних и секундарних цевовода и објеката водовода за насеље Бела Земља
 - Неопходно је обезбедити још 7571m³ резервоарског простора

Канализациона мрежа

- Наставак изградње главног градског колектора до постројења за пречишћавање у Горјанима
- Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода у Горјанима (100 000ЕС-150 000ЕС)
- Реконструкција постојеће и изградња нове секундарне канализационе мреже (меродавна количина 500 l/sek).

Топлификација

- Конверзија котларнице "Липа" (повећање капацитета за 5MW)
- Завршетак котларнице на Царини (6 MW)
- Топлификација насеља Царина
- Реконструкција котларнице КО-5 у Крчагову
- Реконструкција топловода у Севојну (сва 9000m² новог грејаног простора)
- Изградња котларнице "Алексића мост" капацитета 4 MW (26500 m² новог грејаног простора)

Гасификација

- Планирана је часовна потрошња гаса за град Ужице од 47800 ст m³/h
- Планирана је часовна потрошња гаса по мерно-регулационим станицама од 31850 ст m³/h
- Планирана часовна потрошња гаса за веће индустријске потрошаче 15950 ст m³/h

Телефонска мрежа

- Изградња истурених степена EWSD/RDLU "Царина" са припадајућом приступном мрежом, оптичким спојним кабловима, и дигиталним системом преноса
- Изградња кабловске канализације у централној зони, а даље према потребама

Депонованье смећа

- Укупан капацитет депоније износи 1 150 000 m³, за период експлоатације од 35 година

• **ПРЕДЛОГ ЦЕЛИНА ИЛИ ЗОНА ЗА ДАЉУ УРБАНИСТИЧКУ РАЗРАДУ**

- ПЦ "УЖИЦЕ" (10 реона);
- ПЦ "СЕВОЈНО" (5 реона);
- ПЦ "КРЧАГОВО" (9 реона);
- ПЦ "ЦАРИНА" (1 реон);
- ПЦ "ТУРИЦА" (5 реона);
- ПЦ "БЕЛА ЗЕМЉА" (2 реона).

2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

2.1. ОСНОВНА ОРГАНИЗАЦИЈА НАСЕЉА И КОРИШЋЕЊЕ ЗЕМЉИШТА

Основни циљ организације насеља јесте омогућавање полифункционалне градске структуре, тј. међусобног умрежавања различитих активности како би се створио оквир за реализацију интереса различитих учесника у градском животу. Организација садржаја на територији града вршена је по принципу комплементарних, и компатибилних активности у оквиру основних пет урбаних функција: становање, центри, рекреација, продукција и саобраћај, у оквиру којих се у мањој или већој мери могу организовати допунски и пратећи садржаји.

2.1.1. ПРАВИЛА ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Правила организације простора дефинисана су кроз заступљеност и интензитет коришћења простора у оквиру одређене функције. На основу ова два критеријума разликују се следеће градације учесћа одређене функције (намене) у конкретном простору:

- Намене и активности које **претежно** учествују у организацији простора;
- Намене и активности које **допуњују** одређену претежну намену или активност у простору;
- Намене и активности које **прате** одређену претежну и допунску намену или активност у простору.

Веома је важно напоменути да је избор садржаја и активности које се комбинују и могу коегзистирати у простору вршен на основу три критеријума **компатибилности, комплементарности и неопходности коегзистенције функција у одређеном простору.**

Прва два критеријума опредељују врсту активности, тј. одређен пакет активности које се пласирају у простор уз минималне негативне ефекте у имплементацији и будућој експлоатацији простора. Са друге стране, критеријум неопходности садржаја дефинише обавезне садржаје које се морају наћи уз одређену активност и оне могу бити, у зависности од степена неопходности, или претежне, или допунске у одређеном простору.

По критеријуму комплементарности и компатибилности дефинисане су функције и активности које допуњују одређене претежне активности, међутим, нису неопходне да се нађу у простору, већ квалитативно оплемењују одвијање одређене активности, или се природно јављају уз одређене претежне намене, као последица концентрације људи, интензитета коришћења простора...

Критеријум компатибилности даје највећу слободу у смислу неопходности неког садржаја да се нађе уз неку активност. Он заправо дефинише пратеће активности, тј. оне функције које нису неопходне да се нађу у простору уз доминантну намену, али су пожељне да се десе, ради реализације већег броја интереса и укупног квалитета простора.

Квантификативни показатељи, који опредељују заступљеност активности у простору, дефинисани су на следећи начин:

- претежне активности 51-100%;
- допунске активности 31-50%;
- пратеће активности 0-30%.

Квантификативна заступљеност претежних функција дефинисана је минималним процентом заступљености од 51%, док је максимална заступљеност допунских садржаја 40%, у случају да нису заступљене пратеће активности.

Овакав начин функционалне организације простора захтева активно читање и праћење реализације Плана, јер он заправо даје оквир за развој. Наиме, било би пожељно да се допунске активности организују у простору, док су претежне неопходне да се у највећем проценту нађу у оквиру одређене просторне целине.

Табела 12.

Биланс површина - П Л А Н И Р А Н О

НАМЕНА ПОВРШИНА	ПЦ "УЖИЦЕ" ha		ПЦ "КРЧАГОВО" ha		ПЦ "СЕВОЈНО" ha		ПЦ "ЦАРИНА" ha		ПЦ "ТУРИЦА" ha		ПЦ "БЕЛА ЗЕМЉА" ha		УКУПНО ha		П/У %
	у грађ. подр. ha	ван грађ. подр. ha	у грађ. подручју ha	ван грађ. подр. ha	у грађ. подр. ha	ван грађ. подр. ha	у грађ. подр. ha	ван грађ. подр. ha	у грађ. подр. ha	ван грађ. подр. ha	у грађ. подр. ha	ван грађ. подр. ha	у грађев. подр. ha	ван грађ. подр. ha	
СТАНОВАЊЕ															
Породично	18,89		133,49		149,50		129,20		81,61		127,28		806,97		17,90
Вишепородично	27,00		28,98		6,78		4,71						67,47		1,50
Мешовито	20,84						4,60						25,44		0,56
Викенд											18,24		18,24		0,40
УКУПНО СТАНОВАЊЕ	233,73		162,47		156,28		138,51		81,61		145,52		918,12		20,37
ЦЕНТРАЛНИ САДРЖАЈИ															
Комерцијални садржаји															
Трговина, занатство, услуге, пословање	1,82		0,19		6,71		0,65		0,52		9,01		18,90		0,42
Трг. на мало, чисто занат. услуге, пословање	11,49		6,14		0,42				6,19				24,24		0,54
Јавне функције															
Државна управа	1,95		0,81										2,76		0,06
Социјална заштита	0,20						0,53						0,73		0,02
Здравствена заштита	0,67		4,53		1,05				0,80				7,05		0,16
Објекти културе	1,40												1,40		0,03
Верски објекти	0,25				1,07								1,32		0,03
Пошта	0,49				0,35						0,30		1,14		0,03
Предшколско образовање	2,27		0,91		1,65				1,05		0,55		6,43		0,14

Основно образовање	3,07		1,76		1,00		0,88		1,05		1,20		8,96		0,20
Средње образовање	1,92						0,89						2,81		0,06
Високо образовање	0,38		4,53										4,91		0,11
Специјалне школе			0,39										0,39		0,01
Ветеринарска станица			0,18										0,18		0,00
УКУПНО ЦЕНТРАЛНИ САДРЖАЈИ	25,91		19,44		12,25		2,95		9,61		11,06		81,22		1,80
ПРОДУКЦИЈА															
Пољопривреда		108,16		9,12		395,07		94,05		124,78		264,53		995,71	22,09
Индустрија			30,66		93,44		1,24				4,18		129,52		2,87
Грађевинарство, производно занатство, складиштење, veleпродајни центри	2,33		17,15		41,04		0,15				46,73		107,40		2,38
УКУПНО ПРОДУКЦИЈА	2,33	108,16	47,81	9,12	134,48	395,07	1,39	94,05		124,78	50,91	264,53	236,92	995,71	27,35
РЕКРЕАЦИЈА															
Спортско-рекреативни центри	11,94		4,92		17,98		16,68		31,16		3,21		85,89		1,91
УКУПНО СПОРТ.РЕКРЕАТ. ЦЕНТРИ	11,94		4,92		17,98		16,68		31,16		3,21		85,89		1,91
ЗЕЛЕНИ РЕКРЕАТИВНИ ПРОСТОРИ															
Отворени градски простори (трг, сквер, шеталиште)	5,04												5,04		0,11
Парк	35,46		10,77										46,23		1,03
Парк-шума	12,39		55,13		17,42		16,10		10,14	18,15	4,74	103,35	115,92	121,50	5,27
Шума-парк	70,77	136,53	56,31	102,97	35,74	276,84	93,71	69,83	18,18	141,86	4,38	273,74	279,09	1.001,77	28,42

УКУПНО ЗЕЛЕНИ РЕКРЕАТ. ПРОСТОРИ	123,66	136,53	122,21	102,97	53,16	276,84	109,81	69,83	28,32	160,01	9,12	377,09	446,28	1.123,27	34,82
ОСТАЛЕ ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ															
Заштитно зеленило	12,32		20,08		25,07	0,49	5,36		18,96	13,43	2,46	7,15	84,25	21,07	2,34
Заштићене неизграђене површине (зелене и остале)	41,59		56,76		42,83		34,73		46,51		27,04		249,46		5,53
УКУПНО ОСТАЛЕ ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ	53,91		76,84		67,90	0,49	40,09		65,47	13,43	29,50	7,15	333,71	21,07	7,87
СВЕГА ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ	177,57	136,53	199,05	102,97	121,06	277,33	149,90	69,83	93,79	173,44	38,62	384,24	779,99	1.144,34	42,70
КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА															
Хидротехничка инфраструктура (црпне станице и резервоари за воду)	1,03	0,06	0,85		4,05		0,90		3,05	0,23	1,55	0,58	11,43	0,87	0,27
Енергетски објекти (објекти МРС, котларнице гас/мазут, ТС 110/35 кВ, ТС35/10 кВ)	2,57		0,87		1,85	0,11	0,53		0,41		0,15		6,38	0,11	0,14
Гробља			10,74		1,32		0,19		0,17	0,08		0,30	12,42	0,38	0,28
Конзервирана гробља	9,13		0,54		1,02	0,43							10,69	0,43	0,25
УКУПНО КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА	12,73	0,06	13,00		8,24	0,54	1,62		3,63	0,31	1,70	0,88	40,92	1,79	0,95
САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА															
Коридор ауто пута Е - 761					5,50								5,50		0,12
Државни путеви I реда (маг. путеви)	3,92		6,33	0,50	9,16				8,55		10,70	1,12	38,66	1,62	0,89
Државни путеви II реда (рег. путеви)	8,78	1,34			2,80		3,99		0,62				16,19	1,34	0,39
Општински путеви	3,75	0,54	4,42							0,82	1,65		9,82	1,36	0,25

Основна улична мрежа	12,18		16,69		14,40	1,66	6,50	0,77	8,11		13,59		71,47	2,43	1,64
Улице са посебним режимом саобраћаја	3,03												3,03		0,07
Железничка пруга	4,46		4,65		8,88				2,94				20,93		0,46
Саобраћајни објекти	3,03		5,63						0,57		8,77		18,00		0,40
УКУПНО САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА	39,15	1,88	37,72	0,50	40,74	1,66	10,49	0,77	20,79	0,82	34,71	1,12	183,60	6,75	4,22
ВОДЕНЕ ПОВРШИНЕ															
Регулисано речно корито	3,06		6,25		13,31					4,44	4,75		27,37	4,44	0,71
УКУПНО ВОДЕНЕ ПОВРШИНЕ:	3,06		6,25		13,31					4,44	4,75		27,37	4,44	0,71
У К У П Н О	506,42	246,63	490,66	112,59	504,34	674,60	321,54	164,65	240,59	303,79	290,48	650,77	2.354,03	2.153,03	100,00
У К У П Н О	753,05		603,25		1.178,94		486,19		544,38		941,25		4.507,06		100,00

2.2. МРЕЖЕ И ОБЈЕКТИ САОБРАЋАЈНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

2.2.0. АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА САОБРАЋАЈНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

ПРОСТОРНО – САОБРАЋАЈНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Град Ужице се налази у југозападном делу Србије у брдско- планинској области на надморској висини од око 400мнв, у уској долини средњег тока реке Ћетиње. Град вековима представља највећи саобраћајни чвор у југозападном делу Републике.

На територији Ужица укрштају се два значајна европска путна коридора Е763 и Е761, као и значајни државни путеви дуж правца север - југ и исток - запад, који спајају Западно-моравску и Подрињску осовину развоја, као и Моравички, Рашки и Колубарски, са Златиборским управним округом и даље са Црном Гором, Републиком Српском и Дубровачким регионом. Данашњи облик и изглед град је углавном добио шездесетих година ХХвека.

Основни видови саобраћаја заступљени на подручју ГУП-а су: **друмски** и **железнички** саобраћај. Изван подручја ГУП-а заступљен је и ваздушни саобраћај (аеродром "Поникве").

Основу **друмског саобраћаја** на подручју обухваћеном Планом чине државни путеви I реда, државни путеви II реда, општински путеви и постојећа улична мрежа.

Државни путеви I реда (магистрални путни правци) :

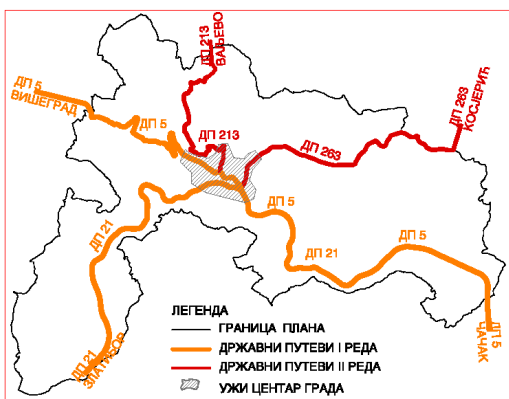
- дуж правца исток-запад : државни пут I реда **бр. 5**, на правцу Чачак - Пожега - граница Републике Српске (Вишеград), са краком за Бајину Башту (државни пут I реда **бр. 19.1**, од насеља Вољујац према Бајиној Башти). Овај пут се простире дуж улица : Првомајска, Крчагово, Омладинска, Кнеза Лазара, Ужичке републике и Радничког Батаљона;
- дуж правца север-југ : државни пут I реда **бр. 21**, на правцу Ваљево - Косјерић - Пожега - Ужице - Златибор - Нова Варош - граница Црне Горе (Бијело Поље). Овај пут се простире дуж улица : Првомајска, Крчагово, Омладинска и Хероја Луна.

Државни путеви II реда (регионални путни правци) :

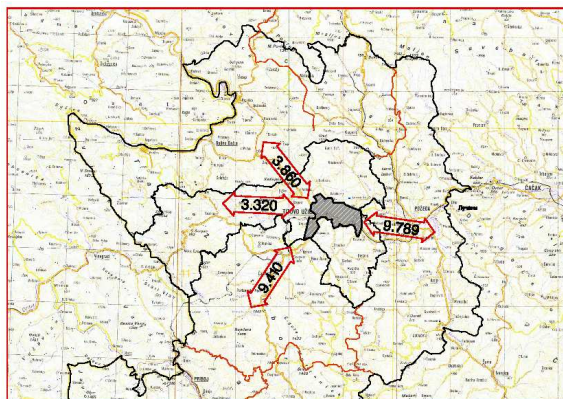
- дуж правца североисток : државни пут II реда **бр. 263**, на правцу Ужице - Косјерић (Ул. Николе Пашића и Немањина);
- дуж правца северозапад : државни пут II реда **бр. 213**, на правцу Ужице - Јелова Гора - Јакаљ (Ул. Страхињића Бана, Марије Маре Магазиновић, Београдска и Пора).

Општински путеви :

- Општински пут ОП 1: Центар града - Забучје - Бела Земља (Ул. Златиборска);
- Општински пут ОП 2: Доварје - Врела - Дрежник (Ул. Ада и Врела);
- Општински пут ОП 5: Теразије - Турица - Сињевац - Стапари (Ул. Иве Андрића и Исидоре Секулић);
- Општински пут ОП 6: Бела Земља - Качер (улица још нема назив);
- Општински пут ОП 7: Севојно - Младово - Локва (Ул. Браће Чолић);
- Општински пут ОП 11: Царина - Марин Брег - Татинац - Луново Село (Ул. Ратарска и Арсенија Чарнојевића).

Слика 2. Државни путеви на подручју ГУП-а

Слика 3. Саобраћајно оптерећење путева у 2008.г.

Основне карактеристике постојеће уличне мреже

Основну постојећу уличну мрежу (улице којима се одвијају доминантни саобраћајни токови) чини 38 улица, укупне дужине 45.70 km, са површином око 215 km², од чега је:

- 30 улица, укупне дужине 31.10 km, на централном делу града са насељем Крчагово;
- 5 улица, укупне дужине 8.51 km, у насељу Севојно;
- 3 улице, укупне дужине 6.10 km, у насељу Бела Земља.

Наведену основну уличну мрежу на подручју ГУП-а Ужица карактерише :

- неправилна полигонална, збијена и скучена саобраћајна мрежа;

- велики број укрштаја (око 600 чворова, од чега око 70 раскрсница у основној мрежи);
- веома изражен проблем паркирања;
- велики и дуги уздужни нагиби (табела бр. 5 у документацији Плана);
- чести мали радијуси хоризонталних кривина (табела бр.5 у документацији Плана);
- неодговарајућа ширина коловоза (табела бр. 5 у документацији Плана);
- лоше стање коловозне конструкције, нарочито на улицама секундарне уличне мреже;
- транзитни саобраћај у градској мрежи.

Паркирање

Због морфологије терена и збијене саобраћајне мреже, Ужице има веома изражен проблем паркирања возила. Присутан је недостатак потребног броја паркинг места на централном градском подручју и у насељу Крчагово.

На подручју Плана паркирање је организовано на следећи начин:

- дуж саобраћајница (улично паркирање);
- на паркинг просторима јавних површина;
- у јавној гаражи.

За решавање проблема паркирања израђена је студија паркирања за централно градско подручје, чија је реализација у току.

Јавни градски саобраћај

Јавни градски саобраћај на подручју Плана одвија се у два основна вида:

- локални аутобуски превоз;
- такси превоз.

Локални аутобуски превоз

Локалним аутобуским превозом повезани су делови града и насеља у околини Ужица са центром града.

У граду тренутно организовано функционише 14 (четрнаест) градских и приградских локалних аутобуских линија.

Основни проблеми у локалном аутобуском превозу су: некомфорна и збијена улична мрежа, лоше стање коловозне конструкције на улицама секундарне уличне мреже, неравномерност укупних кретања на појединим линијама, неадекватна техничка опремљеност локалног превозника, велико учешће нелегалних превозника у укупном превозу и сл.

Такси превоз

На подручју града Ужица постоји више организованих такси служби. За обављање делатности омогућено им је коришћење јавних градских површина за такси станице. Ове јавне градске површине нису на одговарајући начин прилагођене намени такси станица. На подручју Плана постоји 5 (пет) такси станица, што није довољно. Овакво стање има за последицу нелегално формирање такси станица, на местима која за то нису предвиђена (коловоз уличне мреже, чиме се смањује пропусна моћ саобраћајница).

САОБРАЋАЈНИ ОБЈЕКТИ

Јавне гараже

У Ужицу постоји једна јавна гаража, капацитета 220 паркинг места, што је недовољно за задовољење тренутних, као ни потреба у предвиђеном планском периоду.

Јавна гаража се налази на углу улица Омладинске и Хероја Луна. Већи део њених капацитета (око 60 %) је закупљен на дужи временски период.

Аутобуске станице

На подручју Плана, односно у самом граду, изграђена је савремена Аутобуска станица, намењена за међуградски и приградски превоз путника, са укупном површином комплекса од око 1.70 ha.

Дуж основне уличне мреже изграђена су аутобуска стајалишта, која највећим делом не одговарају прописима и стандардима за ову врсту саобраћајних објеката.

Станице за снабдевање горивом

На подручју Плана изграђено је укупно осам станица за снабдевање горивом на следећим локацијама :

- на раскрсници Ул. Омладинске и Николе Пашића;
- на раскрсници Ул. Ужичке републике и Радничког батаљона;
- у Ул. Милоша Обреновића;
- у Првомајској улици (излаз из насеља Севојно) на државном путу I реда бр. 5, смер Пожега – Ужице;
- у Првомајској улици (улаз у насеље Севојно), на државном путу I реда бр. 5, смер Ужице – Пожега;
- у Првомајској улици (радна зона "Севојно Л"), на државном путу I реда бр. 5, смер Пожега – Ужице;
- на Белој Земљи, на локацији "Чаир", државном путу I реда бр. 21;

- на Белој Земљи, на локацији "Борићи", поред старог пута Ужице – Златибор.

Постојећи број станица за снабдевање горивом не задовољава у потпуности потребе града за овом врстом услуга. Евидентан је недостатак станица за снабдевање горивом на подручју Коштице и Царине.

Сервисне станице

На подручју Плана постоје укупно четири сервисне станице, опремљене за пружање услуга поправке, сервисирања, техничког прегледа и регистрације свих врста друмских возила. Станице су изграђене на следећим локацијама:

- у Радничкој улици у Крчагову (ПП "Промет");
- у Ул. Пекарска, у Крчагову (ЗОИЛ "Дунав");
- у Ул. Првомајска, у Севојну (ВВ "Теразије");
- у Ул. Првомајска, у Севојну (Ауто кућа "Ракета").

Евидентан је недостатак сервисних станица на подручју Коштице и Царине.

Теретни терминали

На подручју Плана не постоји изграђен теретни терминал, што се одражава на отежано одвијање саобраћајних токова.

Ауто базе

Постојеће ауто базе изграђене су изван подручја Плана.

Железнички саобраћај:

Град Ужице је са железничком мрежом повезан магистралном једноколосечном електрифицираном железничком пругом Београд-Бар, којом се одвија јавни путнички и теретни саобраћај. Укупна дужина железничке пруге на подручју Плана износи 12.50 km. На траси пруге, на подручју Плана, изграђене су две путничке и једна теретна железничка станица.

Главна путничка железничка станица лоцирана је на ободу градског центра, уз Ул. Хероја Луна (будућа градска магистрала), у непосредној близини аутобуске станице, са којом чини јединствен комплекс. Поред ове изграђена је и путничка железничка станица у Севојну у близини Радне зоне "Севојно Л" у Првомајској улици на простору између државног пута I реда бр. 5 и железничке пруге.

Теретна железничка станица изграђена је у Крчагову, са укупном површином комплекса око 3.50 ha.

2.2.0.1. ПРИНЦИПИ ОДРЖИВОГ САОБРАЋАЈА

У условима сталног пораста саобраћаја и постојећих односа јавног и индивидуалног превоза, квалитет саобраћаја у градском подручју у највећој мери зависи од капацитета и опремљености основне уличне мреже. Ако се узме у обзир капацитет и стање постојеће уличне мреже, чак и да нема транзитног саобраћаја у мрежи, јасно је да иста није у стању да издржи постојећи обим саобраћаја. Транзитни саобраћај веома отежава одвијање саобраћаја у уличној мрежи, тако да је 1991.г. донета Одлука и започета изградња обилазнице око Ужица, на правцу Дубци - Сињевац - Сурдук (траса државног пута I реда бр. 5). Ова обилазница је још увек у изградњи.

Због наведених проблема предлажу се мере за побољшање одвијања саобраћаја на подручју Плана :

- изместити транзитни саобраћај из ужег градског центра;
- повећати капацитет постојеће уличне мреже;
- обезбедити брзу и безбедну проходност главним градским саобраћајницама;
- смањити укупна дневна кретања ка ужем градском центру;
- афирмисати јавни градски саобраћај;
- изградити систем контролисаног паркирања у оквиру градског центра;
- формирати и заштитити пешачку зону посебним режимом саобраћаја у центру града;
- рехабилитовати пешачки саобраћај у граду;
- побољшати саобраћајне везе градског центра са насељима на подручју града;
- изградити нове саобраћајне петље;
- саобраћајним решењима допринети побољшању заштите животне средине на подручју Плана.

2.2.1. ПЛАНИРАНО СТАЊЕ - МРЕЖЕ И ОБЈЕКТИ САОБРАЋАЈНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

2.2.1.1. ДРЖАВНИ И ОПШТИНСКИ ПУТЕВИ НА ПОДРУЧЈУ ГУП-а

Тресе државних путева I и II реда дуж планиране основне уличне мреже на подручју ГУП-а

Планом је предвиђено измештање транзитних саобраћајних токова из центра града.

Сходно томе, и идејном пројекту аутопута Београд - Јужни Јадран, траса постојећег државног пута I реда бр.5 измешта се на трасу постојећег државног пута I реда бр. 21, од петље "Ватрогасни дом", до петље "Сушица". Од петље "Сушица" пуг бр. 5 наставља трасом постојећег државног пута II реда бр. 112, до насеља Кремна. У насељу Кремна државни пут I реда бр. 5 наставља постојећом трасом пута према Вишеграду.

Државни пут I реда бр. 19.1 од петље "Сурдук", новим обилазним путем око Ужица, уклапа се у постојећу трасу пута бр. 19.1 у месту Дубци.

Државни пут I реда бр. 21 задржава постојећу трасу.

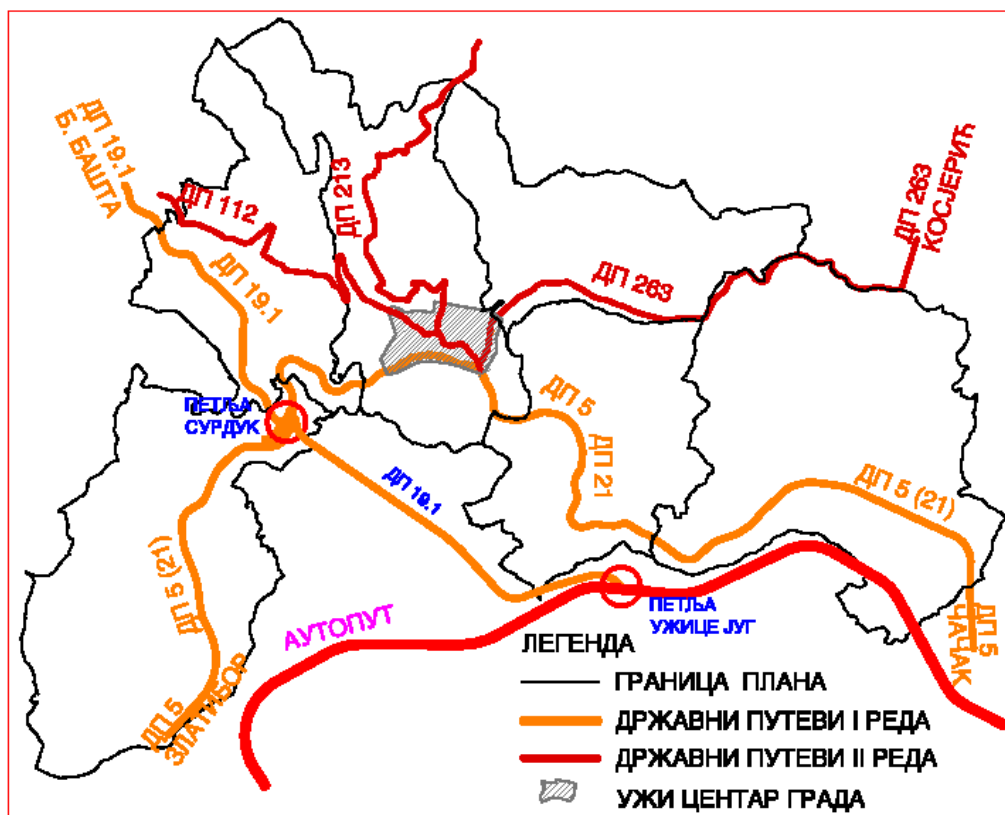
Државни пут II реда бр. 263, на потесу ка Луновом селу и Косјерићу, задржава се на постојећој траси.

Државни пут II реда бр. 213, на правцу ка Јеловој Гори и Јакљу, задржава се на постојећој траси;

Државни пут II реда бр. 112, на потесу за Кремна, Тару, Бајину Башту и Перућац - Планом је предвиђено измештање пута на предходну трасу државног пута I реда бр. 5 (Ужице – Вољујац – Биоска – Кремна) и даље постојећом трасом према Тари, Бајиној Башти и Перућцу.

Укупна дужина планираних државних путева I и II реда на подручју ГУП-а Ужица износи:

- дужина планираних државних путева I реда 18.80 km;
 - дужина планираних државних путева II реда 16.60 km;
- укупна дужина планираних државних путева35.40 km

Слика 4. Графички приказ планираних траса државних путева I и II реда

Општински путеви на подручју ГУП-а

Постојећи општински путеви на подручју Плана се задржавају, у свему према усвојеном Просторном плану Града Ужица, односно према правцима и категоријама датим у њему.

2.2.1.2. ПЛАНИРАНА УЛИЧНА МРЕЖА

Планирана улична мрежа пројектована је тако, да обезбеди брже и рационалније кретање градом, лакше и брже просторно и функционално повезивање на подручју Плана. Ово је постигнуто прекатегоризацијом постојећих улица (реконструкција и проширење према задатој категорији), у складу са простором организацијом и путним правцима утврђеним на основу процене укупних кретања становништва и предложене реконструкције постојећих и изградње нових улица.

Планирана улична мрежа на подручју Плана подељена је у две основне групе:

- Саобраћајнице основне уличне мреже;
- Саобраћајнице споредне уличне мреже.

Према функцији и положају у Плану **основна улична мрежа** категорисана је на :

- **Градска магистрала** - саобраћајница која повезује просторне целине "Севојно", "Крчагово", "Ужице" и "Белу Земљу" (просторне целине са највише становника и производних капацитета), а обухвата Првомајску улицу, Ул. Крчагово и Ул. хероја Луна (траса државног пута I реда бр. 5);
- **Саобраћајнице I реда** - саобраћајнице које повезују просторне целине са градским центром и просторне целине међусобно;
- **Саобраћајнице II реда** - саобраћајнице које повезују центре просторних целина и градске блокове;
- **Сабирне улице** - саобраћајнице које повезују више градских блокова;
- **Улице са посебним режимом саобраћаја** - улице у оквиру пешачке зоне са посебним режимом саобраћаја.

Споредна улична мрежа на подручју ГУП-а категорисана је на :

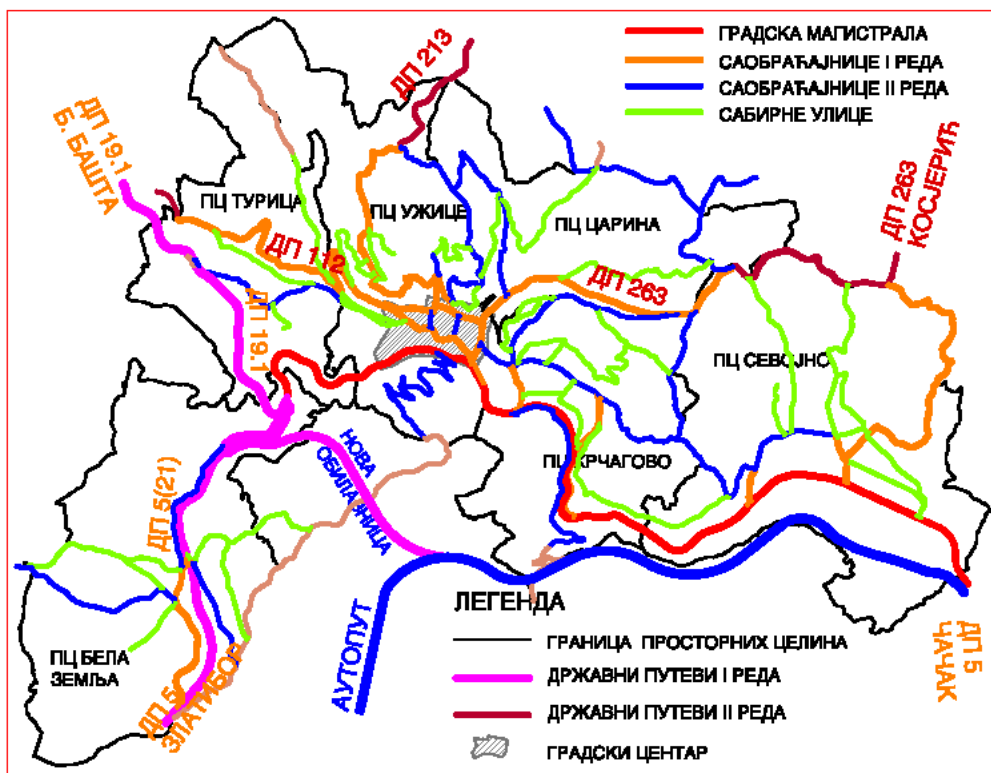
- саобраћајнице III реда - двосмерне улице унутар градских блокова;
- саобраћајнице IV реда - једносмерне улице, прилази стамбеним објектима, пролази и сл.

План саобраћаја за подручје Плана обухвата само **основну уличну мрежу**.

Категоризација и положај улица основне уличне мреже, дата је у табели 13 и графичком прилогу бр.11.Саобраћајна инфраструктура.

Повезивање просторних целина са градским центром одвијаће се према следећем:

- **просторна целина "Бела Земља"** - улицом Качер – Дријетањ (саобраћајнице I и II реда), делом државног пута I реда бр.5 и Ул. Хероја Луна (градска магистрала), или општинским путем ОП1 и Ул. Златиборска (саобраћајница II реда);
- **просторна целина "Турица"** - државним путем I реда бр.19.1 до петље "Сурдук", затим Ул. Хероја Луна (градска магистрала), или Ул.Иве Андрића (саобраћајница II реда), и делом Ул.Ужичке републике (саобраћајница I реда) и Ул Вука Караџића (сабирна улица);
- **просторна целина "Ужице"** – Ул. Ужичке републике, Београдском улицом (саобраћајница I реда), Југ Богдановом улицом, Ул. Кнеза Михаила и Јосифа Панчића (саобраћајница II реда);
- **просторна целина "Царина"** – Ул. Николе Пашића, Немањиним улицом, Ул.Сарића осоје (саобраћајница I реда) и Ратарском улицом (саобраћајница II реда);
- **просторна целина "Крчагово"** – Ул. Димитрија Туцовића и Милоша Обреновића (саобраћајнице I и II реда), Карађорђевог улицом и Ул.Мендино брдо (саобраћајница II реда);
- **просторна целина "Севојно"** – Првомајском улицом и Ул.Крчагово (градска магистрала), Ул.Хероја Дејовића и Миливоја Марића (саобраћајнице I и II реда).

Слика 5. Графички приказ планиране основне уличне мреже

Планирана основна улична мрежа на подручју ГУП-а

Табела 13. Планирана основна улична мрежа на подручју ГУП-а

Путни правац		Просторна целина	Улица	Деоница			
Р. бр.	Назив			Ознака	Положај у мрежи градских улица	Дужина (m ²)	Категорија ^(*)
1.	Центар -Теразије - Вољујац	"Ужице", "Царина"	Нова улица	1	Николе Пашића - М. Магазиновић	1580	С.1
				2	М. Магазиновић - Ужичке републике	680	С.1
		"Ужице"	Ужичке републике	1	Алексића мост - Коштичка	1251	С.1
				2	Коштичка - Теразије	549	С.1
		"Турица"	Радничког батаљона	1	Ужичке републике-Теразије	195	С.1
				2	Теразије-Дубоки поток	527	С.1
			Вука Караџића	3	Ужичке републике - Д. Туцовића	842	С.2
			Станоја Главаша		Иве Андрића - бр. 112	1370	С.У
		Теразије		Р. Батаљона - Чаковина	1620	С.2	
		2.	Центар -Пора - Јелова Гора	"Ужице"	Страхињића Бана	1	Омладинска (бр. 5) - Д. Туцовића
2	Д. Туцовића-Краља Петра I					128	Улица са пос. режим. саобраћаја
Маге Магазиновић	1			Краља Петра-Љубе Стојановића	84	С 1.	
	2			Љубе Стојановића-Видовданска	348	С 1.	
Видовданска	1			Југ Богданова - Београдска	371	С 2.	
	2			Београдска - Кнегиње Љубице	134	С 2.	
	3			Кнегиње Љубице - Романијска	119	С 2.	
	4			Романијска - Уремовачки поток	436	С 2.	
Београдска	1			Марије Магазиновић-Церска	176	С 1.	
	2			Церска-Војводе Бојовића	479	С 1.	
	3			Војводе Бојовића-Пора (Скојевски парк)	110	С.1	
Пора	1			Београдска - Скојевски парк	456	С 1.	
	2			Скојевски парк-Учитељска	700	С 1.	
	3			Учитељска-Ђуровића гробље	1502	С 1.	
Светозара Марковића				Ужичке Републике - Војводе Степе	1180	С У	
Војводе Степе				Пора - Пора	365	С У	
Учитељска				Пора - Пора	390	С У	
Милоша Божановића				Пора . Војводе Бојовића	400	С У	
3.	Центар-Југ Богданова-Ибишево гувно			Обилићева	1	Омладинска - Д. Туцовића	123
		2	Д. Туцовића - Сланушка		168	Улица са пос. режим. саобраћаја	
		Југ Богданова	1	Сланушка-Хаџи Мелентијева	91	С 2.	

				2	Хади Мелентијева-Кнегиње Љубице	311	С 2.
				3	Кнегиње Љубице-Кнеза Михаила	24	С 2.
				4	Кнеза Михаила – С. Мокрањца	296	С 4.
				5	С. Мокрањца - Јосифа Панчића	396	С У
			Кнеза Михаила	1	Ј.Богданова-Шумадијска	211	С 2.
				2	Шумадијска-Војвођанска	176	С 2.
			Војвођанска	1	Солунска-Кнеза Михаила	202	С 2.
				2	Кнеза Михаила-Николе Тесле	169	С 2.
				3	Николе Тесле - Ратарска	1043	С У
			Николе Тесле	1	Војвођанска-Јосифа Панчића	242	С 2
				2	Јосифа Панчића - Ратарска	977	С У
			Јосифа Панчића	1	Николе Тесле-Југ Богданова	187	С 2.
				2	Романијска - Ђуровића гробље	671	С 2.
			Стевана Мокрањца	1	Видовданска - Романијска	225	С У
				2	Романијска - Југ Богданова	442	С У
3	Југ Богданова - Јосифа Панчића	380		С У			
4.	Центар- Царина - Сарића Осоје (Р 263)	"Царина"	Николе Пашића	1	Ложионички мост (бр. 5)-Д.Туцовића	227	С 1.
				2	Д.Туцовића-Ракијски пијац	344	С 1.
				3	Ракијски пијац-Немањина	724	С 1.
			Немањина	1	Ракијски пијац-Косанчићева	227	С 3.
				2	Косанчићева-Ратарска	155	С 3.
				3	Ратарска - Нова раскрсница	315	С 3.
				4	Нова раскрсница Сарића осоје	2022	С 1.
			Ратарска		Немањина - Јосифа Панчића	2365	С 2.
			Арсенија Чарнојевића		Ратарска - граница плана (ОП 11)	2035	С У
			Олге Ђуровић		Немањина - граница Плана	2025	С У
5.	Центар- Доварје - Крчагово	"Крчагово"	Димитрија Туцовића	1	Ужичке републике - Николе Пашића	897	Улица са пос. режим. саобраћаја
				2	Николе Пашића-Милоша Обреновића	466	С 2.
			Карађорђева		М. Обреновића – IV пука	1548	С 2.
			IV пука		Карађорђева - Петра Лековића	1165	С 2.
			Нова улица		IV пука - Сарића осоје	770	С 2.
			Петра Лековића		IV пука - Мендино брдо	814	С 2.
			Мендино брдо		Петра Лековића - М. Обреновића	1282	С 2.
			Ужичких хероја		Норвешких интернираца - Милановића поток	453	С У.
					М. Поток - IV пука	1168	С У.
			Његошева		Карађорђева - Д. Петронијевић	870	С У.
			Вујића Брдо		Његошева - Д. Петронијевић	370	С У.

			Милоша Обреновића	1	Д.Туцовића-Мендино брдо	1185	С 2.			
				2	Мендино брдо-Пекарска	809	С 2.			
				3	Пекарска – ДП I реда бр.5	400	С.1.			
			Бањичка	1	М. Обреновића - Радничка	500	С 2.			
				2	Радничка – раскрсница Ада (бр. 5)	100	С 1.			
			Радничка	1	Бањичка - Пекарска	661	С 1.			
				2	Пекарска – М. Обреновића	216	С У			
			Пекарска		Радничка – Милоша Обреновића	849	С 1.			
			6.	Центар - Севојно (БР. 5)	"Ужице", "Крчагово"	Омладинска	1	Ужичке републике - Страхинића Бана	304	С 1.
							2	Страхинића Бана - Обилићева	344	С 1.
3	Обилићева - Николе Пашића	385					С 1.			
4	Николе Пашића - Крчагово (пут бр. 5)	274					С 1.			
"Крчагово"	Крчагово (пут бр.5)	5			Омладинска - Првомајска (пут бр. 5)	3342	Г М			
7.	Центар - Ада - Врела - Горња Ђебовина - Дрежник (ОП2)	"Крчагово"	Ада	1	Крчагово (пут бр.5) - Врела (нова раскрсница)	1892	С 2.			
				2	Врела (нова раскрсница) - Горња Ђебовина (ОП2)	2073	С 2.			
8.	Центар - Забучје - Бела Земља (ОП1)	"Ужице"	Златиборска (ОП1)	1	Хероја Луна (бр. 5) - Рајићевина	1454	С 2.			
				2	Рајићевина - Граница ГУП-а	1650	С 2.			
9	Центар - Сурдук - Бела Земља	"Ужице"	Хероја Луна (бр.5)	1	Омладинска - Златиборска	422	Г М			
				2	Златиборска - Косте Абрашевића	558	Г М			
			Михаила Пупина		Омладинска – Међај - Омладинска	485	С У			
УКУПНО:						60128				
ОСНОВНА УЛИЧНА МРЕЖА - СЕВОЈНО										
Путни правац		Просторна целина	Улица	Деоница						
Р.бр.	Назив			Ознака	Положај у мрежи градских улица	Дужина (m')	Кате-горија ^(*)			
1	Севојно - Ужице	"Севојно"	Хероја Дејовића		Миливоја Марића - Првомајска	1626	С 1.			
			Деспота Стефана		Хероја Дејовића - Мендино брдо	1514	С 2.			
			Јаворска		Деспота Стефана - М. Тодоровића	1857	С У			
			Мајора Тодоровића		Јаворска - М. Обреновића	895	С У			
			Првомајска		Хероја Дејовића - Крчагово	956	Г М			
2	Севојно - Луново Село		Нова улица - пут		М. Марића - Браће Чолића - бр. 263	3825	С 2.			
3	Севојно - Пожега		Миливоја Марића		Хероја Дејовића - Првомајска	612	С 1.			
			Првомајска		Миливоја Марића - Граница ГУП-а	1927	Г М			
УКУПНО						13212				

ОСНОВНА УЛИЧНА МРЕЖА - БЕЛА ЗЕМЉА							
1	Бела Земља - Ужице	"Бела Земља"	Главна 1		Центар насеља - Државни пут I редабр.21	538	С 1.
2	Бела Земља - Качер		Качер 1		Попова Вода (Главна 1) - Качер	1983	С 2.
			Качер 2		Центар насеља (Главна 1) - Качер	2164	С 1.
3	Бела Земља - Чајетина		Главна 1		Центар насеља - Државни пут I реда	1438	С 1.
			Крњевина		Центар насеља (Главна 1) - Крњевина	795	С 2.
4	Бела Земља - Забучје		ОП1		Државни пут I реда бр.21-Прљевићи	1444	С 2.
			Нова улица		Прљевићи - Тамбурићи	2776	С 2.
УКУПНО					11138		

(*) Г М - градска магистрала С 1. - саобраћајница I реда С 2. - саобраћајница II реда
 С У - сабирна улица С 3. - саобраћајница III реда С 4. - саобраћајница IV реда

Планирану основну уличну мрежу чине 63 улице, укупне дужине 85.16 km, од чега је:

- 48 улица, укупне дужине 60.80 km, у централном делу града са насељем Крчагово;
- 8 улица, укупне дужине 13.21 km, у насељу Севојно;
- 7 улица, укупне дужине 11.15 km, у насељу Бела Земља.

Правила уређења за објекте који се налазе уз државне путеве на подручју ГУП-а

Приликом изградње објеката поред државних путева на подручју ГУП-а примењују се правила уређења и грађења дефинисана правилима која важе за одговарајућу простону целину односно зону кроз коју пролази државни пут.

Правила уређења за основну уличну мрежу

Категоризација планиране уличне мреже је основ за израду режима саобраћаја у граду и дефинисање урбанистичких правила за изградњу саобраћајница и објеката у њиховој непосредној близини, што подразумева:

- утврђивање **правила уређења** којима се за саобраћајнице дефинише појас регулације (растојање између регулационих линија у уличном коридору);

У наредним табелама Т14 и Т15 наведена су правила уређења у зони основне уличне мреже обухваћене ГУП-ом.

Табела 14. Правила уређења за основну уличну мрежу

Основна улична мрежа	Минимална ширина регулационог појаса(м `)
Градска магистрала	20
Саобраћајница I реда	12
Саобраћајница II реда	10
Сабирна улица	8

Наведена правила уређења примењиваће се приликом израде урбанистичких планова нижег реда и урбанистичких пројеката.

Правила уређења за споредну уличну мрежу

Табела 15. Правила уређења за споредну уличну мрежу

Споредна улична мрежа	Минимална ширина регулационог појаса (м `)
Саобраћајница III реда	6
Саобраћајница IV реда	4

Наведена правила уређења и примењиваће се приликом израде урбанистичких планова нижег реда и урбанистичких пројеката.

Правила за станице за снабдевање горивом

Урбанистичким планом нижег реда утврдиће се правила за станице за напајање течним горивом и гасне станице у оквиру основне уличне мреже и у оквиру општинских и државних путева у свим зонама, а у складу са важећим прописима и нормативима за ове објекте, уз обавезу израде студије о процени утицаја објекта на животну средину.

На локацијама где просторне могућности то дозвољавају потребно је обезбедити услове за претакање аутогаса у складу са важећим прописима.

Детаљније локације будућих станица генерално треба утврђивати у складу са противпожарним прописима и условима које утврђују надлежни органи у области саобраћаја, екологије, водопривреде и санитарне заштите.

Повећање капацитета основне уличне мреже

Повећање капацитета постојеће уличне мреже, као једног од основних елемената брже и боље проходности саобраћаја у граду, планира се кроз следеће активности:

- реконструкцију дела постојеће уличне мреже;
- изградњу нових улица;
- изградњу нових саобраћајних петљи.

Реконструкција дела постојеће уличне мреже

Реконструкција постојеће уличне мреже обухвата радове којима се поједине улице доводе на ниво категорије предвиђене овим Планом. Предлог категоризације појединих улица и делова улица, дат је у табели 13 овог текста и графичком прилогу бр.11 Саобраћајна инфраструктура.

Приликом реконструкције постојеће уличне мреже, која ће бити у саставу планиране уличне мреже (планира се у складу са категоризацијом наведеној у табели 13 и у складу са правилима уређења и правилима грађења), односно, приликом израде урбанистичко-техничке документације, треба предвидети следеће:

- смањење великих и дугих уздужних нагиба дуж деоница, где то дозвољавају услови терена;
- на местима где је то могуће, предвидети отклањање уских грла изазваних малим радијусима хоризонталних кривина, у складу са условима терена и изграђеним грађевинским објектима ;
- проширење коловоза и тротоара улица, где је то могуће, у складу са условима терена и изграђеним грађевинским објектима;
- потпуну замену коловозне конструкције улице, уколико је иста у лошем стању, а категорисана је као саобраћајница првог, или другог реда;
- код издавања локацијске дозволе за изградњу нових објеката, на местима старих објеката који се руше, обавезно је поштовање Планом задатих регулационих и грађевинских линија за дату категорију улице.

Изградња нових улица

Изградњом нових улица повећаће се капацитет основне уличне мреже. Истовремено, биће омогућено стварање нових коридора за одвијање саобраћаја и формирање пешачке зоне у централном делу града. Предвиђена је изградња следећих нових улица:

- веза Ул. Николе Пашића и Ул.Ужичке републике;
- веза Ул. Јосифа Панчића са Видовданском улицом;
- веза Првомајске улице (Севојно), са државним путем II реда бр. 263 и путем за регионалну депонију;
- веза општинског пута ОП1, са насељима Прљевићи и Тамбурићи на Белој Земљи;
- деоница будућег аутопута, од постојећег државног пута I реда бр. 5 у Севојну до петље "Сурдук", којом се остварује веза са државним путевима I реда бр. 5, за Златибор и бр. 19.1 за Бајину Башту.
- веза Ул. Николе Пашића и Ул. Ужичке републике

Изградњом ове саобраћајнице створиће се услови за измештање саобраћајних токова из центра града дуж постојећих путних праваца:

- Севојно - Ул.Д.Туцовића - Ул.Обилићева - Ул.Југ Богданова - Бело горбље;
- Севојно - Ул.Страхињића Бана - Ул.М.М.Магазиновић - Пора - Јелова Гора;
- Бајина Башта - Теразије - Ул.Д.Туцовића - Ул.М.М.Магазиновић - Пора - Јелова Гора;
- Бајина Башта - Теразије – Ул.Д.Туцовића - Ул.Југ Богданова - Бело горбље;
- Бајина Башта - Теразије - Ул.Д.Туцовића - Ул.Н.Пашића - Луново село - Каран;
- саобраћајни токови из улица северно од Ул. Д.Туцовића, користеће нову саобраћајницу уместо Ул. Д.Туцовића у најужем центру града.

- веза Ул. Јосифа Панчића са Видовданском улицом

Изградњом ове саобраћајнице изместиће се саобраћајни токови из Ул. Јосифа Панчића и Ул.Николе Тесле. На тај начин ће се избећи велики уздужни нагиби у Југ Богдановој улици, као и велико обилажење у зимском периоду из Југ Богданове у Ул.Кнеза Михајла и Војвођанску улицу.

- веза Првомајске улице (Севојно) са државним путем II реда бр. 263 и путем за регионалну депонију –

Изградњом ове саобраћајнице постићи ће се следећа побољшања :

- насеље Севојно (државни пут I реда бр. 5) повезаће се са државни путем II реда бр. 263, који је усмерен ка Луновом селу и Карану;
- омогућиће се транспорт смећа из општина Бајина Башта и Чајетина на регионалну депонију, без проласка кроз градски центар.

- веза локалног пута ОП1 са насељима "Прљевићи" и "Тамбурићи" на Белој Земљи -

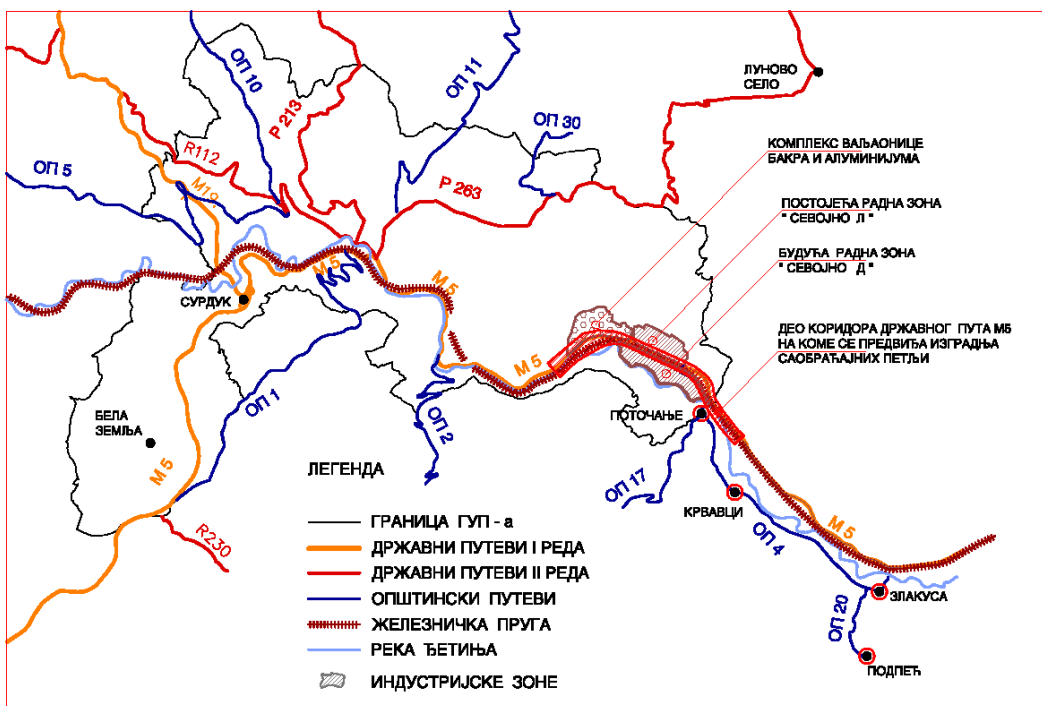
- Изградњом ове саобраћајнице омогући ће се активирање неизграђеног грађевинског земљишта на северној падини насеља Бела Земља (Прљевића поље).

Изградња нових саобраћајних петљи

За потребе повезивања будуће радне зоне "Севојно Д" и насеља Рујевац, Поточање, Крвавци, Злакуса, Потпеће и Врела, на државни пут I реда бр.5, Планом се предвиђа изградња више саобраћајних петљи (денивелисани укрштаји и кружне раскрснице), којима ће се омогућити активирање расположивих потенцијала на простору између пруге Београд - Бар и реке Ћетиње и простора на десној обали реке у реонима наведених насеља.

Планиране локације будућих саобраћајних петљи су дуж државног пута I реда бр.5, од раскрснице са Ул. Хероја Дејовића (улазак у насеље Севојно), до почетка Горјанског поља и кружна раскрсница улица Милоша Обреновића и Крчагово (државни пут I реда бр. 5).

Планом нису прецизно одређене локације будућих саобраћајних петљи, изузев кружне раскрснице, већ ће бити дефинисане изразом одговарајућег урбанистичког плана нижег реда.

Сл. 6. Простор у коме се предвиђа изградња саобраћајних петљи

Карактеристичне раскрснице дуж планиране основне уличне мреже обухваћене ГУП-ом

Планираном новом основном уличном мрежом, изградиће се следеће две нове раскрснице, које ће бити релевантне за одвијање саобраћаја у граду:

- раскрсница Ул.Николе Пашића и новопроектване улице;
- раскрсница Ул.Ужичке републике и новопроектване улице.

Поред ових нових раскрсница на планираној основној уличној мрежи, постојеће карактеристичне раскрснице задржавају своју функцију.

Потребно је извршити детаљну анализу услова одвијања саобраћаја на свим карактеристичним раскрсницама планиране уличне мреже. На основу анализе предложити побољшања на нивоу режима саобраћаја у граду и на нивоу режима одвијања саобраћаја у зони раскрсница.

Јавни градски превоз (ЈГП) дуж планиране уличне мреже

Правни линија Јавног градског превоза усклађиваће се са фазама изградње и реконструкције планиране уличне мреже, у складу са усвојеним решењима.

Такси превоз

Дуж планиране уличне мреже задржавају се без измена следеће такси станице:

- плато-саобраћајница испред Аутобуске станице са 14 (четрнаест) такси места;

- плато испред Железничке станице са 5 (пет) такси места.
- Нове локације за такси станице биће одређене детаљном разрадом урбанистичким плановима нижег реда.

ПЕШАЧКА ЗОНА СА ПОСЕБНИМ РЕЖИМОМ САОБРАЋАЈА

Увођењем у функцију планиране основне уличне мреже, створиће се услови за формирање пешачке зоне са посебним режимом колског и пешачког саобраћаја, у најужем градском центру. Формирањем пешачке зоне, афирмисаће се пешачки саобраћај, смањити загађење животне средине и створити услови за пријатан боравак у граду.

Формирање пешачке зоне одвијаће се у две фазе:

Прва фаза се односи на простор омеђен улицама :

- на истоку – Ул.Николе Пашића, од Ватрогасног дома, до раскрснице са новопроектваном улицом која тангира локацију Учитељског факултета;
- на северу - новопроектваном улицом, од Ул.Н.Пашића, до Ул. Марије Маге Магазиновић;
- на западу - Ул. М. М.Магазиновић и Страхињића Бана до Омладинске улице;
- на југу - Омладинском улицом, од Ул. Страхињића Бана, до Ул.Н.Пашића.

Другом фазом је обухваћен простор омеђен улицама:

- на северу - новопроектваном улицом, од ул.М.М.Магазиновић до Ул.Ужичке републике;
- на западу – Ул.Ужичке републике, од раскрснице са новопроектваном улицом, до Ул.Д.Туцовића;
- на југу - Омладинском улицом, од Ул.Д.Туцовића до Ул.Страхињића Бана.

ПЛАНИРАНИ САОБРАЋАЈНИ ОБЈЕКТИ И САДРЖАЈИ

Паркирање

Решавање проблема паркирања на подручју ГУП-а, а посебно у његовом централном делу, планирано је, пре свега, изградњом јавних гаража и увођењем временски ограниченог паркирања са наплатом по зонама. Циљ је да се паркинг простори изван гаража рационално користе, а да се за дуже паркирање користе паркинг гараже.

Дуж планиране основне уличне мреже, у насељима Крчагово и Севојно, предвиђено је задржавање постојећег начина паркирања, с тим, да се постојећи паркинг простори морају реконструисати у складу са стандардима и нормативима за ову врсту објеката.

За паркирање теретних возила Планом је предвиђена изградња паркинг простора за теретна возила, у оквиру локација робно-транспортних центара "Севојно" и "Сурдук". Паркинзи су предвиђени за све врсте теретних возила, са контролом улаза, излаза и наплатом.

Јавне гараже

Поред постојеће јавне гараже са 220 паркинг места, Планом се предвиђа изградња нових јавних гаража на следећим локацијама:

- "Градски трг" са улазом из Омладинске улице - гаража је подземна;
- "Градски трг - са улазом из улице Страхињића Бана - гаража је подземна;
- "Зелена пијаца" са улазом из Ул.Н.Пашића - гаражу треба реализовати у склопу реконструкције пијаце;
- "Међај", улаз из Ул.Михаила Пупина – надземна гаража са пратећим садржајима.
- "Фротекс", са улазом из Ул.Михајла Илића -гаража је делимично подземна и делимично изнад терена;
- "Топличка", са могућношћу улаза из Топличке, или Ул.М.М.Магазиновић - гаража је подземна са надземним простором за паркирање;
- "Ракијски пијац", са улазом из Ул. Жеље Ђурића - гаража је надземна;
- "Уремовачки поток", са улазом из Видовданске улице - гаража је делимично подземна, а делимично изнад терена,
- "Ратарска"(стари објекти "Водовода"), са улазом из Ратарске улице - гаража је делимично подземна, а делимично изнад терена.

Изградњом предвиђених јавних гаража на дужи период решиће се проблем паркирања на подручју ГУП-а Ужица.

Аутобуске станице

Постојећа Аутобуска станица у потпуности задовољава потребе града за међуградски и приградски превоз путника. Због лоше решеног улаза и излаза аутобуса из аутобуске станице, потребно је у наредном планском периоду пројектовати нову саобраћајну раскрсницу за укључење и искључење аутобуса на државни пут I реда бр.5 и Ул. хероја Луна.

Аутобуске стајалишта

Локације аутобуских стајалишта биће дефинисана планском документацијом нижег реда.

Станице за снабдевање горивом

Поред постојећих 8 (осам) станица за снабдевање горивом, ГУП-ом се предвиђа изградња нових станица, чиме ће се значајно смањити саобраћајни токови према постојећим станицама. Нове станице за снабдевање горивом су предвиђене на следећим путним правцима :

- на путном правцу Ужице - Бајина Башта;
- на путном правцу Ужице - Јелова Гора;
- на путном правцу Ужице - Луново Село;

- на путном правцу Ужице - Бела Земља.

Забрањује се изградња станица за снабдевање горивом дуж градске магистрале (државни пут I реда бр. 5 и бр. 21), на потесу од надвожњака на раскрсници Ул.Крчагово и Бањичке улице, до планиране петље "Сурдук" и у зони градског центра.

Сервисне станице

Поред постојећих сервисних станица у Крчагову и Севојну, планирана је и изградња сервисне станице на Белој Земљи, у реону старог пута Ужице - Златибор.

Транспортни терминали

С обзиром на то, да ће постојећи транспортни терминал Ваљаонице бакра у Севојну бити искључиво у функцији Слободне зоне "Ужице", Планом се предвиђа изградња два нова транспортна терминала и у оквиру робно-транспортних центара "Севојно" и "Сурдук".

Аутобазе

Локације аутобаза су Просторним планом Града Ужица предвиђене ван подручја Плана.

Бицикличке стазе

Планом се предвиђа изградња три бицикличке стазе:

- бицикличка стаза дуж клисуре реке Ћетиње, од Ужица до бране "Врутци", планирана је на делу трасе старе железничке пруге Ужице – Вишеград, у укупној дужини око 12 km.
- бицикличка стаза Ужице-Злакуса, планирана поред државног пута I реда бр. 5, реке Ћетиње и општинског пута ОП4 и биће ближе дефинисана плановима нижег реда;
- бицикличка стаза Ужице - Бела Земља планирана је поред државног пута I реда бр.21 до петље "Сурдук", а даље трасом новопланиране саобраћајнице до центра насеља.

Траса старе железничке пруге Ужице-Вишеград

Предвиђа се отварање редовне линије туристичког воза на пнеуматичима, на реконструисаном делу трасе старе железничке пруге Ужице-Вишеград, на потесу Ужице-брана "Врутци".

ПЛАНИРАНА ЖЕЛЕЗНИЧКА МРЕЖА

Планом је предвиђена реконструкција и модернизација колосека постојеће магистралне једноколосечне електрифициране пруге Београд – Бар, за брзине до 160 km/h, што подразумева грађевинску реконструкцију тупа и колосека пруге, реконструкцију контактне мреже, телекомуникација и сигнално-сигурносних постројења. Не планира се проширење железничке мреже на подручју ГУП-а.

2.3.ГРАДСКИ ЦЕНТРИ И ЦЕНТРАЛНЕ АКТИВНОСТИ

2.3.1. ДЕФИНИЦИЈА И МЕТОДОЛОШКА ПОСТАВКА ГРАДСКИХ ЦЕНТРАЛНИХ АКТИВНОСТИ

Централне функције - просторно организовање и дистрибуција друштвених потреба, обухватају велики број разноврсних активности:

- функције друштвеног стандарда (култура, уметност, образовање, наука, здравствена и социјална заштита, спорт и рекреација);
- функције управљања и заштите (управне и јавне институције, државна и градска управа, институције одбране и заштите и посебне намене);
- комерцијалне функције (комерцијално пословање представља скуп мера, послова и акција које имају задатак да обезбеђивањем средстава за производњу створе услове за континуиран процес репродукције, а затим да производе и услуге пласирају на тржишту). Планом су централне функције - терцијарне делатности класификоване на:
 - централне функције Ц1: трговина, занати, услуге и пословање;
 - централне функције Ц2: "чисти" занати и услуге, трговина на мало и пословање.
- производне делатности.

Функције друштвеног стандарда, управљања и заштите и секундарне делатности детаљно су обрађене у областима које се баве јавним функцијама и службама, продукционим делатностима, спортом и рекреацијом.

Централне функције посматране са аспекта просторне артикулације друштвених потреба, одређују карактер града, ниво урбанитета. За разлику од ранијег периода, када су потенцијале развоја града чиниле индустрија и трговина, у садашњем тренутку основу представља развој науке, технологије, терцијарног и кварталног сектора. Због тога се област градског центра и централне активности баве главним централним функцијама града: размена роба и услуга, терцијарне делатности.

Класификација центара према **функционалој структури**, коју дефинише учесталост потреба становништва:

- општи центри са заступљеним активностима одговарају потребама највећег дела популације гравитационог подручја. Ту се групишу комуникационо интензивни садржаји који подразумевају њихову најширу отвореност према свим корисницима;

- специјализовани центри у којима доминирају највише две функције, специфичних, ванредних или посебних потреба корисника у гравитационом подручју. У специјализованим центрима се јављају радно и капитално интензивне делатности, које су функционално и просторно издвојене од општих центара.

Свакодневне потребе се најчешће задовољавају у месту становања у центрима нижег нивоа, па гравитационо подручје дефинише пешачка доступност. Периодичне потребе имају веће гравитационо подручје дефинисано слојенијом саобраћајном доступношћу.

Ниво унутрашње организације центра, који се мери кроз усаглашавање потреба корисника, локационих захтева централних активности и услова простора центра, заједно са односом у гравитационим подручју и систему централних места, дефинише оптималну **функционалну организацију** центра.

Просторна организација неког центра дефинисана је нивоом услова који пружа постор центра: могућност трансформисања простора у односу на динамику очекиваних промена, рационалност просторне организације, ниво уређивања, опремања и коришћења простора, атрактивност, ниво квалитета, животних и радних услова и приступачност центру.

По дефиницији систем градских центара је отворен и веома динамичан, а односи који у њему владају дефинисани су односима између структуре централних места и структуре корисника. Иако је свако централно место по читавом низу карактеристика својствено и специфично, могуће је издвојити низ основних карактеристика којима се врши њихова структурална категоризација и дефинисање улоге у систему центара:

- концентрација: одређивање категорије центра у некој урбаној структури. Степен концентрације централних активности у одређеном простору изражава се односом између површине активираних централних активностима и укупне површине централних места у граду;
- централитет је карактеристика којом се изражава релацијски однос посматраног центра са окружењем, и он дефинише његове функционалне односе у структури центара, као и односе са другим функцијама у окружењу;
- привлачност центра је дефинисана структуром и капацитетом централних активности које су у њему у неком степену концентрисане, и оствареном приступачношћу из непосредног окружења. Укупна привлачност центра продукт је функционалне привлачности и просторно-физичких својстава и квалитета амбијента, у коме се одвијају функције централитета. Функционална привлачност центра у квантитативном изразу управно је пропорционална централитету и приступачности у функцији времена и простора. Може се посредно исказати преко следећих критеријума: квалитет амбијента, културно-историјске вредности простора, архитектонско-обликовни квалитети простора ;
- приступачност: изражава избор различитих комуникационих веза са центром. Осим спољне приступачности, мора постојати и испуњен захтев унутрашње приступачности у оквиру организације самог центра, у сфери пешачке доступности и расположивог паркинг простора.

Поступак анализе дистрибуције постојећих централних функција се састојао у дефинисању централних места, њиховог просторног обухвата, функционалне структуре и облика, и њихових међусобних релација.

Идентификација централних простора: уочавање зона, линијских и пунктуалних централних места у оквиру којих се појављују централне активности, утврђивање постојеће структуре система центара, његовог облика, степена развијености и потенцијалних праваца развоја.

Идентификација структуре система центара: дефинисање врсте (општи или специјализовани), ранга центара (локални, насељски, градски) и облика центра. Централна места за која је утврђено да не могу бити дефинисани као засебни центри, а која су просторно и функционално блиска, груписана су у зоне потенцијалних центара.

АНАЛИЗА И ОЦЕНА СТАЊА

Просторно и функционално блиска централна места ниске концентрације и простори започетих централних активности су дефинисана као потенцијалне зоне центара. На тај начин централни простори су разврстани у две групе:

- идентификовани централни простори;
- потенцијални централни простори.

ИДЕНТИФИКОВАНИ ЦЕНТРАЛНИ ПРОСТОРИ

- **Идентификовани општи центри:**
 - градски општи центар и ужа зона главног градског центра.
- **Идентификовани специјализовани центри**

Регионалног и градског значаја:

- Здравствени центар "Ужице", на површини 4.13 ha;
- производна зона "Севојно", на површини 50.43 ha;
- производна зона "Крчагово", на површини 47.19 ha;
- спортско-рекреативни центар Градски стадион "24. Септембар", на површини 2.23 ha.

Насељског и локалног значаја:

- трговинско-услужни центар "Бојовићи", на површини 6.98 ha;
- спортско-рекреативни центар-базен у Севојну, на површини 1.84 ha;
- спортско-рекреативни центар "Крчагово", на површини 3.86 ha.

ПОТЕНЦИЈАЛНИ ЦЕНТРАЛНИ ПРОСТОРИ

Централна места за која је утврђено да не могу бити дефинисани као засебни центри, а која су просторно и функционално блиска, груписана су у зоне потенцијалних центара.

Под потенцијалним централним просторима подразумевамо оне централне просторе који су на основу постојеће концентрације сврстане у нижи ниво центара. Ови простори представљају потенцијална места за формирање нових општих и специјализованих центара, јер су приступачни са аспекта колског и пешачког кретања.

У граници Плана препознати су потенцијални централни простори у оквиру две групе:

- **Потенцијални општи централни простори** су по облику пунктуални или линеарни, формирају се на простору који испуњава локационе захтеве централних активности, обично око објеката друштвеног стандарда. У структури планираног система центара, потенцијални општи центри се деле према броју потенцијалних корисника на:
 - насељски - до 10000 становника: у Севојну (НО ц5), на површини 8.22 ha, који је у Просторном плану града Ужица дефинисан као секундарни градски центар и на Царини (НО ц4), на површини 10.23 ha;
 - локални - до 5000 становника: Росуље у Севојну (ЛО ц5), на површини 2.53 ha, Горански парк на Пори (ЛО ц6), на површини 4.42 ha и ЛО ц7 у Коштици, на површини 1.42 ha.

Ову врсту потенцијалних централних простора карактерише изузетно ниска концентрација централних активности и приметан централитет, који је генерисан преваходно у друштвеним активностима које пружају ови центри, а изражен је кроз дневне локалне миграције становништва.

Са аспекта приступачности разматран је простор у радијусу од 800 m, који представља оптималну пешачку дистанцу за дневне миграције локалног становништва. Резултати анализе указују да постоје простори у граду који нису обухваћени оптималном пешачком дистанцом, и издвајају се као простори код којих треба развијати нове опште центре.

- **Потенцијални специјализовани централни простори** представљају могуће локације за дистрибуцију одређених централних активности, чиме се подиже ниво централитета локације и интензивира развој гравитационог подручја. На подручју ГУП-а, планиран је просторни размештај потенцијалних специјализованих центара:
 - производна зона "Севојно" РС ц2, на површини 50.43 ha;
 - СРЦ "Стрелиште" у Севојну ГС ц6, на површини 7.86 ha;
 - туристичко-рекреативни центар "Рајски отоци" ГС ц9;
 - спортско-рекреативни и културни центар: Градски парк "Стари град" и купалиште "Плажа" ГС ц10, на површини 24.40 ha;
 - градски парк "Вујића брдо" ГС ц11, на површини 10.51 ha.

Груписање централних садржаја трговине, услуга, и производње уз значајније саобраћајне правце:

- производно-пословни центар уз државни пут I реда бр.21 на Белој Земљи, на површини 32.41 ha;
- производна зона "Севојно Л", на површини 32.23 ha;
- производно-пословни центар "Јелова Гора", на површини 4.31 ha;
- производно-пословни центар "Мејуг", на површини 7.19 ha;
- производно-пословни центар "Кожара", на површини 4.32 ha;
- производно-пословни центар "Локва", на површини 9.56 ha;
- услужно-трговински центар уз државни пут I реда бр.21 у Севојну, на површини 3.94 ha;
- производно-пословни центар "Пандурица", на површини 4.75 ha.

2.3.2. ОЦЕНА РАЗВИЈЕНОСТИ СТРУКТУРЕ И КАПАЦИТЕТА ЦЕНТРАЛНИХ ФУНКЦИЈА

- **систем центара: неразвијена полицентрична градска структура**

Сектор централних активности није у пропорционалном односу са укупно изграђеном градском структуром и бројем становника, односно стандардима о изграђеној површини потребној да се задовоље заједничке потребе и функције друштвеног стандарда. Недовољна заступљеност централних активности последица је ниске економске моћи становништва, јер су постојећи капацитети комерцијалних делатности резултат деловања тржишта у домену овог сектора. Повећање иницијатива и захтева за изградњу комерцијалних садржаја говори о промени развојног правца овог сектора, тако да будући развој треба усмеравати у односу на нове трендове.

Постојећи локални центри представљају центре стамбених заједница у функцији задовољења свакодневних потреба становништва, са тенденцијом даљег повећања концентрације. Локални центри имају два облика просторне организације: пунктуални и линеарни.

Тренд децентрализације градске структуре треба подржати и стимулирати понудом простора за нове централне активности локалног нивоа, уз обезбеђивање просторних потенцијала и за веће концентрације централних активности.

- **градски центар: низак степен привлачности и организације простора центра**

Интензивно ширење града условило је прелазак на полицентрични развој система центара, иако организациони и просторни ресурси у градском језгру нису у потпуности искоришћени. Истовремено, организација постојеће градске структуре резултат је нерезализације централних функција у локалним центрима, стихијски насталим услед интензивнијег ширења стамбених насеља.

Нижи степен функционалне привлачности градског центра условљен је:

- ограниченом програмском понудом;
- негативним ефекатима логике тржишта, који су битно утицали на привлачност и атрактивност простора центра - у главној пешачкој зони преовлађују пословни објекти који могу да издрже конкуренцију (банке, кладионице, мењачнице);
- неконтролисано организацијом простора за јавно коришћење, што као последицу има угрожавање потреба становника који ту станују. У зони ужег градског центра, на површини 20.50 ha станује око 15000 становника у 7398 станова, без обезбеђеног довољног броја паркинг места у јавним гаражама, са проблемом повећаног загађења и нарушеног просторно-обликовног идентитета градских блокова. У зони централног језгра са наслеђеном просторном руртуром, градски блокови

представљају значајни потенцијал за интервенције у циљу подизања нивоа приступачности и привлачности јавних простора у центру.

- **нови центри стамбених заједница: недостатак основних функција социјалног и друштвеног стандарда**

У оквиру више стамбених насеља уочен је недостатак основних функција друштвене инфраструктуре: здравствене и социјалне заштите, дечијих установа, објеката образовања. Неопходно је стимулисати развој нових општих локалних центара и то комбинованим инвестицијима приватног и јавног сектора (учешће приватне иницијативе у домену јавних функција).

Просторна организација локалних центара треба да прати већ успостављене облике порторне организације (линијски центри), са могућношћу каснијег повећања концентрације и трансформације у облик пункта или зоне.

У зонама становања треба обезбедити слободну појаву дисперзије централних активности за задовољавање заједничких потреба свакодневног снабдевања. Планом су успостављене границе веће концентрације централних делатности Ц1 или Ц2 у стамбеним зонама, у којима је омогућен дисперзивни развој комерцијалних функција, као пратећом наменом уз становање.

- **недостатак специјализованих центара као атрактера у стамбеним насељима**

У оквиру континуално изграђеног подручја града постоје значајни локациони потенцијали (и по површини и по позицији), који у овом тренутку нису искоришћени. Ове локације имају изузетан потенцијал, с обзиром на то да се могу активирати специјализованим централним активностима које ће битно подићи ниво централитета у датој зони и сходно томе утицати на интензивирање развоја грађевинарског подручја.

ОПШТИ УСЛОВИ УРЕЂЕЊА

ПОТЕНЦИЈАЛИ ЗА РАЗВОЈ

Могућности развоја централних градских функција су:

- процеси приватизације и тржишна оријентација привреде - тржиште терцијарног сектора добија сложенију структуру и постаје добар основ за даљи развој структуре пословно-производних делатности и подизање квалитета програмске и просторне понуде као резултата конкуренције;
- пораст броја запослених у терцијарном сектору - активно радно становништво је до сада било пре свега ангажовано у оквиру примарног и секундарног сектора, односно у домену индустријске производње (производне зоне у Крчагову и Севојну) и пољопривреде. Планом је предвиђено да се пољопривредна производња у рубној градској зони трансформише у "породичну" производњу, углавном малог капацитета. Са друге стране индустријска производња је опала до егзистенцијалног минимума, па иако је у процесу приватизације, својом структуром не представља повољну понуду приватном сектору. Последица овакве ситуације је преоријентисање великог броја, некада запослених у индустрији, на терцијарни сектор;
- подизање стандарда у зонама које су настале проширењем, повезивањем и укрупњавањем простора углавном бесправне градње породичног становања, спроводи се кроз санацију постојећих насеља уз планирање простора за реализацију потребних пратећих садржаја. У том смислу, ово становништво исказује потребе у односу на све активности друштвеног стандарда, свакодневног снабдевања и саобраћајне опслужености;
- подизање степена привлачности и организације простора центра;
- започети процес децентрализације мреже градских центара - процеси децентрализације доводе до повећања локационе понуде за развој терцијарног сектора, у програмском и просторном смислу;
- започети процес формирања мреже специјализованих центара - планирање система идентификоване специјализоване понуде у оквиру терцијарног сектора, посебно у домену специјализоване пословно-производне понуде. Даљим усмеравањем нових атрактера могуће је иницирати нове развојне правце и повећати атрактивност града.

ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ЦЕНТРАЛНИХ ФУНКЦИЈА

Основне теме у процесу дефинисања стратешког концепта развоја система централних градских функција су:

- унапређење и развој постојећег система централних активности: дефинисање развоја постојећег система центара, у односу на тренутни степен развијености градске урбане структуре и могућности његовог даљег развоја у већ развијеном грађевинарском подручју;
- унапређење и развој градске урбане структуре, развојем нових насељских и градских специјализованих центара - дефинисање могућности иницирања развоја града увођењем нових специјализованих врста централних активности;
- дефинисање јавног интереса у сектору градских централних активности и предлог механизма контроле и управљања развојем система централних активности, како би се умањили негативни ефекти логике тржишта на урбану средину, задовољиле потребе становништва и остварио јавни интерес.

Управљање развојем система градских центара у граду треба да омогући:

- обезбеђење услова за реализацију и заштиту јавног интереса у домену дефинисаних друштвено-социјалних стандарда задовољења заједничких потреба грађана;
- обезбеђење ефикасног развоја терцијарног сектора (пословања и комерцијалних делатности) а у складу са потребама грађана, јавним и општим вредностима локалне заједнице.

Организациони модел градских центара и централних активности треба да обезбеди:

- организацију и просторну дистрибуцију централних активности у складу са структуром потреба локалног становништва, усмеравајући:
 - концентрацију централних активности;
 - дисперзију централних активности свакодневних и периодичних потреба;
 - организациону усклађеност централних функција са осталим градским функцијама (принцип ненарушавања квалитета одвијања осталих активности).
- развој система градских центара у складу са расположивим просторним и организационим потенцијалима за развој саобраћаја и инфраструктуре, што треба да омогући:
 - повезаност и приступачност централним активностима;
 - квалитет животне средине у зонама великог степена концентрације централних активности;
- повећање привлачности градских центара у складу са јавним вредностима и интересима кроз:
 - развој централних активности у зонама од културно-историјског и амбијенталног значаја, уз поштовање културно-историјских, амбијенталних и естетских вредности јавних градских простора;
 - стварање и развијање амбијенталног и естетског идентитета нових централних зона.
- успостављање управљачких механизма развоја градске урбане структуре путем:
 - обезбеђивања могућности за развој централних активности са циљем бржег обрта капитала терцијарног сектора у граду;
 - усмеравање тржишне логике развоја терцијарног сектора ка мање развијеним градским зонама;
 - подизање квалитета уређења и опремања централног језгра, успостављањем оптималне концентрације и организације централних активности.

КОНЦЕПТ РАЗВОЈА ГРАДСКИХ ЦЕНТРАЛНИХ АКТИВНОСТИ

Развој градског центра и уже зоне градског центра

Општи захтеви за уравнотежен урбани развој у граници градског центра:

- успоставити равнотежу јавних и приватних потреба (централних активности и становања), интензивирањем активности и на површинама за јавно коришћење, без угрожавања основних потреба становника који ту и живе;
- интегрисати централне активности са другим функцијама (првенствено вишепородичним становањем и зеленим површинама), увођењем јавних (култура, државна управа, пошта) и комерцијалних садржаја (трговина, угоститељство, услуге, пословање) у приземне и ниже етажне свих постојећих и планираних објеката;
- подизање нивоа становања у оквиру градског центра:
 - изградњом довољног броја гаража, јер погушћена физичка структура не омогућава решење паркирања у оквиру блокова;
 - планирањем повећања слободне површине по становнику у оквиру стамбених блокова, увођењем посебног режима саобраћаја у ужој централној зони, што ће умањити евидентан проблем загађења.
- остварити виши стандард организације простора за јавно коришћење, који мора да спречи хаотичност простора намењених пешаку, нарушавање пешачких токова, конфликте са стационарним саобраћајем, неприступачност за лица са посебним потребама због баријера у простору итд:
 - пешачким повезивањем, уређењем и увођењем нових садржаја у просторе јавног коришћења (активирање пешачке зоне која повезује Трг са атрактивним културним, забавним, едукативним и спортско-рекреативним садржајима и верским објектима, шеталишта уз десну обалу Ђетиње, које спаја СРЦ у Турици и градско купалиште са спортско-рекреативним садржајима у Великом парку);
 - формирањем и уређењем слободног простора у реконструисаним блоковима, увођењем система улица са посебним режимом у зони ужег градског центра и изградњом јавних гаража, што би требало да ослободи додатни уређени простор за јавно коришћење.
- онемогућити изградњу која се својом просторном формом и наменом не уклапа и која производи велике саобраћајне проблеме (објекти трговине великог формата, велики интровертни тржни центри, прљави занати и услуге, нпр.: аутосервиси, вулканизери, мех. сервис и др.).

Развој насељских и локалних општинских центара

Просторном организацијом централних активности добија се боља покривеност подручја у смислу сервисирања потреба локалног становништва (нарочито у домену јавног сектора и функција друштвеног стандарда: образовања, здравствене и социјалне заштите), али и иницира формирање јавних простора који постају место социјализације и културне идентификације.

У стамбеним насељима, у којима не постоји неопходан ниво опремљених јавних простора, развој централних функција на локалном (до 5000 становника) и насељском (до 10000 становника) нивоу, може бити добра подлога за подизање стандарда у домену друштвених и јавних простора за социјалну и културну интеграцију становништва.

Развој мреже специјализованих центара

У стамбеним насељима ван зоне градског центра, уочена је изузетно ниска концентрација комерцијалних централних функција свих врста (услуге, пословање, активности друштвеног стандарда, приватног сектора). Како се све комерцијалне активности, вођене тржишним законитостима, природно концентришу, потребно је просторно артикулисати и стимулисати децентрализовану мрежу центара. Новопланираном просторно-програмском организацијом ствара се основ за развој градске структуре, чиме се повећава

опслуженост комерцијалним централним функцијама на локалном и насељском нивоу (улични потези у стамбеним блоковима повећане концентрације централних функција, спортско-рекреативни центри у Севојну, на Белој Земљи и Царини).

Реализација планиране мреже специјализованих центара регионалног и градског значаја и увођење атрактера на одређеним локацијама, представља "покретачки успех реконструкције" постојећих стамбених насеља (пословно-тржни и сајамски центар у Турици, робно-дистрибутивни центар "Сурдук", забавно-рекреативни центар "Сарића осоје", СРЦ у Турици, Универзитетски центар у Крчагову).

Развој специјализованих пословно-производних центара - концентрисање пословних и радних активности, са пратећим комерцијалним функцијама је изразито тржишни захтев, а са друге стране омогућава лакше управљање и контролу негативних ефеката ових активности на квалитет животне средине. Изградња специјализованих пословно-производних центара не подразумева концентрисање исте врсте активности. Она заправо подразумева концентрацију радних активности, која омогућава добру тржишну размену информација и комплементарност понуде активности. Негативан ефекат развоја оваквих центара је изразито усмерено кретање корисника у одређено време, што се контролише адекватним степеновањем величине пословно-производних јединица и добром просторном организацијом оваквих центара.

2.3.3. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

Организација градских централних активности формирана је поштовањем правила, дефинисањем и степеновањем нивоа јавног интереса, омогућавањем управљања тржишном логиком, понудом различитих видова и праваца развоја централних активности и контролисањем динамике развоја у структури центара.

Основни принципи унапређења квалитета система центара у граду су предлогом развојног концепта спроведени кроз следеће аспекате:

- организациони: степеновање концентрације, преклапање са осталим функцијама и активностима;
- дистрибутивни: према структури, динамичности и приступачности потреба.

Организациони модел градских централних функција Систем градских центара планиран је тако да обухвата развијену типологију општих и специјализованих центара рангираних према значају, структури потреба становништва, карактеру кретања, односно приступачности и структури садржаја.

Просторна организација дистрибуције градских централних функција

Просторна организација дистрибуције центара има следеће облике:

- пунктуални - централна места изразите концентрације централних активности, високог централитета у односу на просторни локациони обухват. Код овакве просторне организације центара доминира карактеристика привлачности центра у односу на приступачност. Оваква просторна организација јавља се код општих локалних и градских центара, и специјализованих центара насељског и градског значаја;
- линијски - линијски центри претежно у граници средњих вредности централитета. Код овакве просторне организације доминира карактеристика приступачности центра у односу на привлачност. Овај просторни облик јавља се код општих и специјализованих центара градског и насељског значаја.
- зоне - зоне у сектору централних активности су:
 - зона градског центра: унутар које је дефинисана ужа зона градског центра;
 - зоне специјализованих централних активности.
- потези веће концентрације централних функција: дисперзија свакодневних централних активности у зонама ниских централитета и концентрације, у функцији секундарне сервисне улоге у односу на доминантну функцију становања. Код овакве просторне организације доминира критеријум пешачке приступачности. Овај облик организације централних функција односи се на стамбене зоне ван градског и насељских центара, као и на зоне ближе центрима, када је просторна дистрибуција центара таква да не покрива пешачку доступност до централних функција свакодневног снабдевања.

Табела 16. Дистрибуција градских централних функција

	ОЗНАКА	НАЗИВ ЦЕНТРА	ПРОСТОРНИ ОБЛИК	ЗНАЧАЈ ЦЕНТРА	ВРСТА ЦЕНТРА
РАЗВОЈ ПОСТОЈЕЋИХ ЦЕНТРАЛНИХ ПРОСТОРА	РС ц1	Здравствени центар "Ужице"	зона	регионални	специјализовани
	РС ц2	Производна зона "Севојно"	зона	регионални	специјализовани
	ГО ц1	Градски центар	зона	градски	општи
	ГО ц2	Ужа зона градског центра	зона	градски	општи
	ГС ц3	Производна зона "Крчагово"	зона	градски	специјализовани
	ГС ц4	Спортско-рекреативни центар Градски стадион "24. септембар"	пунктуални	градски	специјализовани
	ГС ц5	Спортско-рекреативни центар "Велики парк"	пунктуални	градски	специјализовани
	НС ц1	Спортско-рекреативни центар базен у Севојну	пунктуални	насељски	специјализовани
	НС ц2	Спортско-рекреативни центар "Крчагово"	пунктуални	насељски	специјализовани
	ЛО ц1	"Севојно- Колонија 2"	пунктуални	локални	општи
	ЛС ц2	Трговинско - услужни центар "Бојовићи"	линеарни	локални	специјализовани
	ЦЕНТРАЛНИ X	ГС ц6	Спортско-рекреативни центар "Стрелиште" у Севојну	пунктуални	градски
ГС ц7		Производно-пословни потез уз ДП 21 (ДП 5) на Белој Земљи	линеарни	градски	специјализовани

	ГС ц8	Индустријска зона "Севојно Л"	зона	градски	специјализовани
	ГС ц9	Туристичко-рекреативни центар "Рајски отоци"	зона	градски	специјализовани
	ГС ц10	Спортско-рекреативни и културни центар: градски парк "Стари град" и купалиште "Плажа"	зона	градски	специјализовани
	ГС ц11	Градски парк "Вујића брдо"	зона	градски	специјализовани
	НС ц3	Производно-пословни центар "Локва"	линеарни	насељски	специјализовани
	НО ц4	"Царина"	линеарни	насељски	општи
	НО ц5	"Севојно"	пунктуални	насељски	општи
	НС ц6	Производно-пословни центар "Јелова Гора"	пунктуални	насељски	специјализовани
	НС ц7	Производно-пословни центар "Мејуг"	пунктуални	насељски	специјализовани
	НС ц8	Производно-пословни центар "Кожара"	пунктуални	насељски	специјализовани
	ЛО ц3	"Теразије"	пунктуални	локални	општи
	ЛС ц4	Услужно-трговински центар уз ДП 21 у Севојну	линеарни	локални	специјализовани
	ЛО ц5	"Севојно- Росуље"	линеарни	локални	општи
	ЛО ц6	"Пора -Горански парк"	пунктуални	локални	општи
	ЛО ц7	"Коштица"	пунктуални	локални	општи
	ЛС ц8	Производно-пословни центар "Пандурица"	линеарни	локални	специјализовани
РАЗВОЈ НОВИХ ЦЕНТРАЛНИХ ПРОСТОРА	РС ц3	Робно-дистрибутивни центар "Сурдук"	зона	регионални	специјализовани
	РС ц4	Спортско-рекреативни центар "Турица "	зона	регионални	специјализовани
	РС ц5	Универзитетски центар	зона	регионални	специјализовани
	ГС ц12	Пословно-тржни и сајамски центар "Турица"	пунктуални	градски	специјализовани
	ГС ц13	Индустријска зона "Севојно Д"	зона	градски	специјализовани
	ГС ц14	Забавно-рекреативни парк "Сарића Осоје"	пунктуални	градски	специјализовани
	НС ц9	Спортско-рекреативни центар "Царина"	пунктуални	насељски	специјализовани
	НС ц10	Спортско-рекреативни центар "Севојно"	пунктуални	насељски	специјализовани
	НС ц11	Спортско-рекреативни центар "Бела Земља"	пунктуални	насељски	специјализовани
	НО ц12	"Крчагово"	пунктуални	насељски	општи
	ЛО ц9	"Бела Земља"	линеарни	локални	општи
	ЛО ц10	"Ракета"	пунктуални	локални	општи
ЛО ц11	"Горња Пора"	пунктуални	локални	општи	
ЛО ц12	"Турица"	пунктуални	локални	општи	

Груписање централних активности: преовлађујуће, допунске, пратеће

Основно правило планирања урбане средине је да се на сваком просторном нивоу може организовати полифункционално коришћење простора, којим се обезбеђује флексибилност и променљивост структуре. У том смислу не планира се простор једне, већ простори претлађујуће намене, што подразумева 60%-100% заступљености одређене намене. Односно, нека активност може бити допунска некој другој, у односу 60:40, али са пратећом активношћу која се може појавити у мањем проценту, као трећа на рачун допунске.

Централне функције јављају се као пр е о в л а њ у ј у њ е у делу центара, у којима се као допунска активност могу јавити становање, а као пратеће активности спортско-рекреативни објекти, профитабилно становање и секундарне делатности.

Централне функције јављају се у највећем броју случајева као д о п у н с к е, у оквиру планираних општих и специјализованих центара свих рангова. У тим случајевима, централне активности представљају допунску намену становању, производњи, спортско-рекреативним центрима.

Централне функције се јављају као пр а т е њ е у оквиру планираних центара нижег реда и зонама дисперзије - локални центри и зоне у којима се централне активности дисперзно јављају, представљају заправо пратећи садржај неке доминантне намене, најчешће становању или евентуално производња. У овим случајевима централне функције као пратеће могу бити заступљене са учешћем 10-20%.

У зонама ниских централитета и концентрације са планираном дисперзијом свакодневних централних активности, одређени су потези веће концентрације централних активности дуж саобраћајница. Код овакве просторне организације проценат учешћа централних функција у тим потезима може бити и 100%, иако су у тој зони Ц1 и Ц2 заступљене као допунске или пратеће.

Табела 17. Опис планираних централних активности

ВРСТА	РАНГ	ШИФРА	НАЗИВ	СТРУКТУРА ПЛАНИРАНИХ САДРЖАЈА
СПЕЦИЈАЛ ИЗОВАНИ	РЕГИОНАЛ НИ од 100000 ст.	РС ц1	Здравствени центар "Ужице"	• здравствена заштита (болница)
		РС ц2	Производна зона "Севојно"	• индустријска производња, грађевинарство, производно занатство, складиштење и велепродајни центри • пословање, занатство, услуге, трговина • саобраћајни терминал, железнички колосек

		РС ц3	Робно-дистрибутивни центар "Сурдук"	<ul style="list-style-type: none"> • складиштење и велепродајни центри • угоститељство и туризам (смештајни и угоститељски објекти),сајамско изложен • услуге, занати, трговина • пословање(банкарско,агенцијско, финансијско)
		РС ц4	Спортско-рекреативни центар "Турица "	<ul style="list-style-type: none"> • спорт и рекреација (стадион, спортска дворана, отворен и затворен базен, клизалиште, купалиште, зелени рекреативни простор) • трговина (опште и специјализоване) • угоститељство (ресторан, кафе, посластичарница)
		РС ц5	Универзитетски центар	<ul style="list-style-type: none"> • образовање (факултети, интернат) • објекти спорта и рекреације (зелени рекреативни простор)
ГРАДСКИ до 100000 ст.		ГС ц3	Произодна зона "Крчагово"	<ul style="list-style-type: none"> • индустријска производња, грађевинарство, производно занатство, складиштење и велепродајни центри • пословање, занатство, услуге, трговина
		ГС ц4	Спортско-рекреативни центар Градски стадион "24. септембар"	<ul style="list-style-type: none"> • спорт и рекреација (стадион) • трговина и "чисте" услуге • угоститељство (ресторан, кафе, посластичарница)
		ГС ц5	Спортско-рекреативни центар "Велики парк"	• спорт и рекреација (спортска дворана, отворена игралишта, трим стаза, дечије игралиште)
		ГС ц6	Спортско-рекреативни центар "Стрелиште" у Севојну	• спорт и рекреација (стрелиште)
		ГС ц7	Производно-пословни потез уз ДП бр.21 (ДПбр.5) на Белој Земљи	• грађевинарство, производно занатство, складиштење и велепродајни центри
		ГС ц8	Индустријска зона "Севојно Л"	• индустријска производња, грађевинарство, производно занатство, складиштење и велепродајни центри
		ГС ц9	Туристичко-рекреативни центар "Рајски отоци"	• спорт и рекреација (бицикличка стаза, планинарске стазе, купалиште)
		ГС ц10	Спортско-рекреативни и културни центар: градски парк "Стари град" и купалиште "Плажа"	• спорт и рекреација (отворена игралишта, дечије игралиште, отворено купалиште, бицикличка стаза, стаза за трчање)
		ГС ц11	Градски парк "Вујића брдо"	• спорт и рекреација (отворена игралишта, дечије игралиште, стаза за трчање)
		ГС ц12	Пословно-тржни и сајамски центар "Турица"	• сајамско изложбена делатност
		ГС ц13	Индустријска зона "Севојно Д"	• велепродајни центри и складиштење
		ГС ц14	Забавно-рекреативни парк "Сарића осоје"	• угоститељство и туризам (смештајни и угоститељски објекти)
		ГС ц14	Забавно-рекреативни парк "Сарића осоје"	• пословање (банкарско, агенцијско, финансијско)
		ГС ц14	Забавно-рекреативни парк "Сарића осоје"	• трговина, "чисто" занатство и услуге
НАСЕЉСКИ до 10000 ст.		НС ц1	Спортско-рекреативни центар- базен у Севојну	<ul style="list-style-type: none"> • индустријска производња, грађевинарство, производно занатство, складиштење и велепродајни центри • пословање, занатство, услуге, трговина
		НС ц2	Спортско-рекреативни центар "Крчагово"	<ul style="list-style-type: none"> • спорт и рекреација (отворени базен, дечији базен) • угоститељство (кафетерија, кафе)
		НС ц3	Производно-пословни центар "Локва"	<ul style="list-style-type: none"> • спорт и рекреација (спортска дворана, затворени полуолимпијски базен, отворена игралишта) • угоститељство (ресторан, кафе, посластичарница)
		НС ц6	Производно -пословни центар "Јелова Гора"	• грађевинарство, производно занатство, складиштење и велепродајни центри
		НС ц7	Производно-пословни центар "Мејуг"	• пословање, занатство, услуге, трговина
		НС ц8	Производно-пословни центар "Кожара"	• грађевинарство, производно занатство, складиштење и велепродајни центри
НС ц8	Производно-пословни центар "Кожара"	• индустријска производња, грађевинарство, производно занатство, складиштење и велепродајни центри		
НС ц8	Производно-пословни центар "Кожара"	• пословање, занатство, услуге, трговина		

ОПШТИ САДРЖАЈИ	ЛОКАЛНИ, до 5000 ст.	НС ц9	Спортско-рекреативни центар "Царина"	<ul style="list-style-type: none"> спорт и рекреација (спортска дворана, отворена игралишта) угоститељство (ресторан, кафе, посластичарница) 	
		НС ц10	Спортско-рекреативни центар "Севојно"	<ul style="list-style-type: none"> спорт и рекреација (отворена игралишта, спортска дворана, клизалиште) зелени рекреативни простор угоститељство (ресторан, кафе, посластичарница) 	
		НС ц11	Спортско-рекреативни центар "Бела Земља"	<ul style="list-style-type: none"> спорт и рекреација (отворена игралишта) угоститељство (ресторан, кафе, посластичарница) 	
	ЛОКАЛНИ, до 5000 ст.	ЛС ц2	Трговинско-услужни центар "Бојовићи"	<ul style="list-style-type: none"> грађевинарство, производно занатство, складиштење и велепродајни центри пословање, занатство, услуге, трговина, угоститељство 	
		ЛС ц4	Услужно-трговински центар уз ДП 21 у Севојну	<ul style="list-style-type: none"> грађевинарство, производно занатство, складиштење и велепродајни центри пословање, занатство, услуге, трговина, угоститељство 	
		ЛС ц8	Производно-пословни центар "Пандурица"	<ul style="list-style-type: none"> грађевинарство, производно занатство, складиштење и велепродајни центри пословање, занатство, услуге, трговина 	
	ОПШТИ САДРЖАЈИ	ГРАДСКИ до 10000 ст.	ГО ц1 ГО ц2	Градски центар, Ужа зона градског центра	<ul style="list-style-type: none"> култура (библиотека, музеј, архив, позориште, културни центар,...) образовање (предшколско, основно, средње и високо) државни и органи локалне самоуправе верски објекат пошта трговина (мале, велике, , пијаца) пословање (банкарско, агенцијско, финансијско) "чисто" занатство и услуге угоститељство и туризам (хотел, ресторан, кафе, посластичарница) објекти забаве спорт и рекреација (зелени рекреативни простори, отворена и затворена игралишта, стаза за трчање, бицикличичка стаза ...) активности на отвореним јавним градским просторима
			НАСЕЉСКИ до 10000 ст.	НО ц4	"Царина"
		НО ц5		"Севојно"	<ul style="list-style-type: none"> трговина (мале, специјализоване трговинске радње) угоститељство и туризам (ресторан, кафе, посластичарница)
НО ц12		"Крчагово"		<ul style="list-style-type: none"> "чисто" занатство и услуге пословање (банкарско, агенцијско, финансијско) 	
ЛОКАЛНИ, до 5000 ст.	ЛО ц1	"Севојно- Колонија 2"	<ul style="list-style-type: none"> образовање (предшколско, основно, средње) трговина (мале, специјализоване трговинске радње) угоститељство и туризам (ресторан, кафе, посластичарница) занатство и услуге спорт и рекреација (зелени рекреативни простори, отворена и затворена игралишта) трговина (мале, спец. трг. радња) пословање (банкарско, агенцијско, финансијско) 		

2.4. ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

2.4.1. ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА

Најважнији циљеви у домену развоја јавних служби су:

- **Побољшање** мреже јавних служби у смислу **квалитетније просторне организованости**, односно **доступности директним корисницима**;
- **Прилагођавање мреже јавних служби стварним потребама корисника**, у складу са демографским и социјалним специфичностима Града Ужица и окружења;
- Примена савремених облика и трендова организације јавних служби по узору на земље Западне уније, те **усаглашавање са нормама и регулативама Европске организације**;
- Стварање услова за **уједначавање квалитета услуга јавних служби**;
- **Функционална реорганизација јавног сектора** у духу најављене децентрализације, односно планска припрема за њено благовремено ступање;
- Стварање услова за увођење нових организационих и власничких аранжмана у домену јавних служби.

Квалитет живота становништва мери се поред осталог и добром покривенишћу, доступношћу и опремљеношћу јавним службама - њиховим капацитетом, квалитетом и нивоом услуга за потребе задовољења свакодневних потреба локалног, градског становништва, на нивоу функционалног и гравитационог подручја Града. Равноправност свих корисника у односу на могућности коришћења сервиса јавних служби и прилагођавање мреже јавних служби стварним потребама корисника би требало да се оствари одговарајућом

просторном дистрибуцијом објеката, као и уједначавањем квалитета услуга. То треба да буде праћено прихватањем нових модела рада и омогућавањем укључења приватне иницијативе у домену појединих јавних служби.

Планом је утврђена мрежа (распоред) јавних служби уз примену принципа децентрализације мреже објеката јавних служби у границама могућег, са циљем равномерније опслужености и доступности градског насеља Ужица, као и гравитирајућег подручја.

2.4.2. ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОСТОЈЕЋЕ МРЕЖЕ ЈАВНИХ СЛУЖБИ И ОЦЕНА СТАЊА

У Граду Ужицу, постоје јавне службе које имају посебан значај за Град као једног од централних пунктова региона. Тако су у Граду смештене јавне службе регионалног значаја из области: државне управе, образовања, здравства, социјалне заштите и културе. Поред јавних служби од регионалног значаја, функционишу и јавне службе локалног карактера. Њихове функције су повезане и делимично се преклапају.

Постојећи степен развијености јавних функција са аспекта разноврсности и заступљености је релативно задовољавајући, међутим са аспекта капацитета, садржаја, опремљености, квалитета услуга и доступности, може се констатовати да степен развијености није на завидном нивоу. Није на задовољавајућем нивоу просторна организованост, односно доступност директним корисницима, нити је мрежа јавних служби прилагођена стварним потребама корисника, односно броју и старосној структури становништва, њиховом социјално-културном статусу, занимању и специфичним територијалним обележјима и особеностима простора. Стога је потребно преиспитивање квалитета мреже на свим потребним просторним нивоима који имају значај за планирање просторног развоја града, према одговарајућим критеријумима. Међутим, ни у планском периоду не може се очекивати достизање свих потребних стандарда, с обзиром на то, да су застоји у развоју велики, које ни веће инвестиције у овој области не могу брзо и у потпуности елиминисати.

2.4.3. ОПШТЕ И ДЕМОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ЗНАЧАЈНЕ ЗА РАЗВОЈ ЈАВНИХ СЛУЖБИ

Обухват становништва појединих сервиса

На територији Плана, по попису из 2002.г., укључујући и гравитационо становништво, живи 67160 становника. Према подацима добијеним на основу демографске пројекције становника, рађене за потребе ППГ Ужица, на територији Плана за 2020.г. очекује се благи тренд пораста становништва за око 2%, односно 68503 становника. Просторна дистрибуција и распоред јавних служби планира се и у складу са пројекцијама демографског развоја, тако да број и структура становништва по старосним групама непосредно утиче на развој, капацитет и ниво опремљености јавних служби.

Према подацима за 2007/08.г. на подручју Плана има око 4250 (гравитирајућих 4451) **предшколске деце**, од чега је 1858 деце, или 42% у односу на гравитирајући број деце, обухваћено програмом предшколског васпитања и образовања, **што је задовољавајуће** у односу на критеријум да најмање 30% деце предшколског узраста буде обухваћено програмом предшколског васпитања и образовања. Међутим, капацитет Установе "Дечји вртић" је 1350 места (према важећим нормативима). У Установу је уписано 1858 деце, у 60 група, или 37% преко норматива. Установа има велики број нереализованих захтева за упис деце (500). Поређењем података за предходне године (2002/03, 2003/04, 2005/06, 2006/07) закључује се да се тренд доста већег броја примљене деце у вртиће, у односу на постојеће капацитете и даље наставља. То указује на чињеницу да је **оптерећеност објеката и даље велика, као и потреба за повећањем обухвата деце која ће бити укључена у Установу.**

Табела 18. Бројно стање деце у Установи "Дечји вртић"

Објекат	Просторна целина	Година изградње	Број деце
"Полетарац"	"Ужице"	1986.	325
"Бамби"	"Ужице"	1963.	322
"Зека"	"Ужице"	1982.	199
"Невен"	"Ужице"		417
"Лептирић"	"Крчагово"	1979.	192
"Маслачак"	"Севојно"	1982.	285
"Бајка"	"Турица"	2005.	118
			1858

На основу података за школску 2007/08г., редовним школовањем у свих шест **основних школа** обухваћено је 5563 ученика, у оквиру 230 одељења. У Музичкој школи "Војислав Лале Стефановић" уписано је 170 ученика, а у Специјализованој школи за слушно оштећену децу "Миодраг В. Матић" 17 ученика. У односу на претходну годину број ученика у обавезним основним школама је мањи за 558 ученика (2006/07. г. је било 6121 ученика).

Табела 19. Бројно стање ученика у основним школама 1997/98.г. - 2007/08.г.

	"Прва основна школа Краља Петра II"	ОШ "Стари град"	ИО "Турица"	ОШ "Нада Матић"	ОШ "Слободан Секулић"	ОШ "Душан Јерковић"	ОШ "Алекса Дејовић Севојно"
Бр. ученика/ бр. одељ. 1997/98.	1375 / 51	1646 / 57		1577 / 56	1090 / 38	1441 / 46	1152 / 45
Бр. ученика/ бр. одељ. 1998/99.	1352 / 50	1595 / 57		1527 / 55	1003 / 37	1391 / 45	1092 / 43
Бр. ученика/ бр. одељ. 2000/01.	1260 / 48	1499 / 53		1473 / 55	953 / 35	1366 / 46	969 / 40

Бр. ученика/ бр. одељ. 2001/02.	1139 / 40	1222 / 43	204 / 8	1365 / 49	928 / 33	1372 / 47	708 / 27
Бр. ученика/ бр. одељ. 2002/03.	1109 / 40	1194 / 42	206 / 8	1292 / 48	882 / 32	1359 / 48	664 / 27
Бр. ученика/ бр. одељ. 2003/04.	1074 / 40	1132 / 42	180 / 8	1255 / 52	852 / 32	1401 / 48	616 / 26
Бр. ученика/ бр. одељ. 2007/08.	980 / 40	933 / 38	138 / 8	960 / 41	731 / 30	1292 / 48	529 / 25
Укупан бр. учен. 2007/08	5563						

Може се закључити да се тренд опадања броја ученика наставља. Опадање броја ученика у основним школама још је упечатљивије ако се упореде тренутни подаци са подацима из 1990/91.г., када је у ужичким основним школама било преко 3000 ученика више (1990/91.г. - 9420 ученика).

Број од 4320 уписаних у **средње школе** у 2007/2008.г., чини 75.3% обухваћености овим нивоом образовања, од укупно 5738 популације узраста 15-19 година у Граду Ужицу. С обзиром на то, да је радијус опслуживања подручје Града и да средње школе имају регионални значај, а имајући у виду подручје рада и образовне профиле који се изучавају, очљиво је повећано интересовање ученика за средње школе у Ужицу.

Табела 20. Бројно стање ученика у средњим школама

	Средња школа	Број ученика у две смене	Број кабинета	Број учioniца	Број одењења / број смена
1.	Ужичка гимназија	747	6	8	24/2
2.	Економска школа	707	6	10	26/2
3.	Медицинска школа	791	23	15	27/2
4.	ТШ"Радоје Љубичић"	898	13	10	39/2
5.	Техничка школа	1018	28	13	42/2
6.	Уметничка школа	159	15	2	8/2
		4320			

За потребе израде Плана није рађена демографска студија, већ се до одређених закључака дошло на основу података Пописа становништва из 2002.г., прибављених од Републичког завода за статистику, и демографских пројекција становништва, рађених за потребе ППГ Ужица.

По питању старосне структуре становништва, показатељи су прилично забрињавајући. На основу процентуалног учешћа старосних група може се израчунати индекс старења, који указује на демографски процес старења.

Индекс старења представља однос између становништва старог 60 и више година и становништва старог 0-19 г. Ако је индекс мањи од 0.4 може се говорити о младој популацији, а уколико је изнад 0.4, онда се ради о старој популацији.

Табела 21. Велике старосне групе и индекс старења

Назив насеља	Укупно	велике старосне групе									Индекс старења
		0-19	%	20-39	%	40-59	%	60 и више	%	непознато	
попис 1961. године											
Ужице ГРАД	57062	26698	46.80	21309	37.30	9702	17.00	4532	7.90	66	0.17
Подручје ГУП-а	27687	10230	36.90	11787	42.60	3971	14.30	1658	6.00	39	0.16
попис 1981. године											
Ужице ГРАД	77049	22879	29.70	25069	32.50	15784	20.50	7062	9.20		0.31
Подручје ГУП-а	54410	17030	31.30	19355	35.60	10204	18.80	3161	5.80		0.19
попис 2002. године											
Ужице ГРАД	83022	18796	22.60	23107	27.80	24320	29.30	16335	19.70	464	0.87
Подручје ГУП-а	67249	16177	24.05	19574	29.11	20060	29.83	11180	16.62	347	0.69

Ови показатељи ће имати знатан утицај на планирање у свим областима живота - социјална заштита (старачки домови, отворена заштита путем служби стручне неге по кућама и др.), као и јавних служби (здравствена заштита, клубови пензионера и др.).

2.4.4. ОБРАЗОВАЊЕ

ПРЕДШКОЛСКО ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ – П Р Е Д Ш К О Л С К А У С Т А Н О В А (ДЕЧЈИ ВРТИЋ)

Постојећи број и размештај објеката

На подручју Плана постоји једна предшколска установа у којој је организован боравак деце од 18 (осамнаест) месеци до 7 (седам) година, у седам организационих јединица, од којих се три налазе у градском центру, вртић "Невен" тангира градски центар, једна у Турици и Крчагову, и једна у Севојну. У објектима "Невен", "Зека" и "Маслачак" ради и поподневна смена од 12 до 22 часа. **Постојећа мрежа објеката је неравномерна и не покрива све делове територије у оквиру Плана.** Укупна бруто развијена грађевинска површина ових објеката је 11419.81 m², док укупна површина свих комплекса дечијих установа (земљишта) износи 2.50 ha.

Табела 22. Распоред организационих јединица Предшколске установе Ужице

	Објекат	Просторна целина	МЗ	Изграђена Бруто раз. грађ.површ. (m ²)	Површина комплекса (ha)
1.	"Полетарац" - целодневни боравак и припремни предшколски програм	"Ужице"	"Царина"	3599.05	0.38
2.	"Бамби" - целодневни боравак и припремни предшколски програм	"Ужице"	"Росуље"	1700.85	0.16
3.	"Зека" - целодневни боравак (у две смене) и припремни предшколски програм	"Ужице"	"Теразије"	1787.80	0.20
4.	"Невен" - целодневни боравак (у две смене), припремни предшколски програм, програм рада логопеда и предшколски програм за рад са децом са сметњама у развоју	"Ужице"	"Липа"	2302.41	0.19
5.	"Лептирић" - целодневни боравак и припремни предшколски програм	"Крчагово"	"Крчагово"	699.90	0.37
6.	"Маслачак" - целодневни боравак (у две смене), полудневни боравак за децу шестогодишњег узраста и припремни предшколски програм	"Севојно"	"Севојно"	941.80	1.08
7.	"Бајка" - целодневни боравак и припремни предшколски програм	"Турица"	"Турица"	388	0.10
				11419.81	2.48

Предшколско образовање реализује се у основним школама, односно у предшколским групама у: ОШ "Стари град", ОШ "Н. Матић", ОШ "Д. Јерковић", Првој основној школи, ОШ "С. Секулић" и ОШ "А. Дејовић". Дечији вртић спроводи предшколски програм.

Од 1986.г. до 2010.г. није изграђен ни један објекат дечјег вртића, већ су изведене адаптације унутар постојећег габарита (реновиран и проширен капацитет вртића "Невен"). Године 2004. отворен је вртић "Бајка", капацитета 96 деце. Најстарији вртић "Бамби", смештен у центру града, реконструисан и дограђен децембра 2007.г. Овом интервенцијом његов капацитет је проширен за 100%, док је површина по кориснику смањена, тако да сада износи 5m²/кор., што је шест пута испод потребног стандарда. Године 2009. реновиран је вртић "Полетарац", чиме је дошло до проширења његовог капацитета. У Медицинској школе је 2008.г. смештен вртић "Ђурђевак".

Објекат вртића "Бајка" није наменски грађен, већ је оформљен у адаптираном монтажном објекту "Студентског центра", који не испуњава нормативе у погледу изграђених површина, као и нормативе за површину комплекса, у односу на број деце које прихвата.

Дечији вртић Ужице располаже са 7 (седам) комплетно опремљених кухиња. При вртићу "Полетарац" налази се централни магацин и хладњача за намернице. Доградњом вртића "Бамби" и овај објекат је добио своју кухињу и трпезарију.

Оцена стања и будуће потребе

Табела 23. Организационе јединице Предшколске установе Ужице, 2007/08.г., нормативи

Објекат	Просторна целина	Година изградње	Број деце	Изграђена бруто раз. грађ.површина (m ²)	Површина комплекса (ha)	Бруто изграђена површина m ² *	Површина комплекса (ha)**
"Полетарац"	"Ужице"	1986.	325	3599.05	0.38	11.10	11.70
"Бамби"	"Ужице"	1963.	322	1700.85	0.16	5.30	4.97
"Зека"	"Ужице"	1982.	199	1787.8	0.20	9	10.05
"Невен"	"Ужице"		417	2302.41	0.19	5.50	4.56
"Лептирић"	"Крчагово"	1979.	192	699.9	0.37	3.60	19.30
"Маслачак"	"Севојно"	1982.	285	941.8	1.08	3.30	37.90
"Бајка"	"Турица"	2005.	118	388	0.10	3.30	8.47
			1858	11419.81	2.48	6.10	13.35

*Норматив 8.0 m²/детету** Норматив 30 m²/детету

Генерално посматрано, изграђена бруто развијена површина са 6.10 m²/кор. је испод потребног стандарда од 8.00 m² по кориснику. Анализа изграђена бруто развијена површине по објектима показује велику неуједначеност у погледу расположиве површине по

кориснику. Објекти вртића "Полетарац" и "Зека" задовољавају потребан стандард, док су објекти осталих вртића испод потребног стандарда. Најнеповољнија ситуација је у вртићима "Маслачак" и "Бајка" са 3.30 м²/кор. што је скоро два ипо пута ниже од стандарда.

Са друге стране, генерално посматрано у односу на површину комплекса, са 13.35 м²/кор. је испод потребних 30 м²/кориснику. То се односи и на појединачне комплексе објеката вртића, мада су сви испод потребног стандарда. Најнеповољнија ситуација је у вртићима "Невен" и "Бамби".

Ови подаци указују на потребе за повећањем капацитета и отварање нових локација у погледу предшколске уставе. Оптимални нормативи за узраст од 0-3 г. износе 6.0-7.0 м²/детету, а за узраст од 3-7 г. 6-8.0 м²/детету. Површина комплекса према минималним нормативима треба да износи 25-30 м²/детету. Гравитационо подручје износи 5-12000 становника, док је величина установе одређена према броју деце: за узраст од 0-3 г. оптималан капацитет је 100-120 деце, а за узраст од 3-7 г. оптималан капацитет је 120-150 деце. Оптимална дистанца треба да износи за млађу групу 200-300 м², за старију групу 300-500 м², а радијус гравитације је 600-1000м².

У овој области све је присутнија и приватна иницијатива у циљу задовољења потреба становништва. На подручју града постоји неколико приватних обданишта која допуњавају потребе, обogaђују и проширују могућности у овој области, у складу са савременим условима живљења.

ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ - ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Постојећи број и размештај објеката

Основно образовање и васпитање у осмогодишњем трајању, на подручју Плана, остварује се у шест матичних основних школа и једном четвороразредном издвојеном одељењу. Поред класичних основних школа постоје и две специјализоване школе: Школа за слушно оштећену децу "Миодраг В. Матић" и Музичка школа "Војислав Лале Стефановић". Све градске основне школе, сем ОШ "Душан Јерковић", имају издвојена одељења на сеоском подручју.

Табела 24. Распоред матичних школа са издвојеним одељењима

Р.бр.	Матична школа	Просторна целина	МЗ	Површина комплекса м ²	Површина објекта м ²
1.	"Прва основна школа Краља Петра II"	"Ужице"	"Теразије"	4435	4140
2.	ОШ "Стари град"	"Ужице"	"Теразије"	9126	3658
	Издвијено одељење Турица	"Турица"	"Турица"	2557	836
3.	ОШ "Нада Матић"	"Ужице"	"Центар"	8360	4694
4.	ОШ "Слободан Секулић"	"Крчагово"	"Крчагово"	15720	8494
5.	ОШ "Душан Јерковић"	"Ужице"	"Липа"	2831	2846
6.	ОШ "Алекса Дејовић" Севојно	"Севојно"	"Севојно"	10938	5112
7.	Специјализована школа за слушно оштећену децу "Миодраг В. Матић"	"Крчагово"	"Крчагово"	4403	2330
8.	Музичка школа "Војислав Лале Стефановић"	"Ужице"	"Липа"	551	440
				58921	38226

Постојећа мрежа основних школа је непромењена у последњих двадесетак година. Покривеност планског подручја објектима основних школа није равномерна, јер је већина школских објеката лоцирана у градском центру (ОШ "Стари град", "Прва основна школа Краља Петра II", ОШ "Нада Матић"-тангира центар и ОШ "Душан Јерковић"), тако да Бела Земља и Царина нису покривене овом врстом објеката.

Изграђена бруто развијена грађевинска површина објеката износи 38226 м², а површина комплекса (земљишта) 58921 м².

Највећи број објеката основних школа на територији Града Ужица датира из периода после другог светског рата. Најстарије школе се налазе у градском центру, као што су: "Прва основна школа Краља Петра II" (1884.г., најстарији школски објекат у граду), затим ОШ "Душан Јерковић" (1912.г.).

Табела 25. Опремљеност основних школа, 2007/2011.г.

Матична школа	Просторна целина	Број учioniца	Број кабинета	Праћећи садржаји	Површина физкултур. сале м ²	Број запослених	Број наставног особља	Година изградње
"Прва основна школа Краља Петра II"	"Ужице"	27	17	Фискултурна сала и отворени терени	170 2774	108	87	1884. 932. 1982.
ОШ "Стари град"	"Ужице"	8	15	Фискултурна сала и отворени терени	393 2784	104	72	1965.
Издвијено одељење Турица	"Турица"	9	0	Фискултурна сала и отворени терени	120	13	10	1984.
ОШ "Нада Матић"	"Ужице"	9	15	Фискултурна сала и отворени терени	306 3112	96	76	1965.
ОШ "Слободан Секулић"	"Крчагово"	20	4	Фискултурна сала и отворени терени	288 1947	74	53	1976.
ОШ "Душан Јерковић"	"Ужице"	21	5	Фискултурна сала	148	88	68	1912. 1961. 1985.

ОШ "Алекса Дејовић" Севојно	"Севојно"	13	5	Фискултурна сала и отворени терени	180 1262	57	45	1962. 1983.
Специјализована школа за слушно Оштећену децу "Миодраг. В. Матић"	"Крчагово"	8	4	Фискултурна сала	480	31	6	1982.
Музичка школа "Војислав Лале Стефановић"	"Ужице"	3	9	-		45	40	1936.

У периоду од 2001.г. уложена су значајна средства за реконструкцију и адаптацију постојећих школских објеката ЈОШ "Нада Матић" – 6 (шест) учионица]. И поред тога, због недостатка школског простора, капацитет и ниво опремљености објеката није усаглашен према нормативима за ову врсту објеката (недостатак кабинета, специјализованих учионица, одговарајућих фискултурних сала, отворених спортских површина). Проблем представљају и дотрајале инсталације и руинирани санитарни чворови (ОШ "Нада Матић" и ОШ "Душан Јерковић").

Оцена стања и будуће потребе

Табела 26. Основне школе, 2010/11.г., нормативи

Матична школа	Просторна целина	Бруто развијена грађевинска површина (m ² /кор.)*	Површина комплекса (m ² /кор.)**	Број ученика у две смене	Број одељења / број смена
"Прва основна школа краља Петра II"	"Ужице"	8.10	8.60	1027	53/2
ОШ "Стари град"	"Ужице"	7.70	19.50	953	43/2
Издвијено одељење Турица	"Турица"	6.06	18.53	138	8/2
ОШ "Нада Матић"	"Ужице"	11.7	20.90	801	33/2
ОШ "Слободан Секулић"	"Крчагово"	24.5	45.30	694	29/2
ОШ "Душан Јерковић"	"Ужице"	7.20	4.80	1188	46/2
ОШ "Алекса Дејовић" Севојно	"Севојно"	19.10	38.70	565	23/2
Специјализована школа за слушно оштећену децу "Миодраг. В. Матић"	"Крчагово"	145.60	275.20	16	8/1
Музичка школа "Војислав Лале Стефановић"	"Ужице"	3.80	4.80	229	20/2

*Норматив 6.0m²/ученику; ** Норматив 20 m²/ученику

За потребе Плана посебно је важна оцена просторних стандарда школа.

"Прва основна школа краља Петра II"

Површина школског комплекса од 4.30 m²/ученику је недовољна. Због овог проблема школа ради у две смене, мада је и овакво коришћење простора, са 8.60 m²/ученику, доста испод стандарда који износи 20 m²/ученику. Изграђена бруто развијена грађевинска површина од 8.10 m²/ученику задовољава стандард од мин. 6.0 m²/ученику, са радом у две смене.

По својој опремљености, условима за рад и високостручном кадру "Прва основна школа Краља Петра II" је репрезентативна ужичка основна школа. У школској згради настава се изводи у 27 учионица и 17 кабинета. Школа располаже и са: две учионице за предшколске групе, једном учионицом за децу лако ометену у развоју, ђачким клубом и ђачком библиотеком, која има око 14000 књига. Настава физичког васпитања се изводи у реконструисаној сали и на школском игралишту, које је пресвучено новим асфалтом и осветљено рефлекторима, тако да је омогућено његово коришћење и у вечерњим сатима. Школа је комплетно покривена видео надзором и озвучењем.

ОШ "Стари град"

Школи одговара локација у погледу потребне површине комплекса и изграђене бруто развијене грађевинске површине (рад у две смене). Површина комплекса од 9.75 m²/ученику не задовољава потребан стандард за рад у једној смени, због чега школа ради у две смене. Може се констатовати да такво коришћење простора, од 19.5 m²/ученику, задовољава подребан минимум од 20 m²/ученику. Слична ситуација је и са изграђеном бруто развијеном грађевинском површином, у погледу чега је, при раду у две смене, постигнут стандард од 7.70 m²/ученику.

Издвојено одељење "Турица" (ИО ОШ "Стари град")

Може се констатовати да школа (четвороразредна) и са радом у једној смени испуњава потребан стандард у погледу површине комплекса, од 18.53 m²/ученику, што је близу стандарда од 20 m²/ученику. Изграђена бруто развијена грађевинска површина од 6.06 m²/ученику се уклапа у стандард од 6.0 m²/ученику. Међутим, школа ради у две смене и са таквим начином коришћења простора постигнут је стандард и у погледу површине комплекса, од 37.06 m²/ученику, као и у погледу бруто развијене грађевинске површине од 12.12 m²/ученику.

Школи недостају кабинети, који би поправили стандард школског простора. С обзиром на то, да је постојећи објекат школе монтажни, предлаже се изградња новог објекта.

ОШ "Нада Матић"

Површина комплекса која износи 20.90 m²/ученику са радом у једној смени, не задовољава стандард од 20 m²/ученику. Изграђена бруто развијена грађевинска површина, од 5.80 m²/ученику за рад у једној смени не задовољава потребан стандард, али са радом у две смене је постигнут стандард од 11.70 m²/ученику. У периоду од 2001.г. школа је дограђена, при чему се добило 6 нових учионица.

ОШ "Слободан Секулић"

Школа и са радом у једној смени испуњава потребан стандард у односу на површину комплекса од 21.50 m²/ученику, што превазилази потребан стандард од мин. 20 m²/ученику. Такође, школа са радом у једној смени испуњава потребан стандард и у погледу изграђене бруто развијене површине, од 12.20 m²/ученику, што скоро два пута превазилази потребан стандард од мин. 6.0 m²/ученику. Међутим, школа ради у две смене, и на тај начин површина комплекса од 43 m²/ученику, два пута превазилази стандард од мин. 20 m²/ученику. У погледу укупног школског простора, који за рад у две смене, са својих 24.50 m²/ученику, премашује потребе двосменског рада. Школи гравитирају деца са подручја Љубања, Збојштице, Врела и Аде.

ОШ "Душан Јерковић"

Величина школског комплекса од 2.40 m²/ученику, са радом у једној смени, је доста испод потребног минимума од 20 m²/ученику. Слична ситуација је и у погледу укупног школског простора, који је за рад у једној смени, са својих 3.60 m²/ученику, доста испод потребног стандарда од 6.0 m²/ученику. Школа ради у две смене. Али и са таквим начином коришћења простора, величина комплекса од 4.80 m²/ученику је испод потребног стандарда. Изграђена бруто развијена грађевинска површина, од 7.20 m²/ученику, која се користи за двосменски рад, задовољава потребан стандард.

ОШ "Алекса Дејовић" Севојно

Школа у погледу величине комплекса задовољава прописани стандард и са радом у једној смени (19.35 m²/ученику). То се односи и за стандард у погледу укупног школског простора, који је, за рад у једној смени, са својих 9.10 m²/ученику, изнад норматива од 6.00 m²/ученику.

Школа ради у две смене. Са таквом организацијом рада и простора школа премашује потребне стандарде, како у погледу величине комплекса, тако и у погледу укупног школског простора.

Од шест матичних основних школа и једног четвороразредног издвојеног одељења, капацитети у погледу величине комплекса и укупног школског простора су задовољавајући само за три матичне ОШ (ОШ "Стари град", ОШ "Слободан Секулић" и ОШ "Алекса Дејовић" Севојно), док су остали објекти школа испод потребног стандарда. Најнеповољнија ситуација у погледу просторних стандарда је у ОШ "Душан Јерковић". Ови подаци указују на **потребе повећања капацитета и отварање нових локација**. Реална пројекција просторних потреба мора да узме у обзир прво **постизање оптимума у погледу капацитета укупног школског простора и површине комплекса** постојећег стања објеката школа.

За градска подручја оптимална удаљеност за ниже разреде је 700-750 m, а за више 800-1100 m. Нормативи школског простора се крећу до оптималних 6.0-8.0 m²/ученику, док потребна површина школског комплекса износи 15-20 m²/ученику. Оптимална величина школе је 700-900 ученика.

СРЕДЊЕ ШКОЛЕ**Постојећи број и размештај објеката**

На подручју Плана васпитно-образовни рад реализује се у шест средњих школа: Ужичка гимназија, Економска школа, Медицинска школа, ТШ "Радоје Љубичић", Техничка школа и Уметничка школа. **У основи, све средње школе имају регионални значај**. Поред ученика из Града Ужица, школују се и ученици из других општина Златиборског управног округа. Због појачаног прилива ученичке популације из других средина, отворен је проблем интернатског (домског) смештаја.

Табела 27. Мрежа средњих школа

	Средња школа	Подручје рада	Година изградње	Површина комплекса m ²	Бруто развијена грађевинска површина m ²	Површина комплекса m ² /уч. **	Бруто развијена грађевинска површина m ² /уч. *
1.	Ужичка гимназија	Гимназија	1893. 1924. 2009.	2804	5449.95	3.70	8.20
2.	Економска школа	Трговина, угоститељство и туризам; Економија, право и администрација	1893. 1924. 2009.	2804	5449.95	4.20	8.20
3.	Медицинска школа	Здравство и социјална заштита	2007.	14600	8125	35.20 (17.6)	(19.6) 9.80
4.	ТШ "Радоје Љубичић"	Текстилство и кожарство; Геодезија и грађевинарство; Саобраћај; личне услуге; Ученици са сметњама и тешкоћама у развоју	1971.	1175	5632.65	2.80 (1.40)	(13.70) 6.80
5.	Техничка школа	Геологија, рударство и металургија;	1960.	3760	4600	7.20 (3.60)	8.80 (4.40)

		Машинство и обрада метала, Електротехника					
6.	Уметничка школа	Култура, уметност и јавно информисање	1929.	3475	1007.60	43.20 (21.60)	12.50 (6.20)
укупно			30523				

*Норматив 6.0 m²/ученику; ** Норматив 20 m²/ученику

НАПОМЕНА: број у згради означава норматив за рад у једној смени.

Средње школе су лоциране у ужем градском центру, изузев Медицинске школе, која је на Царини. Неке од средњих школа немају решене просторне услове, тако да Гимназија и Економска школа користе исту зграду, физкултурне сале, библиотеку, свечану салу и спортски терен. Техничка школа и Висока пословно-техничка школа струковних студија раде у истој згради, на различитим спратовима. ТШ "Радоје Љубичић" користи зграду бившег Машинског факултета. Уметничка школа користи објекат Црвеног крста. У оквиру мреже средњих школа ученици се образују у 13 различитих подручја рада укључујући и Гимназију. Објекти су искључиво у сектору друштвене својине.

Оцена стања и будуће потребе

За објекте средњих школа, изузев Медицинске и Уметничке школе, у односу на број ученика и нормативе које треба да испуњавају, генерално се може констатовати недостатак школског простора, који се огледа пре свега у: недостатаку учионог простора, кабинета, као и радионица за реализацију практичне наставе. Кључни проблем везан је за недостатак физкултурних сала и спортских терена, тако да су школе принуђене да постојеће капацитете заједнички користе. Средњим школама су на располагању само три физкултурне сале и то: две у ТШ "Р. Љубичић" и једна сала Гимназије.

Овакво стање је последица неулагања у изградњу и уређење средњошколских објеката. Међутим, у периоду од 2001.г. уложена су значајна средства за реконструкцију и адаптацију постојећих објеката (реконструкција Гимназије), што је довело до побољшања услова за школовање у овим објектима. Отварање средње Медицинске школе на Царини 2007.г., умногоме је растеретило и рационализовало постојећу мрежу средњошколских објеката.

За потребе Плана посебно је важна оцена просторних стандарда школа.

Медицинска и Уметничка школа испуњавају стандард и у погледу површине комплекса, и укупног школског простора са радом у једној смени. Обе школе раде у две смене, тако да површина комплекса од 35.20 m²/ученику за Медицинску школу, и површина комплекса од 43.20 m²/ученику за Уметничку школу, два пута превазилази потребан стандард од мин. 20 m²/ученику. Исто важи и за укупан школски простор, који са радом у две смене, за Медицинску школу износи 19.60 m²/ученику, за Уметничку школу 12.50 m²/ученику, што је далеко изнад потребног минимума од 6.0 m²/ученику.

За **Ужичку гимназију и Економску школу** (користе исти објекат са радом по сменама), као и за **ТШ "Радоје Љубичић"** и **Техничку школу**, може се констатовати недостатак потребне површине комплекса, који је доста испод норматива од мин. 20 m²/ученику. Најнеповољнија ситуација је у ТШ "Радоје Љубичић". У погледу школског простора стање је другачије - све четири средње школе задовољавају потребан норматив од мин. 6 m²/ученику. Овакво стање указује на чињеницу да су остали (пратећи) школски простори недовољни.

Генерално посматрано, постојећи капацитети у погледу површине школског простора (брutto развијена грађевинска површина објеката), рачунато по нормативу мин. 6.0 m²/ученику, у односу на број уписаних ученика 2010/2011.г. од 4282, задовољава потребан стандард, јер је по нормативу потребно 25692 m², а располаже се са 25073.05 m². Овакво стање је последица начина коришћења школског простора, јер су школе принуђене да постојеће капацитете заједнички користе. Економска школа и Гимназија заједнички користе исти објекат. Често се физкултурне сале користе заједнички као нпр.: две сале у објекту ТШ "Р. Љубичић" користе три средње школе, салу Гимназије користе две средње школе. За све средње школе, изузев Медицинске и Уметничке школе, може се констатовати недовољна површина комплекса.

ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ

Универзитет у Крагујевцу - Учитељски факултет у Ужицу

У Ужицу је од 1919.г. до 1972. г. постојала и радила Учитељска школа. Завршетком школске 1971/72. г. Учитељска школа престаје да постоји. Уместо ње основана је Педагошка академија. Учитељски факултет у Ужицу основан је 1993. године у саставу Универзитета у Крагујевцу, са укупно 875 студената. Поред ученика са подручја Града Ужица, школују се и ученици из других општина као што су: Пожега, Чајетина, Београд, Чачак, Краљево, Прибој, Пријеполје, Трстеник, Крагујевац... Изграђена површина објекта износи 4216.30 m², а површина земљишта 1600 m² Период од скоро девет деценија, колико траје образовање учитеља у Ужицу, може се сматрати дугом традицијом једне просветне институције.

Објекат Учитељског факултета лоциран је на Тргу Светог Саве, који припада ужем градском центру, где је лоцирана већина школа. Факултет користи двориште ТШ. У оквиру факултета заступљене су следеће студије и смерови : Основне студије (васпитачи, професори разредне наставе) у трајању од четири године; Мастер студије (васпитачи, професори разредне наставе) у трајању од једне године и Докторске студије (васпитачи, професори разредне наставе) у трајању од три године.

Висока пословно - техничка школа струковних студија

Објекат школе лоциран је у оквиру ужег градског центра, на Тргу Светог Саве. Школа задовољава потребне просторне капацитете по Болоњској конвенцији. У оквиру рада Високо пословно - техничке школе струковних студија студенти се образују у шест одсека (смеров): трговина и туризам; информатика; производно-инжењерска информатика; менаџмент; грађевинско инжењерство; заштита животне средине. Укупан број студената по смеровима и годинама је 1788. Образовни рад реализује 54 запослена у настави.

Оцена стања и будуће потребе

Оваква концентracија садржаја средњег и високог образовања у граду указује на њихов значај за територију Града Ужица, као и за регион, будући да је Ужице центар Златиборског управног округа.

Ужице је најзначајнији просветни центар Западне Србије, Републике Српске. Ученици и студенти у великом броју Ужице чине градом младих. **Уколико град Ужице реализује свој потенцијал као један од централних пунктова региона и прерасте у образовни - универзитетски центар региона**, уз регулисање имовинско-правних односа са Војском Србије (ВС), на комплексу ВС у Крчагову створиће се могућност формирања зоне за смештај садржаја високог образовања употпуњеног одговарајућим смештајним, рекреативним и осталим пратећим садржајима, самим тим створиће се могућност рационализације мреже средњошколских и високошколских установа.

ОСТАЛЕ ОБРАЗОВНЕ УСТАНОВЕ

На територији Плана поред класичних основних школа постоје и две специјализоване школе - Школа за слушно оштећену децу "Миодраг В. Матић" и Музичка школа "Војислав Лале Стефановић". Будући да су ове школе од градског и регионалног значаја, у планском периоду је потребно поштовати потребе и интересе надлежних државних институција, исказаних кроз постојеће и будуће програме развоја.

2.4.5. ЗДРАВСТВО

Постојећи број и размештај објеката

Здравствена делатност на подручју Плана се остварује на **примарном и секундарном нивоу**, преко Дома здравља и Опште болнице, као и преко Завода за јавно здравље "Ужице", који покрива територију Златиборског управног округа, а чији је оснивач Република Србија.

Здравствена делатност на примарном нивоу

Здравствена делатност на **примарном нивоу** на територији Плана организована је преко Организационе јединице Дом здравља "Ужице", који своју делатност обавља у оквиру Здравственог центра "Ужице", а преко следећих служби:

- Служба опште медицине;
- Служба за здравствену заштиту радника;
- Служба хитне медицинске помоћи;
- Служба кућног лечења и здравствене неге;
- Служба за здравствену заштиту деце и омладине;
- Служба за здравствену заштиту жена;
- Служба за пнеумофизиолошку здравствену заштиту;
- Служба клиничко биохемијске лабораторије;
- Служба за специјалистичке области и гране медицине;
- Служба за радиолошку и ултразвучну дијагностику;
- Стоматолошка служба;
- Служба поливалентне патронаже.

Дом здравља "Ужице" своју делатност у оквиру Плана обавља на локацијама матичне установе и локацији Центра за мајку и дете и Антитуберкулозног диспанзера, као и на локацији Здравствене станице "Севојно" у Севојну. Укупна површина комплекса свих локација износи 1.43 ha, са укупном бруто развијеном грађевинском површином објеката од 12423 m².

Табела 28. *Организациона јединица Дом здравља Ужице, 2007/08.г., постојећи капацитети*

Објекат	Просторна целина	МЗ	Бруто изграђена површина m ²	Површина комплекса ha
Дом здравља	"Ужице"	"Центар"	5060	0.19
Центар за мајку и дете	"Ужице"	"Центар"	5050	0.25
Антитуберкулозни диспанзер	"Ужице"	"Центар"	1174	
Здравствена станица "Севојно"	"Севојно"	"Севојно"	1139	1.03
УКУПНО			12423	1.43

Ради бољег функционисања дечије и превентивне стоматолозије оформљене су стоматолошке ординације у оквиру већине основних школа на подручју града.

Поред здравствене заштите у надлежности државе, на територији града функционише већи број приватних специјалистичких и стоматолошких ординација и лабораторија чији је број у сталном порасту.

Постојећу мрежу објеката примарне здравствене делатности карактерише изразита неравномерност. Сви објекти примарне здравствене заштите, изузев Здравствене станице "Севојно", смештени су тако да тангирају градски центар.

Здравствена делатност на секундарном нивоу

Здравствена делатност на **секундарном нивоу**, у складу са планом мреже здравствених установа Републике Србије, одвија се преко Опште болнице "Ужице" која функционише у оквиру Здравственог центра "Ужице", као установе од регионалног значаја.

Здравствени центар "Ужице" обезбеђује здравствену заштиту становништву Златиборског управног округа, који се простира на површини од 6132 km² и обухвата 10 општина, у којима по попису из 2002. године живи 313 396 становника. С обзиром на то, да Здравствени центар има погранични положај, у њему се остварује здравствена заштита становништва Републике Српске, северног дела

Републике Црне Горе и грађана из бивших република Југославије који имају статус избеглих и прогнаних лица, као и расељених лица са Косова и Метохије и великог броја туриста током туристичке сезоне.

Општа болница "Ужице", која у свом саставу има истурена одељења у Пожеги и Новој Вароши, у свом саставу има следеће службе - одељења:

- ИНТЕРНИСТИЧКЕ - Служба за унутрашње болести, Одељење за интензивну негу и терапију, Служба за дечије болести, Служба за инфективне болести, Служба за пнеумофтизиолошке болести, Служба неурологије са кабинетом за ЕЕГ ЕМГ, Служба психијатрије, Служба за кожно-венеричне болести, Служба за физикалну медицину и рехабилитацију и Онколошки диспансер.
- ХИРУРШКЕ - Служба за хируршке болести, Одељење за хируршку интензивну терапију и негу, Служба дечије хирургије, Служба за гинекологију и акушерство, Служба за уролошке болести, Служба за ортопедску хирургију и трауматологију, Служба за очне болести, Служба за ухо, грло и нос, максилофацијалну хирургију и Служба хируршког операционог блока са централном стерилизацијом.
- ЗАЈЕДНИЧКЕ МЕДИЦИНСКЕ СЛУЖБЕ - Пријемно-ургентна служба, Служба за анестезију и реанимацију, Служба за рентген дијагностику и терапију и ултразвучну дијагностику, Служба за трансфузију крви, Служба за патоанатомију, Служба за клиничко-лабораторијску дијагностику и Служба за бактериолошко-серолошке болести.

Општа болница "Ужице" се налази у Крчагову, у оквиру комплекса површине 4.08 ha, са укупном бруто развијеном грађевинском површином од 45 665 m². Капацитет болнице је 785 кревета за стационарно лечење, са просечном искоришћеношћу капацитета од 73%, од чега је највиши проценат искоришћености на дечијој хирургији 100%, педијатрији 95% и хирургији и ортопедији по 80%, на основу чега се може закључити да је капацитет болнице задовољавајући, изузев у делу дечије хирургије, где мора доћи до повећања постојећих капацитета.

Табела 29. Општа болница Ужице, 2007/08.год., капацитети и структура медицинских радника

ДЕЛАТНОСТ СЛУЖБА	Бр. постеља	Искоришћеност %	Пост. број лекара	Пост. број мед. техничара	Број лекара по нормативу	Број мед. техничара по нормативу	Разлика - бр. лекара	Разлика - бр. мед. техничара	Разлика - бр. здравств. радника
Интерна медицина	130	69	22	60	26	81	-4	-21	-25
Неурологија	45	67	9	25	10	32	-1	-7	-8
Инфективне болести	25	65	5	15	5	16		-1	-1
Пнеумофизиологија	45	68	6	18	7	23	-1	-5	-6
Дерматовенерологија	15	64	5	13	4	9	1	4	+5
Педијатрија	40	95	8	18	9	30	-1	-12	-13
Психијатрија	60	60	8	20	10	33	-2	-13	-15
Хирургија	105	80	22	47	29	78	-7	-31	-38
Урологија	40	73	8	22	9	32	-1	-10	-11
Ортопедија	55	79	10	33	11	45	-1	-12	-13
Оториноларинологија	25	63	7	22	6	18	1	4	+5
Офталмологија	15	62	7	14	4	11	3	3	+6
Гинекологија и акушерство	90	67	14	54	18	61	-4	-7	-11
Неонатологија	40		6	28	7	39	-1	-11	-12
Продужено лечење и нега	28	83	2	16	3	14	-1	2	+1
Пријемно одељење			4	27	6	20	-2	+7	+5
Нефрологија	12	80		9	2	6	-2	3	+1
Дечија хирургија	15	100	5	15	4	12	1	3	+4
Радиологија			8	18	11	25	-3	-7	-10
ЦТ			2	5	2	4		+1	+1
Клиничко-биохемијска и хематолошка дијагностика			5	33	8	39	-3	-6	-9
Микробиолошка дијагностика			3	7	3	6		+1	+1
Патологија, психопатол. и цитологија			3	11	5	11	-2		-2
Анестезиологија са реанимацијом			18	26	22	41	-4	-15	-19
Трансфузиологија			5	18	7	24	-2	-6	-8
Нуклеарна медицина									
Физикална медицина и рехабилитација			5	27	5	27			
Фармацеутска делатност			4	17	5	8	-1	+9	+8
Клиничка фармакологија			1		2		-1		-1
Социјална медицина, информатика и статистика			1	9	2	6	-1	+3	+2
Послови припреме дијета за пацијенте и контроланамирница				2		3		-1	-1
УКУПНО	785	73	203	629	242	754	-39	-125	-164

Оцена стања и будуће потребе

На подручју Плана са гравитационим подручјем живи 67160 становника, који користе услуге ОЈ Дома здравља "Ужице", из чега произилази да у постојећем стању на једног становника долази 0.18 m² бруто развијене грађевинске површине објеката **примарне здравствене заштите**, што задовољава потребу стандард од 0.05-0.2 m²/ст.

Појединачно посматрано постојећа Здравствена станица "Севојно", са 0.14 m² бруто развијене грађевинске површине објекта по становнику, је далеко изнад стандарда од 0.02-0.05 m²/ст и може се сматрати да просторно задовољава потребе капацитета будућег дома здравља.

Организациона јединица Дом здравља "Ужице" према подацима из 2008.г. има 488 запослених, од којих је 103 доктора медицине и стоматологије, 30 виших медицинских сестара техничара, 235 медицинских сестара техничара, 7 здравствених сарадника и 113 немедицинских радника. Укупан број здравствених радника износи 375, односно 5.58 запослених на 1000 становника, што је далеко изнад стандарда од 3.45 запослених на 1000 становника.

У погледу броја и структуре запослених у Општој болници "Ужице" евидентиран је недостатак здравствених радника и то: 39 лекара и 125 медицинских сестара техничара. Овај податак је поражавајући, имајући у виду чињеницу да је у исто време нерационалан постојећи број немедицинских радника, тако да је уместо потребних 56 административних радника у болници запослено 110, и уместо потребног броја од 256 техничког особља, запослено је 272. Број запослених у Општој болници "Ужице" износи 12 здравствених радника на 1000 становника, што је незадовољавајуће у односу на норматив од 15 здравствених радника на 1000 становника.

Будуће потребе су превасходно орјентисане ка примарној здравственој заштити и то пре свега: у погледу **подизања квалитета примарне здравствене заштите и обезбеђење веће доступности и равномернијег приступа за све кориснике**, затим ка заштити деце и омладине и откривању болести од већег социо-медицинског значаја, као и здравственом васпитању и подизању здравствене културе становништва.

Имајући у виду регионални карактер Опште болнице, примену нових технологија и терапеутских метода, као и тенденције подизања стандарда у здравству, повећање њених капацитета може се остварити кроз реконструкцију постојећих и изградњу нових капацитета у оквиру постојећег комплекса.

ЗДРАВСТВЕНА ДЕЛАТНОСТ КОЈА СЕ ОБАВЉА НА ВИШЕ НИВОА

Завод за јавно здравље "Ужице" је републичка установа регионалног значаја која се у оквиру своје делатности бави превентивним и саветодавним активностима везаним за здравље становништва, предлаже елементе здравствене политике, планира стручно усавршавање здравствених радника, испитује и предлаже увођење нових метода превенције, дијагностике, лечења и рехабилитације и врши надзор и координира радом свих здравствених установа на територији округа. Завод такође врши здравствене прегледе одређених категорија запослених, других лица и клицоноша у циљу заштите становништва од заразних болести. Поред горе наведеног Завод за јавно здравље врши бактериолошке, серолошке, хемијске и токсиколошке прегледе и испитивања у вези са производњом и прометом животних намирница, воде и ваздуха, обавља послове дезинфекције, дезинсекције и дератизације, врши испитивања буке и учествује у превентивном надзору над пројектовањем и изградњом грађевинских објеката и изградом просторних и урбанистичких планова.

Завод за јавно здравље "Ужице" се налази у Крчагову, у непосредној близини Опште болнице, у оквиру комплекса површине 10.50 ари, са укупном бруто развијеном грађевинском површином од 1425 m², са 91 запосленим, од којих је 70 здравствених радника, од чега је лекара, лекара специјалиста и здравствених сарадника са високом стручном спремом укупно 22.

Функционисање Завода за јавно здравље, као установе од регионалног значаја са разнородним и специфичним делатностима, захтева адекватне просторе са високим стандардима у погледу хигијенски и еколошки безбедних услова. У погледу броја и структуре запослених, према Правилнику о ближим условима рада за обављање здравствене делатности, надлежно министарство је констатовало недостатак 20 здравствених радника и срадника.

С обзиром на то, да Завод у оквиру своје делатности обавља послове који нису сродни и захтевају засебне просторе са специфичним условима, у циљу унапређења квалитета и адекватног смештања нове опреме, неопходно је проширење постојећих просторних капацитета, који се могу постићи реконструкцијом објеката у оквиру постојећег комплекса.

АПОТЕКА УЖИЦЕ

Апотекарска установа Ужице у садашњем пословном облику основана је од стране општине Ужице 1996. године, а од 1. јануара 2007.г., после периода у коме је била у надлежности Министарства здравља Републике Србије, прелази на општински, односно регионални ниво пословања, са 18 апотека у свих десет општина Златиборског управног округа, од чега је осам смештено у граду Ужицу.

У граду постоји поред шест државних и већи број приватних апотека, које су највећим делом лоциране у оквиру градског центра.

Постојећу мрежу објеката апотека на подручју Плана карактерише изразита неравномерност, с обзиром на то, да од шест апотека које послују у оквиру Апотекарске установе ни једна није смештена на Белој Земљи и Турици.

2.4.6. СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Постојећи број и размештај објеката

Град Ужице донео је 2005.г. Стратешки план за социјалну политику, према коме ће се реализација социјалне политике града вршити преко: **Центра за социјални рад**, у партнерству са установама које раде у области социјалне политике и удружењима грађана.

У Центру за социјални рад града Ужица је запослено 16 стручних радника, на пружању социјалне и породично правне заштите старијим корисницима, одраслим лицима и деци и омладини, у оквиру законских права и обавеза у сарадњи са локалном заједницом и другим институцијама, без којих не би могао да обавља своју делатност, као што: су Црвени крст, Дом "Петар Радовановић", Суд,

Тужилаштво, МУП, Удружење за дечију и церебралну парализу, Савез слепих, Савез глувих, Школа за сшушно оштећену децу, Удружење грађана са мултиплекс склерозом, Сигурна кућа и др.

Према последњем попису становништва града Ужица из 2002.г, велики број лица је незапослен, што се види из односа броја радно способних становника и броја запослених (55 469, према 24 354), који показује да само 43% радно способног становништва ради са тенденцијом даљег пораста незапослености. На територији града се налази 1 500 избеглих и 267 расељених лица, који уз 16 391 пензионера чине најугроженији део становништва града. У току 2007.г. 1786 лица је користило средства материјалне помоћи, а 1571 лице добило је тренутну материјалну помоћ. Од тог броја 350 лица су били стални корисници центра. Просечно у току 2007.г. 94 породице месечно су користиле материјално обезбеђење са истим бројем незапослених и радно неспособних корисника.

Народна кухиња са капацитетом од 250 особа функционише у сарадњи Црвеног крста и Центра за социјални рад.

Једини вид заштите деце и одраслих са посебним потребама, чији је број у сталном порасту, је коришћење материјалног додатка за туђу негу и помоћ, с обзиром на то, да на територији града не постоје одговарајући објекти за привремен или стални смештај ових категорија становништва, као и недостатак било каквих дневних боравака, чије би функционисање знатно олакшало свакодневни живот њиховим породицама.

У надлежности Центра за социјални рад је **Дом за децу и омладину "Петар Радовановић"** као **републичка установа сложене делатности**, која има две категорије корисника, децу без родитељског старања и ученике средњих школа. У Дому је смештено 50 (педесет) деце без родитељског старања.

Један од највећих проблема Центра је обезбеђивање збрињавања старих лица који нису у стању да се брину о себи. Потребе за различитим облицима заштите старих лица, повећаће се с повећањем удела старачких домаћинстава (град Ужице по попису становника од 2002.год. са 20.23% лица старијих од 60 година, сврстава се у ред градова са старим становништвом), која ће све теже решавати свакодневне проблеме (снабдевање, здравствена заштита и друге врсте услуга). У том смислу неопходно је повезивање институција примарне здравствене заштите (Дом здравља) са институцијама социјалне заштите (Центар за социјални рад). Услед недовољно развијеног и неадекватног нивоа примарне заштите, болнице, као вид секундарне здравствене заштите, постају институције које решавају и низ социјалних проблема. Дужина болничког лечења је, у том случају, одређена пре социјалним него медицинским разлозима, што је веома честа ситуација у нашој средини.

Влада Републике Србије је Одлуком бр. 560-2439/2005-001, од 21. априла 2005.г., установила формирање **Дома за збрињавање старих лица** (локација тангира подручје Плана), који је недостајао граду Ужицу, али и подручју Западне Србије. Изградња Дома за старе на Забучју је завршена и објекат је у функцији. Капацитет Дома је 80 (осамдесет) корисника, и 25 (двадесетпет) стално запослених радника. Дом ће бити успостављен као будуће одељење Центра за социјални рад, који ће организациону структуру формирати у партнерству са локалном самоуправом, институцијама здравства.

Пилот пројекат "Помоћ у кући", реализован у сардњи Центра за социјални рад и невладиног сектора, који је у протеклом периоду користило 20 (двадесет) домаћинстава и у коме су биле запослене четири геронтодомаћице, својим резултатима показао је потребу за сталном делатношћу овог типа.

Град Ужице је 2005.г. покренуо пројекат "Сигурна куће", у којој сигурност и заштиту налазе жене и деца жртве насиља у породици. Тренутни капацитет куће је 8 жена са децом. Рад куће се финансира искључиво из градског буџета, у изнајмљеним објектима.

Успостављањем рада Дома за старе на Забучју у Ужицу и пресељењем избеглих лица смештених у Колективном центру за смештај избеглих лица у просторије Дома, отворена је могућност да се у постојећим просторним капацитетима Колективног центра, успостави нова услуга социјалне заштите предвиђена Одлуком о правима у области социјалне заштите, а које ће се спроводити као регионална услуга. Почетак рада очекује се у јуну 2011.г.

Поштујући Нацрт минималних стандарда за успостављање услуге прихватилишта, прописаних од стране Министарства за рад и социјалну политику, капацитет прихватилишта за одрасла и стара лица је 10 (десет) корисника и адаптиран је у складу са предвиђеном наменом.

У једној од барака површине 300 m² успоставља се услуга прихватилишта која омогућава да се обезбеди привремени смештај, задовољавање основних потреба, приступ другим услугама у заједници и временски ограничене услуге интервенција у кризним ситуацијама појединцима и породицама са којима је потребно неопходно осигурати безбедност.

Сврха ове услуге је да се започне процес помоћи кориснику за успостављање стабилног породичног или независног живота и одрживих решења за кризне ситуације. Услуга прихватилишта је усмерена на успостављање осећања сигурности као основу за даљи напредак и оснаживање корисника ради подизања њихове способности за безбедан живот и укључивање у заједницу.

Прихватилиште омогућује да се обезбеде услуге за угрожену децу, породице и одрасле особе којима је хитно потребна заштита, укључујући: децу и одрасле жртве насиља, злостављања или занемаривања, децу и одрасле жртве трговине људима, децу и одрасле са менталним здравственим проблемима – душевно оболеле, децу која живе или раде на улици, одрасле бескућнике.

Посебно, успостављањем инфраструктурних и организационих капацитета, омогућен је развој регионалне услуге прихватилишта за потребе Златиборског управног округа.

Социјална заштита за младе

Социјална заштита за младе на територији Плана обезбеђена је преко институција:

- Дома за децу и омладину "Петар Радовановић";
- Дома ученика средњих школа;
- Установе Студентски центар.

Све три институције су **регионалног карактера**.

Дом за децу и омладину "Петар Радовановић" је републичка установа сложене делатности, која уз надлежност два министарства из домена социјалне заштите и просвете, има две категорије корисника: децу без родитељског старања и ученике средњих школа.

Наведене две основне делатности подразумевају организовање смештаја, исхране, васпитног рада, хигијенске, здравствене и безбедносне заштите деце корисника услуга Дома. Обе категорије корисника имају јединствен дневни режим, док се васпитни садржаји реализују у зависности од потреба деце. У Дому је смештено 50 (педесет) деце без родитељског старања и 230 (двестатридесет) ученика који се налазе на школовању у Ужицу.

Комплекс Дома за децу и омладину је смештен непосредно уз градски центар, са површином комплекса од 47.45 ари и два објекта бруто развијене грађевинске површине 8 080 м². У Дому је запослено 42 (четрдесетдва) радника, од чега 18 (осамнаест) радника чини васпитно особље. Један објекат са три ламеле намењен је за становање деце. Основно полазиште у њиховом распореду је узраст. У Дому заједно станују деца предшколског, основношколског и средњошколског узраста, без обзира на социјални статус (деца лишена родитељског старања или деца која у Дому станују док се школују). На овај начин деца која су одрасла у институцији могу боље да се интегришу у вршњачку групу, дружећи се са вршњацима који живе у природним породицама и имају искуство породичног живота. Стамбени постор обухвата 12 (дванаест) стамбених јединица са више нивоа, по четири на свакој ламели. У осам стамбених јединица станују ученици средњих школа, без обзира на статус, а четири стамбене јединице користе се за смештај деце лишене родитељског старања предшколског и основношколског узраста. У другом објекту, налази се управа, централна кухиња са трпезаријом, библиотека са читаоницом, играоница за најмлађе, физкултурна сала са свлачионицом, просторије за секције, радионице и друге активности ученика, централна вешерница и кројачница, магацински и подрумски простор. За време распуста, у летњем и зимском периоду, Дом ради као hostel.

Дом ученика средњих школа је васпитна установа регионалног карактера која се бави услугом смештаја, исхране и васпитањем ученика средњих школа. Објекат Дома је лоциран у Коштици на удаљењу од око 1 km од градског центра, комплекса површине 52.22 ара, са бруто развијеном грађевинском површином објеката од 2001.50 м² и 19 (деветнаест) запослених, од којих 5 чине васпитачи. Реконструкција и адаптација постојећих објеката, у оквиру комплекса Дома ученика, као и проширење капацитета, изведени су 2004.г. Дом има капацитет од 120 кревета.

Установа студентски центар Ужице је основана у складу са Одлуком о мрежи установа Студентског стандарда Републике Србије, за потребе обављања основне делатности смештаја и исхране студената Учитељског факултета и Високе пословно - техничке школе струковних студија у Ужицу. Установа је смештена у оквиру комплекса објеката монтажног типа, који су изграђени 1983.г., за потребе ОРА "Кадињача", у Турици, површине 44 ара, са 4 објекта за смештај студената, студентским рестораном, управном зградом, вешерницом, котларницом и две гараже, укупне бруто развијене грађевинске површине од 1650 м². Смештајни капацитети Установе су 112 кревета. У Установи је запослено 24 (двадесетчетири) радника.

Оцена стања и будуће потребе

Смањење броја корисника услуга Центра за социјални рад биће омогућено стварањем повољне климе за развој тржишне привреде, чиме би се омогућило директан прилив инвестиција, а тиме и нова радна места, са повећањем реалног друштвеног производа и плата. Већи број запослених обезбедио би већи прилив средстава у буџету, што би социјалну политику усмерило првенствено на заштиту радно неспособног становништва и на изградњу ефикасног система социјалног осигурања.

Неопходно је развијање комбинованих облике заштите старих лица, који ће омогућити да стара особа, уз пружену помоћ остаје што дуже у кућној средини, чиме би се смањиле потребе за већим капацитетима објеката за институционално збрињавање. То су покретне педијерске службе, службе за кућну негу и помоћ (едуковане гернатородомаћице пружају конкретне услуге помоћи у кући и опслужују стара и изнемогла лица без породичног старања, "оброци на точковима" и сл.). Клубови за стара лица су посебан облик организовања живота у заједници, са превасходним задатком да омогуће задовољавање социјалних потреба.

Стратегија Републике Срби и један од приоритета Стратешког плана за социјалну политику града Ужица је да се **што већи број деце без родитељског старања смести у хранитељске породице** и тиме укључи у локалну заједницу, односно **промовисање хранитељства** као јединог вида заштите деце без родитеља у наредном планском периоду. У току 2007.г. само двоје деце без родитељског старања је смештено у Дом, а тенденције су да ће се број ове групе корисника услуга Дома све више смањивати, односно да ће се капацитети Дома убудуће све више користити за интернатски смештај ученика који су на школовању у граду.

Први ужички дневни боравак за децу и младе са инвалидитетом отворен је 2010. године уз финансијску подршку Делегације ЕУ и консултантску подршку УНДП-а и Фонда за социјалне иновације. За потребе реализације овог пројекта, Дом "Петар Радовановић" уступио је простор површине 250 м². Капацитет Дневног боравка је 30 (тридесет) корисника. Циљне групе ове услуге представљају деца и млади са: лаком и умереном менталном ретардацијом, церебралном парализом, аутизмом, слепи и слабовиди, као и родитељи деце/корисника.

У току 2010/2011.г. средње школе на подручју Плана похађало је 4282 ученика, уз обухват од 75.00% популације, старости од 15 до 19. година. Процењени број деце која долазе са стране је око 600. Усвојени стандард је обухват од 50%, чиме долазимо до потребног капацитета од 300 кревета за смештај деце у ученичке домове. С обзиром на то, да су у оквиру Дома ученика у Коштици достигнути максимални капацитети локације, потребан број од око 200 кревета се остварује кроз капацитете Дома за децу и омладину "Петар Радовановић", на основу чега се може констатовати да су постојећи капацитети на задовољавајућем нивоу.

У две високошколске установе на подручју града (Учитељски факултет и Висока пословно техничка школа струковних студија) студира укупно 2650 студената, од чега је 1462 студента из Ужица и околних општина (Пожега, Чајетина, Бајина Башта), а 1188 студената долази из других градова Србије. Са обухватом од 60% студената који долазе ван градске територије, потребан број места у студентским домовима износи око 700, што је вишеструко премашује бројку од 112 кревета постојећег капацитета студентског дома у Турици.

2.4.7. ОБЈЕКТИ У ОБЛАСТИ КУЛТУРЕ

Ужице је развијало институције културе, које су имале посебан значај за град као једног од централних пунктова региона. Тако у Ужицу постоји низ културних институција регионалног значаја као што су: Народна позориште, Народна библиотека, Народни музеј, Историјски архив. Институције културе локалног карактера намењене задовољењу свакодневних потреба су: Градска галерија, изложбени простор "Јокановића куће", биоскоп. Објекти у области културе представљају седиште културног живота.

Постојећи објекти лоцирани су у градском центру. Укупна изграђена површина ових објеката износи 13020 м².

Планом су задржане локације садржаја намењених култури.

Народно позориште Ужице

У Ужицу постоји једно позориште - Народно позориште Ужице, које је смештено у наменски грађеном објекту, у ужем градском центру, у оквиру просторно-културне целине "Трг Партизана", у комплексу који заузима површину од 2050 m², са бруто изграђену грађевинску површину објекта од 5040 m². Површина комплекса и величина објекта ове врсте одређује се по специјалном програму и пројектована је према градским потребама.

Народно позориште Ужице основано је као Обласно народно позориште одлуком Министарства просвете Србије августа 1945.г. Свој рад Позориште је започело у Соколском дому. Од 1948.г. Народно позориште Титово Ужице премешта се у "Филкин биоскоп", који се налазио на главној градској улици. Реконструкцијом Трга партизана, позориште добија своју нову зграду, која са целином трга представља значајну компоненту новог урбаног идентитета града. Објекат је пројектовао архитекта Станко Мандић. Нова зграда је стављена у функцију 1967. г.

Оснивач Народног позоришта Ужице је Скупштина општине Ужице. **Ово позориште и данас представља једино професионално позориште на територији југозападне Србије - Златиборског управног округа.**

По концепцијском решењу објекат служи за вишенаменско коришћење, са великом сценом која обезбеђује могућност одржавања широког дијапазона културних манифестација, позоришних представа, балетских представа, концерата, семинара, презентација.

Позориште има 52 запослена, распоређена у три сектора: уметнички, технички и сектор општих и заједничких послова. Позоришна дворана броји 560 седишта (524 се користи). Поред велике сцене позориште има и малу сцену - мултифункционалну дворану, која прима око 150 (стопедесет) гледалаца и интернет клуб.

Народно позориште Ужице је и оснивач једног од три најпрестижнија позоришна фестивала у земљи – ЈПФ-а. Фестивал је међународног карактера и одржава се већ 13 година (друге недеље новембра). Оснивач фестивала је Министарство културе Републике Србије и Град Ужице.

Због изосталог одржавања објекат је у прилично лошем стању. Неопходна је хитно извођење темељне адаптација и реконструкција објекта.

У наредном планском периоду планира се реконструкција терасе у малу сцену, због добрих комуникацијских услова са техником сцене, а у складу са савременим потребама и нормативима за објекте ове намене. Завршена је изградња кабаре сцене, капацитета од 100 седишта, која је предвиђена као центар за савремену драму и едукацију.

Основни циљ Народног позоришта је да следи савремене тенденције у позоришној уметности и израсте у савремено Европско позориште.

Народна библиотека Ужице

Народна библиотека Ужице је смештена у оквиру просторно-културне целине "Трг Партизана", поред зграде Народног позоришта. Са својих 2799 m² комплекса, кога дели са суседним објектом "Друштвеног дома", библиотека је на граници потребног стандарда који се креће између 0.20 - 1.00 ha. Величина објекта ове врсте одређује се по специјалном програму. Библиотека користи простор приземља објекта и четири канцеларије у згради "Друштвеног дома", на Тргу партизана бр. 12. Књижни фонд библиотеке броји 190000 књига и преко 130 наслова периодике, што износи око 2829 књига на 1000 становника.

Подаци о постојању Народне библиотеке Ужице сежу до 1856.г., када је основано Ужичко читалиште, које је постало центар културног и друштвеног живота града. Године 1857. читалиште је имало 100 чланова, а у књижевном фонду налазило се 200 књига и сви дневни листови Кнежевине Србије.

Установа је 1946.г. радила под називом Градска књижница, да би 1950.г. променила назив у Градску библиотеку, а затим 1961.г. добила данашњи назив - Народна библиотека Ужице. Библиотека је постала центар културног и друштвеног живота града.

Народна библиотека Ужице данас представља матичну библиотеку за библиотеке Златиборског управног округа, што значи да врши стручни надзор над радом општинских и школских библиотека у Округу. Сарадња са школским библиотекама у граду је задовољавајућа и подразумева сталне контакте са школским библиотекама, у смислу стручне консултације и савета у раду.

Основна делатност Народне библиотеке Ужице је библиотечка-издавачка делатност. У згради библиотеке се организују и други програми и манифестације, као што су: књижевне вечери, јавне трибине, предавања, изложбе, стручни семинари, Јесењи салон књига, Мини сајам књига, "Паунови дани" (око 30 активности годишње). У склопу библиотеке се налази интернет клуб.

Градска библиотека сарађује са Француским културним центром, Америчком и Руском амбасадом.

Библиотека има 20 запослених.

У наредном планском периоду се планира обogaћење библиотечког фонда (дигитализација фонда) у сарадњи са Министарством културе, као и осавремењавање рада у складу са развојним плановима и програмским опредељењима у области ове делатности. У овом периоду је завршена адаптација позајмног одељења (одељење за одрасле), а планира се и адаптација дечијег одељења. Такође је планирано и проширење на горњу етажу објекта у складу са потребама.

Градска галерија Ужице

Градска галерија Ужице је установа из области културе чија је основна делатност праћење савремених кретања из области ликовне уметности и примењене уметности, настале у земљи и ван ње. Галерија је основана 1990.г., као Установа за галеријске послове. Оснивач галерије је СО Ужице, а финансира се из буџета Града Ужица и од донација.

Просторије Градске галерије смештене су у ужем градском центру, Сланушкој улици, објекту старе Општине Ужице. Објекат ужива заштиту као културно добро од великог историјског и друштвеног значаја за Ужице, али и од изузетног културног значаја. Изложбени простор са савременом расветом и излагачком опремом, заједно са канцеларијским делом смештен је у приземљу објекта, на површини

од 185.00 m². Сутерен објекта, који има исту површину као и приземље издаје се под закуп, док се тавански простор користи као галеријски депо.

У галерији су запослена три радника.

Биоскоп

У Ужицу постоји један биоскоп који се налази у оквиру просторно-културне целине "Трг Партизана", који се од 2007. г. налази у приватном власништву. Реконструисани "Cinema city" центар, који је почео је са радом 2007.г. састоји се из две независне целине, биоскоп "Арт" и тржни центар са пословним простором, угоститељским садржајима и др.

Реконструкцијом биоскопа град је добио репрезентативни биоскоп по свим савременим стандардима, како у погледу квалитета и савремених техничких перформанси у погледу пројекција, тако и у погледу потребног капацитета.

Биоскоп "Арт" располаже са две биоскопске дворане од 169 и 68 места, које су опремљене савременом пројекционом техником и звучним системом. По својој техничкој опремљености, сврстава се у најбоље биоскопе у овом региону.

Посматрано кроз призму нормативног броја посетилаца биоскопа, који износи 40 на 1000 становника, у Ужицу би било потребно око 2686 посетилаца дневно. Међутим, стварна ситуација је доста мања и износи 16550, за прву половину 2008. године (од 01.01. - 30.06.), што је у просеку 91 посетилац на дан. Ако се број посетилаца повећа чак и два ипо пута постојећи капацитет сала то може поднети.

Основна делатност биоскопа је пројекције филмова. Остале делатности које су заступљене у овом објекту су: презентације (постојање модерног презентационог система), конференције, састанци, тематске вечери и др.

Укупан број запослених чини 8 (осам) радника.

Народни музеј Ужице

Народни музеј Ужице је градска и регионална институција за обједињавање музејске, научно истраживачке и конзерваторске делатности Златиборског управног округа. Објекат музеја се налази у оквиру градског центра, у Ул.Димитрија Туцовића. Музеј је отпочео са радом 1946.г. као Иницијативни одбор за прикупљање старина у ужичком крају. Музејски комплекс чине две зграде и подземне просторије.

Величина објекта ове врсте одређује се по специјалном програму. Комплекс музеја има површину од 4862 m², са бруто равнијеном грађевинском површином објеката од 3185 m², у оквиру које се налази и шест дворана за излагање, капацитета 600 посетилаца. Може се рећи да ова установа својим просторним капацитетима задовољава потребе средине, што се види и по броју посетилаца који износи око 10 000 годишње. Имајући у виду остварени број посетилаца на годишњем нивоу може се констатовати да капацитет ове установе није довољно искоришћен.

У састав Народног музеја укључен је и меморијални комплекс Спомен обележје "Кадињача", и објекат "Јокановића кућа".

Објекат "Јокановића кућа" се налази на Тргу Св.саве, у непосредној близини Градске галерије и представља својеврстан етнографски споменик балканско-орјенталне архитектуре 19. века. Објекат је 1988.г. добио статус непокретног културног добра, након чега је рестауриран и претворен у музејски простор. Обе етаже објекта се користе као изложбене. Приземље објекта садржи дворану за организовање тематских изложби. На спрату објекта се налази канцеларија кустоса и три просторије у којима је организована стална поставка са темом "Градска кућа XIX и почетком XX века".

Музеј је установа комплексног типа, која у свом саставу садржи одељења са збиркама и фондовима од преко 60000 музејских предмета. У музеју је стално запослено 40 радника.

У протеклом периоду у Музеју су поред сталних поставки, организоване и бројне тематске изложбе, презентоване објављене књиге и публикације у издању Музеја, организовани сусрети писаца, а у новије време и годишња манифестација "Ноћ музеја", која се приређује у згради Музеја и "Јокановића кући".

Недавно је у Музеју завршена адаптација прве изложбене сале, смештене у оквиру прве (лева) зграде Музеја. Исте активности су планиране и за две изложбене дворане у оквиру друге(десне) зграде музеја.

Историјски архив

Историјски архив је установа која врши делатност сакупљања, систематизације, обраде и заштите архивске грађе. Поред ове делатности Архив се бави и научно-истраживачким радом и издавачком делатношћу. Историјски архив има традицију рада дугу 60 година.

Историјски архив у Ужицу надлежан је за архивске послове Златиборског управног округа. Архив поседује грађу смештену у депоима, у дужини од 2150m³, као и грађу на терену у дужини око1000 m³.

Издавачка делатност Архива је последњих година дала неколико запажених наслова.

У периоду од 1967.-2009.г. Архив је радио у северном крилу зграде Скупштине града Ужица. Од 2009.г. Архив послује у новом објекту, лоцираном на скверу Ракијски пијац у Ужицу, спратности 4 надземне етажe, са површином комплекса од 836 m² и бруто развијеном грађевинском површином од 1616 m². Нови објекат пружа адекватне услове за смештај и чувања обимне грађе, рад запослених и истраживача. Архив такође располаже са објектом на Белој Земљи и депоима у Севојну и Вољујцу.

2.4.8. ВЕРСКИ ОБЈЕКТИ

Ужичко Архијерејско намесништво покрива простор Града Ужица и Чајетине. Намесништво се састоји од 16 црквених општина, од чега је 7 у граду Ужицу, са укупно 17 парохија. На подручју Плана постоје две црквене општине: Ужичка и Севојничка.

ЦРКВЕНА ОПШТИНА УЖИЧКА У УЖИЦУ

Саборни храм Св. Великомученика Георгија сазидан је 1842.г., налази се на Тргу Св.Саве у Ужицу. У порти храма изграђена је капела за паљење свећа и продавница за продају свећа и црквених обележја. У непосредној близини храма налази се Парохијски дом, у коме поред канцеларијског простора постоје и два стана за свештенике.

Стара црква посвећена Светом апостолу и јевангелисти Марку, саграђена је од дрвета 1721.г. Поред храма је подигнут звоник, изграђен такође од дрвета, у коме је смештена библиотека и канцеларија за парохе.

Земљишни посед Српске православне цркве у Ужицу је минималан.

Црквена општина садржи девет парохија, које покривају град Ужице, Крчагово, Теразије и Турицу, као и насеља: Татинац, Дубоко, Буар, Дупци, Вољујац, Стапари, Трнава Стапарска, Сињевац, Дријетањ, Бела Земља, Љубање, Забучје, Збојштица, Врела и Ада.

На потесу Караула, на подручју Старог града, започета је изградња цркве која ће покривати потребе грађана Турице и Сињевца.

ЦРКВЕНА ОПШТИНА СЕВОЈНИЧКА У СЕВОЈНУ

У Севојну је у периоду од 1901. - 1909.г. изграђен храм посвећен Светом Архангелу Гаврилу. Поред храма је изграђен и парохијски дом, у коме поред пословних просторија постоје и станови за свештенство.

Стара црква (брвнара), посвећена Светом архангелу Михаилу, два пута је горела и задњи пут обновљена 1773.г., да би на крају 1999.г. изгорела до темеља. У цркви су била похрањена вредна културна добра, као што су иконостас и неколико икона, изведених 1779.г., руком познатог свештеника и сликара Симеона Лазовића из Бијелог Поља.

Црквена општина у Севојну има у поседу 2 ха 60ари 87 м².

Севојничке парохије обухватају насеља: Севојно, Крвавци, Потпеће и Горјани.

2.4.9. ОБЈЕКТИ УПРАВЕ, СУДСТВА, ТУЖИЛАШТВА

У Ужицу као административном, културном, економском и географском центру западне Србије и Златиборског управног округа, смештени су органи судства и тужилаштва округа, органи и службе локалне самоуправе, окружни затвор, као и МУП РС - Управа у Ужицу.

Ови садржаји су смештени у градском центру. У згради правосудних органа у Ужицу смештени су Виши и Основни суд, као суд посебне надлежности, који је основан за територију више општина Златиборског управног округа и Града Ужица.

У складу са реформом правосуђа у Републици Србији, а на основу закона којима је успостављена нова организација и ново уређење судова, од 1. јануара 2010. године као суд опште надлежности оснива се и почиње са радом Виши суд у Ужицу, као орган судске власти који врши судску функцију, у складу са надлежностима утврђеним Уставом Републике Србије и Законом.

Виши суд у Ужицу је један од 26 виших судова у Републици Србији, а највиши орган судске власти у Златиборском управном округу, као суд опште надлежности и месно је надлежан за подручје више Основних судова које чине Основни суд у Ужицу, Основни суд у Пожеги и Основни суд у Пријеполу. Просторни размештај објеката Управе, судства и тужилаштва дат је у склопу јавних функција.

Постојећа зграда Суда нема довољне просторне капацитете за обављање ове функције.

Потребне просторне капацитете за потребе судства и тужилаштва организовати у складу са добијеним препорукама да ове функције буду заступљене одвојено у посебним објектима.

Објекат МУП-а РС - Полицијска управа у Ужицу, смештен је у градском центру, у залеђу зграде Скупштине града и непосредно поред зграде правосудних органа. У надлежности ове полицијске управе су и полицијске станице у Ариљу, Пожеги, Косјерићу, Бајиној Башти и Чајетини. У саставу Полицијске управе у Ужицу су: Одељење за ванредне ситуације Министарства Одбране, Општински орган за прекршаје, БИА, као и три канцеларије Републичког јавног правобраниоца. Постојећи просторни капацитети зграде МУП-а, као и припадајући паркинг простор нису у складу са важећим нормативима везаним за ову делатност, због чега се у наредном планском периоду планира повећање капацитета путем надзиђивања спрата на постојећем објекту МУП-а, уз могућност проширења пословног простора на тој етажи.

Објекат Окружног затвора у Ужицу - Управа за извршење затворских санкција, смештен је у градском центру, у залеђу Зграде Скупштине града, зграде МУП-а и зграде правосудних органа. Зграда Окружног затвора својом наменом не одговара локацији. Могуће је путем ревитализације у овај заштићени објекат увести одговарајућу јавну намену.

Одлуком Владе РС, која је објављена у "Сл. гл." бр. 47/2009, основана је Царинарница "Ужице" са седиштем у Ужицу, која послује у саставу Управе царина РС. Царинарница "Ужице" са пратећим садржајима се налази у Крчагову у оквиру производне зоне.

2.4.10. ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ**ВОЈНИ КОМПЛЕКСИ**

Група објеката и комплекса посебне намене су објекти у оквиру војних комплекса. Границом Плана обухваћено је 5 (пет) војних комплекса и зона просторне заштите војног комплекса непосредно уз границу Плана.

Табела 30. Назив и величина зона просторне заштите војних комплекса

	Војни комплекс	Зоне просторне заштите
	Клуб војске - Трг Светог Саве	Нема
	Трг Светог Саве, Ул. Војводе Демира	Нема
	Ул. Сланушка бб	нема

"Четврти пук"	Нема
"Орловац"	200 метара примарна + 300 метара секундарна зона
"Севојно"	Нема

Комплекси заузимају значајну површину унутар градског ткива, од којих се три налазе у ужем градском центру, ВК касарне "Четврти пук", који је највећи по површини, лоциран је у Крчагову. ВК "Орловац" је лоциран непосредно уз јужну границу Плана, док је комплекс "Севојно" смештен у Севојну.

Решења Плана у погледу стратешког планирања развоја ових комплекса су рађена у складу са условима и захтевима Министарства одбране (инт. број 2802-4.24. децембар 2009.г.). У Плану се војни комплекси на Тргу Светог Саве (Ул. Војводе Демира) и "Орловац" третирају као комплекси посебне намене. Остали војни комплекси, Закључком Владе Републике Србије, обухваћени су Мастер планом отуђења непокретности, које нису неопходне за функционисање Војске Србије, у циљу прибављања неопходних средстава за спровођење реформе система одбране и побољшање материјалног положаја Војске Србије. Планом су за ове ВК дефинисане друге намене.

У контексту развоја центара и диверзификације централних и компатибилних функција, извршена је промена намене војног комплекса касарне "Четврти пук", уз увођење нових садржаја јавних служби, вишепородичног становања и централних садржаја. С обзиром на то, да локација ВК "Клуб војске – Трг Светог Саве", заузима значајно место у ужем градском центру, за њега се предвиђа промена намене у Градски културни центар Ужице. За ВК у Ул. Сланушка бб предвиђена је промена намене, уз увођење нових садржаја јавних служби. Локација ВК "Орловац" није третирана пошто није обухваћена Планом.

2.4.11. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ЗА ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

Опште напомене

Подаци о мрежи, објектима и капацитетима јавних служби добијени су на основу посебних истраживања стручних служби града Ужица и ЈП "Дирекција за изградњу" Ужице, као и на основу услова, мишљења и сагласности јавних предузећа, установа и других институција града Ужица, и њихових програма рада (Свеска 2, Аналитичко-документациона основа), и из извора Републичког завода за статистику. На основу обрађених статистичких података, према Попису становништва из 2002.г., добијени су подаци који су примењени у циљу добијања што прецизније демографске основе која одговара границама Плана, а које се не подударују са статистичким пописним јединицама.

Развој јавних служби опредељен је у зависности од потреба и могућности ширења града и развоја функције становања са једне стране, и афирмације централних садржаја у оквиру којих садржаји јавних служби имају своју улогу.

Планирање јавних служби у Плану укључује:

- елементе економског, демографског и нарочито, просторно-физичког аспекта, узимајући у обзир опште карактеристике подручја као и посебне вредности појединих параметара од значаја;
- елементе система планирања значајних за планирање јавних служби укључујући законодавни аспект;
- избор принципа, критеријума и индикатора за планирање јавних служби у Плану, заснованих на идентификовању и уважавању просторних и других локалних специфичности градског подручја Ужица.

1. Начело: децентрализација основних видова јавних служби на једнак начин, са крајњим циљем учешћа грађана у креирању локалне заједнице у складу са потребама, интересима и могућностима.

Главни критеријум је **критеријум доступности** за примарну опрему сервисима јавних служби (основно образовање, предшколске установе, примарна здравствена заштита).

2. Начело: Концентрација сервиса јавних служби вишег хијерархијског нивоа, односно градског, регионалног или републичког значаја, са циљем подизања нивоа централитета града. Увођење сервиса управе, администрације, објеката вишег и високог образовања, културе и информисања, осталих сервиса са својствима подстицаја централитета.

Остали елементи од значаја за планирање јавних служби:

- значај релације: јавне службе - просторна целина - карактеристике становништва;
- посебна важност избора критеријума и индикатора прилагођених локалном нивоу (просторних целина; зона, итд.), с обзиром на то, да постоје велике разлике између просторних целина;
- непосредна (нпр. број корисника, ученика) и посредна (нпр. кретање наталитета) релација параметара демографског аспекта према друштвеној инфраструктури, уз праћење трендова у дужем периоду.

Планским решењем се постојећи капацитети задржавају, уз унапређење организације рада, увођење нових модалитета рада и унапређење и опремање физичке структуре.

Пожељна форма трансформације објеката јавних служби јесте промена намене једног типа јавних служби у други, уз задржавање јавне својине земљишта кад год је то могуће.

Раније планирани садржаји јавних служби, који до сада нису реализовани, уграђени су у План (вртић и школа на Пори, и сл.)

Планом се резервишу три локације за јавне садржаје (функције) и то: локација на Пори, и по једна локација у оквиру Царине и Крчагова.

Правила уређења за предшколске установе - просторни распоред и изградња нових дечјих вртића вршиће се тако да се омогући боља доступност, водећи рачуна о равномерној дистрибуцији услуга предшколског васпитања и образовања на територији Плана, према следећим критеријумима:

- радијус опслуживања: 600-1000 m`;

- обухват становништва је око 6%, али се коригује социо-економским обележјима становништва;
- обухват 50% деце предшколског узраста.

Није могуће организовати ове садржаје уколико се у склопу преовлађујуће намене становања планирају и следеће намене: производња, производно занатство, складишта и други садржаји који загађују животну средину.

С обзиром на то, да су формиране нове стамбене зоне на **Белој Земљи**, које нису обухваћене мрежом установа ове намене, као и то да се формира локални општи центар "Бела Земља", планира се изградња дечјег вртића - тип комбиновани дечји објекат, тј. јасле и вртић заједно за 100 корисника, на локацији поред планираног објекта ОШ. Објекат је предвиђен да покрије потребе планираног становања као и постојеће потребе породичног становања у окружењу. Потребни капацитети: површина комплекса 3000 m² и бруто развијена грађевинска површина објекта 800 m².

У **Турици** у оквиру формираног локалног општег центра функционише објекат вртића "Бајка" који није наменски грађен, већ је смештен у адаптираном монтажном објекту "Студентског центра", који не испуњава нормативе у погледу изграђених површина и површина комплекса у односу на број деце које прихвата. Планира се замена монтажног објекта вртића зиданим објектом на истој локацији капацитета 120 места. Због потреба постојећег становања и отварања нових стамбених зона, у Турици је планирана изградња још једног објекта капацитета 100 места.

Потребни капацитети за објекат вртића "Бајка": површина комплекса: 3600 m²; бруто развијена грађевинска површина објекта: 960 m².

Потребни капацитети за нови објекат дечјег вртића, на локацији издвојеног одељења ОШ "Стари град", који припада типу комбинованог дечијег објекта, који садржи јасле и вртић, за потребе смештаја 100 корисника : површина комплекса 3000 m², бруто развијена грађевинска површина објекта 800 m².

У **Ужицу** у оквиру градског центра функционишу дечји вртићи: "Бамби", "Зека", "Полетарац" и "Невен" који га тангира. Постојећи капацитети су недовољни, оптерећеност објеката велика, односно објекти "Бамби", "Полетарац" и "Невен" имају већи број уписане деце од предвиђеног нормативом. С обзиром на то, да су постојећи објекти вртића лоцирани у градском центру, планира се отварање 2 нова објекта вртића на Пори, чија изградња би покрила постојеће потребе, као и потребе планиране стамбене изградње.

Планирани објекат вртића на Пори је на локацији поред Поште, у оквиру формираног локалног општег центра. Потребни капацитети за објекат, који је предвиђен као комбиновани дечји објекат (јасле и вртић) за 135 корисника: површина комплекса 4050 m², бруто развијена грађевинска површина објекта 1080 m².

На Пори је такође планиран још један нови објекат, на локација према ДУП-у, у оквиру формираног локалног општег центра. Предвиђен је као комбиновани дечији објекат (јасле и вртић) за 270 корисника за који је неопходна површина комплекса од 8100 m², бруто развијена грађевинска површина објекта од 2160 m².

С обзиром на то, да су формиране нове зоне породичног и вишепородичног становања на **Царини**, које нису обухваћене мрежом установа ове намене, као и то да се формира насељски општи центар, планира се изградња дечјег вртића на Царини, (локација поред Медицинске школе), предвиђеног као тип комбинованог дечијег објекта (јасле и вртић), за 100 корисника. Потребна површина комплекса за нови објекат је 3000 m², а бруто развијена грађевинска површина објекта 800 m². Изградња објекта би покрила постојеће потребе, као и потребе планиране стамбене изградње.

У **Крчагову**, у оквиру формираног насељског општег центра, функционише дечји вртићи "Лептирић".

Планира се проширење комплекса и проширење капацитета вртића "Лептирић", као и изградња новог објекта дечјег вртића, предвиђеног као тип комбинованог дечијег објекта (јасле и вртић) за 100 корисника, на локацији ВК касарне "Четврти пук". Изградња објекта би покрила потребе планиране стамбене изградње. Потребна површина комплекса за планирани објекат је 3000 m², са бруто развијеном грађевинском површином објекта од 800 m².

У **Севојну**, у оквиру формираног насељског општег центра, функционише дечји вртић "Маслачак". Планира се проширење комплекса и проширење капацитета вртића "Маслачак".

С обзиром на то, да су формиране нове стамбене зоне у Севојну, као и то да се формира локални општи центар, планира се изградња новог објекта дечјег вртића, поред спортског центра у Севојну, предвиђен као тип комбинованог дечијег објекта (јасле и вртић), капацитета 175 корисника. Потребна површина комплекса за нови објекат је 5250 m², а бруто развијена грађевинска површина објекта 1400 m².

Планом се подстиче могућност учешћа приватног сектора у овој области.

Правила уређења за основно образовање - просторни распоред и изградња нових школа, у планском периоду, одвијаће се према следећим критеријумима:

Основно образовање од 1.- 4. разреда:

- радијус опслуживања: 1000 – 1500 m²;
- гравитационо подручје 2000 - 3500 становника;
- за дистанце веће од 1000 m² обавеза организовања школског превоза.

Основно образовање од 5.- 8. разреда:

- радијус опслуживања: 2500 m²
- гравитационо подручје 3000 - 10000 становника;
- обухват становништва је око 12%;
- за дистанце веће од 2500 m² обавеза организовања школског превоза.

Рационализација мреже и програми реконструкције и обнове, као и изградња нових школа, усклађиваће се са демографским променама и обухвату од 100% школообразовног контингента деце, бољој доступности, квалитету и опремљености објеката.

Могућа је доградња, реконструкција и адаптација школских простора, како би се постигла задовољавајућа опремљеност просторија за физичко образовање и других проширених садржаја.

Изградња новопланираних објекти је предвиђена, у зонама новопланираног становања, водећи рачуна о повољној дистрибуцији у складу са правцима развоја града.

У оквиру градског центра у **Ужицу** функционишу 4 основне школе: "Прва основна школа Краља Петра II", ОШ "Стари град", ОШ "Душан Јерковић" и ОШ "Нада Матић" која га тангира. Капацитети у погледу величине комплекса и укупног школског простора су задовољавајући само за ОШ "Стари град". Најнеповољнија ситуација у погледу просторних стандарда је у ОШ "Душан Јерковић". Овакво стање је последица недостатка одговарајућих физкултурних сала, отворених спортских површина, школског дворишта, као и нерационалне мреже објеката основних школа.

С обзиром на то, да су постојећи објекти лоцирани у градском центру, планира се отварање издвојеног одељења "Прве основна школа Краља Петра II" на Пори у оквиру формираног локалног општег центра, поред планираног објекта вртића (локација према ДУП-у), за мин. осам одељења по 24 ученика. Изградња ИО би покрила постојеће потребе, као и потребе планиране стамбене изградње.

У Турици функционише четвороразредно ИО "Турица" ОШ "Стари град".

С обзиром на то, да је постојеће ИО у објекту монтажно-демонтажног типа, планира се његово измештање, на локацију поред дечјег вртића "Бајка" у оквиру формираног локалног општег центра. Потребна површина комплекса за нови објекат је 7000 м², са бруто развијеном грађевинском површином објекта од 2100 м², капацитета макс.700 деце, са планираним радом у две смене.

Оставља се могућност прерастања ИО у матичну ОШ, у складу са демографским променама.

С обзиром на то, да су формиране нове зоне породичног и вишепородичног становања на **Царини**, које нису обухваћене мрежом објеката ове намене, као и то да се формира насељски општи центар, планира се отварање издвојеног одељења ОШ "Душан Јерковић" на Царини (локација поред Медицинске школе), капацитета макс. 850 ученика, са планираним радом у две смене. Потребна површина комплекса износи 8500 м², а бруто развијена грађевинска површина објекта 2550 м².

Оставља се могућност прерастања ИО у матичну ОШ, у складу са демографским променама.

С обзиром на то, да су формиране нове стамбене зоне на **Белој Земљи**, које нису обухваћене мрежом објеката ове намене, као и то да се формира локални општи центар "Бела Земља", планира се отварање издвојеног одељења "Прве основне школе Краља Петра II" на Белој Земљи (локација поред планираног вртића), капацитета макс. 200 деце.

За предвиђени рад школе у две смене неопходна је површина комплекса 2000 м², са бруто развијеном грађевинском површином објекта од 600 м².

Правила уређења за средње образовање - постојећи објекти средњих школа задржавају се на постојећим локацијама.

Могуће је у оквирима комплекса извршити мере санације, реконструкције, надградње и доградње ових објеката образовања, у складу са расположивим просторним капацитетима, уколико се укаже потреба исказана од стране надлежних институција за образовање.

Пре израде планске документације нижег реда, односно спровођења Плана на овим парцелама (издавање локацијске дозволе) неопходно је прибавити сагласност надлежних институција за образовање.

Уколико град **Ужице** реализује свој потенцијал као један од централних пунктова региона и прерасте у образовни - универзитетски центар региона, уз регулисање имовинско-правних односа са Војском Србије (ВС) на комплексу ВС у Крчагову, створиће се могућност формирања зоне за смештај садржаја високог образовања употпуњеног одговарајућим смештајним, рекреативним и осталим пратећим садржајима, самим тим створиће се могућност рационализације мреже средњошколских и високошколских установа.

Правила уређења за високо образовање - искористити могућност промене намене војног комплекса касарне "Четврти пук", у објекте вишег и високог образовања уз могућност оријентације ка приватном сектору. Омогућити одговарајуће прилагођавање постојећих капацитета реконструкцијом, адаптацијом и доградњом. Пренамена у објекте вишег, односно високог образовања треба да буде праћена научно-истраживачким садржајима. Могуће је организовати компатибилне угоститељске и трговинске садржаје у склопу ових комплекса под условом да не прелазе 15% укупне БРГП објекта.

Правила уређења за објекте здравства - према препоруци из Просторног плана Републике Србије и ППГ Ужица усваја се стандард за гравитационо подручје дома здравља до 10000 становника, односно за амбуланту и здравствену станицу до 1000 становника у центрима насеља.

Подизање квалитета **примарне здравствене заштите** и обезбеђење веће доступности и равномернијег приступа, за све кориснике, у наредном планском периоду ће се обезбедити путем: прерастања Здравствене станице "Севојно" у Дом здравља, изградњом здравствене станице на Белој Земљи и нових амбуланти у Крчагову и Турици, као и изналажење могућности отварања амбуланта у оквиру Средње медицинске школе на Царини, која се може користити и за обављање стручне праксе ученика. Просторни капацитети за планиране амбуланта у Крчагову и Турици могу се обезбедити и у склопу других компатибилних садржаја, као што су: становање, јавне службе, централни садржаји, под условом да буду смештени у у приземљу објеката. Формирање нових стамбених зона на Белој Земљи и формирање локалног општег центра "Бела Земља", као и чињеница да је Бела Земља и физички одвојена од остатка града (конфигурација терена, кањон реке Ђетиње), одредило је отварање здравствене станице, као установе за хитну медицинску помоћ, општу медицину и здравствену заштиту деце. Планирана здравствена станица димензионисана према стандарду од 0.05 – 0.20 м² по становнику, бруто развијена грађевинске површине од 200- 400 м², површине комплекса од 5 до 10 ари, такође се може реализовати у оквиру објекта друштвеног стандарда комбиноване намене. Потребно је обезбедити одговарајући саобраћајни приступ, адекватан пешачки приступ, као и посебан приступ слабо покретним и хендикепираним лицима.

Табела 31. Распоред објеката примарне здравствене делатности, планирани капацитети

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА	Бр. становника	Објекат примарне здравствене делатности
"УЖИЦЕ"	31 679	Дом здравља
"ЦАРИНА"	8 421	Здравствена амбуланта
"КРЧАГОВО"	10 961	Здравствена амбуланта

"ТУРИЦА"	5 918	Здравствена амбуланта
"СЕВОЈНО"	7 874	Дом здравља
"БЕЛА ЗЕМЉА"	2 307	Здравствена станица

Објекти здравствене заштите у оквиру приватне медицинске праксе могу се лоцирати самостално или у склопу других компатабилних функција: становања, јавних служби, централних садржаја. Не дозвољава се организовање садржаја здравствене заштите у близини следећих садржаја: објекти привредне производње, складишни објекти, производно занатство, саобраћајни терминали, станице за снабдевање горивом, као и други објекти и комплекси који загађују животну средину. Потребно је обезбедити саобраћајни приступ, као и адекватан пешачки приступ и приступ лицима са посебним потребама.

Подизањем квалитета примарне здравствене заштите, отварањем здравствене станице на Белој Земљи, амбуланте у Крчагову и Турици, ради обезбеђења веће доступности и равномернијег приступа за све кориснике, ствара се могућност отварања **апотека**, које би пословале у оквиру ових здравствених установа. Отварање аптека је могуће у приватном сектору у склопу централних функција у свим просторним целинама.

Правила уређења за објекте у области културе - Планом су задржане локације садржаја намењених култури.

На локацији ВК "Клуб војске" - Трг Светог Саве, смештеној у ужем градском центру, предвиђа се промена намене за потребе формирања Градског културног центра Ужице, у коме ће се створити могућности за задовољење културних потреба грађана, путем одвијања разноврсних културних активности, како традиционалног тако и авангардног карактера.

Нормативи за специјализоване институције културе:

- библиотеке: 30-35 m²/1000 становника;
- позоришта: 5 седишта/1000 становника, 8.0 m²/седишту;
- биоскопи: 20-25 седишта/1000 становника, 4.0 m²/седишту.

С обзиром на то, да објекти културе својом функцијом обогаћују културни живот грађана, Планом је омогућено отварање објеката културе (библиотека, галерије ...) у складу са развојним плановима и програмским опредељењима у области ове делатности, како у оквиру постојећих (у складу са њиховим просторним капацитетима), тако и у новим објектима (према њиховом програмском концепту), чија је изградња могућа у оквиру просторних целина и урбанистичких зона, простора јавне намене, становања.

Правила уређења за верске објекте

Верски објекти припадају категорији јавних садржаја у којима религиозни део становништва испуњава духовне потребе, али истовремено би требало да буду места пружања културно-образовних садржаја, као и програма и услуга социјалног старања за становнике.

Српска православна Црквена општина ужичка, која је по проценту верника најзаступљенија, исказала је своје потребе за изградњом нових објеката у Ужицу, Крчагову и Белој Земљи. Постојеће верске објекте могуће је адаптирати и реконструисати у складу са просторним могућностима, а нове градити према потребама, у складу са планом коришћења и намене простора на локацијама које су примерене значају и симболици цркве која се гради. Нове локације ће бити дефинисане будућом урбанистичком разрадом, односно Плановима генералне регулације на основу следећих функционалних, локационих и амбијенталних критеријума:

- значај макроположаја локације, односно генерална подобност места (број и концентрација верника, гравитационо подручје, саобраћајна приступачност);
- карактер функционалног окружења (у близини садржаја који им по традицији, функцији и обележју припадају, места где се сустичу кретање и интерес, жеља);
- повезаност са амбијенталним и природним целинама;
- визууре и сагледивост у слици града.

Пре израде планске документације нижег реда (издавање локацијске дозволе) неопходна је израда урбанистичког пројекта.

Правила уређења за установе социјалне заштите - обухватају објекте за смештај старих лица, објекте за смештај лица са функционалним и менталним сметњама, и друге специјализоване установе. Стратешким планом за социјалну политику дефинисани су приоритети реализације социјалне политике града Ужица:

- град - наручилац социјалних услуга;
- стратешки приступ запошљавању;
- помоћ и подршка запошљавању ризичних група;
- институционална подршка и збрињавање старих;
- ванинституционална подршка и збрињавање старих;
- социјална интеграција деце и младих са инвалидитетом;
- заштита деце од насиља и занемаривања;
- превенција болести зависности основношколаца и средњошколаца.

Поред дневних боравака за децу и одрасле са специјалним потребама који би омогућавали ефикасније укључивање ових категорија становништва у локалну заједницу, неопходно је и отварање Дома за трајно збрињавање лица са функционалним и менталним сметњама. Просторна дистрибуција установа социјалне заштите може се плански реализовати на свим просторима на којима је њихова функција компатибилна претежним планираним наменама (становање и централне функције). С обзиром на то, да је Ужице један од централних пунктова региона, Планом се предвиђа отварање Регионалног центра за хранитељство и Клуба хранитеља, као вида промоције хранитељства, у циљу регрутације нових хранитељских породица. Такође се планира реализација пројекта даље заштите деце без родитеља типа "Кућа на пола пута", као вида субвенционираног становања у објектима за трајно коришћење уз помоћ Дома за децу без родитеља и локалне самоуправе.

Социјална заштита за младе

С обзиром на то, да су постојећим капацитетима Дома ученика у Коштици и Дома "Петар Радовановић" задовољене потребе смештаја ученика средњих школа, даљи планови се односе пре свега на побољшање стандарда ученика, које је у оквиру комплекса Дома "Петар Радовановић" могуће постићи реконструкцијом постојећих објеката, путем обезбеђивања спортско-рекреативних и културних садржаја.

Побољшање квалитета становања ученика у Дому у Коштици, оствариће се планираном изградњом објекта за културне и спортске активности на месту старе кухиње, као и уређењем целокупног комплекса са изградњом спортских терена и портирнице.

Објекти студентског дома у Турици су монтажног карактера и као такви не могу се третирати као адекватан простор за становање студената. У наредном планском периоду овај проблем се мора решавати кроз изградњу новог Студентског дома, капацитета око 700 кревета, који би просторно и функционално одговарао потребама смештаја и исхране студената. Делимично решење овог проблема могло би се остварити кроз адаптацију простора у оквиру Дома за децу и омладину "Петар Радовановић". Лоцирање новог дома у близину високошколских установа допринело би повећању искоришћености услуга исхране у студентском ресторану.

Уколико град Ужице реализује свој потенцијал као један од централних пунктова региона и прерасте у образовни - универзитетски центар региона, створиће се могућност проширења мреже високошколских установа при чему би се створили услови за реализацију новог студентског дома, у оквиру комплекса високошколских установа, кроз адаптацију постојећег грађевинског фонда или изградњу новог. Капацитет будућег дома ће се димензионисати у зависности од будућег броја факултета и уписаних студената.

2.5. ЗЕЛЕНИЛО СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА

2.5.1. СИСТЕМ ЗЕЛЕНИЛА

Систем зеленила представља све зелене површине које се налазе на територији насеља, а које су по принципу равномерности и непрекидности повезане међу собом као и са ванградским зеленилом. Предуслов одрживог развоја градова је и планирање и организовање зеленог система које се заснива на еколошким принципима и интердисциплинарном приступу. Само на тај начин може се постићи хармонија између изграђене и неизграђене средине, односно склад живе и неживе природе и логички односи у слици и грађи предела.

Рекреативна функција система зеленила сагледана је у поглављу спорт и рекреација. У овом поглављу систем зеленила је сагледан у односу на све своје функције, али и као део система отворених простора.

2.5.1.1. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

ОПШТА ОЦЕНА СТРУКТУРЕ ПОСТОЈЕЋЕГ СИСТЕМА ЗЕЛЕНИХ ПОВРШИНА

Оцена структуре зеленила је сагледана кроз: квалитет, квантитет, равномерност, повезаност и вршење функција система зеленила.

Процент укупног зеленила у односу на целокупну површину планског подручја је задовољавајући, али је распоред зелених површина унутар планске територије неравномеран. Ово се посебно огледа у односу на централне делове насеља који су у дефициту са зеленилом.

Зелене површине показују мали степен уређености, што доводи до даље деградације као и до губитка њихове намене. Шире подручје карактерише се већим процентом шума, али неуређених и недовољно прилагођених рекреативном коришћењу посетилаца.

Не постоји систем организованих међусобно повезаних градских и приградских зелених површина које би имале већу функционалност, а и архитектонско - урбанистичку вредност. Образовање зеленог прстена око града вршено је спорадично, од локације до локације расположивог слободног општинског земљишта, у виду шумских култура (углавном четинарских), па тако повезивање градских и приградских зелених површина није спроведено до краја, пре свега због нерешених имовинских односа.

Продори зеленила у град су остварени преко клинова шума, од којих је неколико повезано са већим шумским масивима у залеђу. Међутим, неретко је изградња трајних и нелегалних објеката угрозила могућност повезивања различитих категорија унутар градског и ванградског зеленила, чиме је спречено формирање целовитог и континуалног система зеленила.

Постоји знатан дефицит у линеарном зеленилу. Веома су ретки профили улица где је могуће формирати дрвореде. Дрвореди су позиционирани углавном у ужем центру града и не обезбеђују повезивање самосталних зелених површина међу собом, нити са ванградским зеленилом.

Систем зеленила треба да је вишефункционалан. Једна од функција система зеленила посебно важна за Ужице је заштитна. Ужице је доминантно смештено у котлини, која се поред највеће густине насељености одликује и slabим струјањем ваздуха, честим температурним инверзијама и бројним изворима загађења. Постојећи квалитет ваздуха је веома лош, тако да је проветравање града веома важно. Из свега наведеног се закључује да је по питању стабилизације и побољшања урбане климе значај система зеленила, посебно зелених продора у град, огroman. Ово се посебно огледа у стварању повољних услова микроклиме у ширем градском окружењу и увођењу свежих ваздушних маса у град. Поред тога, заштитина улога зеленила се огледа и у заштити од ерозије, јер се фрагменти шума у градском подручју налазе углавном на истакнутим гребенима Поре, Белог гробља, Доварја, Глуваћа, Царине, Малог Забучја, на стрним странама брда и усеченим, стрним обалама потока.

ПОСТОЈЕЋА СТРУКТУРА СИСТЕМА ЗЕЛЕНИХ ПОВРШИНА

У постојећој структури зелених површина у граду препознате су следеће категорије:

- Самосталне зелене површине:
 - паркови и парк-шуме;
 - заштитно зеленило;
 - шуме;
 - пољопривредне површине.

- Интегрисано зеленило:
 - зеленило интегрисано у становање;
 - зеленило интегрисано у спорт и рекреацију;
 - зеленило интегрисано у јавне службе и објекте јавне намене:
 1. уз школе и дечје установе;
 2. уз болницу и здравствене установе;
 3. уз објекте управе, културе, религије;
 - уз индустријске и производне комплексе и објекте;
 - зеленило гробаља.
- Повезујуће зеленило:
 - дрвореди.

2.5.1.2. ОЦЕНА ПОЈЕДИНИХ КАТЕГОРИЈА ЗЕЛЕНИХ ПОВРШИНА

(дата је у аналитичко-документационој основи)

КАПАЦИТЕТИ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

Табела 32. Постојећа заступљеност зелених површина по просторним целинама

Просторна целина	Површина ha	Број становника	Парк и парк-шума ha	Заштитно зеленило и шума-парк ha	Шуме ha	Укупно ha	m ² по становнику	ГУП %
"БЕЛА ЗЕМЉА"	941.26	2322	3.58	11.86	329.36	344.80	1494.58	36.60
"ТУРИЦА"	544.38	5933	2.14	14.22	168.80	185.16	312.87	34.01
"УЖИЦЕ"	753.06	31694	31.53	33.38	175.04	239.95	75.74	31.8
"ЦАРИНА"	486.19	8436	-	23.74	160.07	183.81	218.27	37.80
"КРЧАГОВО"	603.25	10976	1.38	16.90	197.43	215.71	196.79	35.75
"СЕВОЈНО"	1.178.92	7888	3.10	5.22	296.15	304.47	386.67	25.82
У К У П Н О	4.507.06	67249	41.73	105.32	1.326.85	1.473.90	219.46	32.70

ОГРАНИЧЕЊА - ПРОБЛЕМИ РАЗВОЈА

Као ограничења за успостављање континуалног система зеленила у Ужицу сагледавају се следећи фактори:

- конкуренција намена - док максимизацију заступљености зеленила на одређеном простору доноси његова потенцијална рекреативна намена или газдовање шумама, одређене намене везане пре свега за изградњу простора умањују могућност реализације зеленила. Међутим, адекватним просторним концептом (обезбеђивање заступљености и континуитета зеленила на стратешки важним местима) и третманом површина (озелењавање тла, зидова, кровова, тераса) може се значајно допринети увећању зеленог фонда у градовима;
- изграђеност простора - иако представља ограничење у смислу реализације одређених облика зеленила (дрвореди) грађене структуре могу бити коришћене за увећање зеленила;
- инфраструктурни водови - позиција инфраструктурних водова може представљати ограничење за развој одређених видова зеленила (дрвореди). На овим местима би требало условити реализацију алтернативних видова озелењавања уличних коридора.

2.5.1.3. НОВО ПЛАНИРАНО - ОПШТИ УСЛОВИ УРЕЂЕЊА

ПОТЕНЦИЈАЛИ

Као потенцијали за развој система зеленила у Ужицу сагледавају се следећи фактори:

- неуређене површине (дуж железничке пруге и дуж прилазних саобраћајница);
- интегрално планирање развоја рекреације и зеленила, чиме се могу остварити обострани бенефити (активирати неискоришћене зелене површине, увећати зелене површине њиховом реализацијом у оквиру новопланираних рекреативних простора);
- коришћење јавних простора за увећање вегетације у граду (тргови, скверови, улице);
- коришћење саобраћајних површина за увећање вегетације у граду (порозне, травнате подлоге паркинг површина);
- коришћење дечијих игралишта за истовремено повећање безбедности и увећање вегетације у граду (избор травнатих површина);
- коришћење грађених структура за увећање вегетације у граду (озелењавање зидова, кровова).

ЦИЉЕВИ

Правилно организован и планиран систем зеленила треба да је вишефункционалан и да кроз остваривање бенефита својих функција повећава комфор једног насеља и ствара оптималну и хуманију средину за становање. Систем зеленила би требало да је у функцији заштите животне средине (воде, ваздуха, земљишта), очувања биодиверзитета, стабилизације урбане климе, рекреације становништва, естетског доживљаја града. Развој система зелених површина би требало да иде у правцу максимизирања и унапређивања његових функција.

Основни циљеви који кореспондирају са овом стратегијом развоја система зеленила су:

- заштита унутарградских зелених површина и ванградских шума у њиховим постојећим границама;
- заштита и афирмација простора посебних природно-еколошких и естетских одлика;
- заштита и формирање идентитета града, просторних целина, насеља;
- унапређење рекреативне функције система зеленила (превођењем шума у шума-паркове и парк-шуме, увођење садржаја у паркове;
- остваривање што већег степена повезаности система зеленила формирањем зелених коридора и дрвореда;
- формирање континуалног линијског зеленила на деловима обале реке где је то могуће;
- формирање заштитних појасева у индустријским зонама;
- заштита земљишта од ерозије;
- рекултивација и санација деградираних површина;
- заштита шума форланда;
- повећање процента пошумљавања у зонама водозаштите;
- ревитализација малих градских водотокова (потоци), уз њихово вишенаменско коришћење (ретензије, зелене везе са другим зеленим површинама);

Предуслови за остваривање циљева

- израда **Карата биотопа** - представља инструмент којим се уводе еколошки принципи у процес планирања, тако што се простор сагледава преко издвојених основних топографских јединица у екологији, тј. биотопа-животних станишта. Израда карата се заснива на добром и брзом препознавању еколошко-географских, флористичко-вегетацијских, фаунистичких и пејзажно-архитектонских карактеристика и садржаја датог простора. Овако детаљним инвентаром типова биотопа града добија се јединствена база података о заступљености и просторној дистрибуцији биотопа (подржану географским информационом системом). Ова информационо основа је значајна за планска решења која су усмерена на задржавање постојећих и планирање нових елемената, заштиту одређених биотопа, умрежавање и повећавање укупне површине вредних биотопа, али и изналагању решења која не доприносе расцепканоности постојећих вредних станишта. Информациона основа је битна и за процес израде стратешке процене утицаја планова на животну средину и треба да буде саставни део пословних система институција и јавних предузећа које се баве планирањем заштитом и истраживањем урбаних система;
- израда **Катастра зелених површина** - представља регистар систематизованих информација и података о зеленим површинама, њиховом квантитету, квалитету и економској процени, која укључује картографски приказ и статистичке информације и представља основ за планирање, коришћење и контролу њихове заштите;
- израда **Катастра дрвећа** - представља регистар систематизованих информација и података о дрвећу, њиховој локацији (уцртаним на картама и плановима у размери Р 1:500 до 1:1000), врсти и броју, са одвојеним подацима за дрвеће дуж саобраћајнице и на јавним зеленим површинама, или за дрвеће на парцелама које су заштићене.

КОНЦЕПТ ОРГАНИЗАЦИЈЕ СИСТЕМА ЗЕЛЕНИЛА

Развој система зеленила би требало да се заснива на еколошким принципима, тј. на усклађености развоја овог система са природном осном развоја, што подразумева:

- истицање структуре пејзажа Ужица, тј. поштовање карактеристичног предела Ужичког пејзажа;
- развој специфичног система отворених простора, у односу на карактеристике поднебља (климатски, микроклиматски) и појединих предела града (морфологија, педолошки састав тла...);
- поштовање еколошких принципа при лоцирању појединих категорија отворених простора, као што су:
 - поштовање принципа формирања континуалних зелених појасева;
 - остваривање континуитета озелењених отворених простора;
 - начин уређивања и коришћења рекреативних шума.

Како нису урађене предеоно-еколошке студије, картирање биотопа, као основног инструмента за еколошко, одрживо планирање и метода за издвајање простора за заштиту, и како не постоји катастар зелених површина, па самим тим ни евиденција зелених површина са валоризацијом стања, усвојена је основна претпоставка да се све зелене површине на територији Плана задрже у постојећим границама.

Постојеће зелене површине приказане у Плану су као површине фиксне, али се могу унапређивати у оквиру своје типологије, или у оквиру типологије зелених површина, водећи рачуна о њиховој еколошкој улози и карактеру.

На основу функције и начина повезивања планирају се следеће категорије зелених површина:

Структура зелених површина у Ужицу

Самосталне зелене површине

- отворени градски простори
- паркови
- парк-шуме
- шума-паркови

- заштитно зеленило
- пољопривредне површине
- слободне неизграђене површине (зелене и остале)

Интегрисано зеленило

- зеленило интегрисано у становање
- зеленило интегрисано у спорт и рекреацију
- зеленило интегрисано у јавне службе и објекте
 - у школе и дечје установе
 - у болницу и здравствене установе
 - у објекте културе и религије
- зеленило интегрисано у централне функције
- зеленило интегрисано у индустријске и производне комплексе и објекте
- зеленило гробаља

Повезујуће зеленило

- дрвореди
- зелени коридори заштитног зеленила
 - водозаштитно зеленило.
 - зеленило уз саобраћајнице

Нивои просторне организације /ранг/ гравитационо подручје

Нивои просторне организације истовремено одређују гравитационо подручје појединих категорија зелених површина. Постојећи зелени простори су категоризовани као простори од значаја за:

- град (гравитациона пешачка доступност око 1000 m` и добра саобраћајна доступност);
- насеље (гравитациона пешачка доступност око 500 m`);
- локални (гравитациона пешачка доступност око 250 m`).

Препоручене минималне површине појединих категорија рекреативних простора према рангу су:

- градски и насељски парк - мин.1.0 ha, пожељно 5 ha (10 ha);
- локални парк - мин.0.2 ha.

КОНЦЕПТ РАЗВОЈА ПОЈЕДИНИХ КАТЕГОРИЈА ЗЕЛЕНИЛА

Концепт се остварује преко две основне планске активности:

- заштита и унапређење постојећег зеленог фонда;
- уређење нових зелених површина.

Заштита и унапређење постојећег фонда зелених површина града и њихово унапређивање реконструкцијом, уклањањем привремених објеката и заменом биљног фонда, врши се регистовањем тих површина, формирањем катастра зелених површина града и њиховом валоризацијом.

Унапређење постојећих зелених површина би требало да представља **приоритет** и примарну фазу реализације Плана. Ове акције се пре свега односе на:

- заштиту и афирмисање простора примарног еколошког/естетског значаја;
- увођење садржаја у постојеће јавне зелене површине;
- уређење зелених површина.

КАПАЦИТЕТИ НОВОПЛАНИРАНОГ СТАЊА

Заступљеност зелених површина у Ужицу, сагледана је у односу на целину града као и у односу на просторне целине.

Заступљеност самосталних зелених површина по становнику (68000) на територији Плана је 57.91 m²/становнику, што представља вредност дупло већу од предвиђеног норматива од 25 m²/становнику. Када томе додамо шума-паркове, добијамо релативно висок стандард од 249.96 m²/становнику. Обе вредности премашују предвиђене нормативе, међутим како је зеленило лоше дистрибуирано, оне нису релевантан показатељ за унутарградско подручје, односно за градски центар који се одликују великом густином насељености и малим процентом самосталних зелених површина. Такође, вредност која означава рекреативно коришћење је доста мања, јер су зелене површине на теренима неповољних нагиба, који су или неприступачни, или допуштају само одређене видове рекреације.

Табела 33. Планирана заступљеност зелених површина по просторним целинама

Просторна целина	Површина ha	Број становника	Трг,сквер	Парк	Парк-шума	Заштитно зеленило	Укупно	m ² по станов.	ГУП %
"Бела Земља"	941.26	2322	-	-	108.09	9.61	110.70	510.19	11.76

"Турица"	544.38	5933	-	-	28.30	32.40	60.70	102.57	11.15
"Ужице"	753.06	31694	5.04	35.46	12.40	12.32	65.22	20.59	8.66
"Царина"	486.19	8436	-	0.78	10.10	5.46	16.34	19.40	3.36
"Крчагово"	603.25	10976	-	10.77	55.13	20.08	85.98	78.44	14.25
"Севојно"	1.178.92	7888	-	-	17.42	25.56	42.98	54.58	3.64
Укупно	4.507.06	67249	5.04	47.01	231.44	105.43	388.92	57.91	8.62

Табела 34. Планирана заступљеност зелених површина са шума-парковима по просторним целинама

Просторна целина	Површ. ha	Бр. станов.	Трг,сквер	Парк	Парк-шума	Шума-паркови	Зашт. Зел.	Укупно	m ² по стан.	ГУП %
"Бела Земља"	941.26	2322	-	-	108.09	278.12	9.61	395.82	1715.73	42.05
Реген "Турица"	544.38	5933	-	-	28.30	160.04	32.40	220.74	373.00	40.55
"Ужице"	753.06	31694	5.04	35.46	12.40	207.3	12.32	272.52	86.03	36.19
"Царина"	486.19	8436	-	0.78	10.10	173.38	5.46	188.86	224.27	38.84
"Крчагово"	603.25	10976	-	10.77	55.13	159.28	20.08	245.26	223.76	40.66
"Севојно"	1.178.92	7888	-	-	17.42	312.58	25.56	355.56	451.56	30.16
Укупно	4.507.06	67249	5.04	47.01	231.44	1290.7	105.43	1678.76	249.96	37.25

2.5.1.4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ПОЈЕДИНИХ КАТЕГОРИЈА ЗЕЛЕНИХ ПОВРШИНА

САМОСТАЛНЕ ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ

Тргови, скверови и пешачке зоне

Тргови, скверови и пешачке зоне се уређују као простори који би требало да омогуће окупљање, дружење, забаву и релаксацију грађана. Скверови су намењени првенствено транзиту, декоративном оформљењу улица, јавних или административних објеката, краткотрајном одмору становника. Уређују се као простори у којима је са тенденцијом максимизирања естетских и еколошких квалитета отворених простора потребно обезбедити: примену адекватних материјала, урбане опреме и облика вегетације, одговарајуће коришћење и одржавање, заштиту животне средине (ваздух, бука), заштиту од ветра, прегревања, падавина, као и адекватне микроклиматске услове. Планом је предвиђено репрезентативно уређење и интензивно одржавање ових површина. Постављање привремених и покретних објеката у функцији појединих догађаја (презентације, концерти, представе) допуштено је искључиво у складу са важећом Програмом донетим у складу са градском Одлуком.

У новим пешачким зонама могуће је предвидети подизање нових дрвореда, цветњака, постављање жардињера, вертикалног зеленила, као и увођење водених ефеката. Решења морају бити прилагођена ширини улице и микроклиматским условима.

Површину сквера чине 3 (три) основна елемента: платои, стазе и различити типови засада. Приликом реконструкције постојећих и подизања нових скверова, тежити правилном распореду зона у скверу, очувању постојећих граница сквера, уз уважавање праваца пешачког кретања.

Правилан однос основних елемената сквера зависи од неколико фактора као што су: основна намена сквера, место у плану града, климатски услови, рељеф, карактер околних објеката. Стазе и платои могу заузимати до 35%, зелене површине 60-65%, а објекти заузимају од 0-5% укупне површине сквера. Ови нормативи се коригују у зависности од места и положаја сквера, његове намене и величине.

Паркови

Парк је површина јавног карактера и представља већи масив засада, са највећим ефектом остварења функција побољшања микроклиматских услова и организације одмора и рекреације становника.

Паркови се користе примарно за одмор, шетњу, забаву и игру. Уређују се у зависности од врсте, величине површине, значаја и гравитационог подручја, природних карактеристика и постојеће мреже културно-просветних установа.

Неопходна је израда детаљне анализе и валоризације постојећих зелених површина које су одређене за намену парка. На основу анализа ових површина неопходно је разрадити концепт привођења намени, или унапређивања у оквиру своје типологије.

Уређењем и увођењем адекватних рекреативних садржаја врши се афирмација ових простора. Услови уређења и грађења у просторима паркова морају се прилагодити очувању, унапређењу и афирмацији њихове еколошке вредности.

Реконструкција постојећих паркова

У постојећим парковима је дозвољено извођење следећих радова: санитарна сеча стабала, реконструкција и подизање нових цветњака, вртно-архитектонских елемената и фонтана, нова садња, реконструкција стаза и постојећих објеката, реконструкција и поправка спортских објеката и дечијих игралишта. Приликом реконструкције паркови морају бити сачувани у постојећим границама, а постојећи привремене објекти постављени у парку морају бити уклоњени. Изградња нових објеката који нису у функцији парка није допуштена.

Паркови морају бити опремљени стандардном инфраструктуром и системом за заливање.

Реализација нових паркова

Реализацији нових парковских површина може се приступити тек после детаљне урбанистичке разраде и израде главног пројекта. Пројектом је неопходно дефинисати диспозицију и материјализацију предвиђених површина и објеката (саобраћајних површина, објеката, места за постављање скулптуре, водене површине), као и планираних засада. Простор парка мора бити функционално зониран, уз адекватну концентрацију садржаја (миран одмор, игра, спортски објекти за све узрасте).

Предложени односи заступљености функционалних зона су:

Миран одмор и шетња	55-66%;
Спорт	15-20%;
Дечја игралишта	7-12%;
Масовни објекти спорта, забаве и др.	10-15%.

Постојање одређених функционалних зона и однос величина функционалних зона може да се мења у зависности од величине парка, као и других локалних карактеристика (рељефа, околине, присуство водених површина, постојећег зеленила, урбанистичких карактеристика локације парка...).

У складу са планском документацијом (детаљна разрада), програмском концепцијом парка, величином простора, значајем микролокације, рангом гравитационог подручја, природним карактеристикама и постојећом мрежом културно-просветних установа и месним приликама, у парку могу бити заступљени следећи садржаји : угоститељски (искључиво приземни) са отвореним баштама, пратећи објекти спортских садржаја, објекти у функцији одржавања парка, мањи отворени амфитеатри за културне манифестације, летње позорнице, концертни павиљони и инфраструктурни објекти од општег интереса, утврђени на основу закона. У парку могу бити заступљени и: арборетуми, ботаничке баште, демонстративна фарма, мини зоо-врт, мини голф терени, дечја игралишта, спортски терени, полигони за скејт, трим стазе, теретана на отвореном, панорамски телескопи на видиковцима. Извођењу радова се може приступити по изради и прихватању главног пројекта парка. БРГП објеката у оквиру парка може износити максимално 5% његове површине.

Програмска одређења за детаљну разраду појединих простора

Новоформиран паркови

"Међај" - простор од Плаже до новог моста се планира као парк градског типа. Захваљујући изванредном положају, овај простор би у систему јавних зелених површина представљао улазна врата у простор одмора и рекреације, јер се преко Плаже, градске клисуре и Старог града наставља на поље Турица и даље на клисуру Ђетиње, а преко шеталишта и уређеног приобаља Ђетиње био би повезан са СРЦ-ом "Велики парк".

За разлику од свих других површина предвиђених за паркове, које имају периферан положај у односу на градски центар, Међај се "увлачи" у ову зону. Терен парка је раван, због чега је подесан за све категорије становништва (за старе, малу децу...). Предвиђено је уклањање привремених објеката и спортских терена ради формирања простора за **пасивну рекреацију, забаву и одмор** (дечја игралишта, миран одмор, шах, шетне стазе, трчање, боћање...). Централне функције (угоститељски и трговински објекти...) у суседном блоку биле би комплементарне са функцијом парка и допуњавале би његову понуду. Имајући ово виду, парк се не може оптерећивати пратећим централним функцијама с обзиром на малу површину, већ се базирати на садржајима јавног коришћења.

Парк у Крчагову - предвиђа се уређивање зелене површине, која представља део комплекса Војске, као насељског парка. Ова зелена површина дели изграђени део насеља. Парковски простор поред своје основне функције повезао би насеље у једну целину. Ова површина се одликује занимљивом морфологијом терена, лепим визурама и високом вегетацијом, коју би требало валоризовати, а потом и сачувати у што већој мери. Предвиђа се за активну и пасивну рекреацију, одмор, забаву.

Парк "Стари град", претходним планом одређен као **централни градски парк**, има изванредан положај. Морфологија терена, културно-историјски контекст, изузетне визуре на град, релативна близина градског центра, одређује овај простор за намену централног градског парка, који би пружао могућност свестране рекреације, одмора и забаве и био место одвијања одређених културних манифестација (летња позорница, отворени и затворени изложбени простори). Адекватним уређењем и увођењем одабраних садржаја, овај простор би требало да добије статус најзначајније и најрепрезентативније зелене површине у граду.

Уређење овог простора дефинисати путем детаљне урбанистичке разраде, што изискује значај локације и присуство непокретних културних добара од великог значаја. С обзиром на значај и атрактивност локације предлаже се расписивање урбанистичко-архитектонског конкурса за идејно решење централног градског парка "Стари град". Стилско одређење треба ускладити са карактером простора. Узимајући у обзир природне карактеристике предела, рељеф, амбијенталну целовитост са клисуром реке, као и културно-историјски контекст, у композиционом решењу зеленила предлаже се доминантно пејсажни стил са коришћењем аутохтоних врста, како би се истакле природне вредности и карактеристике овог подручја.

До сада су изведени радови на делимичној реконструкцији тврђаве и реконструкцији хидроцентрале. Планира се повезивање Плаже и Турице кроз постојеће тунеле и клисуру Ђетиње, формирање безбедних стаза у парку "Стари град", као и остали радови на зеленим површинама. Активирање парка подразумева исељавање магацина експлозива "Градина".

Реконструкција и одржавање постојећих паркова

Парк "Вујића брдо" - је претходно планиран као реонски парк, иако по свом положају има значај градског парка. Већина предвиђених садржаја у овом парку није реализована (кафе, мини-гольф, дечје игралиште, спортски терени и сл.). У процесу реконструкције парка (уређење и увођење нових садржаја, реконструкцију вегетације), посебно се предвиђа формирање арборетума са основном тенденцијом обогаћења културне, едукативне и рекреативне функције парка. Овај процес би могао да се остварује sukcesивно у процесу реконструкције вегетације.

Парк "Доварје" - је део зеленог комплекса Вујићевина-Доварје, који се налази на гребену између две котлине, непосредно уз градско гробље "Доварје", и представља формирану парковску површину са изграђеним стазама. Простор парка заједно са гробљем чини јединствену амбијенталну целину, због чега није предвиђено увођење нових садржаја у парковски простор. На овом простору је предвиђено унапређење постојеће вегетације и реконструкција система стаза, намењених пре свега за рекреативно коришћење (шетња, трчање, возња бицикла), али и реконструкција места за миран одмор.

Парк "Борићи" - садржи културе борова. Планирано је интензивније уређење простора и обогаћење дендролошког садржаја (аутохтоне, листопадне врсте).

"Горански парк" предвиђен је наставак досадашњих активности на одржавању парка.

Парк-шуме

Парк-шуме поред своје заштитне улоге, високе производње кисеоника, имају и функцију приказивања природне лепоте предела, као и пружање могућности за рекреацију и одмор људи.

Као и претходним планом, за категорију **парк-шума** одређене су шуме: "Церовића брдо", "Ибишево гумно", "Мендино брдо", "Забучје", "Бела Земља". Предложене површине су издвојене на основу просторних могућности и просторне доступности становницима града и биће значајне за дневни и викенд одмор корисника. Неопходна је израда детаљних анализа погодности за различите видове рекреације. Увођењем адекватних рекреативних садржаја афирмисати ове просторе. Условe уређивања и грађења у парк-шумама прилагодити очувању, унапређењу и афирмацији њихове еколошке вредности.

Парк-шуме се уређују у функцији рекреативног коришћења, при чему се задржава изворна структура шуме. Реконструкција шуме у парк-шуму подразумева решавање саобраћајних услова, реконструкцију вегетације, увођење рекреативних садржаја и пратећих објеката за опслуживање рекреативаца. Условe за уређивање и опремање прилагодити очувању, унапређењу и афирмацији њихове еколошке вредности.

Извођењу радова се може приступити по изради и прихватању главног пројекта парка-шуме, урађеног у складу са планском документацијом са детаљном разрадом и на основу потребних валоризација

На територији парк-шуме потребно је обезбедити две основне функционалне зоне:

- излетнички део (зона пасивног одмора) - заузима главни део територије парк-шуме, удаљен мин. 250 m` од саобраћајнице, капацитета 1-3 посет./ha, са максималним учешћем застртих површина од 2.5%. У овим зонама довољно је планирати само основну опрему (шетне и планинарске стазе, рекреационе ливаде).
- зона са уређеним просторима за физичку рекреацију (зона активног одмора) - шетне, бицикличке, трим стазе, ски стазе, уколико је могуће јахаће стазе (везано за ванградску зону викенд и дневног одмора), мини голф, спортска и дечија игралишта, као и пратеће садржаје(објектима за опслуживање посетилаца-ресторани и сл.). Капацитет зоне је 5-9 посет./ha, са макс. учешћем застртих површина од 5%, од површине зоне.
- мали део шуме (још боље непошумљени обод) може бити парковски уређен, или бити интензивније рекреативно коришћен (100 пос./ha, макс. учешће застртих површина до 60%).

У парк-шумама ван грађевинског подручја, није дозвољена изградња објеката. Стазе за спортску рекреацију и дечија игралишта морају бити од природних материјала, а игралишта за различите спортове на подлози од траве.

У простору парк-шуме допуштени су само они захвати и радње који су у функцији њеног одржавања и уређења као што су: уклањање сувих и болесних стабала, садња новог дрвећа, нега стабала, као уклањање стабала у случају општег интереса утврђеног на основу закона. Ове површине треба да буду уређене и заштићене од непримерених интервенција.

Парк-шуме морају бити саобраћајно приступачне, са уређеним паркиралиштима на прилазима. Неопходно је да се приликом планирања стаза и распореда објеката у парк-шуми тежи ка максималном очувању постојеће високе вегетације. Пожељно је да шетне стазе буду лоциране на местима постојећих шумских путева и прогала.

Приликом планирања стаза у парк-шуми омогућити кружно кретање са хијерархијом стаза и обезбеђењем стаза за снабдевање објеката.

Предлаже се планирање стаза за трчање, научних и програмских стаза, трим стаза које дају могућност рекреирања трчањем и кондиционим тренингом на елементима за вежбање, постављеним непосредно уз стазу. Пожељно је предвидети и бицикличке стазе, а уколико постоје услови могуће је предвидети и јахаће стазе, које не смеју угрожавати сигурност и безбедност осталих корисника парк-шуме. Могући пратећи објекти уз јахаће стазе су: штале, приватне штале, штале на принципу пансиона, штале у којима се коњи дају у најам, школе јахања. Ови објекти се могу лоцирати на околном пољопривредном земљишту.

Објекти коњичког спорта треба да буду удаљени од других центара јавних активности најмање 150 m` низветрено.

Опрему парк-шуме (клубе, надстрешнице) и места за заклон од непогода лоцирати на сваких 15-20 минута хода.

Како је оријентација у парк-шумама јако важна, потребно је предвидети табле и знакове за оријентацију и сл. Треба предвидети пропланке за сунчање, породичну и групну ужину, места за паљење ватре, уређивање видиковаца.

При планирању вегетације тежити формирању структурно разноврсних, вишеспратних састојина. Избор преовлађујућих врста дрвећа треба да одговара природној потенцијалној вегетацији. Дуж стаза, прогала, рекреационих ливада користити разноврснији избор врста дрвећа и шибља, на местима где је то могуће. Планирати степену хармонично изграђену унутрашњу и спољашњу ивицу шуме, са

великим учешћем листопадног дрвећа и жбуња, нарочито цветних врста, врста са јестивим плодовима и врста са богатијим пролећним и јесењим колоритом.

Крчење шуме је дозвољено у следећим случајевима:

- ради промене врста дрвећа и узгојног облика;
- при отварању рекреационих ливада;
- при отварању визура;
- при изградњи различитих врста стаза;
- при изградњи објеката који служе газдовању шумама;
- при изградњи објеката који обезбеђују унапређивање коришћења свих функција шума (рекреационих објеката, ретензија...).

Санитарна сеча се подразумева као мера неге шуме.

Шума-паркови

Ова категорија зелених површина у потпуности задржава структуру шуме. Постојеће шуме морају се заштитити, а нове подизати на еродираним, стрмим, неплодним, нестабилним теренима, усеченим долинама и челенкама потока, пољопривредном земљишту од 5.(пете) до 8.(осме) класе, напуштеним пољопривредним површинама које су почеле спонтано да се пошумљавају, као и у зони заштите. Предвиђа се превођење деградираних шума и шикара у више узгојне облике. Крчење шума је дозвољено ради промене врста дрвећа или узгојних облика.

Како је предвиђено да се рекреација у шумском простору одвија у оквиру обиласка културно-историјских споменика, обиласка предела посебних природних лепота, видиковача, шетњи у шумском комплексу, посматрања флоре и фауне и сл. неопходно је извршити основно уређивање за потребе рекреације:

- обележавање праваца кретања (уређивање и одржавање основних пешачких праваца, уколико је могуће планинарских стаза) кроз поједине шумске комплексе оријентишући се на постојеће шумске путеве и стазе;
- уређивање видиковача на посебно атрактивним местима и то на начин који одговара природном амбијенту шуме;
- обележавање опасних делова шуме где није безбедно кретање.

У шума-парковима су дозвољени само они захвати и радње чија је сврха њено одржавање и уређење: уклањање сувих и болесних стабала, уклањање у случају општег интереса утврђеног на основу закона, садња новог дрвећа и нега стабала.

Постојећи појединачни стамбени и пољопривредни објекти на шумском земљишту се задржавају у постојећем габариту, без увећања бруто развијене грађевинске површине.

Уколико се да иницијатива, или укаже потреба дозвољено је у ивичним, необраслим деловима шума-паркова који се налазе у грађевинском подручју и који су контактни са стамбеним зонама и сл., изградња терена за мале спортове, дечијих игралишта и сл.

Зона заштите клисуре реке Бетиње је означена као шума-парк. Поступак стављања овог подручја под заштиту је у току. Предлог акта о проглашењу заштићеног подручја заснива се на научној и/или стручној основи-студији Предео изузених одлика "Клисура реке Бетиње", израђене од стране Завода за заштиту природе Србије, којом су утврђене вредности подручја и начин управљања подручјем. По проглашењу заштићеног подручја, заштита, управљање, коришћење и унапређење овог подручја вршиће се на основу Акта о проглашењу заштићеног подручја и плана управљања заштићеним подручјем.

Пољопривредно земљиште

Поред своје примарне производне улоге, пољопривредне површине улазе у систем отворених простора. Самим тим имају значајну еколошку улогу, и својим карактером доста утичу на функционисање и карактер самог предела.

Са аспекта система отворених простора, потребно је условити одређени начин коришћења пољопривредног земљишта, који кореспондира са еколошким принципима коришћења простора. Под овим се подразумева очување, тј. забрана сече и уништавање свих фрагмената шума, као и вредних појединачних стабала на пољопривредном земљишту. Такође се инсистира на пракси садње живица (појас нижег дрвећа, високог растиња, жбуња) у функцији оградњавања парцела. Живице представљају зелене линеарне коридоре и самим тим су значајне за миграције животињског света, представљају биотоп за многе врсте и имају огромну улогу у одржавању еколошке равнотеже. Такође имају позитиван ефекат на смањивање дејства еолске ерозије. На земљиштима већег нагиба које је изложено ерозивним процесима препоручује се гајење вишегодишњих засада (нпр. воћњаци под ледином...), уместо једногодишњих ратарских култура. Потребно је начин обрађивања земљишта ускладити са морфологијом терена, тј. бразде формирати паралелно изохипсама терена, како би се смањило дејство водене ерозије.

На обалама водотока условљава се превођење њива, ораница у ливаде, пашњаке или високу и жбунасту вегетацију.

У складу са просторним могућностима неопходно је на целој путној мрежи у оквиру пољопривредног земљишта засадити заштитне зелене појасеве.

Овакав начин уређивања пољопривредних површина има и улогу у креирању мозаичне структуре предела, карактеристичне за наше крајеве.

Слободне заштићене површине (зелене и остале)

Слободне заштићене површине се налазе у оквиру грађевинског подручја и представљају површине под ливадама, пашњацима, воћњацима, становањем малих густина. Ове површине су Планом резервисане за будуће потребе развоја града и не улазе у обрачун капацитета система зелених површина, али с обзиром на то, да су део система отворених простора, над њима се прописују посебни услови коришћења који подржавају еколошке процесе у пределу.

На овим површинама у планском периоду није дозвољена нова градња, већ само редовно одржавање постојећих објеката и евентуална доградња за потребе котларнице и санитарног чвора. Такође је неопходно очување линеарних зелених коридора, тј. живица, очување фрагмената шума (забрањује се сеча) и појединачних вредних стабала, подизање зелених заштитних појасева дуж путне мреже, заштита водотокова озелењавањем обала, или променом култура (у дубини 10 м², од обале водотока) из ораница и њива у ливаде, пашњаке или високу вегетацију.

ИНТЕГРИСАНЕ ГРАДСКЕ ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ

Зеленило уз становање

Зелене површине уз вишепородично становање (јавно коришћење)

Могућности уређивања зелених површина у оквиру стамбених зона и блокова зависе од врста градских блокова.

тип становања	минимални проценат зелених површина на парцели
вишепородично становање ван зоне градског центра	
на парцели постојећих блокова	20%
на парцели у новим блоковима	30%
вишепородично становање у градском центру	20%

Ново планирани стамбени блокови

Код ново планираних блокова за све типове становања, приликом димензионисања пратећих зелених површина на нивоу парцеле и блока, применити максималне нормативе (минимум 30% зелених и незастргих површина), уз обавезу уређивања локалног или насељског парка, доступног свим становницима на пешачкој дистанци од 250 м².

Унапређење постојећих стамбених блокова

Детаљнијом урбанистичком разрадом треба дати препоруке за третман квалитетних постојећих зелених површина, као и могуће озелењавање слободних простора парцела унутар стамбеног блока. Уређење постојећих компактних блокова је потребно усагласити са реалним могућностима простора и степеном засенчења. Величину ново планираних блокова овог типа одредити између осталог и према оптималним могућностима за озелењавање унутрашњости блока.

У процесу трансформације блокова у централној зони градског центра треба тежити што већем проценту слободних простора у блоку.

Код нових отворених стамбених блокова, применити максималне нормативе за зеленило (мин. 30%), уз функционално рашчлававање слободних простора. Блокови би требало да буду изоловани од околних саобраћајница вишередним заштитним појасевима, са или без земљаног насипа. У склопу површина намењених стационарном саобраћају предвидети високо зеленило и порозну подлогу.

Зелене површине породичног становања

Дворишта и баште имају значајну компензациону функцију у мрежи урбаних слободних површина, као и значајну улогу у побољшању животних услова у граду. Потребно је валоризовати ове просторе. Увећање фонда зеленила у приватним просторима додатно зависи од подстицања локалног становништва и институција на уређење и одржавање зелених површина у оквиру сопствених парцела. Повећање зеленог фонда може се остварити озелењавањем тераса и равних кровова.

У блоковима становања рубне зоне приватне баште са великим зеленим површинама треба задржати, као оптимални прелаз гушће изграђеног градског ткива ка отвореном пределу. Такође треба задржати вегетацију типичну за дато подручје и предео. Према типу становања обезбедити минимум зелених површина. (дефинисани су у поглављу 3.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ЗОНАМА СА ИСТИМ УСЛОВИМА ГРАЂЕЊА)

Табела 35. Минимални проценат зелених површина на парцелама намењених становању

Зона	Тип становања	Минималан проценат зелених површина на парцели
Становање у зони градског центра	вишепородично	15%
	мешовито	15%
Становање у простору центра насељених целина и ужој контактної зони градског центра	вишепородично	20%
	мешовито и породично	20%
Становање у широј контактної зони градског центра	породично	25%
	мешовито	25%
Становање у рубним градским зонама	породично	40%
Становање у викенд зони	вишепородично	15%
	мешовито	15%

Зеленило у спортско-рекреационим центрима и комплексима (јавно)

Будући да зеленило значајно доприноси квалитету рекреације у граду, рекреативни центри и комплекси се планирају са значајним учешћем зелених површина. У постојећим спортско-рекреативним центрима тежити очувању постојећег зеленила, обезбедити реализацију планираног зеленила у стандарду од мин. 40% зелених површина. Обезбедити адекватно опремање и одржавање овог зеленила. Код ново планираних центара обезбедити мин. 50% зелених површина на парцели.

Зеленило интегрисано у јавне службе и објекте

Планираним интервенцијама предвидети све могућности унапређења постојећих и формирање нових пратећих зелених површина. Вишенаменско коришћење зеленила планирати у зонама града у којима су дефицитарне зелене површине, као и уз објекте школа и културе. Процент учешћа отворених и зелених површина прилагодити расположивом простору и врсти објекта. Висок проценат зеленила (мин.40-60%) планирати посебно уз школе и дечије установе, објекте управе и културе, домове за старе, око верских објеката, специјализованих здравствених центара. Увођењем зеленила решавати визуелне конфликти са суседним наменама, као проблем присуства буке и прашине.

Зеленило интегрисано у централне функције

Недостатак зеленила у централним градским зонама надокнадити квалитетом и високим стандардом одржавања зелених површина. При планирању терцијалних делатности у зони градског центра обезбедити мин. 20% зелених површина. Код планирања и изградње нових пословних објеката у комерцијалним зонама, потребно је искористити све могућности за формирање нових пратећих зелених површина (нпр.простор испред објекта, улични простор, атријумски простор). У зонама улазних праваца у град, на локацијама где се планирају већи корисници земљишта (хипермаркети, шопинг молови, велетрговине и други велики посебни пословни комплекси) предвидети обавезно озелењавање паркинга високом вегетацијом, као и подизање пратећих зелених површина, тамо где је то могуће.

Зелене површине уз индустријске и производне комплексе и објекте

Озелењавање у оквиру индустријских комплекса извршити у складу са концепцијом озелењавања датом детаљном урбанистичком разрадом. У овим зонама по могућству предвидети заштитне зелене појасеве, ширине 20-30 m², у којима се могу реализовати пратећи и други рекреативни садржаји. У простору између регулационе и грађевинске линије формирати зелене заштитне површине, минималне ширине 15.00 m². Код постојећих комплекса заштитни зелени појасеви између регулационе и грађевинске линије се морају штитити и не смеју се смањивати. Основне површине за одмор се лоцирају на улазном делу комплекса, поред објеката услужне намене, као и поред производних погона који не производе буку и не емитују загађујуће материје.

При изградњи нових индустријских предузећа зеленило треба да чини 20-50% укупне површине фабричког комплекса. Обезбеђивање санитарно-заштитне зоне, између извора загађења и стамбене зоне града, представља један од важних структурних елемената индустријских зона. При одређивању ширине овог појаса неопходно је водити рачуна о свим штетним материјама целокупне индустријске зоне, која се налази у датом подручју.

Препоручује се избор биљних врста отпорних на различите и тешке услове вегетирања (отпорни на гасове, дим и прашину). Обавезно је обезбеђивање озелењених паркинга са порозном подлогом.

На комплексима пољопривреде и сточарства обезбедити минималан проценат зелених површина од 20% и заштитни зелени појас према приступној саобраћајници 10.00 m².

Зелене површине гробља

За простор гробља је неопходно предвидети хортикултурно уређење у складу са карактером простора. Примењена композициона решења треба да буду свечаног карактера, да уносе мир и равнотежу у простор и да га на најбољи начин повезују са околним пределом.

У складу са просторним могућностима могуће је предвидети следеће категорије зеленила: дрвореде, алеје, заштитно изолационо зеленило, партерно зеленило. У нашим условима је устаљен начин породичног уређења парцела на гробљу. У појасу зеленила формирају са места за одмор, пре свега у близини улаза и прилаза гробљу.

На гробним местима и око њих дозвољено је сађење украсног биља. На површинама које се налазе у непосредној близини гробних места, користити врсте са осовинским кореном, како не би дошло до подизања гробница. Садњу вршити на адекватан начин, тако да посађене биљке не ометају приступ осталим гробним местима, да не заклањају и не угрожавају гробнице.

ПОВЕЗУЈУЋЕ ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ

Дрвореди

Неопходна је израда пописа постојећих и студије локација за нове дрвореде у граду. На основу добијених података предвидети потребне реконструкције постојећих дрвореда, а у новим улицама чији се профили проширују, у складу са расположивим просторним капацитетима, предвидети обавезно подизање нових дрвореда.

У постојећим дрворедима су дозвољени следећи радови: уклањање сувих и болесних стабала, уклањање у случају општег интереса утврђеног на основу закона, садња новог дрвећа и нега стабала.

При обнови дрвореда важе следећи услови: дрвореде обнављати врстом дрвећа која доминира у дрвореду, уколико се показала адекватном у датим условима. Постојеће дрвореде треба задржавати, уз постепено замену престарелих и сувих стабала. Избор врста за дрвореде усагласити са висином зграда, ширином улице и утврдити адекватна растојања између садница, у зависности од врсте дрвећа и прилаза објектима. Садњу ускладити са оријентацијом улице. Предвидети садњу школованих садница, висине 3.50 m², прсног пречника најмање 10 cm², при чему је чиста висина стабла до грана мин 2.50 m². За дрворедне саднице обезбедити отворе за садњу мин. пречника 1.2 m² и мин. растојања од објекта 4.5-7.00 m², зависно од врсте предвиђених садница. У мањим уличним профилима где није могуће испунити овај стандард, анализирати морфологију објеката, намену објеката и на основу тога размотрити могућност озелењавања дрвећем средње висине или различитим одговарајућим формама.

Зелени коридори

Зелени коридори представљају линеарне коридоре земљишта и воде, који у систему градског зеленила имају кључну улогу у повезивању зелених површина. Поред своје санитарно-хигијенске и улоге у заштити животне средине, која се највише огледа у увођењу свежих ваздушних маса у град, зелени коридори представљају важан чинилац и у одржавању еколошке равнотеже, јер представљају коридоре живог света. Такође стварају услове за креирање могућности за нове видове рекреације.

Зелени коридори могу да се уређују као линеарни паркови различите ширине и могу да садрже пешачке и бицикличке стазе са пратећом опремом и објектима. У зависности од просторних могућности могу да садрже и ретензије, али и спортске објекте, дечија игралишта, просторе за забаву и игру.

Код реконструкције постојећих зелених коридора важе следећи услови:

- сачувати зелене коридоре у постојећим границама;
- уклонити привремене објекте из њиховог простора.

Код подизања нових зелених коридора важе следећи услови:

- код вишенаменског коришћења зеленог коридора избор врста и начин садње прилагодити примарној намени (заштитни појасеви уз саобраћајнице, водозаштитно зеленило, и др.);
- у зависности од величине простора и просторних могућности дозвољена је изградња садржаја за рекреацију;
- у новим зеленим коридорима дозвољена је: садња; провлачење пешачких и бицикличких стаза; подизање пратећих објеката (места за одмор, угоститељски објекти, музички павиљони, настрешице и др.) на површини до 5% површине коридора, спортских терена, игралишта, дечјих игралишта, ретензија и подизање линеарних паркова.

З а ш т и т н о з е л е н и л о д у ж с а о б р а ћ а ј н и х к о р и д о р а

На потезима постојеће и новопланиране путне мреже, у сагласности са просторним могућностима, треба предвидети заштитне појасеве против буке, прашине и одблеска, ширине до 50 m², у комбинацији дрвећа густе крошње и жбуња, као и заштиту усека и насипа. Заштиту од одблеска планирати садњом шибља средином саобраћајнице, на кривинама, на местима укрштања саобраћајница.

У случају да су просторни капацитети недовољни за формирање заштитног појаса, извршити озелењавање земљаног насипа и усека, потпорних и слободностојећих зидова од бетона, дрвета, метала.

У пољопривредним зонама предвидети заштитне појасеве целом дужином путне мреже.

У пешачким зонама предвидети зелене површине у складу са просторним капацитетима (дрвореди, жбунасте форме, жардињере).

Посечени дрвореди или шуме, у зони постојеће или планиране путне мреже, морају бити компензовани новом садњом, на истој, или другој путној или уличној траси. Планом се предвиђа и композицијско обликовање ових површина, како би представљале адекватну, визуелно осмишљену слику предела, посебно на прилазним правцима граду, који представљају место сусрета са градом.

В о д о з а ш т и т н о з е л е н и л о

У појасу дубине 10.00 m² од обале водотока, забрањује се употреба пестицида и инсектицида.

Уколико водопривреда нема других захтева препоручује се превођење њива и ораница у ливаде, пашњаке или жбунасту и високу вегетацију.

При озелењавању је неопходно користити аутохтоне врсте потенцијалне природне вегетације.

2.5.2. РЕКРЕАЦИЈА И СПОРТ

2.5.2.1. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

СТРУКТУРА РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА

Рекреација је једна од пет основних урбаних функција у просторној организацији насеља. Простори за урбану рекреацију се интегрално планирају са системом зеленила у граду. У овом делу биће дефинисана правила уређења за зелене просторе са доминантном рекреативном функцијом и просторе намењене спортској рекреацији.

Простори намењени рекреацији и спорту у Ужицу дефинисани су у односу на врсту, начин и степен повезивања са другим градским функцијама, као и ниво просторне организације/гравитационо подручје.

Овако дефинисана структура коришћена је и у анализи постојећег стања и у планирању развоја.

Врсте рекреативних простора

Урбана рекреација представља процес психо-физичког регенерисања човека у урбаној средини кроз : обнављање и побољшање психо-физичке равнотеже у организму (одмор, регенерација), свестран развој личности (креативни, интелектуални), обогаћивање садржаја живљења (забава, разонода) и постизање пријатних осећаја и доживљаја у граду, као и једну од основних функција живљења у граду коју човек остварује упражњавањем рекреативних активности, коришћењем рекреативних садржаја и простора, и под повољним утицајима својстава тих простора у граду на њега као биолошко и психолошко биће.

На основу својих физичко-функционалних карактеристика разликујемо две основне врсте рекреативних простора:

- п р о с т о р и з а с п о р т с к у р е к р е а ц и ј у (претежно изграђени простори): Један део простора намењених рекреацији у граду обухвата просторе који се изграђују, уређују и опремају за различите облике спорта и спортских активности. То су простори који се поред рекреативног планирају и за спортско образовање и/или такмичарски спорт. Рекреативно коришћење спортских објеката се јавља као примарно (спортски терени насеља, спортско/рекреативни центри) или секундарно (могућност рекреативног коришћења спортских терена у оквиру школа);
- з е л е н и р е к р е а т и в н и п р о с т о р и: паркови, тргови, скверови, пешачке зоне, зелене површине стамбених насеља, школа и дечијих установа, који се рекреативно користе као простори одмора, релаксације, разоноде и сусрета, али који урбаној рекреацији допринесе и посебно значајним еколошким дејством природних елемената (вегетације, воде, повољних ваздушних струјања, итд..).

Начин и степен повезивања са осталим градским функцијама и садржајима

У односу на начин и степен повезаности са осталим градским функцијама и садржајима разликујемо:

- самосталне рекреативне просторе примарно намењене рекреацији, који се реализују на засебној парцели (градски, насељски и локални спортско- рекреативни центри, као и зелени рекреативни простори: паркови, парк шуме, тргови, скверови и пешачке зоне);
- интегрисане рекреативне просторе у оквиру парцела неке друге основне намене (спортски терени, игралишта и зелени рекреативни простори колективног становања, школа и дечијих установа као и јавних и пословно-производних објеката и комплекса);
- повезујуће рекреативне просторе (зелени коридори и рекреативне-пешачко-бициклистичке стазе).

Нивои просторне организације / гравитационо подручје:

Простори намењени рекреацији и спорту планирају се на различитим нивоима просторне организације у складу са степеном атрактивности и значаја за одређено гравитационо подручје. Рекреативни простори су категоризовани као простори од значаја за:

- регион (основи фактор је добра саобраћајна доступност);
- град (гравитациона пешачка доступност око 1000 m` и добра саобраћајна доступност);
- насеље (гравитациона пешачка доступност око 500 m`);
- локални (гравитациона пешачка доступност око 250 m`).

2.5.2.2. ОЦЕНА СТАЊА МРЕЖЕ РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА

У обухвату ГУП-а (површина 4507.06 ha) спортско-рекреативне површине заузимају 18.43 ha или 2.74 m²/становнику. Мрежу рекреативних простора су делимично одредила својства урбаног предела (развијањем садржаја дуж реке Ђетиње), док су остали лоцирани у циљу добре дистрибуције у односу на локално становништво.

У 2007. години у општини Ужице је регистровано 60 клубова, у 26 спортских грана, са укупно 4877 спортиста. Заступљени су примарни спортови: одбојка, атлетика, фудбал, кошарка. Поред недовољног броја, неравномерног распореда, неодговарајуће техничке опремљености и капацитета, постојећи спортски објекти (укључујући и школске објекте) нису у потпуности искоришћени и углавном не задовољавају потребне стандарде, јер су старијег датума.

ОЦЕНА СТАЊА ПОЈЕДИНИХ КАТЕГОРИЈА РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА НАЛАЗИ СЕ АНАЛИТИЧКО-ДОКУМЕНТАЦИОНОЈ ОСНОВИ

КАПАЦИТЕТИ - ПОСТОЈЕЋА КВАНТИТАТИВНА ЗАСТУПЉЕНОСТ РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА У УЖИЦУ

Квантитативна заступљеност простора за рекреацију и спорт у Ужицу сагледана је и оцењена у односу на препоручене нормативе и стандарде а чине их:

- квантитативна заступљеност спортских и зелених рекреативних простора у граду и по просторним целинама;
- пожељна заступљеност спортско-рекреативних простора према NUTS стандардима.

Квантитативна заступљеност спортских и зелених рекреативних простора у граду и по просторним целинама

Самосталних рекреативних простора има 2.74 m²/становнику.

Зелених рекреативних простора има 6.21 m²/становнику.

Укупно рекреативних простора у Ужицу има 8.96 m²/становнику.

Реална слика је нешто повољнија када се узму у обзир спортски терени интегрисани у друге намене. Рекреативна вредност која се односи на зелене рекреативне просторе је релативна, јер се већина ових простора налази на неповољним нагибима који омогућавају само неке врсте рекреативних активности.

Реалнија слика се стиче увидом у дистрибуцију и стандарде остварене по просторним целинама. Уочљиво је да је дистрибуција самосталних рекреативних простора по просторним целинама изузетно неравномерна. Појављују се ПЦ у којима ови простори потпуно изостају ("Бела Земља", "Царина"), или се појављују у веома малој мери.

Табела 36. Постојећа заступљеност самосталних рекреативних простора по просторним целинама

Просторна целина	Површина	Бр. становника	Самостални спортско-рекр. простори (СРЦ)(ha)	СРЦ по становнику (m ² /ст)	Зелени рекреат. простори (ha)	Зел.рекреат.про с.по становнику (m ² /ст)	Укупно рекреат.прост (m ² /ст)
"Бела Земља"	941.26	2307	0	0.00	3.58	15.52	15.52
"Турица"	544.38	5918	3.20	5.41	2.14	3.62	9.02
"Ужице"	753.06	31679	7.35	2.32	31.53	9.95	12.27
"Царина"	486.19	8421	0	0.00	0	0.00	0.00
"Крчагово"	603.25	10961	4.64	4.23	1.38	1.26	5.49
"Севојно"	1178.92	7874	3.24	4.11	3.10	3.94	8.05
Укупно	4507.06	67160	18.43	2.74	41.73	6.21	8.96

Пожељна заступљеност спортско-рекреативних простора према NUTS стандардима

У односу на број становника Ужице припада категорији **NUTS 4**, за коју је очекивано постојање:

- а) спортско-рекреативних центара који задовољавају стандарде за савезна и међудржавна такмичења (пожељно, није обавезно);
- б) мањих СРЦ-а мултинаменског карактера;
- ц) покривених објеката физичке културе са одговарајућим санитарним и пратећим просторијама, режимом коришћења, одржавања (базени, различита спортска игралишта, гимнастичке дворане);
- д) отворених, уређених простора погодних за различите врсте спортских активности, са уређеним санитарним просторијама, режимом коришћења (игралишта за мале спортове);
- е) отворених уређених простора погодних за различите врсте спортских активности, са минималним захтевима у погледу одржавања (трим стазе, обале водотока...), фудбалски терени.

На нивоу Ужица заступљеност спортско-рекреативних простора према **NUTS**-у је задовољена, док у односу на поједине просторне целине није.

У односу на величину просторних целина издвајају се категорије:

- 10000-100000ст (Ужице, Крчагово) у којима би требало задовољити стандарде по тачкама а - е;
- 4-10000ст (Турица, Севојно, Царина) у којима би требало задовољити стандарде по тачкама ц - е;
- 2-4000ст (Бела Земља) у којима би требало задовољити стандарде по тачкама д - е.

2.5.2.3. Н О В О П Л А Н И Р А Н О - О П Ш Т И У С Л О В И У Р Е Ћ Е Њ А

ПРИСТУП ФОРМИРАЊУ КОНЦЕПТА БУДУЋЕГ РАЗВОЈА РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА

Рекреативни простори се планирају за различите кориснике и облике одвијања рекреације, као и за различите нивое и облике организације. Структура и заступљеност различитих категорија рекреативних простора треба да се развијају у правцу обезбеђења што већег избора различитих садржаја и њиховог квалитетног просторног и функционалног повезивања са осталим градским садржајима. Адекватним уређивањем, коришћењем и привређивањем потребно је обезбедити континуални развој мрежа рекреативних простора у Ужицу. Садржај, коришћење и уређивање простора за рекреацију и спорт се планирају у циљу:

- што бољег задовољења рекреативних потреба становника и посетилаца града;
- унапређења еколошких квалитета урбане средине;
- доприноса привредном развоју града.

То опредељује и приступ развоју рекреације и спорта у Ужицу који се базира на:

- интегралном планирању рекреације, спорта и туризма. Приступ се заснива на:
 - повећању квалитета живљења становника и туристичке атрактивности града, понудом рекреативних простора специфичног идентитета, организације и избора садржаја;
 - повећању туристичке атрактивности опремањем простора за такмичарски спорт, чиме се истовремено доприноси и квалитету рекреације и привреди града.
- интегралном планирању простора за рекреацију, спорт, туризам са планирањем заштите, афирмације и унапређења природних и створених вредности у граду. Приступ се заснива на потреби да се са једне стране рекреативни простори планирају као простори који су условљени природним и створеним вредностима у опредељивању интензитета и избора облика изградње, уређивања, опремања и коришћења за рекреацију, али да се са друге стране природне и створене вредности активирају адекватним рекреативним коришћењем и тако допринесу повећању рекреативне вредности и туристичке атрактивности града.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ РАЗВОЈА

Циљеви развоја рекреативних простора у Ужицу су:

- обезбеђење адекватне квалитативне и квантитативне заступљености рекреативних простора и садржаја свим становницима Ужица;
- обезбеђење богате понуде различитих рекреативних садржаја сваком појединцу по свим нивоима организације рекреативних простора и садржаја у граду;
- обезбеђење адекватне доступности и приступачности рекреативних простора на пешачким дистанцама што ширем кругу корисника;
- Обезбеђење континуитета у функционалном и просторном повезивању рекреативних простора: надовезивањем, интегрисањем, концентрацијом, повезивањем сличних (биотопи) и различитих простора;
- Коришћење својстава урбаних предела Ужица као полазне основе у стварању, развоју и вредновању функционално-просторних мрежа рекреативних простора. Природне и створене вредности урбаног предела Ужица су истовремено и потенцијали и ограничења за одређене начине коришћења и уређивања рекреативних простора у граду.

КОНЦЕПТ ОРГАНИЗАЦИЈЕ РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА

Концепт организације простора за рекреацију и спорт у Ужицу заснива се на претходно дефинисаном приступу интегралног планирања развоја мрежа рекреативних простора и циљева развоја рекреације и спорта. Новопланираном структуром простора за рекреацију и спорт (графички прилог План развоја система зеленила, рекреације и спорта) остварује се:

- обезбеђење доступности адекватних простора за спорт и рекреацију свим становницима града на пешачким дистанцама - Планским решењем се формира мрежа спортско-рекреативних центара и објеката на градском и насељском нивоу и дефинише стратегија лоцирања интегрисаних површина за спортску рекреацију, чиме се решавају потребе за спортском

рекреацијом на пешачкој дистанци у зонама где не постоје просторне могућности за лоцирање самосталних спортских центара. Сви ови нивои организације спортско-рекреативних центара треба да омогуће реализацију рекреативног, такмичарског и школског спорта и рекреације;

- обезбеђење разноврсности структуре и понуде рекреативних садржаја - планира се увођење нових рекреативних садржаја на адекватним локацијама;
- унапређење квалитета постојећих рекреативних простора - планирају се активности на унапређењу уређења, опремања, коришћења и одржавања постојећих рекреативних простора као и могућности њиховог проширења;
- унапређење квалитета пута до рекреативних простора - планира се развој различитих мрежа повезујућих рекреативних простора;
- активирање природних вредности различитим облицима рекреативног коришћења - планира се уређивање паркова и паркуша, опремање простора за различите облике рекреације, активирање водних ресурса и приобаља;
- активирање створених вредности (културно историјски споменици и значајни објекти и амбијенти) планирањем мрежа туристичко-рекреативних простора;
- интегрално планирање повезујућих зелених и рекреативних простора - планира се уређивање зелених коридора и повезујућих зелених рекреативних простора којима се остварује повезивање рекреативног коришћења и контакт са природом и успоставља континуална мрежа рекреативних простора високих биолошких и естетских квалитета;
- коришћење својстава урбаних предела као полазне основе у стварању и развоју функционално-просторних мрежа рекреативних простора, где природне вредности представљају истовремено потенцијале и ограничења за одређене облике рекреативног коришћења (планира се уређивање видиковца и излетишта на местима идентификованим као простори посебних естетских и еколошких вредности);
- планирање простора за реализацију рекреативно-едукативних програма чији је циљ афирмација природе и природних вредности, упознавање са специфичностима екосистема и културом конкретне средине и афирмација рекреативног спорта - на локацијама које истовремено афирмишу дате вредности.

ПЛАНИРАЊЕ РАЗЛИЧИТИХ НИВОА ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Простори намењени рекреацији и спорту планирају се на различитим нивоима просторне организације у складу са степеном атрактивности и значаја за одређено гравитационо подручје. Рекреативни простори су према датој структури категоризовани као простори од значаја за:

- регион (основи фактор лоцирања је добра саобраћајна доступност);
- град (основи фактор лоцирања је гравитациона пешачка доступност око 1000 m² и добра саобраћајна доступност);
- насеље (основи фактор лоцирања је гравитациона пешачка доступност око 500 m²);
- локални (основи фактор лоцирања је гравитациона пешачка доступност око 250 m²).

Рекреативни простори регионалног и градског значаја

Планирање мреже рекреативних простора регионалног и градског значаја заснива се са једне стране на концентрацији рекреативних активности и садржаја, како би се обезбедио дуготрајнији боравак у рекреативном центру, или са друге стране, у планирању специјализованих спортско-рекреативних центара који задовољавају потребе целог града везане за тај одређени рекреативни садржај (нпр. купалиште, стрелиште итд.). Овако конципирани спортско-рекреативни центри су значајни за привредни развој града, јер могу да понесу улогу атрактера на регионалном нивоу.

Такође, тежи се доступности што већем броју потенцијалних корисника као и активирању различитих специфичних просторно-амбијенталних ресурса, што у контексту специфичних природно-морфолошких карактеристика Ужица доводи до условне дисперзије ових центара на територији града. Површине уз долину реке више опредељују просторе за спортску рекреацију, а виши и стрмији терени друге видове рекреације, који могу да се организују у зеленим рекреативним површинама.

Најважнији потез градског значаја је систем повезаних рекреативних простора од Турице преко парка "Стари град", Међаја до СРЦ-а "Великог парк", који у себи обједињује просторе за такмичарски спорт, просторе за рекреативно коришћење, као и зелене рекреативне просторе са уређеним површинама и за спортску рекреацију. Овај потез великим делом тангира градски центар, тако да му природно гравитира највећи број становника. Самим тим, уз различите видове спорта и рекреације, који би ту били заступљени, и одличну повезаност садржаја, овај простор би имао потенцијал преузимања функција и компензације недостатка локалних спортско-рекреативних центара. Река сама по себи представља рекреативни потенцијал и погодност за лоцирање спортско-рекреативних садржаја.

Новопланирани спортско-рекреативни центри

Градски СРЦ "Турица" - средишњи део котлине Турица, раван и неизграђен, представља зону планираног спортско-рекреативног центра. Опредељена локација је намењена за масовни и врхунски спорт. Изградња центра је економична у погледу опремања инфраструктуром због: близине градског центра (1.50 km), рационалне и успешне заштите животне средине од могућих загађивача ваздуха, тла и воде (извориште је под строгим режимом заштите), већег степена искоришћености, због близине корисника и боље просторне повезаности објеката. С обзиром на то, да не постоји изграђена инфраструктура у самом комплексу планираног СРЦ-а, морају се обезбедити услови за изградњу приступних саобраћајница, платоа, објеката водовода и канализације, објеката електроенергетског снабдевања, топлификације као и објеката ТТ мреже.

У самом пољу Турица поред предлаганих спортско-рекреативних садржаја (стадион са атлетском стазом и свим припадајућим бориштима и фудбалским тереном, отвореним и затвореним купалиштем, салом за спорт и рекреацију, отвореним теренима за мале спортове, акумулацијом у кориту реке Ђетиње/вишенаменска/), предлаже се и рекреативно коришћење изворишта и промена намењена индустријског комплекса на десној обали реке, за потребе клизалишта на отвореном и ледене дворане.

Простор одређен за заштиту водоизворишта, који је Планом предвиђен као зелени рекреативни простор и допуна спортско-рекреативној понуди СРЦ "Турица", мора се организовати у складу са водопривредним условима. У зони непосредне заштите није дозвољено јавно коришћење, док је у зони уже заштите могуће је организовати неке облике рекреације. У овој зони није допуштена

изградња објеката, извођење земљаних радова, застирање површина. У односу на степен уређености терена, могући облици рекреације су: шетња, трчање, фризби, фудбал на ливади, бадмингтон и сл.

Градски СРЦ Стрелиште "Севојно" - планиран је на локацији у Севојну која се већ користи за ову намену, али је потпуно неуређена. Разлози за улагање у стрелаштво на овај начин се могу наћи у изванредним резултатима које постиже стрелачки клуб "Алекса Дејовић", као и у афирмацији овог спорта међу становницима града. За њега се предвиђа ранг за међународна такмичења, чиме би се допринело развоју туризма и привреде града. Предвиђен је апартмански део, административни и спортски део (Пр+1-малокалибарска пушка и пиштољ, ваздушна пушка). Као додатни спортско-рекреативни садржај предвиђа се стреличарство. Поред такмичарског, овај простор би пружио услове и за рекреативно бављење овим спортовима, чиме би градска понуда рекреативних садржаја за становнике била обogaћена. Планским решењем овај комплекс је употпуњен одговарајућим садржајима (пратеће централне функције и сл.) као центар слободног времена.

Забавно-рекреативни парк "Сарића Осоје" - забавно-рекреативни центар "Сарића Осоје" би се организовао на рекултивисаној депонији и околном простору. Део локације се одликује равним тереном, као и одличном саобраћајном доступношћу, јужном и југозападном експозицијом терена, осунчаном, релативном близином градског центра. Овакав простор би омогућио организовање различитих видова рекреативно-забавних садржаја, који би били атрактивни савременом модерном човеку који тражи нове видове рекреације и забаве као што су нпр.: paintball, картинг стаза, мотокрос, летње стазе за санкање (летњи боб), скејтпарк... Садржаји као што су paintball и картинг представљају активности где се показују и развијају организационе и тактичке способности, те представљају полигон за тренинг индивидуалаца, група и компанијске обуке. На овај начин, ови простори могу бити такође регионални атрактер, који би побољшао туристичку понуду града. У овим видовима рекреације и спорта организују се и такмичења, тако да би то био још један фактор развоја овог подручја.

Постојећи спортско-рекреативни центри

Градски СРЦ "Велики парк" - у спортском центру "Велики парк" је предвиђена изградња трим стазе. У парк шуми изнад "Великог парка" постоје услови за формирање стаза здравља, са различитим садржајима (део за шетњу, трим стазе). Потребно је обезбедити путоказе, клупе за одмор, канте за одлагање смећа, уређивање видиковаца. Део шуме зване "Рајићевина" може се користити у рекреативне сврхе (некада су ту биле ски стазе).

Отворено купалиште "Плажа" - садржи отворено јавно купалиште и дечији базен са пешчаником (0.15 ha), шетне стазе и зелене површине, 3.70 ha. Сваке године програмом "Лето на Бетињи", поред разних спортских такмичења, обухваћени су и скокови са старог железничког моста који имају значај на регионалном и међународном нивоу.

Рекреативни простори насељског и локалног значаја

Рекреативни простори насељског значаја планирају се као вишенаменски. Планирање рекреативних простора од значаја за насеље заснива се примарно на критеријуму доступности свим становницима насеља и тиме се ови простори развијају дисперзно по граду. Тежи се такође економичном коришћењу простора и развоју централитета одређених насеља, па се као критеријум лоцирања дефинише и тежња да се ови простори развијају уз школе и дечије установе како би се потенцијално дуално користили, или допуњавали у понуди различитих рекреативних садржаја. Такође је препоручљиво лоцирање рекреативних простора уз веће зелене површине, у циљу повећања еколошке функције зеленила које је интегрисано уз спортске центре. Остварење планских решења могуће је само у одређеним просторним целинама, јер је условљено пре свега морфологијом терена и постојећом изграђеношћу.

Лоцирање самосталних спортско-рекреативних центара на пешачкој дистанци, тј. локалних центара, је у већини зона онемогућено постојећом изграђеношћу или неповољним условима, због чега се задовољавање потребе за спортском рекреацијом на нивоу пешачке доступности предвиђа у околним зеленим рекреативним просторима са пратећим спортским садржајима или интегрисаним у оквиру школа, зона вишепородичног становања и сл. Примарно је уређивање простора где иначе постоји дефицит спортских садржаја, или где је локално становништво дало иницијативу. Уколико су то зелене површине, услов је да изградња спортских садржаја не захтева сечу високе вегетације, већ да исти буду лоцирани на чистинама, или ивици зелених површина.

Ново планирани спортско-рекреативни центри

Насељски СРЦ "Бела Земља" - планиран је спортско-рекреативни центар на ободу парк-шуме "Бела Земља", који би садржао отворене уређене површине, игралишта за различите спортове и који би задовољавао потребе викенд посетилаца као и потребе околног становништва.

Насељски СРЦ "Царина" - спортски терени за мале спортове, фудбалски терен, дворана за мале спортове.

Насељски СРЦ "Севојно поље" - ново планирани СРЦ "Севојно поље" налази се у широј контактної зони централне зоне просторне целине. Од насеља је одсечен државним путем I реда и железничком пругом, што представља непогодност, због чега се предвиђа остваривање безбедних веза у виду подземног или надземног пролаза. Такође се предвиђа и подизање квалитета приступних путева у смислу рекреативног коришћења и репрезентативнијег уређења. Овим би се остварило комфорније и угодније коришћење и помогло у стварању осећаја приступачности и доступности овог спортско-рекреативног центра (зелени коридор од Влаовца до магистале као и заштитни појас фабрике "Импол-Севал"). Овај СРЦ би обухватао део реке, што је погодност за лоцирање спортских садржаја, као и значајна амбијентална погодност која изискује посебно пејзажно уређење приобаља и већи проценат зелених површина. Предвиђени су спортски терени, затворена спортска дворана, као и допуна садржаја пратећим централним функцијама, које би потпуно активирале простор као простор провођења слободног времена. На овај спортско-рекреативни центар надовезује се водозаштитни коридор са спортско-рекреативним стазама у дужини око 2 km, што допуњава могућности за рекреацију (вожња ролера, трчање, возња бицикла).

Насељски СРЦ "Вујићевина" - предвиђени су спортски терени који би служили као насељски спортски центар, али и употпуњавали капацитете за школске потребе (ОШ "Душан Јерковић", средње школе у центру, Учитељски факултет).

Постојећи спортско-рекреативни центри

Насељски СРЦ "Крчагово" - постојећи спортско-рекреативни центар може се допунити новим садржајима у складу са расположивим могућностима.

РАЗВОЈ ПОЈЕДИНИХ КАТЕГОРИЈА РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА

Развој појединих категорија рекреативних простора заснива се на:

- заштити и афирмацији вредности постојећих рекреативних простора;
- повећању атрактивности и комфора постојећих рекреативних простора;
- развоју нових рекреативних простора и садржаја.

САМОСТАЛНИ РЕКРЕАТИВНИ ПРОСТОРИ

Планирани су спортско-рекреативни и зелени рекреативни простори регионалног, градског, насељског и локалног ранга.

Простори за спортску рекреацију

Развој мрежа спортско-рекреативних простора заснива се на потреби обезбеђивања услова за развој рекреативног, такмичарског и школског спорта. У том смислу се планира дисперзија јавних спортско-рекреативних центара на нивоу насеља, концентрација такмичарског спорта у јавним градским спортско-рекреативним центрима, могућност приватног финансирања развоја како рекреативног, тако и такмичарског спорта, као и дисперзија спортско-рекреативних садржаја у школским објектима.

Заштита простора намењених спортској рекреацији - Планом се задржавају постојећи спортско-рекреативни објекти и терени, уз могућност њихове реконструкције и повећања техничке и просторне опремљености, у складу са међународним правилима и прописима за поједине категорије спортских објеката.

Повећање атрактивности и комфора постојећих рекреативних простора што подразумева:

- увођење нових садржаја - увећање разноврсности садржаја у постојећим просторима. Потребно је искористити просторне капацитете постојећих рекреативних простора и обогатити понуду различитих рекреативних садржаја у њима;
- уређење, опремање, означавање и озелењавање простора за рекреацију и изградња потребних помоћних и пратећих објеката.

Предвиђа се реконструкција и уређење постојећих спортско-рекреативних простора. Постоје и простори који су грађани спонтано почели да рекреативно користе. Почетна основа унапређења мреже рекреативних простора у Ужицу треба да буде уређење оних простора на којима постоји очигледна потреба за њима и иницијатива да се простори у том смислу и уреде.

Развој нових спортско-рекреативних простора и садржаја - Планом су предложене могуће локације за различите спортско-рекреативне садржаје као што су:

- затворени базени у градским и насељским спортско-рекреативним центрима;
- рајнбол, картинг стаза, мотокрос, летње стазе за санкање, летњи боб, забавни садржаји, скејтпарк, (лоцирани у вишенаменском забавно-рекреативном центру. Овакав вишенаменски рекреативни центар би поред унапређења квалитета рекреације у граду, истовремено унапредио туристичку понуду града и био привлачан као мотив дневне екскурзије у ширем региону);
- бициклистичке стазе (мрежа је дата у поглављу о саобраћају);
- трим стаза и стазе здравља (дуж зелених коридора, у парк-шумама, у парковима);
- клизалиште (отворено/затворено) које се може комбиновати са стазом за ролере (у било ком градском/насељском СРЦ; предлог - СРЦ "Турица", СРЦ "Севојно поље");
- простори за екстремне спортове: коришћење природних потенцијала за различите екстремне спортове али и грађење вештачких структура које омогућавају њихову реализацију (слободно пењање, брдски бициклизам...);
- мини голф и слични садржаји рекреативно-забавног карактера (у спортско-рекреативним и зеленим рекреативним просторима градског значаја);
- стрелаштво и стреличарство (Стрелиште "Севојно");
- јахање у парк-шуми "Бела Земља".

Зелени рекреативни простори

Развој мрежа зелених рекреативних простора заснива се на интегралном планирању развоја рекреативних и зелених простора и тежи остваривању интегралног просторно и функционално целовитог система зеленила у граду. Развој овог система је описан у делу Систем зеленила.

Паркови и парк-шуме поред тога што се првенствено користе за одмор, сусрете, дружење, шетњу и сл., Планом су опредељене за зелене површине у којима могу да се лоцирају спортско-рекреативни објекти као што су: трим стазе са пратећим справама за вежбање, теретане на отвореном, бициклистичке стазе, стазе за брдски бициклизам, спортски терени тамо где постоји потреба и просторне могућности, тако да су значајни и за развој спорта. У широј контактної зони градског центра и рубној зони где доминира породично становање, ови простори представљају компензацију за недостатак локалних спортских центара, представљају место где локално становништво задовољава своје потребе и за спортском рекреацијом у радијусу 500m` или 250m`. (Услови дати у одељку Систем зеленила).

ИНТЕГРИСАНИ РЕКРЕАТИВНИ ПРОСТОРИ

Развој мрежа интегрисаних рекреативних простора заснива се на потреби да се рекреација грађана реализује у слободно време, како у стамбеним тако и у радним и комерцијалним просторима, па се ови простори планирају и уређују у оквиру реализације примарне намене. Могућа је реализација спортско-рекреативних и зелених рекреативних простора као допунских или пратећих у оквиру свих намена (становање, рад, јавни садржаји, комерцијалне зоне) које не угрожавају одвијање рекреативних активности и са којима конкретан рекреативни садржај није у конфликту. Поред тога значајну понуду рекреативних садржаја и простора представљаће и у будуће школски спортско-рекреативни садржаји и простори.

ПОВЕЗУЈУЋИ РЕКРЕАТИВНИ ПРОСТОРИ

Развој мрежа повезујућих рекреативних простора заснива се на потреби успостављања континуитета рекреативног коришћења градског простора и побољшању пута до рекреативног простора. У условима немогућности реализације већих отворених простора у

зонама гушће израђености успостављање путања, које се због свог претпостављеног биолошког квалитета називају "зелени коридори", омогућава и боље повезивање са приградским парковима и рекреативним просторима. Њихово лоцирање, димензионисање и обликовање треба да буде такво да формирају повезани систем отворених простора уз захтев да буду функционални, безбедни, флексибилни и да омогућавају вишеструко и вишенаменско коришћење. Формирањем мреже отворених рекреативних простора повећава се њихова приступачност, безбедност, подстиче пешачки и бициклички саобраћај и тиме индиректно смањује моторни саобраћај и загађење ваздуха. Ови системи представљају подршку регионалном систему пешачких и бицикличких стаза којима се смањује потреба за возњом у окружењу града. У односу на позицију, Планом су дефинисани зелени коридори ван градског ткива и повезујући рекреативни простори у градском ткиву.

Зелени коридори

Зелени коридори имају функцију повезивања свих озелењених простора у систем који је повезан са ванградским природним пејзажем, као и међусобно повезивање већих паркова чиме се успоставља континуитет биотопа и рекреативно коришћења. Планирани су тако да буду стратешки добро лоцирани на ободима брда, долинама водотока и у правцу дувања преовлађујућих ветрова и да обезбеђују адекватно проветравање града, чиме остварују изузетан улогу у стабилизацији и побољшању градског климата.

У Ужицу, могућност рекреативног коришћења зелених коридора ван насеља није велика, јер су углавном позиционирани у усеченим коритима потока, на великим нагибима и сл., због чега би имали првенствено заштитно-регулаторну функцију, а потом, зависно од просторних могућности и рекреативну. Најзначајни планирани зелени коридори су: водозащитни зелени појас уз Волујачки поток, који делом обухвата зону заштите водоизворишта, и водозащитно зеленило у ПЦ "Севојно" дуж реке Ђетиње, целом дужином која није нападнута другим наменама (индустријским комплексима и сл.).

У повољном делу водозащитног зеленог коридора уз Волујачки поток, који се налази у зони заштите водоизворишта, предвиђено је дечије игралиште према постојећем ДУП-у Турица.

Зелени коридор водозащитног зеленог дуж реке Ђетиње у Севојну би поред изузетног биолошког и еколошког ефекта, пружао више рекреативних могућности. Равница уз реку погодна је за изградњу бицикличких стаза, стаза за ролере, трчање и сл. Био би значајан као зелени рекреативни простор, простор одмора и уживања, сусрета, игре итд. (услови уређења дати у одељку Систем зеленила).

Повезујући рекреативни простори у градском ткиву

Формирање ове мреже подразумева повезивање спортско-рекреативних, зелених рекреативних, културно-историјских, забавних, едукативних и туристичких значајних простора у граду. Уређивање ових простора подразумева виши ниво опремања и репрезентативнији и пешачки угодан квалитет уређивања. Формирањем мреже ових привлачних путања, које се могу преклапати са разним централним градским садржајима (трговина, угоститељство и услуге,...) унапредило би се квалитет пешачког кретања и пут до рекреативних простора у граду, чиме би се увећала њихова доступност и искоришћеност. Ова мрежа је од посебног значаја управо у оним деловима града у којима није могуће остварити вишу еколошку вредност простора као основу за урбану рекреацију.

У ПЦ "Ужице" је потребно репрезентативним уређењем афирмисати правце који углавном већ постоје. Нове могућности ће се добити реализацијом саобраћајног решења које је дато Планом, тј. решавањем гаражирања и паркирања возила, чиме би се ослободио огроман простор у градском центру и чијим уређењем би се активирао пешачки саобраћај, одмор, забава, сусрети. Такође, могуће је искористити слободне просторе отворених блокова, који се налазе на значајним путањима у граду (добиће се планираном трансформацијом постојећих блокова у отворене блокове), као комуникације-шеталишта репрезентативног уређења за јавно коришћење, који би били саставни део мреже повезујућих рекреативних простора у градском ткиву.

У ПЦ "Севојно" се предвиђа формирање шеталишта и зеленог коридора дуж Цркварског потока, од гробља "Влаовац" до СРЦ "Севојно поље". Овим би се активирала пешачка, бицикличка веза од насељског центра до спортског центра. Овај зелени појас би истовремено служио као место одмора (зелени рекреативни простор) насеља које се граничи са Цркварским потоком.

ТУРИСТИЧКЕ ЗОНЕ

Планирање туристичких зона заснива се на коришћењу постојећих природних и створених вредности као туристичких атрактера за шири регион и дневних излетишта за становнике града.

КАПАЦИТЕТИ - ПЛАНИРАНЕ МРЕЖЕ РЕКРЕАЦИЈЕ И СПОРТА

Табела 37. Планом остварени капацитети за рекреацију и спорт

Врсте рекреативних простора		Стандарди	Површине потребне по стандарду	Планирано	
Самостални рекреативни простори	Спортско-рекреативни центри	Градски СРЦ	4 м ² /ст	66.1ha (вишенаменски-33.4 ha; специјализовани-32.7 ha)	
		Насељски СРЦ	2-4 м ² /ст		20.8 ha
	Зелени рекреативни простори	Велике зелене површине	8-10 м ² /ст	68.5 ha	277.6 ha
		Тргови, пешачке зоне	1.5 м ² /ст	10.27 ha	5.04 ha

Капацитети спортско-рекреативних центара износе 66.10 ha, од чега је специјализованих 32.70 ha, а вишенаменских 33.40ha. Прекорачени капацитети у односу на препоручене стандарде, утичу на развој туризма и привреде, омогућавају одвијање међународних такмичења и компензују недостатак локалних самосталних спортско-рекреативних центара.

Новопланирана мрежа самосталних спортско-рекреативних простора има 12.94 м²/становнику. Значајну допуну овим просторима ће давати спортски терени и сале интегрисани у основне и средње школе, у зоне становања, као и у универзитетски центар.

У капацитете зелених рекреативних површина урачунате су површине паркова, парк-шума, тргова, скверова, (без шума-паркова) као зелених површина које су предвиђене као зелене површине са доминантном рекреативном функцијом. Овај износ је 43.05 м²/становнику, док је реална вредност мања, јер већина ових простора се неким својим делом, у већој или мањој мери, налази на неприступачним теренима или теренима неповољним за већину рекреативних активности.

Табела 38. Планирана заступљеност самосталних рекреативних простора по просторним целинама

Просторна целина	Површина	Бр. становника	Самостални рекреат. простори (ha)	Самост.рекреат.пр простори по становнику (m ² /ст)	Зелени рекреативни простори (ha)	Зелени рекреат. прост.по становнику (m ² /ст)	Укупно рекреат. Простора по становнику (m ² /ст)
"Бела Земља"	941.26	2307	3.20	13.87	108.09	486.53	482.40
"Турица"	544.38	5918	31.20	52.72	28.30	47.82	79.02
"Ужице"	753.06	31679	12.30	3.88	52.90	16.70	20.58
"Царина"	486.19	8421	16.70	19.83	16.50	19.59	39.43
"Крчагово"	603.25	10961	4.640	4.56	65.90	60.12	64.68
"Севојно"	1178.92	7874	18.50	23.50	17.42	22.12	45.62
Укупно	4507.06	67160	86.90	12.94	289.11	43.05	55.99

Планом предвиђена мрежа спортско-рекреативних објеката задовољава **NUTS** стандарде за рекреативне просторе према величини насеља. Задовољавањем минималних захтева дефинисаних **NUTS** стандардима, задовољене су само потребе локалног становништва, али није подржан предвиђени развоја туризма. Планом предвиђен развој спорта и рекреације задовољава и стандарде који су **NUTS**-ом дефинисани као пожељни, па већи део предвиђених садржаја носи потенцијал за развој туризма.

Табела 39. Заступљеност рекреативних простора по **NUTS** стандардима

РЕКРЕАЦИЈА И СПОРТ /ВЕЛИЧИНА НАСЕЉА	NUTS 4 100.000- 10.000	NUTS 5 испод 10.000 становника			
		10.000 - 4.000	4.000 - 2.000	2.000 - 1.000	-1.000
Спортско-рекреативни центри који задовољавају стандарде за међународна такмичења	СРЦ "Турица", "Стрелиште", "Градски стадион", "Велики парк"	СРЦ"Турица", "Стрелиште"			
Мањи СРЦ вишенаменског карактера	Купалиште, "Крчагово"	СРЦ"Царина", "Севојно"			
Покривени објекти физичке културе са одговарајућим пратећим простором (базени, спортска игралишта, гимнастичке дворане)	"Турица", "Велики парк", "Купалиште", "Крчагово"	"Турица", "Севојно", "Царина"			
Отворени, уређени простори погодни за различите врсте спортских активности са уређеним санитарним просторијама - игралишта за мале спортове	"Турица", "Велики парк", "Доварје", Купалиште, "Крчагово"	"Турица", "Царина", "Севојно"	"Бела Земља"		
Отворени уређени простори погодни за различите врсте спортских активности, са минималним захтевима у погледу одржавања (трим стазе, обале водотока)	Шетне стазе, тримстазе, Холмерове стазе, бицикличке стазе и сл., дуж обала водотока Ђетиње (нарочито на делу од Великог парка према Плажи), клисуром Ђетиње све до акумулације "Врути", кроз парк шуме "Мендино брдо", "Церовића брдо", "Забучје", "Бела Земља" и уз пешачке излазе из града (Јелова Гора)				

2.5.2.4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА

ЈАВНИ ГРАДСКИ РЕКРЕАТИВНИ ПРОСТОРИ

Рекреативни простори у режиму јавног коришћења се уређују за све становнике Ужица са циљем да омогуће квалитетно одвијање рекреативних садржаја и активности усклађено са заштитом и унапређењем животне средине, обезбеђујући тако адекватан комфор и заштиту човека док борави у рекреативном простору, али и минимизирајући негативне утицаје рекреативних садржаја и активности на окружење.

У дефинисаној структури простора за рекреацију и спорт - градске рекреативне просторе у режиму јавног коришћења чине сви:

- самостални;
- интегрисани;
- повезујући рекреативни простори.

Сви градски рекреативни простори у режиму јавног коришћења-самостални и повезујући (постојећи и новопланирани) морају се разрађивати детаљном урбанистичком разрадом на основу претходних истраживања.

Програмски елементи - **норме и стандарди** за рекреативне и зелене просторе:

- Квантитативна заступљеност самосталних рекреативних и зелених простора у граду:
 - ЛРЦ - локални рекреативни центри: 0.5-1.0 m²/ст;
 - НРЦ - рекреативни центри насеља: 2.0-4.0 m²/ст;
 - ГСРЦ градски спортско-рекреативни центри: 4.0 m²/ст;
 - велике зелене површине (паркови, парк шуме): 8.0-10.0 m²/ст;
 - тргови, скверови, пешачке зоне: 1.5 m²/ст.
- Препоручене минималне површине појединих категорија рекреативних простора према рангу су:
 - градски и насељски парк - мин.1.0 ha, пожељно 5.0 ha;
 - градски СРЦ - мин. 4.0 ha, пожељно 10 ha;
 - насељски РЦ - мин.0.4 ha, пожељно 2.0 ha;
 - локални РЦ и локални парк - мин. 0.2 ha.
- Заступљеност одређених врста спортско-рекреативних садржаја:
 - фудбалски терени: 1 на 4000 ст.;
 - кошаркашка игралишта: 1 на 4000 ст.;
 - одбојкашка игралишта: 1 на 5000 ст.;
 - рукометна игралишта: 1 на 4000 ст.;
 - тениски терени: 1 на 10000 ст.;
 - базени: 1 на 20000 ст.;
 - купалишта:1.0-2.0 m²/ст., парцела 2.5-3.0 ha.
- Површине појединих категорија рекреативних простора:

БРУТО И НЕТО ПОВРШИНЕ

Нето површина- директно обезбеђује одвијање рекреативних садржаја и активности.

Бруто П = нето П + П свих помоћних + П свих пратећих простора

Нето П = 40-60% бруто П

Код спортско-рекреативних активности:

- Нето: П вежбаљихта и П гледалишта;
- Пратећи простори: сауна, соларијум, просторије за терапије, учioniце, мултимедијални простор, магацин, радионице, гаража, котларница, угоститељски простор, преноћиште, станови за особље, простори за услужне делатности, привредну делатност, продајни простор;
- Помоћни простори: свлачионце, купатило, умиваоници, клозет, справарница, кабинет особља, амбуланта.

САМОСТАЛНИ РЕКРЕАТИВНИ ПРОСТОРИ

Простори за спортску рекреацију

Постојећи спортско-рекреативни центри, терени и објекти се задржавају. Дозвољава се рушење дотрајалих објеката, изградња нових објеката, доградња, надградња, реконструкција, адаптација, употпуњавање потребним рекреативним-спортским помоћним и пратећим садржајима у отвореном или затвореном простору. У постојећим спортско-рекреативним центрима тежити очувању постојећег зеленила и стандарду од мин 40% зелених површина. Обезбедити адекватно опремање и одржавање.

Планирани градски/регионални рекреативни и спортско-рекреативни центри се не нормирају. Могу бити специјализовани за одређене спортске дисциплине или поливалентни.

Спортско рекреативни центри на нивоу насеља планирају се као поливалентни и нормирају према програмским елементима-нормативима и стандардима. Препоручени садржаји су: терени за мале спортове, фудбалски терен игралиште за децу, простор за одмор и игру на трави, пратеће зелене површине, затворени простор за спорт и рекреацију, минималних димензија 800 m². У складу са израженим потребама моуће је лоцирати и тениски терен, скејт парк, клизалиште...

Локални рекреативни центри су отворени простори намењени локалном становништву. Планирају се као поливалентни и нормирају према нормативима и стандардима. Препоручени садржаји су: терени за мале спортове, игралиште за децу, простор за одмор и пратеће зелене површине. Планирају се у зонама новог вишепородичног становања. Издвајање парцела за ову намену се дефинише детаљном урбанистичком разрадом.

У новопланираним спортско-рекреативним центрима тежити очувању постојећег зеленила на локацији и стандарду од мин. 50% зелених површина. Максимални индекс заузетости за градске и насељске спортско-рекреативне центре, у којима се омогућава изградња затворених спортско рекреативних сала, износи 20%. Максимални индекс заузетости за локалне рекреативне центре је 5% и односи се на евентуалне помоћне и пратеће просторе.

Опремање простора остварује се у складу са Законом о спорту. Електричну енергију, воду као и елементарни простор за одмор, је потребно обезбедити свим рекреативним центрима, док је санитарне објекте, паркинге и паркинге за бициле, надстрешнице потребно обезбедити у градским и насељским рекреативним центрима. Инфо табле и посебно обележавање обезбедити у градским рекреативним центрима. На локацијама предвиђеним за нове рекреативне и спортско-рекреативне центре и терене не дозвољава се привремена

изградња објеката друге намене, која није у функцији рекреације и спорта. До привођења коначној намени на локацијама за спорт и рекреацију могу се привремено уређивати само објекти и терени за рекреацију и спорт.

Новопланирана мрежа и капацитети спортско-рекреативних центара је предложена на основу препоручених стандарда прилагођених најзаступљенијим спортовима у Ужицу и резултатима анкета, радних састанака.

Табела 40. Новопланирана мрежа и капацитети спортско-рекреативних центара

СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНИ ЦЕНТРИ	КАПАЦИТЕТИ
Спортско-рекреативни центар " Велики парк "	спортска дворана, комплекс отворених терена за мале спортове (рукомет 1, кошарка 1, одбојка 1), трим стаза-Н
Спортско-рекреативни центар " Крчагово "	фудбал 2, тенис 4-5, кошарка 2, трибине и помоћни објекти (дворана за мале спортове, полуолимпијски базен-Н)
Спортско-рекреативни центар " Стадион 24 септембар "	фудбал, атлетски полигон, трибине и подтрибински простор
Купалиште " Плажа "	отворено купалиште, рукомет, одбојка
Отворени базен " Севојно "	отворени базен
Спортско-рекреативни центар " Царина "	(рукомет 1, кошарка 2, одбојка 2 - Н) фудбалски терен, спортска дворана-Н
Спортско-рекреативни центар " Вујића брдо "	(ошарка 4, одбојка 4 -Н)
Спортско-рекреативни центар " Турица "	вишенаменски стадион /фудбал и атлетика/ трибине-3000 м, помоћно игралиште за фудбал, кошарка 3, мали фудбал 2, рукомет 2, одбојка 3, тенис 5, бицикличка и трим стаза, дворана за мале спортове, затворен базен олимпијских размера, отворено и затворено клизалиште, вишенаменско коришћење изворишта за дозвољене видове рекреације, акумулација (купалиште)- Н
Спортско-рекреативни центар "Стрелиште" у Севојну	(стрелиште за мк.оружје, в.пушку и ваздушно оружје-Н)
Спортско-рекреативни центар " Севојно поље "	(дворана за мале спортове, фудбал, мали фудбал 2, кошарка 4, одбојка 4, тенис 4, клизалиште-Н)
Спортско-рекреативни центар " Бела Земља "	тенис 2, мали фудбал 1, рукомет 1, кошарка 2, одбојка 2-Н

* Н - нови комплекс

Табела 41. Планом остварена заступљеност одређених врста спортско-рекреативних садржаја (у самосталним рекреативним просторима)

Спортски садржаји	Стандарди заступљености	Потребно по стандарду	Планирана заступљеност	Стандарди заступљености
Кошаркашки терени	1 на 4000ст.	14	21	1 на 4000ст.
Фудбалски терени	1 на 5000ст.	14	12	1 на 5000ст.
Одбојкашки терени	1 на 4000ст.	13	18	1 на 4000ст.
Рукометни терени	1 на 4000ст.	14	8	1 на 4000ст.
Тениски терени	1 на 10000ст.	6-7	15-16	1 на 10000ст.
Купалишта	1.0-2.0 м ² /ст.	6.8-13.6 (ha)	6.4(ha)+ нова П у СРЦ "Турица"	1.0-2.0 м ² /ст.
Базени	1 на 20000ст.	3-4	1 отворен, 2 затворена базена	1 на 20000ст.

ЗЕЛЕНИ РЕКРЕАТИВНИ ПРОСТОРИ

Детаљни услови су дати у поглављу Систем зеленила.

ИНТЕГРИСАНИ РЕКРЕАТИВНИ ПРОСТОРИ

Постојећи спортско-рекреативни и зелени рекреативни простори у оквиру стамбених и комерцијалних блокова се задржавају и не дозвољава се њихова пренамена у друге намене. Реализоване спортско-рекреативне површине и дечија игралишта, или оне које су планиране важећим планским документима а нису приведене намени, треба дефинисати у оквиру парцеле са јавним режимом коришћења. Дозвољени су изградња, реконструкција, адаптација и поправка дечијих и спортско-рекреативних игралишта у стамбеном и комерцијалном блоку.

Нови простори за рекреацију и спорт могу се лоцирати на целој територији града као пратећа или допунска намена становању, централним функцијама, продукцији, јавним службама. Омогућава се изградња и уређење отворених (спортски терени, базени, дечија игралишта, забавни паркови ...) и затворених (фитнес клубови, тениски терени, куглане, базени идр.) простора и објеката за рекреацију у приватном власништву, намењених приватном и јавном коришћењу. Опремање простора остварује се у складу са Законом о спорту.

Рекреативни простори у школама и дечијим установама

Уз све основне и средње школе планиране су зелене, као и спортско-рекреативне површине у отвореном и затвореном простору. Школски објекти се нормирају тако да омогуће редовно одвијање наставе физичког васпитања у отвореном (рукомет, мали фудбал,

кошарка, одбојка, стазе..) и затвореном простору према нормативима у одељку о јавним службама. Врста и капацитети потребних садржаја се дефинишу према важећем Закону и правилнику.

У новопланираном Универзитетском центру предвиђа се увођење спортских садржаја, који би могли да задовоље и потребе локалног становништва. Планирано је коришћење постојећих спортских терена и изградња затвореног спортског објекта.

У свим деловима града где не постоји могућност реализације посебних јавних спортско-рекреативних центара и затворених спортских објеката, планира се двојно коришћење спортских објеката за потребе школског и рекреативног спорта.

При дечијим установама се уређују простори за игру деце у парковском амбијенту.

Рекреативни простори становања

У свим зонама планираним за нову стамбену изградњу планирају се обавезно и простори за рекреацију на нивоу суседства/насеља са јавним режимом коришћења.

Утврђују се плановима детаљне разраде којима се дефинише парцела. Препоручени садржаји су: терени за мале спортове, игралиште за децу, простор за одмор и пратеће зелене површине. Лоцирање ових простора треба да буде по могућности централно у односу на гравитирајуће кориснике. Простори треба да буду приступачни, повезани са главним пешачким и бицикличким токовима, уређени и опремљени према стандардима за одговарајућу активност. Просторним мерама обезбедити комфор, заштиту и безбедност корисника рекреативног простора, али и заштиту околног становништва од негативних утицаја реализације рекреативних активности (бука,...). На просторима дефинисаним као локални рекреативни простори и локални паркови могу се реализовати спортски терени на отвореном, дечија игралишта, помоћни и пратећи објекти (макс. спратности II, макс. "Из" објеката може износити макс. 5% површине рекреативних простора), стим што је мин.озелењеност ових простора 50%.

ПОВЕЗУЈУЋИ РЕКРЕАТИВНИ ПРОСТОРИ

Повезујући рекреативни простори у градском ткиву

Уређење мреже повезујућих рекреативних простора у градском ткиву подразумева подржавање најзначајнијих пешачких кретања, повезивање главних зелених рекреативних, културно-историјских, забавних, едукативних и туристички значајних простора у граду, при чему управо мрежа јавних садржаја и терцијарних делатности представља основу и потенцијал за њен развој. Уређивање ових простора подразумева уређивање дрвореда, као и виши ниво опремања и репрезентативније уређивање.

Зелени коридори

Зелени коридори се уређују у складу са димензијама на основу детаљне урбанистичке разраде. У оквиру зелених коридора дозвољено је уређивање пешачких и бицикличких стаза, подизање пратећих затворених објеката (места за одмор, угоститељски објекти, музички и ликовни павиљони, надстрешнице, излетнички пунктови, макс. спратности II и макс. "Из" објеката 5% површине зелених коридора), изградња отворених простора (спортски терени, игралишта, ретензије и подизање паркова). Зелене коридоре треба опремити стандардном инфраструктуром и према потреби системом за наводњавање.

Трасе и услови уређења бицикличких стаза дефинисане су у прилогу о саобраћају.

ОСТАЛЕ ПОВРШИНЕ ЗА РЕКРЕАЦИЈУ И СПОРТ

Остале површине за рекреацију и спорт планирају се и уређују интегрално са осталим гадским наменама. Простори за рекреацију и спорт могу се лоцирати на целој територији града као пратећа или допунска намена становању, централним функцијама, продукцији, јавним службама. Омогућава се изградња и уређење отворених (спортски терени, базени, дечија игралишта...) и затворених (фитнес клубови, тениски терени, куглане, базени и др.) простора и објеката за рекреацију у приватном власништву, намењених приватном и јавном коришћењу.

Разликујемо две врсте могућих облика организације и уређивања простора за рекреацију и спорт интегрисаних у становање, комерцијалне и радне просторе:

- заједнички простори за рекреацију на нивоу блока са јавним/полујавним/приватним режимом коришћења;
- приватни простори-организација и уређивање приватне парцеле за рекреацију и спорт намењени јавном/полујавном/приватном коришћењу.

Већина рекреативног коришћења не угрожава становање и централне садржаје, већ им напротив доприноси. У том смислу лоцирање отворених и затворених комерцијалних рекреативних садржаја различитих врста (фитнес сале, приватне играонице, теретане...) се омогућава дисперзивно или концентрисано на целокупној територији града.

За велике програме, попут комплекса базена, аква или забавног парка, избор локације зависи од приступачности и услова реализације рекреативних садржаја, који не смеју угрожавати квалитет околне средине, односно, морају бити у складу са општим условима уређења града.

ТУРИСТИЧКЕ ЗОНЕ

Планирање туристичких зона заснива се на коришћењу постојећих природних и створених вредности, као туристичких атрактера за шири регион и дневних излетишта за становнике града.

Према постојећој иницијативи предвиђа се реконструкција трасе старе железничке пруге за потребе туристичког воза, пешачких и бицикличких стаза.

Потес "Рајски отоци", који се налази у оквиру речног тока Ћетиње, треба ставити у функцију туристичко-рекреативних садржаја, по претходно израђеној детаљној урбанистичкој разради простора, уз максимално поштовање и заштиту природног амбијента.

Планом се наглашава потреба за развијањем рекреације и туризма уз обалу Ћетиње. Неопходно је све садржаје повезати са купалиштем "Плажа", како би чинили једну целину.

У оквиру водног земљишта реке Тетиње планира се уређење зелених површина и увођење других садржаја (формирање рибарских стаза), за потребе рекреације и одвијање такмичења на градском нивоу. Планска решења морају бити усклађена са условима датим у Студији о заштити клисуре Тетиње као предела изузених одлика.

2.6. СТАНОВАЊЕ

2.6.1. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

ОПИС И ОЦЕНА СТАЊА

Функција становања је на подручју ГУП-а града Ужица заступљена на површини од 794.64 ha, што износи 17.72% површине подручја обухваћеног Планом.

Подручје града Ужица обухвата простор три повезане котлине у централном делу (Турица, централна градска котлина и Крчагово), котлину насеља Севојно, као и простор обухваћен насељима уз главне излазе из града: на северу ка Косјерићу, на северозападу ка Јеловој Гори, на западу ка Бајиној Башти и на југу ка Златибору и Пожеги.

Због неповољне конфигурације терена централна градска котлина, са градским језгром, представља најгушће изграђену стамбену зону, у којој су заступљени сви видови становања.

Вишепородично становање је заступљено у централној градској котлини, као и у централним деловима котлина Крчагово и Севојно, док је породично становање присутно у широј контактної и рубној градској зони, града Ужица.

У пољопривредним зонама је заступљено породично становање у комбинацији са пољопривредним делатностима, које карактерише недовољна комунална и инфраструктурна опремљеност. Изван компактног градског стамбеног ткива, јављају се као претежне или допунске функције становању производне делатности и сервиси, и то уз путне правце ка изласку из града, на потезу ка Пожеги, Луновом Селу, Јеловој Гори, Бајиној Башти и Златибору.

Породично становање као вид претежног становања на овом простору присутно је у широј контактної и рубној градској зони, где су се због недовршене уличне мреже, недовољне комуналне опремљености, непоштовања правила прописане регулације, стамбене зоне развијале неплански, са просечном спратношћу објеката Су+П+1+Пк.

У градском центру породично становање је углавном допуњено пословањем (комерцијалне и услужне функције) и заступљено је у објектима спратности П+1+Пк.

Стамбена структура, размештај стамбених зона и њихова опремљеност неравномерно су заступљени у оквиру планског подручја. Због тога је неопходно у будућем планском периоду извршити равномернији распоред ових зона, у циљу смањења притиска насељавања у појединим деловима града.

ОГРАНИЧЕЊА И РАЗВОЈНИ ПРОБЛЕМИ

Ограничења и проблеми у развоју функције становања и размештају стамбене структуре, на подручју Плана произилазе из датих природних услова (морфологија терена) и створених услова, везаних за одвијање функција у појединим деловима града.

Постојећи природни услови, међу којима најизраженија морфологија терена, пресудно су утицали на поделу подручја Плана у шест просторних целина, са својим потенцијалима и ограничењима везаним за организацију и развој функције становања у оквиру њих.

Ограничења проистекла из дате морфологије терена и стихијска градња условиле су често формирање неправилне блоковске структуре у зонама становања, а тиме и проблеме везане за формирање потребне уличне мреже и инфраструктурно опремање.

Ограничења условљена достигнутом степеном развоја града и одвијањем његових функција огледају се у:

- недовршеном развоју уличне мреже, што има за последицу неправилну блоковску структуру;
- нелегална стихијска градња стамбених објеката, често лошег квалитета, на подручју Плана које је недовољно инфраструктурно опремљено, неповољно утиче на успостављање правилних регулационих и нивелационих услова за дате зоне;
- неповољна катастарска структура земљишта, која се огледа у великим површинама катастарских парцела у периферним деловима грађевинског подручја, условљава дефинисање нове парцелације и капацитета стамбених група;
- честа повезаност стамбених и производних зона неповољно утиче на задовољење потребних еколошких стандарда;
- спонтан развој производних функција у стамбеним зонама често доводи до нарушавања еколошке и функционалне равнотеже у датој стамбеној зони.

ПОТЕНЦИЈАЛИ И РАЗВОЈ

Узимајући у обзир положај у оквиру градског ткива, ниво опремљености и карактер стамбених зона, основни потенцијали за њихов развој и унапређење у наредном планском периоду су:

- могућност раста физичке структуре (повећање спратности), а тиме и могућност развоја нових стамбених садржаја;
- у случају недовољне искоришћености површине парцеле ствара се могућност за проширење стамбених садржаја, као и увођење допунских и пратећих функција, посебно на потезу локалних центара и дуж извода из града;
- неизграђене површине у зонама већ започетог стамбеног ткива погодне су за нове стамбене садржаје;
- могућност комбиновања различитих функција комплементарних становању у циљу смањења дистанци на релацији места рада и места становања, организовања слободног времена, задовољавања најразличитијих потреба становника, образовања, дечије заштите и др.;
- могућност искоришћења природних и створених погодности за развој викенд насеља, а са друге стране, положај привредних зона и већа комерцијализација простора уз главне саобраћајнице, нуди потенцијал развоја различитих облика пословног и других облика профитабилног становања.

ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА СТАНОВАЊА

Имајући у виду постојеће потенцијале и ограничења конципирани су следећи основни циљеви битни за формирање концепта развоја становања:

- успостављање зонинга стамбених садржаја по заједничким просторно-функционалним карактеристикама, у циљу равномерног развоја подручја Плана;
- развој нових зона становања у контексту интегралног планирања осталих урбаних функција на подручју Плана;
- успостављање понуде различитих облика становања у контексту одрживог развоја градског подручја и нових тржишних захтева, као и успостављање тржишних механизма из области стамбене изградње.

Поред основних циљева неопходно је обезбедити следеће:

- санацију, ревитализацију и ремоделацију неплански насталих насеља путем: израде планова за санацију и ревитализацију, опремања насеља инфраструктуром, озелењавања и урбаног опремања насеља, ремоделацијом физичке структуре насеља у циљу успостављања склада са окружењем;
- дистрибуцију планираних делатности и радних места у оквиру површина за становање, ради остваривања мешовитих намена;
- увођење нових облика становања (пословно, ренгално, викенд) у циљу додатног активирања простора;
- обезбеђење резервних површина за потребе непредвиђеног пораста потреба за стамбеним фондом и могућности за његову реализацију;

Са пословно-технолошког аспекта развоја становања потребно је:

- активирање тржишне димензије у становању;
- обезбеђење што веће типологије становања;
- обезбеђење одговарајуће и разноврсне понуде локација за функцију становања;
- омогућавање успостављања управљачких механизма развоја становања (нпр. управљање грађевинским земљиштем).

Са аспекта комуналног уређења стамбених зона потребно је обезбедити следеће:

- подизање нивоа уређености и опремљености насеља инфраструктурним опремањем;
- успостављање квалитета опремања постизањем оптималне концентрације и организације централних активности;
- успостављање квалитета опремања постизањем оптималне концентрације и организације друштвене инфраструктуре;
- подизање квалитета опремања отворених простора;
- очување квалитета животне средине у зонама великог степена концентрације стамбене изградње.

Са аспекта интегрисаног становања са стратешки одређеним функцијама потребно је развијати:

- *Становање у функцији туризма* - обухвата викенд становање, формирање туристичких насеља по угледу на традиционална;
- *Развијање тржишног облика становања* - које је тако лоцирано да је превасходно профитабилно. Сходно томе неопходно је развити следећу типологију становања:
 - економске облике (изнајмљивање и издавање);
 - туристичке облике (пансионски, кућа и стан за одмор);
 - услужно становање (апартманско, пратеће, сервисно);
 - продукцијско становање (атељеи, радионице, "погонско");
 - рентијерско становање (према положају, комфору, пратећим садржајима).
- *Обезбеђење социјалног становања:*
 - развијање социјалних и приступачних облика становања;
 - социјалне установе (дом или хотел за самце, ђачки дом, студентски дом, дом за старе).

Редистрибуција становања

Становање би требало истовремено сагледати као функцију која прожима свеукупни простор Плана, тако да мора сагледати по просторним нивоима (града, насеља, кварта, блока, куће).

Неопходно је фазно, као код мреже насеља, извршити:

- деконцентрацију постојећег;
- децентрализацију започетог;
- дисперзију будућих нових облика становања.

Стамбену структуру би требало просторно развијати као:

- линијске структуре уз: путеве, улице, потоке;
- растресите структуре као: тачкасте (расуте, збијене), пунктуално (укрсно-позиционо).

2.6.2. КОНЦЕПТ РАЗВОЈА СТАНОВАЊА - ПРОГРАМСКЕ ПРЕПОРУКЕ

Концепт развоја становања у наредном периоду обухвата унапређење постојећих и развој нових стамбених капацитета.

Унапређење постојећих видова становања

Унапређење постојећих видова становања огледа се у унапређењу функционалних и просторно-физичких и обликовних карактеристика стамбених зона.

Унапређења се односе на:

- Ф и з и ч к а - погушћавање постојећих зона кроз раст физичке структуре у хоризонталном и вертикалном смислу (доградња, надградња, реконструкција) и изградња нових стамбених објеката у зонама и на потезима где она није заокружена.
- Ф у н к ц и о н а л н а - увођењем допунских или пратећих функција (трговина, услуге, пословање, производња, угоститељство, забава и др.) које ће допринети добром функционисању становања као примарне функције и то почев од нивоа: куће, парцеле, зоне, блока, до већих групација.
- З а о к р у ж е њ е с т а м б е н и х з о н а у ц е л и н е с а р а з л и ч и т и м ф у н к ц и о н а л н и м к а р а к т е р о м, с а ц и љ е м д а б у д у ј а с н о п р е п о з н а т љ и в е и д а н е с м е т а н о ф у н к ц и о н и ш у у н у т а р њ и х. П о с т о ј е ћ и о б л и ц и и з о н е с т а н о в а њ а с е м о г у т р а н с ф о р м и с а т и у р а з н о в р с н е ф у н к ц и о н а л н е ц е л и н е у з а в и с н о с т и о д п о л о ж а ј а, с т е п е н а c e н т р а л и т е т а, п р и м а р н и х ф у н к ц и ј а, к а р а к т е р а н а с е љ а и д р. Т а к о с е т р а н с ф о р м а ц и ј о м м о ж е п о с т и ћ и д а с т а м б е н а з о н а б у д е: т у р и с т и ч к а c e л и н а, з о н а м е ш о в и т о г с т а н о в а њ а, и л и с т а н о в а њ а к о м б и н о в а н о г с а п о с л о в а њ е м и л и п р о и з в о д н и м д е л а т н о с т и м а. О в а к в о м о р г а н и з а ц и ј о м с т а м б е н и х з о н а д а ј е с е д о п р и н о с р а ц и о н а л н и ј е м к о р и ш ћ е њ у г р ађ е в и н с к о г з е м љ и ш т а, к а к о у ф у н к ц и о н а л н о м т а к о и у п р о с т о р н о - ф и з и ч к о м с м и с л у, ш т о и м а з а п о с л е д и ц у с м а њ е њ е ш и р е њ а с т а м б е н и х з о н а н а р а ч у н п о љ о п р и в р е д н и х и з е л е н и х п о в р ш и н а.
- С о б з и р о м н а т о, д а с у с т а м б е н е з о н е ч е с т о ф о р м и р а н е п о д д е ј с т в о м п р и р о д н и х и с т в о р е н и х у с л о в а п о ж е љ н о ј е и з в р ш и т и њ и х о в о з о н и р а њ е п о п о з и ц и ј и у г р а д у (у з р е к у, у з п у т е в е, у з о н а м а р а д а).

Развој стамбених зона у з п у т е в е, представља наставак започетог тренда у ПЦ "Бела Земља", једнострано поред државног пута I реда.

Лоцирање зона становања уз радне зоне (индустрију, производно-занатске делатности и др.) има за предност смањење дистанци на линији место становања-место рада.

Предвиђени размештај зона становања доприноси развоју "ударних" зона, потеза и пунктова градског подручја, чији је интензитет у директној вези са трендом размештаја становништва, постојећим и планираним зонама рада и привређивања, морфологијом терена и др.

Развој нових видова становања

Захваљујући богатству и разноликости природних ресурса на територији Града Ужица и значају Ужица као центра управног округа, као и интензивирању активности дуж главних саобраћајних праваца, стварају се предуслови за појаву нових облика становања као што су: становање у функцији туризма, рентијерско, пансионери, куће за одмор и др.

Пожељно је у стамбену понуду укључити социјално категорисане облике становања, приступачно становање, традиционалне видове становања-етно и еко насеља и др.

2.6.3. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

2.6.3.1. ПРАВИЛА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ФУНКЦИЈЕ СТАНОВАЊА

Посматрано у односу на укупан биланс површина, у оквиру подручја обухваћеног Планом, планираној функцији становања припада 918.12 ha (20.37%).

Функција становања на подручју Плана одвија се у оквиру:

- породичног становања, коме припада 806.97 ha (17.9%);
- вишепородичног становања, коме припада 67.47 ha (1.50%);
- мешовитог становања (породично и вишепородично), коме припада 25.44 ha (0.56%);
- викенд становања, коме припада 18.24 ha (0.40%).

Планирана максимална спратност стамбених објеката на подручју Плана је 6 (шест) надземних етажа.

Поштујући започете трендове, као и окоснице развоја (саобраћај, развој привредних и централних зона, рекреативних пунктова), Планом је предвиђен равномеран размештај како становања, тако и осталих садржаја.

Просторни размештај зона становања заснива се, у складу са функционалним и типолошким карактеристикама појединих зона становања, и на различитим степенима изграђености, што омогућава рационалније коришћење грађевинског земљишта у карактеристичним урбанистичким целинама са обавезујућим условима у дефинисаним урбанистичким зонама.

Зонирање стамбених садржаја извршено је поделом на више зона, на основу нивоа заступљености основних функција и интензитету коришћења простора у оквиру одређене функције. За простор ван грађевинског подручја (у оквиру пољопривредних површина) становање је заступљено као пратећа функција.

С обзиром на специфичности унутар самих зона издвајају се потези са одређеним функционалним карактеристикама.

Просторно посматрано зонирање стамбених садржаја извршено је поделом у више зона за које важе иста правила грађења и уређења и то:

- становање у градском центру;
- становање у ужој контактної зони градског центра и централној зони просторне целине;
- становање у широј контактної зони градског центра;
- становање у рубној зони;
- становање у пољопривредној зони.

У зонама мешовитог становања прописани су исти урбанистички параметри за стамбене објекте породичног и вишепородичног становања.

СТАНОВАЊЕ У ГРАДСКОМ ЦЕНТРУ

Градски центар као најатрактивнији простор за развој различитих активности, у оквиру којих су лоциране најважније управне, административне и друге нестамбене функције, у великој мери задржава стамбени карактер.

У складу са концепцијом развоја града која афирмише "центре", кроз комерцијализацију и повећање степена централитета тог простора, становање поред централних функција и јавних служби добија претежну функцију у односу на заступљеност централних активности.

У том смислу, концепт развоја становања у оквиру ове зоне, предвиђа пре свега, унапређење постојеће стамбене структуре. Ово се пре свега односи на повећање капацитета физичке структуре, кроз квалитетну реконструкцију, доградњу и надоградњу објеката, и што је још најзначајније, на функционална унапређења.

Тежња је да се породично становање постепено измести из најуже градске зоне и замени профитабилним облицима становања и пословним садржајима, а потом и даља трансформише, у смислу промене урбане структуре, повећања степена изграђености, чиме би се употпунио карактер зоне градског центра.

На тај начин се у централној градској зони успоставља равнотежа становања и централних активности и повећава степен изграђености.

Вишепородично становање у градском центру

Вишепородично становање обухвата како постојеће објекте и блокове вишепородичног становања у оквиру градског центра, тако и планиране који би настали променом урбане структуре у оквиру ове зоне, који се задржавају уз предвиђен раст, уз уклапање у систем и концепцију зоне, задовољавајући параметре изграђености за ову зону.

У оквиру граница градског центра постојећи вишепородични стамбени објекти заступљени су у оквиру карактеристичних урбанистичких зона, спратности од приближно П+4+Пк, као и слободно постављени објекти вишепородичног становања. Планирани тип блока у градском центру може бити:

- з а т в о р е н градски блок кога карактерише успостављена урбана матрица, са објектима изграђеним по ободу блока, по правилу у непрекинутом низу, са повременим функционалним и визуелним продорима;
- о т в о р е н градски блок кога карактерише слободно постављени вишепородични објекти повучени у односу на регулацију, изграђени на јединственој парцели.

Садржајна надградња подразумева учешће пословања и трговине у приземним етажама објеката. Карактер пословања мора бити прилагођен становању у ужем градском језгру. Генерално гледано, претварање стамбеног простора у пословни у зони најужег центра (у приземљу и на спрату) је позитивно.

Пословно-стамбени објекти у зонама у којима је заступљено вишепородично становање, могу садржати и мање од четири стамбене јединице.

Урбанистички параметри за ову зону дати су у поглављу 3.3.

За потребе паркирања предвиђено је:

- изградити паркинг места у оквиру објекта или у граници грађевинске парцеле;
- учествовати у изградњи јавних гаража и паркинг простора у складу са општинском одлуком која регулише ову област,

према нормативу од 1 (једно) ПМ на 1 (једну) стамбену јединицу.

Код реализованих објеката задржава се постојећи систем регулације у који се уклапају и нови објекти. Тежи се ка формирању уличног фронта, са могућношћу ширења нове урбане структуре према дубини блока.

Спратност објеката дефинише систем висинске регулације ових зона, при чему се тежи да се вишеспратни објекти заокруже у оквиру пуних спратних висина. Сав помоћни простор становања и пословања реализује се у оквиру основних габарита објеката на парцели.

Поштовањем урбанистичких параметара могуће је обновити фонд вишепородичног становања, трансформисати постојеће објекте вишепородичног становања, или његове делове, у профитабилне облике становања - пословно, рентално, итд.

Као део традиционалног градског ткива, потребно је да објекти и обликовно кореспондирају и наглашавају значај најуже градске зоне.

Код вишепородичних стамбених објеката, габарит и волумен, треба да истакну, пре свега резиденцијални карактер градског центра, што значи да и сама материјализација објеката треба да буде у складу са општим поставкама квалитетне и примерене реконструкције и обнове градског центра.

СТАНОВАЊЕ У УЖОЈ КОНТАКТНОЈ ЗОНИ ГРАДСКОГ ЦЕНТРА И ЦЕНТРАЛНОЈ ЗОНИ ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ

Становање у ужој контактної зони градског центра

Најгушће насељена и изграђена зона је непосредна контактна зона која додирује градски центар. С обзиром на то, да ова зона представља продужетак градског центра, предвиђено је да се у оквиру ње развијају садржаји комплементарни функцијама градског центра.

Пошто је у зони градског центра предвиђена велика концентрација централних садржаја, комплементарне функције у оквиру ове зоне требало би да се развијају кроз понуду садржаја вишег нивоа, подижући тиме степен привлачности градске зоне у целини. У оквиру ове зоне, а у смислу комплементарности са градским центром, неопходно је афирмисати пратеће садржаје који му недостају.

У том смислу, уз потезе главних саобраћајница развијају се комерцијалне и пословне активности, док се у унутрашњости зоне развијају садржаји који подижу квалитет живота на том подручју (услуге, спортско рекреативни, културни, образовни, забавни, угоститељски и други садржаји).

За потребе паркирања предвиђено је

- изградити паркинг места у оквиру објекта или у граници грађевинске парцеле;

- учествовати у изградњи јавних гаража и паркинг простора у складу са општинском одлуком која регулише ову област.

према нормативу од 1 (једно) ПМ на 1 (једну) стамбену јединицу.

Вишепородично становање

Планом је предвиђено подизање квалитета стамбеног фонда уз повећање физичких капацитета објеката. Процесом ремоделације створиће се услови за увођење система пратећих функција (услуга и пословања) употпуњујући капацитет и квалитет ове стамбене зоне.

Овом зоном обухваћени су вишепородични стамбени објекти претежно спратности П+4, који се у оквиру претежно мешовитих блокова формирају као слободностојећи, или као део блоковског низа, по дубини локације и на регулацији, при чему увођење пратећих садржаја постоји као могућност, односно, увођење пословања у приземље постаје обавеза код објеката и низова на регулацији.

Мешовито становање

Овим подзонама мешовитог становања доминира неравнотежа хоризонталне и вертикалне регулације, која је условила поремађај урбаног идентитета. У циљу успостављања равнотеже у подзони, дозвољене су веће спратности од прописаних за вишепородичне објекте, због усклађивања са висинском регулацијом изграђених објеката, уз поштовање осталих параметара, као и изградња пословних и пословно-стамбених објеката у унутрашњости блока.

Становање у централној зони просторне целине

Овај вид становања јавља се:

- у централној зони просторне целине "Севојно";
- у централној зони просторне целине "Царина";
- у централној зони просторне целине "Крчагово".

У овој зони су предвиђени следећи видови становања:

Вишепородично становање

Оно што ове зоне чини специфичним је знатно процентуално учешће јавних функција и централних активности, као и знатно учешће вишепородичног и мешовитог становања као примарне намене.

Знатан проценат вишепородичног становања условио је појачану концентрацију и интензитет других активности. Као вид функционалног унапређења у овој зони јавља се приступачно становање на Царини, а као пратеће функције јављају се комерцијалне и услужне делатности, непроизводно пословање, јавне службе, итд.

На простору трансформације (потпуна замена постојеће изграђене структуре) породични стамбени објекти прерастају у вишепородичне, формирањем отворених блокова дуж Немањине улице.

Мешовито становање

У подзонама мешовитог становања унапређење постојеће стамбене структуре врши се кроз:

- заокружење и регулацију стамбених блокова, погушћавање стамбене зоне већим степеном изградње, како нових објеката, тако и проширење капацитета постојећих објеката;
- правила уређења (углавном су усмерена на ублажавање последица стихијске градње), поштовање предвиђених регулационих карактеристика постојећих стамбених блокова и успостављање јасних принципа регулације у започетим зонама.

СТАНОВАЊЕ У ПРОСТОРУ ШИРЕ КОНТАКТНЕ ЗОНЕ ГРАДСКОГ ЦЕНТРА

Простор шире контактне зоне, која окружује језгро са традиционалном градском матрицом, чине претежно зоне породичног становања са појединачним локацијама вишепородичног становања. Иако идентитет ове зоне чини породично становање у оквиру ове зоне заступљени су садржаји јавних функција и служби, као и знатно процентуално учешће секундарних делатности (индустријска производња, грађевинарство, производно занатство, складиштење, veleпродајни центри), нарочито у Севојну, Крчагово и на Белој Земљи, тако да ова намена не представља ни допунску, ни пратећу намену у зонама са претежним стамбеном наменом. То су постојећи индустријски комплекси који се инкорпорирају у постојеће стамбено ткиво, у циљу смањења дистанци на релацији место становања и место рада, у којима се формира и посебан вид становања, у овом случају пословно становање (пословни апартмани), а у складу са новим тржишним условима и захтевима. У том смислу, предвиђа се повећање физичких капацитета стамбене структуре и то на рачун поменутих делатности.

На излазним правцима из града формирају се потези са интензивним развојем централних функција (пословање, трговина, услуге), али у мањем обиму и интензитету у односу на централно градско подручје. Овакав тренд има утицај на развој стамбене структуре ове зоне.

Спортско-рекреативни комплекси допуњују ширу контактну зону и као баланс поменутих садржаја доприносе проширењу понуде стамбене структуре, у виду апартманског смештаја у функцији спортског туризма.

У складу са карактером зоне у целини, тако и карактеристичним целинама, Планом се предвиђа даљи развој стамбених садржаја на овом простору кроз:

- унапређење постојеће стамбене структуре уз реконструкцију блокова;
- функционална унапређења, која подижу квалитет функционисања кроз повећање степена централитета у оквиру шире контактне зоне, поштујући карактер и специфичност сваке целине понаособ.

Вишепородично становање

Довршени блокови вишепородичног становања у насељу Пора се задржавају.

Породично становање

С обзиром на неуједначен карактер регулације ове зоне, потези уз линијске центре имају карактеристике ивичне градње, претежно са објектима на регулацији, док су по ободу централног подручја, углавном заступљени слободностојећи породични објекти, повучени од регулационе линије. На овим потезима је пожељно успостављање континуитета грађевинских и регулационих линија, у циљу адекватног визуелног и функционалног повезивања са потезима у зони градског центра.

Обезбедити минимално прописан број паркинг места, према нормативима за одређену намену објеката, изградњом паркинг места у оквиру објекта или у граници грађевинске парцеле.

СТАНОВАЊЕ У РУБНИМ ЗОНАМА

Ове зоне су настале проширењем, повезивањем и укрупњавањем подручја спонтано насталог становања, које је овде присутно као доминантна функција.

У овој зони је становање предвиђено као претежна намена, док су остале функције планиране као пратеће, са учешћем до 21%.

Могућа је заступљеност следећих пратећих делатности: трговина (свакодневно, повремено, специјализовано снабдевање), пословно-комерцијалне делатности (бирои, агенције, представништва, пословне и техничке услуге), услуге (занати, сервиси), угоститељство.

Унапређење ове зоне ће се остварити првенствено путем: реконструкције постојеће и изградњом нове саобраћајне мреже, ублажавања последица спонтано и стихијски настале градње, у циљу побољшања слике насеља (санација, реконструкција), увођењем адекватног инфраструктурног опремања и успостављањем јасних принципа хоризонталне и вертикалне регулације на овом простору.

На парцелама се може градити два или више објеката, под условом да представљају једну функционалну целину. Ако је на парцели планирана изградња више објеката укупни капацитети за изградњу парцеле не могу бити прекорачени, као и други услови (растојање објеката од границе парцеле, међусобно растојање објеката и др.).

Као претежни тип изградње у овој зони јавиће се слободностојећи објекти, мада се могу јавити и објекти у низу. У оба случаја објекти се морају постављати ван регулационе линије блока. Планирана максимална спратност објеката је 3 (три) надземне етажне.

Обезбедити минимално прописан број паркинг места према нормативима за одређену намену објеката изградњом паркинг места у оквиру објекта или у граници грађевинске парцеле

СТАНОВАЊЕ У ВИКЕНД ЗОНИ

У југозападном делу града, на месту спонтано започетог викенд насеља, у непосредном окружењу парк-шуме "Бела Земља", планиран је развој зоне викенд становања.

Успостављањем ове зоне проширује се понуда различитих облика и видова становања на подручју Плана, успоставља континуитет туристичких зона градског подручја са околним подручјима изразитих туристичких потенцијала као што су Златибор, Сирогојно, Тара и Мокра Гора итд.

Уређење ове зоне базира се на њеном функционалном и амбијенталном јединству, које ће се остварити путем квалитетне изградње, као и унапређењем постојеће физичке структуре (санација, реконструкција).

Поред становања у овој зони могућа је заступљеност и пратећих делатности, као што су: спорт и рекреација, трговинско-услугне, угоститељство.

Као претежни тип изградње у овој зони јавиће се слободностојећи објекти постављени ван регулационе линије блока. Планирана максимална спратност објеката је 3 (три) надземне етажне.

Потребно је обезбедити минимално прописан број паркинг места према нормативима за одређену намену објеката изградњом паркинг места у оквиру објекта или у граници грађевинске парцеле,

СТАНОВАЊЕ У ПОЉОПРИВРЕДНИМ ЗОНАМА

Овај вид становања је предвиђен углавном на појединачним локацијама, као пратећа функција, у зонама где је пољопривредна производња планирана као претежна намена, на простору између грађевинског подручја и границе Плана, у северном, источном, југоисточном и западном делу подручја обухваћеног Планом.

Као претежни тип изградње у овој зони јавиће се слободностојећи објекти, постављени ван регулационе линије блока. Планирана максимална спратност објеката је 3 (три) надземне етажне.

У оквиру породичног становања број потребних паркинг места обезбедити на сопственој парцели.

ПОСЕБНИ ОБЛИЦИ СТАНОВАЊА

Концепт развоја стамбених функција на подручју Плана предвиђа и развој посебних облика становања, са циљем да се употпуни понуда стамбених садржаја, а у складу са новим условима и захтевима тржишта. Различитим видовима становања се рационално користе потенцијали подручја, а тиме и фирмише град у целини.

Посебним облицима становања је обухваћено:

- становање у функцији туризма;
- профитабилно становање;
- социјално категорисано становање.

Становање у функцији туризма

На подручју Плана предвиђени су следећи туристичко-смештајни садржаји:

- хотели - "Златибор" и "Палас";
- хотел - "Златиборска ноћ";
- куће и станови за одмор, пансиони, еко и етно пансиони у оквиру пољопривредних домаћинстава.

Профитабилно становање

Профитабилно становање је заступљено у градском центру, као и оквиру производних зона и потеза. Овај вид становања се може јавити као пратећа функција у свим градским зонама, с тим, што у градском центру може постати и доминантна намена.

Социјално и приступачно становање

Социјално становање чини категорију становања која решава потребе социјално угрожених и лако повредивих група, којима је потребно пружити посебну помоћ при обезбеђивању адекватних услова становања.

Основни критеријуми за одређивање локације за социјално категорисано и приступачно становање су:

- релативна близина јавног превоза;
- могућност повезивања на инфраструктуру;
- близина осталих видова становања, као и основних видова сервиса (школа, дечија установа, здравствена установа).

Други вид социјално категорисаног становања могућ је и у оквиру једне ламеле, где је присутна инклузија са осталим видовима становања.

У свим зонама, изузев становања у викенд и зони градског центра, на парцелама града Ужица могуће је градити вишепородичне објекте приступачног и социјалног становања, у складу са урбанистичким параметрима:

– индекс изграђености "Ии"	1.6
– индекс заузетости "Из"	50%
– минимална површина новоформиране парцеле за слободностојеће објекте	600 m ²
– за објекте у низу	550 m ²
– вертикална регулација: макс. спратност објеката	4 надземне етажe
– минимални проценат зелених површина	25%
– хоризонтална регулација: у складу са правилима за зону (подзону).	
– број потребних паркинг места остварити унутар парцеле	

2.7. РАЗВОЈ ПРОДУКЦИОНИХ ДЕЛАТНОСТИ

2.7.1. СТРУКТУРА ПРОДУКЦИОНИХ ДЕЛАТНОСТИ

1. ПРИМАРНЕ ДЕЛАТНОСТИ (пољопривреда, шумарство)

2. СЕКУНДАРНЕ ДЕЛАТНОСТИ

- С1 (индустрија, грађевинарство, производно занатство, складиштење роба и велепродајни центри)
- С2 (грађевинарство, производно занатство, складиштење роба и велепродајни центри)

3. ТЕРЦИЈАРНЕ ДЕЛАТНОСТИ (трговина, туризам, угоститељство, саобраћај и везе, стамбено-комуналне делатности, државна управа, услужно занатство)

- Ц1 (трговина, пословање, занатство и услуге)
- Ц2 (трговина на мало, пословање, "чисто" занатство и услуге)

4. КВАРТАРНЕ ДЕЛАТНОСТИ (интелектуалне и агенцијске услуге)

2.7.2. НОВОПЛАНИРАНО РЕШЕЊЕ - ОПШТИ УРБАНИСТИЧКИ УСЛОВИ УРЕЂЕЊА

ЦИЉЕВИ

- Ревитализација и модернизације постојећих и изградња нових производних капацитета.
 - Унапређење функционалне структуре:
 1. реструктурирање постојећих технолошких процеса;
 2. подизање степена финализације на виши ниво;
 3. имплементација нових секундарних делатности високих технологија (индустрија, грађевинарство, производно занатство);
 4. развој терцијарних делатности, са трговином као водећом граном, у будућем регионалном центру;
 5. јачање кварталних делатности (информационе и комуникационе технологије, финансијске, интелектуалне услуге).
 - Унапређење просторно-физичке структуре:
 1. реконструкција постојеће физичке структуре (доградња, надградња, адаптација);
 2. рециклажа постојеће физичке структуре, у складу са поменутом наменом простора;

3. изградња нове физичке структуре;
 4. унапређење постојећих инфраструктурних мрежа.
- Прилагођавање величине и структуре индустрије стварним потребама тржишта. Мала и средња предузећа лоцирана дисперзно, као и у оквиру ових радних зона и потеза, требало би да постану основни носиоци развоја, због могућности брзог и лаког прилагођавања захтевима тржишта.
 - Отварање нових производних зона, потеза и пунктова на изграђеним локацијама, на изводним правцима из града и дисперзно, уз испуњење просторних и еколошких критеријума, и уколико нису у колизији са стамбеним и другим окружењем.
 - Измештање индустрије и непрофитабилних делатности из градског центра.
 - измештање индустрије из градског центра ("Фротекс", "Димитрије Туцовић", "Деса Петронијевић") и стварање услова за профитабилне централне садржаје.
 - Активирање потенцијала везаних за примарне делатности на подручју града.
 - обезбедити услове за развој, заштиту и развој пољопривредног земљишта, уз максимално очување пејзажних и амбијенталних вредности;
 - обезбедити поштовање међузависности површина под шумом, пољопривредом и изграђених површина;
 - развој различитих облика урбопољопривреде (органска производња, повртарство, гајење лековитог биља, воћарство, живинарство, сточарство);
 - очување и унапређење шумских површина у циљу формирања здраве животне средине, неопходне за одвијање спортско-рекреативних активности грађана, као и различитих видова туризма.
 - Велика понуда различитих локација у циљу рационалног коришћења грађевинског земљишта и економичне изградње.
 - Стварање нове земљишне политике, са прецизним мерењем и усмеравањем урбане ренте, у циљу општег градског просперитета, са централним садржајима у центру.
 - Унапређење квалитета животне средине.

КОНЦЕПТ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Дугорочна концепција развоја и размештаја продукционих делатности подразумева њихову децентрализацију, унапређење постојећих производних капацитета, кроз реконструкцију, ревитализацију и модернизацију, као и формирање нових производних пунктова, потеза и зона, уз повећање еколошке поузданости производних локација.

- **Децентрализација продукционих делатности у циљу равномерног развоја градске територије**
 - концентрација терцијарних делатности (трговина, пословање, услуге, као и јавне функције)
 - унапређење постојећих и изградња нових инфраструктурних мрежа
 - стварање предуслова за квалитетно становање
- **Реконструкција, ревитализација и модернизација постојећих производних капацитета**
 - реструктурирање и модернизација производње, са увођењем нових производних делатности
 - трансформација производних делатности у еколошки повољније од постојећих
 - ревитализација постојеће физичке структуре и мреже инфраструктурних објеката
 - постојеће индустријске зоне у главној градској котлини и поједини погони (еколошки неповољни) у Крчагову планирани су за трансформацију ка терцијарним делатностима
 - усклађивање постојеће индустријске производње са осталим функцијама на локацији, путем израде стратешке процене утицаја на животну средину, њихових имплементација, у циљу стварања еколошки поузданих локација
- **Формирање нових производних пунктова, потеза и зона**

Продукционе делатности могу бити лоциране:

- д и с п е р з н о - у оквиру становања, и као појединачни пунктови расути у оквиру урбаног ткива;
- у оквиру п о т е з а - на изводним правцима из града и дуж одређених градских саобраћајница предвиђено је производно занатство и терцијарне делатности (потез ка Пожеги, Луновом Селу, Јеловој Гори, Бајиној Башти);
- у оквиру п р о и з в о д н и х з о н а - индустрија у Крчагову и Севојну, са обе стране државног пута I реда, производно занатство у Севојну, Врелима, Крчагову, на Белој Земљи, као и на путу за Забучје.

2.7.3. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА - ОПИС НОВОПЛАНИРАНОГ СТАЊА

ПРАВИЛА ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Организација продукционих делатности на подручју Плана условљена је пре свега постојећим стањем секундарних (постојећа индустрија), дисперзивно лоцираним примарним и незнатно присутним терцијарним делатностима, као и задатим циљем везаним за децентрализацију продукције, ради формирања предуслова за уравнотежен економски развој подручја обухваћеног Планом.

Продукционе делатности су организоване путем:

- **КОНЦЕНТРАЦИЈЕ ПРОДУКЦИОНИХ ДЕЛАТНОСТИ**
 - формирање производних зона
 - формирање производних потеза

- ДИСПЕРЗИЈЕ ПРОДУКЦИОНИХ ДЕЛАТНОСТИ - на подручју Плана подразумева развој производње на нивоу грађевинских парцела или блока, уз неопходно саобраћајно и функционално умрежавање.

КОНЦЕНТРАЦИЈА ПРОДУКЦИОНИХ ДЕЛАТНОСТИ

Концентрација продукционих делатности се манифестује у постојећим и новоформираним производним зонама и производним потезима, условљеним постојећим потенцијалима и потребама одређених градских подручја и града као целине, у циљу остварења уравнотеженог економског развоја на подручју Плана.

Производне зоне

ПРОИЗВОДНА ЗОНА "СЕВОЈНО" - обухвата простор на подручју Севојна, са обе стране државног пута I реда бр. 21 (Ваљево-Пожега-Ужице-Златибор), од Ул.Хероја Дејовића, до ушћа потока Дервента у Ђетињу, и од реке Ђетиње на југу, до улица Ивана Божовића, Гаврила Принципа и Мајке Јевросиме на северу, на површини од 221.22 ha. У простору зоне су заступљене секундарне (радно-производне) и терцијарне (пословно-услугне) продукционе делатности.

У овој производној зони се очекује:

- реструктурирање и модернизација постојећих технолошких процеса, уз подизање степена финализације на виши ниво, у складу са постојећим просторним потенцијалима;
- увођење нових продукционих делатности комплементарних постојећим, у циљу проширења понуде у врсти услуга и финалних производа;
- активирање уличних фронтва уз концентрацију делатности терцијарног сектора;
- активирање потеза уз реку Ђетињу, уз заступљеност садржаја који су атрактивни за кориснике, а нису у колизији са очувањем њених природно-еколошких особености, и обезбеђење доступности и уређености њене обале.

ПРОИЗВОДНА ЗОНА "КРЧАГОВО" - обухвата простор између реке Ђетиње, Бањичке улице, Ул.Милоша Обреновића, потока Буковац, Ул.Ада, закључно са комплексом фабрике коже "Ужице" и државног пута I реда бр. 21 (Ваљево-Пожега-Ужице-Златибор), на површини од 105.36 ha.

У овој зони је предвиђено:

- реструктурирање и модернизација постојећих технолошких процеса уз подизање степена финализације на виши и еколошко безбедан ниво, у складу са постојећим просторним потенцијалима;
- ревитализација постојеће физичке структуре и увођење нових продукционих делатности (производно занатство, терцијарне и кварталне делатности) на слободним локацијама;
- увођење нових продукционих делатности (производно занатство и терцијарне делатности) на слободним локацијама;
- директно повезивање на саобраћајну мрежу државног пута I реда бр. 21 (Ваљево-Пожега-Ужице-Златибор).

ПРОИЗВОДНА ЗОНА "ЦЕНТАР" - обухвата простор између државног пута I реда бр. 21 (Ваљево-Пожега-Ужице-Златибор), "Плавог моста", Ул.1300 каплара, улице Михаила Илића, Курлагине, Росуље, Јакшићеве, Церске, Београдске, Видовданске, Хаџи Мелентијеве, Курсулине, Косанчићеве, Н.Пашића, Жеље Ђурића, Н.Пашића, Д.Туцовића, Ристе Тешића, Железничке и трасе железничке пруге, до Градске аутобуске станице, на површини од 82.48 ha.

У овој зони је планирано:

- реструктурирање постојећих производних процеса, могућност увођења нових продукционих делатности које могу припадати искључиво терцијарном и кварталном сектору.

ПРОИЗВОДНА ЗОНА "ТУРИЦА" - обухвата простор омеђен трасом железничке пруге Београд-Бар, Ул.Миодрага Мила Верговића, Иве Андрића и Ужичке војске, на површини од 35.87 ha.

У овој зони је планирано:

- реструктурирање постојећих производних процеса, могућност увођења нових продукционих делатности које могу припадати искључиво терцијарном и кварталном сектору.

ПРОИЗВОДНА ЗОНА "БЕЛА ЗЕМЉА" - обухвата просторни појас уз државни пут I реда бр. 21 (Ваљево-Пожега-Ужице-Златибор), између саобраћајне петље "Сурдук" и мотела "Браћа Секулић" (правац север-југ) и уско залеђе овог пута (правац запад-исток), на површини од 136.85 ha.

У овој зони је предвиђено:

- реструктурирање постојећих производних процеса, могућност увођења нових продукционих делатности које могу припадати секундарном (производно занатство, грађевинарство, складиштење роба), терцијарном и кварталном сектору.

Производни потези

ИЗВОДНИ ПРАВЦИ ИЗ ГРАДА - повезују централни део града са његовом периферијом. Дуж ових потеза предвиђено је концентрисање углавном терцијарних делатности, а уколико просторне могућности допуштају могуће је лоцирање и секундарних делатности (погони производног занатства), под условом да немају штетних утицаја на животну средину, чиме се повећава опслуживање подручја ван градског центра, смањује обим кретања становништва ка градском центру, подиже квалитет становања и свеукупни развој ових делова града диже на виши ниво.

- **ИЗВОДНИ ПРАВАЦ ДУЖ ДРЖАВНОГ ПУТА II РЕДА БР. 263, НА ПОТЕЗУ КА ЛУНОВОМ СЕЛУ И КОСЈЕРИЋУ** - на овом потезу могуће је лоцирање:
 - СЕКУНДАРНИХ ДЕЛАТНОСТИ - погона производног занатства, грађевинарства, робних складишта;
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - продаја роба и производа насталих на потезу, или допремљених ван њега, предвиђена на делу путног фронта у контактної зони. На потезу је предвиђена могућност лоцирања свих видова занатства;

- ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - могу бити заступљене и пословно-комерцијалне функције везане за пласман производа насталих на потезу.
- ИЗВОДНИ ПРАВАЦ ДУЖ ДРЖАВНОГ ПУТА II РЕДА БР. 213 ЗА ЈЕЛОВУ ГОРУ - на потезу је предвиђено одвијање следећих делатности:
 - СЕКУНДАРНЕ ДЕЛАТНОСТИ - производно занатство, грађевинарство, складишта роба;
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - малопродаја, услужно занатство;
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - пословне услуге везане за пласман роба насталих на потезу, комерц.услуге у области промета роба и услуга, представништва фирми,техничке услуге;
 - ОСТАЛО - смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).

ПОТЕЗ ДУЖ УЛ.УЖИЧКЕ РЕПУБЛИКЕ И РАДНИЧКОГ БАТАЉОНА - предвиђено је одвијање следећих делатности:

- ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - малопродаја, услужно занатство;
- ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - комерц.услуге у области промета роба и услуга, представништва фирми, агенције, бирои, техничке услуге;
- ОСТАЛО - смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).

ПОТЕЗ ДУЖ УЛ.ВУКА КАРАЦИЋА, ХЕРЦЕГОВАЧКЕ И УЛ.ИВЕ АНДРИЋА - предвиђено је одвијање следећих делатности:

- ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - малопродаја, услужно занатство;
- ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - комерц.услуге у области промета роба и услуга, представништва фирми, агенције, бирои, техничке услуге;
- ОСТАЛО - смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).

ПОТЕЗ ДУЖ НЕМАЊИНЕ, РАТАРСКЕ, ЦАРИНСКЕ УЛИЦЕ - предвиђено је одвијање следећих делатности:

- ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - малопродаја, услужно занатство;
- ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - комерц.услуге у области промета роба и услуга, представништва фирми, агенције, бирои, техничке услуге;
- ОСТАЛО - смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).

ПОТЕЗ ДУЖ КАРАЂОРЂЕВЕ, УЛ.IV ПУКА, УЛ.ПЕТРА ЛЕКОВИЋА И УЛ.МЕНДИНО БРДО - предвиђено је одвијање следећих делатности:

- ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - малопродаја, услужно занатство;
- ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - комерц.услуге у области промета роба и услуга, представништва фирми, агенције, бирои, техничке услуге;
- ОСТАЛО - спорт и рекреација, смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).

ПОТЕЗ ДУЖ УЛ.АДА - предвиђено је одвијање следећих делатности:

- ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - малопродаја, услужно занатство;
- ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - комерц.услуге у области промета роба и услуга, представништва фирми, агенције, бирои, техничке услуге;
- ОСТАЛО - спорт и рекреација, смештајни капацитети.

ПОТЕЗ ДУЖ ЈАВОРСКЕ, УЛ.БРАЂЕ НИКОЛИЋ И УЛ.МИЛИВОЈА МАРИЋА - предвиђено је одвијање следећих делатности:

- ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - малопродаја, услужно занатство;
- ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - комерц.услуге у области промета роба и услуга, представништва фирми, агенције, бирои, техничке услуге;
- ОСТАЛО - спорт и рекреација, смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).

ДИСПЕРЗИЈА ПРОДУКЦИОНИХ ДЕЛАТНОСТИ

Дисперзивни развој продукционих делатности обухвата првенствено примарне делатности (пољопривреду и шумарство). Овако дистрибуиране делатности присутне су углавном у периферним градским деловима (северо-исток, исток, југ, југо-запад и северо-запад), углавном у оквиру пољопривредне зоне. Уколико за то постоје услови везани за потребна растојања од државних путева, водотокова, изворишта водоснабдевања, стамбених и пословних објеката, на овим подручјима се очекује развој пољопривреде, која обухвата повртарство, воћарство, сакупљање шумских плодова и лековитог биља, као и сточарство.

На југу и југо-западу, на подручју где постоје површине под шумом, главна продукциона делатност је шумарство, у спрези са викенд туризмом и урбопољопривредом.

Дисперзивни развој продукционих делатности се предвиђа у оквиру породичног становања, на подручју Плана.

2.7.3.1. ОПИС САДРЖАЈА И ЊИХОВО ГРУПИСАЊЕ

Продукционе делатности се могу класификовати у четири категорије:

ПРИМАРНЕ - везане за природу, обухватају пољопривреду (ратарство, повртарство, воћарство, сточарство) и шумарство.

СЕКУНДАРНЕ - радно-производне делатности, обухватају индустрију, грађевинарство, производно занатство, складиштење роба и велепродајне центри. Ове делатности карактерише потреба за већим просторним капацитетима, за добром инфраструктурном опремљеношћу, за већим бројем запослених. Ове делатности морају испуњавати услове који карактеришу здраву животну средину.

ТЕРЦИЈАРНЕ - пословно-услугне делатности обухватају: туризам, угоститељство, трговину, услужно-занатство, саобраћај и везе, стамбено-комуналне делатности, просвету и државну управу. Терцијарне делатности својим присуством директно утичу на побољшање атрактивности и профитабилности датог простора.

КВАРТАРНЕ - делатности се баве посредништом, интелектуалним и агенцијским услугама, образовањем и пружањем информација.

Пољопривредна производња

Пољопривредно земљиште на подручју Плана лоцирано је дисперзно, ван грађевинског подручја, у пољопривредним зонама, на површини од 994.41ха, што представља 22% површине Плана. Планом је предвиђено смањење површина пољопривредног, на рачун шумског земљишта и то углавном на подручју неповољних нагиба терена. Ове површине су намењене за производњу како биљних, тако и сточних производа, у циљу задовољења потреба за храном, аграрним сировинама и другим производима биолошког порекла.

Структура пољопривредне производње варира од нивоа задовољења потреба само власника једне парцеле, до значаја на нивоу просторне целине или града, кроз формирање плантажа и фарми.

На пољопривредном земљишту су дозвољени сви радови а нарочито:

- спровођење хидротехничких мелиорација на бази одговарајућих програма усклађених са водопривредним основама;
- умрежавање пољопривредног земљишта у разне видове заштитног зеленила, што се не одражава на смањење површина предвиђених за пољопривредне сврхе;
- опремање пољопривредног земљишта путном мрежом и другим видовима техничке инфраструктуре у функцији унапређења економских услова пољопривредне производње;
- промена намене коришћења појединих категорија пољопривредног земљишта на основу детаљног испитивања природних и тржишних погодности и ограничења;
- подизање сточарских фарми и других економских зграда на пољопривредним површинама, у складу са санитарним стандардима и другим условима утврђеним Законом;

На подручју Плана идентификоване су и планиране следеће пољопривредне површине према начину коришћења:

- оранице и баште (укључујући окућнице, засаде вишегодишњег биља, расаднике воћа, цвећа и украсног биља, мање скупине шумског дрвећа на ораницама, угари и др.);
- вишегодишњи засади (воћњаци и виногради);
- трајни травњаци (ливаде и пашњаци);
- пластеници и стакленици.

Приликом коришћења ораница и башта неопходно је поштовати основна правила:

- примена плодореда и плодосемена у складу са природним условима и тржишном тражњом уз редовно органско ђубрење стајњаком и заоравање зелене масе по потреби;
- обавезно усклађивање начина обраде земљишта са степеном еродибилности земљишта, уз обавезну контурну обраду (попречно на пад терена) и спровођење додатних заштитних мера на теренима чији је нагиб већи од 15%;
- умерено коришћење свих врста хемијских препарата, у складу са принципима интегралне заштите и прехранивања биљних култура;
- очување међа, живица и других природних станишта флоре и фауне, затим дестимулисање интензивног коришћења земљишта лошег квалитета (изнад б.катастарске класе) које је природно предиспонирано за пошумљавање и затрављивање.

Код вишегодишњих засада један од основних планских приоритета је очување и обнова постојећих, као и оснивање нових засада, на оним теренима који су погодни за подизање првенствено воћњака и винограда.

Повећање производног потенцијала ливада и пашњака представља основни елемент деловања унапређивања крмне базе, неопходне за квалитетнију и рентабилнију производњу стоке. Поред значаја за развој сточарства травни покривач има велику антиерозивну моћ и еколошко-пејзажну вредност у структури предела типичних за западне делове Србије. Неопходно је да се правила уређивања и коришћења ових површина јасно дефинишу програмом уређивања пољопривредно-шумског простора на нивоу насеља.

Пољопривредна производња у пластеницима и стакленицима може се организовати искључиво на локацијама одређеним за пољопривредну производњу, на којима неће бити угрожене пејзажне, амбијенталне и културно-историјске вредности.

Приликом подизања сточарских фарми и других економских зграда на пољопривредним површинама обавезна је примена важећих санитарних стандарда и других услова утврђених Законом.

ПОДЗОНЕ УНУТАР ПРОИЗВОДНЕ ЗОНЕ "СЕВОЈНО"

1. "ВАЉАОНИЦА" - обухвата површину од 51.26 ха, на којој су лоцирани производни погони метало-прерађивачке индустрије Ваљаонице бакра "Севојно" АД и "Импол Севала" - Ваљаонице алуминијума АД. У подзони могу бити заступљене:
 - ИНДУСТРИЈСКА ПРОИЗВОДЊА - реструктурирање постојећих и развој нових технолошких процеса, уз реконструкцију и унапређење физичке структуре;
 - ПОСЛОВНО - КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - везане за дистрибуцију и пласман финалних индустријских производа;
 - ПРОИЗВОДНО ЗАНАТСТВО ИЛИ ИНДУСТРИЈА - реструктурирање постојећих и развој нових производних капацитета на левој обали Драгићевића потока;
 - ОСНИВАЊЕ СЛОБОДНЕ ЗОНЕ "УЖИЦЕ" - преко пута локације ваљаоница, у појасу између државног пута I реда бр.21 (Ваљево-Пожега-Ужице-Златибор), и трасе железничке пруге Београд-Бар, у циљу стварања услова за бржи привредни развој. У оквиру зоне је предвиђено одвијање трговинско-услугних и пословно-комерцијалних делатности.
 - ТРГОВИНСКА ДЕЛАТНОСТ - којом је омогућена продаја на лицу места, производа насталих у зони.

- **2. ИНДУСТРИЈСКО - ЗАНАТСКА ЗОНА "СЕВОЈНО Д"** - ова подзона обухвата простор који се простире линеарно између железничке пруге и реке Ћетиње, на површини од 56.48 ha. У овој зони се налази Слободна зона "Ужице" и предвиђени Робно-транспортни центар "Севојно" са паркингом тешких камиона. Цео простор је готово неизграђен, што представља потенцијал за будућу изградњу и брзо привођење намени. На датом подручју могуће је формирање потеза производно-пословних делатности, различитих структура и капацитета. На уличном фронту могу бити делатности које подразумевају интензивни контакт са корисницима простора, док се по дубини парцеле могу лоцирати производни погони. У овој зони је предвиђен развој следећих делатности:

- ТЕРЦИЈАНЕ ДЕЛАТНОСТИ - услужно-трговинске, пословно-комерцијалне, угоститељско-туристичке;
- СЕКУНДАРНЕ ДЕЛАТНОСТИ - (индустрија, производно занатство, грађевинарство, складиштење роба, veleprodajni центри) могу бити лоциране у другом плану грађевинског подручја. Предвиђено је активирање појаса уз реку Ћетињу, са заступљеним спортско-рекреативним и угоститељским садржајима.
- СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА - у зони ушћа Драгићевића потока планирана је изградња спортско-рекреативног центра. Поред спорта и рекреације у овом простору могу бити заступљене и угоститељско-туристичке делатности у зони уличног фронта, као и у појасу ка реци Ћетињи.

- **3. ЗОНА "СЕВОЈНО Л"** - простор ове подзоне се простире између државног пута I реда бр.21 (Ваљево-Пожега-Ужице-Златибор), Ул.Миљивоја Марића, Ул.Радише Бугариновића, и потеса Никићевина, на површини од 52.96 ha.

На овом подручју предвиђено је реструктурирање и модернизација постојећих индустријских погона грађевинарства, као и изградња нових погона, у складу са расположивим просторним капацитетима.

У овом простору могу бити заступљене:

- СЕКУНДАРНЕ ДЕЛАТНОСТИ - индустрија, производно занатство, грађевинарство, могу се реализовати кроз реструктурирање, реконструкцију и модернизацију постојећих и изградњу нових капацитета;
- ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - везане за пласман и дистрибуцију финалних производа, могу се јавити у оквиру постојећих погона индустрије и грађевинарства, у зони уличног фронта;
- ПРИМАРНЕ ДЕЛАТНОСТИ - на локацији постојећег расадника ЈКП "Биоктош" могућа је расадничка производња и продаја цвећа;
- ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - малопродаја и услуге (фризер, обућар, кројач, козметичар и сл.) могу бити организовани у оквиру приземља породичног становања;
- УГОСТИТЕЉСТВО, СМЕШТАЈНИ КАПАЦИТЕТИ - могу се јавити у оквиру породичног становања;
- СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА - на слободним локацијама северног дела подзоне могу бити заступљене делатности везане за област спорта и рекреације.

- **4. "СЕВОЈНО - ЦЕНТАР"** - ова подзона обухвата централни део севојничке котлине, омеђен улицама: Јаворском, потесом Марићевина, Ул.Ивана Божовића, Ул.Гаврила Принципа, Мајке Јевросиме, Браће Чолић, залеђе леве обале Драгићевића потока и Ул.Хероја Дејовића, левом обалом реке Ћетиње, до залеђа бензинске пумпе НИС "Југопетрол", са обе стране државног пута I реда бр.21 (Ваљево-Пожега-Ужице-Златибор), на површини од 60.51 ha. У подзони се налази центар насеља, у коме је доминантна функција становања (породично је доминантно у односу на вишепородично), са пратећим садржајима друштвеног стандарда (вртић, дом здравља, пошта), и црквом.

У подзони је предвиђена реконструкција постојеће физичке структуре, ради њеног унапређења и побољшања функционалне структуре. На овом подручју би требало развијати делатности терцијарног и кварталног сектора, комплементарне доминантном становању, тако што ће бити дистрибуиране дисперзивно, док ће њихова највећа концентрација бити у Ул.Хероја Дејовића. Секундарне делатности су незнатно присутне, углавном у непосредној близини ваљоница. Поред наведених, могу се развијати следеће делатности:

- СЕКУНДАРНЕ ДЕЛАТНОСТИ - индустрија, производно занатство, грађевинарство, складиштење роба, могу се реализовати на локацијама Ужичке млекаре и штампарије "Димитрије Туцовић". Могућа је реконструкција постојеће физичке структуре, у циљу проширења или модернизације производње, или изградња нових производних капацитета, у складу са расположивим просторним капацитетима и условима здраве животне средине;
- ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - гушће концентрисане дуж улица: Хероја Дејовића, Миљивоја Марића и Браће Чолић. Ове функције се могу јавити и дисперзивно у оквиру становања, односно у тржним центрима на локацијама северно изнад базена или цркве;
- ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ - лоциране дисперзивно, а концентрисане дуж улица: Хероја Дејовића, Миљивоја Марића и Браће Чолић;
- УГОСТИТЕЉСТВО, ТУРИЗАМ, СМЕШТАЈНИ КАПАЦИТЕТИ СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА - дистрибуирани су дисперзивно, и гушће концентрисани дуж улица : Хероја Дејовића, Миљивоја Марића и Браће Чолић;
- ОСТАЛО - услужно занатство, размештено дисперзивно, тако да су "прљави" занати (аутомеханичар, вулканизер, аутоперioniца, ковач, и сл.) лоцирани по периферији подзоне.

ПОДЗОНЕ УНУТАР ПРОИЗВОДНЕ ЗОНЕ "КРЧАГОВО"

- **1. ИНДУСТРИЈСКА ЗОНА** - ова подзона обухвата простор између улица: Милоша Обреновића, Радничке, Пекарске и Бањичке, на површини од 20.34 ha. У оквиру подзоне се налазе погони металопредајивачке индустрије "Први партизана", "Синтер", "Тврди метал", "Фасау", "Аутовентил", "Воксал", "Корун" и површине намењене спорту и рекреацији. У подзони као приоритетне делатности могу бити заступљене:

- ИНДУСТРИЈСКА ПРОИЗВОДЊА - реструктурирање постојећих и развој нових технолошких процеса, уз реконструкцију и унапређење физичке структуре, у оквиру расположивих просторних капацитета;
- ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - везане за дистрибуцију и пласман индустријских производа;
- ТРГОВИНСКА ДЕЛАТНОСТ - којом је омогућена продаја на лицу места, производа насталих у зони.

- ОСТАЛО - угоститељство, спорт и рекреација могу бити заступљени у западном делу подзоне, као и у уском појасу неизграђеног дела подзоне, дуж Ул.Милоша Обреновића, од споменика "Ломача" до "Првог партизана".
- **2. ИНДУСТРИЈСКО - ЗАНАТСКА ЗОНА** - Простор подзоне обухвата подручје омеђено: Ул.Милоша Обреновића, Пекарском и Радничком улицом, на површини од 15.71ha. Присуство постојећих функција (индустрија, производно занатство, грађевинарство, складиште роба, велепродајни центри) диктира будући развој подзоне. Приоритетне делатности подзоне су:
 - ИНДУСТРИЈА, ГРАЂЕВИНАРСТВО И ПРОЗВОДНО ЗАНАТСТВО - реструктурирање и модернизација производних процеса у оквиру постојеће физичке структуре индустрије "Кадињача" и Електроизградње "24.септембар", могућност реконструкције и модернизације производних погона "Импол Севала" - Ваљаонице алуминијума АД и ГП "Златибор", у складу са расположивим просторним капацитетима. У појасу поред Ул.Милоша Обреновића могуће је формирање мањих погона производног занатства.
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - везане за дистрибуцију и пласман финалних производа насталих, или допремљених у подзону (стоваришта, осигуравајуће куће, технички преглед возила);
 - ТРГОВИНСКА ДЕЛАТНОСТ - којом је омогућена продаја на лицу места, производа насталих у зони, као и ван ње.
- **3. ТРГОВИНСКО - ИНДУСТРИЈСКА ЗОНА** - на простору између железничке пруге Београд-Бар, Бањичке, Радничке и Пекарске улице, на површини од 16.38 ha, налази се зона у којој су заступљена трговинска предузећа, пекарска индустрија "Сретен Гудурић", Царина, теретна железничка станица "Ужице". У подзони се могу развијати:
 - ИНДУСТРИЈА, ПРОИЗВОДНО ЗАНАТСТВО И СКЛАДИШТЕЊЕ РОБА - реструктурирање постојећих и развој нових технолошких процеса, путем реконструкције постојеће физичке структуре, уз обавезу њеног унапређења, у складу са расположивим просторним капацитетима;
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - малопродаја, велепродаја, услужно занатство;
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - везане за пласман производа, насталих или допремљених у подзону;
 - ОСТАЛО - складиштење и транспорт роба, капацитети за потребе Царине.
- **4. ИНДУСТРИЈСКА ЗОНА УЗ ЂЕТИЊУ** - ова подзона је смештена на простору омеђеном државним путем I реда бр.21 (Ваљево-Пожега-Ужице-Златибор), реком Ђетињом и падинама брда Орловац на југу, на површини од 11.96ha. Поред угоститељског објекта, неколико занатских радњи, на овом подручју су присутни и производни погони наменске индустрије, металопрерађивачке индустрије "Металопрерада", производног занатства "Дијамант". У подзони могу бити заступљене следеће делатности:
 - ИНДУСТРИЈСКО-ЗАНАТСКА ПРОИЗВОДЊА - реструктурирање, модернизација и развој нових технолошких процеса, у оквиру реконструисане и унапређене физичке структуре, у складу са расположивим просторним капацитетима;
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - везане за дистрибуцију и пласман финалних индустријских и занатских производа;
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - малопродаја, велепродаја, услужно занатство;
 - ОСТАЛО - активирање појаса уз реку Ђетињу у рекреативне сврхе (пешачка стаза).
- **5. "БОЛНИЦА"** - подзона "Болница" је лоцирана између улица: Норвешких интернираца, Ужичких хероја др Веселина Маринковића и Милоша Обреновића, на површини од 11.73ha. Овај простор представља центар насеља Крчагово, у коме функционално доминира комплекс Опште болнице Ужице и Завода за јавно здравље Ужице, са основном задатком пружања здравствене заштите. У подзони су присутне пратеће функције, вишепородичног становања, са поштом, дечијом установом, трговином и угоститељством. Приоритети у овој зони су пословно-услужне делатности.
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - малопродаја, са разним облицима услужног занатства (фризер, обућар, козметичар и др.) у оквиру приземља вишепородичног становања.
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - лоциране дисперзивно у оквиру приземља вишепородичног становања (банкарство, комерц.услуге у области промета роба и услуга, представништва фирми, техничке услуге, пословне услуге, осигурања и др.);
 - ОСТАЛО - туризам, угоститељство, смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).
- **6. "СЕЊАК"** - подзона "Сењак" обухвата простор омеђен улицама: Милоша Обреновића, Мендино брдо и краком Ул.Надежде Петровић, на површини од 7.13 ha. Предвиђена је реконструкција физичке структуре подзоне, увођењем нових функција у циљу унапређења постојеће једноличне функционалне структуре. Приоритетне делатности ове подзоне су пословно-услужне делатности, комплементарне постојећој доминантно заступљеној функцији становања, као што су:
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - малопродаја, са разним облицима услужног занатства (фризер, обућар, козметичар и др.) у оквиру приземља вишепородичног становања;
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - лоциране дисперзивно у оквиру приземља вишепородичног становања (банкарство, комерц. услуге у области промета роба и услуга, представништва фирми, техничке услуге, пословне услуге, осигурања и др.);
 - ОСТАЛО - угоститељство, занатство, смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).
- **7. "КАСАРНА"** - подзона "Касарна" се налази између улица: Милоша Обреновића, Хероја Јерковића и Норвешких интернираца, на површини од 17.44 ha. Простор подзоне је до недавно припадао Војсци Србије. Новом функционалном структуром на овом простору су предвиђени објекти друштвеног стандарда (више и високошколско образовање, центар месне заједнице, здравствена амбуланта) и вишепородичног становања. У подзони се могу развијати:
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - банкарство, агенције, пословне и техничке услуге;
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - у форми малопродајних објеката, у оквиру становања и центра месне заједнице;
 - ТУРИСТИЧКО-УГОСТИТЕЉСКЕ ДЕЛАТНОСТИ - агенције, кафеи, ресторан, пекаре, пицерије, посластичарница и сл.;

- ОСТАЛО - спорт и рекреација, смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).
- **8. ПОДЗОНА "ВРЕЛА"** - обухвата простор омеђен: на северу државним путем I реда бр.21 (Ваљево-Пожега-Ужице-Златибор) и коритом реке Ђетиње, на истоку комплексом шуме, на југу Ул.Врела и на западу потоком Буковац. Подзона заузима површину од 4.63 ha. У подзони је предвиђена реконструкција постојећих и изградња нових производних капацитета секундарних делатности, са пословно-комерцијалним и трговинско-услужним делатностима. Могу се развијати следеће делатности:
 - ИНДУСТРИЈА, ПРОИЗВОДНО ЗАНАТСТВО И СКЛАДИШТЕЊЕ РОБА - реструктурирање постојећих и развој нових технолошких процеса, путем реконструкције постојеће физичке структуре, уз обавезу њеног унапређења у складу са расположивим просторним капацитетима;
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - могућа је продаја производа насталих у подзони, као и допремљених ван ње (малопродаја, veleprodaja, услужно занатство);
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - везане за пласман производа, насталих или допремљених у подзону;
 - ОСТАЛО - складиштење роба, смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).

ПОДЗОНЕ УНУТАР ЦЕНТРАЛНЕ ПРОИЗВОДНЕ ЗОНЕ

- **1. ПОДЗОНА "ЦЕНТАР 1"** - у простору подзоне, лоциране између леве обале реке Ђетиње, Ул.Страхињића Бана, Ул.Марије Маге Магазиновић, Косовске, Југ Богданове и Ул.Петра Ђеловића, на површини од 11.80ha, налази се градски центар, стециште различитих комуникационих токова и атрактивно подручје за развој пословно-комерцијалних делатности. Као приоритетне делатности планирају се:
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - банке, агенције, представништва, техничке услуге, пословне услуге;
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ - малопродаја, занатство (фризер, козметичар, златар, перионица, хемијско чистићење), и сл.;
 - ТУРИСТИЧКО-УГОСТИТЕЉСКЕ - уз унапређење амбијентално-споменичких вредности;
 - ОСТАЛО - смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма), спорт и рекреација.
- **2. ПОДЗОНА "ЦЕНТАР 3"** - на површини од 12.63 ha, обухвата простор на подручју између улица : Сланушке, Војводе Демира, Немањине, Николе Пашића, Димитрија Туцовића и Трга Св.Саве. Дати простор садржи три амбијенталне целине (Трг "Св.Саве", у Жичкој и Немањиној ул.), са значајним амбијенталним, архитектонским и културно-историјским вредностима, што представља потенцијал датог простора. На овом простору се као приоритетне делатности планирају:
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ - малопродаја, занатство (стари, уметнички и "чисти" занати);
 - ТУРИЗАМ - кроз унапређење амбијентално-споменичких вредности;
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - агенције, банке, представништва, бирои;
 - УГОСТИТЕЉСТВО - кафе, snack bar, кафана, ресторан, посластичарница, печењара, пекара;
 - ОСТАЛО - смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма), спорт и рекреација.
- **3. ПОДЗОНА "ЛИПА"** - на подручју између улица: Димитрија Туцовића, Николе Пашића, Омладинске и Обилићеве налази се простор обухваћен подзоном "Липа". Површина подзоне износи 6.19 ha. Главна одлика овог простора је разноликост физичке структуре и то: према, бонитету, типу, спратности, архитектонској форми. Путем урбане обнове у подзони је неопходно унапређење постојеће физичке структуре, уз обogaњење постојеће, углавном једноличне, функционалне структуре, путем увођења нових садржаја. Приоритетне делатности на овој локацији су:
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ - малопродаја, занатство (фризер, обућар, кројач, опанчар, керамичар, козметичар), услуге (зубар, лекарска ординација);
 - ТУРИЗАМ - кроз унапређење амбијентално-споменичких вредности;
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - агенције, представништва, бирои, пословне и техничке услуге;
 - УГОСТИТЕЉСТВО - кафе, кафана, snack bar, ресторан, посластичарница, печењара;
 - ОСТАЛО - смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).
- **4. ПОДЗОНА "ДОВАРЈЕ"** - простор подзоне "Доварје" је омеђен улицама: Димитрија Туцовића, Ристе Тешића, Железничком, левом обалом реке Ђетиње и Ул.Николе Пашића. Површина подзоне износи 11.31 ha. У подзони је доминантно мешовито становање (породично и вишепородично). Неопходно је развијање функција комплементарних становању, због чега се као приоритетне делатности планирају:
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ - малопродаја, занатство, услуге (зубар, лекарска ординација);
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - бирои, представништва;
 - ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО - кафе, кафана, ресторан, пекаре, печењаре и сл.;
 - ОСТАЛО - спорт, рекреација, смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).
- **5. ПОДЗОНА "МЕЂАЈ"** - простор између трасе железничке пруге Београд-Бар и реке Ђетиње, на потезу од Хидроцентрале "под Градом" до Хале спортова, припада подзони "Међај", која се простире на површини од 15.71 ha. Ово подручје карактерише разуђеност урбаног ткива, са великом разноликошћу физичке структуре, како у погледу бонитета (најчешће је лош), типа и архитектонске форме (углавном је безизражајна и без идентитета). Урбаном обновом усмереном првенствено ка обнови физичке структуре, неопходно је спровести и унапређење функционалне структуре подзоне, увођењем нових садржаја. Приоритетно би требало развијати пословно-услужне делатности, комплементарне постојећем становању. Као приоритетне делатности се планирају:
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - бирои, представништва, пословне и техничке услуге, агенције;
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ - малопродаја, занатство, услуге (зубар, лекарска ординација, осигурање);
 - ТУРИЗАМ, СПОРТ, РЕКРЕАЦИЈА, УГОСТИТЕЉСТВО - спортски и културни туризам, рекреација уз обалу реке Ђетиње;
 - ОСТАЛО - смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма), сајамска делатност, забава.

- **6. ПОДЗОНА "ПЛАЖА"** - подзоном "Плажа" је обухваћен простор између: реке Ђетиње, Градске, Херцеговачке и Курлагине улице и Коштичког потока. Подзона се простире на површини од 7.12 ha. На овом подручју је предвиђена реконструкција постојећих производних капацитета са изменом функционалне структуре, која предност даје терцијарним и кварталним делатностима. Могућа је реконструкција и ревитализација постојеће, као и изградња, нове физичке структуре, у складу са расположивим просторним капацитетима. Резултат ових интервенција мора се показати у компактном градском ткиву и хармоничној градској слици. На овој локацији приоритетне су следеће делатности:
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ - представништва, агенције, бирои, пословне и техничке услуге;
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ - малопродаја, занатство, услуге;
 - ТУРИЗАМ - културни туризам, уз унапређење амбијенталних, историјских и споменичких вредности;
 - СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА - рекреација уз обалу реке Ђетиње, у парку на Старом граду;
 - УГОСТИТЕЉСТВО - кафеи, послатичарнице, ресторани;
 - ОСТАЛО - смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).
- **7. ПОДЗОНА "ЦЕНТАР 2"** - простор омеђен реком Ђетињом, Коштичким потоком, Ул. Росуље, Ул. Краља Петра I, Ул. Страхињића Бана, припада подзони "Центар 2", која се простире на површини од 5.30 ha. Ова подзона представља најужи део градског језгра, са културно-историјском целином у главној улици, која је остатак старе градске чаршије. Урбано ткиво подзоне карактерише разнолика физичка структура, која је претежно лошег и средњег бонитета, због чега је неопходно прибећи урбаној обнови, путем реконструкције постојећих и изградње нових објеката, у складу са просторним могућностима зоне. Реконструкцијом физичке структуре стварају се услови за унапређење функционалне структуре. Зона је веома повољна за развој пословно-комерцијалних делатности. На датом подручју планиране су као приоритетне следеће делатности:
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - малопродаја, занатство, услуге;
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - бирои, представништва, агенције, пословне и техничке услуге;
 - ТУРИЗАМ - кроз унапређење амбијентално-споменичких вредности;
 - УГОСТИТЕЉСТВО - кафе, кафана послатичарница, ресторан, национални ресторан;
 - ОСТАЛО - рекреација дуж обале реке Ђетиње, смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).
- **8. ПОДЗОНА "РОСУЉЕ"** - заузима површину од 7.60 ha у градском центру, на простору између улица: Краља Петра I, Росуље, Јакшићеве, Церске, Београдске и Маге Магазиновић. У подзони је заступљено мешовито становање. На овом подручју могуће је развијати делатности компатибилне постојећем становању, као што су:
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - малопродаја, занатство ("чисти" занати) услуге;
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - бирои, представништва, агенције;
 - УГОСТИТЕЉСТВО - кафе, послатичарница, ресторан;
 - ОСТАЛО - смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).
- **9. ПОДЗОНА "ПАШИНОВАЦ"** - се налази на подручју омеђеном улицама: Хаџи Мелентијевом, Курсулином, Косанчићевом, Немањиним, Војводе Демира, Сланушком и Југ Богдановом. Подзона заузима површину од 4.79 ha. У подзони је заступљено мешовито становање. У овом простору могуће је развијати делатности компатабилне постојећем становању, као што су:
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - малопродаја, занатство ("чисти" занати) услуге;
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - бирои, представништва, агенције;
 - ТУРИЗАМ - кроз унапређење амбијентално-споменичких вредности;
 - УГОСТИТЕЉСТВО - кафе, кафана, послатичарница, ресторан, национални ресторан ;
 - ОСТАЛО - смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).

ПОДЗОНЕ УНУТАР ПРОИЗВОДНЕ ЗОНЕ "ТУРИЦА"

- **1. СПОРТСКО-КОМЕРЦИЈАЛНА ЗОНА** - индустријско-занатска зона у Турици обухвата простор између железничке пруге Београд-Бар и реке Ђетиње, на потезу од старог до новог железничког моста, на површини од 8.58 ha. На датом подручју могућ је развој следећих делатности:
 - СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА - Ревитализација постојећих и изградња нових објеката за потребе одвијања функције спорта и рекреације (клизање на отвореном и у леденој дворани, спортови на води, спортски риболов);
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - бирои, атељеи, представништва, агенције, пословне и техничке услуге;
 - ТРГОВИНСКА ДЕЛАТНОСТ - малопродаја, занатство ("чисто"-стари и уметнички занати), услуге;
 - ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО - спортски и културни туризам, кафе, ресторан;
 - ОСТАЛО - забава, смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).
- **2. СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНА ЗОНА** - спортско-рекреативна зона у Турици обухвата подручје које припада југоисточном делу поља Турица, на левој обали реке Ђетиње, на површини од 9.50 ha. Као приоритетне делатности за ову подзону су планиране:
 - СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНЕ ДЕЛАТНОСТИ - како у спортским објектима (стадион, хала за спорт и рекреацију, затворени и отворени базен, отворени терени за мале спортове) тако и у приобаљу реке и на самој реци;
 - ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО - спортски туризам, угоститељство у оквиру затворених спортских објеката;
 - ОСТАЛО - трговина и услужно занатство у служби спорта. Ове делатности су заступљене незнатно, у оквиру затворенох спортских објеката.
- **3. ЗОНА "ДРУШТВЕНИ СТАНДАРД"** - подручје које обухвата падину између поља Турица на југу и Ул. Иве Андрића и Ужичке војске на северу и североистоку, на површини од 2.90 ha, припада простору подзоне "Друштвени стандард". У овом

простору планиране су делатности друштвеног стандарда (здравствена станица, дечији вртић, основно образовање). На датом подручју није могућ развој других делатности.

- **4. РЕКРЕАЦИЈА И ВОДОСНАБДЕВАЊЕ** - зона рекреације и водоснабдевања се налази на делу поља Турица, између Ул.Иве Андрића на северозападу и југозападу, реке Ђетиње на југу и спортско-рекреативне зоне на истоку, на површини од 7.40 ha. Простор зоне представља зону строге заштите водоизворишта "Турица", које је по изградњи водосистема "Врутци" добило карактер резервног изворишта, за случај елементарних непогода и ратних разарања. На локацији ове зоне није допуштено грађење објеката, извођење земљаних радова, копање канала. Земљиште подзоне може се користити искључиво као зелена површина у рекреативне сврхе.
- **5. ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ** - на подручју између реке Ђетиње, Ул. Иве Андрића и Ул. Милана Верговића, на површини од 7.48 ha, налази се подзона услужно-трговинске делатности. Простор подзоне је делимично изграђен (складиште "Телекома" и "Агропроизвод"), тако да се у блиској будућности може активирати увођењем нових садржаја. Као приоритетне делатности за ову подзону су планиране:
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - малопродаја, велепродаја, занати;
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - представништва, бирои, агенције;
 - УГОСТИТЕЉСТВО - кафе, ресторан, кафана;
 - ОСТАЛО - спорт и рекреација, туризам, смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).

ПОДЗОНЕ УНУТАР ПРОИЗВОДНЕ ЗОНЕ "БЕЛА ЗЕМЉА"

- **1. ЦЕНТРАЛНА ПОДЗОНА** - централна подзона обухвата простор између државог пута I реда бр.21 и старог Златиборског пута, на потезу од Попове воде на југ, до њиховог спајања, на површини од 37.82 ha. На овом подручју је планиран развој следећих делатности:
 - СЕКУНДАРНЕ ДЕЛАТНОСТИ - производно занатство, грађевинарство, складиштење роба, могу се реализовати на локацијама постојећих и планираних производних погона, у складу са расположивим просторним капацитетима и условима здраве животне средине, лоцирани по дубини парцеле;
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - везане за пласман и дистрибуцију финалних производа насталих у подзони, или допремљених ван ње (велепродаја, малопродаја, услужно занатство), концентрисане су гушће на уличном фронту парцеле, дуж државог пута I реда бр.21 и старог Златиборског пута;
 - ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО - кафана, национални ресторан, пансион, хотел.
 - ОСТАЛО - смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).
- **2. ПОДЗОНА "ПРЉЕВИЋА ПОЉЕ"** - ова подзона је смештена на подручју између државог пута I реда М21 (Пожега-Златибор) и старог пута за Забучје, на површини од 37.97 ha. У овој подзони су предвиђене следеће делатности:
 - СЕКУНДАРНЕ ДЕЛАТНОСТИ - производно занатство, грађевинарство, складиштење роба, могу се реализовати на локацијама у новоизграђеним производним погонима, у складу са расположивим просторним капацитетима и условима здраве животне средине, лоцирани по дубини парцеле;
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - везане за пласман и дистрибуцију финалних производа насталих у подзони, или допремљених ван ње (велепродаја, малопродаја, услужно занатство), концентрисане су гушће на уличном фронту парцеле, дуж државог пута и пута за Забучје, и дисперзивно у оквиру становања;
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ - везане за пласман производа, насталих или допремљених у подзону;
 - ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО - кафана, национални ресторан, пансион;
 - ОСТАЛО - спорт и рекреација, смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).
- **3. ПОДЗОНА "ПОШТА"** - покрива површину од 30.95 ha и обухвата подручје између старог Златиборског пута и ближег залеђа западно од објекта поште, на потезу од хотела "Златиборска ноћ" до конфекције "Пахуљица". На овом подручју је планиран развој следећих делатности:
 - СЕКУНДАРНЕ ДЕЛАТНОСТИ - индустрија, производно занатство, грађевинарство, складиштење, роба, могу се реализовати путем реструктурирања постојећих и развојем нових технолошких процеса, у оквиру постојећих и у новоизграђеним производним капацитетима, у складу са расположивим просторним капацитетима локације (бивша текстилна индустрија "Деса Петронијевић");
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - везане за пласман и дистрибуцију финалних производа насталих у подзони, или допремљених ван ње (велепродаја, малопродаја, услужно занатство), концентрисане су гушће на уличном фронту парцеле, старог Златиборског пута и дисперзивно у оквиру становања;
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ - везане за пласман производа, насталих или допремљених у подзону;
 - ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО - кафана, национални ресторан, пансион,
 - ОСТАЛО - спорт и рекреација, смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).
- **4. ПОДЗОНА "СУРДУК"** - обухвата подручје између државог пута I реда бр.21 и старог Златиборског пута, на потезу од саобраћајне петље "Сурдук", до чесме на Поповој води, као и уско залеђе западно од старог Златиборског пута, на потезу каменолома "Сурдук", на површини од 30.09 ha. У подзони је предвиђен развој следећих делатности:
 - СЕКУНДАРНЕ ДЕЛАТНОСТИ - на потезу Сурдук предвиђена је могућност изградње трговине великог формата (означено као складиштење роба) у складу са важећим стратегијама. У јужном делу подзоне је предвиђена могућност дистрибуције капацитета за потребе производног занатства. На истом потезу је предвиђена изградња Робно-транспортног центра "Сурдук" са паркингом тешких камиона.
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - везане за пласман и дистрибуцију финалних производа насталих у подзони, или допремљених ван ње (велепродаја, малопродаја, услужно занатство), концентрисане су гушће на уличном фронту парцеле, старог Златиборског пута;

- ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ - везане за пласман производа, насталих или допремљених у подзону;
- ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО - кафана, национални ресторан, пансион, хотел;
- ОСТАЛО - спорт и рекреација, смештајни капацитети (пословно и становање у функцији туризма).

2.7.3.2. ОРГАНИЗАЦИЈА И САДРЖАЈИ ПО НИВОИМА

САДРЖАЈИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ШИРЕ ОКРУЖЕЊЕ

Продукционе делатности на подручју града Ужица имају кључну улогу у развоју градског насеља Ужица и Града Ужица, као и ширег окружења.

- 1. Постојећа производна зона "СЕВОЈНО", захваљујући свом положају, непосредно уз државни пут I реда бр.21 и железничку пругу Београд-Бар, са својим постојећим продукционим и просторним капацитетима, представља окосницу развоја не само града, већ и ширег окружења. Доступност и приступачност производних пунктова повољно утиче на ефикасну комуникацију и размену сировина и финалних производа.

Реструктурирањем производње, модернизацијом и увођењем нових технолошких процеса, створиће се услови да ова зона поново буде профитабилна и економски ефикасна.

- 2. Производна зона "КРЧАГОВО", непосредно наслоњена на поменути државни пут I реда и железничку пругу, битна је за развој града, као и његовог окружења. Унапређењем постојећих технолошких процеса, путем реструктурирања и модернизације, увођењем нових садржаја и нових технолошких процеса створиће се предуслови за економску ефикасност ове зоне.

За потребе развоја Ужица и ширег окружења планирана структура делатности у наведеним зонама се огледа кроз развој:

- РАДНО-ПРОИЗВОДНИХ ДЕЛАТНОСТИ (индустрија, грађевинарство, производно занатство) које ће за потребе остварења планираних производних процеса обезбедити нова радна места, што ће се рефлектовати на повећање дохотка градског становништва и ширег окружења.
- ПОСЛОВНО-УСЛУЖНИХ ДЕЛАТНОСТИ - којима се употпуњује маркентиншко-дистрибутивни аспект радно-производних делатности, повећава атрактивност и профитабилност простора, остварује чвршћи контакт са непосредним корисницима простора. У том смислу ће у простору бити заступљене:
 - ПОСЛОВНО-КОМЕРЦИЈАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ - којима се на истом месту врши пласман и дистрибуција производа, и тиме заокружује производни процес;
 - ТРГОВИНСКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ - у форми тржних центара, посебних намена, који су препознатљиви на нивоу ширег окружења;
 - ТУРИСТИЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ - на потезу уз реку Ђетињу и државни пут I реда бр.21.

САДРЖАЈИ НА НИВОУ ГРАДСКОГ НАСЕЉА УЖИЦА

У новопланираној структури продукционих делатности највећи значај за град имају, поред већ поменутих производних зона "Севојно" и "Крчагово", и зона ГРАДСКОГ ЦЕНТРА, са предвиђеном структуром делатности. Градски центар садржи делатности које га чине привлачним и атрактивним, а тиме и профитабилним.

У планираној структури продукционих делатности на нивоу града, у блиској будућности треба да добију значај следеће просторне целине:

- АМБИЈЕНТАЛНЕ И КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКЕ ЦЕЛИНЕ - као што су "Трг Св.Саве" са Сланушком, Жичком и Немањиним улицом, целине у Ул.Димитрија Туцовића и "Стари Град". На датим локацијама после припремљених програма, неопходно је различитим конзерваторским методама припремити физичку структуру, а затим извршити имплементацију примерених садржаја, у циљу њихове презентације, како би ова места постала привлачна и атрактивна за већи број посетилаца, а за град профитабилна.
- ПРОИЗВОДНЕ ЗОНЕ "КРЧАГОВО" И "СЕВОЈНО" И "БЕЛА ЗЕМЉА"- би требало развијати као комплексне целине са различитим делатностима.
- СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНА ЗОНА "ТУРИЦА" - би требало у блиској будућности да постане значајна зона на нивоу града и шире, јер представља изузетан туристички и спортски потенцијал (културни, спортски туризам). У том циљу је неопходан наставак започетих активности на имплементацији спортских, угоститељских и културних садржаја на овој локацији.
- КЛИСУРА РЕКЕ ЂЕТИЊЕ - је природно добро са изузетним одликама, а тиме и изузетан туристички потенцијал, који у блиској будућности, уз имплементацију одређених туристичких и спортско-рекреативних садржаја, мора бити активиран и дат на употребу заинтересованим грађанима и туристима.

2.8. ИНФРАСТРУКТУРА

2.8.1. ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

2.8.1.1. ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

Високонапонска преносна мрежа на територији Града Ужица са везом на шири електроенергетски систем

Снабдевање електричном енергијом на подручју Града Ужица, врши се из јединственог електроенергетског система, односно, из трафостаница: ТС 110/35 kV " Ужице 1" и ТС 110/35/6 kV "Севојно".

Наведене трафостанице су са суседним општинама повезане преко преносне мреже од 110 kV и то:

- ДВ 110 kV број 115/5 Севојно - Пожега;
- ДВ 110 kV број 116/1 Севојно - Косјерић;

- ДВ 110 kV број 134/1 Севојно - Чајетина;
- ДВ 110 kV број 1208 "Ужице1" ("Пора") - Пожега.

Број далековаода представља ознаку на карти електроенергетских објеката ЕПС- а. Сви ови водови пролазе кроз сеоска и приградска насеља.

Мрежа 110 kV у обухвату ГУП-а

Мрежа 110 kV на овом подручју има преносно-дистрибутивни карактер, и спаја ТС 110/35 kV "Севојно", и ТС 110/35 kV "Ужице1" (Пора). Далековод је изведен на челично-решеткастим стубовима, проводником пресека $3 \times 150 \text{ mm}^2$ АлЧ, а у систему је преноса електричне енергије Републике Србије.

За конзумно подручје Града Ужица, електрична енергија се преузима из електроенергетског система Републике Србије, преко ПД за дистрибуцију електричне енергије "Електросрбија"-Краљево, ЕД "Ужице", на напонском нивоу 110 kV, које преко својих постројења за трансформацију и преносне мреже на средњем и ниском напону, обезбеђује напајање индустрије и широке потрошње.

Трансформација 110/35 kV

Обезбеђење електричне енергије за потрошаче у обухвату ГУП-а, врши се из ТС 110/35 kV "Ужице 1" инсталисане снаге $2 \times 31.5 \text{ MVA}$, лоциране у приградском насељу Пора, и из ТС 110/35/6kV "Севојно", инсталисане снаге $2 \times 12.5 \text{ MVA} + 2 \times 20 \text{ MVA}$. Највећи потрошачи су Ваљаоница бабра и алуминијума, који се напајају директно преко трансформације 110/6kV.

Мрежа 35 kV

У дистрибутивној мрежи ЕД "Ужице" примењен је систем развода електричне енергије са два средња напонска нивоа, 35 kV и 10 kV, тако да се после прве трансформације 110/35 kV, јавља: мрежа 35 kV и систем трансформације 35/10 kV, мрежа 10 kV и крајње дистрибутивне ТС 10/0.4 kV и нисконапонска мрежа $3 \times 380/220 \text{ V}$.

Напојна мрежа 35 kV, за ТС 35/10 kV, је надземна на челично-решеткастим стубовима и проводницима од АлЧ.

Трансформација 35/10 kV

Подручје обухваћено ГУП-ом покрива девет трафостаница 35/10kV(локације приказане у графичком прилогу), инсталисане снаге дате следећом табелом:

Табела 42.

Назив ТС 35/10 kV	Инст.снага (MVA)
"Крчагово"	2x 8
"Доварје"	2x 4
"Уремовачки Поток"	2x 8
"Царина"	2x 4
"Теразије"	2x 4
"Златиборка"	2x 8
"Бела Земља"	4+2.5
"Севојно"	8+4
"Пора"	2 x 4

Мрежа 10 kV и трансформација 10/0.4 kV

Мрежа 10kV за напајање ТС 10/0.4 kV на градском подручју је подземна, док је у приградском и сеоском подручју надземна.

На градском подручју трафостанице ТС 10/0.4 kV су смештене као самостални објекти, у зиданим, или монтажним објектима, типа ЕББ "Бајина Башта", или у склопу стамбених блокова и индустријских објеката.

На приградском, или сеоском подручју, где је мрежа 10 kV надземна, трафостанице су предвиђене као стубне, инсталисане снаге до 250 kVA. Сви елементи ове мреже и ТС су типизирани и у складу са техничким препорукама пословне заједнице ЕД Србије.

За трафостанице 10/0.4 kV на градском подручју, обликовањем мреже 10 kV, постигнут је критеријум главног и резервног напајања, док на надземној мрежи 10 kV, овај степен поузданости није испуњен.

Нисконапонска мрежа 0.4 kV

Нисконапонска електро мрежа 0.4 kV је решена подземно у граду и новијим приградским насељима, док је на периферији града и сеоском подручју изведена на армиранобетонским стубовима, а мањим делом на дрвеним, које је због дотрајалости потребно заменити бетонским.

Примарни подземни кабловски водови су типа ПП100 $4 \times 95 \text{ mm}^2$, или ПП100-А $4 \times 150 \text{ mm}^2$, док су самоносиви кабловски снопови, типа Х00-А $3 \times 70 + 71.5 \text{ mm}^2$. На армиранобетонским и дрвеним стубовима заступљени су проводници АлЧ $4 \times 50 \text{ mm}^2 + 16 \times 25 \text{ mm}^2$.

Јавна расвета

Од укупне дужине инсталације јавне расвете, око 70% је изведено подземним кабловима, пресека до 35 mm^2 , од стуба до стуба, по принципу "улаз- излаз". Остатак од око 30% је надземна инсталација проводником АлЧ, или Си, на бетонским стубовима посебно, или са проводницима нисконапонске мреже.

Стубови јавне расвете су метални, осмоугаони, или цевни, висине $4.0 \text{ m} - 12.0 \text{ m}$, и носе од једне до три светиљке, зависно од дела града где се налазе.

Примењени су типови светилки: "Мираж", затим рефлектори РТ3-М-400, а на бетонским стубовима су ВТФ 125. Извори светлости су живине сијалице, осим на петљи на уласку у град, где су примењене мешовите сијалице са натријумовом паром. Код осветљења тргова и паркова укључити и примену соларних светилки.

Мерење утрошене електричне енергије за јавну расвету се врши преко посебног бројила, у нисконапонском делу трафостанице, укључењем и искључењем преко уклопног сата, или фоторелеја.

ПОСТОЈЕЋА ОГРАНИЧЕЊА

Основни проблеми и ограничења:

- није изграђена планирана ТС110/35/10 kV "Ужице 2";
- коришћење електричне енергије за загревање објеката, што знатно утиче на стабилност преносне мреже, односно на преоптерећење водова и трафостаница нарочито у зимском периоду;
- дотрајалост каблова у ужем центру града, који су у погону преко 30 година, тако да поједине деонице у наредном периоду морају бити замењене;
- на сеоским подручјима напајање се врши искључиво преко надземне мреже 0.4kV, са израженим проблемима у погледу пада напона.

2.8.1.2. НОВОПЛАНИРАНО СТАЊЕ

Мрежа 110kV у обухвату ГУП-а

Прикључни вод 110 kV за новопредвиђену ТС 110/35/10 kV "Ужице 2", у насељу Сењак је изграђен раније.

Техничким решењем је предвиђено прикључење на ДВ 110 kV "Севојно - Пора" по систему "улаз- излаз", чиме је остварен принцип основног и резервног напајања.

Трансформација 110/35 kV

Реализација изградње планиране ТС 110/35/10 kV "Ужице 2" ("Капетановина"), предвиђена је у две етапе:

- прва етапа (до 2011.г.) обухвата:
 - решавање имовинско-правних односа за одабрану локацију;
 - израду студије оправданости изградње, и идејног пројеката;
 - израду локацијске дозволе и одобрења за изградњу;
 - израду главних пројеката;
 - изградња грађевинског дела ТС и уређење платоа.
- друга етапа обухвата:
 - опремање ТС-а до капацитета пројектоване снаге и пуштање под напон.
- концепција ТС-а:
 - РП 110kV - за спољну монтажу;
 - РП средњег напона - за унутрашњу монтажу;
 - енергетски трансформатори - за спољну монтажу;
 - капацитет TS - 2x 31.5 MVA.

Циљ изградње трафостанице је стварање услова за снабдевање потрошача електричном енергијом на подручју града, где је интензивна градња објеката, растерећење изграђених ТС 35/10 kV, као и стварање економичнијег развоја мреже 10 kV.

Мрежа 35kV

У обухвату ГУП-а, планира се изградња следећих водова за прикључење новопредвиђених ТС 35/10 kV:

- двоструки кабл вод 35kV 2x (3x 15 mm²) Ал, од ТС 110/35 kV " Севојно", до новоизграђене ТС 35/10 kV "Севојно 2". Оријентациона дужина вода је око 2.0km;
- пресецање вода 35kV "Теразије-Бела Земља" и прикључење планиране ТС 35/1 kV "Турица", по систему "улаз - излаз". Оријентациона дужина вода је око 350 m`.
- реконструкција надземног једноструког вода 35 kV АлЧ, 70 mm² "Теразије-Бела Земља-Сушица", у двоструки вод АлЧ 2x (3x 95 mm²). Оријентациона дужина вода у зони ГУП-а је око 7.20 km. Укупна дужина вода је оријентационо 11.00 km.
- расплет водова 35 kV, са новопредвиђене ТС 110/35 kV "Ужице 2":
 - двоструки кабл вод 35kV 2x (3x150 mm²), оријентационе дужине око 850m`;
 - једноструки надземни водови 35 kV, на челично-решеткастим стубовима и проводницима АлЧ 3x95 mm², оријентационе дужине око 3.5 km.

Трансформација 35/10 kV

Изградња нових објеката потрошача узрокује ширење мреже 10 kV, тако да локације постојећих ТС 35/10 kV нису повољне у смислу даљег развоја мреже 10 kV, јер се њихова оптерећења приближавају граници својих инсталисаних капацитета.

На подручју ГУП-а предвиђена је изградња:

- ТС 35/10 kV "Севојно 2" у Севојну, коначне снаге 2 x 4 MVA, која је грађевински изграђена и опремљена постројењем 10kV;

- ТС 35/1 kV "Турица", коначне снаге 2x 4 MVA, чија ће локација бити утврђена у близини планираног спортско-рекреативног центра у Турици.

Мрежа 10 kV и трансформација 10/0.4 kV

У градској мрежи 1 kV примењени су углавном каблови типа ПП41, ИПО 13, НПО 13, пресека 35 – 150 mm², са проводницима од бабра или алуминијума.

Најстарији водови су типа ПП 41. Они су у погону су више од 30 година и напајају трафостанице у најужем центру града. С обзиром на то, да су подземни водови у градском подручју постављени веома давно, неопходна је њихова замена.

У приградском и сеоском подручју водови 10 kV су углавном надземни, на бетонским стубовима и проводницима од АлЧ 6 13x50 mm².

Нова мрежа 10 kV ће се развијати у складу са динамиком развоја конзума, односно у реонима где се врши парцелација земљишта, изградња нових стамбених и привредних објеката, повећава густина становања, а тиме и број потрошача електричне енергије.

За наредни период планирана је изградња око 18 нових ТС 10/0.4 kV, док се за потребе расплета мреже 10 kV, предвиђа изградња кабл водова 10 kV, укупне дужине око 24.0 km и надземне мреже дужине око 8.0km.

Нисконапонска мрежа 0.4 kV

У ужем центру града нисконапонска мрежа је подземна, док је на периферији и сеоском подручју изведена на бетонским, а делимично и на дрвеним стубовима.

Постојећа мрежа је у релативно добром стању, док се дрвени стубови морају што пре заменити новим бетонским стубовима.

У циљу заштите нисконапонске мреже од преоптерећења, односно смањења потрошње електричне енергије за грејање, која је у предходном периоду била у сталном порасту, препоручује се интензивнија гасификација града.

Јавна расвета

У постојећем систему јавне расвете постоји низ недостатака који утичу на економичност, почев од изградње, па до експлоатације и одржавања. Неопходна је рационализација мреже јавне расвете, како би се смањила потрошња електричне енергије и трошкова одржавања.

На основу постојећег стања јавне расвете предлаже се:

- измена начина командовања јавном расветом;
- измена режима рада јавне расвете;
- постепена замена живиних извора натријумовим изворима високог притиска (штедња енергије);
- побољшање антикорозивне заштите стубова и носача;
- унапређење развоја декоративне расвете објеката;
- у мање прометним улицама и шеталиштима примењивати "антивандал" светиљке.

Зоне и појасеви заштите

Заштита електроенергетских објеката дефинисана је одредбом члана 79. Закона о енергетици ("Сл. гл. РС" бр. 84/2004).

Сигурносне висине, сигурносне удаљености и друге мере заштите условљене су "Правилником о Техничким нормативима за изградњу надземних ел. енергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Сл. лист СФРЈ" бр. 65/88 и "Сл.лист СРЈ" бр.18/92).

Одобрење за извођење радова испод, изнад, или поред ел. енергетског објекта издаје енергетски субјект који је власник, односно корисник енергетског објекта.

У складу са наведеним наглашава се следеће:

- градњу свих објеката, а нарочито објеката за сталан боравак људи, **треба изводити што даље од далековода 110kV и 220kV (мин. 25m` од ДВ 110kV , односно 30m` од ДВ 220kV).** За добијање одобрења за изградњу објеката у близини водова наведеног напонског нивоа, потребно је прибавити сагласност ЈП за пренос ел. енергије " Електроисток "- сектор "Техника Ваљево", које ће, као субјект који користи ел. енергетске објекте, утврдити услове за изградњу;
- градњу објеката за сталан боравак људи, као и других објеката **треба избегавати и у близини водова 35 kV и 10 kV, односно, у зони од мин. 5.0 m` лево и десно од хоризонталне пројекције најближег проводника у неотклоњеном стању.**

Уколико се из неких оправданих разлога мора градити у наведеној зони, потребно је пре почетка изградње прибавити сагласност, ЈП ЕД "Ужице", на Елаборат, урађен од стране овлашћене пројектне организације, у складу са важећим прописима, а који треба обавезно да садржи:

- уздужни и попречни профил трасе далековода у распону укрштања;
- геодетски снимак са приказом висине стубова и проводника изнад земље;
- ситуациони приказ положаја објекта у односу на далековод;
- потребан прорачун (уколико се ради о случају из члана 117, поменутог Правилника);
- закључако и спуњености свих услова из Правилника и мишљење да ли се изградњом у близини електроенергетског објекта угрожава безбедност људи и имовине;
- уколико нису испуњени Технички услови по Закону, односно Правилнику, инвеститор је дужан да поднесе захтев надлежној служби "ЕД Ужице" за издавање Техничких услова за измештање електроенергетског објекта (уколико за то постоји могућност), као и да закључи уговор о финансирању и другим међусобним правима и обавезама у вези евентуалног измештања електроенергетског објекта.

Мале електране

На подручју Плана допуштена је изградња миниелектрана (хидроелектране, електране на ветар, соларне електране).

- Дозвољена снага миниелектрана од 25 kVA до 16 000 kVA.
- Прикључење на електродистрибутивну мрежу називног напона : 0.4 kV, 10 kV, или 35 kV.
- Вредност назначене привидне снаге генератора S_{ng} : 25 kVA; 40 kVA; 63 kVA; 100 kVA; 12 kVA; 160 kVA; 250 kVA; 315 kVA; 400 kVA; 630 kVA; 1000 kVA; 1250 kVA; 1600 kVA; 3150 kVA; 4000 kVA; 6300 kVA; 8000 kVA.
- Назначени напон генератора U_{ng} : 0.42 kV; 3.15 kV; 6.3 kV и 10.5 kV.
- Назначена вредност фреквенције генератора 50 Hz.

2.8.2. ВОДОСНАБДЕВАЊЕ

2.8.2.1.ИНТЕГРАЛНО УПРАВЉАЊЕ ВОДАМА

Проблематика управљања водама у Европи сврстана је у домен бриге о животној средини, на шта обавезује јединствени текст правних докумената Европске заједнице познат под именом *Acquis Communautaire*.

Интегрално управљање водама обухвата основну стратегију коришћења вода, заштите вода и заштите од вода, чији је базни документ Водопривредна основа Републике Србије ("Сл. гл. РС" бр. 11/2002).

Основни стратешки циљ Водопривредне основе дефинисан је Законом о водама ("Сл. гл. РС" бр. 46/91, 53/93, 67/93, 48/94 и 54/96) као: "Одржавање и развиј водног режима којим се обезбеђују најповољнија и најцелисходнија техничка, економска и еколошка решења за јединствено управљање водама, заштиту од штетног дејства вода, заштиту вода и коришћење вода".

Водама се мора газдовати интегрално, јединствено, комплексно и рационално, а у склопу итегралног уређивања, коришћења и заштите свих ресурса и потенцијала. Прихватајући европску праксу потребно је, као полазну основу за рад, прихватити термин **урбане воде**, и препознати постојање веза између појавних облика воде у граду.

Урбане воде чине: вода за пиће (површинска, или подземног порекла, произведена вода, потрошена вода), индустријско-техничка вода (процесна вода, расхладна вода, сервисна вода), употребљена вода(санитарног, индустријског, или пољопривредног порекла), атмосферска вода (каналска, или у слободном кретању по површини терена), отпадне воде (употребљена вода помешана са атмосферском), површинска вода у водотоцима(бујице, водопријемници), подземне воде (процурне из водоводне и канализационе мреже, алувијалне, артешке воде из дубоких и дубљих издани), воде које су елемент градског амбијента, или се још користе за рекреацију и спорт.

Под појмом интегралног управљања урбаним водама у једном граду подразумева се, временско и просторно управљање елементима водног биланса, на нивоу припадајућег слива, уважавајући интеракције које између њих постоје. У најширем смислу то представља управљање водом у интеракцији са другим елементима животне средине.

2.8.2.2.ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

Ужички водоводни систем (УВС) се простира на простору од око 2800ha и снабдева око 47000 становника, већи део индустрије и све градске институције и има укупну годишњу производњу воде за пиће од 8.240 000 m³.

Водоводни систем се састоји од главног производног погона "Церовића брдо" и два мања производна погона, "Поточање"и "Живковића врело".

Изворишта Ужичког водоводног система су вишенаменска акумулација "Врутци", као највеће, и два мања карстна врела: "Поточањско врело" и "Живковића врело".

Постоје и резервна, алтернативна изворишта водоснабдевања и то: из алувијалног наноса "Туричке долине", капацитета 80 l/s (без натапања преко инфилтрационих базена) и привремени захват воде на акумулацији "Велика брана", на реци Ђетињи, са црпном станицом "Турица - Нова" капацитета око 180 l/s.

Извориште "Врутци" се састоји од бетонске лучне бране, изграђене на улазу у клисуру реке Ђетиње, удаљене 12km узводно од Ужица. Брана формира вишенаменску акумулацију, чије су основне функције: задржавање поплавног таласа, оплемењивање малих вода у сушном периоду и обезбеђивање сирове воде за потребе водоснабдевања.

Сирова вода се из акумулације транспортује гравитационо, трасом старе железничке пруге Ужице-Сарајево, азбестцементним и челичним цевоводом, Ø 700 mm и Ø 660 mm, укупне дужине 12 km, до постројења "Церовића брдо" у Ужицу, где се врши њено пречишћавање до потребног квалитета.

Укупан капацитет изворишта ужичког водоводног система износи:

- Постројење за пречишћавање "Церовића брдо":	600 l/s
- Водовод "Поточање-Севојно":	25 l/s
- Водовод "Врела":	20 l/s
УКУПНО	645 l/s

Табела 43. Учесће капацитета водоводних система у укупном капацитету

Назив	Процент %
Акумулација "Врутци"	91.0%
"Живковића врело"	3.5%
"Поточањско врело"	5.5%
"Турица"	0.0%
У к у п н о	100%

Постројење за пречишћавање воде "Церовића брдо" је изграђено у првој фази, са капацитетом од 400l/s. У међувремену је промењена технологија избистравања воде, тако да је капацитет повећан на 600l/s чисте воде, под условом да уграђена опрема беспрекорно функционише. Крајњи капацитет изворишта је 800l/s, што омогућава подмиривање свих потреба града Ужица, са теоријском обезбеђеношћу од 100%, за период до 2010 г. (ГУП Ужица 1985-2010 г.). Дно резервоара чисте воде налази се на коти од 500мнв. Водом за пиће из постројења "Церовића брдо" снабдевају се насеља у котлинама Ужице, Турица, Крчагово, и Севојно, као и насеља на околним падинама.

Са постројења полазе два магистрална ценовода и то:

- п р в и пролази кроз центар града, са бочним везама до резервоара "Бело гробље", "Вујића Брдо" и "Доварје", потискује воду челичним ценоводом, Ø 600, 500 и 450 mm, и снабдева секундарну мрежу ниских зона у Ужицу и Севојно;
- д р у г и, који потискује воду челичним ценоводом Ø 300 mm, из црпне станице на постројењу "Церовића брдо" у резервоар "Церовића брдо", на коти 543 мнв, одакле се вода дистрибуира првом високом зоном, путем гравитационих ценовода АЦЦ Ø 400, 350, 300 и 250 mm, у резервоаре: "Пора 1", "Глуваћи 1" и "Капетановина".

Осим на прву високу зону, развој градског водовода се проширио на још три високе зоне водоснабдевања, путем троструког пумпног система (црпна станица-резервоар) на правцима:

- Пора - Кучанско брдо ;
- Матовића брдо - Карађорђево шанац ;
- Глуваћи 1 - Глуваћи 2.

На правцу Малог и Великог Забучја изведен је двоструки пумпни систем, који снабдева насеља испод Великог Забучја. Водосистем "Врела", капацитета 20 l/s, је изграђен у оквиру првог градског водовода, а чини га водозахват са објектом за прераду воде. Овај водосистем снабдева један део стамбене и индустријске зоне у Врелима и Крчагову.

Потоачки водосистем је новијег датума, капацитета око 25 l/s, а сачињава га такође извориште са постројењем за прераду воде. Овај систем снабдева потребним количинама воде околна села Поточање, Крвавце, Горјане, Потпећ и Злакусу.

Због конфигурације терена дистрибутивни систем ужичког водовода подељен је на седам висинских зона. У оквиру ових зона смештено је 29 (двадесетдевет) резервоара.

Свака зона је издељена на мање целине (подзоне), у зависности од врсте допремања воде до потрошача, тако да се може рећи да Ужички водовод има 27 (двадесетседам) висинских целина водоснабдевања.

Све ове специфичности условљавају препумпавање воде, које се обавља преко 11 (једанаест) пумпних и 8 (осам) хидростаница.

У односу на величину и специфичности простора који опслужује, као и број потрошача, ужички водоводни систем спада у најсложеније водоводне системе на Балкану, а и шире.

У следећој табели представљен је резервоарски простор ужичког водоводног система.

Табела 44. Резервоарски простор ужичког водоводног система

Бр. објекта	Назив	Запремина комора м ³	Укупна запремина м ³	Активан	Кота дна мнв	Коте прелива мнв
1	"ДОВАРЈЕ"	2 x 500	1000	ДА	453.00	460.00
2	"ВУЈИЋА БРДО"	2 x 500	1000	ДА	467.00	474.40
3	"ЗАБУЧЈЕ 1"	300	300	ДА	525.00	529.15
4	"ЗАБУЧЈЕ 2"	65	65	ДА	623.50	626.10
5	"МАТОВИЋА БРДО"	500	500	ДА	562.50	569.75
6	"ЦЕРОВИЋА БРДО 1"	500	500	ДА	543.00	549.00
7	"ПОРА 2"	300	300	ДА	610.00	614.15
8	"ГЛУВАЋИ 2"	300	300	ДА	606.50	610.50
9	"ПОСТРОЈЕЊЕ ЦЕРОВИЋА БРДО"	1300	1300	ДА	500.00	504.00
10	"КАПЕТАНОВИНА"	1000	1000	ДА	519.00	525.90
11	"ПОТОЧАЊЕ"	2 x 25	50	ДА	545.00	547.50
12	"ЛАЗОВИЋА БРДО"	50 + 2 x 50	150	ДА	810.00	812.50
13	"ПОСТРОЈЕЊЕ ПОТОЧАЊЕ"	100	100	ДА	430.00	433.00
14	"САРИЋА ОСОЈЕ"	2 x 250	500	ДА	628.00	632.20
15	"КАРАЂОРЂЕВ ШАНАЦ"	2 x 32.5	65	ДА	699.50	702.00
16	"КУЧАНСКО БРДО"	65	65	ДА	785.00	787.60
17	"ПОРА 3"	100	100	ДА	670.00	673.00
18	"БЕЛО ГРОБЉЕ" нови	2 x 700	1400	НЕ	475.00	479.00
19	"ГЛУВАЋИ 1"	500	500	НЕ	540.00	546.90
20	"СЕВОЈНО"	2 x 500	1000	НЕ	430.00	437.00

21	"ПОРА 1"	1000	1000	НЕ	541.00	547.90
22	"БЕЛО ГРОБЉЕ" стари	1250	1250	НЕ	475.00	479.00
23	"ВЕСТИ"	2 x 250	500	НЕ	753.50	757.70
24	"ЦЕРОВИЋА БРДО 2"	2 x 100	200	НЕ	617.50	620.70
25	"ГЛАВИЦА"	2 x 100	200	НЕ	824.70	827.90
26	"СУРДУК"	256	256	НЕ	631.15	635.00
27	"ПОРА 4"	100	100	НЕ	720.00	423.00
28	"ЈОКИЋИ"	65	65	НЕ	797.00	799.60
29	"ЦРКВАРИ"	2 x 100	200	НЕ	623.00	626.20

Укупан резервоарски простор ужичког дистрибутивног водоводног система (активног и неактивног) износи **13 966 м³**.

Укупан резервоарски простор активних резервоара износи 7295 м³.

Постојеће црпне станице са резервоарима, које снабдевају и хидро станице ужичког водоводног система:

Табела 45. Црпне станице УВС-а

	ЦРПНА СТАНИЦА	СНАБДЕВА РЕЗЕРВОАР
1	ЦС "ЗАБУЧЈЕ"	"Забучје 2"
2	ЦС "ЗЛАТИБОРСКИ ПУТ"	"Забучје 1"
3	ЦС "ЦЕРОВИЋА БРДО"	"Церовића брдо 1"
4	ЦС "ПОРА 1"	"Пора 2"
5	ЦС "ГЛУВАЋИ 1"	"Глуваћи 2"
6	ЦС "КАПЕТАНОВИНА"	"Маговића брдо"
7	ЦС "ПОТОЧАЊЕ"	"Кошута 1"
8	ЦС "КОШУТА 1"	"Кошута 2"
9	ЦС "КОШУТА 2"	"Лазовића брдо"
10	ЦС "ТУРИЦА СТАРА"	"Постројење"
11	ЦС "ЦЕРОВИЋА БРДО"	"Церовића брдо 2"

Табела 46. Хидростанице УВС-а

	ХИДРОСТАНИЦА
1	ХС "СИЊЕВАЦ"
2	ХС "ОРЛОВАЦ"
3	ХС "МИЛИЋА КОСЈЕРОВИЋА"
4	ХС "ЗАГОРЧИЋИ"
5	ХС "ТЕРАЗИЈЕ"
6	ХС "МАТОВИЋА БРДО"
7	ХС "ГЛУВАЋИ"
8	ХС "СТЈЕПОВИЋА ЛУКА"

Табела 47. Основни индикатори УВС-а за 2002.г.

Просечна дневна фактурисана потрошња по кориснику	l/стан/дан	200
Просечна месечна фактурисана потрошња по кориснику	м ³ /дом/мес	18
Дужина мреже по кориснику	м ³ /кор	17
Запремина активног резервоарског простора по кориснику	м ³ /кор	0.15

Према подацима ЈКП "Водовод", који се односе на 2004.г., од укупног броја домаћинства са територије ГУП-а, који износи 20.903, са 64.800 становника, на ужички водоводни систем прикључено је око 15.153 домаћинства, или око 47.000 становника. То значи да око 27.5% домаћинства није прикључено на градску водоводну мрежу. Просечна величина домаћинства за подрује ГУП-а износи 3.1 члан по домаћинству.

Ужички водоводни систем снабдева своје потрошаче водом за пиће са поузданошћу од скоро 100%.

У ужичком ЈКП "Водовод" приводи се крају посао око увођење даљинске контроле и управљања рада резервоара и пумпних постројења на високој зони водоснабдевања путем телеметрије.

Секударна мрежа, делимично изведена у прстенастом, а делимично у гранатом систему, је дотрајала, што доводи до великих губитака од око 40%, због чега је неопходно приступити њеној реконструкцији, како би се губици svelи на износ од 20%.

ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

Постојећи водосистеми су изграђени у складу са савременим техничким прописима и нормативима, поседују капацитете за снабдевање много ширег подручја него што је подручје ГУП-а. Ови капацитети се уз додатна улагања могу дуплирати, што значи да је овим системима трајно решено питање водоснабдевања подручја ГУП-а.

Део примарне водоводне мреже (транспортни цевоводи), који је изграђен од челичних цеви, је у добром стању и на њему нису неопходне интервенције у смислу побољшања мреже, или повећања капацитета.

Део примарне водоводне мреже (транспортни цевоводи) који је изграђен од азбестцементних цеви, подложен је честим кваровима и због чега је у наредном периоду неопходно, радити на њеном иновирању, новим челичним цевима. На постојећој секундарној мрежи су заступљени различити материјали у односу: ливено-гвоздене цеви 55%, азбестцементне 30% и 15% остале (пластичне, челичне и поцинковане цеви).

ЦИЉЕВИ

- довођење водоводног система до нивоа који ће у планираном временском периоду бити у стању да прате промене у простору, које намеће развој водоводног система, као што су мерење и балансирања стварне потрошње у домаћинствима, а нарочито у индустрији. Омогућити сигурно и квалитетно водоснабдевање свих категорија потрошача са подручја ГУП-а, уз минималне губитке
- увођење и развој савремених управљачких система и технологија, на основу истраживања, мерења и протока
- обезбеђе воде за технолошке потребе индустрије из водотокова, преко сопствених водозахвата и постројења за примену рецикулације у технолошким процесима
- постепена реконструкција (замена АЦЦ цеви челичним) на примарној цевној мрежи;
- постепена реконструкција (замена дотрајалих АЦЦ и других цеви новим цевима одговарајућег пречника) на секундарној цевној мрежи
- изградња нових црпних система - водовода за делове подручја ГУП-а који су неснабдевени, или су лоше снабдевени пијаћом водом.

2.8.2.3. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

Решење снабдевања града водом засновано је на: модернизацији постојећих изворишта и постројења за пречишћавање, изградњи нове и ревитализацији и реконструкцији постојеће мреже, објеката и опреме дистрибутивног система, санирању губитака, као и рационализацији потрошње воде.

Оквирна планирана потрошња воде највишег квалитета на подручју ГУП-а, одређена је према специфичним потрошњама, дефинисаним водопривредном основом Републике Србије.

Усвојене су норме од: 230 l/кориснику на дан за градска насеља (норма на нивоу развијених земаља), 170l/кориснику на дан за локалну индустријску и комуналну привреду прикључену на градски водовод, као и остала регистрована потрошња (градске службе, терцијарне делатности) од 90l на дан по кориснику.

На основу анализе стварне произведене и фактурисане количине воде у предходном периоду, утврђена је специфична потрошња, која износи око 222 l/сек-234 l/сек по кориснику на дан. Овим количинама су обухваћене интерне потребе водовода, ситна индустрија, као и губици у мрежи.

За прорачун максималне дневне потрошње усвојен је коефицијент дневне неравномерности $K_{дн}=1.4$, за индустрију $K_{дн}=1.2$ и сатне неравномерности $K_{р}=1.6$. Ови коефицијенти и показатељи ће се примењивати код будућих прорачуна, приликом изградње, или реконструкције водоводне мреже.

Изворишта

Потребне количине воде, неопходне за праћење развоја града у планираном периоду, обезбедиће се коришћењем постојећих изворишта:

Акумулација "Врутци", капацитета 600 l/s (крајњи капацитет 800 l/s);

"Потоћањско врело" капацитета 25 l/s ;

"Живковића врело" капацитета око 20 l/s.

Постројења за прераду воде

Површинске воде из акумулације "Врутци" на Ђетињи пречишћавају се на постројењу "Церовића брдо", чији су производни капацитети достигли вредност од 0.6m³/s. Постројења при каптираним карстним врелима, "Потоћањско врело" и "Живковића врело", учествују са 9% укупне производње воде УВС-а

Дистрибутивни систем

У протеклом периоду, од скоро двадесет година, град Ужице је, изградњом капиталних хидротехничких објеката водосистема "Врутци" (1986.г.) и сталним развојем дистрибутивног система, решио питање снабдевања града квалитетном пијаћом водом и у значајној мери питање заштите града од поплава. Сви ови објекти и мреже узети су у обзир при дефинисању будућег развојног концепта.

Окосницу дистрибутивне водоводне мреже чине три магистрална цевовода, који полазе са постројења за пречишћавање "Церовића брдо" и то:

цевовод који снабдева СЕКУНДАРНУ МРЕЖУ НИСКИХ ЗОНА У УЖИЦУ И СЕВОЈНУ, од челичних цеви Ø 600, 500 и 450mm;

ЦС "ЦЕРОВИЋА БРДО" - РЗ "ЦЕРОВИЋА БРДО 1" - Потисни цевовод, од челичних цеви \varnothing 300 mm;

ЦС ТУРИЦА"-ЦС "СУРДУК"-РЗ "ВЕСТИ" - потисно-усисни цевовод за насеље Бела Земља, од ливено-гвоздених цеви \varnothing 250 mm.

Водовод "Бела Земља"

Насеља Бела Земља, Мачкат и Велико Забучје до сад су се снабдевала водом за пиће из неколико каптираних извора:

- "Боровац" - капацитета 4.0-5.0 l/s;
- "Бошњаковића врело" - капацитета 2.0-3.0 l/s;
- "Јевтовића врело" - капацитета 1.0 l/s;
- "Попова вода" - капацитета 1.0-2.0 l/s.

С обзиром на то, да су ове количине воде недовољне, за дугорочно снабдевање насеља водом предвиђено је коришћење воде са ужичког водоводног система. Овај водосистем је у фази изградње и обухвата нижи (централни) део насеља Бела Земља, више делове катастарских општина Дријетањ и Качер, на подручју града Ужица, као и насеља Мачкат и Сушица, која припадају Чајетинској општини.

Овај водовод је ослоњен на градски водовод, у непосредној близини постројења "Церовића брдо", путем магистралног челичног цевовода \varnothing 600mm. Водовод се састоји од двоструког пумпног система, који чине: црпне станице "Велика брана" и "Сурдук", са резервоаром запремине $V = 200 \text{ m}^3$, потисним цевоводом \varnothing 250 mm, дужине од око 4300 m и резервоарима "Вести" и "Вршчић", запремине по 500 m^3 , на котама 752.5 мнв, односно 749.5 мнв.

На овај примарни систем се надовезује секундарна мрежа, која покрива део насеља у појасу од 610 мнв - 730 мнв, као и мањи примарни систем за насељена подручја Качер, Дријетањ и Мачкат.

За водоснабдевања Качера изведена је црпна станица у затварачници резервоара "Вести", потисни цевовод \varnothing 100 mm и резервоар "Главица", запремине 200 m^3 , на коти 810мнв. Из овог резервоара се снабдева највећи део насеља Качер, путем гравитационог система, преко мреже и мањег резервоара "Јокићи", као и непосредна околина хидростанице "Главица", путем потисне мреже.

За подручје Дрјетња, на потесу Бела Земља-Велико Забучје, пројектован је пумпни систем, који се састоји из црпне станице "Алино брдо", потиса \varnothing 100 mm и резервоара "Ђировина", запремине 200 m^3 , на коти 793мнв, као и хидростанице са потисном мрежом, за потребе насеља у непосредној близини овог резервоара.

За снабдевање виших делова насеља Бела Земља (Даутовац, Пандурица и Гаичани), који се не могу снабдети гравитационим системом, предвиђене су две хидростанице "Вршчић" и "Гаичани".

За насеља испод Великог Забучја изведен је двоструки пумпни систем на правцу:

Рз "Церовића брдо"- ЦС "Златиборски пут"- Рз и ЦС "Забучје 1"-Рз "Забучје 2".

За део насеља Забучје, изнад коте 600мнв, планирана је изградња резервоара "Забучје 3", на коти 730.50 мнв.

Водовод "Теразије"

У току је довршетак прве фазе водосистема "Теразије", са резервоаром "Теразије", запремине 200 m^3 , на коти 617мнв, главним одводом ка насељу и црпном станицом "Буар".

За везу овог водовода са градским водоводом предвиђена је и изграђена црпна станица, лоцирана у непосредној близини резервоара "Церовића брдо", на коти 543 мнв.

Тренутно је у току израда главног пројекта за двоструки пумпни систем "Теразије-Буар", са резервоарима "Спасовњача" и "Тулековац", запремине по 50 m^3 , на котама 705 мнв, односно 797 мнв, црпном станицом, примарном и секундарном водоводном мрежом.

Водовод "Сињевац"

Насеље Сињевац је доста висински разуђено, због чега се његово водоснабдевање обезбеђује преко три висинске зоне, са ослањањем на градски водовод.

Водоснабдевање прве висинске зоне је решено путем гравитационе мреже са постројења "Церовића брдо". Водоснабдевање друге висинске зоне решено је привременом изградњом хидростанице и потисне мреже.

У току је израда главног пројекта за потребе водоснабдевања треће висинске зоне. Овај систем се ослања на градски водовод, преко црпне станице "Турица", лоциране поред Велике бране и састоји се од доводног цевовода, резервоара "Сињевац", запремине 50 m^3 , на коти 633 мнв, хидростанице и потисног цевовода.

Водовод "Крчагово"

Трајно решавање водоснабдевања високе зоне, на деловима месне заједнице "Крчагово" (насеље "Баћковићи") и месне заједнице "Севојно" ("Бојовића насеље" и "Рујевац"), биће остварен изградњом примарног пумпног система "Баћковићи", путем везе на градски водовод "Ужице-Севојно", магистралним челичним цевоводом \varnothing 450 mm, изградњом црпне станице и резервоара "Баћковићи", запремине око 200 m^3 , на коти 525 мнв, као и изградњом примарног цевовода и секундарне мреже.

Водовод "Севојно"

Водоснабдевање подручја месне заједнице "Севојно" је због велике нивелационе разуђености простора организовано у више висинских зона.

Централни део насеља припада ниској зони водоснабдевања, тако да је највећим делом покривено гравитационим системом, са ослањањем на водосистем "Врутици", док се мали део насеља (подручје индустријске зоне) снабдева са водосистема "Потоचाњско врело".

Водоснабдевање осталих виших делова Севојна привремено је решено преко хидростанице "Милић Косјеровић" и са резервоара "Сарића Осоје", путем смањења притиска.

Трајно решење водоснабдевања овог подручја реализоваће се изградњом два пумпна система. Први пумпни систем биће лоциран је у Ул. Браће Николић, повезивањем на градски водовод, преко магистралног челичног водовода Ø450 mm. Овај пумпни систем се састоји од црпне станице, резервоара запремине 200 m³, на коти 525 мнв, примарне и секундарне мреже. Други пумпни систем има сличне карактеристике као претходни и ослања на градски водовод преко резервоара "Севојно".

Водоснабдевање Татинца, Дубоког и Локве

За водоснабдевање виших делова насеља Татинац, дела насеља Глуваћи и засеока Сретеновићи, урађена је водоводна мрежа са резервоаром "Кучанско брдо" (785 мнв) преко потиса:

Рз "Пора 3" - Рз "Кучанско брдо".

За више делове насеља "Локва", изнад саобраћајнице Ужице-Луново Село, планирана је водоводна мрежа са резервоара "Карађорђевог шанац" (699.50 мнв).

Планирана водоводна мрежа "Дубоко" и "Шехово Брдо" обухвата подручје северно и јужно од вододелнице (пут Металџа-Чаковина) - потес Смајићевина, са пумпним системом:

"Пора 3" - "Смајићевина";

Пумпањем у секундарну мрежу са резервоара "Смајићевина" (785 мнв).

Сагледавањем будућег развоја града, извршена је и расподела укупне потрошње воде на становништво и индустрију.

Расподела је везана за произведену и фактурисану количину воде за 2002.г. У специфичну потрошњу урачунате су и интерне потребе водовода, производно занатство, као и губици у мрежи.

У следећој табели 19 дата је расподела укупне потрошње воде за пиће за период од 2002.г. до 2025. године. За прорачун максималне дневне потрошње усвојен је коефицијент дневне неравомерности К_{дн} = 1.4, а за индустрију К_{дн} = 1.2.

РАСПОРЕД УКУПНЕ ПОТРОШЊЕ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ НА СТАНОВНИШТВО И ИНДУСТРИЈУ

Табела 48.

Година	Број становн.	Специфична потрошња l/стан/дан	ПРОСЕЧНА ДНЕВНА ПОТРОШЊА			МАКСИМАЛНА ДНЕВНА ПОТРОШЊА		
			Становн. l/s	Индустрија l/s	Укупно l/s	Становн. l/s	Индустрија l/s	Укупно l/s
2002	64408	200	149	100	249	209	120	329
2005	64995	202	152	103	255	213	124	337
2010	65554	203	154	108	262	216	130	346
2015	65975	205	157	113	270	220	136	356
2020	66145	205	157	118	275	220	142	362
2025	66402	206	158	123	281	221	148	369

Мале хидроелектране

МХЕ "Водовод 1" – мала хидроелектрана за производњу електричне енергије, за потребе ЈКП "Водовод" Ужице, предвиђена је на локацији Постројења за производњу и прераду воде "Церовића брдо", уз постојећи објекат "Расподелна комора", на бази коришћења сирове воде.

МХЕ "Водовод 2" - мала хидроелектрана за производњу електричне енергије предвиђена је на локацији "Нова црпна станица", на левој обали Волујачког потока у Турици, такође за потребе ЈКП "Водовод" Ужице. Рад хидроелектране ће се заснивати на бази коришћења вишка сирове воде и потенцијалне енергије условљене висинском разликом Постројења "Церовића брдо" и локације у Турици.

2.8.3. КАНАЛИЗАЦИЈА - КАНАЛИСАЊЕ И ОДВОЂЕЊЕ АТМОСФЕРСКИХ И ОТПАДНИХ ВОДА

2.8.3.1. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

У Граду Ужицу је усвојен сепарациони систем канализања вода, са посебним одвођењем фекалних и кишних вода. што подразумева да ће индустријске отпадне воде бити предходно пречишћене на свом постројењу, до дозвољеног степена загађености, пре упуштања у градску мрежу.

Развој система за канализање атмосферских и отпадних вода је везан првенствено леву обалу реке Ђетиње.

Изграђеност фекалне канализације износи око 90%, са укупном дужином од 84 km, док је изграђеност кишне само око 20%, у дужини од 10 km. На канализационој мрежи су заступљене бетонске, азбестцементне, керамичке и делимично ПВЦ цеви, димензија Ø 150 mm – 1000 mm.

Прикупљене отпадне воде са подручја града се гравитационо изливају директно у Ђетињу (6 испуста), или већим делом у главни колектор, који је на неким местима у прекиду због измештања, или оштећења током извођења неких радова дуж његове трасе. Главни колектор је у функцији до "Бисер воде" у Крчагову. Од Крчагова до Севојна изграђен је главни колектор Ø1000 mm, али исти до данас није пуштен у функцију. Испусти у реку Ђетињу су представљају привремено решење, док се не изгради постројење за пречишћавање отпадних вода (ППОВ), чија локација је предвиђена у Горјанима.

Предвиђена дужина главног колектора до ППОВ износи 11.50 km. До сада изведено 7.0 km колектора од аутоклавираних азбестцементних цеви Ø1000 mm. На потезу испод платоа железничке станице у Крчагову примењене су бетонске цеви, смањеног профила 700/1050 mm.

У главни колектор се уливају бочни колектори:

- л е в о, из правца Турице, Коштичког, Уремовачког и Глуваћког потока, затим са подручја Крчагова и Севојна;
- д е с н о, са подручја Међаја и Забучја.

Због активног клизишта колектор отпадних вода у Турици (Ø200 mm) је изведен ваздушном линијом на стубовима. Капацитет овог ценовода је недовољан, а хаварије на њему честе, због хидрауличног удара при пријему отпадних вода, са постројења за припрему воде "Церовића брдо". Постојећи проблем се мора решити реконструкцијом ценовода и санацијом клизишта.

Део насеља на левој обали реке Ђетиње, је највећим делом покривен канализационом мрежом, ослоњеном директно на колектор, док се отпадне воде насеља на десној обали реке изливају се у реку Ђетињу, било директно (Врела и Орловац), или индиректно преко изграђене канализационе мреже (Забучје и Међај). На Међају је 2009.г. изграђен је фекални ценовод, са црпном станицом у Великом парку, за потребе пребацивања отпадних вода преко реке Ђетиње у фекални колектор.

Насеље Бела Земља нема трајно решен систем одвођења отпадних вода, већ се тај проблем решен изградњом септичких јама.

ОЦЕНА СТАЊА

У Ужицу и Севојну није успостављен систем за одвођење кишних вода. Кишне воде се евакуишу улицама до бочних колектора, односно потока, који су углавном регулисани. Ситуација се све више погоршава даљом изградњом на градским падинама, због повећања отицаја са ових површина, чиме се стварају услови за бујице и ерозију тла.

Градска канализациона мрежа је доста разграната и покрива целокупно градско подручје изузев појединих ободних насеља, у којима се отпадне воде сабирају у септичке јаме, или се површински и канализано одводе у оближње водотокове.

Због недостатка постројења за пречишћавање отпадних вода отпадне воде из градског колектора се изливају директно у реку Ђетињу. Већи део колектора је запуњен наносима песка и муља који отежавају одвођење отпадних вода.

ЦИЉЕВИ

- раздвајање фекалне и кишне канализације, односно увођење сепаратног система у граду и насељима, где се планира организовано снабдевање пијаћом водом;
- повезивање постојећих система фекалне канализације са изграђеним фекалним колектором и стављање истог у функцију;
- обезбеђење организованог одвођења отпадних вода за делове подручја ГУП-а у којима то није обезбеђено;
- стварање услова за заштиту реке Ђетиње и животне средине.

2.8.3.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

Кишна канализација

Одвођење атмосферских вода на територији Града Ужица

Посматрано унутар граница ГУП-а, цело подручје Града Ужица, изузев југозападног дела Беле Земље, гравитира према реци Ђетињи, непосредно, или преко њених притока. У складу са тим, поред непосредног слива Ђетиње, целокупно сливно подручје може се на основу топографских карактеристика терена поделити на већи број подсливова који гравитирају ка следећим потоцима: Понорцу, Гумборском, Волујачком, Коштичком, Уремовачком, Глуваћком, Царинском, Драгићевића, Цркварском и Младовачком.

Како се топографске карактеристике терена на подручју Града Ужица одликују великим нагибима (до 30%), то условљава брзо формирање површинског отицаја и омогућава гравитационо одвођење атмосферских вода. С обзиром на то, да су границе између подсливова јасно и једнозначно изражене, топографски услови детерминишу основне правце евакуације вода.

Највећи део територије Града Ужица обухваћене ГУП-ом не представља непосредно сливно подручје реке Ђетиње. У њу се уливају потоци у које се испуштају атмосферске воде сакупљене објектима кишне канализације, тако да постојећи потоци преузимају улогу главних колектора атмосферских вода, а Ђетиња представља њихов основни реципијент.

Одвођење атмосферских вода из централног дела града предвиђено је преко затвореног канализационог система у реку Ђетињу, или потоке. Са градског залеђа, које подразумева стрмији део града, евакуацију атмосферских вода требало би вршити риголима, или површински, улицама, све до увођења у сабирне колекторе лоциране на подручјима без изражених великих падова. Такође, може се омогућити и директно уливање површинских отицаја у отворене водотокове. Овакав приступ усвојен је из разлога што затворена канализациона мрежа нема ефекта на стрмом терену где је због великих падова ценовода коефицијент искоришћења врло мали, па је економски неоправдано градити овакве системе.

Мрежа кишне канализације на територији Града Ужица до сада је изграђена у дужини од око 14 km и покрива само поједине делове градског подручја. Постојећи систем одвођења атмосферских вода састоји се од већег броја међусобно углавном неповезаних подсистема, којима се евакуишу воде из појединих улица, или зона, и даље испуштају у најближи поток, или у реку Ђетињу. Услед тога, данас на водотоцима на подручју града постоји више канализационих испуста за атмосферске воде. Како је већ напоменуто, осим

путем цевовода, евакуација атмосферских вода врши се и преко постојећих потока који су у ту сврху на појединим својим деоницама зацељени.

Усвојени минимални пречник цеви који се примењује у изградњи градске мреже кишне канализације на подручју Ужица износи $\varnothing 300$ mm.

Непосредни слив реке Ђетиње

Непосредном сливу реке Ђетиње дуж леве обале припадају мање површине у центру града (појас уз обалу), а дуж десне обале целокупно подручје ГУП-а изузев насеља Бела Стена.

У Улици Хероја Луна постоји изграђен кишни колектор дужине 890 m³ који се излива у реку Ђетињу непосредно испод моста на правцу државног пута I реда Ужице – Београд.

Новоизграђене линије кишне канализације у улицама Војводе Демира, Жичкој и делу Немањине, преко постојећих (стarih) канализационих инсталација, које од ових улица воде кроз Мали парк, у центру града, прикључене су на постојећи стари колектор у Обилићевој улици, са испустом на левој обали Ђетиње.

За потребе решавања проблема одвођења атмосферских вода са сливног подручја МЗ "Теразије", 2008. г. је израђена техничка документација на нивоу Главног пројекта. Разматрано сливно подручје припада сливу Коштичког потока и сливу реке Ђетиње. У питању је троугаона површина која је са једне стране оивичена реком Ђетињом, са друге Коштичким потоком, а са треће: Ул. Ужичке републике, вододелницом дуж Шарганске улице, затим краком Мајданске, па онда делом улица Стефана Првовенчаног и Сердара Мићића, настављајући тако до коте 560 мнв, одакле се вододелницом спушта до Старог Града и даље према реци Ђетињи. Укупна површина разматраног сливног подручја износи око 43.80 ha, од чега се 25.80 ha односи на подслив који припада Ђетињи. Пројектом су предвиђена два испуста на реци Ђетињи: један из Ул. Малише Атанацковића (на раскрсници са Улицом Кеј 1300 каплара), а други из Ул. Десанке Максимовић. Према наведеном Главном пројекту кишне канализације за МЗ "Теразије", 2010. г. су изведени радови у Ул. Малише Атанацковића, Лазара Мутала и Вука Караџића, у укупној дужини од око 560 m³.

Слив Уремовачког потока

Уремовачки поток зацељен је у дужини од око 1030 m³, цевима пречника 1000 mm и један је од главних колектора атмосферских вода у центру града. Траса зацељеног потока од улива у Ђетињу води улицама Страхинића Бана и Марије Маре Магазиновић, прелази раскрсницу са Београдском улицом и наставља Видовданском улицом у дужини од око 390 m³, где се завршава таложником. Осим сливницима преко којих се атмосферске воде директно уливају у зацељени поток, овај колектор прихвата атмосферске воде сакупљене објектима кишне канализационе мреже изграђене у улицама: Београдској, Студеничкој, Друге пролетерске бригаде, краку Видовданске и кратким деоницама улица Димитрија Туцовића и Вуколе Дабића. Предвиђен је и наставак радова на регулацији Уремовачког потока узводно од постојећег таложника. Идеја је да се у дужини од око 320 m³ изврши зацељвање потока, а у узводном делу тока предвиде објекти за задржавање наноса типа тзв. консолидационих преграда (прагова).

У *Студији евакуације атмосферских вода Ужица* (Институт за водопривреду "Јарослав Черни", Београд, 1993.г.) наведено је да постојећи капацитет колектора којим је зацељен Уремовачки поток није довољан да би се њиме прихватиле атмосферске воде са целог Уремовачког слива. Имајући у виду ову чињеницу и висок степен урбанизације којим се одликује разматрано подручје (улице Југ Богданова и Шумадијска са свим крацима који им припадају), 2005.г. је израђен Главни пројекат кишне канализације, којим је дато ново решење одвођења атмосферских вода из улица Југ Богданове, Шумадијске, Петра Ђеловића и осталих које ка њима гравитирају, са испуштањем сакупљених вода у реку Ђетињу. Према овом пројекту је 2008. године у наведеним улицама изграђена канализациона мрежа којом је решен проблем евакуације атмосферских вода на овом подручју града. Траса цевовода вођена је дуж постојећих саобраћајница, са заступљеним пречницима цеви од 300 mm-1000 mm. Иако је у Ул. Петра Ђеловића већ постојао колектор на који се новоизграђена кишна канализација могла прикључити, с обзиром на његову старост од преко 200 година и запушеност, паралелно са трасом постојећег колектора у исту сврху је постављен нови цевовод са испустом у реку Ђетињу.

Слив Коштичког потока

Главним пројектом регулације Коштичког потока предвиђено је да се узводно од ушћа у реку Ђетињу, на дужини од 1537 m³ (до плочастог пропуста на државном путу I реда Ужице – Бајина Башта, на кривини у насељу Коштица) изврши његово зацељвање (са кратким прекидима у виду отвореног тока) и то кроз две фазе: у првој би се извели радови на дужини од 337 m³ (до Дома пензионера), а у другој на преосталих 1200 m³. До сада је извршено зацељвање потока од Алексића моста до Дома пензионера, односно на дужини од 110 m³, посматрано са узводног краја деонице чија је регулација предвиђена у оквиру прве фазе пројекта.

У току је израда Главног пројекта кишне канализације насеља Коштица којим ће бити дато решење одвођења атмосферских вода са подручја МЗ "Росуље" и "Теразије", које припада сливу Коштичког потока. Разматрано подручје ограничено је улицама: Теразије, Радничког батаљона, Ужичке републике и Милутина Бојића на десној обали Коштичког потока, односно, улицама Росуље, Пора и Светозара Марковића на левој обали. Укупна површина разматраног сливног подручја износи око 40.00 ha и подељена је на два подслива: један који гравитира десној обали Коштичког потока и други који гравитира левој.

Главним пројектом кишне канализације за МЗ "Теразије" обухваћен је и подслив површине 18.00 ha, који гравитира према Коштичком потоку. Предвиђено да се са разматраног слива сакупљене атмосферске воде преко пет испуста изливају у поток и то у шахтовима будућег регулисаног корита. На бази овог пројекта, 2010.г. је изграђена кишна канализација у Ул. Вука Караџића у дужини од 430 m³, укључујући и крак који води према једном од испуста.

Осим у Ул. Вука Караџића и делу Курлагине, у осталим деловима сливног подручја Коштичког потока нема организованог одвођења атмосферских вода.

Слив Глуваћког потока

Глуваћи поток регулисан је целим својим током кроз град на дужини од око 1200 м², посматрано узводно од ушћа у реку Ђетињу. Свуда је примењена регулација корита отвореног типа, које је затим за потребе изградње објеката дуж тока, на појединим деоницама затворено бетонским плочама. Производно процењен однос дужина тако затворене и отворене регулације Глуваћког потока износи 50:50. На око 160 м² узводно од описане регулације, за потребе изградње стамбене зграде у Ратарској улици, извршена је регулација потока на дужини од око 230 м², по истом принципу као низводна – затварањем отворене регулације бетонским плочама.

У циљу одвођења атмосферских вода из Ул. Липа, пројектована је, а затим и изграђена кишна канализација. Колектор трасиран дуж улице, пречника 300 mm и дужине око 170 м², улива се у Глуваћи поток у Омладинској улици, преко пута Ватрогасног дома. Непосредно са друге стране овог објекта поток се улива у реку Ђетињу.

Слив Царинског потока

Царински поток настаје спајањем потока који тече дуж Царинске улице и потока Сарића осоје. Од тог места, посматрано узводно, поток у Царинској улици зацељен је у дужини од око 270 м², са једним прекидом у виду отвореног тока, дужине око 20 м². Целом дужином регулисане деонице поток има функцију колектора атмосферских вода са решеткама дуж своје трасе којима се те воде прихватају. Поток Сарића осоје зацељен је у дужини од око 400 м² и на тој својој регулисаној деоници има улогу кишног колектора, на исти начин као и поток у Царинској улици. На низводном крају регулације, у близини места спајања са потоком из Царинске, у поток Сарића осоје се уливају атмосферске воде из Ул. Олге Ђуровић. Површински отицај се из највиших делова ове улице, у дужини од око 420 м², риголима усмерава до колектора који се улива у поток. Дужина овог колектора је око 100 м², а након пропуста на узводном крају и преласка на другу страну улице, његова траса се до испуста на потоку наставља између кућа, а не улицом.

Приликом изградње наставка Ул. Николе Пашића, продужењем њеног правца до споја са Немањиним улицом, посматрано узводно од места где се Царински поток улива у Глуваћи, изведени су и радови на зацељењу Царинског потока у дужини од око 330 м², цевима пречника 1800 mm. Траса изведеног колектора којим је извршено зацељење поклапа се са трасом новоизведеног правца Ул. Николе Пашића. Уливном грађевином на узводном крају колектора обезбеђен је несметан ток потока на прелазу са природне на регулисану деоницу. Ревизија колектора омогућена је преко ревизионих силаза распоређених дуж његове трасе, дуж које су постављени и сливници за пријем атмосферских вода, које ће се преко њих директно уливати у зацељени поток.

Зацељење Царинског потока извршено је и у Немањиној улици испред Медицинске школе, у дужини од око 150 м². Предвиђено је да се поток зачеви и на деоници дужине око 80 м², која сада представља прекид између ове (у Немањиној улици) и низводне регулисане деонице потока (дуж новоизграђеног наставка Ул. Николе Пашића). Узводно од Медицинске школе, до моста на правцу Немањине улице према Сарића осоју, извршена је регулација потока отвореног типа.

Кишна канализација у насељу Турница

На подручју Турнице канализација сада углавном функционише по општем систему, тј. једним истим каналом се одводе и фекалне и атмосферске воде. Искључиво за потребе одвођења атмосферских вода изграђени су колектори у улицама Станоја Главаша и Милоша Б. Јанковића, а у исту сврху користи се и цевовод који служи за одвођење експесних вода са ППВ "Церовића брдо". Колектором (Ø300 mm), трасираним дуж Ул. Станоја Главаша, у Волујачки поток се одводе атмосферске воде из ове и делом из Ул. Радничког батаљона. У исти поток се испуштају и атмосферске воде, које прихватају сливници постављени у Ул. Милоша Б. Јанковића, а одатле се до потока спроведе колектором.

Цевовод за одвођење експесних вода из ППВ "Церовића брдо" изведен је од бетонских цеви, пречника Ø500 mm, до Ул. Иве Андрића, одакле се до платоа црпне станице за сирову воду наставља цевима од истог материјала, пречника Ø600 mm, а затим до испуста на Волујачком потоку цевима пречника Ø800 mm. Поред експесних вода, које се повремено испуштају са постројења, овим цевоводом се одводе и атмосферске воде из улица које ка њему гравитирају: Бачке, Душана Поповића, Станоја Главаша и дела Ул. Иве Андрића. Међутим, овај цевовод је недовољног капацитета да прихвати површинске отицаје мимо оних које прихватају постојећи објекти кишне канализације, а који гравитирају ка Ул. Иве Андрића. Из тог разлога, као и из потребе за организованим одвођењем атмосферских вода са подручја Туричке котлине, приступило се изради техничке документације којом ће се размотрити ова питања и предвидети адекватна решења.

Главним пројектом, чија је израда у току, обухваћено је сливно подручје Волујачког потока и реке Ђетиње на површини оивиченој: на западу – улицама Милана Верговића, Сињевац, Исидоре Секулић, Војислава Илића и Милоша Б. Јанковића; на северу – Ул. Радничког батаљона; на истоку – делом Ул. Радничког батаљона, затим улицама Теразије, Сердара Мићића и Шарганском и на југу – реком Ђетињом.

Кишна канализација у насељу Крчагово

Насеље Крчагово, са радном зоном у котлини и повећаним становањем на падинама залеђа, карактеришу велики површински отицаји. Од примарних објеката кишне канализације у Крчагово је изграђен главни кишни колектор, као засведени армирано-бетонски (АБ) канал параболичног пресека, димензија 4.0x3.0 м², на потезу од Погона украсног камена "Златибор" до пропуста испод железничке пруге Београд – Бар, одакле се укључује у реку Ђетињу. На делу Ул. Милоша Обреновића, од потока у Ул. Норвешких интернираца, до раскрснице са Радничком улицом, изграђен је кишни колектор од АБ цеви, димензија Ø1000 mm, који због засутости песком и муљем није у функцији. Даље је, дуж Радничке улице, до погона "Златибор", извршено зацељење Милановића потока бетонским цевима Ø800 mm. Такође, зацељен је и Улиновачки поток, од улице Мендино Брдо до погона "Златибор", АБ цевима Ø 800 mm.

У погледу одвођење атмосферских вода са подручја насеља Крчагово, Планом се предлаже следеће:

- чишћење, поправка и стављање у функцију кишног колектора у Ул. Милоша Обреновића и његово спајање са колектором у Радничкој улици;

- изградња кишне канализације у Ул. Максима Горког.

За потребе наставка регулације потока у Улици Норвешких интернираца, израђен је Главни пројекат. Према пројекту, будућа траса потока дефинисана је постојећим објектима: Ул. Норвешких интернираца, чију трасу прати, а затим је на једном делу и пресеца, јер поток тече са супротне стране, и већ изведеним изливним објектом са таложником.

У току је израда Главног пројекта одвођења атмосферских вода са западног дела подручја МЗ "Крчагово" ограниченог улицама: Радничком, Бањичком, Карађорђевом, IV пука и В.Маринковића.

Кишна канализација у насељу Севојно

У насељу Севојно постоје два отворена водотока: Цркварски и Драгићевића поток, који су због свог положаја у насељу, погодни као реципијенти атмосферских вода. Узимајући у обзир ове погодности Планом се предлаже:

- изградња кишног колектора у Ул.Миливоја Марића;
- изградња кишног колектора на делу Ул. Хероја Дејовића, од раскрснице са Ул. М. Марића до Драгићевића потока;
- изградња кишне канализације у делу Ул. Вишеслава Бугариновића.

Одвођење атмосферских вода за део насеља у Ул.Браће Чолића и подручје Радне зоне "Севојно Л", кишна канализација је планирана у новопроектованим индустријским улицама, са одвођењем испод трупа железничке пруге до реке Ђетиње.

Питање одвођења атмосферских вода са подручја Града Ужица до сада је разматрано једино кроз *Студију евакуације атмосферских вода Ужица* (Институт за водопривреду "Јарослав Черни", Београд, 1993.г.). За потребе изградње у међувремену, као и пре тога, израђена је техничка документација која се односи на конкретна подручја града, или улице, али концепцијски, с генералног аспекта, овај проблем није сагледан. С обзиром на постојање потребе да се организује одвођење атмосферских вода, неопходно је кроз документацију на нивоу Генералног пројекта претходно јасно утврдити ниво изграђености и стање постојеће кишне канализације, а затим и предвидети начин њеног даљег ширења. На тај начин би се поставиле основе за формирање и развој једног организованог система одвођења атмосферских вода.

Фекална канализација

Предвиђено је ширење постојеће секундарне канализационе мреже на нова приградска насеља, у циљу покривања комплетног грађевинског подручја. Предвиђена је употреба керамичких цеви мин.пречника Ø 200 mm.

Фекална канализација у насељу Бала Земља

За ово насеље је планирана изградња две црпне станице, са примарном и секундарном канализационом мрежом, и постројењем за прераду фекалних отпадних вода у Качерском пољу, на месту спајања потока Гумбур и реке Криваје.

фекална канализација у насељу Врела и Орловац

За насеље Врела и Орловац, смештене на десној обали Ђетиње, планирана је изградња канализационе мреже, и две нове црпне станице, капацитета 3.0 l/s и 13.0 l/s, за потребе транспорта фекалних отпадних вода преко Ђетиње у главни фекални колектор.

Фекална канализација у насељу Сињевац и Турица

Евакуација фекалних отпадних вода за најниже делове Сињевца и Турице обављаће се препумпавањем, преко будуће црпне станице у турички колектор.

При провери постојећих важних каналских праваца узете су максималне часовне количине отпадне воде, при минималним падовима канала при уливу у старији колектор.

Проток индустријских отпадних вода је представљен средње дневном потрошњом, јер је њихов проток сталан, тако да није увећан коефицијентом варијације.

Оријентациони хидраулички прорачун за главни фекални колектор извршен је на основу података максималне дневне потрошње, минималног пада и количина средње дневне индустријске сирове воде.

Постројење за пречишћавање отпадних фекалних вода

Постројење за пречишћавање отпадних фекалних вода предвиђено је у насељу Горјани, на локацији која се налази ван границе Плана.

Према Студији изводљивости - "Пројекат развоја водоводног и канализационог система Ужица", коју је израдио WYG International Београд, капацитет уређаја за пречишћавање отпадних вода за Ужице и Севојно, у I фази, дефинисан је на основу броја прикључених становника од 59.000 и биолошког оптерећења од 46.000 ЕС.

Полазећи од анализираног квалитета отпадних вода и прописаних услова за квалитет воде у Ђетињи, одабран је технолошки процес за пречишћавање отпадних вода, узимајући у обзир и економске параметре.

2.8.4. ВОДОПРИВРЕДА - РЕГУЛАЦИЈА ВОДОТОВОКА

2.8.4.1. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

Подручје обухваћено ГУП-ом, са аспекта регулације водотокова, чини речни ток реке Ђетиње, као матични реципијент, са притокама које чине: поток Вољујац, Коштитички поток, Уремовачки поток, Глуваћки поток, Милановића поток, Цркварски поток, Младовски поток, поток Буковац и река Дервента.

Река Ђетиња на подручју ГУП-а протиче у дужини од 14. km, узводно од ушћа реке Дервенте (десана притока Ђетиње) до засеока Ђурићи изнад Турице.

Сви поменути водотоци представљају бујичне токове различитих величина, али истог значаја, јер протичу кроз најуже градско подручје.

На свим водотоковима делимично су извођени регулациони радови, али ни на једном нису комплетно завршени.

Река Ђетиња као матични реципијент свих поменутих водотокова регулисана је делимично на следећим деоницама: поред фабрике коже "Партизанка", у дужини од $L=350$ m, затим поред фабрике "Наменска производња" у Крчагову, у дужини од $L=150$ m, потом на деоници од Великог парка до хотела "Златибор", у дужини од $L=1265$ m, као и на потезу од хотела "Златибор" до Ђулића моста, у дужини од $L=328$ m.

На реци Ђетињи се налази и објекат купалишта "Плажа", који је доста руиниран јер је изграђен 60-их година XX века.

Глуваћки поток је лева притока реке Ђетиње. На деоници потока кроз ужу градску зону изведена је отворена регулација потока од камена у цементном малтеру, у дужини $L = 1250$ m.

Царински поток, је лева притока Глуваћког потока. На потоку су на главном току изведене: отворена регулација у дужини од 185 m, затворена регулација у дужини од 120 m, као и 200 m затворене регулације на десном изворишном краку.

Урмовачки поток је регулисан кроз град, увођењем у цевовод димензија $\varnothing 1000$ mm, у дужини $L = 856$ m.

Коштички поток има дужину водотока кроз град $L = 1680$ m. Регулација потока је изведена у дужини од 40 m, цевоводом димензија $\varnothing 2200$ mm. За градски део тока је завршен пројекат регулације.

Поток Вољујац - корито овог потока није регулисано, због чега је подручје Турице често плављено, а у реку Ђетињу и на Градску плажу доспевају велике количине наноса.

Потоци у Севојну – Цркварски и Драгићевића поток, као и десна притока Цркварског потока и Младовски поток су у својим доњим токовима регулисани. На Цркварском и Драгићевића потоку регулација је изведена од камена у цементном малтеру, док је код Младовског потока примењен армирано-бетонски колектор димензија $\varnothing 800$ mm. Отворене регулације су често доста запуњене наносом, због чега је неопходно њихово редовно одржавање.

Поток Буковац и река Дервента су десне притоке Ђетиње. Радови на регулацији њихових корита нису извођени.

Поред регулационих радова, у појединим водотоковима (извориште реке Ђетиње, Глуваћки поток, Коштички поток, Урмовачки поток), у циљу заштите од ерозије, извођени су антиерозиони радови у сливу и радови у кориту, у виду попречних консолидационих преграда, од којих је већина због неодржавања у лошем стању.

2.8.4.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

У наредном планском периоду за извођење објеката за заштиту од великих вода, предлаже се задржавање досадашњих критеријума, коришћених за већ изведене објекте. Повратни период великих вода за водотокове у урбаном и индустријском делу је најчешће сто година ($p1\%$), или мање вероватноће јављања за остала подручја (2% или 5%).

Одбрана од поплава биће остварена изградњом нових и доградњом и реконструкцијом постојећих линијских заштитних система.

Река Ђетиња - радови на регулацији реке на подручју града су планирани и изведени на деоници у дужини од 1593 m. Неопходно је предузети активности на реконструкцији објекта Градске плаже, као и на наставку регулације речног корита до споја са регулацијом поред фабрике коже "Партизанка", у дужини од око 1800 m, применом једногубог профила.

Кроз Севојничко и Горјанско поље у кориту реке Ђетиње неопходно је извођење земљаног прокопа, дужине 3.0 km, како би се ово поље заштитило од плављења.

Глуваћки поток - у наредном периоду је неопходно наставити радове на регулацији корита, од изведене деонице до погона фабрике коже "Партизанка", у дужини око 1000 m.

Царински поток - предвиђено је извођење радова на регулацији главног тока потока, у дужини од око 313 m, цевоводом димензија $\varnothing 1800$ mm. Такође је планирано извођење радова на регулацији левог изворишног крака потока, у дужини од 340 m, цевоводом $\varnothing 1000$ mm, као и регулисање десног изворишног крака, у дужини од 350 m, цевоводом $\varnothing 800$ mm.

Урмовачки поток - неопходно је извођење регулације, у дужини од 200 m, узводно од уливног објекта, која ће, поред воде из корита, моћи да прими и површинске воде са околних стрмих падина.

Коштички поток - урађен је пројекат регулације, за деоницу дугу 1650 m, путем цевовода $\varnothing 2200$ mm.

Поток Вољујац неопходно је извођење радова на регулацији потока, у дужини од око 500 m, на месту планираног стамбеног насеља.

Поток у Ул. Норвешких интернираца у Крчагову - планирано је извођење радова на регулацији потока, у дужини од око 250 m, цевоводом димензија $\varnothing 1000$ mm.

Објекти у кориту за задржавање наноса - консолидационе преграде висине $H_k=3.0$ m, извести по три комада у: изворишном делу потока Вољујац, као и у коритима Драгићевића, Цркварског и Младовског потока. Изведене регулације ових потока морају бити редовно чишћене од наноса.

2.8.5. ГАСИФИКАЦИЈА И ТЕРМОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

2.8.5.1. ГАСИФИКАЦИЈА

ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

Ужице се снабдева природним гасом из магистралног гасовода РГ 08-10, који напаја ГМРС (гасно-мерно-регулациону станицу) на Сарића осоју. Од ГМРС-е изведена је градска гасоводна мрежа са крацима: РГ08-16, крак 1 (један), води од ГМРС до насеља Мендино брдо, одакле се настављају краци 2 (два) и 5 (пет). Крак 2 (два) се спушта до Здравствене амбуланте у Севојну, одакле се настављају краци 3 (три) и 4 (четри).

Крак 3 (три) снабдева природним гасом индустријске потрошаче, Ваљаоницу бабра и алуминијума, које за своје потребе имају изграђене мерно-регулационе станице (МРС).

Крак 4 (четри) се простире од Дома здравља у Севојну, до МРС "Топлота" Севојно. Овај крак снабдева гасом котларницу "Савојно", као и дистрибутивну гасну межу (ДГМ) за широку потрошњу.

Краци 5 (пет), 6 (шест), 7 (седам), 8 (осам), 9 (девет) и 10 (десет) настевљају се на крак 1 (један) и представљају главни гасоводни челични прстен, предвиђен за снабдевање природним гасом индустријских потрошача и ДГМ-е (дистрибутивно-гасоводне мреже). На овом прстену изграђене су четири МРС-е, предвиђене за снабдевање гасом топлане и индивидуалних потрошача. Једини индустријски потрошачи на подручју Плана су "Импол -Севал" и Ваљаоница бабра у Севојну.

Кроз Радну зону "Севојно Д" је изведен челични магистрални гасовод РГ 08-19 Ужице-Чајетина-Златибор.

У Радној зони "Севојно Л" је изведена дистрибутивно-гасоводна мрежа и у плану је њено проширење до Младовског потока. На планираном проширењу ДГМ-е постоји капацитет од 1000 m³/h, који се може повећати, ако се за тим укаже потреба.

У Севојну је изведен део ДГМ-е, предвиђене за дистрибуцију гаса до индивидуалних потрошача. Прикључење индивидуалних потрошача биће могуће након пуштања гаса у крак 4 (четири).

У Ужицу, у улицама где је изведена реконструкција подземних инсталација, изведена је и ДГМ, са прикључцима за индивидуалне потрошаче и мање стамбене зграде.

Градски гасовод средњег притиска и објекти у саставу гасовода

Гасоводи високог и средњег притиска воде се комбиновано: по зеленој површини, или испод ивице тротоара. Уређаји у саставу гасовода (мерно-регулационе станице) морају бити лоцирани у складу са важећим прописима из области гасне технике, који дефинишу техничке и функционалне услове неопходне за изградњу гасовода.

Минимална дозвољена растојања гасовода, при укрштању и паралелном вођењу са другим подземним инсталацијама дата су у табели 49.

Табела 49.

	Минимално дозвољено растојање [m ²]	
	Укрштање	Паралелно вођење
Гасоводи међусобно:	0.2	0.6
од гасовода до даљинских топловода, водовода и канализације	0.2	0.3
од гасовода до проходних канала топлодалекова	0.5	1.0
од гасовода до нисконапонских и високонапонских ел.каблова	0.3	0.6
од гасовода до телефонских каблова	0.3	0.5
од гасовода до водова хемијске индустрије и технолошких флуида	0.2	0.6
од гасовода до бензинских пумпи	-	5.0
од гасовода до шахтова и канала	0.2	0.3
од гасовода до високог зеленила	-	1.5

Минимална дозвољена растојања гасовода (од ближе ивице цеви гасовода до ближе ивице темеља) у зависности од притиска дата су у табели 50.

Табела 50.

Притисак гаса у гасоводу bar	Минимално дозвољено растојање [m ²]
до 1.05	1.00
од 1.05 до 7	2.00
од 7.00 до 13	3.00

Приликом извођења радова дефинише се радни појас, неопходан за извођење радова. По извођењу радова терен се враћа у првобитно стање.

Све гасоводне инсталације морају бити обележене. Након завршетка затрпавања гасовода приступа се обележавању, које се врши уградњом жуте траке са натписом "ОПАСНОСТ ГАСОВОД", која се поставља у ров на дубини од 30 см. од површине тла. У складу важећим прописима, а без обзира на висину притиска у гасоводу, неопходно је извршити геодетско снимање гасовода и податке унети у катастар подземних инсталација.

Планирано је и технички изводљиво прикључење следећих котларница на гасовод:

- "ЛИПА" капацитета 24 MW
- "АЛЕКСИЋА МОСТ" 8 MW
- "СЕВОЈНО" 5.8 MW
- "СЕЊАК" 8 MW
- "МЕДИЦИНСКА ШОЛА" 1 MW

Дистрибутивна гасоводна мрежа

Дистрибутивна гасоводна мрежа служи за снабдевање гасом индивидуалних потрошача, као и малих производних погона, где се природни гас употребљава за грејање, припрему топле воде, кување, или се као технолошка сировина користи у процесу производње. На дистрибутивну гасоводну мрежу је предвиђено и прикључење котларница мање снаге, предвиђених за загревање појединих стамбених објеката.

Дистрибутивна гасоводна мрежа се по правилу изводи у фазама, у складу са ГУП-ом. Снабдевање гасом Беле Земље предвиђено је из магистралног гасовода РГ 08-19, који пролази преко овог подручја.

Основни разлози за спровођење гасификације су:

- еколошки;
- економски.

Еколошки разлози произилазе из чињенице да крајњи продукти сагоревања природног гаса (водена пара, и мало CO₂) не загађују животну околину.

Природни гас се допрема у ДГМ-у из мерно-регулационих станица. Технички нормативи за пројектовање и полагање ДГМ-е од ПЕ (полиетиленских) цеви, за радни притисак до 4.0 бара, дефинисани су одговарајућим прописима и СРПС стандардима. Дистрибутивна гасоводна мрежа је димензионисана на основу максималне часовне потрошње гаса, уз одговарајући фактор истовремености, дозвољеног пада притиска и препоручених брзина у деоницама. Гасовод се води подземно на прописаној дубини уклапања, мерено од његове горње ивице. Ров треба лоцирати у зеленом појасу, а где то није могуће гасовод се може извести испод уличног тротара.

Најмања светла ширина рова за полагање дистрибутивног гасовода дата је у табели 51.

Табела 51.

Дубина полагања	м`	до 0.70 до 0.90	преко 0.70 до 1.00	преко 0.90 до 1.25	преко 1.00
Светла ширина рова	м`	0.30	0.40	0.50	0.60

Трасе рова за полагање гасне мреже се постављају тако, да гасна мрежа задовољава минимална прописана растојања у односу на друге инфраструктурне мреже и објекте инфраструктуре. Вредност минималних дозвољених растојања у односу на друге инфраструктурне мреже дате су у табели 52.

Табела 52.

	Минимално дозвољено растојање [м`]	
	Укрштање	Паралелно вођење
од гасовода до даљинских топловода, водовода и канализације	0.2	0.3
од гасовода до проходних канала топлодалековода	0.2	0.4
од гасовода до нисконапонских и високонапонских ел.каблова	0.3	0.6
од гасовода до телефонских каблова	0.2	0.4
од гасовода до водова хемијске индустрије и технолошких флуида	0.2	0.6
од гасовода до бензинских пумпи	-	5.0
од гасовода до шахтова и канала	0.2	0.3

На дистрибутивни гасовод у наредном периоду могуће је прикључити следеће котларнице:

- "КО-5" (Ул.Ужичких хероја, бр.12) 1.2 MW

Кућни гасни прикључак

Кућни гасни прикључак је део дистрибутивног гасовода, који спаја уличну мрежу са унутрашњом гасном инсталацијом у објекту. Траса гасног прикључка води се најкраћим путем до објекта, у складу са партерним уређењем грађевинске парцеле, где се на фасадни поставља кућни мерно-регулациони сет (КМРС). Гасни прикључак мора бити трајно приступачан и заштићен од оштећења.

2.8.5.2. ТЕРМОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

СИСТЕМИ СНАБДЕВАЊА ТОПЛОТНОМ ЕНЕРГИЈОМ

У укупном билансу потрошње енергије за град Ужице, топлотна енергија има значајан удео.

Снабдевање топлотом се врши из:

- реонских котларница система даљинског грејања ЈКП "Топлота";
- индустријских енергана и котларница;
- индивидуалних котларница;
- ложишта и уређаја за локално грејање.

На територији града Ужица не постоје постројења за когенерацију, тј. за комбиновану производњу електричне и топлотне енергије, постројења за коришћење отпадне топлотне енергије, као и постројења, већег капацитета, за добијање топлотне енергија из обновљивих извора енергије (соларна енергија, биомаса и сл.).

Готово сва произведена топлотна енергија се троши углавном за грејање просторија у зимском периоду, док се један мањи троши за: технолошке потребе, припрему санитарне топле воде и остале потребе, током целе године.

Најчешће коришћен енергент, за производњу топлоте за грејање стамбених и јавних објеката, који нису на систему даљинског грејања ЈКП "Топлота", је чврсто гориво. Електрична енергија и остале врсте енергената се користе у знатно мањој мери.

Од укупног броја потрошача прикључених на систем даљинског грејања ЈКП "Топлота" Ужице 99% се греје топлотном енергијом где се као енергент користи мазут, док 1% потрошача користи угаљ као енергент.

У току су радови на изградњи мреже градског гасовода, од ГМРС-е до МРС-а и радови на изградњи секундарног гасовода (гасовод за тзв. "широку потрошњу"), након чега ће се стећи услови за коришћење природног гаса, као енергента. Тренутно природни гас користе индустријски потрошачи у Севојну: Ваљаоница бабра, "Импол Севал", МПП "Јединство" и "Јединство-Металоградња".

Високи степен аерозагађености Ужица је последица великог броја ложишта у породичним стамбеним објектима и локалним котларницама, у којима се као енергент користи чврсто гориво, и велике густине насељености на специфичној конфигурацији терена.

У циљу смањења аерозагађења, планира се проширење топлификационог система у ужем градском језгру и насељима Крчагово и Севојно, као и гасификација ширег градског подручја и индустрије.

Топлификациони систем града

Топлификационим системом града (системом даљинског грејања) газдује ЈКП "Топлота" Ужице. На овај систем је прикључено 5549 домаћинстава (29612 m² стамбеног простора), 569 пословних корисника (52444 m²) и 26 повлашћених корисника (40218 m² јавних простора), што значи да се системом даљинског грејања, топлотном енергијом снабдева укупно 6144 корисника, са укупном грејаном површином од 388786 m².

У ужем градском језгру и приградским насељима Крчагово и Севојно, топлифицирано је 27% од укупног броја домаћинстава.

ЈКП "Топлота" Ужице, након реконструкције и модернизације система даљинског грејања, финансираног из средстава донације Европске агенције за реконструкцију, располаже са 18 (осамнаест) котларница, од чега је у погону 14 (четрнаест), укупног инсталисаног капацитета 78.03 MW.

Котларнице "Максим Горки" (1.2 MW), "Никола Пашића, 26" (11.5 MW) и стара парна котларница "Липа" (7.0 MW), су искључене са система даљинског грејања, након реализације поменутих реконструкција. Њихови потрошачи су прикључени на топлификационе системе нове топловодне котларнице "Липа" (24.0 MW) и реконструисане котларнице "К-05" (6.2 MW), са циљем укрупњавања топлификационог система, уз повећање инсталисаног капацитета и смањење броја топлотних извора.

Топлотна енергија се од котларница ка потрошачима преноси углавном системом зракасто изведених топловода, са трасом чија је укупна дужина око 11.5 km. Топловоди су изведени претежно од челичних цеви (еквивалентног пречника DN125/NP16), изоловани минералном вуном у облику од А1 лима и постављени у непроходном бетонском каналу (85%) или су вођени надземно (5%). Од укупне дужине топловода 10 % чине новоизграђени топоводи од предизолованих челичних цеви у земљаном рову.

Топлотна енергија се предаје потрошачима путем 214 индиректних (измењивачких) топлотних подстанца. Потрошачи котларница "Росуље", "Омладинска бр.8", "Југ Богданова бр.1", "Ратарска", "Хероја Јерковића", "Коштичка" и "Медицинска" су директно прикључени на системе даљинског грејања наведених котларница.

Постојећи топлотни извори, смештени центру града (котларнице "Липа", "Блок Златибор", "Хотел Златибор" и "Југ Богданова бр.1"), немају вишка капацитета за прикључење нових корисника, због топлификације делова МЗ "Липа" и МЗ "Царина", које су у току, као и планираних прикључења, на систем даљинског грејања, хотела "Палас", "Војвођанске банке", некадашњег Клуба Војске и зграде некадашње Команде војног корпуса.

Највећи број захтева потрошача за прикључење постоји на поростору обухваћеном улицама Марије-Маге Магазиновић, Видовданском, Церском, Друге пролетерске бригаде, као и на локацији Слануша. Реализација изражених захтева тренутно није могућа, због недостатка вишка топлотног капацитета у котларници "Блок Златибор", као и могућности повећања њеног инсталисаног капацитета.

Могућност прикључења нових потрошача може се остварити на котларницама које имају вишак топлотног капацитета и то:

- гасна котларница "Алексића мост" (вишак 3.0 MW);
- котларница "Росуље" (вишак 800 MW);
- котларница "Ратарска бр. 69" (вишак 800 MW);
- котларница "Сењак" (вишак 4.0 MW);
- котларница "Севојно" (вишак 1.0 MW).

Остале котларнице немају вишка капацитета за прикључење нових потрошача.

У наредном периоду планира се:

- конврзија постојећих котларница са мазута на мазут/гас, чиме ће се стећи услови за коришћење гаса као еколошки оправданог енергента;
- изградња нове котларнице, за потребе прикључења објеката: Народне библиотеке, Народног позоришта, Вести", "Телекома", Дома здравља, "Дома за мајку и дете" и осталих нетоплифицираних објеката, са овог подручја, уз гашење њихових локалних топлотних извора. Такође је планирано прикључење новопланираних објеката на подручју између Косовске, Југ Богданове, Љубе Стојановића и Ул.М.М.Магазиновић. Локација будуће котларнице биће ближе дефинисана детаљном планском разрадом.
- изградња магистралних топловода и топлификација подручја у близини постојећих котларница, које имају вишак капацитета за прикључење нових потрошача.

Основни циљеви свих планираних активности су:

- унапређење постојећег топлификационог система, путем реконструкције и модернизација;
- увођење могућности коришћења гаса, као еколошки оправданог енергента;
- завршетак започетих топлификација;
- додатна топлификација оних делова града и приградских насеља, у којима се налазе котларнице са вишком капацитета;
- остваривање услова за потпуно задовољење термоенергетских потреба у најужем центру града.

СПИСАК КОТЛАРНИЦА У ВЛАСНИШТВУ ЈКП "ТОПЛОТА" УЖИЦЕ

Табела 53.

БР.	КОТЛАРНИЦА	ГОД.	ВРСТА ГОРИВА	РАДНИ ФЛУИД	КАПАЦИТЕТ MW	НАПОМЕНА
01a	"ЛИПА" (Д.Туцовића,бр.38-42)	2008	мазут/гас	топла вода 110/80°C	24	
01	"ЛИПА" (Д.Туцовића,бр.38-42)	2002 (1987)	мазут	пара 0.5 бара	7	Стара котларница је ван функције и не постоји могућност конверзије на гас. Потрошачи су прикључени на нову котларницу "Липа".
02	"БЛОК ЗЛАТИБОР" (Д.Туцовића,бр.93)	1982	мазут	пара 0.5 бара	14	Дискутабилно је да ли локација постојеће котларнице испуњава услове за конверзију на гас.
03	"НИКОЛЕ ПАШИЋА БР.26"	1982	мазут	топла вода 110/80°C	11.5	Котларница је тренутно ван функције.Потрошачи су прикључени на нову котларницу "Липа". Локација постојеће котларнице не испуњава услове за конверзију на гас.
04	"АЛЕКСИЋА МОСТ" (Ужичке републике,бр.1)	1980	мазут	топла вода 110/80°C	5	Локација постојеће котларнице не испуњава услове за конверзију на гас. Котларница је ван погона.
04a	"АЛЕКСИЋА МОСТ" (Ужичке републике,бр.1)	2008	гас/мазут	топла вода 110/80°C	8	Котларница је у погону и користи мазут као енергент.
05	"РОСУЉЕ" (Краља Петра I, бр.70в)	1982	мазут	топла вода 90/70°C	2.9	Локација постојеће котларнице не испуњава услове за конверзију на гас.
06	"ОМЛАДИНСКА БР.8"	1982	мазут	топла вода 90/70°C	1.7	Локација постојеће котларнице не испуњава услове за конверзију на гас.
07	"ЈУГ БОГДАНОВА БР.1"	1982	мазут	топла вода 90/70°C	1.2	Локација постојеће котларнице не испуњава услове за конверзију на гас.
08	"КО-5" (Ужичких хероја, бр.12)	1998 (1990)	мазут	топла вода 100/80°C	6.2	Локација постојеће котларнице испуњава услове за конверзију на гас.
09	"МАКСИМА ГОРКОГ" (др.В.Маринковића, бр.2)	2000 (1982)	мазут	топла вода 90/70°C	1.2	Котларница је ван функције. Потрошачи се греју са система котларнице "К-05". Котларница не испуњава услове за конверзију на гас.
10	"СЕВОЈНО" (В.Бугариновића, бр.22)	2001 (1982)	мазут/гас	топла вода 110/80°C	5.8	Котларница испуњава услове за конверзију на гас (гас/мазут)
11	"РАТАРСКА" (Ратарска, бр.69)	2002	мазут/гас	топла вода 90/70°C	1.6	Котларница испуњава услове за конверзију на гас (гас/мазут).

12	"ХОТЕЛ ЗЛАТИБОР"	1980	мазут	топла вода 100/80°C	3	Локација постојеће котларнице не испуњава услове за конверзију на гас.
13	"СЕЊАК" (М.Обреновића, бб)	2008	мазут/гас	топла вода 100/80°C	8	
14	"ХЕРОЈА ЈЕРКОВИЋА"	1982	угаљ	топла вода 100/70°C	0.315	Локација постојеће котларнице не испуњава услове за конверзију на гас.
15	"КОШТИЦА" (Коштичка, бр.2)	1985	угаљ	топла вода 90/70°C	0.315	Локација постојеће котларнице не испуњава услове за конверзију на гас.
16	"МЕДИЦИНСКА ШКОЛА"	2006	мазут/гас	топла вода 110/80°C	1	

Укупан инсталисани капацитет свих котларница које су тренутно у погону	78.03 MW	
Укупан инсталисани капацитет свих котларница које нису тренутно у погону	24.70 MW	
УКУПНИ ИНСТАЛИСАНИ КАПАЦИТЕТ СВИХ КОТЛАРНИЦА ЈКП "ТОПЛОТА" УЖИЦЕ	102.73 MW	

УКУПНИ ИНСТАЛИСАНИ КАПАЦИТЕТ КОТЛАРНИЦА КОЈЕ ИСПУЊАВАЈУ УСЛОВЕ ЗА КОНВЕРЗИЈУ НА МАЗУТ/ГАС	68.60 MW	Дискутабилна је локација котларнице "Блок Златибор" – 14 MW.
УКУПНИ ИНСТАЛИСАНИ КАПАЦИТЕТ КОТЛАРНИЦА КОЈЕ ИСПУЊАВАЈУ УСЛОВЕ ЗА КОНВЕРЗИЈУ НА ГАС	34.13 MW	

НАПОМЕНА: Подаци у загради се односе на годиште котларница пре извршених конверзија на мазут.

2.8.6. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНЕ МРЕЖЕ

2.8.6.1. ОЦЕНА СТАЊА, ПОТЕНЦИЈАЛИ, ОГРАНИЧЕЊА

Телефонски капацитети на територији коју обухвата ГУП града Ужица састоје се од: јавних телефонских централа, система преноса и приступне телефонске мреже.

Телефонски саобраћај на територији града организован је преко јавних телефонских централа дигиталног типа, инсталисаног капацитета 31280 прикључака, од којих су 1056 дигитални прикључци (ISDN 2B+D/30B+D приступ), а 3776 ADSL прикључци.

Комутациони центар "Ужице" укључен је у вишенаменску интрнет мрежу Србије (SMIN).

У телефонском саобраћају на дан 15.12.2008.г.налазило се 30.378 прикључака, и то:

- правна лица - 3728 прикључака;
- физичка лица - 26280 прикључака;
- ЈТГ (хало говорнице) - 150 прикључака;
- ISDN - 1056 прикључка;
- ADSL - 3246 прикључака.

Основни параметри који карактеришу јавну фиксну телекомуникациону мрежу на подручју града Ужица су:

- број претплатника телефонске мреже - 30378;
- број двојника у телефонском саобраћају - 0;
- број инсталисаних прикључака - 31280;
- проценат укључених/инсталисаних прикључака - 97.11%;
- проценат ISDN претплатника - 3.47%;
- проценат ADSL претплатника - 10.68%;
- број телефона на 100 становника - 47.

Степен дигитализације у приступној мрежи: 100 %

Табела 54.

Бр.	Централа	Дигитална(Д)/ аналогна (А)	Инсталисано 15.12.2008.г.		
			Укупно	Директни	Двојници
1	"Ужице"	Д	13.720	13.720	0
2	"Теразије/Ужице"	Д	4.392	4.392	0
3	"Севојно"/"Ужице"	Д	3.120	3.120	0
4	"Крчагово"/"Ужице"	Д	4.720	4.720	0
5	"Пора"/"Ужице"	Д	2.328	2.328	0
6	"Царина"-МСАН	Д	1.016	1.016	0
7	"Бела Земља"	Д	1.984	1.984	0
Укупно на дигиталним централама			31.280	31.280	0
Укупно на подручју града			31.280	31.280	0

Телефонске централе на подручју Плана повезане су са надређеном централом у Ужицу (ТН Ужице EWSD) дигиталним системима преноса одговарајућег броја канала/преносника преко оптичких и VФ телекомуникационих каблова. Даље, преко надређене централе повезане су у међумесни и такође у међународни телефонски саобраћај /МЦ Београд/.

Степен дигитализације у транспортној мрежи остварен је са 100%.

На подручју Плана у раду се налази осам базних станица МТС-064, са припадајућом опремом (антене и сл.). Планирана је изградња нових станица.

Подручје града Ужица у целисти је добро покривено сигналом МТС 064.

Територијом Града пролази магистрални оптички кабал "Београд-Подгорица", крак „Ужице-Ваљево", као и деонице оптичког кабла и приводи за ТЦ: "Бајина Башта", "Пожега", "Поникве", "Теразије", "Пора", "Царина", "Крчагово", "Севојно", "Крваци". Планирана је изградња нових деоница и привода. За потребе система преноса у функцији је и RR станица "Орловац" са припадајућом опремом.

ПТТ услуге пружају се корисницима у десет пошта, на 28 (двадесетосам) шалтера и преко 39 (тридесетдевет) достављача на кућне адресе. Поред 10 (десет) пошта, преко којих се остварује директан контакт са корисницима, на подручју града функционише и поштански центар 31200 Ужице. У овом центру се све дневно припремљене поштанске пошиљке у поштама, до одређеног времена, истог дана разрађују и отпрамају ка свом одредишту (други градови и иностранство). По броју пошта, које тренутно функционишу на подручју града Ужица, и њиховим локацијама, може се закључити да се доста учинило на плану "приласка" корисницима, односно повећања доступности услуга.

ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА

Ефикасна инфраструктура комуникација је основа за продуктивније информатичко друштво, а тиме и његов развој у целини. Телекомуникациона мрежа представља један од носилаца таквог развоја (експанзија Интернета, Етернет и др.). На подручју плана, поред основних телефонских услуга (аналогни телефонски прикључак са постојећим сервисима), планира се примена нових дигиталних система преноса на бази hDSL технологије, по постојећој приступној мрежи и новопројектованој (оптички каблови), са увођењем нових сервиса/услуга. Дигитализација приступне мреже планира се у три фазе, и то:

- прва фаза - до кабловских разделника (главна мрежа);
- друга фаза - до кабловских извода (дистрибутивна мрежа);
- трећа фаза - мрежа до телефонских апарата (терминалних уређаја).

У почетној фази се за велике бизнис кориснике планира се дигитализација на целој дужини. Дигитална приступна мрежа треба да омогући пренос говорних сигнала, дигиталних сигнала података, широкопојасних сервиса (**triple play**) и да након увођења локалних централа класе 5 (NGN мрежа), обезбеди нове услуге (VoIP, IP TV, е-управа и сл.). Дигитализација се планира оптичким и hDSL кабловима.

У циљу проширења приступне мреже планира се децентрализација мреже, градњом Мултисервисних приступних чворова (**MSAN-Multi Service Access Node**), VLL (фиксни-бечични) приступ. Проширење мреже планира се sukcesивно на бази реалних и процењених захтева за новим прикључцима и услугама.

2.8.6.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

Фиксна телефонија

Планом се предвиђа проширење постојећих и изградња нових телефонских капацитета (**4.512 прикључака**) на следећи начин:

- изградња Мултисервисних приступних чворова (**MSAN**) и то: "Царина2", "Севојно-Младово", "Севојно-пумпа", "Врела", "Трешњица", "Мало Забучје". У циљу проширења постојећих телефонских капацитета и пружања нових сервиса (услуга) неопходно је изградити **MSAN**;
- изградња припадајуће приступне мреже (подземна) планираних MSAN-а, са дужином претплатничке петље од 800-1500 m`;
- у периферним деловима подручја Плана (мала густина насељености, расута структура насеља, брдско-планински терен) планира се примена **CDMA** и(или) **WiMAX** технологије, за **WLL** (фиксни-бежични) приступ;
- у градском центру планира се комбиновани: **класичан** (бакар), **оптика** и **WLL** (CDMA и/или WiMAX технологије - дугорочни план) приступ.

За ниво транспортне мреже планира се изградња **оптичких система преноса** за планиране MSAN 2009-2012.год.:

• "Ужице-Турица" (2.0 km)	метро мрежа 2009.г.;
• "Ужице-Севојно" (6.0 km)	метро мрежа 2009.г.;
• "Ужице-Локва" (6.5 km)	метро мрежа 2009.г.;
• "Ваљаоница бабра"	привод о.к. (1.7 km) 2009.г.;
• "Севојно-Младово" (2.0 km)	MSAN 2009. г.

Мобилна телефонија МТС 064

У плану је изградња 2 (две) базне станице до краја 2011.г., на следећим локацијама:

- "УЕ - Трг партизана";
- "Севојно - центар".

До краја 2011.г. планирано је постављање 6 (шест) базних станица на подручју Плана, што представља максималан број.

Пројекције за дужи плански период су незахвалне, услед веома брзог развоја технологија мобилног приступа.

РЕЗИМЕ

Архитектура фиксне телефонске мреже у наредном периоду треба да има постепену миграцију ка мрежама следеће генерације (NGN). Технологију (медији) која ће се примењивати у појединим деловима мреже чине:

- **комутациони системи:** комутација кола и комутација пакета;
- **транспортна мрежа:** оптички, кабловски и RR системи преноса, NGN мултисервисни уређаји, WDM, Ethernet и сл.;
- **приступна мрежа:** hDSL уређаји, MSAN, WILL, CDMA, WiMAX, оптички, hDSL и NF (бакарни) каблови.

Увођење поменутих технологија и уређаја у јавну телекомуникациону мрежу омогућиће поред постојећих (универзални сервис), и пружање нових услуга, као што су услуге интелигентне мреже и вишенаменске Интернет мреже (SMIN).

Плански циљеви МТС су побољшање квалитета и повећање броја корисника ГСМ мреже напредних 2.50 G и UMTS-3.0G, система (Universal Mobile Telecommunications Sistem).

Према броју пошта, може се закључити да је доста учињено на пољу "приласка" корисницима, тј. повећања доступности. У граду се планира отварање још једне, до две поште.

2.8.6.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНЕ МРЕЖЕ

Фиксна телефонија

Трасе постојећих оптичких и мрежних каблова задржавају се ако су у појасу тротоара, или у зеленој траци улице, и ако не угрожавају локацију других планираних објеката.

За полагање каблова потребно је обезбедити простор у тротоарима постојећих, или планираних улица, или у путном земљишту државних путева I и II реда, на дубини од 1.00 m`. Ако улица нема тротоар каблови се полажу на 0.50 m` од регулационе линије. Увек где је то могуће ТК мрежу полагају у супротној страни улице од планиране, или изведене електроуређења.

Ако се у истом рову полажу и водови других инфраструктурних мрежа, морају бити примењена минимална прописана заштитна растојања.

Минимално растојање каблова од подземних делова објеката мора износити минимално 0.50 m`.

Све заштитне цеви и шахтове у којима се полажу водови, морају се извести благовремено, при изградњи саобраћајница, како би се избегло накнадно прокопавање.

MSAN се могу постављати на јавним слободним површинама (спољашња варијанта), или у одговарајућем објекту контејнерског типа, у складу са Законом о телекомуникацијама, Законом о планирању и изградњи, као и подзаконским актима који проистичу из ових закона.

Јавне телефонске говорнице могу се постављати на местима где где њихове локације на ометају пешачки и други саобраћај, не забравају улазе, прилазе и слично, где постоји могућност полагања прикључног кабла и где је фреквенција људи велика, као што су: прилази у јавне објекте, тргови, тротоари улица, паркови и други простори.

Изградња телефонских централа, поред локација предвиђених овим планом, могућна је и на другим локацијама, које ће бити накнадно одређене, у складу са захтевним потребама и важећом законском регулативом.

ТК мрежа (главни и дистрибутивни каблови) може се градити у кабловској канализацији, или директним полагањем у земљу. Уз трасе нових, и приликом замене постојећих каблова, морају се обавезно полагати ПЕ цеви за потребе будуће дигитализације. Разводну мрежу градити полагањем ваздушних и подземних каблова.

Изводе формирати као унутрашње (у зградама) и спољашње (на бетонском стубу и стојећим кабловским разделницама).

Прикључење пословно - стамбених објеката са више од 5 (пет) јединица на телефонску мрежу извести у унутрашњем изводу, изградњом приводне кабловске канализације, од мин.2ПВЦ/ПЕ цеви, до ТК окна, односно слободних капацитета приступне тк мреже.

Прикључење индивидуалних стамбених објеката извести ваздушним и(или) подземним кабловима, мин.капацитета 1x4, са одговарајућег спољашњег извода, или кабловског разделника.

Полагање ТК каблова, односно ТК канализације извести у: профилима саобраћајница, испод тротоарског простора, испод зелених површина и изузетно, у коловозу (код уских профила саобраћајница и саобраћајница без тротоара), на прописаном растојању од осталих инфраструктурних мрежа.

На прелазу испод коловоза саобраћајница, као и на другим местима где се очекују већа механичка напрезања тла, каблови се морају полагати кроз кабловску канализацију.

На месту укрштања са саобраћајницом угао укрштања мора износити 90° .

- дозвољено је паралелно вођење енергетског и телекомуникационог кабла, на најмањем размаку прописаном ЈУС-ом Н.ЦО.101.:
 - 0.50 m[∞], за каблове 1.0 kV и 10 kV;
 - 1.00 m[∞], за каблове 35 kV.
- укрштање енергетског и телекомуникационог кабла остварује се на размаку мин.0.50 m[∞], са углом укрштања:
 - у насељеним местима мин.300 (по могућности што ближе 900);
 - ван насељених места мин 450.
- енергетски кабал се по правилу поставља испод телекомуникационог кабла.

На местима где је немогуће постићи прописана заштитна растојања енергетски кабал се провлачи кроз одговарајућу заштитну цев, на мин.растојању од 0.30 m[∞].

Наведена растојања и укрштања се не односе на оптичке каблове, код којих допуштено мин.растојање од 0.30 m[∞].

Искључиво за потребе електродистрибуције, телекомуникациони каблови могу се полагати у истом рову са електроенергетским кабловима, на најмањем задовољавајућем растојању које се добија прорачуном, али не мањем од 0.20 m[∞].

Каблови се не могу полагати на дубини мањој од 0.80 m[∞].

На заједничком делу трасе оптичких каблова и каблова месне мреже обавезно је полагање полиетиленске цеви у исти ров, како би се кроз исте накнадно могао провући оптички кабл. Због повећаних потреба корисника телекомуникационих услуга у деловима града са већом густином становања, неопходно је поставити оптичке каблове већих капацитета.

Допуштено је паралелно вођење телекомуникационог кабла и водоводних цеви, на међусобном растојању од мин.0.60 m[∞].

Допуштено укрштање телекомуникационог кабла и водоводне цеви врши се на мин.растојању од 0.50 m[∞]. Пожељно је да угао укрштања буде што ближе углу од 90° , али не мање од 30° .

Допуштено је паралелно вођење телекомуникационог кабла и фекалне канализације, на минималном међусобном растојању од 0.50 m[∞].

Укрштање телекомуникационог кабла и цевовода фекалне канализације може се остварити на мин.растојању од 0.50 m. Пожељно је да угао укрштања буде што ближе углу од 90° , али не мање од 30° .

Дозвољено је паралелно вођење телекомуникационог кабла и цевовода топловода, са минималним допуштеним растојањем од 0.50 m[∞].

Дозвољено укрштање телекомуникационог кабла и цевовода топловода врши се на мин.растојању од 0.80 m[∞]. Пожељно је да угао укрштања буде што ближе углу од 90° , али не мање од 30° .

Допуштено је паралелно вођење телекомуникационог кабла и цевовода гасовода, на минималном међусобном растојању од 0.40 m[∞].

Укрштање телекомуникационог кабла и цевовода топловода изводи се на мин.растојању од 0.40 m[∞]. Пожељно је да угао укрштања буде што ближе углу од 90° , али не мање од 30° .

Када се телекомуникациони кабл води у непосредној близини зграда, мора бити паралелан са њиховом грађевинском линијом, од које може бити удаљен мин.0.50 m[∞].

Уколико се високи објекти граде на правцима РР коридора морају бити претходно обезбеђени технички услови од старане "Телекома-Србија".

МОБИЛНА ТЕЛЕФОНИЈА

Постављање објеката мобилне телефоније могуће је у зонама становања, индустријским зонама, зонама терцијарних и кварталних делатности, на слободним јавним површинама, или на одговарајућим објектима, једном речју свуда, где се процени реална потреба за овим објектима, а у складу са Законом о телекомуникацијама, Законом о планирању и изградњи, као и подзаконским актима који проистичу из ових закона.

Табела 55.

Развој телекомуникација изградњом капацитета фиксне телефоније
<ul style="list-style-type: none"> • Изградња мултисервисних приступних чворова (MSAN) и то: <ul style="list-style-type: none"> – "Царина 2", "Севојно-Младово", "Севојно-пумпа"; – "Врела", "Трешњица", "Мало Забучје". MSAN изградити у циљу проширења тел. капацитета и пружања нових сервиса/услуга. • Изградња припадајуће приступне мреже (подземна) планираних MSAN, са дужином претплатничке петље од 800-1500 m[∞];

<ul style="list-style-type: none"> • У периферним деловима подручја Плана (расута структура насеља, брдско-планински терен) планира се: <ul style="list-style-type: none"> – примена CDMA и/или WiMAX технологије за WLL(фиксни-бежични) приступ. • У централним деловима се планира комбиновани приступ: <ul style="list-style-type: none"> – класичан (бакар), оптика и WLL (CDMA и/или WiMAX технологије - дугорочни план). • За ниво транспортне мреже планирати изградњу оптичких система преноса за планиране MSAN: <ul style="list-style-type: none"> – "Ужице-Турица" (0 km) - метро мрежа; – "Ужице-Севојно" (6.00 km) - метро мрежа; – "Ужице-Локва" (6.50 km) - метро мрежа; – Ваљаоница бабра - привод о.к. (1.70 km); – "Севојно-Младово" (2.00 km) – MSAN).
Развој телекомуникација изградњом капацитета мобилне телефоније
<ul style="list-style-type: none"> • Изградња 2 базне станице до краја 2011.г. на следећим локацијама: <ul style="list-style-type: none"> – УЕ– "Трг партизана"; – Севојно – "Центар". • До краја планског периода, планирано је постављање 6 (шест) базних станица на подручју Плана, што је максималан број, а врло је могуће да ће их бити мање, у зависности од исхода решавања имовинских односа са власницима земљишта.
<ul style="list-style-type: none"> • Развој телекомуникација повећањем доступности поштанских услуга • Отварање још једне до две поште на подручју града

2.8.7. КОМУНАЛНИ ОБЈЕКТИ

2.8.7.1. ПИЈАЦЕ

Постојећи број и размештај објеката

Снабдевање пољопривредно прехрамбеним производима становништва на територији Плана обезбеђено је преко мреже зелених пијаца, коју поред Градске пијаце чине и пијаце: у Крчагову, Севојну и пијаца на Теразијама, којима управља ЈКП "Биоктош" Ужице.

Градска пијаца се налази у просторној целини "Ужице", на једној од најпрометнијих раскрсница у граду, у делу блока између улица: Димитрија Туцовића, Николе Пашића, Омладинске и Липа. Површина простора пијаце је 55 а 25m². Простор пијаце је ограђен и опремљен тезгама за продају робе на отвореном (поврће, воће, цвеће). Продаја млечних и сухомеснатих производа врши се у затвореној хали.

Пијаца у Крчагову заузима површину од 150 m², покривену тезгама. Пијаца са санитарно хигијенског аспекта задовољава услове искључиво за продају воћа и поврћа.

Простор пијаце у Севојну је организован на површини од 260 m², са тезгама намењеним за продају воћа и поврћа.

Пијаца на Теразијама се налази у просторној целини "Ужице", непосредно уз границу са просторном целином "Турица", на површини од 240 m², заједно са отвореним и затвореним трговинским простором.

Робна пијаца "Међај" привремено је смештена у строгом градском центру на веома атрактивној локацији, која са становишта рационалног коришћења градског грађевинског земљишта (потенцијала локације) није адекватна.

Постојећа кванташка пијаца је лоцирана на привременој локацији у оквиру радне зоне Крчагово.

Постојећа локација сточне пијаце налази се у Врелима, на десној обали реке Ђетиње.

Оцена стања и будуће потребе

У интересу снабдевања грађана на пијацама се могу продавати искључиво пољопривредно прехрамбени производи на мало од важности за исхрану грађана и то: првенствено животне намирнице у непрерађеном стању (воће и поврће), или у прерађеном као производи домаћинства (млечне прерађевине). Продаја свежег меса и месних прерађевина, као и пекарских производа од стране индивидуалних произвођача није допуштена. Поред горе наведеног на пијацама се може вршити и продаја цвећа и семенског материјала, као и производи занатства и домаће радности, уколико за ту намену постоји адекватно опремљен простор.

Постојећа мрежа и капацитети зелених пијаца су на задовољавајућем нивоу, иако у просторним целинама "Бела Земља" и "Турица" не постоје пијачни простори. С обзиром на то, да је Пијаца на Теразијама лоцирана на граници две просторне целине, може опслуживати и грађане просторне целине "Турица". Отварање нове пијаце на Белој Земљи, економски је неоправдано.

Положај градске пијаце у центру града је са једне стране изузетно атрактиван, али и условљава многа ограничења у смислу могућности њеног даљег ширења и повећања капацитета. На простору пијаце евидентан је недостатак паркинг простора како за кориснике, тако и за закупце пијачних тезги.

Основна карактеристика свих пијаца, изузев градске пијаце у Ужицу, је слаба снабдевеност, која је последица пре свега навике становништва за свакодневним коришћењем искључиво градске пијаце.

Простор бивше сточне пијаце, лоциран у Врелима, поред државног пута I реда Ваљево - Златибор, на десној обали реке Ђетиње, је драгоцен за потребе нових капацитета секундарних делатности: грађевинарство, производно занатство, складиштење и велепродајни

центри. Сточна пијаца је Просторним планом Града Ужица дислоцирана на простор изван градског насеља (изван простора обухваћеног Планом).

ЦИЉЕВИ

- равномерна доступност и снабдевеност грађана на територији Плана
- модернизација постојећих пијаца са подизањем санитарно - хигијенског нивоа

ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

Просторни распоред и капацитет локација постојећих пијаца је на задовољавајућем нивоу и у наредном планском периоду не постоји потреба за отварањем нових пијаца. Реконструкцијом постојећих пијаца настојати да се санитарно-хигијенски услови у оквиру ових простора подигну на виши ниво.

У мрежи дистрибутивних центара за снабдевање градског подручја неопходно је изналажење и опремање сталне локације за потребе к в а н т а ш к е п и ј а ц е, за продају робе на велико. Сталну, одговарајућу локацију је могуно обезбедити у оквиру Радне зоне "Крчагово", уз изналажење микролокације у близини државног пута, I реда, како би се омогућило елиминисање тешког камионског саобраћаја из ужег градског ткива. У оквиру пијаце је неопходно обезбедити продају робе без истовара, као и потребан паркинг за кориснике и закупце.

Будућа локација р о б н е п и ј а ц е може се обезбедити на периферним деловима градског грађевинског земљишта, ван просторне целине "Ужице", на површинама предвиђеним за терцијарне делатности.

Препорука Плана је да се одговарајућа локација за сточну пијацу са потребним хигијенско-санитарним условима обезбеди на територији села Горјани, Злакуса и Потпећ, што се оправдава чињеницом да се ради о селима која су у фази интензивног развоја и са веома повољним географским положајем, обзиром на непосредну близину државног пута и Севојна.

2.8.7.2. ГРОБЉА

Постојећи број и размештај

На основу Одлуке о сахрањивању и гробљима Општине Ужице ("Сл. лист Општине Ужице", бр. 3/74) и Закона о сахрањивању и гробљима ("Сл.гл.СРС", бр.20/77, 24/85, 6/89 и "Сл.гл.РС", бр.53/93, 67/93, 48/94 и 101/2005) на територији Плана у редовној употреби су следећа гробља:

Табела 56. Гробља на територији Плана

Р.бр.	Просторна целина	Назив гробља	П (ha)	Капацитет	Опремљеност водовод и канализација	Капела	Газдовање
1.	"Бела Земља"	"Прљевића гробље"	0.63	непопуњено	-	-	МЗ
2.		"Врбића гробље"	0.11	непопуњено	-	-	МЗ
3.		"Росно"	0.19	непопуњено	-	-	МЗ
4.	"Турица"	"Сињевац"	0.17	попуњен	-	-	МЗ
5.		"Караклића гробље"	0.08	попуњено	-	-	МЗ
6.		"Спасовњача"	0.96	непопуњено	-	-	МЗ
7.	"Ужице"	"Теразије"	0.42	попуњено	-	+	МЗ
8.		"Ацића гробље"	0.14	попуњено	-	-	МЗ
9.		"Ђуровића гробље"	0.34	попуњено	-	-	МЗ
10.		"Доварје"	8.20	попуњено	+	+	ЈКП "Биоктош"
11.	"Царина"	"Ибишево гувно"	0.19	непопуњено	-	-	МЗ
12.		"Пашића гробље"	0.11	непопуњено	-	-	МЗ
13.	"Крчагово"	"Лазовића гробље"	0.15	непопуњено	-	-	МЗ
14.		"Сарића Осоје"	15.81	непопуњено	+	+	ЈКП "Биоктош"
15.		"Мендино брдо"	0.26	попуњено	-	-	МЗ
16.		"Баћковића гробље"	0.08	попуњено	-	-	МЗ
17.	"Севојно"	"Виловине"	0.11	попуњено	-	-	МЗ
18.		"Влаовац"	1.08	непопуњено	+	+	ЈКП "Биоктош"
19.		"Растова коса"	0.13	непопуњено	-	-	МЗ
20.		"Трешњица"	0.36	непопуњено	-	-	МЗ
21.		"Рујевац"	0.12	непопуњено	-	-	МЗ
	Укупно		29.64				

Сва постојећа гробља, изузев Новог градског гробља на Сарића Осоју, су у веома лошем стању (преоптерећени капацитети, непланско сахрањивање, недовољно зелених површина, комунално неопремљена,...) и са неуређеним начином газдовања.

Гробље "Доварје" заузима површину од 8.20 ha и не задовољава стандарде у погледу локације (непосредна близина стамбених објеката). С обзиром на то, да је гробље "Доварје" до изградње гробља на Сарића Осоју било једино градско гробље у сталној употреби, капацитет овог гробља је одавно премашен. Не постоје капацитети за нова гробна места, већ је једино могуће сахрањивање у постојећим породичним гробницама, са турнусом од 25 година. Неадекватним начином газдовања нарушен је изглед и функционалност простора, због непостојања потребне површине под зеленилом и пешачким стазама.

Ново градско гробље на Сарића Осоју се налази на око 1.50 km од градског центра, саобраћајно је добро повезано како са ужим градским језгром (и колски и пешачки), тако и са Крчагом и Севојном.

Локација и капацитет гробља одеђени су кроз израду претходног ГУП-а и ДУП-а "Ново градско гробље" ("Сл. лист. Општине Ужице", број 7/88 и 5/91), након свих потребних истраживања и у складу са важећом законском регулативом. Положај гробља је на ветровитом и добро осунчаном локалитету. Гледано са аспекта уклапања у целину овај локалитет је саставни део пејзажа, па се може адекватно хортикултурно уредити као парковско гробље. Обезбеђена површина гробља задовољава потребе за сахрањивањем у турнусу од 25 (двадесетпет) година.

Гробље "Влаовац" у Севојну се налази северно од насеља, удаљено 250 m` од зоне становања.

"Прљевића гробље" се налази ван граница Плана, на граници са просторном целином "Бела Земља", тако да служи за задовољење потреба за сахрањивањем ове просторне целине. Простор гробља је девастиран стихијским сахрањивањем.

Генералну урбанистички план Ужица из 1991.г. предвидео је затварање и конзервацију већине постојећих гробља изузев:

- Гробља "Доварје";
- Новог градског гробља на Сарића Осоју;
- Гробља "Влаовац" у Севојну;
- "Прљевића гробља" на Белој Земљи.

Планско решење из претходног ГУП-а није пратила измена општинске одлуке о сахрањивању, тако да су сва гробља из претходне одлуке из 1974. године још увек у употреби.

Оцена стања и будуће потребе

На подручју Плана са гравитационим подручјем живи 67160 становника. Према стандарду од 0.40 ha површине под гробљима на 1000 становника, за период од 100 година, потребна површина за град величине Ужица износи 26.86 ha, односно 6.72 ha потребне површине рачунајући на турнус обнављања гробних места на 25 (двадесетпет) година. На основу пројекције становништва рађене за потребе ППГ Ужица, на територији Плана очекује се благи тренд његовог пораста за око 2%, па је димензионисање капацитета за сахрањивање рађено за очекивани број становника у 2020.год. (68503). Анализа је показала да **Ново градско гробље на Сарића Осоју**, са површином од 15.81 ha и пратећим садржајима, **задовољава потребан стандард за наредни плански период.**

ЦИЉЕВИ

- уређење начина газдовања гробљима која остају у употреби;
- комунално опремање и изградња капела и пратећих објеката на гробљима која остају у употреби;
- рационално газдовање простором за сахрањивање;
- конзервација гробља предвиђених за затварање.

ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

Сва постојећа гробља на територији Плана, изузев Новог градског гробља, гробља "Влаовац" у Севојну и "Прљевића гробља" на Белој Земљи, треба затворити за употребу и конзервирати.

Иако гробље на Сарића Осоју својом површином задовољава потребе простора за сахрањивање за цело подручје ГУП-а, из културолошких и обичајних разлога на подручју Плана задржава се систем децентрализованог распореда гробља, па ће у редовној употреби и даље остати : "Прљевића гробље" на Белој Земљи и гробље "Влаовац" у Севојну, на којима је неопходно уредити начин газдовања и изградити сву потребну пратећу инфраструктуру.

Гробље "Доварје" са парк шумом и партизанским гробљем, по престанку укопавања и након канзервације заштитити као споменик културе.

Недостајуће и будуће потребе за гробним местима на гробљу "Влаовац" у Севојну могу бити задовољене на Новом градском гробљу, које је у непосредној близини, или у оквиру проширивања постојећег гробља у Севојну на површину од око 2.00 ha.

С обзиром на број становника у просторној целини "Бела Земља", у овом моменту не постоји проблем простора. Пошто се планира трансформација ове територије од викенд у стамбену зону, то ће се будуће потребе везане за сахрањивање сагледати у програмској пројекцији, у складу са планираним бројем становника на тој територији, кроз израду одговарајуће планске документације.

2.8.8. УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

Садашње стање управљања чврстим отпадом на нивоу ГУП-а Ужица је неадекватно са становишта Стратегије управљања отпадом за период 2010 – 2019.г. ("Сл. гл. РС" бр. 29/10) и Закона о управљању отпадом ("Сл. гл. РС" 36/09 и 88/10).

На територији ГУП-а, основни начин третирања отпада је његово одлагање на постојеће сметлиште "Сарића Осоје". Основни проблеми који доприносе даљем нарушавању животне средине су: једнострана оријентација управљања отпадом, недовољан капацитет и неодговарајуће техничко решење сметлишта. Неадекватно поступање са отпадом је један од највећих еколошких проблема, како у Ужицу, тако и у Републици.

Значајан напредак, на плану унапређења законодавног оквира, у односу на претходан период у нашој Републици, остварен је када је донесена Национална стратегија управљања отпадом са програмом приближавањем ЕУ 2003.г., као први стратешки документ тј. оквир за модеран интегрисан систем управљања отпадом, а потом и Закон о управљању отпадом из 2009. и 2010.године и усвојена Стратегија управљања отпадом за период 2010–2019.год., као и низ релевантних закона и правилника. Законом је уређена:

"класификација отпада, планирање управљања отпадом, субјекти управљања отпадом, одговорности и обавезе у управљању отпадом, организовање управљања отпадом, управљање посебним токовима отпада, услови и поступак издавања дозвола, прекогранично кретање отпада, извештавање о отпаду и база података, финансирање управљања отпадом и надзор". Стратегијом су дефинисана основна стратешка одређења наше земље у домену управљања отпадом за период 2010–2019.г.

Стратегија управљања отпадом:

- одређује основну оријентацију управљања отпадом за наредни период, у сагласности са политиком ЕУ у овој области и стратешким одређењима Републике Србије;
- усмерава активности хармонизације законодавства у процесу приближавања законодавству ЕУ;
- идентификује одговорности за отпад и значај и улогу власничког усмеравања капитала;
- поставља циљеве управљања отпадом за краткорочни и дугорочни период;
- утврђује мере и активности за достизање постављених циљева.

Циљеви који су истакнути овим документом а односе се на територију ГУП-а су:

Краткорочни циљеви (2010-2014.г.)

- усвојит локални план управљања отпадом;
- развити локални план управљања отпадом до 2014.г.;
- повећати број становника обухваћених системом сакупљања отпада на 95 % до 2014.г.;
- развити систем примарне селекције отпада ;
- са 8 (осам) општина региона изградити регионалну депонију са постројењем за сепарацију рециклабилног отпада и постројењем за биолошки третман отпада ;
- успоставити систем управљања опасним отпадом;
- успоставити систем управљања посебним токовима отпада (отпадним гумама, истрошеним батеријама и акумулаторима, отпадним уљима,отпадним возилима, отпадом од електричних и електронских производа);
- успоставити систем управљања медицинским и фармацеутским отпадом;
- успоставити систем управљања отпадом животињског порекла ;
- санирати постојеће сметлиште које представља највећи ризик по животну средину.

Дугорочни циљеви (2015-2019.г.)

- увођење одвојеног сакупљања и третмана опасног отпада из домаћинства и индустрије;
- јачање професионалних капацитета за управљање опасним отпадом;
- постићи стопу поновног искоришћења и рециклаже амбалажног отпада (стакло, папир, картон, метал и пластика) на 25% од његове количине;
- успоставити систем управљања грађевинским отпадом и отпадом који садржи азбест.

Документ који подржава и препоручује рециклажу као метод управљања чврстим отпадом

Под покровитељством Уједињених нација, у Рио Де Жанеиру, је 1992. године одржан Светски самит о заштити животне средине, а као резултат је објављена Агенда 21.

У закључцима из ове Агенде, који се односе на менаџмент чврстим отпадом, се истиче да је неопходно:

- минимизирати отпад за финално одлагање и подстаћи сепарацију ради лакше рециклаже и поновне употребе, (развијеним земљама се предлаже да за ове потребе одвоје 1% од трошкова за одлагање отпада);
- усавршити технике за процену количине и састава отпада;
- јачати и проширити националне системе за поновну употребу и рециклажу отпадака;
- креирати моделе поновне интерне употребе отпада;
- подстицати политику поновне употребе и рециклаже отпада;
- установити критеријуме за квалитетан третман и одлагање отпада;
- стално надгледати утицај загађења везан за отпад, укључујући и епидемиолошки надзор где је то неопходно.

Такође су дате препоруке за третман отпада у земљама у развоју. Најважније препоруке су:

- да се до 2005. године у земљама у развоју осигура, да се бар 50% укупног отпада, отпадних вода и чврстих отпадака, третира и одлаже према националним или међународним еколошким и здравственим упутствима;
- да се до 2025. године обезбеди одлагање целокупног отпада, отпадних вода и чврстих отпадака, према националним или међународним еколошким упутствима.

Избор методе управљања чврстим отпадом

За избор методе управљања чврстим отпадом (методе обраде, или одстрањивања отпада), неопходно је знати и проверити неколико чинилаца:

- састав отпада - који је показатељ потрошње и који варира од годишњег доба и интензитета развијености - урбанитета неког града или региона, нивоа прихода домаћинства и начина живљења. Састав домаћег и комерцијалног отпада је основ за израчунавање количине секундарних сировина и потенцијалне енергетске добити.
- количину отпада, која такође зависи од истих чинилаца.

На основу генералног приступа о технологији узорковања (ISO 5667/2/1988), комисија европских градова је у Бриселу 1993.г. донела документ, којим се од европских градова захтева да стално прате количину и структуру отпада, да би се могле спроводити одређене активности као алтернатива депоновању.

Рециклирање је опште прихваћено у већем броју развијених земаља, а погони за рециклажу су производни системи који користе бесплатно прикупљене примарне сировине, прерађују их и даље пласирају на тржишту.

Често постоје договори са локалном управом, када компаније нуде услуге граду или општини - бесплатна услуга одржавања хигијене, у замену за коришћење примарних сировина издвојених из отпада.

Сакупљање отпада

Сакупљање отпада је такође важна активност у процесу управљања отпадом. Ту активност изводе комуналне службе и састоји се од преузимања смећа и његовог транспорта до места елиминације.

Сакупљање укључује складиштење, место и фреквенцу сакупљања, мерење, сортирање, и издвајања секундарних сировина (ради прераде или поновног коришћења у индустрији као примарне сировине), експедовање (ради поновног коришћења или одлагања).

Постоје три основна начина сакупљања отпада за рециклажу:

- симултано сакупљање - сакупљање се врши симултано, на уобичајен начин у прилагођеним возилима са преградама, уграђеним полицама и са отвореним приколицама прикаченим за сабирна возила;
- сепаратно сакупљање - сепаратно сакупљање од врата до врата, које је могуће организовати у оквиру једне уобичајене туре (супституционално сакупљање), или додатно уз уобичајено прикупљање отпада (додатно сакупљање);
- централизовано сакупљање - корисници носе сами секундарне сировине на неки од сакупљачких пунктова који су снабдевени контејнерима.

Централизовани систем је у старту јефтинији, али је знатно нижи проценат отпада који може да се даље рециклира. Међутим овакви погони запошљавају већи број радника - што је добро за локалну заједницу.

У случају централизованог сакупљања, најбоље локације контејнера су поред централних супермаркета. Најчешће се становницима не врши компензација за донети материјал за рециклажу, али у неким градовима постоје и мини откупни центри или аутомати за откуп сировина за рециклажу, где се врши накнада за донети отпадни материјал.

Значај рециклаже отпада

Рециклирање је од изузетног значаја, јер се тиме:

- штеди енергија;
- штеде се материјали и производи;
- смањује се деградација животне средине;
- смањује се зависности од увоза сировина;
- повећава се запошљавање (фабрике за рециклажу).

Анализа стања у Ужицу

Управљање чврстим отпадом у Граду Ужицу није на задовољавајућем нивоу и знатно заостаје за стандардима Европске уније. Проблеми су уочени у неадекватној санацији и рекултивацији сметлишта "Сарића осоје", као и у спорости изградње Регионалне депоније "Дубоко".

Територија Града Ужица са 83.022 становника продукује 53.01 t отпада на дан.

На територији ГУП-а Ужица организованим сакупљањем отпада покривено је 63.534 становника, односно 95% у односу на укупан број становника у оквиру Плана.

Према Стратегији управљања отпадом и Студији оправданости изградње регионалне санитарне депоније, регионални центар у коме ће се формирати регионална депонија са рециклажним центром, би требало да покрива следеће: град Ужице (83.022 становника) и општине Бајину Башту (29.151), Пожегу (32.293), Ариље (19.784), Ивањицу (35.445), Чајетину (15.628), са укупно 215.323 становника. Њима су се придружили и: град Чачак (117.072) и општине: Косјерић (14.000), и Лучани (24.614), што је укупно 371.000 становника. Регионални центар – санитарна депонија је предвиђена на локацији "Дубоко" у Ужицу, на површини око 15.00 ha. Формирано је и ново заједничко ЈКП "Регионална санитарна депонија Дубоко" Ужице. Процењује се да ће депонија "Дубоко" примати са овог подручја око 95000 t отпада годишње.

Према Локалном плану управљања отпадом у граду Ужицу, бр.06-24/11 (усвојен 14.04.2011.г.), циљеви које треба остварити у погледу поновне употребе и рециклаже отпада су:

- смањење количине отпада који се одлаже на депонију, развојем селекције и третмана отпада и поновном употребом;
- превенција настанка отпада едукацијом становништва у најширем смислу те речи;
- успостављање система организованог прикупљања отпада на целој територији града;
- изградња и опремање сакупљачке станице за оне врсте отпада које се не могу одложити у контејнере за комунални отпад;
- успоставити систем управљања посебним токовима отпада (отпадним гумама, истрошеним батеријама и акумулаторима, отпадним уљима, отпадним возилима, отпадом од електричних и електронских производа, медицинским и фармацеутским отпадом, грађевинским отпадом и отпадом који садржи азбест, отпадом животињског порекла);
- повећање процента издвајања отпада који се поново користи и/или рециклира;
- развој система управљања биоразградивим отпадом;
- укључивање свих грађана у решавање проблема управљања отпадом (учешће у селекцији, рециклажи) и њихова потпуна информисаност о значају истих;
- у што краћем року санирати депонију "Сарића Осоје".

С обзиром на то, да је за изградњу сакупљачке станице, за градове који имају 50000 становника, потребно обезбедити површину од око 4000 m², одређена је локација постојеће депоније "Сарића Осоје". Како се планира њено затварање одмах по отварању депоније

"Дубоко", могуће је северни део депоније искористити за изградњу сакупљачке станице. Такође, на овом простору је могуће изградити компостану, а добијени компост користити за рекултивацију депоније након затварања.

Концепт рециклажних острва подразумева постављање група наменских контејнера и специјално дизајнираних посуда на прометним местима, као што су близина школа, шеталишта, паркинзи, тржни центри и слично. Локације за постављање рециклажних острва треба да задовоље критеријум да максимална удаљеност од места становања до места за постављање рециклажних острва буде од 350-500 m³ и да њима гравитира од 700-1000 становника. На локацији рециклажног острва поставили би се метални (или пластични) контејнери запремине 1.10 m³.

Циљеви управљања отпадом

Кључни принципи који се морају узети у обзир приликом успостављања имплементације плана управљања отпадом су:

- принцип одрживог развоја;
- принцип хијерархије у управљању отпадом;
- принцип предострожности;
- принцип близине и регионални приступ управљању отпадом;
- принцип избора најоптималније опције за животну средину;
- принцип загађивач плаћа;

Регионална депонија

Локација Регионалне депоније "Дубоко" се налази ван граница ГУП-а. Смештена је на локацији удаљеној око 3.80 km североисточно од градског насеља Ужице, на левој долинској страни Турског потока, са падом у правцу југоистока, а насупрот Чакаревог брда у правцу севера. До локације се долази државним путем II реда Р263 (Ужице-Косјерић), а затим локалним путем (око 2.50 km) кроз засеок Лазовине.

Пројекат Регионалног управљања комуналним отпадом "Дубоко" обухвата 4 (четири) компоненте:

- изградњу комплекса регионалне санитарне депоније за безопасан отпад укључујући: санитарну депонију, линију за сепарацију, систем за екстракцију и искоришћење гаса и постројење за третман отпадних вода;
- изградњу 8 (осам) трансфер станица у општинама: Ивањица, Лучани, Пожега, Ариље, Косјерић, Чајетина, Бајина Башта и у граду Чачку;
- набавку камиона за транспорт комуналног отпада, од трансфер станица до комплекса "Дубоко";
- затварање постојећих 9 депонија у градовима и општинама: Лучани, Ивањица, Пожега, Ариље, Косјерић, Чачак, Чајетина, Бајина Башта и Ужице.

Нето кумулативна ефективна запремина за депоновање отпада износи 1.110.400 m³, са очекиваном количином отпада коју треба депоновати. Предвиђен век трајања депоније је око 12 година.

3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

3.1 ПОЈМОВНИК

Појмови употребљени у овом Плану имају следеће значење:

1. **намена земљишта** - јесте начин коришћења земљишта одређен планским документом;
2. **претежна намена земљишта** - јесте начин коришћења земљишта за више различитих намена, од којих је једна преовлађујућа;
3. **насељено место** - јесте изграђени и функционално обједињени простор на коме су обезбеђени услови за живот и рад људи и задовољење заједничких потреба становника;
4. **грађевинско подручје** - јесте уређени и изграђени део насељеног места, као и неизграђени део подручја одређен планским документа за заштиту уређење и изградњу објеката;
5. **површина јавне намене** - јесте простор одређен планским документом за уређење или изградњу објеката јавне намене или јавних површина за које је предвиђено утврђивање јавног интереса у складу са посебним законом (улице, тргови, паркови и др.);
6. **грађење** - јесте извођење грађевинских и грађевинско-занатских радова, уградња инсталација, постројења и опреме.
7. **реконструкција** - јесте извођење грађевинских радова на постојећем објекту у габариту и волумену објекта, којима се: утиче на стабилност и сигурност објекта; мењају конструктивни елементи и технолошки процес; мења спољни изглед објекта или повећава број функционалних јединица;
8. **доградња** - јесте извођење грађевинских и других радова којима се изграђује нови простор ван постојећег габарита објекта, као и надзиђивање објекта и са њим чини грађевинску, функционалну или техничку целину;
9. **адаптација** - јесте извођење грађевинских и других радова на постојећем објекту, којима се: врши промена организације простора у објекту, врши замена уређаја, постројења, опреме и инсталација истог капацитета, а којима се не утиче на стабилност и сигурност објекта, не мењају конструктивни елементи, не мења спољни изглед објекта и не утиче на безбедност суседних објеката, саобраћаја, заштите од пожара и животне средине;
10. **санација** - јесте извођење грађевинских и других радова на постојећем објекту, којима се врши поправка уређаја, постројења и опреме, односно замена конструктивних елемената објекта, којима се не мења спољни изглед, не утиче на

безбедност суседних објеката, саобраћаја и животне средине и не утиче на заштиту природног и непокретног културног добра, евидентираних непокретности, добра које ужива претходну заштиту, његове заштићене околине, осим конзерваторских и рестаураторских радова;

- **11. интерполација** - је уметање новог објекта у старо ткиво, градња на грађевинској парцели која се налази у изграђеном уличном потезу;
- **12. грађевинска парцела** - јесте део грађевинског земљишта, са приступом јавној саобраћајној површини, која је изграђена или планом предвиђена за изградњу;
- **13. грађевински комплекс** – представља просторну целину која се састоји од више међусобно повезаних самосталних функционалних целина, односно катастарских парцела, које могу имати различиту намену;
- **14. блок** - је део просторне целине погодан за одређену намену, у постојећем или планираном урбаном ткиву, и представља простор омеђен:
 - и/или саобраћајном мрежом или другом површином јавне намене;
 - и/или границама већих комуналних површина и других намена;
 - и/или границама ГУП-а, грађевинског подручја, статистичког круга.
- **15. низ** - је целина најмање 3 (три) објекта који се "лепе" на бочним границама грађевинских парцела;
- **16. објекат** - јесте грађевина спојена са тлом, која представља физичку, функционалну, техничко-технолошку или биотехничку целину (зграда свих врста, саобраћајни, водопривредни и енергетски објекти, објекти инфраструктуре електронских комуникација-кабловска канализација, објекти комуналне инфраструктуре, индустријски, пољопривредни и други привредни објекти, објекти спорта и рекреације, гробља, сколоништа и сл.);

Објекат може бити постављен на грађевинској парцели као:

- **с л о б о д н о с т о ј е ћ и** - објекат чије грађевинске линије габарита објекта не додирују бочне и задњу границу суседних грађевинских парцела;
- **о б ј е к а т у н и з у** - двојно узидани објекат чије се бочне грађевинске линије габарита објекта поклапају са бочним границама парцеле ка суседима за које се "лепе" (удаљене за половину ширине дилатације од бочне границе парцеле ка суседима за које се "лепе");
- **п р в и и п о с л е д њ и у н и з у** - је једноструко узидани објекат чија се бочна грађевинска линија габарита објекта поклапа са бочном границом парцеле ка суседу за кога се "лепи" (удаљена за половину ширине дилатације од бочне границе парцеле ка објекту за кога се "лепи"), док је одстојање од друге бочне границе грађевинске парцеле дефинисано правилима грађења за одређену зону.
- **17. зграда** - јесте објекат са кровом и спољним зидовима, изграђена као самостална употребна целина која пружа заштиту од временских и спољних утицаја, а намењена је за становање, обављање неке делатности, или смештеј и чување животиња, робе, опреме за различите производне и услужне делатности и др. Зградама се сматрају и објекти који имају кров, али немају (све) зидове (нпр.настрешнице), као и објекти који су претежно или потпуно смештени испод површине земље (склоништа, подземне гараже и сл.);
- **18. породични стамбени објекат** - је објекат за становање који садржи максимално 4 (четири) стамбене јединице;
- **19. двојни објекат** - је породични стамбени објекат, који се може градити:
 - **на једној грађевинској парцели** - примењују се правила за слободностојећи објекат;
 - **на две грађевинске парцеле** - примењују се правила за први и последњи објекат у низу.
- **20. вишепородични стамбени објекат** - је вишеспратан објекат намењен становању, са минимум 5 (пет) стамбених јединица за засебна породична домаћинства, на једној грађевинској парцели, или у оквиру јединствене парцеле блока, са колским приступом јавној саобраћајној површини, у оквиру кога су предвиђене све потребне стамбене и помоћне просторије, које објекат овакве намене треба да садржи;
- **21. помоћни објекат** - јесте објекат који је у функцији главног објекта, а гради се на истој парцели на којој је саграђен главни стамбени, пословни или објекат јавне намене (гараже, оставе, септичке јаме, бунари, цистерне за воду и сл.);

Помоћни објекат може имати највише једну етажу, макс. чисте спратне висине (растојање од завршно обрађеног пода до плафона) до 2.60 m³ и максималну висину објекта 5.00 m³;
- **22. економски објекти** – јесу објекти за гајење животиња (стаје за гајење коња, штале за гајење говеда, објекти за гајење живине, коза, оваца и свиња, као и објекти за гајење голубова, кунића, украсне живине и птица); пратећи објекти за гајење домаћих животиња (испусти за стоку, бетонске писте за одлагање чврстог стајњака, објекти за складиштење осоке); објекти за складиштење сточне хране (сеници, магацини за складиштење концентроване сточне хране, бетонирани сили јаме и сили тренчеви), објекти за складиштење пољопривредних производа (амбари, кошеви) и други слични објекти на пољопривредном газдинству (објекти за машине и возила, пушнице, сушионице и сл.);
- **23. габарит објекта** - је геометријско тело у оквиру кога се може уписати објекат (са финално обрађеним зидовима, без кровних стреха). **Габарит објекта може прелазити регулациону линију у складу са општим правилима за испаде на објектима;**
- **24. основни габарит објекта** - чини део габарита објекта без испада. **Основни габарит објекта не може прелазити регулациону линију;**

- **25. кота објекта КО** - је тачка пресека фасадне равни објекта и финално обрађеног терена. Финално обрађени терен може бити денивелисан максимално $\pm 1.20 \text{ m}$ у односу на коту терена пре изградње;
 - **кота објекта КО_{мин.}** - је најнижа тачка пресека фасадне равни објекта и финално обрађеног терена;
 - **кота објекта КО_{макс.}** - је највиша тачка пресека фасадне равни објекта и финално обрађеног терена. За веће објекте и сложене структуре кота објекта се утврђује за сваку целину;
- **26. висина објекта** - је растојање од минималне коте објекта (КО_{мин.}), до највише тачке слемена (код објеката са косим кровом), односно до највише тачке венца објекта (код објеката са равним кровом). Уколико зид грађевине надвисује слеме крова, висина грађевине се мери до највише тачке тог зида. Ако објекат има сложен кров, или више врста кровова, висина се мери до оне тачке која је апсолутно највиша и изражава се висинским котама у метрима (m);
 - За веће објекте и сложене структуре висина објекта се утврђује за сваку целину.
- **27. етажа** - јесте било који ниво у објекту. Максималне спратне висине етаже (од готовог пода до готовог пода) за обрачун висине објекта износе:
 - за стамбене етаже - 3.10 m ;
 - за пословне етаже - 4.00 m ;
 - изузетно, приликом обезбеђења колског приступа интервентних возила кроз објекат, макс. чиста спратна висина етаже (од готовог пода до финално обрађеног плафона) приземља износи 4.50 m ;
 - за стамбене етаже са нивоом галерије - 5.20 m ;
 - за пословне етаже са нивоом галерије - 5.80 m .
- **28. надземна етажа објекта** - (за обрачун коефицијента изграђености "Ии"): је приземље и све етаже изнад њега;
- **29. приземље (П)** - је прва надземна етажа у објекту, са КП (кота пода приземља) $\pm 1.20 \text{ m}$, у односу на КО_{макс.};
- **30. спрат** - је ниво у згради који се налази изнад приземља, а испод кровне конструкције, поткровља или тавана;
- **31. међуспрат** - је ниво у згради који се налази између приземља и првог спрата и пројектује се обично у случајевима када су у делу приземља смештене пословне просторије. Међуспрат чини конструктивну целину са приземљем.
- **32. полуспрат** - је надземни ниво у згради, који се јавља у случајевима када зграда има један или више спратова а хоризонтална подела на спратове није спроведена у једној равни кроз целу зграду. Подела је обично извршена по половини зграде, а разлика у висини пода једног и другог дела је пола висине спрата. Тада се два полуспрата, које спаја доњи степенишни крак, сматрају једним спратом.
- **33. поткровље (Пк)** - је завршна етажа у објекту, изнад међуспратне конструкције последњег спрата и кровне конструкције објекта, са назитком на ободним зидовима, до максимума од 1.60 m , рачунајући од коте финално обрађеног пода поткровне етаже, до тачке прелома кровне косине. Осветљавање и проветравање поткровља могуће је остварити косим и вертикалним кровним прозорима као и кровним бацама.
- **34. мансарда (М)** - је завршни ниво у објекту, без назитка на ободним зидовима, са косим преломљеним кровним равнима без препуста, минималним нагибом стрмије кровне равни од 60° . Мансардни кров мора бити пројектован као традиционални мансардни кров уписан у полукруг.
- **35. таван** - је простор у објекту испод косе кровне конструкције, а изнад задње међуспратне конструкције, без назитка, без намене, са минималним отворима за осветљење и проветравање. Таван може имати отворе на забатном зиду или у косини крова, али само за потребе неходног вентилирања и минималног осветљења. Површина свих отвора не сме бити већа од 3.0 m^2 , на 100 m^2 површине тавана. На тавану није допуштено извођење баца, балкона и лођа.
- **36. duplex станови** - изградња овог типа станова је допуштена у вишепородичним стамбеним и стамбено-пословним објектима, уколико то просторне могућности етажа дозвољавају;

Није допуштена изградња duplex станова код надоградње кровне етаже на објектима са равним кровом, као и на постојећим објектима, чија је спратност једнака или већа од максимално дозвољене.
- **37. галерија (Г)** - је ниво у оквиру етаже у којој је заступљено становање или пословање. Галерија се не може сматрати нити претворити у етажу, али се њена површина укључује приликом рачунања индекса изграђености.
- **38. бруто развијена грађевинска површина објекта (БРГП за обрачун "Ии")** - јесте збир површина свих надземних етажа објекта, мерених у нивоу подова свих делова објекта - спољне мере ободних зидова (са облогама, парпетима и оградама);

Приликом обрачуна индекса изграђености "Ии" урачунава се и:

 - бруто грађевинска површина галерије;
 - тавана, мерена у хоризонталном пресеку (спољашње мере финално обрађеног крова), на месту чисте спратне висине од 1.50 m ;
 - етажа испод приземља, у износу од 50% од бруто развијене грађевинске површине етажа, ако је КП виша од 0.20 m у односу на КО_{мин.}
- **37. површина под објектом** - је површина одређена хоризонталном пројекцијом габарита објекта на замишљену хоризонталну раван терена;
- **39. покривена површина (изграђена површина) земљишта** - јесте површина земљишта покривена објектима у финално обрађеном стању и одређена је хоризонталном пројекцијом габарита објекта на замишљену хоризонталну раван терена;

- **40. индексе изграђености парцеле "Ии"** - јесте однос (количник) бруто развијене грађевинске површине изграђеног, или планираног објекта и укупне површине грађевинске парцеле;
- **41. индекс заузетости парцеле "Из"** - јесте однос габарита хоризонталне пројекције изграђеног или планираног објекта и укупне површине грађевинске парцеле, изражен у процентима;
- **42. регулациона линија (РЛ)** - јесте линија која раздваја површину одређене јавне намене од површина предвиђених за друге јавне и остале намене;
- **43. грађевинска линија (ГЛ)** - јесте линија на, изнад и испод површине земље и воде до које је дозвољено грађење основног габарита објекта;
- **44. стандарди приступачности** - јесу обавезне техничке мере, стандарди и услови пројектовања планирања и изградње којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама;
- **45. стамбене просторије** - просторије у оквиру стана првенствено предвиђене за: дневни боравак, ручавање, спавање, рад (двокреветна, једнокреветна, дневна соба, комбинована соба);
- **46. помоћне просторије** - просторије у оквиру стана предвиђене за: припремање хране, одржавање личне неге и хигијене, одржавање стана (кухиња, радна, или део кухиње са ручавањем, остава за храну, гардероба, WC, купатило, домаћинство);
- **47. заједничке просторије у вишепородичном стамбеном објекту** - обухватају: просторију за потребе скупштине станара, сушионица рубља, станарске оставе, заједничке терасе, просторије за смештај прибора за чишћење зграде, просторије за одлагање смећа, тавански простор, гараже намењене искључивом коришћењу станара, склониште, службени стан за домара;
- **48. техничке просторије** - канали за уграђивање унутрашњих инсталација, просторије за смештај уређаја за повећање притиска воде и водомера, просторија за агрегат за резервно напајање електричном енергијом, просторија за АКУ батерије, топлотна подстанција, котларница, машинска просторија лифта.

Н А П О М Е Н А: Приликом пројектовања и изградње етажа поткровља и мансарде, као и тавана обавезна је примена елемената који их технички карактеришу. Није допуштено "маскирање" спратних етажа елементима који се примењују у обликовању поткровља и мансарди.

Појмовник је могуће унапређивати и допуњавати по истој процедури по којој ће се вршити измене и допуне Генералног урбанистичког плана.

3.2. ОПШТА ПРАВИЛА

• за јавне просторе

Јавни градски простор је сваки отворен простор у граду намењен општем коришћењу и доступан свим грађанима за кретање и коришћење, у циљу обављања различитих активности везаних за овај простор, као и за садржаје у околним блоковима и за град у целини.

Амбијент јавног градског простора дефинишу отворене површине самог јавног простора и елементи физичких структура околних блокова, који су непосредно сагледиви из јавног простора.

Јавни градски простор утврђује се урбанистичким планом и дефинишу га површине чије је коришћење од општег интереса, у складу са Законом и прописима о експропријацији.

Јавни градски простори могу бити:

- **к о н ц е н т р и с а н и** ј а в н и п р о с т о р и (отворени градски простори: тргови, паркови, скверови), отворене пијаче, гробља, улична раскршћа који представљају чворишта урбаног идентитета, око којих се концентришу различити објекти и активности;
- **л и н е а р н и** ј а в н и п р о с т о р и (улице различитих саобраћајних категорија, кејови, шеталишта, бицикличке стазе) представљају осе урбаног идентитета, дуж којих се концентришу различити садржаји, на које се ослањају други јавни градски простори.

Јавни градски простори (постојећи и новопланирани) морају се разрађивати урбанистичким плановима са детаљнијом разрадом, на основу претходних свеобухватних сагледавања и валоризације постојећих урбанистичких потеса и целина, намена, архитектонских, културно-историјских вредности објеката који дефинишу овај простор, ликовних вредности, визура, партерних решења, зеленила, скалпторских и др. елемената уређења. Планови морају јасно истаћи вредности у јавном простору које треба сачувати реafirмисати, као и елементе који нарушавају његов идентитет и интегритет, због чега морају бити уклоњени, или по могућству модификовани.

Планским интервенцијама није допуштено смањење површина јавних простора, већ увећање.

• за блокове

На подручју Плана дефинисаће се блокови, који ће се разликовати по: положају, намени, величини и границама.

Површина блока је површина унутар регулационих линија и представља збир површина свих грађевинских парцела унутар блока. Површине унутар блока (приступне саобраћајнице, паркинзи, дечија игралишта) могу имати своју грађевинску парцелу.

Регулација блока, односно његов облок, величина, намена, регулационе линије дефинишу се планом детаљније разраде.

• за парцеле

Планом је дефинисана минимална површина грађевинске парцеле за сваку намену у одређеној зони (подзони) са истим правилима грађења. Парцеле површине мање од 150 m² нису парцеле на којима је могућа изградња.

Новоформиране парцеле морају имати облик што ближи правоугаонику, или трапезу, с тим, што је само у изузетним приликама, дозвољено одступање, када то захтева постојећи терен, планирана намена и тип изградње. У овом случају изградња објекта на парцели ће се прилагодити постојећем облику, у складу са условима одређене зоне, уличног потеза и дате локације.

Регулација парцеле за изградњу одређена је дефинисањем грађевинских линија на парцели у односу на:

- регулацију блока;
- бочне суседне парцеле;
- унутрашњу суседну парцелу.

Све грађевинске линије на парцели морају бити постављене тако да:

- не представљају сметњу за обављање планиране функције у објектима на парцели;
- не представљају сметњу за формирање мреже инфраструктуре на парцели;
- не угрожавају функцију и стабилност постојећих објеката на суседним парцелама.

При уређењу грађевинске парцеле потребно је очувати природну конфигурацију терена. Терен у нагибу се уређује каскадно, или оставља у природном, затеченом нагибу.

Код вишепородичног становања, уколико противпожарни услови прописују приступ ватрогасног возила у дубини парцеле, кроз објекат се мора формирати пасаж минималне ширине 5.00 м` и минималне слободне висине 4.50 м`.

Уколико је на грађевинској парцели предвиђен стационарни саобраћај, у приземљу објекта у низу мора бити обезбеђен колски приступ, минималне ширине 3.0 м`. Уколико је стационарни саобраћај на нивоу блока решен путем изградње гаража, или паркинга у унутрашњости блока колски приступ се мора остварити кроз приземље објекта са минималном ширином од 5.00 м` и минималне слободне висине 4.50 м` (од коте финално обрађеног коловоза до најниже тачке плафона пролаза).

За приступ јавним и вишепородичним с т а м б е н и м о б ј е к т и м а морају бити испоштовани услови за несметано кретање старих, хендикепираних и инвалидних лица.

Површинске воде са једне грађевинске парцеле не могу се усмеравати ка суседним грађевинским парцелама, већ према површини јавне намене (ка кишној канализацији или регулисаним јарковима).

Површинске и друге отпадне воде из економског дворишта пољопривредних домаћинстава, које се налази уз јавни пут, регулисано се одводе до ђубришних јама.

- **з а о б ј е к т е**

Планирани објекат може се градити искључиво у оквиру своје грађевинске парцеле.

На фасадама објеката ка суседу (бочне и задња фасада) допуштено је:

- извођење прозорских отвора стамбених, пословних просторија и атељеа, ако је међусобно растојање објеката једнако или веће од прописаног за одређени тип блока;
- извођење прозорских отвора само помоћних стамбених и пословних просторија, ако је растојање објекта до суседног објекта мање од прописаног за одређени тип блока;
- отворима се не сматрају делови зида изведени од стаклених призми.

Код нових објеката у неприкунутом низу није допуштено извођење отвора на бочним деловима објекта, без обзира на висинску разлику објеката.

Код објеката у непрекинутом низу дозвољено је формирање с в е т л а р н и к а за потребе осветљења помоћних просторија у стану, или заједничког степеништа. Није допуштено отварање прозора и извода вентилационих канала на светларник суседног објекта. Приступ светларнику и несметан одвод атмосферских вода из њега морају бити обезбеђени. Није допуштено затварање и надзиђивање постојећих светларника

За објекте високе спратности, типа пословних кула, међусобна одстојања, као и одстојања од постојећих објеката дефинишу се детаљнијом урбанистичком разрадом.

Објекат не сме својим положајем утицати на смањење директног осунчања другог објекта, више од половине трајања његовог директног осунчања.

У случају реконструкције објекта у већем обиму, или замене објекта, објекат се у свему мора градити према правилима и условима за нове објекте.

И с п а д и новопланираних објеката (еркери, доксати, балкони, улазне надстрешнице без стубова, платнене надстрешнице) чија се грађевинска линија поклапа са регулационом линијом могу прелазити регулациону линију уз следеће услове:

- максимално 0.60 м` и на минималној висини од 4.00 м` изнад тротоара, ако је ширина тротоара мања од 3.50 м`, с тим, да површина грађевинских елемената испада може износити максимално 40% површине уличне фасаде изнад приземља;
- максимално 1.00 м` и на минималној висини од 4.00 м` изнад тротоара, ако је ширина тротоара већа од 3.50 м` и појас регулације већи од 15.00 м`, с тим, да површина грађевинских елемената испада може износити максимално 50% површине уличне фасаде изнад приземља.

Линија олука, односно крова, према улици не сме прећи линију венца.

- испади на објектима у непрекинутом низу не смеју угрозити на суседним парцелама: инсолацију, визуре, приватност. Поред наведених услова, испад ка улици мора задовољити и услов да може максимално прелазити грађевинску линију објекта колико је растојање од почетка испада до најближег отвора на суседном објекту.

Испад и објекта према суседним, бочним, или задњим границама парцела су допуштени: да су испуњени услови минималног растојања габарита објекта прописаних за парцелу у одређеном типу блока, да испад максимално прелази основни габарит објекта 0.90 m³, и да површина грађевинских елемената испада може износити максимално 30% бочне, или задње фасаде изнад приземља;

Грађевински елементи испод коте тротоара - уколико се грађевинска линија новог објекта поклапа са регулационом линијом блока, и изузетно се може допустити:

- извођење светларника и шахтова за снабдевање подрума у равни тротоара, са испадом ван регулационе линије блока, до максимално 0.80 m³, уколико је ширина тротоара минимално 3.50 m³;

Излози локала приземља могу прећи грађевинску, односно регулациону линију максимално 0.30 m³, по целој висини етажне, само уколико је ширина тротоара минимално 3.50 m³. Код нових и приликом реконструкције постојећих објеката, у потесима са концентрацијом централних активности, у случају када је ширина тротоара мања од 3.50 m³, препоручује се увлачење излога и формирање колонада;

Отворене спољашње степенице могу се постављати на предњем делу објекта за максимално савлађивање висине од 0.90 m³ (преко ове висине морају ући у основни габарит објекта), под условом да се нивелација решава унутар парцеле. Спољашње степенице се могу постављати на бочном и задњем делу објекта, за максимално савлађивање висине од 0.90 m³ (преко ове висине морају ући у основни габарит објекта), под условом да не ометају пролаз и друге функције и да су испоштовани услови за минимално одстојање габарита објекта од бочне и задње границе грађевинске парцеле, за прописани тип блока.

Реконструкција постојећих објеката мора бити у складу са условима из Плана, законом о ауторском праву, као и мерама заштите непокретних културних добара, уколико објекат има статус непокретног културног добра.

Надградња крова без поткровља, на објекту са равним кровом, у случају да коси кров нарушава карактер објекта као целине и да санација равног крова није могућа, допуштено је извођење косог крова, максималног нагиба 10 - 15 %. Кровна конструкција се мора поставити повлачењем из венца, или зидане ограде равног крова, а уколико то није могуће, може се поставити на венац зграде, без прелажења преко равни фасаде. Висина слемена надграђеног крова не сме прећи максималну висину слемена суседног објекта који се задржава.

Напомена : Није допуштена надградња косих кровова, без и са коришћењем поткровља, као масован метод за санирање равних кровова, уколико надградња нарушава изворну архитектонску концепцију, стилско јединство објекта, или карактер целине.

Надградња крова на објекту са равним кровом, са формирањем поткровља, у случају да је надградња објеката са равним кровом неопходна, планом детаљније разраде треба дефинисати ове интервенције. Надградња објекта са равним кровом не сме нарушити његову основну волуметрију.

Уколико се у затвореном и отвореном блоку врши повећање бруто површине на објектима са равним кровом, то је могуће једино надзиђивањем повученим спратом, и то у оквиру планираних висина за одређени блок и у складу са појединачним правилима.

На објектима са равним кровом могућа је надградња косог крова са корисним поткровљем, ако појава косих и мансардних кровова не нарушава изворну архитектонску концепцију, стилско јединство објекта, или карактер целине.

Затварање лођа, балкона, тераса није допуштено. Изузетно, затварање ових простора се може дефинисати плановима нижег реда, уз свеобухватно сагледавање овог захтева.

Затварање колонада, путем преграђивања и стварања новог корисног простора, није допуштено. Могуће је проширење колонада на суседне објекте.

Преграђивање пасажа и јавних пролаза у унутрашњост блока није допуштено. Пролази и пасажии су неопходни ради: спровођења безбедносних мера (приступ противпожарног и другог интервентног возила), проветравања блока, паркирања и пешачког приступа у унутрашњост блока.

Доградња вертикалних комуникација (лифтова и ступеништа) допуштена је код свих типова блокова под следећим условима:

- да се изводи уз сагласност аутора објекта;
- да са постојећим објектом чини стилски и естетски усклађену целину;
- да не угрожава функцију и статичку стабилност постојећег и суседног објекта;
- да буду испоштована правила о минималним растојању габарита објеката.

Претварање стамбеног у пословни простор могуће је у складу са планираном наменом површина.

Претварање заједничких просторија вишепородичног становања (ветробран, улаз и сл.) не могу се мењати, ни претварати у стамбени и пословни простор.

• правила за ликовно уређен град

Применом ових правила стварају се предуслови за обликовање градског простора, како би се формирао ликовно уређен град, са препознатљивом хармоничном градском сликом, са визуелним идентитетом у коме неће бити места неукусу и кичу. Обликовање нових амбијената и објеката мора бити у складу са урбаним или природним пределом у коме ће бити подигнути. Волумен, облик, контуре, пропорцијске структура, материјали и боје нових објеката и целина, морају бити усклађени са доминантним стилским опредељењем заступљеним у зони у којој се изводе (улица, сквер, потез, део града и сл.).

Приликом интервенција на постојећим објектима (доградње, надградње, промена крова и др.) мора се поштовати постојећи архитектонски стил. Сви нови делови објекта морају бити обликовани у складу са принципима архитектонског стила заступљеног на постојећем објекту.

Промена стила могућа је у ситуацији када се решење за интервенције добије искључиво путем јавног конкурса.

Приземља пословних објеката морају дати свој допринос уређењу, естетском складу и атрактивности улице. Јавне рекламе се не могу постављати на објекте у којим није заступљено пословање.

Употреба корективног зеленила за корекцију ликовно-архитектонских недостатака, у ситуацији када друге мере нису могуће, могућа је примена пузавица за вертикално озелењавање фасаде, и кровова.

До доношења Правилника о примени материјала и боја за завршну обраду фасада и уличних застора јавних простора, на подручју Плана у обради фасада ће се примењивати преваходно трајни материјали, прве класе и високе марке. На фасадама могу бити заступљени: вештачки камен, племенити малтери, облоге од камена, стакло, фасадна опека. На фасадама се могу примењивати светле, пригушене боје, у боји и тону одређеним искључиво у сарадњи са надлежном урбанистичком службом. Сва већа одступања су дозвољена уколико је решење прибављено путем јавног конкурса.

Застори јавних простора морају бити од трајних, квалитетних, првокласних материјала, постављени са врхунским занатским умећем, на основу претходно усвојених пројектних решења, примерених датом месту и амбијенту.

Урбанистичка правила за организацију простора за лица са посебним потребама

Сваки простор мора имати минимално један повезан правац кретања са уклоњеним препрекама, за особе са смањеном способношћу кретања. Различити нивои јавних површина морају бити повезани и путем рампи.

Правила за коришћење алтернативних извора и уштеду енергије

Одавање топлоте смањује се стриктно применом прописа који се односе на изградњу објеката. Код постојећих објеката допуштено је накнадно извођење спољашње топлотне изолације објеката, уколико није у супротности са другим прописима. Уколико је у питању извођење изолације на зиду који је на регулационој линији, допуштено је извођење термоизолације, са уласком у јавни простор, у укупној дебљини свих слојева, од максимално 6.00 cm.

Примена пасивних или активних пријемника сунчеве енергије може се одобрити као стална или привремена. Када је одобрена изградња сталних пријемника сунчеве енергије, на суседним парцелама се не може одобрити нова изградња, која им у сезони грејања смањује дневно осунчање више од 20%, у периоду између 9 и 15 сати.

Код постојећих објеката, уколико просторне могућности то дозвољавају, допуштена је изградња застакљених веранди соларијума, са оријентацијом стаклених површина ка југу, или са отклоном већим од 30° у односу на југ.

3.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ОБНОВУ УРБАНОГ ТКИВА И ИЗГРАДЊУ ОБЈЕКТА

Правилима грађења дефинисани су услови и елементи урбанистичке регулације, који представљају планска одређења у даљој планској разради.

Подела грађевинског подручја на зоне са дефинисаним правилима грађења извршена је на основу нивоа заступљености основних функција у претежној намени површина (првенствено становања и централних функција) и према интензитету коришћења простора у оквиру одређене функције (типова становања и видова централних активности):

- **зона 1: простор градског центра;**
- **зона 2: ужа контактна зона градског центра и централна зона просторне целине;**
- **зона 3: шира контактна зона градског центра;**
- **зона 4: рубна градска зона;**
- **зона 5: викенд зона.**

За простор ван грађевинског подручја прописани су урбанистички услови грађења и просторне организације:

- **зона 6: комплекс пољопривреде;**

ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У КАРАКТЕРИСТИЧНИМ УРБАНИСТИЧКИМ ЦЕЛИНАМА

На подручју Плана су одређене карактеристичне урбанистичке целине са обавезујућим урбанистичким условима (просторне културно-историјске целине и подручја са прописаним нивоом планске интервенције и функционалане организације: подручја трансформације, новопланиране изградње на неизграђеном и рекултивисаном простору, уређење у просторима приведеним планираној намени), који лимитирају правила грађења у дефинисаним урбанистичким зонама.

ЦЕЛИНА I: просторне културно-историјске целине

За просторно културно-историјске целине под режимом делимичне заштите подразумева се: очување постојећих вредности урбанистичко-архитектонског концепта и његово даље унапређење у смислу ремоделације и побољшања стандарда комплементарних садржаја становања, уз обавезно поштовање аутентичних вредности.

Према Закону о културним добрима ("Сл. гл. РС." 71/94); и међународним препорукама, а посебно према Вашингтонској повељи (чл. 2), кроз посебне мере и услове заштите, коришћења и правила грађења за просторно културно-историјске целине Ужица, **не дозвољава се:**

- промена на физичкој структури;
- промена регулације блокова и уличних коридора;
- промена односа који постоји између културних добара просторно културно-историјске целине и зелених површина које су обухваћене целином;

- промене уперене ка измени спољашњег и/или унутрашњег изгледа културног добра, и то: промене материјализације, боје, декорације, конструктивних елемената, промене у организацији простора унутар културног добра;
- промена односа који постоји између просторно културно-историјске целине и окружења (природног и изграђеног). Заштита споменика културе подразумева и заштиту окружења које није изван опсега интервенције. Свуда где традиционални амбијент постоји, мора бити задржан. Нова градња, рушење, или измене које би пореметиле односе маса и боја не смеју бити дозвољене (Венецијанска повеља, чл.6);
- промена функције просторно културно-историјске целине у целисти, чиме би се изменио њен карактер. Ако је потребно увести нове функције, оне морају бити компатибилне са карактером историјског града или урбаног подручја. Адаптација ових простора за савремени живот захтева опрезно увођење или побољшање инфраструктуре и опреме (Вашингтонска повеља, чл. 8);
- за просторне културно-историјске целине, заштита, коришћење и правила грађења се дефинишу плановима детаљније разраде.

ЦЕЛИНА II: подручје трансформације - потпуна замена постојећег грађевинског фонда

- уклањање постојећег грађевинског фонда и изградња новог, са новопланираном наменом
- измена постојеће урбане матрице
- могућност препарцелације за формирање грађевинских парцела према правилима из Плана
- за планирану изградњу примењују се параметри прописани за зону (подзону) којој урбанистичка целина припада

ЦЕЛИНА III: новопланирана градња на неизграђеном земљишту

- дефинисање начина и намене коришћења земљишта нове урбане структуре
- за планирану изградњу примењују се параметри прописани за зону (подзону), којој урбанистичка целина припада

ЦЕЛИНА IV: простори приведени планираној намени, довршени простори

- задржавање физичке структуре блока
- дозвољена је промена намене приземних и нижих стамбених етажа у пословне
- чување и одржавање урбане матрице, улица, тргова и постојећих уређених парковских површина
- дозвољено је повећање бруто развијене грађевинске површине свих објеката у целини за макс. 10% од укупне. Урбанистички параметри и увођење нових садржаја дефинисаће се планом нижег реда.
- није допуштена надградња поткровља као метод за санирање равних кровова; дозвољено је извођење косог крова, максималног нагиба 10-15 %
- дозвољена је изградња објеката инфраструктуре, уређење зелених површина са могућношћу градње и отворених спортских терена, паркиралишта и гаража
- за планирану изградњу правила грађења се дефинишу плановима детаљније разраде

ЦЕЛИНА V: новопланирана градња на рекултивисаном земљишту

- потребна је израда планова рекултивације и санације
- дефинисање начина и намене коришћења земљишта нове урбане структуре
- за планирану изградњу примењују се параметри прописани за зону (подзону) којој урбанистичка целина припада

ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ЗОНАМА СА ИСТИМ УСЛОВИМА ГРАЂЕЊА

Урбанистичка правила су дефинисана као лимитиране вредности параметара који одређују изградњу и положај објекта на парцели у одређеној зони (подзони). Спровођењем планских опредељења кроз детаљнију урбанистичку разраду, одређује се регулација постојећих и планираних градских блокова.

- на парцелама се могу градити два или више објеката, под условом да објекти представљају једну функционалну целину везану за заједничко коришћење парцеле. Ако је на парцели планирана изградња више објеката, укупни капацитети за изградњу на парцели не могу бити прекорачени. У овом случају морају бити испоштовани и други услови везани за растојање објеката од граница парцеле и међусобна растојања објеката на парцели, мин 1/3 h вишег објекта.
- за постојеће објекте који превазилазе дозвољене капацитете предвиђене за парцелу, важе прописани параметри у случају нове изградње (замене постојећег објекта)
- постојећи објекти који не испуњавају услове хоризонталне регулације или мин.површину парцеле, а не прелазе дозвољену бруто развијену грађевинску површину, могу се доградити за 5% од постојеће БРГП;
- у блоковима где су висине објеката уједначене, изузетно ниски појединачни објекти приликом надградње, или замене новим, могу се усагласити са преовлађујућом висином објекта у блоку. Урбанистичке параметре дефинисати детаљнијом планском разрадом
- дозвољена је градња и на постојећој грађевинској парцели површине до 15% мање од прописане (ако се препарцелација не може спровести), уз поштовање хоризонталне регулације и урбанистичких параметара, који се примењују на површину постојеће грађевинске парцеле у датој подзони;
- индекс изграђености и индекс заузетости парцела на угловима блокова је већи за 15% од прописаних за парцелу у одређеној подзони;
- одступања од правила (минимално удаљење планираних од постојећих објеката веће спратности, урбанистички параметри на постојећим карактеристичним парцелама, изградња објеката на теренима већег нагиба, изградња објеката веће спратности од предвиђених уз поштовање свих осталих урбанистичких параметара...), биће дефинисана кроз даљу планску разраду
- минимална површина постојеће грађевинске парцеле је 150 m². На постојећим грађевинским парцелама чије су површине мање од прописаних за одређену подзону, правила грађења дефинисати кроз даљу планску разраду, уз поштовање хоризонталне регулације на парцели.

ИЗГРАДЊА И ОБНОВА У ЗОНИ 1 - ПРОСТОР ГРАДСКОГ ЦЕНТРА

У зони градског центра треба дефинисати јасне услове грађења за изградњу и уређење подзона (који су кодирани на графичком прилогу бр. 6, од У.1.1. до У.1.5.), са циљем успостављања оптималне просторне организације центра, без неконтролисаног повећања густине становања и уз очување културно-историјских и амбијенталних вредности постојеће урбане структуре.

Општа правила грађења у градском центру:

- ГУП-ом је дефинисана претежна намена у градском центру: отворени градски простори, централне функције Ц2, јавне службе и вишепородично становање;
- централне функције Ц2 - терцијарне делатности (комерцијалне садржаји): трговина на мало (свакодневно, повремено, специјализовано снабдевање..), угоститељство, финансијско, банкарско, агенцијско и управно пословање, "чисте" занатске услуге;
- заступљени тип становања - вишепородично становање: иако становање на нивоу блока има карактеристике вишепородичног становања, у објектима није лимитиран број стамбених јединица, као ни проценат учешћа допунских и пратећих садржаја у укупној БРГП објекта;
- детаљнијом урбанистичком разрадом дефинише се регулација постојећих и планираних градских блокова. У успостављеној урбаној матрици, висина објеката у уличним фронтима не може прелазити 1.5 ширину регулационог појаса (растојање између регулационих линија);
- на постојећим грађевинским парцелама чије су површине мање од прописаних, правила грађења дефинисати кроз даљу планску разраду, уз поштовање прописане хоризонталне регулације на парцели у одређеној подзони;
- није дозвољена изградња помоћних објеката на парцели (гараже, оставе);
- обезбедити минимално прописан број паркинг места према нормативима за одређену намену објеката:
 - изградњом паркинг места у оквиру објекта или у граници грађевинске парцеле;
 - учествовањем у изградњи јавних гаража и паркинг простора у складу са општинском одлуком која регулише ову област.

Типови блокова у градском центру:

- **З а т в о р е н и б л о к** у градском центру: карактерише га успостављена урбана матрица, чија регулациона линија представља границу са просторима јавне намене (улице, тргови.). Реконструкција подразумева увећање стандарда коришћења простора кроз: ослобађање унутрашњости блокова, трансформацију намене објеката и стварање нових слободних површина, боље проветравање и осветљење блока. Објекти су постављени на регулациону линију или паралелно са њом, изграђени по ободу блока (у прекинутом и непрекинутом низу, ретко као слободностојећи), са повременим функционалним и визуелним продорима.

П а р ц е л а

минимална површина парцеле:

- за слободностојеће објекте 400 m²
- за објекте у низу 250 m²

растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије 0-5.0 m`

растојање габарита објекта од бочних граница парцеле:

- за слободностојеће објекте 1/5 h (мин.2.5 m`)
- у непрекинутом низу 0 m`
- за први и последњи у низу 1/5 h (мин.2.5 m`)

растојање габарита објекта од бочног суседног објекта:

- за слободностојеће објекте 1/3 h вишег објекта (мин.4.0m)
- у непрекинутом низу 0 m`
- за први и последњи у низу 1/3 h вишег објекта (мин.4.0m)

растојање габарита објекта од задње границе парцеле 1/3 h (мин.5.0 m`)

растојање габарита објекта од наспрамног објекта иза задње границе парцеле 2/3 h (мин.10 m`)

- **О т в о р е н и б л о к** у градском центру: карактеришу га слободно постављени пословни и пословно-стамбени (вишепородични) објекти, који су обично повучени у односу на регулациону линију блока.

П а р ц е л а:

минимална површина парцеле

500 m²

растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије парцеле

0 -5.0 m`

растојање габарита објекта од бочних граница парцеле

1/5 h објекта

растојање габарита објекта од суседног објекта у блоку

1/3 h вишег објекта

ПОДЗОНЕ У ГРАНИЦИ ГРАДСКОГ ЦЕНТРА**У 1.1.**

У просторно културно-историјским целинама под режимом делимичне заштите примењују се општа урбанистичка правила прописана за урбанистичку целину I:

- за просторно културно-историјске целине под режимом делимичне заштите подразумева се очување постојећих вредности урбанистичко-архитектонског концепта и његово даље унапређење, у смислу ремоделације и побољшања стандарда комплементарних садржаја становању, обавезно поштујући аутентичне вредности;
- ширина уличних парцела се не може мењати, али је дозвољено "скраћивање" дубоких уличних грађевинских парцела.

У просторима приведеним планираној намени примењују се општа урбанистичка правила прописана за урбанистичку целину IV

У осталом делу подзоне:

- у овим просторима нова градња је поштовала контекст, као и постојећу хоризонталну регулацију традиционалних, затворених блокова, али су интервенције на вертикалној регулацији (повећање спратности новоизграђених објеката) нарушиле амбијенталну вредност блока - однос ширине појаса регулације и висине уличног фронта;
- урбана обнова се ослања на постојећу урбану матрицу, а ширину регулације будуће уличне мреже прилагодити новој физичкој структури, са новоуспостављеним пешачким везама, визуелним продорима и активирањем атријумских и полуатријумских површина;
- планиран тип блока: затворени градски блок, који ће бити формиран трасирањем уличне мреже кроз детаљнију урбанистичку разраду;
- у унутрашњости блока са претежном стамбеном наменом, дозвољена је промена величине и облика грађевинских парцела.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: в и ш е п о р о д и ч н о с т а н о в а њ е

- % учешћа становања у односу на БРГП	51% - 71%
- допунска намена: централне функције Ц2	29% - 40%
- пратећа намена: централне функције Ц2	11% - 29%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја	до 100%
- иста правила (мин. површина парцеле и урбанистички параметри) се примењују за изградњу објеката претежне, допунске или пратеће намене	

П а р ц е л а: важе правила за **з а т в о р е н и б л о к** у градском центру

- максимални индекс изграђености "Ии"	3.0
- максимални индекс заузатости "Из"	60%
- максимална спратност објеката	6 надземних етажа
- минимални проценат зелених површина	15%

за парцелу минималне површине 1000 m²:

- максимални индекс изграђености "Ии"	3.2
- максимални индекс заузатости "Из"	60%

за парцелу у унутрашњости блока:

- максимални индекс изграђености "Ии"	1.8
- максимални индекс заузатости "Из"	60%
- максимална спратност објеката у унутрашњости блока	3 надземне етаже

У преосталом делу Немањине улице, са претежном наменом: ц е н т р а л н е ф у н к ц и ј е Ц 2

- % учешћа претежне намене у укупној БРГП	51% - 91%
- пратећа намена: породично становање	до 29%
- иста правила (мин. површина парцеле и урбанистички параметри) се примењују за изградњу објеката претежне, допунске или пратеће намене	
- минимални проценат зелених површина	15%

П а р ц е л а: важе правила за **з а т в о р е н и б л о к** у градском центру

- максимални индекс изграђености "Ии"	1.5
- максимални индекс заузатости "Из"	55%
- максимална спратност објеката	3 надземне етаже

Урбанистички параметри на простору претежне намене: ц е н т р а л н е ф у н к ц и ј е Ц 2

- % учешћа претежне намене у односу на укупну БРГП	51% - 89%
- % учешћа допунске намене (породично стан.) у односу на укупну БРГП	макс. 39%
- % учешћа пратеће намене (проф. становање) у односу на укупну БРГП	макс. 29%
- иста правила (мин. површина парцеле и урбанистички параметри) се примењују за изградњу објеката претежне, допунске или пратеће намене	

П а р ц е л а: важе правила за **з а т в о р е н и б л о к** у градском центру

- минимална површина парцеле	300 m ²
- максимални индекс изграђености "Ии"	2.6
- максимални индекс заузатости "Из"	70%
- спратност пословног објекта	макс. 4 надземне етаже
- минимални проценат зелених површина	10%

за парцелу минималне површине 1000 m²:

- максимални индекс изграђености "Ии"	3.0
- максимални индекс заузатости "Из"	80%

На простору где су претежном наменом обухваћене јавне службе и зелени рекреативни простори (отворени градски простори), примењују се правила уређења и грађења прописана за ту врсту објеката.

У.1.2.

- у овим просторима нова градња је поштовала контекст, као и постојећу хоризонталну регулацију традиционалних, затворених блокова, али су интервенције на вертикалној регулацији (повећање спратности новоизграђених објеката) нарушиле амбијенталну вредност блока-однос ширине појаса регулације и висине уличног фронта
- урбана обнова се ослања на постојећу урбану мартицу, а ширину појаса регулације (секундарне уличне мреже) прилагодити новој физичкој структури, са новоуспостављеним пешачким везама, визуелним продорима и активирањем атријумских и полуатријумских површина
- планиран тип блока: затворени градски блок, биће формиран детаљном урбанистичком разрадом трасирањем уличне мреже
- у унутрашњости блока са претежном стамбеном наменом, дозвољена промена величине и облика грађевинских парцела

Урбанистички параметри на простору претежне намене: вишепородично становање

- % учешћа претежне намене у укупној БРГП 51% - 71%
- допунска намена: централне функције Ц2 29% - 49%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја до 100%
- иста правила (мин. површина парцеле и урбанистички параметри) се примењују за изградњу објеката претежне и допунске намене

П а р ц е л а: важе правила за затворени блок у градском центру

- максимални индекс изграђености "Ии" 3.0
- максимални индекс заузатости "Из" 65%
- максимална спратност објеката 5 надземних етажа
- минимални проценат зелених површина 15%

за парцелу минималне површине 800 m²:

- максимални индекс изграђености "Ии" 3.2
- максимални индекс заузатости "Из" 65%

за парцелу у унутрашњости блока:

- максимални индекс изграђености "Ии" 1.2
- максимални индекс заузатости "Из" 60%
- максимална спратност објеката 2 надземна етажа

Урбанистички параметри претежне намене: централне функције Ц2

- % учешћа претежне намене у укупној БРГП 61% - 91%
- допунска намена: вишепородично становање до 40%
- пратећа намена: профитабилно становање 11% - 29%
- иста правила (мин. површина парцеле и урбанистички параметри) се примењују за изградњу објеката претежне, допунске или пратеће намене

П а р ц е л а: важе правила за затворени блок у градском центру

- максимални индекс изграђености "Ии" 2.6
- максимални индекс заузатости "Из" 70%
- минимални проценат зелених површина 10%
- максимална спратност објеката 4 надземне етаже

за парцелу минималне површине 800 m²:

- максимални индекс изграђености "Ии" 3.0
- максимални индекс заузатости "Из" 65%

На простору где су претежном наменом обухваћене јавне службе и зелени рекреативни простори (отворени градски простори), примењују се правила уређења и грађења прописана за ову врсту објеката.

У.1.3.

- планирана је изградња објеката јавних служби и централних функција Ц1: максималне спратности 3 (три) надземне етаже
- изградњом јавних гаража ослобађа се значајан простор за изградњу рекреативних зелених површина. Дајући овом простору карактер јавне намене, десна обала Ђетиње се функционално и визуелно интегрише у градски центар.
- наслањајући се на планирано шеталиште дуж Ђетиње, планирани блок је својом физичком структуром и комерцијалним садржајима, визуелно и функционално интегрисан у систем повезујућих, рекреативних површина

Урбанистички параметри на просторима претежне намене: централне функције Ц2

- максимални индекс изграђености "Ии" 2.2
- максимални индекс заузатости "Из" 70%
- вертикална регулација: мах. спратност објеката 3 надземне етаже
- површина грађевинске парцеле зависи од намене објекта

На простору где су претежном наменом обухваћене јавне службе и зелени рекреативни простори (отворени градски простори) примењују се правила уређења и грађења прописана за ову врсту објеката.

У.1.4.

На простору трансформације (потпуна замена постојеће изграђене структуре) примењују се општа урбанистичка правила прописана за урбанистичку целину II.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: вишепородично становање

- % учешћа претежне намене у односу на укупну БРГП 51% - 79%
- допунска намена: централне функције Ц2: % учешћа у односу на укупну БРГП 21% - 49%
- пратећа намена: објекти спорта и рекреације до 21 %
- иста правила (мин. површина парцеле и урбанистички параметри) се примењују за изградњу објеката претежне или допунске намене

Парцела: важе правила за отворени блок у градском центру

- максимални индекс изграђености "Ии" на парцели 2.4
- максимални индекс заузатости "Из" на парцели 50%
- максимална спратност објеката 5 надземних етажа
- минимални проценат зелене површине 20%

Урбанистички параметри на простору претежне намене: централне функције Ц2 (блок "Фротекс"):

- могућа је урбанистичка интервенција: УРБАНА РЕЦИКЛАЖА - пренамена постојећих функција (постојећи индустријски објекти мењају намену у просторе за становање, спорт и рекреацију, комерцијалне и јавне садржаје);
- могућа је изградња нових објеката;
- задржати концепт затвореног блока, са продорима и несметаним визурама ка реци;
- макс. спратност уличног фронта ка Ул. 1300 каплара је 4 надземне етаже;
 - % учешћа претежне намене у укупној БРГП 51% - 71%
 - допунска намена: вишепородично становање 29% - 49%
 - пратећа намена објекти спорта и рекреације, објекти јавних функција до 20%
 - минимални проценат зелених површина 20%
 - иста правила (мин. површина парцеле и урбанистички параметри) се примењују за изградњу објеката претежне или допунске намене

Парцела: важе правила за затворени блок у градском центру

- максимални индекс изграђености "Ии" 3.0
 - максимални индекс заузатости "Из" 55%
 - максимална спратност објеката 6 надземних етажа
- за парцелу минималне површине 800 m²:
- максимални индекс изграђености "Ии" 3.2
 - максимални индекс заузатости "Из" 65%

Урбанистички параметри на простору претежне намене: централне функције Ц2 и пратећим наменама (објекти спорта и рекреације и профитабилно становање - потес "Нискоградња")

- % учешћа претежне намене у укупној БРГП 51% -78%
- пратећа намена: профитабилно становање мах. 29%
- пратећа намена: објекти спорта и рекреације мах. 29%

Парцела: важе правила за затворени блок у градском центру

- максимални индекс изграђености "Ии" 1.5
- максимални индекс заузатости "Из" 60%
- максимална спратност објеката 3 надземне етаже

Урбанистички параметри на простору претежне намене: централне функције Ц2 и допунске намене: вишепородично становање (Међај, потес од Г10 до Зрњове воденице):

- % учешћа претежне намене у укупној БРГП 51% -78%
- допунска намена: вишепородично становање мах. 40%
- иста правила (мин. површина парцеле и урбанистички параметри) се примењују за изградњу објеката претежне или допунске намене

Парцела: важе правила за затворени блок у градском центру

- максимални индекс изграђености "Ии" 2.4
 - максимални индекс заузатости "Из" 60%
 - вертикална регулација: мах. спратност објеката 5 надземних етажа
 - минимални проценат зелене површине 20%
- за парцелу минималне површине 1000 m²:
- максимални индекс изграђености "Ии" 2.6
 - максимални индекс заузатости "Из" 65%

Урбанистички параметри на простору претежне намене: централне функције Ц2 ("Табана"):

Парцела: важе правила за отворени блок у градском центру

- максимални индекс изграђености "Ии" 1.2
- максимални индекс заузатости "Из" 45%
- вертикална регулација: макс. спратност објеката 3 надземне етаже
- минимални проценат зелених површина 40%

На простору где су претежном наменом обухваћене јавне службе и зелени рекреативни простори (отворени градски простори), примењују се правила уређења и грађења прописана за ту врсту објеката.

У 1.5.

У просторима приведеним планираној намени, довршени просторима, примењују се општа урбанистичка правила прописана за урбанистичку целину IV.

Урбанистички параметри претежне намене: ви ш е п о р о д и ч н о с т а н о в а њ е

– % учешћа претежне намене у укупној БРГП	71% - 89%
– пратећа намена: централне функције Ц2	11% - 29%
– у граници дела блока веће концентрације централних садржаја	до 60%
– иста правила (мин. површина парцеле и урбанистички параметри) се примењују за изградњу објеката претежне или пратеће намене	

П а р ц е л а: важе правила за отворени блок у градском центру

– максимални индекс изграђености "Ии"	3.0
– максимални индекс заузатости "Из"	65%
– максимална спратност објеката	5 надземних етажа
– минимални проценат зелених површина	15%

за парцелу у унутрашњости блока :

– максимални индекс изграђености "Ии"	0.8
– максимални индекс заузатости "Из"	40%
– максимална спратност објеката	3 надземне етажа

На простору где су претежном наменом обухваћене јавне службе и зелени рекреативни простори (отворени градски простори) примењују се правила уређења и грађења прописана за ову врсту објеката.

ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ У ЗОНИ 2 - УЖА К О Н Т А К Т Н А З О Н А Г Р А Д С К О Г Ц Е Н Т Р А И Ц Е Н Т Р А Л Н А З О Н А П Р О С Т О Р Н Е Ц Е Л И Н Е

- знатно процентуално учешће јавних функција и централних активности у односу на укупну БРГП
- комерцијалне и јавне функције, вишепородично и мешовито становање као примарне намене у овим зонама условљавају појачану концентрацију и интензитет активности
- централне функције Ц2 - терцијарне делатности (комерцијалне садржаји): трговина на мало (свакодневно, повремено, специјализовано снабдевање..), угоститељство, финансијско, банкарско, агенцијско и управно пословање, "чисте" занатске услуге
- иста урбанистички параметри се примењују за изградњу објеката претежне, допунске или пратеће намене
- није дозвољена изградња помоћних објеката на парцелама (гараже, оставе)
- у случају формирања посебне парцеле за комерцијалне садржаје Ц1 (трговина, занатство и услуге, пословање) мин. парцела је 500.00 m², на коју се примењују урбанистички параметри прописани за ту подзону;
- детаљнијом урбанистичком разрадом, увођењем планиране секундарне уличне мреже, дефинише се регулација постојећих и планираних градских блокова. У успостављеној урбаној матрици, висина објеката у уличним фронтима не може прелазити 1 (једну) ширину регулационог појаса
- у свим зонама, изузев становања у викенд и зони градског центра, на парцелама града Ужица могуће је градити вишепородичне објекте приступачног становања, у складу са урбанистичким параметрима
- Обезбедити минимално прописан број паркинг места према нормативима за одређену намену објеката:
 - изградњом паркинг места у оквиру објекта или у граници грађевинске парцеле,
 - учествовањем у изградњи јавних гаража и паркинг простора у складу са општинском одлуком која регулише ову област.

Типови блокова у зони 2:

- Отворени блок

П а р ц е л а:

минимална површина парцеле	500 m ²
растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије	0 - 5.0 m`
растојање габарита објеката од бочних граница парцеле	1/5 h објекта
растојање габарита објеката од суседног објекта у блоку	1/2 h вишег објекта

- М е ш о в и т и б л о к: карактеристични тип блока за зону недовршене трансформације - отворени блок са елементима затвореног блока и формираним нивозима у уличним фронтима главних праваца.

П а р ц е л а:

мин. површина парцеле за вишепородичне објекте: прописане за сваку подзону

мин. површина парцеле за породичне објекте: прописане за сваку подзону

растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије 0-5.0 m`

растојање габарита објеката од бочних граница парцеле:

- за слободностојеће објекте 1/5 h (мин.2.5 m`)
- у непрекинутом низу 0 m
- за први и последњи у низу 1/5 h (мин.2.5 m`)

расстојање габарита објеката од бочног суседног објекта:	
– за слободностојеће објекте	1/2 h вишег објекта (мин.4.0m)
– за први и последњи у низу	1/2 h вишег објекта (мин.4.0m)
расстојање габарита објеката од задње границе парцеле	мин.5.0 m`
расстојање габарита објеката од наспрамног објекта иза задње границе парцеле	1/2 h вишег објекта

- Блок породичног становања:

П а р ц е л а:

минимална површина новоформиране парцеле: прописана за сваку подзону

расстојање габарита објеката од бочних граница парцеле:	
– за слободностојеће објекте	мин.2.5 m`
– у непрекинутом низу	0 m`
– за први и последњи у низу	мин.2.5 m`
расстојање габарита објеката од бочног суседног објекта:	
– за слободностојеће објекте	мин.4.0 m`
– у непрекинутом низу	0 m`
– за први и последњи у низу	мин.4.0 m`
расстојање габарита објеката од задње границе парцеле	мин.5.0 m`
расстојање габарита објеката од наспрамног објекта објекта иза задње границе парцеле	мин.8.0 m`

ПОДЗОНЕ У ГРАНИЦИ УЖЕ КОНТАКТНЕ ЗОНЕ ГРАДСКОГ ЦЕНТРА

У 2.1.

- изградња нових објеката није следила хоризонталну и вертикалну регулацију блока, чиме је нарушен урбани идентитет;
- дозвољене су и веће спратности од прописаних, за вишепородичне стамбене објекте (или делове објекта) због усклађивања у висинску регулацију изграђених објеката, уз поштовање осталих параметара.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: м е ш о в и т о становање

– % учешћа становања према укупној БРГП	71% - 91%
– допунска намена: централне функције Ц2	до 39%
– пратећа намена: централне функције Ц2	до 29%
– у граници дела блока веће концентрације централних садржаја	до 89%
– исти урбанистички параметри се примењују за изградњу објеката претежне, допунске или пратеће намене	

П а р ц е л а: важе правила за мешовити блок

минимална површина парцеле за вишепородичне објекте:

– за слободностојеће објекте	600 m ²
– за објекте у низу	550 m ²
мин. површина новоформираних парцеле за породичне објекте и објекте Ц2:	
– за слободностојеће објекте	300 m ²
– за објекте у низу	250 m ²
минимални проценат зелених површина	20%
максимални индекс изграђености "Ии"	2.6
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална спратност објеката	6 надземних етажа

У 2.2.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: м е ш о в и т о (породично и вишепородично) с т а н о в а њ е

– % учешћа становања према укупној БРГП	71% - 91%
– пратећа намена: централне функције Ц2	до 29%
– у граници дела блока веће концентрације централних садржаја	до 89%
– исти урбанистички параметри се примењују за изградњу објеката претежне или пратеће намене	

П а р ц е л а: важе правила за мешовити блок

– максимални индекс изграђености "Ии"	1.8
– максимални индекс заузатости "Из"	50%
– максимална спратност објеката	4 надземних етажа
– минимални проценат зелених површина	20%
мин. површина парцеле за вишепородичне објекте:	
– за слободностојеће објекте	600 m ²
– за објекте у низу	550 m ²
мин. површина парцеле за новоформиране породичне објекте и објекте Ц2:	
– за слободностојеће објекте	300 m ²
– за објекте у низу	250 m ²
за парцелу минималне површине 1000 m ² :	
– максимални индекс изграђености "Ии"	2.2
– максимални индекс заузатости "Из"	60%

У 2.3.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: мешовито, вишепородично и породично становање

- % учешћа претежне намене у укупној БРГП 71% - 91%
- допунска намена: централне функције Ц2 до 29%
- исти урбанистички параметри се примењују за изградњу објеката претежне и допунске намене

П а р ц е л а: важе правила за мешовити блок

- макс. индекс изграђености "Ии" 2.2
- макс. индекс заузетости "Из" 55%

мин.површина парцеле за вишепородично становање:

- за слободностојеће објекте 600 m²
- за објекте у низу 550 m²

мин.површина новоформиране парцеле за породично становање и објекте Ц2:

- за слободностојеће објекте 300 m²
- за објекте у низу 250 m²

вертикална регулација: макс. спратност објеката 4 надземне етажe

На простору где су претежном наменом обухваћене јавне службе и зелени рекреативни простори (отворени градски простори), примењују се правила уређења и грађења прописана за ову врсту објеката.

У 2.4.

У просторима приведенем планираној намени, довршеним просторима, примењују се општа урбанистичка правила прописана за урбанистичку целину IV.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: мешовито и вишепородично становање

- % учешћа становања у укупној БРГП 51% - 89%
- допунска намена: комерцијалне делатности Ц2 21%-49%
- пратећа намена: комерцијалне делатности Ц2 до 21%
- у границама дела блока веће концентрације: до 80%
- физичка структура блока: мешовити блок, са објектима у низу дуж Ул. Д.Туцовића, и грађевинском линијом на регулационој линији
- исти урбанистички параметри се примењују за изградњу објеката претежне, допунске и пратеће намене

П а р ц е л а: важе правила за мешовити блок

минимална површина грађевинске парцеле за вишепородично становање:

- за слободностојеће објекте 600 m²
- за објекте у низу 550 m²

мин.површина новоформиране парцеле за породично становање и објекте Ц2:

- за слободностојеће објекте 300 m²
- за објекте у низу 250 m²

максимални индекс изграђености "Ии" 2.0

максимални индекс заузетости "Из" 60%

вертикална регулација: макс. спратност објеката 4 надземне етажe

минимални % зелених површина 20%

Урбанистички параметри на простору претежне намене: централне функције - Ц2

- % учешће претежне намене у укупној БРГП 51% - 79%
- допунска намена: породично становање 21% - 49%
- хоризонтална регулација: растојање грађевинске од регулационе линије макс. 8.0 m
- иста правила (мин. површина парцеле и урбанистички параметри) се примењују за изградњу објеката претежне и допунске намене

П а р ц е л а: важе правила за мешовити блок

минимална новоформирана површина грађевинске парцеле 300 m²

максимални индекс изграђености "Ии" 1.6

максимални индекс заузетости "Из" 45%

вертикална регулација: макс. спратност објеката 4 надземне етажe

На простору где су претежном наменом обухваћени објекти јавних служби, зелени рекреативни простори, спортско-рекреативни центар, комуналне површине, објекти комуналне и енергетске инфраструктуре и саобраћајни објекти, примењују се правила уређења и грађења за ову врсту објеката.

У 2.5.

Урбанистички параметри за ниво блока на простору претежне намене: мешовито (породично и вишепородично) становање

- % становања у односу на укупну БРГП 51% - 81%

- % пратеће намене: комерцијални садржаји Ц2 до 40%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја: до 80%
- исти урбанистички параметри се примењују за изградњу објеката претежне и пратеће намене

П а р ц е л а: правила важе за мешовити блок:

максимални индекс изграђености "Ии"	1.8
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална спратност објеката	4 надземне етаже
минимални проценат зелених површина на парцели	20%
минимална површина парцеле за вишепородичне објекте:	
- за слободностојеће објекте	600 m ²
- за објекте у низу	550 m ²
минимална површина новоформиране парцеле за породичне и комерцијалне објекте Ц2:	
- за слободностојеће објекте	300 m ²
- за објекте у низу	250 m ²
растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије парцеле	0-5.0 m`

У 2.6.

Урбанистички параметри за ниво блока на простору претежне намене: м е ш о в и т о (породично и вишепородично) с т а н о в а њ е

- % становања у односу на укупну БРГП 51% - 81%
- % пратеће намене: комерцијални садржаји Ц2 до 20%
- исти урбанистички параметри се примењују за изградњу објеката претежне и пратеће намене

П а р ц е л а: правила важе за мешовити блок:

максимални индекс изграђености "Ии"	1.4
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална спратност објеката	4 надземне етаже
минимални проценат зелених површина	20%
минимална површина парцеле за вишепородичне објекте:	
- за слободностојеће објекте	600 m ²
- за објекте у низу	550 m ²
минимална површина новоформиране парцеле за породичне и комерцијалне објекте Ц2:	
- за слободностојеће објекте	300 m ²
- за објекте у низу	250 m ²
растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије парцеле	0-5.0 m`

ПОДЗОНЕ У ГРАНИЦИ ЦЕНТРАЛНЕ ЗОНЕ ПЦ "КРЧАГОВО"

К 2.1.

На простору трансформације (потпуна замена постојеће изграђене структуре) примењују се урбанистичка правила прописана за урбанистичку целину II.

На простору новопланиране градње на неизграђеном земљишту примењују се урбанистичка правила прописана за урбанистичку целину III.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: в и ш е п о р о д и ч н о с т а н о в а њ е

- % учешћа претежне намене у укупној БРГП 51% - 91%
- % учешћа пратеће намене у укупној БРГП (централне функције Ц2) до 29%
- % учешћа пратеће намене у укупној БРГП (обј. спорта и рекреације, зелене рекр.) до 21%
- исти урбанистички параметри се примењују за изградњу објеката претежне и пратеће намене

П а р ц е л а: важе правила за мешовити блок

макс. индекс изграђености "Ии"	1.8
макс. индекс заузатости "Из"	40%
минимална површина новоформиране парцеле:	
- за слободностојеће објекте	600 m ²
- за објекте у низу	550 m ²
вертикална регулација: макс. спратност објеката	5 надземних етажа
минимални проценат зелених површина	30%

Урбанистички параметри на простору претежне намене: ц е н т р а л н е ф у н к ц и ј е (Ц2)

- % учешћа претежне намене у укупној БРГП 51% - 91%
- % учешћа допунске намене у укупној БРГП - вишепородично становање до 49%
- индекс изграђености "Ии" 1.8
- индекс заузатости "Из" 40%
- исти урбанистички параметри се примењују за изградњу објеката претежне и допунске намене

П а р ц е л а: важе правила за мешовити блок

минимална површина новоформиране парцеле за стамбено-пословне објекте:

- за слободностојеће објекте 600 m²
- за објекте у низу 550 m²

минимална површина новоформиране парцеле за Ц1

300 m²

вертикална регулација: макс. спратност објеката

5 надземних етажа

минимални проценат зелених површина

30%

за парцелу минималне површине 2000 m²:

- максимални индекс изграђености "Ии" 2.4
- максимални индекс заузатости "Из" 50%

На простору где су претежном наменом обухваћене јавне службе и зелени рекреативни простори (отворени градски простори), примењују се правила уређења и грађења прописана за ову врсту објеката.

К 2.2.

У просторима приведеним планираној намени, довршеним просторима, примењују се урбанистичка правила прописана за урбанистичку целину IV.

На простору новопланиране градње на неизграђеном земљишту, примењују се урбанистичка правила прописана за урбанистичку целину III.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: ви ш е п о р о д и ч н о с т а н о в а њ е

- % учешће претежне намене у укупној БРГП 51% - 89%
- % учешће пратеће намене Ц2 у укупној БРГП 29% - 11%
- хоризонтална регулација: растојање грађевинске од регулационе линије макс. 8.0 m`
- иста прописана правила (мин. површина парцеле и урбанистички параметри) важе за изградњу објеката претежне и пратеће намене

П а р ц е л а: важе правила за отворени блок

макс. индекс изграђености "Ии"

3.0

макс. индекс заузетости "Из"

55%

минимална површина новоформиране парцеле:

- за слободностојеће објекте 600 m²

вертикална регулација: макс. спратност објеката

6 надземних етажа

минимални проценат зелених површина

30%

На простору где су претежном наменом обухваћени објекти јавних служби, комунална и саобраћајна инфраструктура, зелени рекреативни простори, примењују се правила уређења и грађења за ову врсту објеката.

К 2.3.

У просторима приведеним планираној намени, примењују се урбанистичка правила прописана за урбанистичку целину IV.

На простору трансформације (потпуна замена постојеће изграђене структуре) примењују се урбанистичка правила прописана за урбанистичку целину II.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: ви ш е п о р о д и ч н о с т а н о в а њ е

- % учешћа претежне намене у укупној БРГП 71% - 89%
- % учешћа пратеће намене у укупној БРГП (централне функције Ц2) до 31%
- % учешћа пратеће намене (објекти спорта и рекреације) у укупној БРГП до 21%
- хоризонтална регулација: растојање грађевинске од регулационе линије макс. 6.0 m`
- иста правила (мин. површина парцеле и урбанистички параметри) се примењују за изградњу објеката претежне и пратеће намене

П а р ц е л а: важе правила за мешовити блок

макс. индекс изграђености "Ии"

1.6

макс. индекс заузетости "Из"

45%

минимална површина новоформиране парцеле:

- за слободностојеће објекте 600 m²

- за објекте у низу 550 m²

вертикална регулација: макс. спратност објеката

4 надземне етаже

минимални проценат зелених површина

20%

Урбанистички параметри на простору претежне намене: ц е н т р а л н е ф у н к ц и ј е (планирано)

- % учешћа претежне намене у укупној БРГП 51% - 81%
- % учешћа допунске намене у укупној БРГП до 49%
- допунска намена: вишепородично становање
- исти урбанистички параметри важе за изградњу објеката претежне и допунске намене

П а р ц е л а: важе правила за отворени блок

максимални индекс изграђености "Ии"

2.8

максимални индекс заузатости "Из"	55%
максимална спратност објеката	6 надземних етажа
минимална површина новоформиране парцеле за стамбено-пословне објекте:	
– за слободностојеће објекте	600 m ²
минимална површина парцеле за објекте централних функција Ц2	300 m ²
минимални проценат зелених површина	20%

ПОДЗОНЕ У ГРАНИЦИ ЦЕНТРАЛНЕ ЗОНЕ ПЦ "С Е В О Ј Н О"

С 2.1.

У просторима приведенем планираној намени, довршени просторима, примењују се урбанистичка правила прописана за урбанистичку целину IV.

Урбанистички параметри претежне намене: више породично становање

- % учешћа претежне намене у укупној БРГП 51% - 79%
- % учешћа допунске намене (централне функције Ц2) до 40%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја до 100%
- иста правила (мин. површина парцеле и урбанистички параметри) се примењују за изградњу објеката претежне и допунске намене

П а р ц е л а: важе правила за отворени блок

максимални индекс изграђености "Ии"	2.8
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална спратност објеката	6 надземних етажа
минимални проценат зелених површина	20%
минимална површина парцеле за вишепородичне објекте:	
– за слободностојеће објекте	600 m ²
за парцелу минималне површине 1200 m ² :	
– максимални индекс изграђености "Ии"	3.0
– максимални индекс заузатости "Из"	55%

С 2.2.

У просторима приведенем планираној намени примењују се урбанистичка правила прописана за урбанистичку целину IV.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: породично становање

- % учешће претежне намене у укупној БРГП од 71 до 91%
- допунска намена - централне функције Ц2 до 29%

П а р ц е л а: важе правила за блок породичног становања

минимална површина новоформиране парцеле за стамбене и објекте Ц2:	
– за слободностојеће објекте	400 m ²
– објекте у низу	350 m ²
максимални индекс изграђености "Ии"	1.0
максимални индекс заузатости "Из"	45%
максимална спратност објеката	3 надземне етаже
минимални проценат зелених површина на парцели	30%

На простору где су претежном наменом обухваћене јавне службе и зелени рекреативни простори (отворени градски простори), примењују се правила уређења и грађења прописана за ову врсту објеката.

ПОДЗОНЕ У ГРАНИЦИ ЦЕНТРАЛНЕ ЗОНЕ ПЦ "Ц А Р И Н А"

Ц 2.1.

- Препоручује се изградња објеката у (непрекинутом, прекинутом) низу дуж Немањине улице

У просторима приведенем планираној намени примењују се урбанистичка правила прописана за урбанистичку целину IV.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: мешовито и вишепородично становање

- % учешћа претежне намене у укупној БРГП 61% - 91%
- допунска намена: централне функције Ц2 до 39%
- пратећа намена: централне функције Ц2 до 29%
- у границама дела блока веће концентрације централне функције Ц2 до 80%
- исти урбанистички параметри се примењују за изградњу објеката претежне, допунске и пратеће намене

П а р ц е л а: важе правила за мешовити блок

максимални индекс изграђености "Ии"	2.0
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална спратност објеката	5 надземних етажа

минимална површина парцеле за вишепородично становање:	
– за слободностојеће објекте	600 m ²
– за објекте у низу	550 m ²
минимална површина новоформиране парцеле за породично становање и Ц2:	
– за слободностојеће објекте	300 m ²
– објекте у низу	250 m ²

Ц 2.2.

На простору трансформације (потпуна замена постојеће изграђене структуре) примењују се урбанистичка правила прописана за урбанистичку целину П.

- Препоручује се изградња објеката у (непрекинутом прекинутом) низу дуж Немањине улице

Урбанистички параметри на простору претежне намене: вишепородично становање

– % учешћа становања у односу на укупну БРГП	од 51% - 71%
– допунска намена: централне функције Ц2	до 40%
– пратећа намена: централне функције Ц2	до 29%
– у граници дела блока веће концентрације централних садржаја Ц2	до 80%
– иста правила (мин. површина парцеле и урбанистички параметри) се примењују за изградњу објеката претежне, допунске и пратеће намене	

П а р ц е л а: важе правила за отворени блок	
максимални индекс изграђености "Ии"	2.6
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална спратност објеката	6 надземних етажа
минимална површина парцеле за вишепородично становање:	
– за слободностојеће објекте	600 m ²
– за објекте у низу	550 m ²
за парцелу мин. површине 1200 m ² :	
– максимални индекс изграђености "Ии"	2.8
– максимални индекс заузатости "Из"	50%
минимални проценат зелених површина на парцели	30%

Урбанистички параметри на простору претежне намене: мешовито (породично и вишепородично) становање

– % учешћа претежне намене у односу на БРГП	51% - 91%
– пратећа намена - централне функције Ц2	11% - 49%
– исти урбанистички параметри се примењују за изградњу објеката претежне и пратеће намене	

П а р ц е л а: важе правила за мешовити блок	
индекс изграђености "Ии"	1.6
индекс заузетости "Из"	45%
минимална површина парцеле за вишепородичне објекте:	
– за слободностојеће објекте	600 m ²
– за објекте у низу	550 m ²
минимална површина новоформиране парцеле за породично становање и централне функције Ц2:	
– за слободностојеће објекте	300 m ²
– објекте у низу	250 m ²
минимални проценат зелених површина на парцели	20%
вертикална регулација: макс. спратност објеката	4 надземне етаже

Урбанистички параметри на простору претежне намене: породично становање

– % учешће претежне намене у укупној БРГП	од 71% - 91%
– пратећа намена централне функције Ц2	до 29%
– иста правила (мин. површина парцеле и урбанистички параметри) се примењују за изградњу објеката претежне и пратеће намене	

П а р ц е л а: важе правила за блок породичног становања	
минимална површина новоформиране парцеле за породично становање и централне функције Ц2:	
– за слободностојеће објекте	300 m ²
– објекте у низу	250 m ²
минимални проценат зелених површина на парцели	20%
максимални индекс изграђености "Ии"	1.2
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална спратност објеката	3 надземне етаже

Урбанистички параметри на просторима претежне намене: централне функције Ц1

– % учешћа претежне намене у укупној БРГП	100%
---	------

Парцела: важе правила за затворени блок	
максимални индекс изграђености "Ии"	1.5
максимални индекс заузатости "Из"	80%
максимална спратност објеката	2 надземне етажe
минимална површина новоформиране парцеле	500 m ²
минимални проценат зелених површина	10%

На простору где су претежном наменом обухваћени објекти јавних служби, површине у систему зеленила (шума-парк), примењују се правила уређења и грађења за ову врсту објеката.

ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ У ЗОНИ 3 - ШИРА КОНТАКТНА ЗОНА ГРАДСКОГ ЦЕНТРА

- идентитет шире контактне зоне градског центра дефинише породично становање, као примарни начин коришћења простора
- остали садржаји на просторима у којима је становање претежна намена искључиво су заступљени као пратећи са процентуалним учешћем у укупној БРГП до 21%:
 - централне функције Ц1 - терцијарне делатности (комерцијални садржаји): трговина, финансијско, бакнарско, агенцијско и управно пословање, занати и услуге. У овој зони нису детерминисани могући садржаји у оквиру централних функција. У случају формирања парцеле за изградњу објекта искључиво комерцијалне намене Ц1, минимална површина парцеле је 500.00 m², на који се примењују урбанистички параметри прописани за ту подзону;
 - централне функције Ц2 - терцијарне делатности (комерцијални садржаји): трговина, угоститељство, финансијско, банкарско, агенцијско и управно пословање, "чисти" занати и услуге. У случају формирања парцеле за изградњу објекта комерцијалне намене Ц2, примењују се урбанистички параметри и минимална површина парцеле прописани за ту подзону.
- секундарне делатности С2 (грађевинарство, производно занатство, складиштење, veleпродајни центри) су смештене у индустријске и производне-пословне зоне. Планом је предвиђено да ова намена не може да представља ни допунску, ни пратећу намену у зонама са претежном стамбеном наменом;
- исти урбанистички параметри се примењују за изградњу објеката претежне и пратеће намене
- дозвољена је реконструкција постојеће и изградња нове саобраћајне мреже и осталих инфраструктурних система;
- на планираним површинама са претежном стамбеном наменом, поред планираних допунских и претежних намена могу се градити и: објекти јавних функција и служби, блоковско зеленило и објекти спорта и рекреације, комунална инфраструктура, саобраћајни објекти (улице, гараже, паркинзи).
- дозвољена је изградња помоћних објеката;
- на постојећим грађевинским парцелама чије су површине мање од прописаних, правила грађења дефинисати кроз даљу планску разраду, уз поштовање хоризонталне регулације на парцели;
- у свим зонама, изузев становања у викенд и зони градског центра, на парцелама града Ужица могуће је градити вишепородичне објекте приступачног становања, у складу са урбанистичким параметрима.
- Обезбедити минимално прописан број паркинг места, према нормативима за одређену намену објеката, изградњом паркинг места у оквиру објекта или у граници грађевинске парцеле.

Типови блокова у широј контактної зони градског центра:

Блок породичног становања:	
минимална новоформирана парцела за породично становање и централне функције Ц2:	
– за слободностојеће објекте	350 m ²
– за објекте у низу	300 m ²
минимална новоформирана парцела за централне функције Ц1	500 m ²
растојање објеката од бочних граница парцеле:	
– за слободностојеће објекте	мин.2.5 m`
– у непрекинутом низу	0 m`
– за први и последњи у низу	мин.2.5 m`
растојање објеката од бочног суседног објекта:	
– за слободностојеће објекте	мин.4.0 m`
– у непрекинутом низу	0 m`
– за први и последњи у низу	мин.4.0 m`
растојање габарита објеката од задње границе парцеле	мин.5.0 m`
растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије	макс.10 m`
растојање габарита објеката од наспрамног објекта иза задње границе парцеле	мин.8.0 m`

- Отворени блок: постојећи блокови вишепородичног становања на које се примењују урбанистичка правила прописана за урбанистичку целину IV:

ПОДЗОНЕ У ГРАНИЦАМА ШИРЕ КОНТАКТНЕ ЗОНЕ ГРАДСКОГ ЦЕНТРА

У 3.1.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: породично становање

- % учешће претежне намене у укупној БРГП до 91%
- пратећа намена централне функције Ц1 мин 11%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја: до 70%

Парцела: правила важе за блок породичног становања	
максимални индекс изграђености "Ии"	0.6
максимални индекс заузатости "Из"	35%
максимална спратност објеката	3 надземне етажне
минимални проценат зелених површина на парцели	30%

У 3.2.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: породично становање

- % учешће претежне намене у укупној БРГП до 91%
- % учешће пратеће намене у укупној БРГП до 21%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја: до 70%

Парцела: правила важе за блок породичног становања	
максимални индекс изграђености "Ии"	1.2
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална спратност објеката	3 надземне етажне
минимални проценат зелених површина	30%

На простору где су претежном наменом обухваћени простори зелених површина (Градски парк "Стари град") и објекти јавних служби, примењују се правила уређења и грађења за ову врсту објеката.

У 3.3.

У просторима приведеним планираној намени, довршени просторима, примењују се урбанистичка правила прописана за урбанистичку целину IV.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: породично становање

- % учешће претежне намене у укупној БРГП 51 - 81%
- % учешће пратеће намене у укупној БРГП 21% - 49%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја до 69%

Парцела: правила важе за блок породичног становања	
максимални индекс изграђености "Ии"	1.4
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална спратност објеката	3 надземне етажне
минимални проценат зелених површина	25%

На простору где су претежном наменом обухваћени објекти јавних служби, површине у систему зеленила (парк), примењују се правила уређења и грађења за ову врсту објеката.

Ц 3.1.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: породично становање

- % претежне намене у односу на укупну БРГП 51% - 91%
- % учешће пратеће намене у укупној БРГП- централне активности Ц1 11% - 29%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја до 69%

Парцела: правила важе за блок породичног становања	
максимални индекс изграђености "Ии"	1.4
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална спратност објеката	3 надземне етажне
минимални проценат зелених површина	25%

Ц 3.2.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: породично становање

- % претежне намене у односу на укупну БРГП 51% - 91%
- % учешће пратеће намене у укупној БРГП- централне активности Ц1 11% - 29%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја до 69%

Парцела: правила важе за блок породичног становања	
максимални индекс изграђености "Ии"	1.2
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална спратност објеката	3 надземне етажне
минимални проценат зелених површина	25%

На простору где су претежном наменом обухваћени објекти јавних служби, комунални објекти, површине у систему зеленила шума парк и остале зелене површине, примењују се правила уређења и грађења за ову врсту објеката.

К 3.1.**Урбанистички параметри на простору претежне намене: породично становање**

- % учешће претежне намене у укупној БРГП	71% - 91%
- пратећа намена централне функције Ц1	до 29%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја	до 69%

Парцела: правила важе за блок породичног становања	
максимални индекс изграђености "Ии"	1.2
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална спратност објеката	3 надземне етаже
минимални проценат зелених површина	25%

На простору где су претежном наменом обухваћени објекти јавних служби, површине у систему зеленила (парк), примењују се правила уређења и грађења за ову врсту објеката.

К 3.2.**Урбанистички параметри на простору претежне намене: породично становање**

- % учешћа претежне намене у укупној БРГП	71 - 91%
- пратећа намена централне функције Ц1	до 29%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја:	до 69%

Парцела: правила важе за блок породичног становања	
максимални индекс изграђености "Ии"	1.5
максимални индекс заузатости "Из"	45%
максимална спратност објеката	4 надземне етаже
минимални проценат зелених површина	25%

На простору где су претежном наменом обухваћени: комунални објекти и површине, рекреативне и остале зелене површине, према правилима уређења и грађења за ову врсту објеката.

К 3.3.**Урбанистички параметри на простору претежне намене: породичног становања**

- % становања у односу на централне функције	51% - 91%
- пратећа намена - централне функције Ц1	до 29%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја	до 69%

Парцела: правила важе за блок породичног становања	
максимални индекс изграђености "Ии"	1.2
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална спратност објеката	3 надземне етаже
минимални проценат зелених површина	25%

На простору где су претежном наменом обухваћени објекти јавних служби, комунални објекти и површине, рекреативне и остале зелене површине, примењују се правила уређења и грађења за ову врсту објеката.

К 3.4.

На простору где су претежном наменом обухваћени објекти јавних служби, саобраћајни објекти, комунални објекти и површине, рекреативне и остале зелене површине, примењују се правила уређења и грађења за ову врсту објеката.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: секундарна продукција С1 и С2

мин. растојање грађевинске линије:	
- од појаса регулације градске магистрале	мин.8.0 m`
- од осе крајњег колосека жел. пруге	мин.25 m`
- од појаса регулације Ул. Милоша Обреновића	мин.20 m`
мин. растојање грађевинске линије објекта до граница парцеле других намена	8.0 m`
% учешће допунске намена (централне функције Ц1) у укупној БРГП	до 49%
% учешће пратеће намена (централне функције Ц1) у укупној БРГП	до 21%

Парцела за изградњу објеката секундарне делатности: С1 и С2	
максимална висина објеката:	није детерминисана
минимална површина парцеле	3000 m ²
минимална ширина парцеле	20.0 m`
максимални индекс изграђености "Ии"	0.8
максимални индекс заузатости "Из"	50%
минимални проценат зелених површина	20%

Парцела: за изградњу објеката централних функција Ц1	
минимална површина парцеле	1000 m ²

минимална ширина парцеле	20.0 m`
максимални индекс изграђености "Ии"	1.2
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална висина објеката:	није детерминисана
максимална спратност	4 надземне етаже
минимални проценат зелених површина	20%

С 3.1.**Урбанистички параметри на простору претежне намене: породично становање**

- % становања у односу на укупну БРГП	51% - 91 %
- % учешће допунске намене у укупној БРГП (Ц1 и Ц2)	11% - 39%
- % учешће пратеће намене у укупној БРГП (Ц1 и Ц2)	11% - 29%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја	до 89%

П а р ц е л а: правила важе за блок породичног становања

максимални индекс изграђености "Ии"	1.4
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална спратност објеката	4 надземне етаже
минимални проценат зелених површина	25%

С 3.2.**Урбанистички параметри на простору претежне намене: секундарне делатности С1 и С2**

- % учешћа допунске намене (централне функције Ц1) у укупној БРГП	до 49%
- % учешћа пратеће намене (централне функције Ц1) у укупној БРГП	до 29%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја	до 100%

мин. растојање грађевинске линије:

- од појаса регулације градске магистрале	мин. 15.0 m`
- од осе крајњег колосека жел. пруге	мин. 25 m`
- од појаса регулације Ул. Хероја Дејовића	мин. 10 m`

П а р ц е л а: за изградњу објеката секундарних делатности С1 и С2

минимална површина парцеле	3000 m ²
минимална ширина парцеле	20.0 m`
максимални индекс изграђености "Ии"	1.2
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална висина објеката	није детерминисана
минимални проценат зелених површине	20%

П а р ц е л а: за изградњу објеката централних функција Ц1

минимална површина	1000 m ²
минимална ширина	20.0 m`
максимални индекс изграђености "Ии"	1.2
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална висина објеката	није детерминисана
максимална спратност	4 надземне етаже
минимални проценат зелених површина	20%

Урбанистички параметри за на простору претежне намене: централних функција Ц1

П а р ц е л а:

минимална површина парцеле	1000 m ²
минимална ширина парцеле	15.0 m`
минимални проценат зелених површина	20%
максимални индекс изграђености "Ии"	2.0
максимални индекс заузатости "Из"	60%
максимална спратност	4 надземне етаже

На простору где су претежном наменом обухваћени објекти јавних служби и комуналних површина, површине у систему рекреације, остале зелене површине и објекти саобраћајне инфраструктуре, примењују се правила уређења и грађења за ову врсту објеката.

Т 3.1.**Урбанистички параметри на простору претежне намене: породично становање**

допунска и пратећа намена - централне делатности Ц1:

- % учешће претежне намене у укупној БРГП	до 91%
- % учешће допунске намене у укупној БРГП	до 39%
- % учешће пратеће намене у укупној БРГП	до 19%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја	до 69%

П а р ц е л а: правила важе за блок породичног становања	
максимални индекс изграђености "Ии"	1.4
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална спратност објеката	3 надземне етаже
минимални проценат зелених површина	20%

На простору где су претежном наменом обухваћени објекти јавних служби и остале зелене површине, примењују се правила уређења и грађења за ову врсту објеката.

Т 3.2.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: п о р о д и ч н о с т а н о в а њ е

допунска и пратећа намена: централне функције Ц1:

- % учешће претежне намене у укупној БРГП до 91%
- % учешће допунске намене у укупној БРГП до 39%
- % учешће пратеће намене у укупној БРГП до 19%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја до 69%

П а р ц е л а: правила важе за блок породичног становања	
максимални индекс изграђености "Ии"	1.0
максимални индекс заузатости "Из"	40%
максимална спратност објеката	3 надземне етаже
минимални проценат зелених површина	20%

Т 3.3.

На простору где је претежном наменом обухваћен спортско-рекреативни центар примењују се правила уређења и грађења за ову врсту објеката.

- урбанистичка интервенција: УРБАНА РЕЦИКЛАЖА - пренамена постојећих функција (постојећи индустријски објекти мењају намену у просторе за спорт и рекреацију, комерцијалне и јавне садржаје).

Урбанистички параметри на простору претежне намене: ц е н т р а л н е ф у н к ц и ј е Ц 2

- % учешћа претежне намене (централне функције Ц2) у укупној БРГП до 70%
- % учешћа пратеће намене (зелене рекреативне површине) у укупној БРГП мин.30% (концентрисане у приобаљу реке)

П а р ц е л а:	
површина новоформиране грађевинске парцеле зависи од намене објекта	
максимални индекс изграђености "Ии"	2.0
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална спратност објеката:	није детерминисана

Урбанистички параметри на простору претежне намене: ц е н т р а л н е ф у н к ц и ј е Ц 1

П а р ц е л а:	
минимална површина парцеле	500 m ²
минимална ширина парцеле	15.0 m`
минимални проценат зелених површина	20%
максимални индекс изграђености "Ии"	1.8
максимални индекс заузатости "Из"	60%
максимална спратност	3 надземне етаже

На простору где су претежном наменом обухваћени објекти јавних служби, комунални објекти, остале зелене површине, примењују се правила уређења и грађења за ову врсту објеката.

БЗ 3.1.

Урбанистички параметри на простору претежне намене: п о р о д и ч н о с т а н о в а њ е

- % учешће БРГП претежне намене у укупној БРГП 51% - 89%
- допунска намена: централне функције Ц1 и Ц2 21% - 39%
- пратећа намена: централне функције Ц1 и Ц2 11% - 19%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја до 79%
- хоризонтална регулација: растојање грађевинске од регулационе линије макс. 6.0 m`
- у случају формирања парцеле за изградњу објекта искључиво комерцијалне намене Ц1, минимална површина парцеле је 500 m² на коју се примењују урбанистички параметри прописани за ту подзону.

П а р ц е л а: правила важе за блок породичног становања	
максимални индекс изграђености "Ии"	1.2
максимални индекс заузатости "Из"	45%
вертикална регулација: макс. спратност објеката	3 надземне етаже

БЗ 3.2.**Урбанистички параметри на простору претежне намене: секундарне делатности С1 и С2**

- претежна намена: секундарне делатности С1 и С2	51% - 89%
- допунска намена: централне функције Ц1	до 40%
- пратећа намена: централне функције Ц1	до 21%

П а р ц е л а:

мин. растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије државног пута I реда:

- према условима надлежне институције

минимална површина парцеле	3000 m ²
минимална ширина парцеле	20.0 m`
максимални индекс изграђености "Ии":	
- за објекте С1 и С2	0.8
- за објекте Ц1 и Ц2	1.2
максимални индекс заузатости "Из"	50%
мин. растојање грађевинске линије објекта до граница парцеле других намена	10.0 m`
минимални проценат зелених површина	20%

П а р ц е л а: за изградњу објеката секундарних делатности

минимална површина парцеле	3000 m ²
минимална ширина парцеле	20.0 m`

П а р ц е л а: за изградњу објеката централних функција Ц1

минимална површина парцеле	1000 m ²
минимална ширина парцеле	20.0 m`
максимални индекс изграђености "Ии"	1.4
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална висина објеката:	није детерминисана
максимална спратност	4 надземне етажне
минимални проценат зелених површина	20%

БЗ 3.3. РОБНО-ТРАНСПОРТНИ ЦЕНТАР "СУРДУК"

- приступ са јавне саобраћајнице са минималном ширином регулационог појаса 10.0 m`
- паркинг тешких камиона: има приступ са јавне саобраћајнице чија је минимална ширина регулационог појаса 10.0 m. Обезбедити мин. 30% површине за формирање заштитног зеленила, као визуелне баријере дуж приступног пута

Урбанистички параметри на простору претежне намене: саобраћајни објекат - транспортни терминал

- пратећа намена: секундарне делатности С2	макс.20%
- заштитно зеленило дуж приступног пута	мин.20%

Урбанистички параметри на простору претежне намене: централне функције Ц1 и допунске секундарне делатности С2

- централне функције Ц1: трговина, угоститељство и туризам, занатство и услуге	
- секундарне делатности С2: складиштење, велепродајни центри, трговине, агенцијско пословање	
- у склопу објеката обезбедити простор за мин. трећину потребних паркинг места	
- % учешће БРГП претежне намене у укупној БРГП	61% - 79%
- % учешће БРГП допунске намене у укупној БРГП	21% - 40%
минимална површина парцеле зависи од намене	
максимални индекс изграђености "Ии"	1.5
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална висина објеката:	није детерминисана
минимални проценат зелених површина	20%

На простору где су претежном наменом обухваћени комунална инфраструктура и објекти, остале зелене површине, примењују се правила уређења и грађења за ову врсту објеката.

ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ У ЗОНИ 4 - РУБНЕ ГРАДСКЕ ЗОНЕ

- урбанистичке зоне настале проширењем, повезивањем и укрупњавањем простора започете, породичне, углавном бесправне градње
- урбана обнова подручја градске периферије - подизање стандарда подручја и промена слике насеља, спроводи се кроз санацију постојећих насеља, уз планирање простора за реализацију потребних пратећих садржаја
- примарни начин коришћења простора у овој зони је породично становање. Остали садржаји на просторима у којима је становање претежна намена искључиво су заступљени као пратећи са процентуалним учешћем у укупној БРГП до 21%, и то:
 - централне функције Ц1 - терцијарне делатности (комерцијални садржаји): трговина, финансијско, бакнарско, агенцијско и управно пословање, занати и услуге. У овој зони нису детерминисани могући садржаји у оквиру централних функција. У

случају формирања парцеле за изградњу објекта искључиво комерцијалне намене Ц1, минимална површина парцеле је 500 m², на коју се примењују урбанистички параметри прописани за ту подзону;

- централне функције Ц2 - терцијарне делатности (комерцијални садржаји): трговина, угоститељство, финансијско, банкарско, агенцијско и управно пословање, "чисти" занати и услуге. У случају формирања парцеле за изградњу објекта искључиво комерцијалне намене Ц1, минимална површина парцеле је 400 m², на коју се примењују урбанистички параметри прописани за ту подзону;
- секундарне делатности С2: грађевинарство, производно занатство, складиштење и veleprodajни центри. Ове делатности не могу представљати допунску или пратећу намену на парцели претежне стамбене намене већ само на нивоу блока, тако што ће се за изградњу објекта секундарних делатности формирати посебна грађевинска парцела, минималне површине 2000 m².
- на просторима где секундарне делатности представљају претежну намену, централни садржаји Ц1 су заступљени као допунска или пратећа намена, и на нивоу блока и парцеле. Минимална површина парцеле за изградњу објеката секундарних делатности је 2000 m², а у случају формирања посебних парцела за изградњу објекте централних садржаја Ц1 предвидети парцелу минималне површине 500 m²
- на планираним површинама са претежном стамбеном наменом, поред планираних допунских и претежних намена могу се градити и: објекти јавних функција и служби, блоковско зеленило и објекти спорта и рекреације, комунална инфраструктура, саобраћајни објекти (улице, гараже, паркинзи)
- дозвољена је изградња помоћних објеката
- дозвољена је реконструкција постојеће и градња нове саобраћајне мреже и осталих инфраструктурних система
- у свим зонама, изузев становања у викенд и зони градског центра, на парцелама града Ужица могуће је градити вишепородичне објекте приступачног становања, у складу са урбанистичким параметрима
- обезбедити минимално прописан број паркинг места према нормативима за одређену намену објеката изградњом паркинг места у оквиру објекта или у граници грађевинске парцеле

Типови блокова:

- Блок породичног становања:

минимална новоформирана парцела:

- за слободностојеће објекте 400 m²
- за објекте у низу 350 m²

растојање габарита објеката од бочних граница парцеле:

- за слободностојеће објекте мин.3.0 m`
- у непрекинутом низу 0 m`
- за први и последњи у низу мин.4.0 m`

растојање габарита објеката од бочног суседног објекта:

- за слободностојеће објекте мин.4.0 m`
- у непрекинутом низу 0 m`
- за први и последњи у низу мин.5.0 m`

растојање објеката од задње границе парцеле

растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије мин.6.0 m`

растојање габарита објеката од наспрамног објекта иза задње границе парцеле макс.10 m`

на постојеће парцеле до 350 m² примењују се исти параметри уз поштовање хоризонталне регулације мин.8.0 m`

Урбанистички параметри на простору претежне намене: породично становање

- % становања у односу на укупну БРГП од 79% - 89 %
- % учешћа пратеће намене - централне функције Ц1 и продукција С2 у БРГП до 21%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја до 60%

П а р ц е л а: за стамбене и објекте централних функција Ц1

максимални индекс изграђености "Ии" 0.5

максимални индекс заузетости "Из" 30%

минимална површина новоформиране парцеле:

- за слободностојеће објекте 400 m²
- за објекте у низу 350 m²

максимална спратност објеката 3 надземне етажe

минимални проценат зелених површина 40%

П а р ц е л а: (у блоку породичног становања) за објекте секундарних делатности С2

минимална површина парцеле: 2000 m²

максимални индекс изграђености "Ии" 1.2

максимални индекс заузетости "Из" 40%

максимална спратност објеката: 3 надземне етажe

мин. растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије мин. 5.0 m`

мин. растојање грађевинске линије објекта до граница парцеле других намена 10.0 m`

Урбанистички параметри на простору претежне намене: секундарне делатности: С1 и С2

- % учешће допунске намене (централне функције Ц1) у БРГП до 40%
- % учешће претежне намене (централне функције Ц1) у БРГП до 29%
- у граници дела блока веће концентрације централних садржаја до 100%

П а р ц е л а:

минимална површина парцеле:	2000 m ²
минимална ширина парцеле	20 m`
максимални индекс изграђености "Ии"	1.2
максимални индекс заузатости "Из"	50%
максимална спратност објеката	није детерминисана
мин. растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије	мин.5.0 m`
мин. растојање грађевинске линије објекта до граница парцеле других намена	10.0 m`
минимални проценат зелених површина	20%

П а р ц е л а: за изградњу објеката централних функција Ц1

минимална површина парцеле	500 m ²
максимални индекс изграђености "Ии"	1.8
максимални индекс заузатости "Из"	60%
максимална спратност објеката	3 надземне етаже
мин. % зелених површина	20 %
растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије	мин 2.0 m`

Урбанистички параметри на простору претежне намене: централне функције Ц1 (комерцијални садржаји: трговина, пословање, занатство и услуге)

П а р ц е л а:

минимална површина парцеле	500 m ²
максимални индекс изграђености "Ии"	2.0
максимални индекс заузатости "Из"	60%
максимална спратност објеката	4 надземне етаже
мин. % зелених површина	20 %
растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије	мин 2.0 m`

На простору где су претежном наменом обухваћени објекти јавних служби, зелени рекреативни простори, спортско-рекреативни центри, остале зелене површине, саобраћајна и комунална инфраструктура и објекти, примењују се правила уређења и грађења за ову врсту објеката.

ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ У ЗОНИ 5 - ВИКЕНД ЗОНА

- претежна намена: повремено становање
- поред планиране намене на овим површинама могу се градити и: објекти спорта и рекреације, објекти комуналне и саобраћајне инфраструктуре
- изузетно се могу градити и комерцијални објекти (централне функције Ц2)
- обезбедити минимално прописан број паркинг места према нормативима за одређену намену објеката изградњом паркинг места у оквиру објекта или у граници грађевинске парцеле

Урбанистички параметри на простору претежне намене: викенд (повремено) становање

- % становања у односу на укупну БРГП 79% - 89 %

П а р ц е л а:

минимална површина новоформиране парцеле	600 m ²
минимална ширина парцеле	18 m`
максимални индекс изграђености "Ии"	0.3
максимални индекс заузатости "Из"	30%
максимална спратност објеката	3 надземне етаже
растојање грађевинске линије објекта од регулационе линије парцеле	макс. 10 m`
растојање габарита објеката од бочних граница парцеле:	
– за слободностојеће објекте	мин.5.0 m`
– у непрекинутом низу	0 m`
– за први и последњи у низу	мин.6.0 m`
растојање габарита објеката од бочног суседног објекта:	
– за слободностојеће објекте	мин.8.0 m`
– у непрекинутом низу	0 m`
– за први и последњи у низу	мин.10 m`
растојање габарита објеката од задње границе парцеле	мин.6.0 m`
растојање габарита објеката од наспрамног објекта иза задње границе парцеле	мин.10 m`
минимални проценат зелених површина	60%

ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ У ЗОНИ 6 - КОМПЛЕКСИ ПОЉОПРИВРЕДЕ

- простор ван грађевинског подручја:
 - пољопривредно земљиште се користи за пољопривредну производњу. Промена намене земљишта се може вршити према Закону о пољопривредном земљишту ("Сл. гл. РС." 62/06, 65/08 - др. закон и 41/09);
 - Планом је предвиђена могућност промене намене пољопривредног земљишта и коришћење у непољопривредне сврхе (за изградњу објеката) кроз израду урбанистичких планова нижег реда, а у складу са овим Планом;

- за изградњу објеката у овој зони примењују се урбанистички параметри дефинисани правилима грађења у поглављу 3.7.

3.4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА САОБРАЋАЈНУ ИНФРАСТРУКТУРУ

ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ДРЖАВНЕ ПУТЕВЕ I И II РЕДА

- за издавање Локацијске дозволе за прикључење на државне путеве, Инвеститор се обраћа Министарству надлежном за послове урбанизма
- за планиране станице за снабдевање горивом локацијску дозволу за прикључке на државне путеве издаје Министарство надлежно за послове урбанизма
- за планирана аутобуска стајалишта, сагласност издаје ЈП "Путеви Србије"
- у ванграђевинским зонама, заштитни појас за аутопут износи 40.0 m², за државни пут I реда 20.0 m², а за државни пут II реда 10.0 m².
- дрвореде уз државне путеве планирати тако да се обезбеди прегледност на путу. Планирати врсту засада која неће угрозити стабилност пута и затрпавање путних канала.

ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ОСНОВНУ УЛИЧНУ МРЕЖУ

Категоризација планиране уличне мреже је основ за израду режима саобраћаја у граду и дефинисање урбанистичких правила за изградњу саобраћајница и објеката у њиховој непосредној близини, што подразумева:

- утврђивање **правила грађења** којима се за саобраћајнице дефинише појас регулације (растојање између регулационих линија у уличном коридору) и елементи техничко-експлоатационих карактеристика саобраћајница према њиховом функционалном значају у мрежи.

У наредним табелама 57 и 58 наведена су правила грађења у зони основне уличне мреже обухваћене ГУП-ом.

Табела 57.

Основна улична мрежа	Мин.ширина регулационог појаса(m ²)
Градска магистрала	20
Саобраћајница I реда	12
Саобраћајница II реда	10
Сабирна улица	8

Табела 58.

Елементи грађења	Правила грађења			
	ГМ	I	II	СУ
мин. ширина коловоза (m ²)	7.5	7.0	6.0	5.0
мин. ширина тротоара (m ²)	2.5	2.5	2.0	1.5
Очекивано саобраћајно оптерећење са аспекта носивости коловозне конструкције	Веома тешко	Тешко	Тешко	Средње тешко
мин.радијус хоризонталне кривине изван зоне раскрснице (m ²)	20	20	20	15
систем одводњавања	Затворен	Затворен	Затворен	Затворен

Наведена правила грађења примењиваће се приликом израде урбанистичких планова нижег реда и урбанистичких пројеката.

ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА СПОРЕДНУ УЛИЧНУ МРЕЖУ

Табела 59.

Споредна улична мрежа	Минимална ширина регулационог појаса(m ²)
Саобраћајница III реда	6
Саобраћајница IV реда	4

Табела 60.

Елементи грађења	Правила грађења	
	III	IV
мин. ширина коловоза (m ²)	5	3
мин. ширина тротоара (m ²)	1	1
Очекивано саобраћајно оптерећење са аспекта носивости коловозне конструкције	Средње тешко	Лако
мин.радијус хоризонталне кривине изван зоне раскрснице (m ²)	10	8
систем одводњавања	Затворен	Затворен

Наведена правила уређења и грађења примењиваће се приликом израде урбанистичких планова нижег реда и урбанистичких пројеката.

ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ЖЕЛЕЗНИЧКУ МРЕЖУ

Пружни појас је простор између железничких колосека, земљиште испод колосека лево и десно поред крајњих колосека, на одстојању мин. 8.0 m², рачунајући од осе крајњих колосека, као и ваздушни простор изнад пруге у висини од 14.0 m² код далековода напона преко 220 kV, рачунајући од горње ивице шине.

У пружном појасу могу се градити само објекти и постројења у власништву железнице, а изузетно, уз претходну сагласност ЈП-а "Железнице Србије", могу се градити објекти и постројења других предузећа који служе за утовар и истовар ствари на железници. У заштитном пружном појасу ширине 200 m² се може планирати грађење стамбених, пословних, помоћних и сличних објеката, копање бунара, резервоара, септичких јама, подизање далековода, али не ближе од 25.00 m² рачунајући од осе крајњег колосека. На растојању мањем од 25.00 m² могуће је планирати уређење простора изградњом саобраћајница, паркинг простора као и зелених површина, при чему треба водити рачуна да високо растиње мора бити на растојању већем од 10.00 m² у односу на осу колосека железничке пруге. У заштитном пружном појасу се може планирати паралелно вођење трасе каблова, електричних водова ниског напона, водовода, канализације и других цевовода, али не ближе од 8.00 m² рачунајући од осе крајњих колосека, тачније ван границе железничког земљишта.

3.5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ГРАДСКЕ ЦЕНТРЕ И ЦЕНТРАЛНЕ АКТИВНОСТИО

- Планом је у **граници градског центра** дозвољена реализација централних функција Ц2: терцијарне делатности - комерцијални садржаји, које су ограничене на трговину на мало (свакодневно, повремено, специјализовано снабдевање...), угоститељство, финансијско, бакнарско, агенцијско и управно пословање, "чисто" занатство и услуге, и онемогућена изградња, која се својом просторном формом и наменом не уклапа и која производи велике саобраћајне проблеме (објекти трговине великог формата, велики интровертни тржни центри, прљави занати и услуге нпр.: аутосервиси, вулканизери, механичарски сервиси и др.).

Парцела у граници градског центра чија је претежна намена комерцијалне делатности, може бити изграђена и до 80% под посебно планираним условима (омогућен прилаз парцели са две стране и да се у оквиру објекта обезбеди потребан број паркинг места).

Табела 61.

	ЗОНА ГРАДСКОГ ЦЕНТРА
Индекс изграђености "Ии"	макс.3.2
Индекс заузетости "Из"	70%, макс. 80% уз испуњење услова
Начин паркирања	планиране гараже и јавни паркинзи
Зеленило	двореди, паркови и друге форме зеленила

- за изградњу објекта претежне, допунске или пратеће намене, примењују се урбанистички параметри прописани правилима грађења за парцеле у подзонама **уже контактне зоне градског центра и централне зоне просторне целине**, у којој су заступљене комерцијалне делатности Ц2.

Планом је дозвољена реализација централних активности Ц1 (трговина, занатство, услуге, пословање) само у једном делу подзоне, и у том случају је минимална површина парцела 500.00 m², за коју се примењују урбанистички параметри прописани за ту подзону.

Табела 62.

	УЖА КОНТАКТНА ЗОНА ГРАДСКОГ ЦЕНТРА	ЦЕНТРАЛНА ЗОНА ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ
Индекс изграђености "Ии"	макс. 2.2	1.5
Индекс заузетости "Из"	макс. 55%	50%
Начин паркирања	планиране гараже и јавни паркинзи	планиране гараже и јавни паркинзи
Зеленило	двореди, паркови, парк-шуме	двореди, јавно и зеленило на парцели

- објекти централних функција у **широј контактної зони градског центра**, на просторима у којима је становање претежна намена, искључиво су заступљени као пратећи са процентуалним учешћем у укупној БРГП до 21%:
 - у случају формирања парцеле за изградњу објекта искључиво комерцијалне намене Ц1, минимална површина парцеле је 500.00 m², на који се примењују урбанистички параметри прописани за ту подзону;
 - у случају формирања парцеле за изградњу објекта комерцијалне намене Ц2, примењују се урбанистички параметри и минимална површина парцеле прописани за ту подзону.

Табела 63.

	ШИРА КОНТАКТНА ЗОНА ГРАДСКОГ ЦЕНТРА На простору претежне намене: становање
Индекс изграђености "Ии"	важе правила за подзону
Индекс заузетости "Из"	важе правила за подзону
Начин паркирања	у оквиру парцеле
Мин. површина парцеле	прописана за подзону У случају формирања парцеле за изградњу објекта Ц1: мин 500 m ²

Табела 64.

	ШИРА КОНТАКТНА ЗОНА ГРАДСКОГ ЦЕНТРА На простору претежне намене: централне функције
Индекс изграђености "Ии"	за изградњу објекта Ц1 макс 2.0 за изградњу објекта Ц2 макс 2.0

Индекс заузетости "Из"	за изградњу објекта Ц1 макс 60% за изградњу објекта Ц2 макс 50%
Начин паркирања	У оквиру парцеле
Мин. површина парцеле	за изградњу објекта Ц1 мин. 500 m ² (1000 m ² у производним зонама) за изградњу објекта Ц2 мин. 500 m ²

Табела 65.

	ШИРА КОНТАКТНА ЗОНА ГРАДСКОГ ЦЕНТРА На простору претежне намене: секундарна делатности С1 и С2
Индекс изграђености "Ии"	макс.1.2
Индекс заузетости "Из"	макс.50%
Начин паркирања	у оквиру парцеле
Мин. површина парцеле	у случају формирања парцеле за изградњу објекта Ц1: мин 1000 m ²

- објекти централних функција у **рубној градској зони**, на просторима у којима је становање претежна намена искључиво су заступљени као пратећи, са процентуалним учешћем у укупној БРГП до 21%:
 - у овој зони нису детерминисани могући садржаји у оквиру централних функција. У случају формирања парцеле за изградњу објекта искључиво комерцијалне намене Ц1, минимална површина је 500.00 m² на коју се примењују урбанистички параметри прописани за ту подзону.
 - у случају формирања парцеле за изградњу објекта искључиво комерцијалне намене Ц2, минимална површина парцеле је 400.00 m² на коју се примењују урбанистички параметри прописани за ту подзону.

На просторима у којима је претежна намена секундарна делатност, објекти централних функција су заступљени као допунски и пратећи, са процентуалним учешћем у укупној БРГП до 40%.

На просторима у којима је претежна намена централни садржаји Ц1, минимална парцела за изградњу објекта је 500.00 m², са прописаним урбанистичким параметрима за одређену подзону.

Табела 66.

	РУБНА ГРАДСКА ЗОНА На простору претежне намене: становање
Индекс изграђености "Ии"	важе правила за подзону
Индекс заузетости "Из"	важе правила за подзону
Начин паркирања	у оквиру парцеле
Мин. површина парцеле	у случају формирања парцеле за изградњу објекта Ц1: мин. 500 m ² у случају формирања парцеле за изградњу објекта Ц2: мин. 400 m ²

Табела 67.

	РУБНА ГРАДСКА ЗОНА На простору претежне намене: централне функције
Индекс изграђености "Ии"	макс 2.0
Индекс заузетости "Из"	макс 60%
Начин паркирања	у оквиру парцеле
Мин. површина парцеле	у случају формирања парцеле за изградњу објекта Ц1: мин 500 m ²

Табела 68.

	РУБНА ГРАДСКА ЗОНА На простору претежне намене: секундарне делатности С1 и С2
Индекс изграђености "Ии"	макс. 1.8
Индекс заузетости "Из"	макс. 60%
Начин паркирања	у оквиру парцеле
Мин. површина парцеле	у случају формирања парцеле за изградњу објекта Ц1: мин 500 m ²

- Објекти централних функција Ц2 могу се изузетно градити у **викенд зони**, према урбанистичким параметрима прописаним за изградњу објекта у овој зони.

Табела 69.

	ВИКЕНД ЗОНА
Индекс изграђености "Ии"	макс.0.3
Индекс заузетости "Из"	макс.30%
Начин паркирања	у оквиру парцеле
Мин. површина парцеле	600 m ²

Правила за паркирање:

За новоизграђене објекте потребно је обезбедити потребан број паркинг места на простору на који се односи план детаљније разраде. Услови за изградњу паркинг места одређују се по следећој табели.

Табела 70.

намена	1 паркинг место на m ²
трговина	50 m ² продајног простора
пословни објекти	60 m ² нето етажне површине
угоститељски објекти	2 постављена стола са четири столице
хотели	2-10 кревета зависно од категорије
трговински центри	50 m ² продајног простора

3.6. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

За потребан капацитет објеката јавних служби потребно је поштовати следеће критеријуме и нормативе:

Табела 71. Предшколска установа (дечји вртић)

Капацитет	Макс. 270 деце
БРГП	6-8 m ² /детету
Комплекс	25-30 m ² /детету
Спратност	2 надземне етаже
Паркинг место	1ПМ /100 m ² БРГП

Дозвољава се претварање стамбених, или нестамбених простора у просторе за дневни боравак деце, у приземљима и са приземљима повезаним просторима, који чине јединствену целину, под условом да: постоји или је могуће формирати посебан улаз, постоји могућност за задржавање возила без ометања саобраћаја чији је број у складу са бројем деце, постоји начин за решавање утицаја додатне буке на суседне намене. Препоручују се могућност формирања јединица за дневни боравак деце са мањим бројем деце, у индивидуалним објектима на парцели са мањим бројем станова и могућношћу боравка деце на отвореном. У новим, односно адаптираним просторима намењеним дечјим установама, препоручују се мањи капацитети, максимално до 25 деце по објекту.

Табела 72. Основне школе

Капацитет	25-30 одељења, макс. 850 ученика
БРГП	6-7 m ² /ученику
Комплекс	15-20 m ² /ученику
Спратност	3 надземне етаже
Паркинг место	За 10% запослених

Табела 73. Средње школе

Капацитет	35-40 одељења, макс. 850-900 ученика
БРГП	6-8 m ² /ученику за рад у смени
Комплекс	20-25 m ² /ученику за рад у смени
Спратност	4 надземне етаже
Паркинг место	1ПМ /100 m ² БРГП

Табела 74. Више/високо образовање

БРГП	0.05-0.2 m ² /ст
Спратност	3 (макс. 4) надземне етаже
Паркинг место	За 20-25% запослених

Табела 75. Примарна здравствена заштита:

БРГП	0.05-0.2 m ² /ст
Спратност	3 (макс. 4) надземне етаже
Паркинг место	За 20-25% запослених

3.7. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ОБЈЕКТЕ НАМЕЊЕНЕ ПРОДУКЦИЈИ

УРБАНИСТИЧКИ ПАРАМЕТРИ ЗА ИЗГРАДЊУ ОБЈЕКТА ПРОДУКЦИЈЕ НА КОМПЛЕКСИМА ПОЉОПРИВРЕДЕ

- Намена:
 - производња пољопривредних производа;
 - производња хране;
 - складиштење пољопривредних производа;
 - складиштење воћа (хладњаче);
 - производња и складиштење сточне хране;

Минимално заштитно одстојање:

- између стамбених објеката и ораница и плантажних воћњака који се интензивно третирају вештачким ђубривом и пестицидима износи 800.00 m²;

– у заштитном појасу минималне ширине од 10.00 m [`] , између пољопривредних парцела и обале водотока није допуштена употреба пестицида и вештачког ђубрива;	
Парцела:	
– минимална површина парцеле	0.50 ha
– минимална ширина парцеле	25.00 m [`]
Индекс изграђености "Ии" на парцели површине:	
– до 1.0 ha	0.3
– од 1.0 ha до 3.0 ha	0.25
– преко 3.0 ha	0.2
Индекс заузетости "Из":	
– до 1.0 ha	30%
– од 1.0 ha до 3.0 ha	25%
– преко 3.0 ha	20%
Висинска регулација:	
– максимална спратност објекта	3 надземне етаже
– максимална висина објекта	12.00 m [`]
* изузетно максимална висина објекта може бити већа од 12.00 m [`] искључиво у случају када је условљена технолошким процесом;	
– спратност помоћних објеката	1 надземна етажа
– максимална висина помоћног објекта	5.00 m [`]
Хоризонтална регулација:	
– минимално одстојање грађевинске линије објекта од регулационе линије објеката од бочних граница парцеле	15.00m [`] минимално одстојање 6.00 m [`]
– минимално растојање објекта од бочних суседних објеката	12.00 m [`]
– минимално растојање два објекта на парцели	8.00 m [`]
– минимално растојање објеката од задње границе парцеле	12.00 m [`]
– минимални проценат зелених површина на парцели	20%
– минимална ширина заштитног зеленог појаса према приступној саобраћајници	10.00 m [`]
*за изграђене објекте важи постојеће растојање.	
Број потребних паркинг места остварити унутар парцеле.	
• Намена:	
– фарме говеда;	
– фарме свиња;	
– фарме живине;	
– кланице живине и прерада меса;	
– прерада рибе.	
Минимално заштитно одстојање сточних фарми и објеката у суседству:	
– између фарми говеда и стамбених и пословних објеката	200.00 m [`]
– између фарми свиња и стамбених зграда и пословних објеката	1000.00 m [`]
– између фарми живине и стамбених и пословних објеката	1000.00 m [`]
– између фарми и државних путева I реда	200.00 m [`]
– између фарми и речних токова	200.00 m [`]
– између фарми и изворишта водоснабдевања	800.00 m [`]
*наведена растојања могу бити и већа, ако то покаже "Студија о процени утицаја на животну средину" за фарме са преко 500 условних грла;	
Парцела:	
– минимална површина парцеле	0.50 ha
– минимална ширина парцеле	25.00 m [`]
Индекс изграђености "Ии" на парцели површине:	
– до 1.0 ha	0.3
– од 1.0 ha до 3.0 ha	0.25
– преко 3.0 ha	0.2
Индекс заузетости "Из" на парцели површине:	
– до 1.0 ha	30%
– од 1.0 ha до 3.0 ha	25%
– преко 3.0 ha	20%
Незастрте површине - минимум	30 %
Висинска регулација:	
– максимална спратност објекта	3 надземне етаже
– максимална висина објекта	12.00 m [`]
*изузетно максимална висина објекта може бити већа од 12.00 m [`] у случају када је условљена технолошким процесом;	
– спратност помоћних објеката	1 надземна етажа

– максимална висина помоћног објекта	5.00 m`
Хоризонтална регулација:	
– минимално одстојање грађевинске линије објекта од регулационе линије	15.00 m`
– минимално одстојање објекта од бочни граница парцеле	6.00 m`
– минимално растојање објекта од бочних суседних објеката	12.00 m`
– минимално растојање два објекта на парцели	8.00 m`
– минимално растојање објекта од задње границе парцеле	12.00 m`
– минимални проценат зелених површина на парцели	20%
– минимална ширина заштитног зеленог појаса према приступној саобраћајници	10.00 m`

*за изграђене објекте важи постојеће растојање.

Број потребних паркинг места остварити унутар парцеле.

УРБАНИСТИЧКИ ПАРАМЕТРИ ЗА ИЗГРАДЊУ ОБЈЕКТА НА ПАРЦЕЛАМА СА СЕКУНДАРНИМ ДЕЛАТНОСТИМА

Намена:

- индустрија;
- грађевинарство;
- производно занатство;
- мануфактурна производња;
- складишта роба, велепродајни центри;

Парцела:

– минимална површина парцеле за делатности С1 и С2	0.30ha
– минимална површина парцеле велепродајни центри	1.0 ha
– минимална ширина парцеле	20.00 m`

Индекс изграђености "Ии" на парцели површине:

– од 0.3 ha до 1.0 ha	0.8
– од 1.0 ha до 3.0 ha	0.7
– преко 3.0 ha	0.6

Индекс заузетости "Из" на парцели површине:

– од 0.3 ha до 1.0 ha	50 %
– од 1.0 ha до 3.0 ha	45 %
– преко 3.0 ha	40 %

Минимални проценат озелењених површина на парцели (без паркинга)

	20 %
– од 1.0 ha до 5.0 ha	25 %
– преко 5.0 ha	30-50%

Висинска регулација:

– максимална спратност објекта	2 надземне етаже
– максимална висина објекта	9.0 m` - 12.00 m`

* изузетно максимална висина објекта може бити већа од 12.00 m`, у случају када је условљена технолошким процесом;

Хоризонтална регулација:

– минимално одстојање грађевинске линије објекта од регулационе линије	15.00 m`
– минимално одстојање објекта од бочних и задње границе парцеле	1/2 h
– минимално растојање два објекта на парцели	8.00 m`
– минимална ширина заштитног зеленог појаса према приступној саобраћајници	10.00 m`

* за изграђене објекте важи постојеће растојање

Број потребних паркинг места остварити унутар парцеле, према нормативима за сваку делатност.

Дозвољени радови на парцели: рушење, изградња, доградња, надградња, реконструкција, санација, адаптација, промена намене.

4. ПРАВИЛА И УСЛОВИ ЗАШТИТЕ

4.1. ЗАШТИТА И УНАПРЕЂЕЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

4.1.1. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

На основу расположивих података о квалитету чинилаца животне средине као и идентификације потенцијалних извора загађења, а на основу категоризације из Просторног плана Града Ужица (Скупштина Града Ужица, I број 350-8/10, 24.06.2010.г.), **Ужице припада категорији насеља II категорије загађености**, што подразумева насеља са честим прекорачењем граничних вредности загађења у ваздуху и води, велике количине индустријског отпада и нерешено питање комуналних отпадака. Ова насеља не карактерише загађење јонизујућим зрачењем, канцерогеним и мутагеним материјама. Међутим, будући да подручје Генералног урбанистичког плана града Ужица није хомогено, већ обухвата зоне различитих природних особености, различитих изграђених структура и различитог степена угрожености животне средине, подручје Плана може се условно поделити на следеће субкатегије загађености:

- II категорија - централно градско језгро у ужичкој котлини, Крчагово и индустријска зона Севојна;
- III категорија - појасеви уз државне путеве I и II реда према Златибору и Бајиној Башти;
- IV категорија -Турица;
- V категорија - Бела Земља и рурални периферни делови подручја Плана.

Индустријализација и урбанизација Ужица после другог светског рата повећала је нивое емисија загађујућих материја из свих извора и допринела загађивању и деградацији животне средине. Међународне санкције су додатно оптеретиле проблеме у заштити животне средине, пре свега кроз повећање загађења ваздуха и вода због застарелих технологија у индустрији, лошег одржавања постројења, лошег квалитета енергената, застарелог возног парка у саобраћају, застоја у развоју инфраструктуре, обимне нелегалне изградње, лошег руковања чврстим отпадом и других проблема. Додатно је неповољне ефекте у животной средини Ужица изазвало НАТО бомбардовање у ширем подручју града (Поникве, Торник).

Стање животне средине у Ужицу прати се према одређеним програмима у оквиру два система мониторинга: (1) Републичког хидрометеоролошког завода и (2) Завод за јавно здравље "Ужице". Поред тога врше се и повремени специфична мерења за потребе индустрије, јавних предузећа или институција (Ваљаоница, ЈКП "Топлота", Служба фонда за заштиту животне средине и други).

Главни узроци **високе загађености ваздуха** у граду Ужицу су рад 15 (петнаест) великих котларница на угљ, потрошња угља у домаћинствима и потрошња фосилних горива у саобраћају, како у градском, тако и транзитном. Ниво емисије није хомоген на територији ГУП-а. Критична загађеност ваздуха је у Ужичкој котлини, како због бројних расутих, тачкастих и линијских извора, тако и због специфичних орографских и микроклиматских услова. Пројекти замене угља мазутом у систему котларница у градском језгру смањују емисију честица, али проблем загађења ваздуха из котларница биће решен тек када се уведе грејање на гас.

Најзагађенији делови града у погледу присуства чађи су у зонама мерних места "Дом здравља" и "ПАО", те "Амбуланта" у Севојну. Према резултатима месечних мерења код Дома здравља, у појединим месецима долази до вишеструког прекорачења ГВИ, које се према индексу квалитета ваздуха може категорисати као "опасно" стање квалитета ваздуха. Поред тога, значајно је загађење ваздуха суспендованим честицама на локацији "Библиотека".

Специфична загађења из индустријских погона у Ужицу нису идентификована као критичан проблем за квалитет ваздуха, будући да су затворене неке фабрике које су биле значајни загађивачи (нпр., "Кожара" и "Фротекс"). Са друге стране, у протеклом периоду стално се јавља повишена концентрација цинка у таложним материјама у Севојну, као и епизодна загађења другим материјама.

Најважнији извори буке у Ужицу су железнички и државни друмски саобраћај, аутобуска и железничка станица, главне раскрснице, паркинзи, затим индустрија (металопрерада, текстилна), каменолом у Сурдуку, итд.

Према категоризацији водотока **река Ђетиња** на подручју Плана Ужица, на деоници узводно до града има класу II квалитета воде (врло добар квалитет), а низводно од Ужица класу IV (лош квалитет- неупотребљива вода без претходног третмана). Ова промена квалитета воде у Ђетињи је последица негативних утицаја антропогених активности, тако да река постаје реципијент великих количина отпадних вода различитог порекла, као на пример: из комуналних делатности, индустрије, пољопривреде и других. Комуналне отпадне воде сачињавају: отпадне воде из домаћинства, различитих градских служби и институција, трговинских радњи, сервиса, итд.

У протеклих педесет година **најочигледније промене у Ужицу су настале у структури коришћења земљишта**. Пре свега развојем индустријских зона у Крчагово и Севојну, те интензивном колективном стамбеном изградњом у централној зони града и углавном спонтаном индивидуалном изградњом у периферним зонама града и приградским насељима. Будући да до осамдесетих година код нас (а и у свету) није постојала свест о међусобној повезаности урбанизације и квалитета животне средине, нити да су природни ресурси ограничени, дошло је до знатне деградације животне средине, која је видљива на земљишту. Значајне су морфолошке промене на локацијама где се експлоатишу минералне сировине, а нарочито камен у Сурдуку.

Управљање чврстим отпадом у Ужицу није на задовољавајућем нивоу. Сакупљање и одлагање чврстог отпада се у досадашњој пракси у целој земљи сматрало искључивом надлежношћу локалне самоуправе, а у склопу одржавања комуналне хигијене. У протеклом периоду тешке економске кризе ови послови су се одрађивали рутински, са скромним средствима, непотпуним обухватом домаћинства којима се одвози отпад, нередовним одвожењем смећа, непотпуним увидом у врсте и количине отпада, одлагањем на званичну градску депонију на Сарића Осоју, а уствари сметлишту које не испуњава ни минималне санитарне услове и мере заштите животне средине. По оцени Владе Републике Србије ову депонију треба затворити, санирати и рекултивисати.

Најзначајнији корисници опасних материја и произвођачи опасног отпада, на годишњем нивоу, на подручју Плана су:

- Ваљаоница Бакра, Севојно: око 100 t сумпорне киселине, 120 различитих неорганских хемикалија и око 120 t различитих уља;
- "ИМПОЛ-СЕВАЛ", Севојно: око 20 t киселина и база, 800 t уља и адитива и око 650 t алуминијумске шљаке;
- "Металопрерада", Крчагово: око 4000 t киселина, муљ од галванизације 1.0 t;
- Д.О.О "БИС", Ужице: око 60 t органских растварача;
- ПТУП "Ел-пласт", Бела Земља: око 25 t растварача и штампарских боја;
- Отпади старих акумулатора, Ужице: 4300 t оловних акумулатора и 20 t киселине;
- П.П.П."Маркин", Ужице: 3849 t сумпорне киселине.

На основу критеријума о врстама и количинама опасних материја из Правилника о процени опасности, те процене могућих последица и вероватноће евентуалних хемијских удеса, закључено је да је ризик од хемијских удеса на горе наведеним локацијама мали.

На основу стручне анализе стања у погледу загађености животне средине у Ужицу утврђено је да су главни проблеми следећи:

- загађеност ваздуха услед сагоревања фосилних горива за грејање и у саобраћају;
- слабости система прикупљања, транспорта и одлагања чврстог отпада;
- испуштање отпадних санитарних вода без пречишћавања у реку Ђетињу;
- повишена комунална бука у централној зони града и уз државне саобраћајнице.

4.1.2. ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА

На основу "Стратегије одрживог развоја Републике Србије" и других стратешких докумената који разрађују заштиту животне средине, утврђени су следећи циљеви заштите животне средине и одрживог развоја:

- смањити степен изложености становништва загађеном ваздуху;
- смањити изложеност становништва повишеним нивоима буке;
- очувати и унапредити квалитет површинских и подземних вода;
- чувати површине обрадивог пољопривредног земљишта;
- повећати површине под шумом;
- унапредити систем управљања чврстим отпадом;
- смањити потрошњу необновљивих извора енергије и емисију гасова стаклене баште;
- очувати биодиверзитет и природна добра и унапредити предео;
- унапредити ефикасност заштите непокретних културних добара;
- очувати насељеност руралних подручја;
- унапредити здравље становништва;
- обезбедити услове за раст запослености;
- унапредити службу за заштиту животне средине и мониторинг;
- унапредити информисање и укључивање јавности по питањима животне средине.

4.1.3. ОПШТИ УСЛОВИ УРЕЂЕЊА И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**4.1.3.1. ПЛАНСКА КОНЦЕПЦИЈА**

Критеријуми за извођење збирне оцене планираног квалитета животне средине појединих зона

Табела 77.

ОЦЕНА	1	2	3	4
ЗБИР ПОЕНА	0 - 12	13 - 20	21 - 36	37 - 44

Табела 78. Збирне оцене планираног квалитета животне средине појединих зона

СТЕПЕН ЗАГАЂЕНОСТИ			ОПИС
4	СРЕДЊИ	37 - 44	повремено веће прекорачење: ГВИ, МДК вода и земљишта, нивоа буке, индустријски и комунални отпад, средњи ризик од удеса
3	УМЕРЕН	21 - 36	повремено мање прекорачење: ГВИ, МДК вода и земљишта, нивоа буке, пољопривредни и комунални отпад
2	МАЛИ	13 - 20	загађење чинилаца животне средине у дозвољеним границама
1	НЕЗНАТАН	0 - 12	без сталних антропогених извора загађења

Табела 79. Еколошка диференцијација предложених зона - планско решење

ЗОНА	СТЕПЕН ЗАГАЂЕНОСТИ	ЗБИР	ОЦЕНА ИНДИКАТОРА							
			AQI ²	Leq ²	SWQI	SQI	KOI ²	IOI	OOI	RHU ²
СТАМБЕНА НАМЕНА	МАЛИ	19	4	6	3	2	4	0	0	0
ПРИВРЕДНА НАМЕНА	СРЕДЊИ	37	8	8	3	4	2	3	3	6
ЦЕЛИНА ЦЕНТРАЛНОГ ПОДРУЧЈА	УМЕРЕН	26	8	8	4	4	2	0	0	0
МЕШОВИТЕ СТАМБЕНО-ПРИВРЕДНЕ НАМЕНЕ	УМЕРЕН	27	6	6	4	3	4	2	2	4
ЗЕЛЕНИЛО И СПОРТ	НЕЗНАТАН	11	4	2	0	1	4	0	0	0
КОМУНАЛНЕ ПОВРШИНЕ	УМЕРЕН	28	6	6	3	3	6	0	0	4
КОМЕРЦИЈАЛНА НАМЕНА	УМЕРЕН	30	6	6	4	2	4	2	2	4

Индекс 2= тежински фактор вредновања приоритетних проблема (основна оцена множи се са 2)

AQI	=	индекс квалитета ваздуха (према: A Guide to Air Quality and Your Health, U.S. EPA-456/F-09-002, 2009)
Leq-ноћ	=	просечан еквивалентан ниво буке у току ноћи (23 - 06 часова)
SWQI	=	српски индекс квалитета вода (дефинисан у "Извештају о стању животне средине у РС за 2008")
SQI	=	индекс квалитета земљишта = измерена концентрација загађења / МДК
KOI	=	индекс комуналног отпада = произведена количина отпада / количина прикупљеног отпада
IOI	=	индекс индустријског отпада = произведена количина отпада / количина рециклираног отпада
OOI	=	индекс опасног отпада = произведена количина отпада / количина третираног отпада
RHU	=	вероватноћа хемијског удеса

4.1.3.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И МЕРЕ ЗАШТИТЕ

ЗАШТИТА ВАЗДУХА

Да би се остварила планска концепција заштите животне средине неопходно је применити следећа правила и мере заштите ваздуха:

- смањење нивоа емисије из постојећих извора загађивања ваздуха:
 - у индустрији применити еколошки повољније технологије и системе за пречишћавање ваздуха у циљу задовољења граничних вредности емисије;
 - преиспитати режиме саобраћаја у ширем центру града, повећати проточност возила и пројектовати обилазницу око Ужица за транзитни саобраћај;
 - извршити проширење и техничка унапређења система даљинског грејања и ускладити режим рада постојећих котларница са прописима;
 - у котларницама ЈКП искључити коришћење угља као горива, преласком на течна горива, а по довођењу гасовода прећи на коришћење гаса;
 - у домаћинствима смањити потрошњу угља, повећати потрошњу дрвета и других обновљивих енергената.
- емисије из нових постројења одржавати у прописаним границама:
 - није дозвољено погоршање квалитета ваздуха у било којој зони подручја Плана због додатних емисија из нових извора;
 - ограничавање емисије из индустрије применом најбоље доступне технологије и максимална заштита од веома токсичних, канцерогених и мутагених материја;
 - за пројекте за које није прописана процена утицаја на животну средину димензије и висину димњака и других испуста загађења у ваздух пројектовати према европским нормама;
 - у новим возилима јавног градског и приградског саобраћаја и доставним возилима користити гас као гориво.
- успоставити систем мониторинга квалитета ваздуха у складу са Европском директивом о процени и управљању квалитетом амбијентног ваздуха (96/62/EC)¹.

ЗАШТИТА ВОДА И ЗЕМЉИШТА

Површинске воде треба чувати од загађења предтретманом индустријских отпадних вода, проширењем канализационе мреже комуналних отпадних вода и третманом ових вода у постројењу за пречишћавање вода. За водне акумулације прописују се посебни режими заштите.

Земљиште у приобаљу Ђетиње и других водотока, као и њихове водене површине морају бити заштићени од намерног или случајног загађивања и других утицаја који могу неповољно деловати на квалитет вода.

Извориште у Турици, кога чине три водозахватна објекта са пумпноом станицом и два инфилтрациона базена, а које представља резервно снабдевање града пијаћом водом, мора бити заштићено на прописан начин, утврђивањем одговарајућих зона заштите у складу са Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања, ("Сл. гл. РС" бр. 92/2008).

Део корита и приобаља Волујачког потока, од улива у реку Ђетињу узводно, до границе сливног подручја водозавата резервног изворишта, морају бити заштићени на прописан начин у складу са поменутиим Правилником, јер воде Волујачког потока служе за прихрањивање тела подземне воде резервног изворишта.

Део корита и приобаља реке Ђетиње, од бране на Плажи узводно до "Велике бране", треба такође заштитити на прописани начин, јер воде реке служе за прихрањивање водног тела изворишта, а истовремено служе и као купалиште и објекат спорта и рекреације.

За заштиту изворишта у Турици, дела Волујачког потока и дела реке Ђетиње, неопходно је урадити елаборат о утврђивању зона заштите, који ће бити основ за доношење општинске Одлуке о заштити изворишта у Турици, потока Волујац и реке Ђетиње.

Одређивање границе подручја санитарне заштите изворишта у Турици као и мере санитарне заштите, биће прецизно дефинисане детаљнијом урбанистичком разрадом. У оквиру појаса уже и шире санитарне заштите биће дефинисани услови и могућности реконструкције и доградње постојећих објеката.

ЗАШТИТА ОД БУКЕ

Јединица локалне самоуправе предузима мере за заштиту становништва од буке у животној средини и у том циљу одређује акустичне зоне у насељу, према Закону о заштити од буке у животној средини ("Сл.гл.РС", бр.36/09 и 88/10) и Правилнику о методологији за одређивање акустичних зона ("Сл.гл.РС", бр.72/10)

¹ Council Directive 96/62/EC of 27 September 1996 on ambient air quality assessment and management, Official Journal L 296, 21/11/1996

Табела 80. Критеријуми за акустичко зонирање простора

Зона	Опис акустичке зоне	Допуштени нивои буке $L_{eq}(dBA)$	
		Дан	Ноћ
	Подручје за одмор и рекреацију, болнице, велики паркови	50	40
II	Туристичка подручја, мала и сеоска насеља, кампови и школске зоне	50	45
III	Чисто стамбена подручја	55	45
IV	Пословно-стамбена подручја, дечја игралишта	60	50
V	Градски центар, зоне дуж аутопутева, магистралних и градских саобраћајница	65	55
VI	Индустријска зона	70	70

Одређивањем претежне намене и начина коришћења земљишта у појединим зонама унутар обухвата Плана, обезбеђују се могућности за сагледавање могућих појава буке са истим и различитим дозвољеним нивоима, утврђивање потребних мера за отклањање појачане буке у складу са законом, и забрану и ограничење употребе извора буке, односно обављање делатности и других активности које проузрокују буку изнад прописаних граничних вредности.

Посебне мере заштите од буке одређују се за објекте које се граде изван грађевинског подручја и објекте друштвених делатности за јавне функције.

4.1.3.3. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ЗОНА ПОД ПОСЕБНИМ РЕЖИМИМА КОРИШЋЕЊА ЗОНЕ ПРЕТЕЖНО СТАМБЕНЕ НАМЕНЕ

У зонама претежно стамбене намене није дозвољена изградња привредних објеката који подлежу обавези израде "Процене утицаја на животну средину".

ЗОНЕ ПРИВРЕДНЕ НАМЕНЕ - ПРОИЗВОДНЕ ЗОНЕ

Приликом формирања нових привредних (производних) објекта и зона утврђују се услови заштите животне средине и правила изградње за одређене еколошке категорије предузећа, која се заснивају на минималним заштитним растојањима између потенцијалних извора опасности у кругу објекта и стамбених насеља, као што следи:

Табела 81. Услови за размештај индустрије

КАТЕГОРИЈА ПРЕДУЗЕЋА *	А	Б	В
ЗАШТИТНО ОДСТОЈАЊЕ ² (m ²)	< 50	50 - 100	100 -500
Потребна урбанистичка документација за заштиту животне средине**	-	ПУ	ПУ, ПО

* Када је присутно више ризика, предузеће се категорише према највећем ризику

** ПУ³ = процена утицаја пројеката на животну средину

ПО⁴ = процена опасности од хемијског удеса

СПУ⁵ = стратешка процена утицаја

КАТЕГОРИЈА ПРЕДУЗЕЋА - А

Мале фирме чије је еколошко оптерећење незнатно и испод граничних вредности и могу бити лоциране унутар стамбеног насеља. Пројекти који се не налазе на листама I и II Уредбе о утврђивању листе пројеката⁶.

КАТЕГОРИЈА ПРЕДУЗЕЋА - Б

Мале и средње фирме које могу имати мали и локални утицај на окружење; могуће присуство мање количине опасних материја, ризик од хемијског удеса-мали, ниво буке мали. Пројекти који се налазе на листи II Уредбе о утврђивању листе пројеката²².

КАТЕГОРИЈА ПРЕДУЗЕЋА - В

Фирме које могу имати средњи утицај на окружење локалног нивоа, присутне веће количине опасних материја, ризик од хемијског удеса-средњи, ниво буке средњи. Пројекти који се не налазе на листи II Уредбе о утврђивању листе пројеката²².

2 Заштитно одстојање представља најмање одстојање између извора опасности и најближег стамбеног или другог осетљивог објекта. Изведено на основу смерница Савеза Друштава за Чистоћу Ваздуха Југославије (1987): "Заштитна одстојања између индустрије и стамбених насеља". По правилу заштитно одстојање обезбеђује се унутар граница привредног објекта или комплекса.

3 Закон о процени утицаја на животну средину ("Сл. гл. РС", бр.35/04)

4 Правилник о методологији за процену опасности од хемијског удеса и од загађивања животне средине, мерама припреме и мерама за отклањање последица ("Сл. гл. РС", бр. 60/94)

5 Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Сл. гл. РС", број: 135/04)

6 Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Сл. гл. РС", бр. 84/05)

Наведена заштитна растојања користе се за еколошку валоризацију привредних (производних) и радних зона у оквиру Генералног урбанистичког плана. За конкретне објекте заштитно одстојање се изводи на основу "Процене утицаја на животну средину", односно на основу "Стратешке процене утицаја" за групе објеката у оквиру урбанистичког плана детаљније разраде за индустријске зоне. При изградњи објеката обавезна је примена услова и мера заштите животне средине прописаних у Извештају о процени утицаја.

ЗОНЕ САОБРАЋАЈНЕ НАМЕНЕ

Овде наведена правила утврђују режиме коришћења земљишта и изградње објеката у зонама уз саобраћајнице узимајући у обзир могуће утицаје саобраћајница на здравље људи и животну средину. За објекте чија је изградња дозвољена, а налазе се у зони утицаја саобраћајнице, обавезно је спровести мере заштите на објекту (против звучна заштита, грађевинска столарија највишег квалитета, итд.).

Друмски саобраћај⁷

Закон о јавним путевима⁸ дефинише две врсте посебних појасева уз пут, који имају за циљ да се спрече евентуални штетни утицаји захватања у простор поред пута, на пут и саобраћај на њему [10]. Основна мера заштите пута и саобраћаја на њему је "појас заштите", у коме није дозвољена изградња грађевинских или било каквих других објеката, постројења и уређаја, осим објеката који служе потребама саобраћаја на државном путу. Ширина овог појаса је са сваке стране коловоза прописана законом, како следи:

- код државних путева I реда	- аутопутеви 40 m`;
- код осталих државних путева I реда	- 20 m`;
- код државних путева II реда	- 10 m`.

Додатна мера заштите пута и саобраћаја на њему је "појас контролисане изградње", у коме се ограничава врста и обим изградње објеката, а изградња је дозвољена само уз услове и сагласност Јавног предузећа које управља државним путевима. Овај појас обухвата површине уз спољну границу заштитног појаса и исте је ширине као и заштитни појас.

За превоз опасних и штетних материја дозвољено је користити искључиво деонице државних путева I реда који пролазе кроз подручја ниже густине насељености. Ово ограничење се не односи на превоз нафтних деривата у цистернама капацитета до 10.00 t.

Железнички саобраћај

Утврђује се заштитно одстојање између магистралних железничких пруга и становања од 25.00 m`, уз обавезно спровођење мера акустичке заштите на угроженим објектима, односно појас заштите од 150.00 m` од спољње ивице колосека, уколико се не предузимају мере заштите.

Магистрални гасовод

- Зона I - појас високог ризика, по 300.00 m` ширине са обе стране цевовода
- Зона II - појас умереног ризика, по 180.00 m` ширине са обе стране цевовода

4.1.3.4. СМЕРНИЦЕ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПЛАНА

Стратегија заштите и унапређења животне средине при спровођењу Плана заснива се на стриктном спровођењу датих планских решења, чија даља разрада, кроз планове генералне регулације, планове детаљне регулације и инвестиционе пројекте значајних објеката, мора поштовати важеће законске прописе и стандарде из области заштите животне средине. То, пре осталог, подразумева израду "Стратешке процене утицаја на животну средину" у оквиру документације урбанистичких планова детаљније разраде и "Процену утицаја пројеката на животну средину" појединачних објеката и делатности, који се налазе на списку у Уредби о пројектима за које се израђује студија о процени утицаја на животну средину.

Подршку остваривању Плана обезбедиће доношење посебних политика, програма, планова и пројеката од стране надлежних органа градске управе и израда одговарајућих стручних експертиза и студија, и то:

- студије и пројекти заштите животне средине,
- израда ЛЕАП и Локалне Агенде-21;
- политике штеђења и ефикаснијег коришћења енергије у домаћинствима и зградама, укључујући и програм подстицања производње и коришћења изолационих материјала за побољшање енергетске ефикасности зграда;
- регистара загађивача животне средине на подручју Плана, са каталогом урбанистичко-еколошких услова за поједине врсте објеката и делатности;
- пројекат развоја информционог система о животној средини за подршку управљању заштитом животне средине на нивоу града;
- пројекат за методолошко и технолошко унапређење система мониторинга квалитета животне средине у складу са европском праксом и стандардима;
- програм развоја система комуникације са грађанима по питањима заштите животне средине, укључујући доступност информација о животној средини и укључивање јавности у доношење одлука по питањима заштите животне средине;
- формирање "Еколошког форума" у који би поред представника градске управе били укључени представници јавних предузећа, привреде, просвете, стручних организација и невладиних организација заинтересованих за унапређење животне средине.

4.1.4. ЗАКЉУЧЦИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ (ИЗВОД ИЗ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ)

4.1.4.1. УВОД

⁷ Божидар Стојановић, Тамара Маричић: Просторни аспекти утицаја на животну средину, у монографији "Просторни, социјални и еколошки аспекти одрживог развоја у великим угљеним басенима", посебна издања бр.61, Институт за архитектуру и урбанизам Србије, 2010, ISBN 978-86-80329-63-5

⁸ Закон о јавним путевима ("Сл. гл. РС", бр. 101/2005)

Закључци о стратешкој процени, односно не-технички резиме (према европској директиви) представљају сажетак информација датих у свим претходним поглављима Извештаја о СПУ, које треба да су представљене на начин разумљив јавности.

Стратешка процена утицаја на животну средину је процес који треба да интегрише циљеве и принципе одрживог развоја у плановима, уважавајући при томе потребу да се избегну или ограниче негативни утицаји на животну средину и на здравље и добробит становништва. Стратешка процена утицаја планова на животну средину заснива се на начелима одрживог развоја, предострожности, интегралности и учешћа јавности. Она помаже да се провери повољност различитих варијанти планских решења и обрађује питања и утицаје ширег значаја, који се не могу поделити на пројекте, на пример - кумулативни и социјални ефекти.

Главни циљ Генералног урбанистичког плана града Ужица је промена негативних и подржавање позитивних тенденција у развоју града у планском хоризонту, кроз одрживо коришћење простора према потенцијалима природних и створених вредности, као и усклађивањем дугорочних потреба економског, социјалног и еколошког развоја. За остваривање наведеног општег циља, поред осталог, неопходно је остварити:

- унапређење еколошких квалитета урбане средине и непосредног окружења;
- очување необновљивих ресурса;
- развој енергетски ефективних и одрживих техничко-технолошких система;
- стварање погодне климе за привредни просперитет и запошљавање;
- развој равномерне опремљености комуналном инфраструктуром;
- очување идентитета и неговање специфичности које град поседује;
- одрживи социјални развој по мери локалне заједнице.

На основу циљева ГУП-а Ужица, "Стратегије одрживог развоја Републике Србије" и других стратешких докумената који разрађују заштиту животне средине, утврђени су следећи циљеви заштите животне средине и одрживог развоја:

- смањити степен изложености становништва загађеном ваздуху;
- смањити изложеност становништва повишеним нивоима буке;
- очувати и унапредити квалитет површинских и подземних вода;
- унапредити систем управљања чврстим отпадом;
- смањити потрошњу необновљивих извора енергије и емисију гасова стаклене баште;
- очувати биодиверзитет и природна добра и унапредити предео;
- унапредити ефикасност заштите непокретних културних добара;
- очувати насељеност руралних подручја;
- унапредити здравље становништва;
- обезбедити услове за раст запослености, итд.

4.1.4.2. РЕЗИМЕ ГЛАВНИХ ПРОБЛЕМА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У УЖИЦУ

На основу стручне анализе стања у погледу загађености животне средине у Ужицу утврђено је да су главни проблеми следећи:

- загађеност ваздуха услед сагоревања фосилних горива за грејање и у саобраћају;
- утицај загађеног ваздуха на здравље становништва;
- слабости система прикупљања, транспорта и одлагања чврстог отпада. Попуњеност комуналне депоније;
- загађеност површинских вода на подручју генералног плана;
- повишена комунална бука у централној зони града, уз државне путеве и градску магистралу;
- загађеност земљишта на појединим локацијама;
- некомплетна водна инфраструктура;
- незадовољавајућа саобраћајна инфраструктура и саобраћајно оптерећење.

Истраживања јавног мњења 2007.године показала су да у граду Ужицу постоји развијена свест грађана о значају заштите животне средине. Према мишљењу јавности, основни проблеми у области заштите животне средине у Ужицу су:

- непостојање дугорочног градског програма (стратегије) заштите и унапређења животне средине; непостојање катастра загађивача; недостатак финансијских средстава; незадовољавајући систем мониторинга; недефинисана надлежност инспекцијских служби; спорадична сарадња локалних институција са организацијама цивилног друштва и невладиним организацијама;
- непостојање централног постројења за пречишћавање отпадних вода, као и мини постројења; непотпуна изграђеност канализационе мреже; непотпуна развојеност кишне и фекалне канализације; непостојање предтретмана отпадних вода из индустрије; проблем "висећег" колектора у Турици;
- недостатак континуиране контроле и одржавања сеоских водовода;
- неразвијена примарна селекција отпада; спорост у реализацији пројекта регионалне депоније "Дубоко" са рециклажним центром; неконтролисана дивље депоније; неадекватно коришћење, санација и рекултивација сметлишта "Сарића Осоје";
- прекомерна експлоатација камена у каменолому "Сурдук";
- недовољан ниво енергетске ефикасности у изградњи; неизграђена секундарна и дистрибутивна мрежа гасовода; неодговарајући режим саобраћаја у граду;
- недостатак зелених површина; деградација земљишта услед непланске изградње;
- аерозагађење у зимском периоду године; неконтролисани извори загађења у индустријској зони (Севојно, Крчагово).

За решавање наведених проблема, поред тога што се може постићи Генералним урбанистичким планом и другим инструментима и активностима постоје и одређена ограничења, као што су: недостатак финансијских средстава за реализацију програма заштите, ограничене надлежности локалне самоуправе у заштити животне средине, недовољно уважавање стручних експертиза и мишљења јавног мњења, итд.

У складу са Законом, стратешка процена је обухватила и процену кумулативних и синергетских ефеката. Ови ефекти могу настати као резултат интеракције, између бројних мањих утицаја постојећих објеката и активности и различитих планираних активности у подручју Плана.

Кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат. Као пример се може навести загађивање ваздуха, вода, или пораст нивоа буке.

Синергетски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја. Синергетски ефекти се најчешће манифестују код људских заједница и природних станишта.

Табела 82. Идентификација могућих кумулативних и синергетских ефеката

ЕФЕКАТ	ОБЛАСТ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ
Управљање квалитетом ваздуха	
+	Позитиван утицај на смањење емисије штетних материја из грејања и саобраћаја, а нарочито у централном делу града, на путним правцима за Златибор и Бајину Башту. Смањење експозиције контролисаном стамбеном изградњом у зонама са изворима могуће повишене емисије.
-	У зимским месецима могуће кумулативно загађење ваздуха гасовима из саобраћаја и грејања, колективног и нарочито индивидуалног. Могућ кумулативни ефекат загађивања честицама из саобраћаја, котларница, индустрије и каменолома у Сурдуку.
Заштита од буке	
+	Планирана решења имају позитивно синергетско дејство у централној зони града, нарочито ако се спроведу услови за акустичко зонирање простора.
Управљање водама	
+	Значајан допринос квалитету површинских вода изградњом главног колектора и ППОВ "Горјани" и "Бела Земља" и увођењем предтретмана отпадних вода у свим загађујућим индустријама. Развој секундарне канализационе мреже такође доприносу квалитетнијем управљању водама.
Управљање отпадом	
+	Главни објекат у систему управљања отпадом је регионална депонија, која повлачи за собом унапређење прикупљања, транспорта, третмана и одлагања отпада. Обилазнице око града омогућују безбедан транспорт отпада изван града. Предвиђа се ефикасније руковање индустријским отпадом у индустријским зонама Крчагова и Севојна.
Климатске промене	
+	Предложеним решењима у саобраћају, грејању и индустрији смањиће се потрошња фосилних горива, као и емисија гасова стаклене баште. Међутим, то смањење није значајно ни на националном, а поготово ни на глобалном нивоу.
Здравље становништва	
+	Измештањем транзитног саобраћаја и побољшањем протока саобраћаја у централној зони града, директно се утиче на смањење загађености ваздуха и смањење нивоа буке у центру града, а индиректно утиче на побољшање здравља становништва. Овоме додатно доприноси и предвиђено смањење загађивања ваздуха из других извора. Санација и унапређење комуналне инфраструктуре такође побољшавају здравствене услове у свим деловима планског подручја. Уређење зелених, парковских и спортско-рекреативних површина значајно побољшава услове за здрав живот становништва. Доследна примена стандарда за заштиту животне средине у индустријским погонима у мањој мери утиче на побољшање здравља становништва.
Градско зеленило и биодиверзитет	
+	Унапређење система управљања отпадом треба да елиминира дивље депоније које се стварају на зеленим површинама. Повећање парковских и шумских површина доприноси стабилном одржавању урбаног биодиверзитета.
Културно-историјско наслеђе	
	Нема података о могућим интеракцијама планских решења.
Управљање животном средином	
+	Наведена планска решења представљају значајна грађевинска и техничко-технолошка решења у функцији заштите животне средине.

4.1.4.3. МЕРЕ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

Планске мере

Планска концепција заснива се на заштити и унапређењу квалитета животне средине у дефинисаним просторно-еколошким зонама, применом критеријума за оцењивање квалитета животне средине. У обзир су узети следећи критеријуми: квалитет ваздуха, ниво комуналне буке, квалитет вода, загађеност земљишта, индекси комуналног, индустријског и комуналног отпада и ризик од хемијских удеса. На основу наведених критеријума на подручју Генералног урбанистичког плана града Ужица, планирају се четири категорије зона и подручја према нивоима могуће загађености животне средине проузроковане антропогеним притиском. Планом није предвиђено постојање зона са великим степеном загађености. Планира се побољшање квалитета животне средине у најзагађенијим деловима градског подручја Ужица, новим планским решењима и применом прописаних мера заштите и одржавањем нижег степена загађености у осталим деловима планског подручја.

Табела 83. Збирне оцене планираног квалитета животне средине појединих зона

СТЕПЕН ЗАГАЂЕНОСТИ		ОПИС
4	СРЕДЊИ	повремено веће прекорачење: ГВИ, МДК вода и земљишта, нивоа буке, индустријски и комунални отпад, средњи ризик од удеса
3	УМЕРЕН	повремено мање прекорачење : ГВИ, МДК вода и земљишта, нивоа буке, пољопривредни и комунални отпад
2	МАЛИ	загађење чинилаца животне средине у дозвољеним границама
1	НЕЗНАТАН	без сталних антропогених извора загађења

Правила уређења и грађења

За остваривање планске концепције заштите животне средине неопходно је применити одговарајуће законске прописе и у складу са њима правила и мере заштите, као што су:

- смањење нивоа емисије из постојећих извора загађивања ваздуха;
- емисије из нових постројења одржавати у прописаним границама;
- унапређење система мониторинга квалитета ваздуха у складу са Европском директивом о процени и управљању квалитетом амбијентног ваздуха (96/62/ЕС);
- површинске воде чувати од загађења предтретманом индустријских отпадних вода, проширењем канализационе мреже комуналних отпадних вода и третманом ових вода у постројењу за пречишћавање вода;
- обезбедити регуларни мониторинг квалитета површинских и подземних вода у складу са захтевима европске "Оквирне директиве о водама".

За поједине намене земљишта, односно зоне, прописују се посебни режими коришћења:

- у зонама претежно стамбене намене није дозвољена изградња привредних објеката који подлежу обавези израде "Процене утицаја на животну средину";
- приликом формирања нових привредних објеката и зона утврђују се услови заштите животне средине и правила изградње за одређене еколошке категорије предузећа, која се заснивају на минималним заштитним растојањима између потенцијалних извора опасности у кругу објекта и стамбених насеља, на основу процена утицаја на животну средину, процена опасности од хемијских удеса и стратешке процене утицаја;
- за зоне саобраћајне намене утврђују се режими коришћења земљишта и правила изградње објеката уз саобраћајнице, узимајући у обзир могуће утицаје саобраћајница на здравље људи и животну средину. Према Закону о јавним путевима дефинишу се две врсте посебних појасева уз пуг: појас заштите ширине од 10.00 m до 40.00 m и појас контролисане изградње, у коме се ограничава врста и обим изградње објеката.
- за објекте чија је изградња дозвољена, а налазе се у зони утицаја саобраћајнице, обавезно је спровести мере заштите на објекту (противзвучна заштита, грађевинска столарија највишег квалитета, итд.);
- утврђује се заштитно одстојање између магистралних железничких пруга и становања од 25.00 m, уз обавезно спровођење мера акустичке заштите на угроженим објектима;
- за магистрални гасовод утврђују се две зоне ризика: Зона I - појас високог ризика и Зона II - појас умереног ризика.

4.2. ЗАШТИТА КУЛТУРНЕ И ГРАДИТЕЉСКЕ БАШТИНЕ И ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Културно наслеђе као необновљив ресурс мора бити сачувано и за будуће генерације. Оно је физичка манифестација културних и друштвених процеса на датом подручју. Зато је заштита, како материјалног, тако и нематеријалног наслеђа приоритет даљег планирања развоја.

4.2.1. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ РАЗВОЈА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА УЖИЦА

За потребе стратешког коришћења потенцијала културног наслеђа Ужица, а на основу предходних анализа и проблема који су уочени, сачињен је следећи предлог циљева и задатака развоја културног наслеђа.

Дугорочни циљ: **Унапређење квалитета живота и урбаног искуства, чиме би се унапредио и очувао културно и историјски идентитет Ужица, али и афирмисао развој културног наслеђа кроз специфичности које Ужице као град поседује.**

Полазиште је да сва културна добра и елементи који поседују културне вредности морају бити заштићени, обзнањени, приступачни ширем спектру корисника, уживани и коришћени на одговоран и одржив начин и предати на коришћење будућим генерацијама.

Узимајући у обзир карактер овог плана, циљеви и задаци развоја културног наслеђа Ужица ће се првенствено базирати на унапређењу његових физичких и естетских аспеката, док ће функционални, економски и друштвени аспект бити узети у разматрање само ако је то потребно.

- **Циљ 1: Заштита, конзервација и ревитализација вредности које одређују идентитет и историјски карактер Ужица**
 - спровођење мера правне и техничке заштите над свим непокретним културним добрима (Препорука 10)
 - заштита појединачних споменика културе кроз документацију, презентацију и интерпретацију. (Препорука 1, 11)
 - иницирати упис у регистар нових културних добара. На основу валоризације (апендикс 1 и 3)
 - зауставити и/или успорити даље физичко пропадање културног наслеђа кроз примену мера техничке заштите, као и дефинисањем финансијских мера обнове и заштите културних (Препорука 12, 13)
 - вратити у првобитно стање споменике културе чије је карактер измењен и чија су споменичка својства и вредности нарушене (Препорука 1)
- **Циљ 2: Створити друштвено и визуелно атрактивно окружење са јасно израженим историјским и културним карактером и континуитетом простора**
 - сачувати карактер и значај просторно културно-историјских целина Ужица. Пуну афирмацију вредности и потенцијала које свака од њих поседује спровести кроз планове нижег реда (Препорука 4, 5, 6, 7, 8, 15)
 - промовисати квалитетан дизајн јавних простора и елемената мобилијара (Препорука 2, 3, 4)
 - плански регулисати стационарни саобраћај и пешачке токове (Препорука 16, 17)
 - уклонити све реметеће елементе и физичке структуре који нарушавају или умањују вредности како појединачних споменика културе, тако и просторних културно-историјских целина (Препорука 13, 14, 19)
 - створити неопходне услове за савремено коришћење културних добара (Препорука 12)
- **Циљ 3: Афирмисати културне потенцијале Ужица као елемента регионалне препознатљивости и изузетности**
 - презентација и интерпретација културног наслеђа (заштита појединачних споменика културе кроз документацију, презентацију и интерпретацију)
 - омогућити стварање и развијање амбијенталног и естетског идентитета зона под заштитом (активности 2.1, 2.4:) (Препорука 6, 7)
 - обогаћивање туристичке понуде (Препорука 9).

4.2.1.1. ОПШТЕ МЕРЕ И УСЛОВИ ЗАШТИТЕ И КОРИШЋЕЊА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА И ЊИХОВЕ ЗАШТИЋЕНЕ ОКОЛИНЕ

Основна мера заштите је обављање континуираних истраживања, евидентирања и утврђивање статуса споменика културе.

Опште мере и услови заштите и коришћења непокретних културних добара и њихове заштићене околине подразумевају да:

- континуирано спровођење мера правне и техничке заштите;
- забрањује се рушење, преправљање, раскопавање, презиђивање или вршење других радова који директно нарушавају, или могу угрозити својства непокретног културног добра;
- забрањује се коришћење или употреба непокретног културног добра у сврхе које нису у складу са његовом природом, наменом и значајем, или на начин који може да доведе до њиховог оштећења;
- рад на даљој валоризацији и категоризацији културног наслеђа приликом израде регулационих планова нижег реда.

Када су у питању законом заштићена непокретна културна добра, мере и услове техничке заштите и друге интервенције спроводити у складу са препорукама надлежног Завода за заштиту споменика културе Краљева.

4.2.1.2. ПОСЕБНЕ МЕРЕ И УСЛОВИ ЗАШТИТЕ И КОРИШЋЕЊА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА УЖИЦА

4.2.1.3. ПОСЕБНЕ МЕРЕ И УСЛОВИ ЗАШТИТЕ, КОРИШЋЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ПРОСТОРНО КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКЕ ЦЕЛИНЕ

На територији Плана постоје следеће просторно културно-историјске целине: Целина "Царина", Целина "Трг Св. Саве", Целина "Слануша", Целина "Улица Димитрија Туцовића" и Целина "Трг Партизана".

Према Закону о културним добрима и међународним препорукама, а посебно према Вашингтонској повељи (члан 2), кроз посебне мере и услове заштите, коришћења и правила грађења за просторно културно-историјске целине Ужица **не дозвољава се**:

- промена на физичкој структури, односно, промена регулације блокова и уличних коридора, као и спајање или подела постојећих парцела, ако се на тај начин одступа од традиционалне парцелације;
- промена односа који постоји између културних добара просторно културно-историјске целине и зелених површина које су обухваћене целином;
- промене уперене ка измени спољашњег и/или унутрашњег изгледа културног добра, и то: промене материјализације, боје, декорације, конструктивних елемената, промене у организацији простора унутар културног добра;
- промена односа који постоји између просторно културно-историјске целине и окружења (природног и изграђеног). Заштита споменика културе подразумева и заштиту окружења које није изван опсега интервенције. Свуда где традиционални

амбијент постоји, мора бити задржан. Нова градња, рушење или измене које би пореметиле односе маса и боја не смеју бити дозвољене. (Венецијанска повеља, члан 6);

- **промена функције просторно културно-историјске целине** у целисти, чиме би се изменио њен карактер. Ако је потребно увести нове функције, оне морају бити компатибилне са карактером историјског града или урбаног подручја. Адаптација ових простора за савремени живот захтева опрезно увођење или побољшање инфраструктуре и опреме. (Вашингтонска повеља, члан 8)

За просторно културно-историјске целине под режимом делимичне заштите подразумева се очување постојећих вредности урбанистичко-архитектонског концепта и његово даље унапређивање у смислу ремоделације и побољшања стандарда комплементарних садржаја становања, обавезно поштујући аутентичне вредности.

Изградња нових објеката у зонама заштите мора бити у складу и у оквирима урбанистичких планова, урбанистичких пројеката и програма ревитализације, изграђених у складу са Генералним урбанистичким планом уз обавезно третирање слободних простора и површина, који су саставни део амбијената.

Посебним мерама и условима заштите и коришћења непокретних културних добара дефинише се и следећа препорука:

Нова градња или надградња споменика културе је прихватљива само уз максимално поштовање споменичких карактеристика и вредности објекта и окружења, али само у зонама условне заштите.

Према Бура повељи нова изградња, као што су доградња и надградња објеката, може бити прихватљива тамо где то не мења или умањује културни значај објекта, или се не издваја из њене интерпретације и разумевања. Нову градњу, или надоградњу постојећих објеката, примењивати искључиво у зонама условне заштите, као меру којом се штите и унапређују формалне карактеристике просторне целине, тј, остварује висинска и хоризонтална регулација у оквиру блоковске структуре, дефинишу жељени волуметријски односи у простору, као и односи изграђеног и неизграђеног простора, дефинишу улични коридори.

"Када је неопходно саградити нов објекат или адаптирати постојећи, постојећа просторна матрица мора се поштовати, нарочито по питању размере и величине парцеле. Укључивање савремених елемената који су у хармонији са окружењем не треба обесхрабрити, нарочито што се тако обогађује окружење." (Венецијанска повеља, члан 10)

4.2.1.4. ПОСЕБНЕ МЕРЕ И УСЛОВИ ЗАШТИТЕ И КОРИШЋЕЊА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

На самом непокретном културном добру и његовој непосредној околини **не дозвољава се**:

- **мењање хоризонталне и вертикалне регулације** непокретног културног добра;
- **радови на непокретном културном добру који би угрозили његов интегритет**, односно, форму, стилске одлике, конструктивни систем, материјализацију.

Посебним мерама и условима заштите и коришћења непокретних културних добара дефинишу се и следеће препоруке:

- **забрањује се рушење заштићених непокретних културних добара;**
- **сачувати аутентичност споменика културе која је одређена његовом материјализацијом, занатском израдом, дизајном и окружењем;**
- **промена намене споменика културе мора бити у складу са вредностима које објекат поседује, првобитном наменом и капацитетом објекта;**
- **подстицати унапређење физичке структуре и инфраструктуре.**

Најбоља заштита и унапређење физичке структуре постиже се кроз проналажење одговарајуће намене и континуирано коришћење споменика културе.

4.2.1.5. ПОСЕБНЕ МЕРЕ И УСЛОВИ ЗАШТИТЕ АРХЕОЛОШКИХ ЛОКАЛИТЕТА УЖИЦА

- археолошки локалитети се не смеју уништавати и на њима се не могу вршити неовлашћена прекопавања дубине преко 30см;
- у случају трајног уништавања или нарушавања археолошког локалитета због инвестиционих радова, спроводи се заштитно ископавање о трошку инвеститора;
- у непосредној близини археолошких локалитета инвестициони радови се спроводе уз повећане мере опреза, присуство и контролу надлежних служби;
- уколико се током радова наиђе на археолошке предмете или грађевинске структуре, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања, прекине радове и обавести надлежни завод за заштиту споменика културе у Краљеву и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети, те да се сачува на месту и положају на коме је откривен;
- дозвољава се инфраструктурно опремање простора археолошких локалитета и њихово уређење према посебним условима и стручном мишљењу које доноси надлежна служба заштите.

Посебним мерама и условима заштите и коришћења археолошких локалитета одређује се да је потребно:

- **археолошке локалитете функционално и визуелно укључити у амбијент у коме се налазе.**

4.2.1.6. РЕГИСТРОВАНА КУЛТУРНА ДОБРА

Табела 84.

Р.БР.	КУЛТУРНО ДОБРО	П Е Р И О Д ИЗГРАДЊЕ	КАТ. ОПШТИНА	РЕГИСТАР КУЛТ. ДОБАРА
1.	ЗГРАДА НАРОДНОГ МУЗЕЈА УЖИЦЕ (ка Ул.Н.Пашића) СА ПОДЗЕМНИМ ГАЛЕРИЈАМА, Ужице, Ул.Димитрија Туцовића, бр.18	1938.-1941.г.	Ужице	НКД •••
2.	СТЕФАНОВИЋА КУЋА, Ужице, Трг Св.Саве, бр.8	почетком тридесетих год XXв.	Ужице	НКД •••
3.	ДОМ УЧЕНИКА Ужице, Ул.ужичке републике, бр.116	1940.г.	Ужице	НКД •••
4.	ОПШТА БОЛНИЦА УЖИЦЕ (5 објеката) Ужице, Ул.Милоша Обреновића	1920.-1924.г.	Ужице	НКД •••
5.	ЗГРАДА РАСАДНИКА У КРЧАГОВУ Ужице, Ул.Максима Горког, бр.14	1908.г.	Ужице	НКД •••
6.	УТВРЂЕЊЕ УЖИЧКИ ГРАД	2/2 XIVв.	Ужице	НКД ••
7.	ХИДРОЦЕНТРАЛА "ПОД ГРАДОМ"	1900.г.	Ужице	НКД ••
8.	ЦРКВА СВ.МАРКА Ужице, Ул.Николе Пашића	1828.г.	Ужице	НКД ••
9.	ЦРКВА СВ.ЂОРЂА Ужице, Трг св.Саве	1842.-1844.г.	Ужице	НКД •
10.	ЈОКАНОВИЋА КУЋА Ужице, Трг св.Саве	2/2 XIXв.	Ужице	НКД
11.	ХОТЕЛ "ПАЛАС" Ужице, Трг св.Саве	1928.-1929.г.	Ужице	НКД •
12.	ЗГРАДА СКУПШТИНЕ ГРАДА Ужице, Ул.Димитрија Туцовића, бр.52	1922.-1927.г.	Ужице	НКД •
13.	СТАНИЋА КУЋА Ужице, Ул.Немањина, бр.14	око 1850.г.	Ужице	НКД •
14.	КУЋА И ЛИВАЧКА РАДИОНИЦА ПЕТРА АВРАМОВИЋА Ужице, Ул.Немањина, бр.34	2/2 XIXв.	Ужице	НКД •
15.	ЗГРАДА АЛАТНИЦЕ "ПРВИ ПАРТИЗАН" Ужице, Ул.М.Обреновића, бр.	1935.-36.г.	Ужице	НКД •
16.	ЗГРАДА ПОЉОПРИВРЕДНЕ ШКОЛЕ У СЕВОЈНУ	1932.г.	Севојно	НКД •

Легенда:

- НКД ••• непокретно културно добро од изузетног значаја
 НКД •• непокретно културно добро од великог значаја
 НКД • непокретно културно добро

Планом је дефинисан списак ЕВИДЕНТИРАНИХ ОБЈЕКТА ОД ИСТОРИЈСКЕ, КУЛТУРНЕ, ЕСТЕТСКЕ ИЛИ ДУХОВНЕ ВРЕДНОСТИ и списак ЕВИДЕНТИРАНИХ ПРОСТОРНО КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИХ ЦЕЛИНА.

4.2.1.7. ЕВИДЕНТИРАНИ ОБЈЕКТИ ОД ИСТОРИЈСКЕ, КУЛТУРНЕ, ЕСТЕТСКЕ ИЛИ ДУХОВНЕ ВРЕДНОСТИ ИЗВАН ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИХ ЦЕЛИНА

Табела 85.

БРОЈ	ОБЈЕКАТ	П Е Р И О Д ИЗГРАДЊЕ	КАТ. ОПШТИНА
1.	ЦРКВА БРВНАРА Ужице, Севојно, Црквари	1773.	Севојно
2.	ОБЈЕКАТ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЦЕНТРАЛЕ У ТУРИЦИ Ужице, Турица	1925-1928	Ужице

3.	ХАЛА ТКАЧНИЦЕ БИВШЕ ФАБРИКЕ "ЦВЕТА ДАБИЋ" Ужице, Ул. Малише Атанацковића, бр.3	1900-01.	Ужице
4.	КУЋА ДИМИТРИЈА ТУЦОВИЋА Ужице, Ул.Момчила Тешића, бр.1	2/2 XIXв.	Ужице
5.	ЗГРАДА КАСАРНЕ IV ПУК Ужице, Улица Милоша Обреновића	1899-1900.	Ужице
6.	НОВА ЦРКВА СЕВОЈНО Севојно, Ул.Хероја Дејовића, бр.4	середина XIXв.	Севојно
7.	СТАМБНИ ОБЈЕКАТ-НЕКАДАШЊА КАФАНА "ЗЛАТНИ ПРАГ" Ужице,Ул.Златиборска, бр.6	2/2 19. века	Ужице
8.	ОБЈЕКАТ ЦРВЕНОГ КРСТА Ужице, Ул.Велики парк, бр.3	1927-29.	Ужице
9.	"ОБЈЕКАТ ПРВЕ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ КРАЉА ПЕТРА II" Ужице, Ул.Димитрија Туцовића, бр.171	1884	Ужице
10.	ПОСЛОВНИ ОБЈЕКАТ Ужице,Ул.Кнеза Лазара, бр.1	1/2 XXв.	Ужице
11.	ОБЈЕКАТ (КУЋА "ВУКОМАНОВИЋ") Ужице,Ул.Краља Петра I, бр.20	1/2 XXв.	Ужице
12.	СТАМБЕНО-ПОСЛОВНИ ОБЈЕКАТ Ужице,Ул. Друге пролетерске, бр.1	поч.XXв.	Ужице
13.	ОБЈЕКАТ (КУЋА "ЛАЗИЋ") Ужице, Ул. Друге пролетерске, бр. 13	1/2 XXв.	Ужице
14.	ОБЈЕКАТ ШТАМПARIЈЕ "ДИМИТРИЈЕ ТУЦОВИЋ" Ужице, Ул.Љубе Стојановића, бр.4	поч.XXв.	Ужице
15.	СТАМБЕНО-ПОСЛОВНИ ОБЈЕКАТ Ужице, Ул.Видовданска,бр.22	поч.XXв.	Ужице
16.	СТАМБЕНИ ОБЈЕКАТ (КУЋА "ПРОХОРОВ") Ужице, Ул.Видовданска, бр.2	1/2 XXв.	Ужице
17.	СТАМБЕНО-ПОСЛОВНИ ОБЈЕКАТ "КЛИСУРА" Ул.Југ Богданова, бр.8	2/2 XIXв	Ужице
18..	СТАМБЕНИ ОБЈЕКАТ (КУЋА "ОСИПОВ") Ужице, Ул.Шумадијска, бр.5	1/2 XXв.	Ужице
19.	ПОСЛОВНИ ОБЈЕКАТ Ужице, Ул.Дечанска, бр. 11-13	поч.XXв.	Ужице
20.	ПОСЛОВНО-СТАМБЕНИ ОБЈЕКАТ ("КНЕГИЊА") Ужице, Ул.Петра Ђеловића, бр.33	поч.XXв.	Ужице
21.	СТАМБЕНИ ОБЈЕКАТ Ужице, Ул. Момчила Тешића, бр.9	поч.XXв.	Ужице
22.	СТАМБЕНО-ПОСЛОВНИ ОБЈЕКАТ Ужице, Ул. Момчила Тешића, бр.11	1/2 XXв.	Ужице
23.	СТАМБЕНО-ПОСЛОВНИ ОБЈЕКАТ Ужице, Ул. Димитрија Туцовића, бр.53-55	поч.XXв.	Ужице
24.	СТАМБЕНО-ПОСЛОВНИ ОБЈЕКАТ Ужице, Ул.Димитрија Туцовића, бр. 51	поч.XXв.	Ужице
25.	ОБЈЕКАТ НАРОДНОГ МУЗЕЈА УЖИЦЕ (други објекат) Ужице, Ул.Д.Туцовића, бр.18	1938.-1941.г.	Ужице
26.	СТАМБЕНО-ПОСЛОВНИ ОБЈЕКАТ Ужице, Ул. Николе Пашића, бр.12	1/2 XXв.	Ужице
27.	СТАМБЕНО-ПОСЛОВНИ ОБЈЕКАТ Ужице,Ул. Николе Пашића, бр.1	поч.XXв.	Ужице
28.	СТАРИ ЖЕЛЕЗНИЧКИ ВОДОТОРАЊ Ужице, Омладинска улица	поч.XXв.	Ужице
29.	ОБЈЕКАТ СТАРЕ ЖЕЛЕЗНИЧКЕ СТАНИЦЕ Ужице, Ул.Омладинска	поч.XXв.	Ужице
30.	БОЈОВИЋА ВОДЕНИЦА Севојно, Ул.Првомајска	2/2 XIXв	Севојно
31.	ПОСЛОВНИ ОБЈЕКАТ Севојно, Ул.Хероја Дејовића, бр.18	поч.XXв.	Севојно
32.	ПОСЛОВНИ ОБЈЕКАТ Ужице, Ул.Доситејева, бр.5	поч.XXв.	Ужице
33.	СТАМБЕНО-ПОСЛОВНИ ОБЈЕКАТ Ужице, Ул.Николе Пашића,бр.9	1/2 XXв.	Ужице

4.2.1.8. ЕВИДЕНТИРАНЕ ПРОСТОРНО КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКЕ ЦЕЛИНЕ

Табела 86.

БРОЈ	ПРОСТОРНО КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКА ЦЕЛИНА	ПЕРИОД ИЗГРАДЊЕ	КАТ. ОПШТИНА	РЕЖИМ ЗАШТИТЕ
------	--	--------------------	-----------------	---------------

1.	"ТРГ ПАРТИЗАНА"	1961.г.	Ужице	Режим делимичне заштите
2.	"ТРГ СВЕТОГ САВЕ"	XIXв.	Ужице	Режим делимичне заштите
3.	"СЛАНУША"	XIXв.	Ужице	Режим делимичне заштите
4.	"ЦАРИНА"	XIXв.	Ужице	Режим делимичне заштите
5.	"УЛ.ДИМИТРИЈА ТУЦОВИЋА"	XIXв.	Ужице	Режим делимичне заштите

Планом је предвиђена **валоризација евидентираних објеката изван граница просторних културно-историјских целина** приликом израде регулационих планова нижег реда, која подразумева истраживање и оцену вредности појединих објеката, према критеријумима за валоризацију којима се одређује ниво значаја културног добра.

Валоризација евидентираних просторно културно-историјских целина под режимом делимичне заштите подразумева процену вредности и разраду услова и мера заштите за очување постојећих амбијенталних вредности и аутентичне вредности урбанистичко-архитектонског концепта, њихово даље унапређивање у смислу ремоделације и побољшања стандарда комплементарних садржаја.

Кроз израду планова детаљније урбанистичке разраде извршиће се евидентирање и **валоризација појединих објеката, који су од значаја за естетски идентитет просторно културно-историјских целина.** То подразумева истраживање и процену вредности према утврђеним критеријумима за валоризацију објеката, процењујући њихове историјске, културне, естетске и духовне вредности, уз очување постојећих амбијенталних вредности урбанистичко-архитектонског концепта евидентираних целина, као и разраду услова и мера заштите вредностима културног наслеђа.

АРХЕОЛОШКА НАЛАЗИШТА

- 1. ЛОКАЛИТЕТ "КАРАУЛА", Ужице, Брдо Стари град
- 2. УТВРЂЕЊЕ "УЖИЧКИ ГРАД"
- 3. ЛОКАЛИТЕТ ОШ "СТАРИ ГРАД", Ужице, Ул.Лазара Мутапа
- 4. ЛОКАЛИТЕТ "РЕСТОРАН ПЛАЖА"
- 5. ЛОКАЛИТЕТ У УЛ.ДРУГЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ, Ужице
- 6. ЛОКАЛИТЕТ "ШТАМПАРИЈА ДИМИТРИЈЕ ТУЦОВИЋ", Ужице
- 7. ЛОКАЛИТЕТ "ТРГ ПАРТИЗАНА", Ужице
- 8. ЛОКАЛИТЕТ "ТЕХНИЧКА ШКОЛА", Ужице
- 9. ЛОКАЛИТЕТ "НАРОДНИ МУЗЕЈ" (потпорни зид), Ужице, Ул.Димитрија Туцовића

УЖИЧКЕ ЧЕСМЕ

- 1. ЧЕСМА ТРГОВИНСКО-ЗАНАТЛИЈСКЕ ОМЛАДИНЕ, Ужице, Ул.Сланушка
- 2. ЧЕСМА ОПАНЧАРСКОГ ЕСНАФА, Ужице, Ул.Димитрија Туцовића, бр.50
- 3. ЧЕСМА ПРОТЕ ГАВРИЛА ПОПОВИЋА, Ужице, Трг Св.Саве
- 4. ЧЕСМА ПЕКАРСКО-МЕХАНСКОГ ЕСНАФА, Ужице, сквер Ракијска пијаца
- 5. ЧЕСМА "ЈОВАНОВАЦ" У ВРЕЛИМА, Ужице, ул Ада
- 6. РУЖИЋА ЧЕСМА, Ужице, Ул.Велики парк
- 7. ФЕНИКСОВА ЧЕСМА (Плажа), Ужице, Ул.Обала Николе Тесле
- 8. "ГАГИЋА ЧЕСМА" (Железничка станица "Ужице"), Ужице, Ул.Међај
- 9. ВИДИЋА ЧЕСМА У АДИ, Ужице, Ул.Ада
- 10. ЧЕСМА "КАМЕНО КОРИТО", Ужице, Ул.Друге пролетерске бригаде
- 11. ЦАРИНСКА ЧЕСМА, Ужице, Ул.Немањина
- 12. ЦОКАЛИНА ЧЕСМА, Ужице, Ул.Солунска
- 13. ЧЕСМА "ПОПОВА ВОДА", Ужице, Бела Земља
- 14. СПОМЕН ЧЕСМА У СИЊЕВЦУ, Ужице, Сињевац
- 15. СПОМЕН ЧЕСМА БОРАЦА УЖИЧКЕ РЕПУБЛИКЕ У СУРДУКУ, Ужице, Бела Земља
- 16. СПОМЕН ЧЕСМА НА МЕНДИНОМ БРДУ, Ужице, Ул.Мендино брдо
- 17. ЧЕСМА У ЛАЗОВИНИ, Ужице, Ул.Олге Ђуровић

СПОМЕНИЦИ И СПОМЕН ОБЕЛЕЖЈА

- 1. СПОМЕНИК ЈОСИПУ БРОЗУ, Ужице, Народни музеј
- 2. СПОМЕН КОСТУРНИЦА "ПАРТИЗАНСКО ГРОБЉЕ", Ужице, Доварје
- 3. "ЛОМАЧА" - СПОМЕНИК ПАРТИЗАНСКИМ КОМАДАНТИМА, Ужице, Доварје
- 4. СПОМЕНИК ГРАЂАНИМА И РАДНИЦИМА ПОГИНУЛИМ У ЕКСПЛОЗИЈИ ТРЕЗОРА НАРОДНЕ БАНКЕ, Ужице, Народни музеј
- 5. СПОМЕНИК РАДНИЦИМА ПОГИНУЛИМ У ЕКСПЛОЗИЈИ ТРЕЗОРА НАРОДНЕ БАНКЕ, Ужице, Народни музеј
- 6. СПОМЕНИК НЕЗНАНОМ ЈУНАКУ НА САРИЋА ОСОЈУ, Ужице, Ул.Немањина
- 7. СПОМЕНИК МАТУ АЉИНОВИЋУ, Ужице, Сариха Осоје, Ул.Немањина
- 8. СПОМЕН ОБЕЛЕЖЈЕ УСТАНИЦИМА ПРВОГ СРПСКОГ УСТАНКА, Ужице, Ул.Добросава Ружића
- 9. СПОМЕН ОБЕЛЕЖЈЕ НА МЕСТУ ОМЛАДИНСКОГ ЛОГОРА "УЖИЧКА РЕПУБЛИКА", Ужице, Бела Земља, у близини Попове воде

СПОМЕН БИСТЕ

- 1. СПОМЕН БИСТА РАДОВАНА ДРАГОВИЋА, Ужице, Мали парк
- 2. СПОМЕН БИСТА ДИМИТРИЈА ТУЦОВИЋА, Ужице, Мали парк и круг Штампариие "Д.Туцовић", у Ужицу
- 3. СПОМЕН БИСТА МИЛОША МАРКОВИЋА, Ужице, Железничка станица
- 4. СПОМЕН БИСТА ПЕРЕ ПОПОВИЋА-АГЕ, Ужице, Велики парк
- 5. СПОМЕН БИСТА МИЛУТИНА УСКОКОВИЋА, Ужице, Трг Св.Саве
- 6. СПОМЕН БИСТА ДРАГОЈЛА ДУДИЋА, Ужице, двориште Музичке школе
- 7. СПОМЕН БИСТА ВУКОЛЕ ДАБИЋА, Ужице, Трг Св.Саве
- 8. СПОМЕН БИСТА ДУШАНА ПОПОВИЋА, Ужице, Мали парк
- 9. СПОМЕН БИСТА ПЕТРА ЋЕЛОВИЋА, Ужице, Трг Св.Саве
- 10. СПОМЕН БИСТА СЛОБОДАНА ПЕНЕЗИЋА-КРЦУНА, Севојно, Ваљаоница бабра
- 11. СПОМЕН БИСТА АЛЕКСЕ ДЕЈОВИЋА, Ужице, "Први Партизан"
- 12. СПОМЕН БИСТА ЦВЕТЕ ДАБИЋ, Ужице, Ул.Малише Атанацковића
- 13. СПОМЕН БИСТА ЖЕЛИМИРА-ЖЕЉА ЂУРИЋА, Ужице, Учитељски факултет
- 15. СПОМЕН БИСТА ДУШАНА ЈЕРКОВИЋА, Ужице, ОШ "Душан Јерковић"
- 16. СПОМЕН БИСТА РАДОЈА МАРИЋА, Ужице, Трг Св.Саве
- 17. СПОМЕН БИСТА АНДРИЈЕ ЂУРОВИЋА, Ужице ОШ "А.Ђуровић"
- 18. СПОМЕН БИСТА НАДЕ МАТИЋ, Ужице, ОШ "Нада Матић"
- 19. СПОМЕН БИСТЕ МИЛИВОЈА И МИЛОСАВА ЈЕЧМЕНИЦЕ, Ужице, Народни музеј
- 20. СПОМЕН БИСТА ЕДВАРДА КАРДЕЉА, Ужице, Народни музеј
- 21. СПОМЕН БИСТА МИХАИЛА МИЛОВАНОВИЋА, Ужице, Трг Св.Саве
- 22. СПОМЕН БИСТА КОСТЕ ТОДОРОВИЋА, Ужице, Трг Св.Саве
- 23. СПОМЕН БИСТА ЂОРЂА СТАНОЈЕВИЋА, Ужице, ул.Међај
- 24. СПОМЕН БИСТА НИКОЛЕ ТЕСЛЕ, Ужице, ул.Међај
- 25. СПОМЕН БИСТА ЈОСИФА ЈЕХЛИЧКЕ, Ужице, Трг Св.Саве
- 26. СПОМЕН БИСТА ДУШАНА ПУРИЋА, Ужице, Трг Св.Саве

СПОМЕН ПЛОЧЕ

- 1. СПОМЕН ПЛОЧЕ РАТНИЦИМА I СВЕТСКОГ РАТА (Црква Св.Ђорђа), Ужице, Трг Св.Саве
- 2. СПОМЕН ПЛОЧА УЖИЧКЕ БОЛНИЦЕ, Ужице, Стара зграда болнице
- 3. СПОМЕН ПЛОЧА ШТАМПАРИЈЕ "БОРБА", Ужице, Блок "Златибор"
- 4. СПОМЕН ПЛОЧА ВЛАЈКА БРКОВИЋА, Ужице, Блок "Златибор"
- 5. СПОМЕН ПЛОЧА УЖИЧКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА, Ужице, Дом Скупштине Града
- 6. СПОМЕН ПЛОЧА АГИТПРОП ЦК КПЈ, ОКРУЖНОГ КОМИТЕТА КПЈ И РЕДАКЦИЈЕ "БОРБА", Ужице, Хотел "Палас"
- 7. СПОМЕН ПЛОЧА ЦК КПЈ И ВРХОВНОГ ШТАБА НОПОЈ-а, Ужице, Народни музеј
- 8. СПОМЕН ПЛОЧА УЖИЧКИМ ЖЕЛЕЗНИЧАРИМА-ЛОЖИОНИЧАРИМА, Ужице, на експонату локомотиве у Музеју железнице
- 9. СПОМЕН ПЛОЧА ЖЕЛЕЗНИЦЕ УЖИЧКЕ РЕПУБЛИКЕ, Ужице, Стара жел.станица
- 10. СПОМЕН ПЛОЧА ПОГИНУЛИМ РАДНИЦИМА ЛОЖИОНИЦЕ У II СВЕТСКОМ РАТУ, Ужице, Железничка станица
- 11. СПОМЕН ПЛОЧА МИЛУТИНА УСКОКОВИЋА, Ужице, Ускоковићев пролаз
- 12. СПОМЕН ПЛОЧА ПОГИНУЛИМ РАДНИЦИМА ТЕКСТИЛНОГ ЗАВОДА, Ужице, Ул. Малише Атанацковића
- 13. СПОМЕН ПЛОЧА ЦВЕТЕ ДАБИЋ, Ужице, Ул. Малише Атанацковића
- 14. СПОМЕН ПЛОЧА НА КУЋИ ДИМИТРИЈА ТУЦОВИЋА, Ужице, Ул.Момчила Тешића
- 15. СПОМЕН ПЛОЧА ПОГИНУЛИМА У I И II СВЕТСКОМ РАТУ, Ужице, Ул. Немањина,
- 16. СПОМЕН ПЛОЧА ПОСВЕЋЕНА 1300 КАПЛАРА, Ужице, Кеј 1300 каплара
- 17. СПОМЕН ПЛОЧА НА КУЋИ ЉУБОМИРА СТОЈАНОВИЋА, Ужице, Ул.Југ Богданова
- 18. СПОМЕН ПЛОЧА ПОСВЕЋЕНА РАДОЈУ МАРИЋУ, Ужице, Ул.Д.Туцовића
- 19. СПОМЕН ПЛОЧА ПОСВЕЋЕНА ПОГИНУЛИМ У II СВЕТСКОМ РАТУ У ХОЛУ УЧИТЕЉСКОГ ФАКУЛТЕТА, Ужице, Трг Св.Саве
- 20. МОЗАИК "ПАРТИЗАНСКА СПОМЕНИЦА", Ужице, Ул.Д.Туцовића
- 21. СПОМЕН ПЛОЧА ПОСВЕЋЕНА НАРОДНОМ ХЕРОЈУ МИОДРАГУ МИЛОВАНОВИЋУ-ЛУНУ, (зграда Ужичке гимназије), Ужице, Трг Св.Саве
- 22. СПОМЕН ПЛОЧА ПОСВЕЋЕНА СЛОВЕНАЧКОЈ ПАРТИЗАНСКОЈ ЧЕТИ (зграда Ужичке гимназије), Ужице, Трг Св.Саве

СКУЛПТУРЕ

- 1. СКУЛПТУРА "МАЈКА И ДЕТЕ"(зграда Дома за мајку и дете), Ужице, Ул.Косовска
- 2. СКУЛПТУРА ИСПРЕД НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА, Ужице, Ул.Краља Петра I

4.2.2. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

На основу документације Завода за заштиту природе Републике Србије на територији градског насеља Ужица налазе се следећа заштићена природна добра:

- стабло диволеске, или мечије леске, које се налази на парцели породичног становања, у Ужицу, Ул.Мајданска, бр.2 – Споменик природе, стављено под заштиту решењем СО Ужице бр.05-3690/2-69, од 12.06.1970.г.;
- мечије леске у Ужицу, на Тргу Св.Саве, испред зграде Војске Србије - Споменик природе заштићен Одлуком Привременог органа Општине Ужице бр.633-1/08, од 12.06.2008.г.;
- популација мечије леске у Ужицу, Ул.Ристе Тешића.

Поред самих стабала, заштитом је обухваћен и његов заштитни појас, као и његов ужи природни амбијент, који са стаблом чини нераздвојну целину и обухвата површину око стабла са радијусом од 20.00 m².

У току је процедура за заштиту Предела изузетних одлика "Клисура реке Ђетиње". Разлози за заштиту клисуре Ђетиње проистичу из њених геоморфолошких особености и вегетације реликтног и ендемичног карактера. Подручје клисуре заузима површину од око 50.00 ha.

4.3. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ И ДРУГИХ ВЕЋИХ НЕПОГОДА И УСЛОВИ ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

Током израде концепта и нацрта Генералног урбанистичког плана града Ужица, приликом утврђивања просторне организације подручја, тј. поделе на целине и зоне, утврђивања локације за објекте од виталног значаја, конципирања система саобраћајне и друге инфраструктуре, примењени су општи принципи заштите од елементарних непогода, природних катастрофа и ратних разарања. (део ових ограничења је приказано у графичком прилогу Бр.18).

Последице ратних разарања су врло сличне последицама од елементарних непогода, тако да су и урбанистичке мере заштите исте у оба случаја : зонирање насеља, поларизација појединих намена које могу негативно да утичу на остале садржаје у миру или рату, поштовање прописа у погледу потребне дозвољене ширине саобраћајница као противпожарне преграде и обезбеђење проходности у случају зарушавања, потребног растојања између објеката у зависности од намене објеката, формирање континуалног система зелених површина због заштите од ветра, аерозагађења и унапређења микроклиматских услова у насељу.

Мере заштите од елементарних и других већих непогода и услови од интереса за одбрану земље уређене су у складу са:

- Законом о одбрани ("Сл. гл. РС" бр. 116/2007 и 88/2009);
- Законом о заштити од пожара ("Сл. гл." СРС бр. 111/2009);
- Правилником за спољну и унутрашњу хидрантску мрежу за гашење пожара ("Сл.лист СФРЈ" бр. 30/91);
- Правилником о изменама и допунама правилника о техничким нормативима за изградњу објеката у сеизмичким подручјима ("Сл. лист СФРЈ" бр. 52/90);
- Правилником о техничким нормативима за склоништа ("Сл. лист СФРЈ" бр. 55/83);
- Условима Министарства одбране.

Планирана заштита односи се на следеће:

Земљотреси

Сеизмичка мерења датирају од 1983.г., а на праћеном делу територије Златиборског округа, забележене су сизмичке активности у распону од 6° до 7° MCS. Најјачи аутохтони потреси су били: 27.10.1921.- земљотрес јачине 7 ° MCS, са епицентром у Бајиној Башти и 27.6.1926. и 25.12.1965.- земљотреси јачине 6 ° MCS, са епицентрима на простору Града Ужице. Према Сеизмолошкој карти из 1987. год., територија Града Ужица улази у терен 6° MCS, значи основни степен сеизмичког интензитета за нашу територију износи 6° MCS, са рачунском корекцијом основног степена сеизмичког интензитета у дијапазону од +/- 1° MCS (зависно од од утицаја земљишта, нивоа подземне воде, резонантног колебања тла и локалног рељефа, у односу на еталонску вредност гранита).

На основу сеизмичке активности простор Града Ужица је оцењен као релативно стабилна област, једна од најстабилнијих у Србији, погодна за изградњу стамбених, индустријских и водовопривредних објеката (уз обавезу претходне детаљне микросеизмичке рејонизације). Највећи део територије Града Ужица је у сеизмолошкој зони 6° MCS, где нису потребна посебна обезбеђења, осим на периферним деловима територије Града на северу према Бајиној Башти (делови Таре и Поникава) који залазе у сеизмичку зону од 7° MCS. Релативну сеизмичку активност територије Града, у инжењерско-техничком смислу, условљавају геомеханичке отпорне стенске формације: палеозојски шкриљци, кречњаци, доломити и посебно перидотитски масив Златибора као изузетно стабилан терен. Просторно ове геолошке формације се јављају наведеним редом, идући од севера ка југу. Сеизмичке карактеристике представљају позитивне елементе у синтези природних услова Града, јер не ометају даљи плански развоја овог краја.

Поплаве

Заштита од поплава на територији ГУП-а у функцији заштите становништва, стамбених и привредних објеката, саобраћајница и биће остварена регулацијом корита водотокова.

Детаљнијом планском разрадом територије ГУП-а, дефинисаће се врсте могућих поплава и обим пројектоване заштите, за чије је спровођење неопходно поставити систем веза и начине јављања и осматрања заштитних објеката у свакој фази одбране.

Пожари

Основну меру заштите од пожара, поред противпожарних преграда (водотокови, зелене површине, саобраћајнице, диспозиција објеката и сл.) представља и осавремењавање ватрогасне службе у смислу опремања, организовања и проширења, реконструкција уличне хидрантске мреже, обезбеђење нових извора са уређеним прилазима за снабдевање водом, противпожарних возила и сл.

Заштитни објекти

У циљу заштите становништва и материјалних добара постоје изграђени објекти. Планирају се за поједине делове територије обухваћене ГУП-ом као инвестициона обавеза, изградња заштитних објеката – склоништа.

4.4. ПОСЕБНИ УСЛОВИ ЗА ПРИСТУП ЈАВНИМ ПОВРШИНАМА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

При уређењу јавних површина применити Законом предвиђене мере и решења које омогућавају лицима са посебним потребама у простору неометано и континуално кретање. Приступ објектима ускладити са Правилником о условима за планирање и пројектовање објеката у вези са несметаним кретањем деце, старих, хендикепираних и инвалидних лица ("Сл. гл. РС", бр. 18/97).

5. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ГЕНЕРАЛНОГ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА

5.1. ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПЛАНОВА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ГРАЂЕВИНСКО ПОДРУЧЈЕ

У складу са важећим Законом о планирању и изградњи, грађевинско подручје ГУП-а града Ужица до 2020.г. подељено је на просторне целине. Границе обухвата Плана генералне регулације се поклапају са границама просторних целина.

Спровођење ГУП-а вршиће се на основу нове урбанистичке документације, кроз **обавезну израду планова генералне регулације** за цело грађевинско подручје ГУП-а. На подручју ГУП-а планирана је израда 6 (шест) планова генералне регулације, и то:

- План генералне регулације "Ужице" - централни део. Планом ће се разрадити део територије града Ужица у површини од око 753.05 ha;
- План генералне регулације "Севојно". Планом ће се разрадити део територије града Ужица у површини од око 1178.94 ha;
- План генералне регулације "Крчагово" у Ужицу. Планом ће се разрадити део територије града Ужица у површини од око 603.25 ha;
- План генералне регулације "Царина" у Ужицу. Планом ће се разрадити део територије града Ужица у површини од око 486.19 ha;
- План генералне регулације "Турица" у Ужицу. Планом ће се разрадити део територије града Ужица у површини од око 544.38 ha;
- План генералне регулације "Бела Земља" у Ужицу. Планом ће се разрадити део територије града Ужица у површини од око 941.25 ha.

До доношења планова генералне регулације, спровођење ГУП-а ће се вршити:

- кроз израду планова детаљне регулације на основу ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА и ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ГУП-а. Израда планова детаљне регулације могућа је у свим зонама у којима се за то укаже потреба;
- за зону градског центра и ужу контактну зону градског центра и централну зону просторне целине поред прописаних планова детаљне регулације неопходна је израда урбанистичких пројеката. Границе зона су дефинисане у графичком прилогу бр.6;
- планом детаљне регулације не могу се разрађивати делови просторно културно-историјских целина;
- кроз израду урбанистичких пројеката у зонама у којима неће доћи до промене основних елемената регулације, а захтевају доградњу, изградњу и реконструкцију објеката;
- кроз израду планова детаљне регулације за будуће локације станица за снабдевање горивом.

У току реализације ГУП-а препоручује се израда студија и програма:

- неопходно је за потребе израде планова генералне регулације, урадити елѐборат геолошких истраживања;
- студија визуелног идентитета града;
- студија јавних простора;
- студија валоризације урбанистичког и архитектонског наслеђа;
- Правилника о примени материјала и боја за завршну обраду фасада и уличних застора јавних простора, на подручју ГУП-а;
- наставак рада на програму "Ужице град мурала";
- успостављање катастра локација за скулптуру;
- студија урбаног мобилијара;
- пројекат санације и рекултивације за површине постојеће депоније "Сарића Осоје" и каменолома "Сурдук";
- урбанистичко-архитектонски конкурси
- успостављање катастра зелених површина и катастра дрвећа;
- израда карте биотопа.

ГРАД УЖИЦЕ
СКУПШТИНА ГРАДА
I број 110-24/11, 26.05.2011. године

ПРЕДСЕДНИК
Радиша Марјановић, с.р.

САДРЖАЈ БРОЈ 14/11

Ред.
број
79.

Генерални урбанистички план града Ужица до 2020. године.....

Страна

95

